

מסכת עירובין בעזרת החונן לאדם דעת ונותן בהם רוח להבין אתחיל לפרש מסכת עירובין.

דף ב תוס' בד"ה סנפה דאורייתא הקשו אמאי תני בתנא פסולה ע"ש ונראה דדווקא בסנפה ומבוי שאין עשייתו עיקר המצוה שיניף לומר בהו תקנתא ולא לשון פסלות. אבל בגר תנא דהנחה או הדלקה הוא עיקר המצוה שיניף בהו יותר לשון פסלות ולא קנים המצוה באותה שעה ועיין בריטב"א ז"ל: תוס' בד"ה אשפחן מקדש משפן דאיקרי מקדש ונפ"מ כו' לענין דחזית שבת מסקינן ביבמות דלא צריף קרא ועיקר תלמודא דהאי קרא אתי למורא מקדש.

ונה נמי נראה דמסברא ילפינן לכל מקום מקודש ואפי' בביה"כ אסור לעשות קפנדריא ועיין תוס' שביעית שהאריכו בזה: שם גמרא דאלת"ה הא דאמר רב יהודה אמר שמואל כו' לכאורה לא דמיא דהתם ילפינן שפיר פי היכא דבמשפן צריף לפתוח הדלתות ה"נ במקדש דמנ"ל לחלק אבל הכא לענין פתח ליכא למילף מהאי קרא דאיקרי פתח בגובהה יותר מיו"ד פניו דאמשפן קאי ולא הוי אלא יו"ד וי"ל דהא בהא תליא דאי ניימא דבמקדש לא הוי פתח א"כ קרא דפתח אהל מועד לא קאי אלא אמשפן ומנ"ל פתיחת דלתות היכל במקדש אלא ש"מ דבמקדש נמי הוי פתח: ע"ב גמרא בין לרבנן בין לר"י לילפי מפתח שער החצר.

יש לדקדק לר"י מאי קושיא הא אליבין אפילו גבוה מעשרים ורחב מעשר פשר דילפינן מפתחו של אולם וכן הקשה הריטב"א ז"ל ומה שתיגרין דהוי ס"ד דלא פליג ר"י ארוחב אינו מוכן דא"כ תיקשי ליה מפתחו של אולם גופא ואפ"ל דהכי פריף היכי ילפי רבנן ור"י פלל שיעור לפתח דהיינו גובה פי שנים ברחבו דהא בשער החצר הוי גובה ה' ורחב עשרים ואפ"ה איקרי פתח א"כ ה"נ אפילו גובהו יותר מארבעים נמי ליקרי פתח ומאי קאמר רב דיליף מפתחו של אולם ואינו פשר אלא עד ארבעים ודוחק: שם גמרא אמר אב"י פליג בבבביתא והקשו התוס' הא אמר ר"א לקמן דלא מכשיר ר"י אלא עד י"ג אמה ושליש וי"ל דלא ילפינן הכא אלא לענין גובה ולרוחב יותר מעשר אבל להכשיר רוחב עשרים לא מסתבר לן פנין דהוא יותר מרוחב ר"ה בזה לא התירו חכמים וכיון דמצינו בפסי ביראות דלא התירו אלא י"ג אמה ושליש ה"נ לא התירו יותר מזה אבל בלא"ה לא אמרינן לקמן אלא סבר רב אחי לומר הכי ובמסקנא לא איפשטיא ואי"ה לקמן בהלכה דכיצד מערבין דרף ר"ה יבואר יותר אי"ה: שם גמרא אלא מעתה לא תיהני ליה צורת הפתח עיין בתוס' מה שהקשו ול"נ דהא דאמר רב דרבנן ור"י ילפי מפתחי המקדש היינו לענין גודל החלל שלא יחשב פירצה.

ולכהי ילפי רבנן מפתחו של היכל דגובה עשרים ורוחב יו"ד חשיב פתח ולא פירצה ויותר מזה חשיב פירצה וא"כ אין חילוק בזה בין צה"פ לקורה דכל שחללו עשרים חשיב פתח ולא פריף הש"ס אלא דמנ"ל פלל דהוי פתח בחלל דילמא לא מיקרי פתח אלא בדלתות דנעולות הם אבל חלל בלא סתימה הוי פירצה.

ומשני דדלתות לצניעותא בעלמא עבידא אבל נקרא פתח בלא"ה וליכהי פריף לא תיהני ליה צה"פ דהא היכל הוי ליה צה"פ ואפ"ה לא הי' רחבו אלא עשר. וכללא דמילתא דלרב אין חילוק בין קורה לצה"פ לרבנן אינו מתיר אלא בגובה עשרים ורוחב עשר

והנהגה היא דאמר רב דר"י גיליף מפתחו של אולם אמר רב חסדא דמתניתא אטעיתא ומסיק דר"י מפתחא דמלכין גמר.

ויש לדקדק דילמא ברייתא דמכשרת לר"י אפילו גובה נ' אגלא בשיטת הו ברייתא דמהני אמילתרא אליבא דרבנן משום דס"ל דרבנן נמי לא ילפי מפתחו של היכל אלא טעמיהו משום הפירא ולהכי ר"י מכשיר אפילו נ' פי היכי דמכשיר בסנפה ולא ס"ל טעמא דהפירא אבל להו ברייתא דרבנן ילפי מפתחו של היכל טעמיה דר"י גיליף מפתחו של אולם וי"ל דבלא"ה לא ניחא ליה לרב חסדא למימר דר"י נמי בעי שיעורא פיון דקאמר סתמא אין צריף למעט וצריף להבין לרב מ"ט דלחי מתיר במבוי הא לאו פתח הוא פיון דלמעלה הוא גובה הרבה וי"ל דמה"ת אין צריף תיקון פלל פיון דיש לו ג' מחיצות אלא דרבנן אצרכוהו לתיקון והם אמרו דסגי בלחי אבל בקורה ס"ל לרב דטעמא הוא משום דמשני לי פתח ע"כ בעינן דומיא דהיכל ובזה י"ל מה שנהקשו התוס' אמאי לא פריף הש"ס ליקעי צה"פ משום דבלא"ה סגי בקנה מפאן ונחשיב לחי כמש"כ התוס' לקמן דף י"א ד"ה איפכא.

והנהגה לקמן דף ח' איפא מ"ד דרב ס"ל קורה משום הפירא וא"כ תיקשי לכאורה דרב אדרב דהכא גיליף מפתחו של היכל וי"ל דהתם אמרינן הכי אעיקר מילתא מפני מה הצריכו רבנן לקורה אבל שיעורא דד' אמה לא ס"ל לרב סברא דלא שלטא בי' עינא ובסנפה נמי לא ס"ל כרבה אלא פאינף אמוראי בריש סנפה ע"כ אמר דטעמא משום דילפינן מפתחו של היכל ואפילו אם נאמר דרב ס"ל להא דרבה בסנפה הכא במבוי לא חיישינן להכי משום דמחיצות מגיעות עד הקורה וע"כ צ"ל פן לר' יאשי' דאמר משום רב בריש סנפה מחלוקת פשאין דפנות מגיעות לסוף ומשום הפירא כרבה ואפשר לומר דרב לטעמיה דמוכח מברייתא דהכא דאצטריף למילף מפתחו של היכל אלמא פיון דמחיצות מגיעות לקורה שלטא בי' עינא וה"נ בסנפה במחיצות מגיעות לסוף ועיין שם בתוס' סד נוסחא דלא פליגי אינף אמוראי אליבא דרב אהא דר' יאשי'.

ובזה מיושב מה שנהקשו התוס' לרבה דג' למה להו לאיפלוגי בתרתי ולמש"כ ניחא דלא מוכח פלל מהא דאמר רבה קורה משום הפירא דטעמא דרבנן דהכא נמי משום דאפשר דסבר רב דהיכא דמחיצות מגיעות לקורה שפיר שלטא בי' עינא אלא דמהא דאמר רבה במבוי פסול גבי מקצת קורה למעלה מעשרים כו' מוכח דס"ל טעמא דרבנן משום הפירא ודוק היטב: שם דף נ גמרא רב נחמן בר יצחק רמי מתניתא אהדדי לא קשיא קורה משום הפירא כו'.

מפושט ההלכה משמע דטעמי' דר"י ג"כ משום דלית ליה הא דלא שלטא בי' עינא כמו גבי סנפה ולפ"ז יש לדקדק מ"ט דר"י דפליג נמי ברוחב. ונראה דעיקר טעמיה דר"י הוא משום דמיקל במחיצות פדאמר גבי מי שהי' לו שני בתים בשני צדי ר"ה והא דעביד הש"ס צריכותא היינו משום דמתניתין לא פליגי אלא בגובה ובזה איפליגי בתרתי למה לי ולזה עביד הש"ס צריכותא ולמש"כ לעיל הוי מצי למיעבד צריכותא לאידך גיסא דאי תני מבוי ה"א התם הוא דפליג ר"י משום דמחיצות מגיעות לקורה ועיין ברו"ן וי"ל בסנפה גבי פנה איצטבא שהוכיח משום דלית להקתא כרבה דע"כ איירי התם במחיצות מגיעות לסוף ולמש"כ י"ל דרבה גופא אינו מחלק בין מחיצות מגיעות לאין מגיעות

ורב הוא דמחלק התם לטעמיה דס"ל ה"א גבי מבוזי עיקר הטעם משום דיליף מפתחו של היכל ולא משום היפירא וצריף אתה לדעת דבין ל"ד קורה משום היפירא בין ל"ד משום מחיצה לתרונניהו בעינן תוף כ' שיהי' גיפר ההיפר או המחיצה ובירושלמי ריש מכילתין מפרש להדיא טעמיה דר"י דאזיל לשיטתיה בהא דשני בתים בב' צידי ר"ה ע"ש וכו"כ רבינו יהונתן להדיא: שם גמרא מקצת קורה למעלה מכ' כו' עיין בתוס' ז"ל בזה.

ולענ"ד נראה דהא דפוסל רבה ה"א בסנפה או במבוזי אי מקצתו למעלה מעשרים הוא רק מדרבנן דמה"ת נדאי פשר בחלל כ' דהרי שלטא בי' עינא דאל"כ אין שיעור לשליטת עין אלא דרבנן גזרו שיהיה בתוף כ' שפא יעשה למעלה מכ' אם נתיר לו חלל כ' ומש"ה לא מיקרי מה שלמעלה מכ' סכף פסול דמה"ת לאו סכף פסול הוא ובאמת לא ידענא למה יקרא מה שלמעלה מכ' סכף פסול כיון דהכי שלטא בי' עינא ומותר לעשות פן לכתיחה ותינו דקאמר הש"ס ע"כ נעשית צלחה מרובה מחמתה ע"כ נראה דבהא פליגי רבה ורבה רבה ס"ל דצריף שיהיה מקצת בתוף כ' דאם יהיה פולו למעלה מכ' תו לא שלטא ביה עינא והא דפוסל רבה בסנפה או במבוזי היינו משום גזירה שפא יתמעט אותו המקצת כיון דאין צריף אלא שיהיה משהו בתוף כ' וטעמא דגזרינן או משום דזה יחיד וזה רבים או משום דזה דאורייתא וזה דרבנן ורבה ס"ל דזה וזה פשר דחלל סנפה וחלל מבוזי תנו ונאפילו יהיה פולו למעלה מכ' שפיר שלטא ביה עינא עכ"פ אין בזה משום סכף פסול וע"כ הא דהוצין שאני דאם חמתו מרובה מצלתו לא תשיבי סככה ונהרי פולו למעלה מכ' וצ"ע בזה בהא דסנפה תחת סנפה ועיין בדברי הראשונים ז"ל שם ובירושלמי במכילתין ראיתי דפליגי בזה רב אמר דכל הקורה פשר למעלה מכ' ודוקא קתני מבוזי שהוא גבוה למעלה מכ' אמה ור' יוחנן אמר דכל הכשר קורה צריף שיהיה למטה מכ' ובתר הכי קאמר דרב נמי מודה בזה משום גזירה פי היכא דגזר במחיצה למחצה דשחיטה שפא לא יעשה פדי מראית העין וה"נ גזרינן שפא יעשה למעלה ג"כ ולפ"ז אין דברי התוס' שפכתבו להוכיח דגריסין רבה מוכרחים דהא רב סבר נמי בירושלמי דבעינן שיהיה הקורה בתוף כ' והוא עצמו אמר שם דיליף מפתחו של היכל ועוד אני אומר דרבה נמי מצי סבר פרב דיליף מפתחו של היכל ומהא דאמר רבה מבוזי וסנפה בחזא מילתא אין ראיה דחד טעמא להו דהא רבא נמי פלליגהו ביחד ולרבה נדאי לאו חד טעמא הוא דבסנפה ס"ל לרבה דטעמא הוא משום דסנפה דירת עראי בעינן ולא משום דלא שלטא בי' עינא והנה מל' הש"ס משמע קצת דלא מכשר רבא אלא מקצתו בתוף כ' דאמר זה וזה פשר אכל מברייתא דמסייע ליה לרבה משמע דכשר בחלל כ' ועיין ברבינו יהונתן ובד"ת שם: שם ע"ב גמרא אמת סנפה ואמת מבוזי באמת בת חמשה.

התוס' בד"ה תניא פתבו דברייתא דקתני יותר מפתחו של היכל אתיא אפילו כאפיי דלסימנא נקטי' דחללו עשרים אבל באמות דיד' ויש לדקדק דבתוספתא איתא נמי על רוחב עשר ג"כ פפתחו של היכל והתם מאי סימנא שייף ביה אלא ש"מ דאתיא לסימנא דבאמת בת ששה וי"ל דלפי המסקנא דמסיק דאפיי תנאי היא באמת בהא פליגי ת"ק סבר פברייתא דילפינן מפתחו של היכל ע"כ אמרו דכל אמות באמת בת ששה ורשב"ג ס"ל פברייתא דמשום היפירא הוא ולהכי ס"ל דבאמת בת חמשה משערין אלא דכלאים לחוד פסיקא לי' דבאמת בת ששה משערין ורבה לטעמיה דס"ל פברייתא דילפי' מפתחו

שֶׁל הַיֵּכָל כְּדָאֵמַר לְעֵיל חָלַל סוּפָה תָּנַן וְחָלַל מְבוֹי תָּנַן וְגַלְיָה נְמִי לְהָא מִלְתָּא דְבַאֲמַת בַּת
שִׁשָּׁה וְלִסְמִנָּא בְּעֵלְמָא נְקֻטִי וְלִיכָא פְּלוּגְתָּא כָּלֵל אֶלְא דִּישׁ לְדִקְדָּק דַּע"כ לְמֵאן דִּילְיָה
מִפְתָּחוּ שֶׁל הַיֵּכָל לְעַנְנֵי מְבוֹי וּמְשַׁעְרֵינוּן בַּאֲמַת בַּת שִׁשָּׁה ה"נ הָא דְתָנַן גַּבֵּי סוּפָה שִׁיעוּרָא
דְּכ' אִמָּה ג"כ הֵינְנוּ בַּאֲמַת בַּת שִׁשָּׁה דְּבַחַד לִישְׁנָא קַתְנִי לְהוּ וּא"כ הֵיכָן מְצִינוּ פְּלוּגְתָּא
בְּזָה דִּילְמָא אֶפִּילוּ מֵאן דְּלֵא יְלִיף מִהֵיכָל מוֹדָה בְּזָה דְּבַאֲמַת בַּת שִׁשָּׁה מְשַׁעְרֵינוּן וְעוּד
דְּבִשְׁלָמָא בְּגוּבָה אִיכָא לְסַפּוּקֵי דִּילְמָא בַּאֲמַת בַּת חֲמִשָּׁה מְשׁוּם דְּהִכָּא שְׁלֵטָא בֵּיה עֵינָא
אֲבָל בְּרוּחַב מִהֵיכָי תִּתִּי לָן לֹמַר דִּיוֹתֵר מְעַשֵּׂר אַמּוֹת קַטְנוֹת חֲשִׁיב פִּירְצָה פִּינוּן דְּמְצִינוּ
בְּפִתְחוּ שֶׁל הַיֵּכָל דְּהוּי רֹחַב עֲשֵׂר אַמּוֹת גְּדוּלוֹת וּמִיקְרֵי פִתְחָא וְלָמָּה יַחֲשְׁבוּהָ רַבְּנָן לְפִירְצָה
ע"כ הִיָּה נִרְאָה דְּאַבְיֵי נְמִי מוֹדָה דְּמַה"ת הַכֵּל בַּאֲמַת בַּת שִׁשָּׁה כְּמוֹ כָּל אַמּוֹת בְּגוּן הָאֵמּוֹר
בַּתוּרָה אֶלְא דְּרַבְּנָן גְּזָרוּ לְחַוּמָרָא לְשַׁעַר בַּאֲמַת בַּת חֲמִשָּׁה וְהֵינְנוּ דְּאָמַר אַבְיֵי דְּבָרְבֹב אַמּוֹת
סוּפָה וּמְבוֹי הִחְמִירוּ לְשַׁעַר בַּאֲמַת בַּת חֲמִשָּׁה וּבְרוּב אַמַּת פְּלֵאִים הִעְמִידוּ עַל ד"ת בַּאֲמַת
בַּת שִׁשָּׁה וְרִאֲיָה לְדָבָר מַהָּא דְּתַנִּיא בְּסוּפָה בֵּית שְׁאִין בּוּ אַרְבַּע עַל אַרְבַּע פְּטוּר מִן הַמְּזוּזָה
וּמִן הַמַּעֲקָה וְאִינוּ מְטַמָּא בְּנִגְעִים וְאִינוּ נִחְלָט בְּבִתֵּי עָרֵי חוּמָה וְאִי נִימָא דְּמִסְפָּקָא לִיָּה
לְאַבְיֵי א"כ לְפְטוּר מִן הַמְּזוּזָה וּמִן הַמַּעֲקָה אִינוּ אֶלְא אִם אֵין בּוּ אֶפִּילוּ ד' אַמּוֹת קַטְנוֹת
הָא לֹא"ה חֲשִׁיב מְסַפֵּק וְלַעֲנִין לִיטְמָא בְּנִגְעִים כָּל שְׁאִין בּוּ ד' אַמּוֹת גְּדוּלוֹת אִינוּ מְטַמָּא
בְּנִגְעִים מְסַפֵּק וְאִינוּ נִחְלָק בְּבִתֵּי עָרֵי חוּמָה וְכִי תִימָא דְּאִין זָה בְּכָלֵל סַפֵּק וְאֶפִּילוּ אַבְיֵי
פְּשִׁיטָא לִיָּה אוֹ בַּאֲמַת קַטְנוֹת אוֹ בַּאֲמַת גְּדוּלוֹת א"כ לָמָּה חֲשִׁיב הִכָּא הָא דְּרַבִּי דְּאָמַר
דְּבַעֲיָנוּ סוּפָה דַּע"ד בְּכָלֵל סַפִּיקָא דְּאַבְיֵי הָא טַעְמָא דְּרַבִּי דְּסוּפָה דְּוָמִיא דְּבֵית וּבַעֲיָנוּ בָּהּ
שִׁיעוּרָא כְּמוֹ בְּבֵית אֶלְא ש"מ דְּבַאֲמַת מוֹדָה אַבְיֵי דְּצָרִיף לְשַׁעַר בַּאֲמַת בַּת שִׁשָּׁה אֶלְא
דְּבַסוּפָה וּמְבוֹי הִחְמִירוּ לְשַׁעַר בַּאֲמַת בַּת ה' וְלַעֲנִין מְזוּזָה וּמַעֲקָה אוּקְמוּהָ אֲדַאֲוִרִיָּתָא
וְלֹא גְּזָרוּ בָּהּ וְעַדִּינן צָרִיף בִּיאוּר וְעִי לְעֵיל גַּבֵּי מִקְצַת קוּרָה בַּתו"כ דְּאָמַר הֵתָּם סוּפָה
דְּאוֹרִיָּתָא וּבְרִישׁ סוּפָה בְּפְלוּגְתָּא דְּרַב חֲנַן בַּר רַבָּא וְרַב הוּנָא אֶלְיָכָא דְּרַב וְדו"ק: דָּף ד'
גְּמָרָא גֵּפֶן כְּדִי רַבִּיעִית יֵין לְנִזִּיר עֵינִין תּוֹס' שְׁהֵבִיא וּפְרַשׁ"י ו"ל בְּסוּפָה וְהַדְּבָר צ"ע לָמָּה
נִרְבָּה בְּשִׁיעוּרָא דְּעֵלִין וְלוֹלְבִין דְּלִיבְעֵי יוֹתֵר מְרַבִּיעִית אִם נִשְׁעַר בֵּינֵין וּמִנ"ל הָא דְּהֵאִי
קָרָא מְסִיק הַש"ס דְּאַסְמַכְתָּא בְּעֵלְמָא הִיא וּמְסַבְרָא וְדֵאִי אֵין צָרִיף אֶלְא שִׁיעוּר רַבִּיעִית
וְלִשׁוֹן רַש"י ו"ל בְּבִרְכוֹת ג"כ צָרִיף בִּיאוּר וְנ"ל שֵׁם אֲבָל חֲרַצְנִים כְּשִׁיעוּר רַבִּיעִית יֵין
חֲשִׁיב וְשִׁיעוּר רַבִּיעִית יֵין וְרַבִּיעִית מִים אֵינֵן שְׁוִין לְפִי שְׁהֵינֵן עֵב וּמִים קְלוּשִׁים וְיֵישׁ
בְּרַבִּיעִית יֵין יוֹתֵר מְרַבִּיעִית מִים שְׁיֵין אִם יִקְרוּשׁ יְהִי בּוּ כְּפִיזִת וּמִים לֹא יְהִי בּוּ כְּפִיזִת וְיֵישׁ
לְהִבִּין לְעַנְנֵי דְּבַר מְאָכֵל מֵאֵי נ"מ אִם נִשְׁעַר בְּרַבִּיעִית מִים אוֹ יֵין פּוּלִי' חַד שִׁיעוּרָא כְּפִיזָה
וּמְחַצָּה וְאֵין חִילּוּק בֵּין יֵין לְמִים אֶלְא אִם יִקְרוּשׁוּ אֲבָל בְּכַמּוֹת הַכֵּל אֶחָד וּצ"ע וְעֵינֵין רִישׁ
פ' הַמוֹצֵיא יֵין דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָּא בְּרַבִּיעִית יֵין אִם יְהִיָּה כְּפִיזִת כְּשִׁיקְרוּשׁ וְלֵינן קָרִי לָהּ הֵתָּם
דְּבַר קְלוּשׁ: ע"ב גְּמָרָא כִּי אִיצְטְרִיף הִלְכְתָּא לְשַׁעְרוּ שְׁעָרוּ נְמִי דְּאוֹרִיָּתָא כּו' כִּי אֲתִיָּא
הִילְכְתָּא לְרַבּוּב וּלְמִיעוּטוּ וּפִירַשׁ"י ו"ל רַבִּי שְׁעָרוּ.

וְנִרְאָה דְּרַשׁ"י ו"ל אֵין כְּפִיזִתוּ דְּדוּנְקָא בְּשַׁעְרוּ בְּעֵינֵין רַבִּי אֶלְא דְּאָף בְּשַׁעְרוּ פּוּסֵל רַבִּי
כְּמוֹ כָּל הַגּוֹף לְאַפּוּקֵי מִדְּעַת הַרְמַב"ם ו"ל דְּשַׁעְרוּ נִחְשָׁב בְּכָלֵל הַגּוֹף וְאִינוּ פּוּסֵל אֶלְא
רַבִּי הַגּוֹף אֶלְא דְּאַפְתִּי תִיקְשִׁי קוּשְׁיִית הַתּוֹס' דַּע"כ לִפ"ז צ"ל דְּבַהֲלָכָה לְמִשָּׁה הַנּוֹזֵפֶר
שַׁעַר בְּפִירוּשׁ דְּאִי הִלְכָה סְתָמָא אִתְמַר א"כ מִנ"ל הָא דְּשַׁעַר פּוּסֵל בּוּ רַבִּי בְּפִנֵי עֲצָמוּ
דִּילְמָא לֹא רִיבְתָה תוּרָה אֶלְא דְּגַם הַשַּׁעַר צָרִיף שְׁיָבֵא בְּמִים אֲבָל לֹא שְׁיָפְסֵל בּוּ רַבּוּב וּי"ל

דמשמע ליה לרש"י ז"ל דלזה לא צריך קרא שהשער יהי טעון ביאת מים ועיקר קרא אתי שיפסל בו חציצה כמו בגוף וכן משמע מלשוננו בד"ה וכדרכה דאמר חציצה פוסלת בשער ואי לא הילקתא הנה פוסל חציצה משהו בין בשער בין בגוף אבל השתא דאיתמר הילקתא דאינו חוצץ אלא ברובו א"כ ע"כ הא דמרבינן מאת היינו דווקא ברובו ובפ"ע דאי בכלל הגוף ל"ל קרא פשיטא דבכלל הגוף היא אלא דלפ"ז קשה גם לפי מה דלא ס"ד עדיין מהילכתא תיקשי ג"כ ל"ל קרא לשער פשיטא דבכלל הגוף הוא פניו דחציצה כ"ש פוסל.

והרמב"ם ז"ל בפ"א מה' מקנאות נראה מלשוננו דעיקר רבויא דאת בשרו אתי שיצטרף השער לביאת מים ונשפיר פסק דשער הוא בכלל הגוף פניו דהילכתא סתמא איתמר לכל דבר הצריף טבילה לאדם או לכלים א"כ לא שמעינן דשער יהי לו דין בפ"ע לענין חציצה וכן משמע קצת מהא דאמרין ביבמות פ' הערל דכולו אפילו אינו מקפיד עליו חוצץ למה לו כולו אפילו כל שער נמי יהי חוצץ אפילו אם אינו מקפיד עליו פניו דשער יש לו דין בפ"ע וכל ההלכות שנאמרו בגוף נאמרו ג"כ בשער אלא ש"מ דשער בכלל הגוף הוא ועדיין צ"ע ולא מצאתי מבואר פעת בדברי הרמב"ם ז"ל הא דינא דכולו חוצץ אפילו אם אינו מקפיד ע"ש ועיין בתוס' ריש סנפה שהקשו למה לי קרא דבשרו פניו דאיתמר הלקתא דרובו המקפיד חוצצו ואין זו קושיא כ"כ פניו דהילכתא סתמא איתמרא ובלאו קרא דבשרו ה"א דהילכתא לכולם איתמרא ועיין מהרש"א ז"ל כאן: דף ה גמרא הנה גבוה מכ' אמה וכא למעטו עיין ברא"ש ז"ל ובבעה"מ מה שהשיגו על הרי"ף ז"ל ונראה כפי' הר"ר יהונתן דהרי"ף ז"ל ג"כ פוננתו שיתן הקורה למטה בקרקע ודי בטפח ולא בעינן ד' טפחים דהיכר של מטה כהיכר של מעלה ומ"ש הרי"ף ז"ל הא טעמא ובג' מסקינן דפליגי בשמא פחות משום דבירושלמי משמע דפליגי בהאי סברא אי היכר של מטה כהיכר של מעלה דאמר רב אחא התם ממעטו פדי מקום משמע דבעינן דוקאד' טפחים שיעור מקום ועיין בק"ע בירושל' ואישתמיט לי' ד' הרא"ש ז"ל דגרסינן בירושלמי פדי מקום ע"ש ובעה"מ ז"ל כתב דהלכה כאפיי דבעינן ד' טפחים מהא דאמרו בירושלמי הא דרב אחא ברישא ש"מ דהוא רבי' ואין זה מוכרח דהא בירושלמי פליגי בהיכר של מטה ובש"ס דילן מסקינן דכ"ע ס"ל היכר של מטה כהיכר של מעלה ובשמא פחות פליגי ורב יוסף דהוא רביה דאפיי אמר דלא גזרינן ולשון הרא"ש ז"ל דמסנפק בד' הרי"ף ז"ל הלכה כד' מי אינו מוכן דהא כתב בהדיא דהיכר של מטה כהיכר של מעלה והוא כרב יוסף ויש לדקדק בהא דאמר הש"ס דפליגי בקורה אי משום מחיצה או משום היכר ומ"ד בד' ס"ל משום מחיצה ופירש"י ז"ל דס"ל דלא אמרינן פי תקרה יורד וסותם למעלה מד' א"כ לפ"ז מאי מהני אמלתרא בגובה בשלמא אי משום היכירא פי איפא אמלתרא הוי היכר אלא אי משום דלא אמרינן פי תקרה יורד וסותם למעלה מד' מאי מהני אמלתרא וי"ל דהא מיבעי' לן לקמן אמלתרא אי מהני ברונחבה אלמא משום אמלתרא חשיבא מחיצה יותר ועוד אפשר לומר דהא דאמרין הכא קורה משום מחיצה היינו כרב דיליף מפתחו של היכל דלמעלה מד' הוי פירצא אלא דלפ"ז לא הוי דומיא דקורה משום מחיצה או משום היכר דאמרין לקמן במכילתין דהתם קאי על עיקר תשנתא דקורה ויותר נראה דזה שאמרו חכמים דלא אמרינן יורד וסותם למעלה מד' היינו נמי משום דתקרה שהוא למעלה מד' אמה דלא שלטא ביה עינא לא אמרינן יורד

וסותם ולפמש"כ רש"י ז"ל בריש שמעתיא דאפילו למ"ד משום מחיצה עכ"פ טעמא דעשרים אמה היינו משום הכירא א"כ הוי מצי למימר דתרונוייהו ס"ל משום מחיצה ולמר סגי בטפח ולמר בעי ד' טפחים.

וראיתי לא' מהמפרשים שרצה לקנים פירושא דכמה ממעטו היינו בגובה פפי משמעות ד' הרי"ף ז"ל ונהרמב"ם ז"ל וקא דבעי אב"י ד' טפחים משום דס"ל פרבה רביה דמקצת קורה למעלה ומקצת למטה פסול ולא אבין דהיכא דאיפא הכשר קורה למטה כ"ע מודו דכשר ועיין בדברי הה"מ שם שפירש ג"כ כפי הר"ר יונתן וכמש"כ לעיל ודו"ק: שם גמרא הנה פחות מי' טפחים ובא להשלימו משפו בכמה.

רש"י ז"ל דקדק מ"ש דלעיל גבי מיעוט נקט רחבו בכמה וקא נקט משכו בכמה. והנה נראה דלעיל נקט רחבו משום דהמשך הוא לרחב המבוי דהמיעוט בעינן על פל רוחב המבוי לאורך המבוי אין צריך אלא טפח וזה נקרא רוחב אבל קא דלאב"י צריך ארבע אמות לאורך המבוי ע"כ נקרא משך דרוחב המבוי אולי היא פחות מד' אמות והנה פשט הלכה זו נראה דפליגי במבוי גדול אלא דבשיעור השלמה לרב יוסף סגי בד' טפחים במשך המבוי ועל פל רוחב המבוי ולא הוי מבוי שרחבו יתר על ארכו משום דנחשב למבוי מה שחזן לד' טפחים ואב"י ס"ל דבעינן ד' אמות במשך המבוי בשיעור משך מבוי ולפ"ז הי' אפשר לומר דרב יוסף מודה דבעלמא משך מבוי בד' אמות אלא דהכא די בד' טפחים להכשיר הקורה פניו דהמבוי בעצמו גדול הוא וכן משמע להדיא בירושלמי דהכי אמרינן התם ר' יוסי אמר פדי מקום ר' אחא אמר פדי מבוי משמע דתרונוייהו ס"ל דמשך מבוי בד' אמות אלא דר' יוסי לא בעי פדי מבוי היינו ד' אמות אלא פדי מקום לחוד דהיינו ד' טפחים ולפ"ז הוי פלוגתא זו דומיא דהא דפליגי לעיל במיעוט אלא דמהא דאמר אב"י מנא אמין לה משמע דפליגי במשך מבוי גופא ולרב יוסף משך מבוי בד' טפחים וכן מוכח לעיל גבי הא דאמר אב"י אמת מבוי באמת בת חמשה דפריה וקא איפא משך מבוי ומשני פרב יוסף משמע דל"ל לרב יוסף שיעורא דד' אמות פלל אלא דלפמש"כ התוס' בד"ה אמר אב"י כו' דמודה רב יוסף דלחלק את המבוי בעינן ד' אמות אפתי תיקשי דהא לרב יוסף פי איפא משך מבוי כמו לחלק מבוי לב' מבואות דהוי לקולא עכ"פ מסוגיא דשמעתין משמע דבשיעור משך מבוי פליגי והיינו משום דכל למטה מי' לאו מבוי הוא פלל וקא דרב יוסף ס"ל בד' טפחים היינו משום דמשך מבוי פה היא אלא דיש לדקדק א"כ אמאי לא פליגי בעלמא בשיעור משך מבוי והנה לפ"ז א"א לומר דבמבוי גדול צריך שיהי' ההשלמה על פל רוחב המבוי דא"כ יהי' מבוי שאין ארכו יתר על רחבו ומש"ה פתבו הרי"ף ונהרמב"ם ז"ל דצריך להשלים לרב יוסף דע"ד טפחים וע"כ האורך יהי' משהו יותר כמש"כ התוס' ולאב"י יהי' ההשלמה ד' אמות על ד' אמות ולרב יוסף גיחא דבעינן דע"ד משום דרוחב המבוי צריך שיהי' לא פחות מד' טפחים אבל לאב"י לא ידענא אמאי צריך שיהי' נמי ד' אמות ברוחב דהא נראה מדבריהם שאין צריך שיגיע ההשלמה עד פותלי המבוי וא"כ אמאי לא ינהי' די ברוחב המבוי שיעור ד' טפחים פשיעור רחבו בכ"מ דהא דוקא במשך פליגי ועוד קשיא לי אמאי לא בעינן שיגיע ההשלמה לפותלי המבוי מ"ש מסופה דבעינן שיגיע ההשלמה עד פחות מג' מן הדפנות והיינו משום דצריך שיגיעו הדפנות עד הסוף וה"נ צריך שיגיעו הדפנות עד הקורה וא"כ צריך שיגיעו ההשלמה עד הדפנות וי"ל פניו דלענין שבת די בחקק דע"ד אף

שְׁהַמְחִיצוֹת רְחוּקוֹת הַרְבֵּה מִן הַחֶקֶק שֶׁפִּיר מִשְׁתַּרְיָא בְּקוֹרָה אֵלָּא דְלִפִּי זֶה לֹא הָיָה פְּלוּגְתָּא
זוֹ דוֹמָה לְהָא דְפְּלִיגִי לְעֵנָן מִיַּעוּט בַּע"כ הֵתָם צָרִיךְ שְׂיִהְיִי הַמְיַעוּט עַל פְּנֵי כָּל רֹחֵב הַמְּבֹוֹי
דְּהָא לְרַב יוֹסֵף וְדָאִי לִיכָּא לְמִימַר דְּסָגִי בְּטַפְּחָא עַל טַפְּחָא וְהָ"נ לְאַבְיִי דְּאָמַר בְּד' טַפְּחִים
בְּרֹחֵב הַמְּבֹוֹי צָרִיךְ שְׂיִהְיִי ע"פ פְּנֵי כָּל רֹחֵב הַמְּבֹוֹי
וְצ"ל דְּהֵתָם מִשּׁוּם דְּלִשְׁלֹטָא בִּי עֵינָא צָרִיךְ שְׂיִהְיִי כָּל הַקּוֹרָה בְּתוֹךְ עֲשָׂרִים אֲבָל הֵכָּא
לְעֵנָן לְשׁוֹנְיָא מְבֹוִי לֹא אִיכְפַת לָן מַה שְׁהַקּוֹרָה בְּצִדֵי הַמְּבֹוִי לְמַטָּה מְעַשְׂרָה וְאַפְתִּי קָשָׁה
מְהָא דְּאָמְרִינָן לְקַמָּן הִיא לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה וְעַקְמוּמִיתָה לְמַטָּה מְעַשְׂרָה צָרִיךְ שְׂיִהְיִי בֵּין זֶה
לְזֶה פְּחוֹת מַג' אֲלֵמָּא דְּכָל לְמַטָּה מְעַשְׂרָה כְּמָאן דְּלִיתָא דְּמִי וְלֹא יִרְדְּתִי בְּזֶה לְסוּף דַּעַת
קְדוּשִׁים ה"ה הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם ז"ל וּבַש"ע פָּסֵק בְּאַמַּת דְּצָרִיךְ שְׂיִשְׁלַם ע"פ כָּל רֹחֵב
הַמְּבֹוִי וְלֹא מְצָאֲתִי מְבֹוֹאֵר דְּצָרִיךְ שְׂיִהְיִי רֹחֵב הַמְּבֹוִי לֹא יוֹתֵר מִד' אַמּוֹת דַּאל"כ הָיָה רְחִבּוֹ
יִתֵּר עַל אֲרָכוֹ וְצ"ע.

וְהִנֵּה הַתּוֹס' ז"ל בְּד"ה וְרַב יוֹסֵף הִקְשׁוּ מְהָא דְּאָמַר רַב יוֹסֵף לְקַמָּן מְשֻׁף מְבֹוִי בְּד' אַמּוֹת
וְתִרְצוּ בְּדוּחַק וּלְפַמְש"כ לְעֵיל הִי גִרְאָה דְּסוּגְיָא דְּלַקְמָן אֲזֵלָּא בְּשִׁיטַת הִירוּשְׁלַמִּי דְּלְרַב
יוֹסֵף נְמִי מְשֻׁף מְבֹוִי בְּד' אַמּוֹת אֵלָּא דְּהֵכָּא סָגִי בְּכַדִּי מְקוּם וְסוּגְיָא דְּהֵכָּא אֲזֵלָּא לְסַבְּרַת
אַבְיִי דְּחָשִׁיב לָהּ לְהָאִי הַשְּׁלֵמָה לְתַחֲלַת מְבֹוִי וְלְסַבְּרַתוֹ הָא דְּאָמַר רַב יוֹסֵף דְּסָגִי בְּד'
טַפְּחִים הִינּוּ מִשּׁוּם דַּס"ל כֵּן בְּמִשְׁשָׁף מְבֹוִי וְע"ז קָאֵמַר הַש"ס דְּאַפִּילוּ לְסַבְּרַת אַבְיִי אִין
רְאִיָּה מְפָל הִנֵּי שְׁהֵבִיא אַבְיִי רְאִיָּה מְהֵם אֲבָל רַב יוֹסֵף בְּעַצְמוֹ ס"ל דְּמִשְׁשָׁף מְבֹוִי בְּד' אַמּוֹת
אֵלָּא דְּהֵכָּא סָגִי בְּד' טַפְּחִים וְדוּק הִיטְיִב וְעִי' בְּרִיטְבָ"א ז"ל שְׁפַתְבָּ ג"כ סְבָרָא זֹו דְּשִׁיעוּר
הַמְּבֹוִי מְצַטְרַף ע"ש וְעִי' בְּזֶה בְּרַבִּינּוּ יְהוֹנָתָן מִש"כ כָּאֵן בְּהָא דְּלַחֵי הַמּוֹשֵׁף בְּדוּחַקוֹ שֶׁל
מְבֹוִי וְאִין דְּבָרֵי ז"ל מִתְיַשְׁבִּין לְפִירִש"י שָׁם: ע"ב גְּמָרָא ד' אַמּוֹת נִידוּן מִשּׁוּם מְבֹוִי
הַרְמַב"ם ז"ל כְּתִב בְּפִי"ז דְּאַפִּילוּ הַלְּחִי רְחֵב הַרְבֵּה נִידוּן מִשּׁוּם לְחִי אֵלָּא דְּאֵם הַלְּחִי הוּא
פְּחוֹת מְרֹחֵב הַמְּבֹוִי אוֹ שְׁהִי כְּחֻצֵי רֹחֵב הַמְּבֹוִי נִידוּן מִשּׁוּם לְחִי וְכִשְׁהוּא רְחֵב יוֹתֵר מִחֻצֵי
רֹחֵב הַמְּבֹוִי נִידוּן מִשּׁוּם עוֹמֵד מְרֹנְבָה עַל הַפְּרוּץ וְעֵינָן בְּמַגִּיד מְשֻׁנָּה ז"ל מַה שְׁפַתְבָּ
דְּלִשִׁיטַת רַש"י ז"ל אִפ"ל דְּמִיָּרִי בְּהוֹעֲמֵד לְשָׁם לְחִי וְאַפְתִּי אִינוּ מְיֻנָּשָׁב מִש"כ דְּאֵם הוּא
כְּחֻצֵי רֹחֵב הַמְּבֹוִי נִידוּן מִשּׁוּם לְחִי וְאַמְאִי לֹא יִדוּן מִשּׁוּם פְּרוּץ כְּעוֹמֵד דְּמוֹתֵר לְדִידוּן
דְּקִי"ל כְּרַב פְּפָא וְגִרְאָה לּוֹמַר כְּמִש"כ הַמ"מ בְּר"ד דְּמִפְּרִשׁ הֵכִי לְדַבְּרֵי רַב אֲשִׁי דְּלֹא
נִיחָא לִיָּה לְפָרֵשׁ כְּפִירִש"י דְּמִסְפָּקָא לִיָּה בְּמִדְּיָה מְהָא דְּפְּלִיגִי בְּפְּרוּץ כְּעוֹמֵד אֲלֵמָּא
דְּאַפְּשָׁר לְצַמְצָם וְלֹא נִיתְנָה הַתּוֹרָה לְמַה ש"ש וְהַמְּדִידָה הִיא כְּפִי אֲנֻמֵּד הַדַּעַת וְכִמוֹ שְׁתִּירֵץ
הַש"ס שָׁם בְּבַכּוֹרוֹת בְּמִדּוֹת הַמְּזַבֵּחַ וְהַמְּקִדָּשׁ וְמַה שְׁפִירְשׁוּ הַתּוֹס' בְּשֵׁם הַר"ר שְׁמַעְיָל
דְּפְּרוּץ כְּעוֹמֵד מוֹתֵר מְסַפִּיקָא ג"כ קָשָׁה דְּהָא מְחַיְיָבִינָן לִי מִיתָה אִם זָרַק מְרִשׁוֹת הַרְבִּים
לְתוֹכָהּ.

וְאַגַּב בְּעֵינָן זֶה הִנֵּה הַתּוֹס' הִקְשׁוּ לְפִי הַר"ר שְׁמַעְיָל לְרַבְּנָן אַמְאִי מְבִיאִין עֲגָלָה בְּשׁוֹתְפוֹת
יְבִיאוּ שְׁנֵי עֲגָלוֹת שְׁמָא צַמְצָמוֹ וְכִתְבָּ מְהִרְש"א ז"ל דְּלִפְנֵי קָמָא דְּאָנָן קִי"ל אֲפְּשָׁר לְצַמְצָם
אִיכָּא לְמִימַר דְּלִמ"ד אִי אֲפְּשָׁר לְצַמְצָם הִינּוּ דְּבִשּׁוּם אֲנֻפָן אִי אֲפְּשָׁר לְצַמְצָם וְזֶהוּ דַּעַת
רַש"י ז"ל בְּבַכּוֹרוֹת.

אֲבָל הַתּוֹס' הִשְׁיִגוּ עָלָיו מְהָא דְּנִמְצָא מְכּוּן בֵּין שְׁתֵּי עֲיִירוֹת יְבִיאוּ שְׁנֵי עֲגָלוֹת נְהִי
דְּבִמְדִידָה אֲפְּשָׁר לְצַמְצָם אֲבָל בְּנִפְּלַת הַהִירוּג הָיָה בִּידֵי שְׁמַיִם וּבְזֶה א"א לְצַמְצָם וְלֹא

הבנתי אף אפשר לומר דא"א שיארע שיפול ההרוג מכונן דילמא דרף מקרה הרגו מכונן בין שתי עיירות ומה שפירש"י בבכור דא"א לצמצם בשום אופן היינו משום דאין פחות הונלות שוות וא"א שלא יקדים אחד לחבירו והיינו דקא מיבעיא לן התם בידי אדם אם אפשר לצמצם או בידי אדם ג"כ א"א שיהי' שם מדידות שוות וא"א לכונן בשום אופן ועי' בזה בתוס' חולין ובכורות שהאריכו בזה יותר ואין פאן מקומו עכ"פ לדעת הרמב"ם ז"ל שפסק בידי אדם א"א לצמצם בה' רוצח ע"כ צ"ל דקא דפרוץ פעומד מותר היינו משום דהכי אגמרין רחמנא למשה וכמה דמצית למיעבד עביד וא"כ אמאי קרי לה ספק דבריהם ע"כ פי' דרב אשי הכי קאמר דממ"נ מותר אי עומד נפיש נותר בעומד מרובה ואם פרוץ נפיש נותר משום לחי ואם שוו תרנוניהו נמי לא יצא מתורת לחי דאינו יוצא מתורת לחי אלא אם הוא רחב יותר מחצי רחב המבוי אז אין עליו תורת לחי אלא דין עומד מרובה אבל אם שוו תרנוניהו אפתי תורת לחי עליו משום דהוי ספק אי פרוץ חשיב ותורת לחי עליו או העומד חשיב ויצא מתורת לחי הוי ספק דבריהם ונגידון משום לחי ורב אשי נקט מבוי שמנה לדוגמא בעלמא ועיקר חידושו בזה דלא יצא מתורת לחי אלא אם הוא רחב יותר מחצי רחב המבוי ואז נותר בעומד מרובה אלא דאפתי קשה למה לן לידון משום לחי בשוו תרנוניהו תיפוק ליה משום פרוץ פעומד ודרכו של הרמב"ם ז"ל נפלאה מאתי: שם גמרא אבל מבוי שבועה נותר בעומד מרובה כו' ק"ו מחצר כו' מה לחצר שפן פריצתו בעשר קסבר רב הונא בריה דרב יהושע מבוי נמי פריצתו בעשר.

יש לדקדק הא אמרי' לקמן דהיכא דבקעו בה רבים לכ"ע פריצתו בד' וא"כ אפתי איכא למיפד מה לחצר שפן פריצתו בעשר אפילו אי בקעו בה רבים כדמשמע לקמן ועי' מ"א סי' שס"ג וי"ל דנדאי ליכא לדמוי' חצר למבוי לכל מילי דלא ילפינן דברי סופרים מדברי סופרים ועיקר הק"ו הכי הוא מה חצר דבעינן בו סתימה יותר שאינו נותר בלחי אפ"ה עומד מרובה הוי כסתום א"כ פשיטא במבוי דלא בעינן סתימה כ"כ שיותר בעומד מרובה ופריד מה למבוי שפן פריצתו בד' אלמא דבמבוי מחמירנן במחיצתו יותר שלא יהי' בו פריצות ומשני קסבר ר"ה מבוי נמי פריצתו בעשר ואם פן חצר ומבוי שונים בתורת מחיצות ומה שבמבוי פריצותא בד' אי בקעי בה רבים היינו מטעמא אחרניי דשבקי פיתחא רבא וקממעט בהלקתא ובטל ההיכר אלא דלפ"ז אפילו אי הוי ס"ל לר"ה דפריצתו בד' אפילו לא בקעי בה רבים ע"כ נמי מטעמא דשבקי פיתחא וא"כ שפיר מצינן למילף מחצר דעומד מרובה מכשיר במבוי וע"כ צ"ל פן לגדולי הראשונים ז"ל שפסקו כרב הונא דמבוי פריצתו בד' אטו אליביהו אין עומד מרובה מתיר במבוי אלא ע"כ הא דמבוי פריצתו בד' לאו פריצה היא ומה שצ"ע מבוי שניותר בעומד מרובה אי פסיל ביה נמי פריצתו ד' דבזה לא שייך ביטול ההיכר דלאו משום הפירא הוא והנה התוס' ז"ל בד"ה ק"ו כתבו דלהועיל עומד מרובה בכל ד' מחיצות ליכא למילף ולא הבנתי פיון דקאמר הש"ס דס"ל פריצותיה בעשר א"כ מבוי נותר בעומד מרובה בכל המחיצות וביותר מעשר גם חצר אינו נותר ובאמת לא שייך למימר דיו פאן דאין זה אלא גילוי מילתא בעלמא דעומד מרובה הוא תיקון יותר מלחי ומה לי במחיצה אחת או בכל המחיצות ובמש"כ אתי שפיר נמי הא מבוי פריצתו בד' מראשו כמו בקרן זוויות

אֵלָא דְאֶפְשָׁר בְּחֶזֶק נְמִי פּוֹסֵל פִּירְצָה בְּקֶרֶן זְוִית כִּינּוּ דְפִיִּתְחָא בְּקֶרֶן זְוִית לָא עֲבָדִי אִינְשֵׁי וְצָרִיף עֵינּוּ בְּרֵאשׁוֹנִים בְּזֵה: תּוֹס' בּוֹד"ה אִינּוּ דִין שָׁם וְלִכְפֹּא לְמִימֵר פֶּס ד' יוֹכִיחַ כּו'.

עֵינּוּ מְהֵרָשׁ"א ז"ל וְכִבֵּר עֲמָדוֹ עַל דְּבָרָיו ז"ל הַמְּפָרְשִׁים וְצ"ע לְיִשְׁב: דָּף ו גְּמָרָא אָמַר רַב חֲנָן ב"ר מִצְיָדוּ בְּעֶשֶׂר מְרֵאשׁוֹ בּוֹד". וּמְפָרֵשׁ הַש"ס בְּרֵאשׁוֹ הֵינּוּ בְּקֶרֶן זְוִית וּר"ה אָמַר אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה בּוֹד' מִשְׁמַע דְּלֶרַב הוֹנָא לָא צָרִיף לְאוּקְמָא בְּנִפְרִיז בְּקֶרֶן זְוִית כִּינּוּ דְמִצְיָדוּ נְמִי בּוֹד' אֵלָא דְהֵתוֹס' פְּתִיבוּ דְלֶרַב הוֹנָא נְמִי ע"כ בְּנִפְרִיז בְּקֶרֶן זְוִית אִינְרִי דְלָא פְּלִיג אֲדָרַב יְהוּדָא.

וְלִילֵי דְמִסְתְּפִינָא הֵייתִי מְפָרֵשׁ מְרֵאשׁוֹ הֵינּוּ בְּרֵאשׁוֹ הַשְּׁנִי הַסְּתוּם וְהִשְׁתָּא לְרַב חֲנָן צָרִיף לְאוּקְמָא בְּקֶרֶן זְוִית דַּמ"ש מִצְיָדוּ וּמ"ש מְרֵאשׁוֹ אֲבָל לר"ה פִּירְצָתָא בּוֹד' בֵּין מְרֵאשׁוֹ בֵּין מִצְיָדוּ וּמִסְיֵיע לֹו לִישְׁנָא דְהִירוּשְׁלָמִי דְאִיתָא הֵתָם מְבוּי שְׁנִפְרִיז מְכַנְגָדוּ בּוֹד' מִן הַצַּד בְּעֶשֶׂר חֲבָרִיָּא בְּשֵׁם ר' בֵּין מְכַנְגָדוּ בֵּין מִן הַצַּד בּוֹד' סְבָרִין מִימֵר מֵאֵן דְּמַר מִצְיָדוּ בְּעֶשֶׂר בְּשֵׁישׁ שָׁם רֹחֵב ד' וּמֵאֵן דְּמַר בּוֹד' בְּשֵׁאִין שָׁם רֹחֵב ד' וְלָא סְבָרִין מִימֵר רַב כּוֹר' יוֹחֲנָן בְּמְבוּי עֲקוּם וּר"ר יוֹסִי בֵּר בּוֹן וְכִדִּי לַעֲשׂוֹת הַכֹּל רְשׁוּת אֶחָד רַבְּנָן דְּקִסְרִין מְבוּי שְׁנִפְרִיז מִצְיָדוּ כְּלָפִי רֵאשׁ וְאֵם יֵשׁ שָׁם לַעוֹמֵד אַרְבָּעָה צָרִיף קוֹרָה אַחְרָת וְאֵם אִין שָׁם עוֹמֵד אַרְבָּעָה אִין צָרִיף קוֹרָה אַחְרָת.

וְלִכְאוּרָה הוּא סוֹתֵר לְמֵאִי דְבָעִינּוּ לְמִימֵר לַעֲלִיל דְּבֵאִיפָא רֹחֵב אַרְבָּעָה עָדִיף וְעִי' בַּק"ע ע"כ נִרְאָה דְהִכִּי פִירוּשָׁא כְּנִגְדוּ הֵינּוּ בְּפִתּוּל שְׁפִנְגָד הַקוֹרָה. וּבְזֵה לַכ"ע בּוֹד' כִּינּוּ דְהוּא כְּנִגְד הַקוֹרָה מִיחֲזִי כְּמִפְּוֹלֵשׁ מִצְיָדוּ בְּעֶשֶׂר וְרַב אָמַר מִצְיָדוּ נְמִי בּוֹד' וְהוֹנֵן בְּעִי מִימֵר הָא דְאָמַר רַב מִצְיָדוּ בּוֹד' הֵינּוּ שְׁלֵא נִשְׁתַּיִיר ד"ט עַד הַפִּתּוּל הָאֲמַצְעִי דְהוּי פְּאֵלוּ הַפִּירְצָה מְרֵאשׁוֹ אֲבָל נִשְׁתַּיִיר רֹחֵב אַרְבָּעָה מוֹדָה רַב דְּעַד עֶשֶׂר הוּי פְּתַח וְלָא סְבָרִין מִימֵר רַב כּוֹר"י וְכִדִּי לַעֲשׂוֹת כָּל הַרְשׁוּת אַחַת אַלְמָא דְחֻשִׁיב לָהּ פִּירְצָה לַעֲשׂוֹת הַכֹּל רְשׁוּת אֶחָד כְּמוֹ שְׁיִבּוֹאֵר לְקַמֵּן אִי"ה בְּשִׁיטַת הִירוּשׁ' בְּפִלּוּגְתָא דְמְבוּי עֲקוּם וְהֵתָם הוּי כְּמוֹ מִצְיָדוּ וְנִשְׁתַּיִיר אַרְבָּעָה דְלָא שְׁיִיף לַעֲשׂוֹתוֹ כְּמִפְּוֹלֵשׁ דְהָא אִיפָא עוֹמֵד כָּל הַמְּבוּי הַשְּׁנִי אַלְמָא דְמִצְיָדוּ בְּכָל גְּוּוֹנָא לָאוּ פִיִּתְחָא הִיא וּבִתֵּר הִכִּי אָמַר דְמִצְיָדוּ כְּלָפִי רֵאשׁוֹ הוּי אִיפְכָא אֵם יֵשׁ שָׁם עוֹמֵד אַרְבָּעָה צָרִיף קוֹרָה מְשׁוּם דִּיעֲמֹל בְּהִילּוּף וְיִלּוּף דְרַף הַפִּירְצָה אֲבָל אִין שָׁם עוֹמֵד ד' הוּי כְּמוֹ שְׁנֵי פְתָחִים בְּרֵאשׁ הַמְּבוּי דְמוֹתֵר בְּקוֹרָה עַל פְּתַח אֶחָד כִּן נִרְאָה נִכּוֹן לְפָרֵשׁ שִׁיטַת הִירוּשְׁלָמִי.

וּאֲחַכ"ז הִיָּה נִרְאָה לְפָרֵשׁ מְרֵאשׁוֹ דְאִיתְמַר בְּש"ס דִּילָן נְמִי הֵינּוּ מְרֵאשׁוֹ הַשְּׁנִי אֵלָא דַּלְפ"ז קָשָׁה אִיף הוּי ס"ד דְמְרֵאשׁוֹ נְמִי בְּעֶשֶׂר א"כ הוּי מְבוּי מְפִוֹלֵשׁ וּבְפֶסֶק הַהִלְכָה בְּדִינִים אֵלוּ עִי' בְּדַבְרֵי הָרֵא"ש ז"ל וּמִש"כ דְהִרִי"ף ז"ל לָא הַזְכִּיר הָא דְאִיפָא גִידוּדִי וְלִפְנֵינוּ אִיתָא לְהֵאֵי מִילְתָא בְּדַבְרֵי הִרִי"ף ז"ל וְגַם לְשׁוֹן הֶרְמֵב"ם ז"ל צָרִיף בִּיאוּר: שָׁם גְּמָרָא מְבוּי עֲקוּם רַב אָמַר תּוֹרְתוֹ כְּמִפְּוֹלֵשׁ וּשְׁמוּאֵל אָמַר תּוֹרְתוֹ כְּסֵתֵם רִש"י ז"ל פִּי תּוֹרְתוֹ כְּמִפְּוֹלֵשׁ דְזֵה שְׁפָתוֹם א' לְחַבְרֹו הוּי כְּמִפְּוֹלֵשׁ וּבְעִי תִיקוּן בְּעַקְמִימוֹת וּשְׁמוּאֵל אָמַר תּוֹרְתוֹ כְּסֵתוֹם פִּירֵשׁ רִש"י ב' פִּירוּשִׁים אוֹ דְחֻשִׁיב כ"א כְּסֵתוֹם מְמֵשׁ וְאִינּוּ צָרִיף אֵלָא לְחִי בְּסוּף כָּל מְבוּי וְלִפִּי זֵה הַלְשׁוֹן כְּפִשׁוּטוֹ דְפְלִיגִי עַל מַה שְׁנִפְרִיזוּ זל"ז רַב חֻשִׁיב לָהּ כְּפִירְצָה וּמִש"ה בְּעִי תִיקוּן וּשְׁמוּאֵל חֻשִׁיב לָהּ כְּפָתַח וּא"צ בְּעַקְמִימוֹת שׁוּם תִיקוּן כְּלָל וְלִפ"ז צ"ל דַּס"ל לְשְׁמוּאֵל מְבוּי פִירְצוּתִיהָ בְּעֶשֶׂר אֲפִילוּ אִי בְקַעֲזִי בְּהַ רַבִּים וּפִי' עוֹד בְּשֵׁם

מורו הזקן ז"ל דתורתו פסתום היינו דדי בפירצה זו תיקון של מבווי סתום היינו לחי או קורה ולפ"ז שמואל נמי ס"ל דחשיב פירצה אלא בהא פליגי רב חשיב לה פאלו כל מבווי מןקלש משני צדדיו ובעי צה"פ ושמואל סבר דלא חשיב אלא כמו פירצה מצידו דדי בתיקון לחי או קורה אלא דיש לדקדק מאי טעמא דרב דבעי צה"פ כיון דלא הוי אלא פירצה מצידו סגי בלחי וע"כ צ"ל דלרב הפירצה משני לשני המבואות פאלו הם אהד ועומדים ביושר וא"כ מסתברא כפי ר"י ז"ל דאין צריף אלא צה"פ בראשו אהד וצה"פ בראשו השני וכן הוא דעת הרשב"א ז"ל כמו שכ' הה"מ בשמו וכן נראה דעת הרמב"ם ז"ל שסתם וכתב מבווי עקום הרי הוא כמפולש והתוס' ז"ל הביאו ראיות לפירש"י ז"ל דאי כפי ר"י ז"ל או מנירי ביותר מעשר לרב נמי תיקשי הא צה"פ אליביה לא מהני ביותר מעשר ויש להבין אמאי קאי האי יותר מלי אי ארוחב הפירצה שהוא רוחב המבווי א"כ אפתי תקשי לכ"ע האריף נותר בלחי וקורה או בצה"פ לרב וע"כ צ"ל דהמבווי בסופו אינו אלא עשר א"כ גם לפי ר"י יש לומר כן דשני ראשי המבווי אינן רחבים אלא י' אלא דהפירצה היא יותר מעשר ומש"ה פריף לשמואל אמאי תורתו פסתום כיון דנפרצו זל"ז ביותר מעשר ואם נפרש דיותר מעשר קאי אעקמימותו אף על פי שהמבווי אינו רוחב אלא עשר מ"מ כיון שאלכסון עקמימותו הוא יותר מעשר הוי בפירצה אפילו לשמואל א"כ פשיטא דניחא לפי ר"י ז"ל דאראשי המבווי צריף לעשות צה"פ ושם אינו רחב אלא עשר.

שוב ראיתי בריטב"א ז"ל שכ"כ דלפי ר"י ז"ל נדאי אתי שפיר ולפרש"י ז"ל צריף לישב דבעקמימות מודה רב דצה"פ מתיר אפילו יותר מעשר ע"ש היטב ולקמן יבואר עוד בענין זה אפי"ה ומה שהביאו ראיה מבווי עקום דנהרדעא כפר כתבו התוס' דאיירי בגונא אחרינא ויותר מזה דעת הרשב"א ז"ל דעקום כמין ח' לכ"ע א"צ אלא לחי וקורה בשני ראשו אפילו לרב כמו שהביא הה"מ בשמו ועי' ריטב"א ז"ל שכתב מילתא בטעמא ועיין בב"י שתמה על הרשב"א ז"ל בזה בסי' שס"ה ולמש"כ ניחא אבל מהלכה דמבווי העשוי פנדל צ"ע דנדאי משמע התם כפירש"י ז"ל.

אבל כבר האריף הריטב"א ז"ל בשם ר"ת לפרש הך דמבווי העשוי פנדל דאפי' ורבא פליגי במילתא אחריתי ע"ש באנרף ומה שיש לדקדק בהא דמבווי העשוי פנדל לפירש"י שפירש דלשמואל הוי פסתום לגמרי משום דהוי פירצה מן הצד וזה אינו אלא במבווי עקום דכותל אהד הולף עד סופו והפירצה הוא מצידו אבל התם במבואות קטנים שנפרצו במילואן למבווי הגדול מנ"ל דס"ל לשמואל בזה תורתו פסתום וצ"ל דאין לחלק בזה.

והנה מש"כ לעיל לפי הזקן ז"ל דהא דמצריף שמואל לחי בעקמימותו היינו כמו בכל פירצה מצידו. אבל ראיתי בריטב"א ז"ל שכתב דלא מהני לחי בפירצה אלא צה"פ וא"כ לא ידענא טעמא דהאי לחי וצ"ל כיון דהפירצה לאו לר"ה היא אלא למבווי סגי בלחי וא"כ אפ"ל דאפי' לפי קמא דלשמואל נמי מודה בעלמא דפירצת מבווי בד' ואפ"ה א"צ פלום כיון דהפירצה היא למבווי אלא דאם כן מאי פריף אילמא ביותר מעשר מ"ט דשמואל דילמא היינו טעמא דאין הפירצה לר"ה וצ"ל דביותר מעשר אין לחלק וכן צ"ל לפי הזקן ז"ל דלהאי פירושא שמואל נמי ס"ל פירצת מבווי בד' מדבעי לחי ואפ"ה ביותר מעשר לא סגי בלחי דאין לומר דפריף בהא לימא שמואל תורתו פסתום משום דלחי לא

מהני ביותר מעשר ז"א דהא מעקמימותו שפיר מהני אפילו ביותר מעשר כמש"כ מהר"מ ז"ל במרדכי ע"ש.

ודברים אלו מנחמים עד יבא המורה צדק. והנה התוס' ז"ל וקרא"ש ז"ל הביאו ראיה מהירו' לפי ר"י ז"ל וצריף אני להצריף קצת פשיטת הירושלמי מפני שלא נתבארה כ"צ בדברי המפרשים.

והכי איתא התם מבוני עקום ומפולש ר"י אומר עושה צה"פ מכאן ולחי או קורה מכאן ר"ל אומר נותן לחי או קורה ומתיר ע"ד דר"ל בקשו לעשות להם תקנה אלו משתמשים עד מקום הפותל ואלו משתמשים כו' ולא נמצאו שתי רשויות משתמשות ברשות אחת והכי פירושא ר"י ס"ל דשני מבואות נעשין אהד וסגי בתיקון בשני הראשין ור"ל לא סגי ליה בהכי דשני המבואות אסרי אהדדי אלא נותן לחי וקורה בין אהד לתבירו ור"י ס"ל פרב דהוי פאלו עומד בין שני והפל אהד ור"ל ס"ל כשמואל דכל חד מבוני לנפשין ומש"ה סגי בלחיים וגם צריף לחי בעקמימות דלא ליסרי אהדדי ומש"ה מבוני פמין כ"י היינו פמין ח' אומר ר"ל דאפילו כמה קורות אין מתירין פיון דמבוני האמצעי דרכו על שני המבואות הרי מבואר כפי הר"י ז"ל ועי' ברבינו יהונתן ז"ל בזה אלא דתיקשי מכאן להרשב"א ז"ל שכתב דכמין ח' לכ"ע הוי פסתום ובירושלמי אמרו דבזה נמי אומר ר' יוחנן דצריף צה"פ ולקמן יתבאר דלפי' ר"ת במבוני העשוי פנדל מוכח מש"ס דילן דהעשוי כח' לכ"ע תורתו פסתום ועי' ק"ע נדוק היטיב: שם גמרא פיצד מערבין דרף ר"ה כו'.

הנה התוס' עמדו פאן מה מועיל לחי וקורה בר"ה רחב ט"ז אמה וכן לר' יהודא דאמר דאפילו רה"ר מיצרבא בצה"פ ולחי וקורה הא סבר רב אהא למימר דר"י אינו מתיר אלא י"ג אמה ושליש. והנה מצאתי דברים אלו מבוארים בירושלמי פ' עושין פסין דרמי התם אהדדי דר"י אדר"י מהא דאם הי' דרף הרבים מפסקתן אהא דגשרים המפולשים ומשני ר"א דלא התיר ר"י בגשרים אלא במפולשים לבקעה אבל לר"ה לא התיר ר"י ופריף מהא דתני ר' חייא פיצד מתירין ר"ה ר' יהודא אומר לחי מכאן ולחי מכאן וחכ"א צה"פ מכאן כו' אלמא דאפילו מפולש לרה"ר מתיר ר"י ומשני הא בעשר הא דמתיר ר"י פשאין רחב הפירצה אלא עשר וקא בי"ג גבי פסי ביראות דאוסר משום הפירצה רחבה שלש עשרה ופריף מהא דאמר רב אהא פירצת מבוני לר' יהודא בי"ג ומשני פשינוניא דש"ס דילן גבי פסי ביראות פרוץ מרובה והקא עומד מרובה הרי לפניה דר' יהודא לא התיר אלא ברחב י"ג אלא דיש לדקדק דלפ"ז ליכא למילף מפסי ביראות לר' יהודא דהא חזינו דמבוני מפולש עדיף דרבים לא מבטלי מחיצה ובפסין רבים מבטלים מחיצה וי"ל דהיינו הו' דפריף בש"ס דילן והיא הנותנת כו' והנה מלשון הירושלמי נראה דבצוה"פ רבנן נמי מכשרי אפילו ברה"ר גמורה דאי מפרש לה במבואות המפולשין א"כ מאי פריף דר"י אדר"י הא בפסי ביראות הוי רה"ר גמורה כדמשמע לקמן דאתי רבים ומבטלי מחיצות אלא ש"מ דה"נ מיירי בדרף הרבים גמורה ומש"ה לא פריף התם דרבנן אדרבנן דהא דמצרכי רבנן צה"פ משום דס"ל ג' מחיצות דאורייתא אבל בש"ס דילן מסקי' דברה"ר גמורה לא מהני צה"פ דאתו רבים ומבטלי לה ולהכי לרבי יהודא בירושלמי לא מהני צה"פ ובדרף הרבים דאיכא שתי מחיצות שלמות מהני אפילו לחי

משום דלא אתו רבים ומבטלי מחיצות שלימות ולרבנן שם ד' מחיצות עדיפא להו והיכא דאיכא ב' מחיצות אתו רבים ומבטלי להו אבל במבוי המפולש דלא דרסי רבים כ"כ גם לרבנן סגי להו בצה"פ ולפ"ז מצינו למימר דגם רבנן ס"ל ב' מחיצות דאורייתא אלא דרבים מבטלי להו ועיין תוס' לקמן דף כ"ב מש"כ בזה והא דחשיב מבואות המפולשים בכלל רה"ר בריש שבת היינו פמבוי דבקעי בה רבים והא דאמר ר"י דרה"ר אין לו תקנה אלא דלתות נעולות מסברא פשיטא לי דצוה"פ או לחי אפילו למ"ד משום מחיצה אינו מועיל במקום רה"ר אלא רבים מבטלי לה ומה שאינו מועיל לר' יהודא ברוחב יותר מי"ג אמה תקנת חכמים היא כמש"כ התוס' אלא דמירושלמי ה"ל משמע דאפילו מה"ת יש לחלק מהא דמשני ברישא הא בעשור הא ביותר.

והא דמשמע מהא דפריף הא בדלתות מיערבא דרה"ר בשתי מחיצות לרבנן ושם ד' מחיצות לר"י דלא שרי בדלתות מב' צדדים וגם נעולות הפל הוא משום דכל שפתות מצד אחד אתו רבים ומבטלי פינון שהוא תמיד מעבר לרבים פן נראה מפשט הלכה זו ומפולגו תנאי אין ראיה דס"ל ג' מחיצות דאורייתא היכא דלא הוי מעבר לרבים אלא דלקמן פליגי אמוראי במבוי מפולש וס"ל ה"ל דג' מחיצות דאורייתא וע"כ משום דמפרשי הא דאמרי רבנן אין מערבין רה"ר בכף היינו משום דג' מחיצות מה"ת אבל א"א לומר פן דהא אינו מועיל לרבנן אפילו צה"פ או דלת מרוח אחת וע"כ היינו משום דאתו רבים ומבטלי וא"כ מנ"ל במבוי מפולש דלא הוי מעבר לרבים דלא הוי רה"י בב' מחיצות וצ"ל דמסברא קים להו הכי או מדברי ב"ה דמתניתין דלקמן והא דאמרינו לקמן וכי פבר עושה אותו רה"י או רה"ר לאו דווקא דרה"ר נודאי לא הוי פינון דאינו מעבר לרבים וגם אינו רוחב ט"ז אמה והחילוק בין המבואות מבואר בדברי התוס' והריטב"א ז"ל דאם דרוף הרבים עוברת לארפה פצויר הראשון שבתוס' גם המבוי רה"ר הוא אף דאינו רחב ט"ז אמה אבל כשרה"ר מהלך בצדו אין זה רה"ר אלא פרמלית ונראה עוד מדברי הריטב"א ז"ל דבמבוי רחב ט"ז אמה אפילו לר' יהודא לא מהני לחי וקורה דלא מסתבר למימר ב' מחיצות דאורייתא ברה"ר גמורה וכתב פן לתרץ הא דהקשו התוס' אמאי לא דייק בריש שבת מהא דחשיב מבואות המפולשים בכלל ר"ה דאתיא דלא כר' יהודא והא דפריף מירושלים מתרץ לה ה"ל פריטב"א פללא דהאי שמעתא דברה"ר גמורה בב' מחיצות לא מהני שום תקון אלא דלתות נעולות דאתו רבים ומבטלי מחיצה ובמבוי מפולש פליגי ת"ק וחנוני' לחנוני' בעי' דלת אחד ופליגי אמוראי אליבן' אי צריף לנעול והא דפליגי לקמן ר' אליעזר ור"י בפסי ביראות הוא מחלוקת בפ"ע ר"א ס"ל פחכמים דבשם ד' מחיצות לא אתו רבים ומבטלי לה ור"י דאמר אלמלא ירושלים כו' ס"ל כר' יהודא דבשם ד' מחיצות נמי אתו רבים ומבטלי אבל הרמב"ם ז"ל בפ"ז מהל' שבת נראה מדבריו דברה"ר גמורה בב' מחיצות נמי אין צריף לנעול וכתב הה"מ משום דפסק כר"א דאמר פאן הודיעה פחון של מחיצות ולמש"כ אין מזה הכרח דהא ר"א פסק פחכמים דלא בעי שום תקון בשם ד' מחיצות אבל היכא דליכא אלא ב' מחיצות דילמא מודה דבעי דלתות נעולות כדמסקי' ה"ל ועוד פינון דלפי שיטתו צריף לפרש הא דאמרי רבנן אין מערבין רה"ר בכף היינו בכף הוא דלא מערבי הא בדלתות מיערבא ומנ"ל דבעינו פלל דלתות דילמא סגי בצה"פ כמו במבוי מפולש לת"ק.

והנה נראה דהוא ז"ל מפרש להא דבעי מיני מרב ענן צריף לנעול כו' דקאי אפילו ארה"ר מדאמר להו רב ענן תא תזי הני אבולי דנהרדעא כו' ואבולי דנהרדעא מסתמא הני רה"ר כמו אבולי דמחוזא ואפ"ה מסיק דאין צריף אלא שיהיו ראויות לינעל וכבר הקשה הרשב"א ז"ל מהא דכתב בפ"א מהל' עירובין מדינה שהיא מוקפת חומה ויש לה דלתות נעולות הרי היא רה"י אלמא דבעינו נעולות אם לא שנגחלק בין חומת מדינה למחיצות דרף אַחַד וע"כ צ"ע פן דהא גבי פסי ביראות פסק דשם ד' מחיצות מהני אפילו בלי שום תיקון וכן חצר שרבים נכנסין לה בזו כו' ובמדינה בעינו דלתות.

העולה מפל הג"ל שהמבואות שלנו שהם על ציור הראשון שבתוס' לא מהני בהו צה"פ לשיטת התוס' ועיקר הסמך משום דעלשניו אין לנו רה"ר להנה דסברי דבעינו ס' ריבוא בוקעין בו ואי"ה לקמן יבואר עוד בזה ועיין בס' בית אפרים על א"ח מה שנתנופח בזה עם אחי הגאון מוהר"ר יעקב ז"ל.

והנה בהא דפשיטא להו להמפרשים דלרב אין צה"פ מתרת יותר מעשר נראה לי דזה אינו אלא לרב יהודא משמיה דרב דרבנן ילפי מפתחו של היכל אבל לר' אלעאי אליבא דרב דאמר אמלתרא נמי מהני משום דס"ל פהאי תנא דקורה משום הפירא מודה נמי דצה"פ מהני ביותר מעשר: דף ז גמרא השתא סרטיא מכאן כו' ודקדקו התוס' דילמא קמ"ל דצריף צה"פ וי"ל דזה לאו רבותא היא דלא מצינו התירא דלחי וקורה בשני מחיצות אלא אליבא דר' יהודא דס"ל לחי וקורה משום מחיצה כמש"כ בריש מכילתין אבל לרבנן נדאי לא מהני לחי בשני רוחות אלא דלקמן משמע דגם אליבא דידן איכא מאן דס"ל דלחי מחיצה גמורה היא גבי מבוי שהכשירו בלחי: שם גמרא אם הי' מבוי פלה לרחבה מותר שיטת רש"י ז"ל דקמ"ל דלא הוי כמפולש משום דנפרצה חצר כנגדו אבל משום איסור דיורין אהדדי חייש מדנקט דנוקא רחבה אבל חצר אסרי אהדדי אם לא עירבו ואמר אב"י דמשמיה דשמואל הוא דאי דרב קשיא דרב אדרב בתרתי דאמר רב מבוי שגפרץ במילואו לחצר ונפרצה חצר כנגדו מבוי אסור וחצר מותר מדנקט ונפרצה חצר כנגדו משמע דאיסור המבוי הוא משום מפולש אבל בלא פירצה משום דיורין לא אסרי אהדדי ומסיק הש"ס פאן שעירבו כו' דהא דאוסר רב המבוי הוא משום דאסרי אהדדי ולא משום מפולש משום דנפרצו זשלכנ"ז כו' והנה לפי פל' רבינו תם לקמן במבוי העשוי כנגד דזה חשיב מבוי העקום מה שמבואות הקטנים הם מפולשים מזל"ז אף שהם זשלכנ"ז א"כ הכא שמואל לטעמי' דמבוי עקום הוי פסתום ולא חשיב מפולש ורב לטעמיה דס"ל מבוי עקום כמפולש אבל למאי דמסיק פאן שעירבו כו' ורב נמי ס"ל דזשלכנ"ז לא הוי כמפולש קשה מ"ש ממבוי העשוי כנגד דהא התם נמי כותל המבוי הגדול נמשכין לכל צד ונראה שהוא מפולש למבוי הגדול ולא לרה"ר דאינדך גיסא ולרש"י ז"ל לא תיקשי דרש"י ז"ל מפרש התם באנפי אחריתא אבל לשיטת התוספ' דלמאי דס"ד נמי מודה רב דבאמצע רחבה לא הוי מפולש ולמסקנא נמי בהכי איירי תיקשי מ"ש במבוי העשוי כנגד לפי ר"ת וי"ל דשאני הכא פינו דחצר מותר לא חשיב כמפולש דדווקא במבוי עקום דשניהם אסורים וחשובים כאלו עומדים ביושר חשיבי כמפולש אבל הכא דחצר מותר אין המבוי נידון כמפולש והא דחצר מותר היינו משום דבי' איכא שם ד' מחיצות שלמות ולא אתו רבים ומבטלי אבל זכנ"ז אסור המבוי משום דהפילושי נראה והחצר מותר ובצידי רחבה ג"כ אסור אפילו זשלכנ"ז פינו

דהפנותל גמשף מזה לזה ומפוליה שמעמא משמע דחצר ונדאי מותר באיזה אופן שיהיה הפירצה אבל בסוף שמעמא אמרינו דרב אתי לאשמעינו שריותא דחצר ופריה פשיטא מהא דחצר קטנה ומשני אי מהתם ה"א ה"מ היכא דלא דרסי בה רבים היינו דלא הוי פירצה אבל אם נפרצו דבקעי בה רבים חצר נמי אסור קמ"ל הא נמי תנינא חצר שחרבים נכנסין לה בזו כו' אי מהתם ה"א ה"מ זה שלא פנגד זה אבל זה פנגד זה אימא לא קמ"ל ולרבה דאמר לא שנו אלא זשלכנ"ז אבל זכנ"ז אסור הא דרב במאי מוקי לה בזשלכנ"ז מאי קמ"ל ומשני ה"מ לזרוק אבל לטלטל לא קמ"ל מפאן נראה דלרבה זכנ"ז אפילו חצר אסור וי"ל דילמא דס"ד דאיסורא דמבוי הוא מחמת מפולש א"כ ששמעינו מינה דבחצר לא חיישינו לבקיעת רבים כלל אבל לפי המסקנא דאיסורא דמבוי הוא בלא עירבו ומשום דאסרי אהדדי א"כ לא ששמעינו דיש חילוק בין מבוי לחצר לענין מפולש והיכא דמבוי אסור חצר נמי אסור אבל זה נראה לי דנודאי ליכא למימר דחצר אסור אפילו לזרוק פניו דאיכא ד' מחיצות וקו"ל פרבנו דלא אתו רבים ומבטלי מחיצה אלא האי איסורא אינו אלא לטלטל כמו המבוי דאיסורו מדרבנו הוא כמש"כ לעיל.

ובזה מיושב מאי דקאמר לרבה אי מהתם ה"א ה"מ לזרוק כו' ולא קאמר הכי לעיל כי פריה הא נמי תנינא משום דהשתא נודאי מתני' לא איירי אלא לזרוק דמתני' בכל גוונא איירי אפילו זכנ"ז וא"כ אפילו זשלכנ"ז לא ששמעינו דמותר לטלטל וקמ"ל רב בזשלכנ"ז מותר אפילו לטלטל וזו היא שיטת הריא"ז בשלטי הגבורים ע"ש ועיין מהרש"א ז"ל ומהרש"ל ז"ל מש"כ על ד' רש"י ז"ל בזה והרי"ף ז"ל כתב מבוי אסור משום מפולש וחצר מותר פדתנו חצר שרבים נכנסין לה בזו כו' ולא הביא פל החילוקים דרב יוסף ורבה ורב משרשיא ויש לדקדק הא מסקינן טעמא דמבוי אסור הוא משום דלא עירבו ולא משום מפולש אם לא שפאמר דסמך אהא דאמר רבא במבוי העשוי פנדל דצריכי צה"פ אף דאיירי בזה שלא פנגד זה דאל"כ לא הוי אמר אפיי דסגי בצה"פ ועיין בהג"א מש"כ ולפני' רש"פ"ם אפילו זה פנגד זה והוא צריף ביאור ועיין בריטב"א ז"ל שכתב אם לא נפרץ המבוי במקילואו גם המבוי מותר ולפ"ז אין חילוק בין חצר למבוי דבחצר נמי אם נפרץ במקילואו ונדאי אסור והיכא דאיכא גיפופי מבוי נמי מותר.

והיכא דכל חד לחודי' אינו שוין דמבוי אם נפרץ משתי רוחות אפילו איכא גיפופי אסור לטלטל וחצר מותר וגבי מבוי עקום נמי לא מהני אם יעשה גיפופי בעקמימות וא"כ נראה דזה נמי דמיא למבוי עקום ועיין רש"י ז"ל שכ' בכלה לצידדי רחבה מידי דהוי אמבוי עקום שיש בעקמימותו יותר מעשר ועיין לעיל גבי מבוי עקום מש"כ בזה ובעה"מ ז"ל כ' פאן פי' מחודש דהיכא דעירבו אסור משום מפולש דהכל אהד הוא ואם לא עירבו גם המבוי מותר ולא ביאר מאורן של ישראל כל סוגיא דשמעמא אליבא דהאי פירושא כי פירוש גפלא הוא ועיין בפסקי הרא"ש ז"ל ואין לשונו ז"ל מדוקדק: דף ח ע"ב גמרא מבוי העשוי פנדל עיין ריטב"א ז"ל שביאר דברי רש"י ז"ל באנרף ופירש ר"ת שהביאו התוס' ז"ל הוא ליישב שיטת ר"י ז"ל לעיל גבי מבוי עקום ומפרש הא דאמר רבא עושה צה"פ להאי גיסא ואידך גיסא בלחי וקורה קאי אמבואות שבשני הצדדים ומצד אחד עושה צה"פ וילצד השני לחי וקורה והכל בראשי המבואות הפתוחות לרה"ר משום דמבוי קטן שבצד זה הוי מבוי עקום למבוי שבצד שני והגדול היה מפולש ע"כ גם אפיי הצריף למבוי הגדול צה"פ ולפני' זה מוכח דעשוי כח' לא חשיב מבוי עקום דאל"כ איך

מְכַשְׂרֵינוּ כָּל הַמְּבֹאוֹת שֶׁבְּצַד אֶחָד בְּלַחֵי הָא כ"א הָנִי לְחַבְרֹו עָקוּם כְּמִין ח' וְעֵינֵינוּ בְּדַבְרֵי הָרֵא"ש ו"ל וְכֵן נִרְאֶה דַעַת הָרַב אֶלְפֶס בְּפִירוּשׁוֹ דְּהָאֵי שְׁמַעְתָּא וְיֵשׁ לְדַקְדָּק בְּדַבְרֵי הָרֵא"ש ו"ל דְּלַעִיל בְּסוּגְיָא דְּמְבוּי עָקוּם נִשְׁאָר בְּקוּשְׁיָא עַל פִּי הָר"י ו"ל מְהֵא דְּמְבוּי הָעֵשׂוּי כְּנִדְל וְכָאן כְּתִב גִּיְרַסַת הָרֵי"ף ו"ל וּפִירוּשׁוֹ וְתוֹ לֹא קִשְׁיָא וְעֵינֵינוּ בְּפִסְקֵי הָרֵא"ש ו"ל וְהָר"ר יְהוֹנָתָן פִּי ג"כ דְּבַרֵי הָרֵי"ף ו"ל ע"ד שְׁיִטַת רִשְׁ"י ו"ל וְל"נ כַּמֶּש"כ וְכֵן מְבִנְיָא בְּדַבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ו"ל שֶׁהוּא הוֹלֵךְ תָּמִיד בְּשִׁיטַת הָרֵי"ף רַבּוּ וּבִש"ג כְּתִב בְּשֵׁם הַמְּזוּ"ה דְּהָא דְּצָרִיף צה"פ לְמְבֹאוֹת הַקְּטָנִים הֵינְנוּ דְּוּנְקָא אִם הַמְּבוּי הַגְּדוֹל הוּא מְפֹלֵשׁ אֲבָל אִם הוּא סְתוּם הָנִי כְּמְבוּי שְׁפָלָה לְאִמְצָע רַחְבָּה וְהוּא סִיּוּעַ לַמֶּש"כ לַעִיל בְּהָא דְּמְבוּי שְׁפָלָה לְרַחְבָּה אֲבָל הוּא דְּבַר מְחֻדָּשׁ: שֵׁם גְּמָרָא אָמַר רַב כְּהֵנָּה מְבוּי שְׁצִידוֹ אֶחָד אֲרוּךְ וְצִידוֹ אֶחָד קָצֵר כּו' עֵינֵינוּ בְּדַבְרֵי הָרֵא"ש ו"ל שֶׁכ' מְדַהֲבִיא הָרֵי"ף ו"ל הָא דְּרַב כְּהֵנָּה אִם יֵשׁ בְּאֶלְכֶסוֹנוּ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר נִרְאֶה דְּהוּא פּוֹסֵק כְּשִׁמְעַתִּי דְּכְהֵנָּה וְתַמָּה ע"ז אֲמַאי לֹא פּוֹסֵק כְּרָבָא דְּבַתְרָאָה הוּא וי"ל פִּינּוּ דְּרַב כְּהֵנָּה דְּהוּא בְּתָרָא מְפָרֵשׁ לְמִקְלַתִּיהוּ דְּבַהֲנֵי הַלְכָה כְּמוֹתָן וְכַמְדוּמָה שְׁשִׁמְעַתִּי כֵּן מִהַגְּאוֹן מֵהָר"ח מוּוּאֵלְאִזִּין ו"ל אֲבָל אִפְתִּי תִקְשִׁי הָא אֲנִי קִי"ל קוֹרָה מְשׁוּם הַיְכָר וּבְאֶלְכֶסוֹן לֹא הָנִי הַיְכָר וְהִנֵּה לְפִי מֵה שְׁפָתָבוּ הַתּוֹס' בְּטַעְמָא דְּמִוֹתֵר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ נֶגֶד כּוֹתֵל הָאֲרוּךְ אִף דָּאִין שֵׁם ג' מְחִיצוֹת הֵינְנוּ מְשׁוּם דְּקוֹרָה הָנִי מְחִיצָה מֵה"ת א"כ הָא דְּקָאֵמַר לְמ"ד מְשׁוּם הַיְכָרָא בְּאֶלְכֶסוֹן לֹא הָנִי הַיְכָר הֵינְנוּ מְשׁוּם דְּלִיפָא מְחִיצוֹת וּא"כ פְּשִׁטָא הֵיכָא דְּרוּצָה לְהַנִּיחַ קוֹרָה בְּאֶלְכֶסוֹן בְּאִמְצָע הַמְּבוּי מִוֹתֵר וּלפ"ז אִיכָא נַפ"מ בְּהָא דְּרַב כְּהֵנָּה גַם לְרָבָא דָּאִם מֵנִיחַ הַקוֹרָה בְּאִמְצָע הַמְּבוּי לֹא יְהִי אֶלְכֶסוֹנוּ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אֲבָל לֹאִידָךְ תִּירוּצָא דְּהִיתִירָא הוּא מְשׁוּם דְּבַטֵּל הוּא לְגַבֵּי מְבוּי וּע"כ טַעְמָא לְמ"ד מְשׁוּם הַיְכָר דְּאִסוּר הֵינְנוּ מְשׁוּם דְּקוֹרָה מְנַחֵת בְּאֶלְכֶסוֹן לֹא הָנִי הַיְכָר וּא"כ אֶפְיָלוּ בְּאִמְצָע הַמְּבוּי אִסוּר לְהַנִּיחַ בְּאֶלְכֶסוֹן וּא"כ לְדִידָן לִיפָא נַפ"מ בְּהָא דְּרַב כְּהֵנָּה אֲבָל הָרֵא"ש ו"ל כְּתִב דְּמִתּוּךְ הַמְּבוּי לַכ"ע מִוֹתֵר לְהַנִּיחַ בְּאֶלְכֶסוֹן וְאֶפְשֶׁר לוֹמַר דְּבַתּוּךְ הַמְּבוּי מִוֹתֵר אֶפְיָלוּ יֵשׁ בְּאֶלְכֶסוֹנוּ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר עוֹד אַפ"ל דְּאִיכָא נ"מ לְדִידָן כְּגוֹן דְּכּוֹתֵל אֶחָד אֲרוּךְ מְחַבְרֹו פְּחוֹת מַג' דְּבְּאֶלְכֶסוֹן כִּי הָאֵי אֶפְשֶׁר מוֹדָה רָבָא דְּמִוֹתֵר לְהַנִּיחַ בְּאֶלְכֶסוֹן וּע"כ פ' צָרִיף שְׁלֹא יְהִי אֲרוּךְ הָאֶלְכֶסוֹן יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אֲלֵא דְּבִירוּשְׁלִמִי מְצִאתִי דְּבַפְּחוֹת מַג' מִוֹתֵר אֶפְיָלוּ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר וי"ל דְּהוּא לְשִׁיטְתִּיהוּ דְּמִתִּיר קוֹרָה שְׁחוּץ לְמְבוּי בְּפְחוֹת מַג' וּא"כ ה"נ אֲמַרִּינוּ לְבוּד בְּרֵאשׁ הָאֶחָד אֲבָל לְמַאי דְּקִי"ל דְּבַעֲיָנוּ קוֹרָה ע"ג מְבוּי דְּוּנְקָא אֶפְשֶׁר דְּאֶפְיָלוּ בְּפְחוֹת מַג' פּוֹסֵל יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר וְהִנֵּה לַמֶּש"כ הַתּוֹס' דְּקוֹרָה מְשׁוּם מְחִיצָה מֵה"ת צָרִיף לִיתָן טַעַם אֲמַאי אֵינָה מִתְּרַת בְּיוֹתֵר מֵעֶשֶׂר וְעֵינֵינוּ בַּהֲג"מ פִּי"ז מֵה"ל שְׁבַת מִש"כ בְּזֶה מְשׁוּם מֵהָר"מ ו"ל: דָּף ט גְּמָרָא תְּנִי ר' זְכַאי קַמְיָה דְּר' יוֹחָנָן בֵּין לְחִינִים וְתַחַת הַקוֹרָה נִידוֹן כְּכַרְמְלִית וְעֵינֵינוּ בְּדַבְרֵי הָרֵאשׁוֹנִים ו"ל שְׁהָאֵרִיכוּ לְחַלְק בֵּין קוֹרָה לְלַחֵי וְלַעֲנ"ד נִרְאֶה פְּשׁוּט לְחַלְק דְּבַקוֹרָה שְׁפִיר אִיכָא לְמִימַר אוּ חֻדּוֹ הַחִיצוֹן יוֹרֵד וְסוֹתָם לְמ"ד מְשׁוּם מְחִיצָה אוּ הַיְכָרָא מְלַבֵּר לְמ"ד מְשׁוּם הַיְכָר וּא"כ תַּחַת הַקוֹרָה הוּא מְכַשֵּׁר בְּד' מְחִיצוֹת כְּמוֹ הַמְּבוּי דְּהַקוֹרָה מְנַחֵת ע"ג מְבוּי אֲבָל בְּלַחֵי עֵיקַר שְׁרִיּוֹתָא הוּא מְשׁוּם דְּעוֹשָׂה לְמְבוּי מְחִיצָה רַבִּיעִית אֶפְיָלוּ מְשָׂהוּ לֹא הָנִי פְּרוּץ בְּמְלוֹאוֹ וְאִין תִּיקוּן זֶה מוֹעִיל אֲלֵא תוּךְ הַמְּבוּי דְּשֵׁם אִיכָא ד' מְחִיצוֹת אֲבָל בֵּין הַלְחִינִים לִיכָא אֲלֵא ג' מְחִיצוֹת דְּלִיפָא לְמִימַר חֻדּוֹ הַחִיצוֹן הוֹלֵךְ לְרוֹחַב הַמְּבוּי דְּלֹא מְצִינוּ כְּזֹאת שְׁמְחִיצָה יְתַפְשֵׁט לְרוֹחַב וְלִיכָא טַעְמָא לְהִתִּירָא בֵּין הַלְחִינִים אֲלֵא מִתַּחַת דְּבַטֵּל הוּא אֲצֵל הַמְּבוּי וּבְהָא פְּלִיגֵי אַבְיִי וְרָבָא אַבְיִי

מביא ראיה מהא דאמר רב חמא בר גוריא תוף הפתח צריף לחי אחר להתירו אלמא דלא בטיל אפילו אין בו דע"ד ורבא אמר דמיינרי בפתוח לכרמלית דמצא מין את מינו אבל פתוח לרה"ר יותר הוא מינו עם רה"י פינן דתוף הפתח איפא ג"כ ג' מחיצות ורבא דייק מהא דכי אתא רב דימי א"ר יוחנן מקום שאין בו דע"ד מותר לבני רה"ר ולבני רה"י לכתוב עליו דבטיל להכי ולהכי אלמא דמקום שאינו חשוב מיבטיל למקום חשוב ואף דהקא בטל הוא לשניהם לרה"ר ולרה"י היינו משום דאינו מינו הוא עד שניהם אבל בין הלחיים יותר הוא מינו עם המבוי פינן דיש בו ג' מחיצות ודינו כרה"י ואפשר עוד לומר דלרבא בין הלחיים בטל הוא אפילו רחב ד' פינן דמין אחד הוא עם המבוי ולא בעינן אין בו דע"ד אלא במקום פטור שהוא רשות בפ"ע.

ובזה יש ליישב דעת הרי"ף ו"ל שלא חילק אלא בין רה"ר לכרמלית ועיין במלחמות שהאריך בזה ואב"י אמר מהא לא איריא דהתם בגבוה ג' ולהכי לא בטיל לרה"ר אבל בין הלחיים שהוא סמוך לרה"ר דין כרמלית עליו.

והנה התוס' ד"ה ורבא כתבו דהוי מצוי לשנויי גבי אסקופה לאב"י דאירי בגבוה ג' דהוי מקום פטור צ"ל דלאו דוקא מקום פטור פינן דיש לאיסקופה ג' מחיצות פן הי' נראה פשטי' דשמעתא אבל מדברי כל הראשונים משמע דיש לחלק בלחי ג"כ בין חודו החיצון לחודו הפנימי והנה דעת הרמב"ם ו"ל להשוות קורה ולחיים ובתרונייהו לרה"ר מותר לכרמלית אסור נראה מזה דגם בקורה לאו מטעמיה דחודו החיצון יורד וסותם אלא מחמת דבטיל למבוי וע"כ רבא מפרש הכי פלוגתיהו דפליגי לעיל בקורה דמאן דשרי הוא ג"כ מהאי טעמא דאל"ה תיקשי מפל הגי אמוראי דפליגי בקורה ש"מ דבלחי מודו דאסור אלא ש"מ דלרבא קורה ולחיים דין אחד להם ומאן דשרי בקורה שרי נמי בלחיים אבל קשה ע"ז מהא דאיתא בשבת אחרים אומרים איסקופה משמשת שתי רשויות כו' ופריף אע"ג דלית ליה לחי והאמר רב חמא בר גוריא תוף הפתח כו' וכ' התוס' ו"ל בסוגיין ובשבת דהא דלא משני דאירי בפתוח לרה"ר לרבא משום דא"כ אפילו פתח נעול כלפנים והשתא מאי משני התם רב יהודה דאירי באיסקופות מבוי והכשירו בקורה וקרויו כלפי פנים ולפי הנ"ל גם בקורה תיקשי אי פתוח לכרמלית אפילו פתח פתוח פלחוזי ואי בפתוח לרה"ר אפילו פתח נעול כלפנים פינן דלאו מטעם חודו החיצון יורד וסותם אמינו עלה וקורה ולחי שניהם שוין וצ"ל דסוגיא זו לא אתיא ברבא אלא כאב"י דקורה מותר דחודו החיצון יורד וסותם ובין הלחיים אסור ורבא מתרץ לה פשינויא דרב אשי דבאיסקופת בית איירי ובזה אמרינן פי תקרה יורד וסותם.

והנה הרמב"ן ו"ל במלחמות פתח על הא דנראה מדברי הרי"ף ו"ל דאפילו ברחב ד' אמר רבא דמותר היינו משום דעיקר טעמיה הוא משום חודו החיצון הוי היפירא ואפ"ה בפתוח לכרמלית אסור וא"כ ה"נ בקורה אפילו אם חודו החיצון יורד וסותם מ"מ בפתוח לכרמלית אסור וא"כ נראה דדעת הרי"ף ו"ל ג"כ כשיטת הרמב"ם ו"ל דקורה ולחי שוין והרא"ש ו"ל לא כ' פן ולפ"ז הדק"ל פינן דלדעת הרי"ף ו"ל ג"כ קורה ולחי שוין א"כ מאי נ"מ בהא דפתח נעול או פתח פתוח אלא דהרמב"ן ו"ל במלחמותיו בריש מסכת שבת פתח פתח דע"ד הרי"ף ו"ל דבקורה אין חילוק בין כרמלית לרה"ר ולא ידענא טעמא מאי פינן דבלחי נמי הטעם הוא משום חודו החיצון ואפ"ה אסור בפתוח לכרמלית אלא

דא"כ למה כתב הרי"ף ז"ל שם בשבת אוקימתא דחציו מקורה וקרוי כלפי פנים הא לפי הג"ל אפ"ה מותר הוא אי איירי בפתוח לרה"ר אי בפתוח לכרמלית אפילו פתח פתוח פלחויז והדברים עמוקים דוק בהם ועיין בתוס' שבת בסוגיא דאיסקופה מש"כ בזה ועיין בריטב"א ז"ל מש"כ על לשון רש"י ז"ל ובין לחיים נמי כו' ובטל להקא ולהקא ע"ש: דף ט ע"ב גמרא רב אשי אמר פגון שרצפו בלחיים כו' לפי רש"י ז"ל בשם רבותיו דהא דצריה לחי אחר להתירו היינו בין הלחיים וקשה מאי איירא ארבע אמות אפילו ד' טפחים נמי צריה לחי אחר דרבא לא התיר אלא פחות מד' וסייעתא מזה לד' הרי"ף ז"ל דאפילו ד' מותר לרבא וכן הביא הרמב"ן ז"ל ראיה מהא דאמרין לקמן גבי לחי המושף בדפנו של מבוי ש"מ בין לחיים אסור אלמא דמאן דמתיר מתיר כל שהוא פחות מד' אמות ויש לדקדק לפי רבותיו מ"ש הקא דמתיר את המבוי אפילו בד' אמות ולקמן גבי לחי המושף אמר רב הונא דאסור להשתמש בכנולו ונפלאו מאתי דברי הר"ר יהונתן ז"ל בריש מכילתין דנראה מדבריו ז"ל בהא דלחי המושף היינו שנמשך בתוך המבוי כמו הקא שרצפו בלחיים ואם הוא ד' אמות נותר המבוי הגדול בנראה מבפנים והמבוי הקטן נותר בנראה מבחוץ ואם הוא פחות מד' אמות המבוי הקטן אסור דבין הלחיים אסור ולא זכיתי להבין דברים אלו דלכאורה הוא נגד סוגיית הש"ס והרי"ף ז"ל השמיט הא דלחי המושף ואולי משום דכבר השמיענו כל ההלכות דשמעינו מינה: שם גמרא ולרשב"ג ליהוי בנראה מבחוץ ושנה מבפנים הנה ג' עניני נראה מבחוץ איכא בלחי הא' הוא פנה \$ ציור בספר \$ פדמוכח גבי חצר קטנה שנפרצה לגדולה והב' הוא פנה \$ ציור בספר \$ והוא מה שפי' רש"י ז"ל גבי פותל שצידו אחד פנוס.

והג' פנה \$ ציור בספר \$ מה שפירש לעיל בהא דפריה לרשב"ג והתוס' חולקין על הצורה הג' מהא דמוקמינן בנכנסין פותלי קטנה לגדולה ולא ביארו ז"ל איך פירשו הקושא ולרשב"ג כו' ואפ"ל לפי רבותיו של רש"י ז"ל דהמבוי הגדול נותר אלא דמבוי הקטן צריה לחי אחר משום דלדידיה לית לי היפירא ולהכי פריה פי היכי דשרינן בנראה מבחוץ אף דבפנים אין להם היפיר ה"נ המבוי הקטן אף דבתוכן אין היפיר מ"מ פנין דהוי הפירא למבוי הגדול גם לעצמו יהי נחשב ללחי וזש"א ליהוי בנראה מבחוץ היינו דומיא דנראה מבחוץ ולא נראה מבחוץ ממש ולפ"ז יש מקום לומר היכא דהוי הלחי ד' אמות דהוא מבוי בפ"ע ונותר בנראה מבחוץ ונדאי מותר להשתמש בין הלחי אבל אם הוא פחות מד' אמות דאין בין הלחיים תורת מבוי אסור להשתמש נגד הלחי דלמ"ד בין הלחיים אסור ובזה י"ל קצת דברי הר"ר יהונתן שהבאתי לעיל אבל לא מצאתי חבר לדבר זה והנה בירושלמי ראיתי טעם להא דלחי המושף מתיר משום דרואין אותו כאלו הוא פנוס וי"ל דהיינו פנין דהוא יוצא להלן מפותל המבוי שפנגדו רואין אותו כאלו הוא פנוס לתוך המבוי ונגידון משום לחי וא"כ י"ל דהיינו דווקא אם הוא יוצא מצד אחד אבל אם שני הפתלים שוין הרי הן ממחיצות המבוי ולפ"ז לא קשיא לרש"י ז"ל מהא דנכנסין פותלי קטנה פנין דשני הצדדים שוין ועדיין צ"ע ועיין בב"י וט"ז ז"ל והרא"ש ז"ל כתב ג"כ פלשון התוס' דלא חשיב נראה מבחוץ אם העמיד הלחי בשנה עם הפותל לפנים והפותל בולט בחוץ והא דכתב בלחי המושף בין אם הפותל בולט מלפניו או מלאחריו פנונתו ז"ל משום דרש"י ז"ל פי' בלשון לחי המושף היינו שנמשך בשנה עם הדופן מבפנים וכשיטתו ע"כ כתב דיש לפרש לשון המושף בין שהפותל בולט מלפניו בין

מלאחריו והעיקר הוא שהפנותל בולט מלפניו לצד פנים ודו"ק: דף י גמרא מבוני שהוא רחב ט"ו אמה כו' ומסיק עושה פס גבוה יוד במשך ד' אמות ומעמידו לארפו של מבוני אי נמי כדרב יהודא דאמר מרחיק ב' אמות ועושה פס ג' אמות נראה דנפ"מ בין אלו השתי תקנות דלתיקון הראשון צריך שתהא הקורה על שני הפתחים דכ"א הוא פתח בפ"ע והתוס' כתבו דצריך זה"פ למבוני זה וקשה א"כ ל"ל כל התקנות יעשה זה"פ ויותר הכל ועוד דאי חשבינו להו לשתי מבואות א"כ יצטרך בתים ונצרות לכ"א אלא ודאי הכל מבוני אחד הוא אלא דלענין זה הני פשני מבואות דמהני להו קורה ועיין בר' יהונתן שכתב דפחות מד' אמות אתי אוירא דהאי כו' ומבטל לה מבואר מדבריו דהא דצריך הקא ד' אמות הוא רק כדי שלא תבטל בין האוירים ובזה א"ש מאי דקשיא לפי רש"י לעיל גבי הא דר' אמי ור' אסי דאפילו אם לא נשתייר שם פס יכול לעשות פס ד' טפחים לכתחילה וזה חשיב סוף מבוני א"כ אמאי בעינן הקא ד' אמות אמאי לא תיהוי בסוף מבוני אבל לדברי ה"ר יהונתן ניחא ולשון הרא"ש ז"ל צ"ע שכתב אם יש בין הפנותל האמצעי למבוני יותר מעשר הא קי"ל פרב דאפילו בעשר הוי מבוני עקום וצריך לעיין בד' האחרונים ז"ל וכו"כ הריטב"א ז"ל דהקא דפס אינו אלא להיפרא ע"ש וקאמר הש"ס אי נמי כדרב יהודא היינו אם רוצה להכשיר בקורה אחת יעשה כדרב יהודא ואין המרחק ב' אמות צריך שום תיקון משום דניתר בעומד מרובה על הפרוץ.

והנה התוס' כתבו לעיל דלרב הונא נמי דאמר לעיל אחד זה ואחד זה בד' צ"ל דנפרץ בקרן זוית מהא דרב יהודא דהקא ול"נ פיון דרב הונא דאמר פירצת מבוני בד' ליפא למילף אליבני דמבוני ניתר בעומד מרובה וכדכתבנא לעיל א"כ ודאי לא ס"ל הא דרב יהודא פיון דאין עומד מרובה מתיר א"כ הוי כמבוני שיש לו שני פתחים שוין שצריך תיקון לשניהם וי"ל דאליבא דרב הונא בנפרץ מראשו די בשניהם בקורה פיון דשני הפתחים שוין אבל בנפרץ מצידו צריך זה"פ פיון דהוי כפירצה נחשב כמבוני מןפולש ועקום אי אפשר לש"ס דילן לא מהני כלל תיקון לשני פתחי מבוני מצד אחד פיון דהוא הכל אחד והוא יותר מעשר אבל בירושלמי איתא דמהני לכמה פתחים וכבריייתא דתני לוי ע"ש ועיין בדברי האחרונים ז"ל מש"כ על דברי הטור ז"ל שכתב סתמא מראשו בד' ולא ביאר דאיירי בקרן זוית ועיין בריטב"א ז"ל שהאריך בזה הרבה ומצאתי בו קצת סיוע לדברי ע"ש: ופריך הש"ס משמע דר' אמי ור' אסי דאמרי אם לא נשתייר פס ד' פוסל בו אפילו פחות מעשר פיון דשבקי רבים פיתחא רבא ולא נשתייר שיעור מבוני לקורה נשאר המבוני בלא תיקון ה"נ שבקי פיתחא רבא והוי מבוני בלא תיקון פיון דעיקר ההילוך יהי בלא תיקון ומשני הקא ממעט בהלוכא ועיין ריטב"א ז"ל מה שדקדק מלשון שבקי פיתחא רבא כו' אם הנה המבוני רחב ל"א אמות ובאמצע עומד י"א אמה אי מהני אי לא פיון דשני הפתחים שוין.

ולכאורה נראה דאחד ניפר בעומד מרובה על הפרוץ והשני צריך לחי או קורה וכן משמע קצת בירושלמי אבל מלשון הש"ס דאמרינו לא שבקי פיתחא רבא כו' משמע אם שניהם שוין צריך תיקון לשניהם והא דמשמע לעיל מדרב חנון בר רבא דמראשו נמי בעשר תירץ המהרש"א ז"ל דהתם שאני דהורגלו בפתח הראשון ואח"כ נפרץ מותר אפילו בשניהם שוין והקא איירי בתחילת מבוני ע"כ צריך תיקון לשניהם והוא להיפך מסברת הט"ז בישוב ד' הטור ז"ל ויש להאריך בזה הרבה בדברי הט"ז והמ"א ז"ל ואני

לדרכי דרך הפשט אני הולך: תוס' בד"ה ועושה פס ג' אמות וצריף לחי אחר כו' יש לדקדק בד' ל"ל טעמא דהרחוק מן הפותל תיפוק להו דצריף שלא יהי עשור בלא לחי והלחי צריף שיהי בתוך עשור וכן מבואר להדיא בירושלמי דיעשה פס ג' ומשהו לצורך הלחי ועוד דהכא בלא"ה נראה דלא הוי לחי כיון דשתי אמות הם כסתומים א"כ הוי רחב הלחי יותר מד' אמות ואם לא נחשב השתי אמות א"כ הלחי מתיר ביותר מעשור ואפי' אם יעשה משהו יותר לא מהני פדאמרינו לעיל או דמוקים לי בהדיא כו' והנה לשיטת הירושלמי לא תיקשי מהא דהרחיקו מן הפותל די"ל דהג' אמות אינו נידונין משום לחי פלל אלא משום עומד והמשהו הוא דעולה לתורת לחי ואפילו אם הי' פס שלם רחב ה' אמות ומשהו לתוך עשור נידון משום לחי ועוד דנראה משיטת הירושלמי דלא פסיל הרחיקו מן הפותל אלא בלחי משהו אבל בלחי רחב כמו האויר לא פסיל המרחק דהכי איתא התם אפלוגתא דר' יוסי ורבנן בשיעור לחי מתניתין במשוכים מן הפותל אבל בסמוכים גם ר"י מודה דסגי במשהו ותני כן הרחיקו פחות מג' מותר ג' והוא שיהא עומד רבה על החלל ולפי גוסקא זו צ"ל דבריייתא אתיא כר' יוסי וזה דוחק ואפ"ל דמשוכין היינו פחות מג' ולרבנן סגי בזה במשהו ולר' יוסי בעי ג' טפחים כל משוכים קצת אפילו פחות מג' ויותר נראה דגרסינו איפכא מתניתין בסמוכים אבל במשוכים גם רבנן מודו ותני כן ג' והוא שיהי עומד רבה על החלל ואיך שיהי עכ"פ שמעינו דלרבנן אינו פוסל המרחק אם העומד רבה עליו וכ"כ הש"ג וכן נראה מדברי הר"ר יהונתן שכ' דלהכי מצריף ר' יוסי ג' משום גזירה שמה ירחיקנו ג' והוא פשיטת הירושלמי אבל לשיטת הש"ס דילן נראה דהרחיק ג' בכל ענין פסול דהירושלמי לשיטתו גם פס דאם עושה משהו יותר הוי לחי אף דהשאר לאו לחי הוא אבל לתלמודין דבעינו שיהי ניקר לשם לחי א"כ אם הרחיק מן הפותל ע"כ צריף אמה לומר דהוי כסתום משום דעומד מרובה ומנ"ל דמתקינו רבנן תרתי קולא דעומד מרובה ואפ"ה יתנה עליו תורת לחי ואף דבאינו רחב אלא עשור יש להקל אבל אם המבוי רחב יותר מעשור והוא מעמיד לחי רחב עד שממעטו מעשור ונדאי יש לדון בזה דאם הוא נידון כולו משום לחי א"כ הרי לחי מתיר ביותר מעשור ואם נאמר דמה שהוא עד עשור נידון משום עומד והמשהו תורת לחי עליו גם זה לא מהני כדמוכח מהא דאמרינו אי דמוקים לי בהדיא ועיין תוס' לעיל דפשיטא להו דמהני כה"ג בסוגיא דכיצד מערבין מבוי המפולש.

ועוד לר' יוסי דאמר שיעור לחי ג' טפחים אטו אליבן? כשר לחי מבוי שהוא רחב י"ג פחות משהו כיון דהאויר אינו אלא עשרה אלא ודאי אין לחי מתיר אלא במבוי שאינו רחב אלא עשור ואם הוא רחב יותר ימעטנו בפס ואח"כ יעמיד לחי אצל הפס וצ"ע יותר בזה בדברי הפוסקים ז"ל: שם גמרא ת"ה עור העסלא וחלל שלו מצטרפין לטפח פירש"י ותוס' ז"ל לענין טע"ט של טומאות אהל ובשם הגאון ר"א ז"ל מנוילנא שמעתי דקאי לענין קבלת טומאה דפחות מטפח לאו פלי הוא וכן נראה מדברי התוספתא למעיין שם.

והנה לשיטת רש"י ז"ל יש לדקדק במאי פליגי רבנן ורב דימי הא אי הטומאה מונחת תחת העומד והפלי תחת האויר מה שכתב האויר טהור כמו בארובה שאין בה פותח טפח ושם ודאי הוי עומד מרובה וצ"ל דמתלקתו היכא דשניהם תחת העור טהור.

וכ"כ התוס' ז"ל. ומה שדקדקו התוס' מתורת לבוד הוא ש"ס ערוף בסופה דף י"ח ע"ש ולפי מאי דמסקינן תרנוניהו ס"ל עומד מרובה משתי רוחות לא הוי עומד ובפרוץ פעומד פליגי.

והנה הא דקי"ל פרוץ פעומד או לרב הונא ברי' דרב יהושע עומד מרובה היינו דחשיב כסתום אפילו פנגד הפירצה וא"כ הכא דאפילו עומד מרובה אין הפרוץ חשוב כסתום א"כ מנ"ל דמצרפין הפרוץ ולמאן דמצריה הכא עומד מרובה י"ל דמ"מ פינו דהעומד מרובה בטל האויר כמו אויר פחות מג' בסופה.

אבל למ"ד דפרוץ פעומד נמי מצטרף צריף טעמא אמאי יצטרף הא הפרוץ חשוב כמו העומד ואם נפרש דלעגנן טומאת פלים איתמר א"ש טפי דדמיא לשאר פרוץ פעומד דהעומד חשוב לבטולי הפרוץ וה"נ לעגנן פלי שיהי' העומד כפרוץ ועינן בירושלמי בפירקין דאמר ר' יוחנן העומד והחלל מצטרפין לד' והוא שיהא העומד רבה: דף יא ע"א גמרא איפקא מאי מהני צה"פ בגובה והקשו התוס' תיפוק לי' בקנה מכאן יהי' נידון משום לחי ותירצו דאיירי ביותר מעשר או במפולש א"נ כר' יוסי דבעי ג' טפחים ובהכי מיתוקמא נמי ברייתא וקשי' לי הא ברייתא איירי במבוי שניתר בקורה דקתני ימעט וא"כ ע"כ לא איירי ביותר מעשר ולא במפולש וא"כ ל"ל צה"פ תיפוק לי' משום לחי ודוחק לומר דהא באם יש לו צה"פ לא קאי ארישא אלא אמבוי שדינו בצה"פ דלשון אם יש לו משמע דקאי אמבוי דרישא וי"ל דנפ"מ לעגנן בין הלחיים למ"ד אסור ובצה"פ מותר תחתיו.

ועוד י"ל דבלחי בעינן או נראה מבחוץ או מבפנים ובקנים של צה"פ מהני אפילו אינן נראין מבפנים ומבחוץ פינו דמחיצה גמורה היא והאחרונים ז"ל דקדקו מד' התוס' דבצה"פ אם הרחיקה מן הכותל ג' נמי אינה מתרת דאל"כ איפא לאוקמא כגון שהרחיק מן הכותל ועינן בית אפרים שהאריף בזה: שם גמרא אמלתרא ברוחבה מאי לא איפשטא ופסקו הראשונים ז"ל לחומרא והש"ג פסק דמהני לקולא בשל סופרים ולפ"ז מה שכ' לעיל דבשיעור הרחב לכ"ע ילפינן מפתחו של היכל א"כ מסתברא דלא תיהני אמלתרא ברוחבה ודווקא בגופה הוא דמהני משום היפירא דשלטא בי' עינא ועינן ברא"ש ז"ל אבל בירושלמי איתא בהדיא דאמלתרא מהני ברוחבה אבל לא נתבאר פ' אמלתרא לשיטת הירושלמי: שם גמרא אמר לי' רב אתנגי' צריף למעט.

הנה הראשונים ז"ל עצמו על ד' הרי"ף ז"ל ששהשמיט הא דאמר ר"ל צה"פ צריכה היקר ציר וכתב הרא"ש ז"ל משום דבירושלמי פליגי בזה ר' יוחנן ור"ל ור"י ס"ל דלא בעי היקר ציר והלקתא כר' יוחנן.

ויש להקשות הא איתא התם בירושלמי דהך פלוגתא אי מהני צה"פ ביותר מעשר אי לא תליא בהך פלוגתא אי בעי היקר ציר דלמ"ד בעי היקר ציר מתיר אפילו יותר מעשר דהוי כמו דלת ולמ"ד לא בעינן היקר ציר אינו חשוב להתיר אלא עשר אבל לא יותר מעשר וא"כ ר"ל לטעמיה דס"ל דבעינן היקר ציר להכי ס"ל דמהני ביותר מעשר ור"י דס"ל דאינו מתיר יותר מעשר לטעמיה דס"ל בירושלמי דסגי בקנה מכאן וקנה מכאן ולא בעינן היקר ציר אלא דבירושלמי נראה דברייתא דקנה מכאן כו' פליגי אר"ל דבעי היקר ציר ומש"ה השמיט הרי"ף ז"ל למימרא זו ולא לאידך מימרות דרב חסדא דאמר

צָרִיכָה שְׁתָּהָא בְּרִיאָה כּו': שֵׁם גְּמָרָא אָמַר רַב יוֹסֵף מְדַבְרֵי רַבֵּינוּ גַלְמַד חֲצַר שְׁרֹנְבָה פְּתָחִים אֵינָה נִיטְרַת בְּצַה"פ כּו' וְהַקְּשׁוּ הַתּוֹס' ז"ל א"כ אפ"י בְּמַחֲצֵה אַחַת נִילַף דְּלֹא מְהַנִּי צַה"פ כִּי הֵיכִי דְּלֹא מְהַנִּי בְּיוֹתֵר מַעֲשֵׂר אֶפְּיֵלוּ בְּמַחֲצֵה אַחַת וְאִין לְשׁוֹנָם ז"ל מְדוּקְדָּק אֹטוּ בְּעֵינָן צַה"פ הָא אֶפְּיֵלוּ בְּלַחֵי וְקוֹרָה סְגִי וְאִין פְּרוּז מְרֻנְבָה אוֹסֵר כְּלָל בְּמַחֲצֵה אַחַת.

וְעִיקַר אִיסוּרָא דְּפְרוּז מְרֻנְבָה עַל הָעוֹמֵד הוּא בְּכָל ד' מַחֲצוֹת. וְהַש"ס דְּחֵי לְהָא דְּרַב יוֹסֵף דְּיוֹתֵר מַעֲשֵׂר חֲמִיר דְּאִינוּ נִיטְרַת בְּפִס אֲבָל פְּרוּז מְרֻנְבָה עַל הָעוֹמֵד הַפְּרוּז דְּנִיטְרַת בְּפִסִּי בְּרִאֲוֹת נִיטְרַת בְּצַה"פ וּלְפ"ז אִינוּ נִיטְרַת אֲלָא פְּעִין פְּסִי בְּרִאֲוֹת דְּכַה"ג בְּעֵלְמָא מַה"ת הֵנִי מַחֲצֵה מְעַלְיִתָא וְכִמּוֹ שְׁפָתְבוּ הַתּוֹס' בְּרִישׁ עוֹשִׂין פְּסִים פִּינּוּ דְּאִיכָא דְּיוֹמְדִין בְּאַרְבַּע קַרְנוֹת שֵׁם ד' מַחֲצוֹת אֲבָל הֵיכָא דְּלִיכָא מְקַצַּת מַחֲצוֹת מְכָאן וּמְכָאן בְּזַה פְּרוּז מְרֻנְבָה לָאו מַחֲצֵה הוּא מַה"ת וּא"כ בְּכַה"ג אִינוּ מוֹעִיל צַה"פ וְיִלְפִינּוּ שְׁפִיר מִיּוֹתֵר מַעֲשֵׂר וּא"כ תִּיקְשִׁי הָא דְּמוֹכַח הַש"ס לְקַמְן מַר' יוֹחֲנָן דְּאָסֵר פְּאַה לְעַנְיָן שָׁב דַּס"ל כְּרַב בְּיוֹתֵר מַעֲשֵׂר הָא הֵתֵם הֵנִי פְּרוּז מְרֻנְבָה עַל הָעוֹמֵד וּמַה"ת לָא הֵנִי מַחֲצֵה כְּלָל דְּלֹא הֵנִי אֲלָא ד' קוֹנְדְּסִין וְלִיכָא שֵׁם ד' מַחֲצוֹת וּא"כ אֶפְּיֵלוּ בְּעֵשֶׂר לָא תִּיקְשִׁי לְעַנְיָן שְׁבַת וּכְקוֹשְׁיַת הַתּוֹס' ז"ל וְעוֹד דַּע"כ יוֹתֵר מַעֲשֵׂר אִינוּ פּוֹסֵל אֲלָא מְדַרְבְּנָן מְדַמְכְּשִׁיר ר' יְהוּדָא בְּפִסִּי בְּרִאֲוֹת אֶפְּיֵלוּ יוֹתֵר מַעֲשֵׂר וּבְפְרוּז מְרֻנְבָה כִּי הֵהִיא דַּד' קוֹנְדְּסִין וְדַאי מַה"ת לָאו מַחֲצֵה הוּא וּא"כ אֶפְּיֵלוּ אִי ס"ל לַר' יוֹחֲנָן דְּצַה"פ מַתִּיר בְּיוֹתֵר מַעֲשֵׂר אַפ"ה פְּאַה אֵינָה מַתְרַת פִּינּוּ דְּלָאו מַחֲצֵה הוּא כְּלָל וְי"ל פִּינּוּ דְּצַה"פ מְהַנִּי אַפ"י בְּמַבּוּי מְפּוֹלֵשׁ וְהֵתֵם נְמִי לִיכָא מַחֲצוֹת וְאַפ"ה נִיטְרַת בְּצַה"פ וְאַפְּיֵלוּ יוֹתֵר מַעֲשֵׂר א"כ ה"נ מַתִּיר בְּפְרוּז מְרֻנְבָה בְּכָל גּוֹנוֹא אֲלָא ע"כ דַּר' יוֹחֲנָן ס"ל כְּרַב דְּאִינוּ מַתִּיר בְּיוֹתֵר מַעֲשֵׂר וְהֵנָה הָא דְּמוֹדָה רַב דְּמַהַנִּי צַה"פ בְּמַבּוּי מְפּוֹלֵשׁ וּבְפְרוּז מְרֻנְבָה לָא מְהַנִּי לְרַב יוֹסֵף אַף דְּאִיסוּר דְּפְרוּז מְרֻנְבָה אִינוּ אֲלָא מְדַרְבְּנָן הֵיכָא דְּאִיכָא שֵׁם ד' מַחֲצוֹת וּמַבּוּי מְפּוֹלֵשׁ אִין לוֹ מַחֲצוֹת מַה"ת וְי"ל דְּבִאֲמַת צַה"פ מְהַנִּי מַה"ת בְּכָל גּוֹנוֹא וְאַפ"ה אֲסוּרוּ רַבְּנָן בְּיוֹתֵר מַעֲשֵׂר פִּינּוּ דַּאִין זֶה שְׁעוֹר פְּתַח ה"נ בְּפְרוּז מְרֻנְבָה וְכַמְש"כ הַתּוֹס' ז"ל אֲבָל בְּמַבּוּי מְפּוֹלֵשׁ דְּרַף הוּא לְעֵשׂוֹת פְּתַח מְשַׁנִּי הַצְּדָדִים.

וּמַאי דְּכַתִּיבָנָא דְּפִירְצָה יוֹתֵר מַעֲשֵׂר לָאו מַה"ת הוּא מְדַהֲתִיר ר' יְהוּדָא בְּפִסִּי בְּרִאֲוֹת אִין רְאָיָה כ"כ דַּר"י לְטַעְמֵי דְּיִלְיָף מְפִינְתָּא דְּמַלְכִין וְאַפְּיֵלוּ לַחֵי מְהַנִּי לְיוֹתֵר מַעֲשֵׂר אֲבָל לַר"מ אֶפְּשֵׁר דְּהַפְּיָרְצוֹת יוֹתֵר מַעֲשֵׂר מַה"ת אוֹסְרַת וְכֵן נִרְאָה מְהָא דְּיוֹתֵר מַעֲשֵׂר אוֹסֵר לְכַלְאִים וְכ"ת הָא פְּרוּז מְרֻנְבָה עַל הָעוֹמֵד אִינוּ אֲלָא מְדַרְבְּנָן וְאַפ"ה אוֹסְרַת בְּכַלְאִים י"ל דְּדוּוּקָא לְעַנְיָן שְׁבַת אִין אִיסוּרוֹ אֲלָא מְדַרְבְּנָן הֵיכָא דְּאִיכָא שֵׁם ד' מַחֲצוֹת אֲבָל לְעַנְיָן כְּלָאִים דְּאַמַּחֲצֵה אַחַת אִין דְּנִין לְהַפְּסִיק בֵּין אֵילָן לְזַרַע אוֹסֵר פְּרוּז מְרֻנְבָה מַה"ת וּבִירוּשְׁלָמִי כְּלָאִים נִרְאָה קַצַּת דְּפָאָה אֵינָה מַתְרַת אֲלָא הֵיכָא דְּאִיכָא גִּיפּוּפִי בְּצְדָדִים דְּפִרְיָה הֵתֵם עַל הָא דְּאָמַר דְּפָאָה מַתִּיר אֶפְּיֵלוּ גְבוּהַ ד' אַמָּה מ"ש מְקוֹרָה דְּאֵינָה מַתְרַת אֲלָא גְבוּהַ ד' וּמְשַׁנִּי קוֹרָה מַתְרַת בְּרוּחַ אַחַת פְּאַה אֵינָה מַתְרַת אֲלָא עַד שְׁתָּהָא מְקוֹפְפַת מַד' רוּחוֹת וּפִי' הַמְּפָרֵשׁ דַּאִין פְּאַה מַתְרַת מְרוּחַ אַחַת וְאִין לְזַה טַעַם וְנִרְאָה דְּהֵכִי פִּירוּשָׁא קוֹרָה מַתְרַת רוּחַ אַחַת אֶפְּיֵלוּ מִלּוֹאוֹ אֲבָל פְּאַה אֵינָה מַתְרַת אֲלָא הֵיכָא דְּאִיכָא גִּיפּוּפִי וְצ"ע הָא פְּאַה הֵנִי צַה"פ וּא"כ הֵיכָא מְדַמִּי לָהּ לְקוֹרָה הָא צַה"פ מְהַנִּי בְּגוֹבָה אַפ"י כְּפָה.

והנה הרמב"ם ז"ל פסק דעה"פ מתיר ביותר מעשר אבל דווקא היכא דעומד מרובה על הפרויץ אבל אם פרויץ מרובה אינו מתיר וכתב הה"מ דפסק בפשטי' דבריייתא דפנות הללו כו' ומספקא לי' להה"מ ז"ל בפרויץ מרובה ורוחב עשר אי מהני זה"פ.

והנה אם נאמר דמחמת ברייתא דדפנות הללו פסק כן נראה דאין חילוק בין עשר ליותר מעשר ועיין בריטב"א ז"ל שכ"ג"כ דרב יוסף אמר למילתו' אפילו אליבא דהלכתא אלא דגבי סופה פתב דביותר מעשר לא מהני זה"פ בפרויץ מרובה ומנ"ל האי מילתא ע"כ נראה דסמך אסתמא דהש"ס דאמרינו אהא דאמר ר' יוחנן דלא התירו פאה לענין שבת אי בעשר בהא לימא ר' יוחנן לענין שבת לא אלקמא דפשיטא לי' להש"ס דבעשר מתיר זה"פ אפילו פרויץ מרובה ור' יוחנן איירי ביתר מעשר וכינון דאיכא תרנוייהו יותר מעשר ופרויץ מרובה לא מהני זה"פ וא"כ ה"נ לענין סופה נהי דבעשר מותר פרויץ מרובה אפילו בלא זה"פ דהא דופן רביעית פרוצה במילואה ובדופן שלישית ג"כ פרויץ מרובה אף דבענין פה זה"פ ובאידיך ב' מחיצות ג"כ אין פתחים בעשר פוסלת בהם וא"כ בין הפל יחד הוי פרויץ מרובה וזהו דמתני' התם יתירה שבת על סופה שהשבת אינה ניתר אלא בעומד מרובה וסופה ניתרת בפרויץ מרובה היינו בכללות כל המחיצות אבל ביותר מעשר דמי' סופה לשבת דלא מהני זה"פ ועיין בלח"מ בה' סופה משה"ק שם ולמש"כ ניחא ומאי דבעי למימר התם דבחקצר אינו מתיר זה"פ מב' צדדים משום דחקצר חמור ממבוי אין לשונו ז"ל מוכן ע"ש וזה ברור דהרמב"ם ז"ל אהא דר' יוחנן דאמר לכלאים התירו כו' אלא דקשה הא למסקנא מוקמינו לה במן הצד אבל על גבן כ"ע מודו דאפילו יותר מעשר מתיר ועוד אם נפרש הא דפליגי ר"י ור"ל לענין שבת היינו ביותר מעשר א"כ אידיך פלוגתא דפליגי לענין פלאים במאי מוקים לה אבל באמת הדברים נפלאו שהרי"ף ונהרמב"ם ז"ל לא הביאו בכל מחלוקת דר"י ור"ל פלום וכן בהל' פלאים לא מצאתי האידנא דפאה אי מתרת בכלאים וגם הם ז"ל פירשו הא דזה"פ מן הצד היינו בקרון ונית וכבר תמהו עליהם הראשונים ז"ל ועיין בזה בדברי הרא"ש ונהר"ן ז"ל בסופה ובש"ג שם שכ'.

ודעת ה"ר"ן ז"ל דבסופה נדאי לא מהני האי תקנתא דפאה והחמירו בה יותר משבת. ובירושלמי פלאים אמרו ז"ל דשבת חמורה מסופה לענין זה ומה שהביא ראיה מהא דסיפך ע"ג עמוד גבוה עשרה דלענין שבת אמרינו גוד אסיק ולענין סופה לא אין זה ראיה כ"כ דזה"פ עדיפא אפילו מפי תקרה דפי תקרה אינה מתרת אלא במחיצה אחת לענין שבת וזה"פ מתיר בכל ד' רוחות וכן נראה מהא דפליגי אב"י ורבא באכסדרא בסופה והדברים ארוכים.

והנה למאי דמסקינן דפלוגתא דר"ל ור' יוחנן במן הצד ור"ל ס"ל דבעשר מתיר מן הצד אפילו לענין שבת ולענין פלאים מותר אפילו ביותר מעשר ור' יוחנן ס"ל דבעשר מתיר לענין פלאים וביותר מעשר אסור אפי' לכלאים א"כ נראה דלתרנוייהו פסולה דמן הצד אינו אלא מדרבנן לא מיבעי לר"ל דס"ל דמהני לענין פלאים אפילו ביותר מעשר ולענין שבת בעשר ש"מ דהא דאינו מתיר ביותר מעשר בשבת הוא רק מדרבנן וכמש"כ התוס' לעיל אליבא דרב אלא אפילו לר"י פיון דאמר דמתיר בעשר לענין פלאים ש"מ דשפיר הוי מה"ת זה"פ אפילו מן הצד אלא דרבנן החמירו לענין פלאים ביותר מעשר ולענין

שבת אפילו בעשר אבל לישנא דרב חסדא דאמר לא עשה ולא כלום משמע דלא הוי
זה"פ כלל.

ועוד נראה מזה דכל הני מילי דאמרי' בזה"פ כגון צריכה שתהא בריאה לקבל דלת של
קשין אי הניכר ציר הפל הוא מדרבנן דהא גבי ד' קונדסים וגבי מעשה דר' יוחנן בן גורי
משמע דלא הוי כל הני מילי ואפ"ה מתיר לענן פלאים וכ"ת הא ר"ל אמר דהתירו לו
נמי לענן שבת ור"ל גופא בעי הניכר ציר י"ל דר"ל אמר פל חד פדינן' לענן שבת בעינן
הניכר ציר ולענן פלאים סגי בלא הניכר ציר ויש בזה קצת סעד להרי"ף ז"ל שהשמיט
לקה דר"ל במילי דרבנן אלא דלפ"ז א"כ נימא נמי מ"ד צריף ליגע הוא ג"כ מדרבנן ולא
תיקשי עליו מהא דכופה דחייב במזונה דמה"ת פתח הוא אפילו אין נוגעים ונפ"מ בכ"ז
לענן מזונה ודוק היטב ועיין בירושלמי ריש מכילתין מה שחילק בין מבווי לסופה בנעץ
ד' דוקרנין ובק"ע משפ"י פאן ובסופה דמן הצד עדיף מלמעלה והדברים נפלאו: ע"ב
גמרא ואמר אבני הפל מודים כו' עיין בריטב"א ז"ל שהאריף בזה ועיין בעה"מ ז"ל: שם
גמרא איבעי' להו ר"א לחיים וקורה קאמר כו' יש להקשות אי ר"א לחיים וקורה קאמר
א"כ היינו צוה"פ למ"ד אין צריכין ליגע וצ"ל פיון דהקורה מונחת על פותלי מבווי אינו
נראה בזה"פ והנה לב"ש דאמרי במבוי מפולש צריף שני דלתות ואמאי לא סגי ברוח
אחת לחי וקורה צ"ל פיון דלאו מחיצה גמורה היא אינה ניתרת כלל בלחי וקורה אפילו
אי נימא דס"ל ד' מחיצות דאורייתא ולחי וקורה הוי מחיצה מה"ת ה"מ היכא דאיכא ג'
מחיצות שלימות אבל היכא דהשלישית ניתרת בדלתות צריף דלת גם לרביעית.

וצ"ל דהא דמספקא לן לב"ש אי ד' מחיצות דאורייתא היינו לת"ק דמתני' דבכל מבואות
מצריף כ"ש לחי וקורה אבל לד' ר' ישמעאל ע"כ צ"ל דלב"ש ג' מחיצות דאורייתא
מדלא מצריף שניהם במבוי פחות מארבעאמות וראיתי ברבינו יהונתן ז"ל שכתב
בטעמיהו דב"ש וב"ה דב"ש סברי מה"ת בעינן ד' מחיצות שלימות אלא דאתאי הלכתא
ואוקימתא לרביעית בלחי וקורה ולב"ה ג' מחיצות מה"ת ואתאי הלכתא לרבות לחי
ברביעית וצריף דבריו ז"ל ביאור דהא לב"ש ע"כ הלכה זו הלכה למשה מסיני היא כמו
בסופה וא"כ לב"ה הלכה למשה מסיני דבעי לחי וקורה או למחיצה או להניכר וא"כ
אמאי חייב אם זרק מרה"ר למקום של ג' מחיצות פיון דמדאורייתא בעי' הפירא ואי"ה
לקמן יתבאר שיטת הרמב"ם ז"ל בדיני מחיצות: שם גמרא אמר ריב"א אמר רב מודים
חקמים לר"א בפסי חצר ור"נ אמר הלכה כר"א בפסי חצר מאן מודים רבי ומאן פליג
רבנן דתניא חצר ניתרת בפס אחת רבי אומר בשני פסין ומשמע מזה דלרבי אין היתר
לחצר בפס אחד בשום אופן כמו לר"א דאין מבוי ניתר בלחי אחד אפילו רחב הרבה ולא
מיבעי' למה שאמרו בירושלמי דר"א ס"ל כר' יוסי דבעינן שני לחיים שכ"א יהי רחבו
ג' כר' יוסי ודאי משמע דלא מהני לחי אחד רחב ארבעה אלא אפילו לש"ס דילן ג"כ
נראה דלר"א אין היתר אלא בשני לחיים וה"נ לרבי בפסי חצר.

וא"כ הא דאמר ר' יוחנן דחצר ניתר בפס ארבעה היינו אליבא דרבנן וכן הוא שיטת
רש"י ז"ל אלא דלפ"ז מנ"ל דרבנן מודו לרבי בשני פסין משהוין דילמא ס"ל דווקא
פס ארבעה ועוד מנ"ל דרבי מתיר בפסין משהוין דילמא רבי מצריף שני פסין שיהי'
רחבן ד' כמו פס א' לרבנן והיכא מוקמינן להא דתניא קטנה בעשר וגדולה באחת עשרה

כרבי אביל לשיטת התוס' דר' יוחנן אליבא דרבי קאמר דרבי מודה בפס ארבעה דני באחד וצ"ל דמסברא קים לי הכי אביל לרבנן די בפס משהו וכן מוכח מהא דלעיל דפריד ולימא לבוד מרוח אחת ותשתרי כמש"כ התוס' לעיל ועיין בריטב"א ו"ל באריכות בזה אלא דלפ"ז היכא אמרינן לעיל דף ה' ע"ב בפשיטות חצר שאינו ניתר בלחי וקורה ולשיטת התוס' לרבנן שפיר ניתר חצר בלחי משהו כמו מבוי וי"ל דרב הונא ברי' דרב יהושע לטעמי' שפירש פן בסוגיין דבעינן ונוקא פס ארבעה ולשיטתם ו"ל צ"ל דאדא בר אבימי דתני גדולה באחת עשרה ס"ל דלרבי לא סגי בפס ארבעה דאל"כ למה לי גדולה באחת עשרה וכן פתב הריטב"א ו"ל ומהא דתני אדא בר אבימי נראה קצת דאין הלחי צריך שיהי' בתוך עשרה דהא פסי חצר ג"כ אינן מתירין אלא בעשרה ולעיל פתבתי בשם הירושלמי דבעינן שיהי' משהו בתוך עשר ויש לחלק בין פסי חצר דהוי משום מחיצה ובין לחי דהוי משום היכר.

והרמב"ם ו"ל פתב בהא דלשון ים שנוכנס לחצר דפסין מתירין אפילו ביותר מעשר ונראה דמפרש הכי להא דאמרינן עובדא הוי בדורא דרענתא לשון ים שנוכנס לחצר הוי והיינו פדמניא בברייתא דלשון ים אם נפרצה יותר מעשר אסור למלאות ולטלטל מותר בדאיפא גידודי היינו פסין או אחד רחב ד' או שנים במשהו ועיין בראב"ד ו"ל שם ועיין בפ"ז הלכה ח' מבוי שאין בארפו ד' אמות אינו ניתר אלא בשני לחיים או בפס ד' ומשהו ואין זה מוכן ונראה דצ"ל בשני לחיים משהו או בפס ד'.

ובירושלמי איתא רבי אומר חצר ניתרת בפס אחד. וחקמים אומרים בשני פסין ואמר ר' ירמיה הלכה כדברי האומר בשני פסין ובלבד פס של ד"ט מ'פן ופס של ד"ט מ'כן ר' יוסי בשם ר' יוחנן הלכה כדברי האומר בשני פסין.

ואני אומר בפס אחד ובלבד פס של ד"ט ובשני פסין אין כאן אלא פס ג' טפחים מכאן ופס ג' טפחים מכאן הוי די אומר ר' יוחנן פס משהו מכאן ופס משהו מכאן וג' מחלוקת בדבר ר' ירמיה בעי שני פסין של ד"ט ולר' יוחנן סגי בשני משהו ור' יוסי צריך פס אחד רחב ד"ט או ג' מכאן וג' מכאן פנ"ל גירסת הירושלמי ועיין בק"ע מה שפירש דאין פסין מתירין אלא בעשר.

ואני תמה מה ענין עשר אמות לעשרה טפחים ע"ש ודוק. עוד איתא בירושלמי אמתי' דלחיים שאמרו מאי דפרכינן בש"ס דילן אמאי לא ניתרה חצר קטנה בנראה מבחוץ ומשני במשוכין יותר מעשר ונראה לפרש דהיינו שהגדולה נמשכת מן הקטנה יותר מעשר לכאן ולכאן וא"כ אין עליו תורת לחי לקטנה ופריד ויהא תניא גדולה באחת עשרה וקטנה בעשר אלא דאינה משוכה כ"כ איתבעית ולא אשפכת אמר ר"ל כל משנה שלא נכנס לחבורה אין סומכין עלי' אמר ר' יוסי אתיא כמאן דאמר חצר ניתרת בשני פסין ובלבד ג' טפחים מכאן וג"ט מכאן והוא לטעמי' דס"ל הכי לעיל אמר ר"י בר בון אפילו תימא פן ומיתרצתא הוא אפ"ה לא תיקשי גם הקטנה יותר משום דלגדולה הם גידונין ואין גידונין לקטנה פנ"ל לענ"ד ועיין בק"ע שפי' לפי הגירסא ובלבד של ד"ט מכאן כו' ודחוק גדול ליישב גירסא זו השי"ת יראינו נפלאות: ע"ב גמרא אמר רב יהודא מבוי שלא נשתתפו בו כו' מכולא סוגיא מוכח דג' מחיצות הני רה"י גמורה לענין לזרוק לתוכה

מר"ה והרמב"ם ז"ל בפי"ד כתב דהוי פּרמלית וסמך אהא דכל גגות דאמרי רבנן פּתח
שפּתּרצה לר"ה דהוי פּרמלית וצ"ע ליישב סוגיא זו לדעתו.

ונראה לומר דאיהו ס"ל דבקהא פליגי אמוראי מ"ד לחי משום מחיצה היינו דס"ל דמה"ת
הוא דצריף לחי והכי אגמרי' רחמנא למשה דבמחיצה רביעית סגי בלחי דג' מחיצו' ונדאי
בעי' שלמות ומ"ד משום היכר היינו דרבנן תקנוהו ומה"ת סגי בג' מחיצות לבד וקא
דאמרינן מבוי שאין ראוי לשותף היינו סתם מבוי שלא יתקן הכשירו בלחי הזורק לתוכו
חייב ולא איפריף אלא מהא דבעי' למימר דשיתוף עושה רה"י ובריינתא דהזורק למבוי
יש לו לחי חייב אין לו לחי פטור ג"כ איירי במבוי סתום לרב יהודא דבמבוי מפולש לא
מהני לחי דג' מחיצות שלמות בעינן ורבא דס"ל דלחי משום היכר מפרש לה אינו צריף
אלא לחי ולשניהם איירי במבוי סתום ולפ"ז פריף שפיר מהא דאמר ר' יהודא יתר על
פן שפמו דלר' יהודא לחי משום מחיצה אפילו בשני מחיצות ה"נ לרבנן במחיצה רביעית
דע"כ להכי אתיא הלכתא דלחי משום מחיצה ורבנן פליגי אדר' יהודא בשני מחיצות
אבל במחיצה אחת מודו דמהני לחי פין דאגמרי' רחמנא למשה דלחי משום מחיצה
ומשני דר' יהודא ג"כ לא ס"ל דלחי משום מחיצה דשני מחיצות דאורייתא וכן משמע
לקמן דהא דאמרי רבנן וכי מערבין רה"ר בקף הוא מדאורייתא דאתו רבים ומבטלי
מחיצות וא"כ היאך אפ"ל דרב יהודא במבוי מפולש איירי לחייב הזורק לתוכו ולשיטת
רש"י ז"ל דחלק בין רה"ר למבוי אתי שפיר אבל לפמש"כ התוס' דמדרבנן הוא אבל
לפי המסקנא בפ' עושין פסין נראה דמה"ת הוא וא"כ מאי טעמא דרב יהודא דמהני לחי
וע"כ צריף לחלק בין מבוי לרה"ר וכמו שהאריכו התוס' לעיל ועיין בריטב"א ז"ל.

אבל הרמב"ם ז"ל לא משמע לי לחלק בין מבוי לרה"ר ולא מהני לחי במחיצה ג' וכי
אגמרי' לחי היינו במחיצה רביעית ולפ"ז מ"ד קורה משום מחיצה ג"כ הוא מה"ת וכן
אמר ר' יהודא וקא דלא פריף נמי לרב יהודא ורבה מקורה דאמר ר' יהודא דהוי משום
מחיצה י"ל דבקורה מצינו דפליגי רבנן ור"י רבנן ס"ל משום היכר ופסלי למעלה
מעשרים אמה ור"י מכשיר וכבר כתבתי לעיל דהיינו טעמייהו בזה וכמו שהביא בשם
רבנו יהונתן וכדאיתא בירושלמי וקמ"ד קורה משום מחיצה צ"ל דהכי אגמרי' רחמנא
למשה דלמעלה מכ' לא אמרינן פי תקרה וכמש"כ רש"י ז"ל לעיל גפי' הי' גבוה ובא
למעטו והנה סוגיא דכל גגות ונדאי מסייע לי להרמב"ם ז"ל אבל אפ"ל לשיטת רוב
הראשונים ז"ל דרבנן לדבריו דר"א קאמרי דאיהו ס"ל ד' מחיצות דאורייתא כב"ש
מדבעי לחיים ומספקא לן דאפשר לחיים וקורה קאמר ונהיינו משום דכב"ש ס"ל א"כ
אליביה שפיר הוי פרמלית אבל לרבנן הוי רה"י בג' מחיצות ועדיין צ"ע: שם גמרא
וכמה סבר שמואל למימר עד דאיכא ברחבה מלשון רש"י ז"ל נראה דבחצר ונוקא הוי
ס"ד דשמואל למימר פן אבל מלשון הירושלמי נראה דבמבוי ג"כ מבעי לי לשמואל
ע"ש: דף יג גמרא והלכה פאותו התלמיד ובירושלמי דקדקו לענין מאי קאמר הלכה
פאותו תלמיד דאל"כ ה"א דהלכה כב"ש ה"א ב"ש במקום ב"ה אינה משנה ותירצו דאתי
לאפוקי מרשב"ג דאמר מבוי פחות מד' אמות אין צריף פלום ולא כמו דמפרשין בש"ס
דילן ואמרינן דברי חכמים מבוי שהוא פחות מד' טפחים אין צריף פלום כצ"ל ועיין
בק"ע שפי' בדוחק ועיין בריטב"א ז"ל: תוס' בד"ה אבל תורה כו' עיין בתוס' סוטה
שביארו שם יותר ודו"ק: איכא בינייהו דרב אחלי כו' ולא ניחא לי להש"ס דכ"ע לית

להו להא דרב אחלי אלא דב"ש לא פליגי בזה דא"כ דרב אחלי כמאן ולפי מאי דבעינו למימר דטעמא דב"ש היא משום דס"ל ד' מחיצות דאורייתא צריה ליתן טעם אמאי אין צריה פלים בפחות מד' וצ"ל פיון דליפא שיעור פתח לכ"ע הוי פסתום ומשמע לעיל דאפי' המבוי רחב יותר מד' כל שמיעטו עד פחות מד' תו לא צריה וא"כ הוי מצי הש"ס לפרושי הא דאמר רשב"ג לעיל לא נחלקו על מבוישהוא פחות מד' אמות שאין צריה פלום היינו כל שמיעוטו לפחות מארבע אמות תו לא צריה פלום: ע"ב תוס' בד"ה שיודע לטהר כו'.

ע"ן מהרש"א ז"ל וקבר עמדו עליו ממשנה דריש פלים דתנינן התם להדיא דאין שרץ מטמא במשא ע"ש: דף יד גמרא וכן נשתי קורות המתאימות אם מקבלות אריח לרחבו טפח אין צריה להביא קורה אחת צריה לדקדק מה שאמרו ז"ל אם מקבלות אריח לרחבו אי קאי על רוחב הקורות דשיניהם יחד יהי רחבן טפח אבל לא יהי ביניהם שום הפסק או דילמא דקאי אהפסק שיהי ביניהם דלא יהי אור ביניהם כ"כ שאין יכולין לקבל אריח אלא דלפ"ז א"כ אין שיעור לרוחב הקורות דכל שהאור הוא פחות מטפח יכולין לקבל אריח אף דהם עצמן כ"ש ע"כ נראה דארוחב הקורות קאי ורוחב האור שביניהם לא שמענו אבל בירושלמי נחלקו ח"א שהקורות כ"א יהי רחבו חצי טפח והאור שבין הקורות ג"כ חצי טפח פשר וח"א שיהי טפח בין הפל והקורות יהי כ"א שליש ומשהו והאור יהי פחות משליש ואז מצטרף ואפ"ה אינו מפסיק פיון שאין רחבו ומ"ד חצי טפח מכאן כו' ס"ל דאין האור מצטרף ואפ"ה אינו מפסיק פיון שאין רחבו יותר מן הקורות עכ"פ שמעינן מזה דלבוד לא אמרינן בזה להכשיר באור פחות מג' וצריה לפרש לפ"ז פלוגתא דרשב"ג דאמר אם מקבלות אריח לארפו ג' היינו דפליג אשיעור קורה וס"ל דצריה שיקבל אריח לארכו פיון דהכי מיירי בלא אור בינתים וכן משמע בירושלמי דרשב"ג פליג בכל קורה אלא דמפרש לה התם במילתא אחריתי ע"ש דצריה שתהא בריאה לקבל שורה של אריחים ורבינו יהונתן ז"ל פי' דאאור קאי שלא יהי האור אלא טפח ואצבע על הקירה מכאן ולפ"ז צ"ע מאי פליג רשב"ג ע"כ היינו דמוטר שיהי בין הקירות פחות מג' ומטעם לבוד וא"כ אפילו פחות מד' לישתרי אבל באמת למאן דלית לי רואין לא אמרי' לבוד וכמש"כ התוס' בד"ה ובלבד וריבר"י דאית ליה רואין פאבונה הוא דמכשיר בפחות מג' בין זו למעלה וזו למטה או ברנוח שביניהם אבל לרבנן צריה שיהי נוגעין זב"ז לפשטי' דתלמודין או פשיטת הירושלמי שהבאתי והרמב"ם ז"ל פסק כריבר"י בהא דאחת למעלה ע"כ מכשיר ביש ביניהם פחות מג' כמבואר בלשונו ז"ל בפ"ז הלכה כ"ה ולא יהי ביניהם ג' טפחים פשרואין אותו כו' אלא דהה"מ הקשה עליו אמאי לא ביאר שלא יהיו זו למעלה מזו יותר מג' כדמסיק בסופה דלא אמרינן חבוט רמי בפחות מטפח ולזה י"ל דהא דמשגינן הכי בסופה היינו למאן דלא מחלק בין קורה לשרץ מחיצות לענין לבוד באמצע אבל למ"ד התם קורה שאני דאקילו בה רבנן א"כ י"ל דלענין סנפות גמי אקילו בה רבנן וי"ל בזה הא דאמר אביי ריבר"י סבר לה פאבונה בחדא כו' ולכאורה מאי ענין זל"ז אבל לפי הנ"ל ניחא דהא בהא תליא דכיון דס"ל דקורה משום היכר ומדרבנן ע"כ אית לי חבוט אפילו בפחות מטפח אלא דאפתי תיקשי פיון דריבר"י פשיטת ר' יהודא דאית לי רואין אמרה וכיון דאין הלכה כר' יהודא אמאי פסק כריבר"י ועיין ברא"ש ז"ל והנה הר"ר יונתן ז"ל פתב דטעמא

דר"י דלית לי רחבה אע"פ שאינה בריאה היא משום דס"ל קורה משום מחיצה וא"כ י"ל דע"כ ברואין דר"י בר"י כ"ע מודים דהא איהו ס"ל קורה משום הקיפר ובעינין רחבה ובריאה ולא ס"ל רואין וע"כ צריף לחלק ביניהו עכ"פ זה ברור דלשיטת הרמב"ם ו"ל דפסק כר"י בר"י בחבוט ה"ה בשניהם שוין אמרינן לבוד ועיין בהגה"מ פי"ז ועיין בריטב"א ו"ל שפתב ג"כ דרואין דריבר"י רבנן מודו ועיין בקרי"ף ו"ל שפתב דליתא לדריבר"י ומלשון הרא"ש ו"ל נראה שלא היה פתוב לפניו בדברי הקרי"ף ו"ל הא דליתא לדריבר"י ע"ש ועיין רש"י בסופה מה שפירש בדברי רשב"ג וכן פי' הריטב"א ו"ל ועיין בהגה"מ שתמה על הרמב"ם ו"ל אמאי לא הביא לאוקימתא דרב אשי לעיל משוכה והיא תלוי' דאמרינן לבוד ונחבוט ולפי' מש"כ שמעינן להאי מילתא מד' ריבר"י דבזה נמי בעינן חבוט ולבוד ועיין בק"ע בזה ונראה שאין דבריו ו"ל מוכרחים ועיין בב"י סי' שס"ג מש"כ בזה ועיין מ"א סי' שס"ג ס"ק י"ט מש"כ ושפתיו ברור מללו ובחנם השיג עליו הק"ע ע"ש ודו"ק: שם גמרא מתני' לי' רב יהודא כו' הפי' הנכון יותר הוא מה שפי' בתוס' ישינים דלהלכה אתנן' רב יהודא וכשיטת שמואל לרבי' דפסק בירושלמי כר' יהודא רחבה אע"פ שאינה בריאה נאמר לי' רב אתנן' רחבה ובריאה לטעמין דפסק התם כת"ק דבעינן רחבה ובריאה.

וקרי"ף ו"ל לא הביא להא דר' אלעאי ברחבה ד' ועיין בריטב"א ו"ל: שם גמרא עקומה רואין כו' פשיטא קמ"ל כדר' זירא עיין ברא"ש ו"ל שפתב דרבנן נמי מודו בהא וכן מבואר בירושלמי דמודו חכמים בהא דר' זירא ומשמע התם דאליבא דר' יהודא אפילו אם תינטל העקמומי יהי' יותר מג' בין זל"ז אפ"ה רואין אותו פאלו היא פשוטה אלא דמשמע לעיל דמקום שאינו ראוי לא אמרינן רואין אפילו לר' יהודא מהא דאמרינן לעיל ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מכ' וריבר"י בשיטת ר' יהודא אפנה אמרה ומזה נראה דאפילו לר' יהודא בעינן שלא יהי' בין זל"ז ג' אם תנטל העקמומי'.

אבל רבינו יהונתן ו"ל פתב דג' מחלוקת בדבר אליבא דר' יהודא אמרינן רואין אפילו במקום שאינו ראוי ואם העקמומי' חוץ למבוי או למעלה מכ' אפילו יש ביניהם ג' אז תנטל אפ"ה אמרינן רואין ורבנן ס"ל דלא אמרינן רואין פלל וריבר"י ס"ל דאמרינן רואין בפחות מג' ודווקא במקום ראוי וקשה לי' א"כ הא דאמרינן דפליג עלי' בהא דאלו ר' יהודא סבר למעלה מעשרים משמע דווקא משום דמכשיר ר' יהודא למעלה מעשרים אבל למטה מעשרה גם לר' יהודא לא אמרי' רואין אם לא שחלק בין למעלה מכ' ובין למטה מעשרה דבלמטה מעשרה לכ"ע לא אמרינן רואין כיון דלאו פתח הוא פלל גם מה שכו' דהא דר' זירא איצטריף לריבר"י דלית לי' רואין במקום שאינו פשר ג"כ קשה א"כ אפילו אין ביניהם ג' לא נימא רואין כי היכא דלית ליה רואין בנאחת למעלה מכ' אפילו אם השני' בתוף ג' אלא ע"כ צריף לחלק דהא שאני דהעקמומי' שחוץ למבוי או למעלה מכ' רואין פאלו אינו וכ"ע מודים בזה וכן הוא דעת הקרי"ף ו"ל לפי הגנוסחא שלפנינו דליתא לדריבר"י ואפ"ה פסק להא דר' זירא.

והנה אם העקמומי' כולה היא בתוף המבוי יש להסתפק אם פוסלת וצ"ע לעיל בהא דהקורה באלכסון ועיין בב"י סי' שס"ג מש"כ ובקורה עגולה נראה מדברי הירושלמי דכר' יהודא אתיא אבל הראשונים ו"ל פסקו גם בזה דאמרינן רואין אפילו לרבנן וצריף

לענין בקא דאָמרינו לעיל קליש בַּמקצת קורה למעלה מכ' ודו"ק: ע"ב גמרא בלחיים לא אמרת לן משום דקאי רב פְּנוּתיה.

יש לדקדק לפי שיטת התוס' לעיל דהא דתני אדא בר מניומי לא ס"ל אליבא דרבי דמהני פס ד' מצד אחד וא"כ שמואל דס"ל לעיל דחצר נִתְרָב בַּפס אַרְבַּעַה וְרַב יוֹסֵף גּוֹפֵן אָמַר כֵּן מִשְׁמִי' ע"כ לא ס"ל הָא דאָדָא בַר מְנִיּוּמִי א"כ מאי קאמר לרב יוסף הואיל וקאי רבי פְּנוּתִיה וְעֵינָן בְּרִיטְבָא ז"ל לעיל שם וצ"ע: דף טו תוס' ד"ה תל ונקע כו' עיין מהרש"א ז"ל שכ' דבַּקְמָה אִיבָא רְבוּתָא דְלֵא גְזַרְיָנוּ דִּילְמָא אַתִּי לֹאִישְׁתַּמוּשִׁי וְעֵינָן לְקַמְן בַּפ' בַּפִּל מְעַרְבִין גְּבִי נִתְנוּ בַּקְנָה דְבַקְנִים הַרְפִּים לֹא שִׁינְךָ בְּהוּ גְזַרְיָה דְשִׁימוּשׁ בְּאִילָן וְכֵן פִּסְק הַרְמָא ז"ל בש"ע סי' של"ו וְעֵינָן בַּט"ז שָׁם: שָׁם גְּמָרָא אֱלָא הַמְחִיצוֹת כ"ע לֹא פְּלִיגִי כו' כִּי פְּלִיגִי בְּלַחֵי אַבְיִי אָמַר מִשׁוּם מְחִיצָה כו' וְכַתֵּב הָרָא"ש ז"ל דְּבַמְחִיצָה לֹא בְּעֵינָן סְמִכִּינָן עֲלֵי מֵאֲתָמוּל אֲבָל בְּלַחֵי בְּעֵינָן סְמִכִּינָן עֲלֵי מֵאֲתָמוּל וְהִנֵּה אִם נֶאֱמַר דְּאֶפִּילוּ מ"ד לַחֵי מִשׁוּם מְחִיצָה הֵינּוּ מְדַרְבְּנָן א"ש דְּבְעֵינָן נְמִי הִיפִירָא וְכַמֵּשׁ"כ הַתּוֹס' לְעֵיל גְּבִי לַחֵי הַבּוֹלֵט אֲבָל אִם נֶאֱמַר דְּלַחֵי מִשׁוּם מְחִיצָה הֵינּוּ מֵה"ת מִשׁוּם הַל"מ וְאוֹקִימָתָא לְרַבִּיעִית אֲמַשְׁהוּ א"כ מ"ט בְּעֵינָן בְּלַחֵי סְמוּכָה מֵאֲתָמוּל יוֹתֵר מִבְּמְחִיצָה וְצ"ל דְּבַאֲמַת אֵין זֶה אֱלָא מְדַרְבְּנָן אֲבָל מֵה"ת אֶפִּילוּ לֹא סְמִיךְ עֲלֵי מֵאֲתָמוּל מֵהֵי וּמֵל' הַר"ר יְהוֹנָתָן נִרְאֶה דְּלִמְ"ד לַחֵי מִשׁוּם מְחִיצָה לֹא בְּעֵינָן לְסִמּוּךְ מֵאֲתָמוּל ע"ש דְּלֹא גָרִיס לְהָא דְּאַבְיִי לְטַעְמִי' וְכֵן צ"ל עַל הָא דְּפִסְלִינָן לְעֵיל לַחֵי רַחֲב ד' אַמּוֹת הֵינּוּ נְמִי מְדַרְבְּנָן אֲבָל לְעֵנָן דִּין תּוֹרָה כְּמוֹ בְּמַבּוּי מְפֹלֵשׁ לְחִיבִיב הַזּוֹרֵק לְתוֹכוֹ מֵרַה"ר בְּכָל גְּוֹנָא הֵנִי לַחֵי וְדו"ק וַיֵּשׁ לְכוּיָן בְּזָה הָא דְּאָמְרִינוּ לִימָא אַבְיִי וְרַבָּא בְּלֹא סְמִכִּינָן עֲלֵי מֵאֲתָמוּל פְּלִיגִי וְמָה הִכְרַח יֵשׁ לְזָה אֱלָא פִּינּוּ דְּמִסְקִינָן דְּפְלִיגִי בְּלַחֵי אִי מִשׁוּם מְחִיצָה אִי מִשׁוּם הִיכָר א"כ מְסַתְּבַר לְמִימַר דְּאַבְיִי מְכַשִּׁיר אֶפִּילוּ לֹא סְמִכִּינָן עֲלֵי מֵאֲתָמוּל כְּמוֹ בְּמְחִיצָה וְלִהְיֵי קְאָמַר דִּילְמָא בְּלֹא סְמִכִּינָן עֲלֵי פְּלִיגִי וּבִירוּשְׁלַמִי מְעַנְבָדָא דְּרַב הוּנָא נִרְאֶה דְּהֵינּוּ טַעְמָא דְּבְעֵינָן לְסִמּוּךְ מֵאֲתָמוּל מִשׁוּם חֲשֵׁשׁ שְׂיִטְלֵטְלוּ אֶפִּי' יִנְטֵל הַדְּקָל ע"כ אָסוּר עֲלֵיהֶם בְּשַׁבַּת זֹו וַיֵּשׁ שָׁם תְּרִי לִישְׁנָא בְּהָא עֲוֹבָדָא לְחַד לִישְׁנָא נִיתֵר הַמְּבּוּי הַזֶּה בְּלַחֵי כְּעֹבָדָא דְּש"ס דִּילָן וְאָסֵר עֲלֵיהֶם מִשׁוּם חֲשֵׁשׁ שְׂמָא יִטְלֵטְלוּ אֶפִּילוּ יִנְטֵל הַדְּקָל וְלֹאִיְדָךְ לִישְׁנָא נִיתֵר הַמְּבּוּי בְּקוֹרָה וְנִיטְלָה בְּשַׁבַּת וְלִהָאִי לִישְׁנָא אָסֵר עֲלֵיהֶם מִטַּעְמָא אַחְרֵינָא שְׂמָא יִסְבְּרוּ כו' יְהוּדָא דְּלֹא בְּעֵינָן קוֹרָה בְּרִיאָה אֲבָל בְּלַחֵי לֹא שְׂיִיכָא כָּלֵל פְּלוּגְתָא דְּר"י וְרַבְּנָן וְעֵינָן בַּק"ע שְׁפִי' בְּלַחֵי נְמִי בְּעֵינָן שְׂתָהָא בְּרִיאָה שְׂלֹא בְּרוּחַ וְכֵן נִרְאֶה פִּינּוּ דְּהוּא מִשׁוּם מְחִיצָה וּמְחִיצָה הַנִּיטְלֵת בְּרוּחַ לֹא מְחִיצָה הִיא וַיֵּשׁ לִישְׁבַּב בְּזָה קוֹשְׁבֵי תוֹס' מֵהָא דְּהוּאִיל וְהוֹתֵרָה הוֹתֵרָה דְּהָכָא לַחֵי פִּסּוּל הֵנִי מ"מ אֵין זֶה עֵנָן לְהָא דְּפְלִיגִי ר' יְהוּדָה וְרַבְּנָן וְמָה שְׂהִבִּיאוּ הֵתָם ד' ר' יְהוּדָא בְּקַרְפָּף נִרְאֶה דְּאֵין כָּאֵן מְקוּמוֹ כָּלֵל וְצ"ע בְּפּוֹסְקִים בְּזָה: ע"ב מִתְּנִי' בְּכָל עוֹשֵׁינָן לְחִיִּים כו' וְר"מ אוֹסֵר וּמִטַּמָּא מִשׁוּם גּוֹלָל וְר"מ מְטַהֵר עֵינָן בְּרַבִּינוּ יְהוֹנָתָן שְׁפִי' טַעְמָא דְּר"מ בְּלַחֵי מִשׁוּם שְׂמָא תְּמוּת וְהָא דְּמְטַהֵר מִשׁוּם גּוֹלָל הֵינּוּ דְּרִישׁ לְקָרָא לְרַבּוֹת עוֹבֵר שְׂמַת בְּמַעֲי אֲשָׁה וְהוּא תִּימָה גְּדוּלָה שְׁהוּא נֶגֶד הַש"ס בְּסוּפָה דְּמֵהָא דְּר"מ מְטַהֵר מִשׁוּם גּוֹלָל אִיפְרִיכוּ הֵנִי טַעְמָא דְּשְׂמָא תְּמוּת וְתַבְרַח אֱלָא הַטַּעַם דְּס"ל לְר"מ דְּכָל מְחִיצָה הָעוֹמֶדֶת בְּרוּחַ לֹא שְׂמָה מְחִיצָה וּמִש"כ דְּר"מ ס"ל דְּכָל אֲשֶׁר יִגַּע ע"פ הַשְּׂדָה אַתִּי לְעוֹבֵר ג"כ קֹשָׁה א"כ כָּל מִקְלֵי לֹא לִיטְמָא מִשׁוּם גּוֹלָל אֱלָא ע"כ לִכ"ע מְטַמְּאֵי מִשׁוּם גּוֹלָל אוּ מֵעַל פְּנֵי הַשְּׂדָה אוּ מֵהִלְכְּתָא כְּדֵאִתָּא בְּחוּלִין פ' בְּהֵמָה הַמְקַשָּׁה וְא"כ אֶפִּילוּ בַע"ח נְמִי אֶפ"ל פִּינּוּ דְּלִר"מ הִילְכְּתָא

גְּמִירֵי לֵה א"כ הִיכִי גְּמִירֵי דבֵּע"ח לָא לִיטְמָאֵי מְשׁוּם גּוֹלֵל אָבֵל מ"מ הוּא פְּגָגְד הַש"ס
בְּסוּפָה וצ"ע וּבִירוּשְׁלָמִי דְבָכֵל הֵנִי הֵנִי טַעְמָא מְשׁוּם דְּלָא קִבְעֵי וְיִכּוּל לְהַשְׁמִט ע"כ לָא
הֵנִי מְחִיצָה וְאִינוּ מְטַמָּא מְשׁוּם גּוֹלֵל: ע"ב תּוֹס' בּד"ה פְּרוּיָן פְּעוּמָד כּו' עֵינָן מְהַרְשָׁא ו"ל
וְעֵינָן בְּתוֹס' סוּפָה שָׁם מְבּוֹאָרִים הַדְּבָרִים יוֹתֵר: שָׁם תּוֹס' בּד"ה רַש"י גֵּרֶס וְהָא אֶפְשָׁר
לְצַמְצֵם וּבִירוּשְׁלָמִי סוּפָה נִרְאָה פְּגִירְסָת ר"ת דְּאִיתָא הֵתָם אֲמַתְנִיתִין דְּהַמְקַרְה סוּפָתוּ
בְּשִׁפּוּדִין כּו' תְּנִי יוֹתֵר מְפֻמּוֹתָן חֲבָרִיָּא אֲמָרִינוּ שְׂאִין טַפַּח נִכְנָס בְּתוֹךְ טַפַּח וְהֵינָנו מְשׁוּם
דְּאֵם פְּמוֹתָן מְשָׁא א"כ א"א לְהַנִּיחַ פֶּשֶׁר ג"כ פְּמוֹתָן דְּאֲמַתָּא בְּאֲמַתָּא כּו' ע"ש הֵיטֵב אָבֵל
הֶרְמֵב"ם ו"ל חִזְקָה בֵּין סוּפָה לְשִׁבְתָּ דְּבִסוּפָה פְּרוּיָן פְּעוּמָד פְּסוּל מְשׁוּם דְּמְפָרֵשׁ כִּפְרֵש"י
ו"ל בְּהָא דְּכּוּזָזָא מְלַעִיל פְּאִי תוֹרָא מְלַתְמָא וְרַב פְּפָא גּוּפָא מוֹדָה בְּסוּפָה דְּחַמְתָּה פְּצִילְתָּה
פְּסוּלָה מְשׁוּם דְּלַמְטָה יְהִי יוֹתֵר וְה"נ בְּסִכְף פְּסוּל דְּהוּי פְּאֹוִיר בְּעֵינָן שְׂיֵהָנִי הַפֶּשֶׁר יוֹתֵר
וְהָא דְּפָרִיף סְתָמָא דְּתַלְמוּדָא מְמַשְׁנָה זֹו עַל ר"ה בְּרַדְר"י וּמְשַׁמַּע דְּלָרַב פְּפָא נִיחָא אֶפְיֵלוּ
פְּמוֹתָן מְשָׁא י"ל דַּס"ל פְּשִׁיטַת הִירוּשְׁלָמִי בְּסוּפָה דְּמְחַצָּה עַל מְחַצָּה פֶּשֶׁר אֶפְיֵלוּ בְּאֹוִיר
וּמְתַרְזֵן הֵתָם לְדִיּוּקָא דְּמַתְנִיתִין אֶהְדְּדִי בְּאַנְפֵי אַחְרִיתֵי: דָּף טז ע"א גְּמָרָא פְּחוֹת מַג' מְנִי
רַבְּנָן אִימָא סִיפָא כָּל שְׁהוּא אֵלֶּה ג' וּמַג' וְעַד אַרְבַּעָה מְנִי רַשְׁבֵּי"ג הוּא דְּפָחוֹת מַד' לָא
חָשִׁיב וְהַקְשׁוּ בְּתוֹס' מְסִיפָא גּוּפָא הֵנִי מְצִי לְאַקְשׁוּיֵי דְּלָא אֲתִיָּא פְּרַשְׁבֵּי"ג דַּא"כ אֶפְיֵלוּ
יוֹתֵר מְפִילוּאוּ מְנִי מוֹתֵר וְהִיָּה נִרְאָה לוֹמֵר בְּשִׁלְמָא לְרַבְּנָן דְּפָחוֹת מַג' הִילְכְתָּא גְּמִירֵי לֵה
דְּהוּי פְּסַתוּם ע"כ מוֹתֵר אֶפְיֵלוּ אִם הָעוּמָד הוּא מְשָׁהוּ אָבֵל לְרַשְׁבֵּי"ג דְּטַעְמָא הוּא מְשׁוּם
דְּפָחוֹת מַד' לָא חָשִׁיב א"כ הָעוּמָד מְנִי צָרִיף שְׂיֵהָנִי כְּמוֹ הָאֹוִיר אָבֵל אִם הָעוּמָד הוּא פְּחוֹת
מִן הָאֹוִיר הָעוּמָד ג"כ לָא חָשִׁיב אֵלֶּא דַּלְפ"ז א"כ מְצִינָן לְמִימַר דְּרַשְׁבֵּי"ג מוֹדָה לְחַכְמֵי
בְּפָחוֹת מַג' לְעַנְיָן אִם הָעוּמָד הוּא מְשָׁהוּ וְרִישָׁא מְנִי מְצִי אֲתִיָּא פְּרַשְׁבֵּי"ג וּבִירוּשְׁלָמִי אִיפָא
מ"ד דְּעוּמָד פְּחוֹת מַד' אִינוּ מַתִּיר כָּל שְׂיֵישׁ פִּירְצָה ג' אֶפְיֵלוּ אִם הָעוּמָד מְרוּבָה מְשׁוּם דְּאִין
בוּ פְּדִי מְקוּם וְלָא חָשִׁיב לְהַתִּיר וּפְרִיף מְהָא דְּמַקְפִּינָן בְּקִנְיָם דְּאִין בְּרוּחְבָּן אֵלֶּא מְשָׁהוּ
וּמְשַׁנֵּי דְּשִׁאנֵי הֵתָם דְּאֲמָרִינוּ לְבוּד וְרַב אָמַר מ"מ נִיתֵר בְּעוּמָד מְרוּבָה עַל הַפְּרוּיָן וי"ל
דְּבִזָּה פְּלִיגֵי אַבְיֵי וְרַבָּא וְאַבְיֵי מְנִי מוֹדָה לְרַבָּא דְּלַמְטָה אֶפְיֵלוּ לְרַשְׁבֵּי"ג לָא אֲמָרִינוּ לְבוּד
בְּפָחוֹת מַד' אֵלֶּא דַּאֲפ"ה לָא מוֹקִיָּם לֵה פְּרַשְׁבֵּי"ג פִּינוּ דְּלִדִּידִי פְּחוֹת מַד' לָא חָשִׁיב אִינוּ
נִיתֵר אֶפְיֵלוּ אִם בֵּין זל"ז אֵלֶּא מְפִילוּאוּ וְלֵהכִי מוֹקִיָּם לֵה פְּרַבְּנָן וְשִׁפִּיר מַתִּיר בְּעוּמָד מְרוּבָה
וְרַבָּה ס"ל דַּמ"מ נִיתֵר בְּעוּמָד מְרוּבָה אֶפְיֵלוּ לְרַשְׁבֵּי"ג כְּרַב דְּבִירוּשְׁלָמִי וְלֵהכִי מוֹקִיָּם לֵה
פְּרַשְׁבֵּי"ג אָבֵל לְרַבְּנָן אֶפְיֵלוּ פְּחוֹת מַד' פְּגָגְד הָעוּמָד מוֹתֵר וְכַסְתְּמָא דְּתַנּוּ בְּכִלְאִים דְּכַנְגָד
הָעוּמָד מוֹתֵר בְּכָל גּוּנָא וְכֵן פְּסַק הֶרְמֵב"ם ו"ל כְּרַבָּא וְלֵא הִבִּיא שׁוּם חִזְלוּק בֵּין פְּחוֹת
מַד' לַד' וְדו"ק וְכֵן פְּתַב בַּעַה"מ ו"ל: ע"ב גְּמָרָא תִּיּוּבְתָא דְּרַב פְּפָא תִּיּוּבְתָא.

יֵשׁ לְדַקְדָּק לְפִי מַש"כ הַתּוֹס' ו"ל דְּרַב פְּפָא ס"ל כַּמ"ד אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם בִּידֵי אָדָם א"כ
אַמָּא סְלִיק הָא דְּרַב פְּפָא בְּתִיּוּבְתָא וְהוּי מְצִי לְשַׁנּוּיֵי דְּבְרֵיִתָּא אֲתִיָּא כַּמ"ד אִי אֶפְשָׁר
לְצַמְצֵם אֶפְיֵלוּ בִּידֵי אָדָם וּבְהִדְיָא פְּלִיגֵי תַנָּאי בְּזָה בְּכּוּרוֹת ד' לְעַנְיָן עֲגֵלָה עְרוּפָה דְּאֵם
הִיא סְמוּכָה לְשַׁנֵּי עֲיִירוֹת בְּשָׁנָה מְבִיאִין עֲגֵלָה בְּשׁוֹתְפוֹת מְשׁוּם דַּא"א לְצַמְצֵם וְכֵן יֵשׁ
לְדַקְדָּק בְּהָא דְּקַשְׂיָא לָן בְּסוּפָה דִּיּוּקָא דְּמַתְנִיתִין אֶהְדְּדִי לְעַנְיָן מְחַצָּה עַל מְחַצָּה חַמְתָּה
וְצִלְתָּה וְע"ז ג"כ הוּי מְצִי לְשַׁנּוּיֵי דְּאֲתִיָּא כְּתָרֵי תַנָּאי וְכַבֵּר הָעֵרְתִי בְּזָה לְעֵיל בְּמַכִּילְתִּין
וְהַבֵּאתִי שְׁדַעַת הֶרְמֵב"ם ו"ל הוּא דַּא"א לְצַמְצֵם אֶפְיֵלוּ בִּידֵי אָדָם וְגַם פְּסַק דְּפְרוּיָן פְּעוּמָד
מוֹתֵר: שָׁם גְּמָרָא אָמַר רַב הַמְנוּנָא הָרִי אָמְרוּ כּו' בְּעַרְבַּ מַאי נִרְאָה דְּמִבְּעֵי לִי מְשׁוּם

דבשתי איפא למימר דפתחא הוא אכל בערב ליפא למימר הכי ופשיט לי' ממתינתין ודחי הש"ס כו' אי מוקים לי' במיצעוי הוי לי' עומד מרובה על הפרוץ מב' רוחות ופי' התוס' משום דאורי דהאי גיסא משום דלא הוי גרסי שמעת מינה כו' ועיין במ"א סי' שס"ב ובריטב"א ז"ל ולכאורה למאי דמשמע לעיל דפאה אינה אסורה לענין שבת אלא מדרבנן א"כ אין לצרף הכא האור של מעלה לבטלה העומד כיון דבבבב העליון לבד נותר מה"ת אלא דנראה כיון דעשה ג' תבליים בטל שם צה"פ ואין עליו אלא שם מחיצה ובהג"א פתב דמש"ה לא הוי הכא עומד משתי רוחות לכ"ע משום דהעומד אינו אלא ע"י לבוד והוא דבר מחודש ועיין ברא"ש ז"ל שכתב דמהא דמוקי רב אשי במחיצה תלוני' קמייבעני' ליה משמע דפשיטא לי' דבערב גמי מותר עומד מרובה על הפרוץ והי' אפשר לומר דאדרבה פשיטא לי' דלא מהני כדמשמע מלישנא דמתני' דבשתי דווקא מותר משום שהוא פתח אכל בערב ליפא למימר הכי אלא שבטלה דעתי נגד דעת הראשונים ז"ל ובירושלמי נראה קצת דכל שהעומד מרובה אפי' בערב מצטרף גמי החלל לשיעור מחיצה ע"ש: שם גמרא בש"יירא דברו כו' הנה תנון הלכה זו כי ג' מחלוקות בדבר לרבנן מותר כ"צ אפילו במחיצה של שתי או ערב ולר' יהודה ביחיד או שנים לא הותר אלא בית סאתים ולג' שהיא ש"יירא מותר כ"צ וריבר"י ביחיד ושנים פאבוה ס"ל דלא הותר אלא בית סאתים ולג' נותנים להם בית שש ואיפסיקא הלכתא בזה ביחיד ושנים כריבר"י ובש"יירא פרבנן ועיין ברבינו יהונתן שכ' לשנים ד' סאין ולא מצאתי חב"ר לזה ועוד לפ"ז אין ג' חלוקים מב' וא' לריבר"י ועיין בריטב"א ז"ל ביאור הדברים יותר וכ"ז במחיצה של שתי או ערב אכל מחיצה מעלייתא מהני אפילו ליחיד ליתן לו כ"צ ועיין במרדכי שכתב בשם דבית שש לש"יירא אפילו אם יש ב"ס פנוי אינו פוסל ועיין בריטב"א ז"ל שדחה סברא זו ומפשטי' דסוגיא משמע דהא דשרינן פרוץ פעומד גמי הוא דווקא בש"יירא וכן משמע בתוס' ובירושלמי.

וראיתי בפ"י המשניות להרמב"ם ז"ל שכתב אין הלכה כר"י ולא כר' יוסי ולפי המבואר הלכה כר"י בין ביחיד בין בש"יירא ונראה מדבריו ז"ל דלר"י וריבר"י מחיצה של שתי או ערב לאו פלום היא ליחיד אפילו לבית סאתים ורבנן הוא דשרו ליחיד ב"ס וכן נראה מלשון הרע"ב ז"ל וקשה דהוא דלא כמשמעות הסוגיא דרבנן התירו כ"צ אפילו ליחיד ור"י וריבר"י מתירין ליחיד ב"ס ומדברי הרמב"ם ז"ל בפסקיו נראה דאין חילוק בין מחיצה מעלייתא למחיצה של שתי ובשניהם לא התירו ליחיד אלא ב"ס וע"כ היינו משום דלא חשיב תוקף לדירה כיון דאינו אלא לשבת אחת ונראה דיצא לו מהא דתנו לעיל ש"יירא כו' והקיפיה כו' אף דהוי מחיצה גמורה כיון דהפרוץ פעומד או עומד מרובה אלא ש"מ דאפי' מחיצה גמורה לא התירו ליחיד אלא ב"ס וא"כ ע"כ הא דפליגי ר"י ורבנן וכן ריבר"י במחיצה של שתי היינו דמחיצה גרועה לא מהני כלל ליחיד ואיפסיק הלכתא פתחיים ולא הי' גורס פגירסת הרי"ף ז"ל בהא דרב נחמן ויש סיוע לזה מהא דאמרין לעיל שבת בתל וקמה קצורה מקיפות אותה ובעינן למימר דמייירי שעשאו מתחילה לכו' ואפ"ה לא הותר אלא ב"ס ובסנפה מוקמינן לה דעביד לה בהוצא ודפנא אלמא דלא התירו ליחיד בכה"ג יותר מב"ס אפילו במחיצה גמורה אלא דמסוגיא זו לא משמע כן ועיין ברמב"ם ז"ל פ"ז מה' עירובין ובהה"מ שם וצ"ע ושיטת הירושלמי ג"כ מסייע לשיטת הרמב"ם ז"ל דלר"י יחיד לא הותר כלל במחיצות שתי או ערב מהא דאמרין

התם דפליג נמי לענגן פלאים דלאו מחיצה היא אלא דינש להקשות מהא דפאה לא הותר לענגן שבת אפילו לשׁיירא ואפ”ה הותר לענגן פלאים ק”ו מחיצה של שתי או ערב דהותר לענגן שבת בשׁיירא פשיטא דהותר לענגן פלאים ואמרין תו התיב דר”י בר”י בשׁיטת אביו ביחיד פחות מב”ס דבעינן שתי וערב וחלוק עליו לענגן שׁיירא דר”י מתיר אפילו בשׁתי או ערב וריבר”י אמר בסתמא כל מחיצה שאינה של שתי וערב לאו מחיצה הוא אפילו לשׁיירא ומבואר הוא בשׁיטת הרמב”ם ז”ל ולא ראיתי פעת לא ממפרשי דבריו ז”ל שעמדו ע”ז ועיין בבב”י סי’ ש”ס בזה: שם גמרא ופטורים מרחיצת ידים מלשון רבינו יהונתן דאינו פטורים אלא אם אין להם מים בתוך מיל אבל אם יש להם מים בתוך המיל חייבים ובירושלמי נמי מיבעי להו בסמוכין למענין אבל מהא דאמרין לקמן לא שנו אלא מים ראשונים אבל מים אחרונים חייבים משמע דאפילו בסמוכין למענין פטורים דאי מירי באין להם מים א”כ אין רשאים לאכול מפני שלא יהי להם מים אחרונים ודוחק לומר דאחר אכילתן ילכו למצוא מים אחרונים וק”ל: דף יז ע”ב תוס’ בד”ה אל תפנו כו’ א”נ עקימת שפתי הוי מעשה ובריש פרייתות אמרו ז”ל דהקשת זרועותיו הוי מעשה בבעל אוב ע”ש: שם לוקין על ע”ת ד”ת עיין ברי”ף ומלחמות ז”ל בזה באריכות ועמ”ש בריש שבת בזה: הדרן עלה מבו”פ”א ובעז”ה נתחיל פרק עושין פסין פ”ב תוס’ בד”ה וארבעה פשוטין וליכא למימר אתי אורא כו’ משמע מדבריהם דהא דאמרין אתי אורא דהאי גיסא אינו אלא מדרבנן ומנ”ל לומר פן אבל הכא בלא”ה ניקח דמדאורייתא אפילו בלא פשוטין הוי מחיצה ופסולה דיתר מעשר לר”מ או יתר מי”ג אמה ושליש לר’ יהודא אינו אלא מדרבנן ובפסי ביראות הקילו אלא דלעיל כתבתי דלר”מ אפשר דפירצה יתר מעשר פוסל מה”ת ועיין בתוי”ט שכתבו פיון דרחבים אמה לא אמרין אתי אורא כו’ וגם זה צ”ע מנ”ל ומש”כ מעמודי החצר הוא בריש מכילתין בתוס’ ד”ה בין לרבנן בין לר”י ע”ש ונהריטב”א ז”ל מספקא לי ברוב הפשוטין אי בעינן רחבן אמה ומסיק דלא בעינן רחבו אלא ד’ דהוא דבר חשוב לרשב”ג או ג’ לרבנן ומש”ה לא אמרין אתי אורא דהאי גיסא כו’ ומביא ראיה דמה”ת לא אמרין אתי אורא כו’ מדמותר בכלאים פנגד העומד אף דפרוץ מרובה היכא דאיכא עומד דבר חשוב ולענ”ד יש לחלק דשני התיב בכלאים דאין אנו מתירין אלא פנגד העומד א”כ האור שחוצה לו אינו מועיל לבטל כלל והוא פעין סברת התוס’ לעיל דף יז ד”ה ואצבעיים ע”כ נראה לי כמש”כ ואי”ה לקמן יבואר יותר בזה: דף יח גמרא וחנניא אומר חבלים לבור ע”כ צריך לפרש דמניח פתח מפל צד או מצד אחד לבד ועכ”פ צריך שיהי עומד של חבלים מרובה על הפרוץ.

ומשמע מזה דצריך שיהיו החבלים זל”ז בתוך ג’ כמו בשׁיירא ולפ”ז יש לדקדק לפי מש”כ התוס’ לעיל דמש”ה אין עושין פאה בפסי ביראות משום דאתו גמלי ושדי לה וכיון דהכא מירי דאיכא פיתחא אלא דעבדינן עומד מרובה ע”י חבלים א”כ למה לי חבלים כלל ליעבד פאה ומשמע מזה דלא התירו פאה אפילו לפסי ביראות ואפילו אינו אלא עשר ובירושלמי מיבעי לי אי פאה נידון משום דיומד אלא דהוא לשׁיטתו אונל דבעינן בפאה שיהא מגופפת מד’ רוחות ע”ש ונא דמיבעי לן לקמן קנה קנה פחות מג’ ה”ה דמיבעי לי בחבלים אי נידון משום דיומד וחנניא דמצריך הכא חבלים ה”ה קנה קנה פחות מג’ פיון דאיירי בעומד מרובה ודו”ק: דף יט גמרא רבקה נכנסת ורבקה יוצאת

ופירש"י ז"ל במתני' דלא בעינן עשר אמות מצומצמות אלא שוחקות נראה מזה דיותר מעשר לר"מ גמי אינו פוסל אלא מדרבנן מדהקילו חכמים בשוחקות וקצת יש לדקדק מפאן שנתנו חכמים שיעור לעשר אמות היינו רחב ששה פרות א"כ מאי מספקא לי לאב"י לעיל בשיעורא דעשר או באמת בת ה' או באמת בת ו"ו הא איכא לשיעורי' ברוחב הפרו' ועוד דא"כ אמה דרוחב הפסין אינו דומה לאמות של בין הפסין דרוחב הפס צריך שיהי' אמת בת ששה וביניהם משערין באמת בת חמשה וצ"ע קצת: שם גמרא כמה ראשה ורובה של פרה שתי אמות נראה מפשטי' דמתניתין דמכל צד צריך שירחיק הפסין מן הבור כדי ראשה ורובה של פרה דאל"כ אתי להוציא לרה"ר.

ולא זכיתי להבין מה שנראה מדברי הר"ר יהונתן דיכול לסמוך הפסין לבור מצד אחד ומצד השני ירחיק יותר ולא מצאתי טעם לזה דא"כ למה לי להרחיק יותר מצד השני אמאי לא יהי' די במקרק ב' אמות מצד א' ולפי שיטת הירו' דאפילו לגמל די בב' אמות א"כ צ"ל דשיעור חכמים פה הוא וא"כ יכול לקרב מצד אחד ולרחק מצד השני אבל מ"מ אין זה מוכרח: שם ע"ב גמרא אמר רב פפא בבור ח' כ"ע לא פליגי כו' הנה לפי מאי דמפרש ר"פ למחלקותן צריך לדקדק למה תנינן במתני' תרתי בבא רישא דפליגי בפשוטין וסיפא דפליגי בשיעור (הרבקותן) הפרות והיינו הך ובתוס' ישגיגים עמדו ע"ז ותייצו דרישא קמ"ל דמהני פשוטין לר"מ ולמאי דמקבעי לי לאב"י אליבא דר"י אי בעינן פשוטין או הארכת דיומדין עדיפי נראה דמחמת זה מקבעי לי אי מפרשינן לפלוגתא דרישא דפליגי בהאי מילתא לר"י לא שרינן אלא ארבע דיומדין ולא פשוטין ואם הבור גדול צריך להאריך בדיומדין ור"מ ס"ל דפשוטין גמי מהני או דווקא פשוטין או דילמא פלוגתא דרישא גמי דמפרש לה ר"פ וכו' לא חד פלוגתא היא וא"כ מצינו למימר דלר"י גמי פשוטין עביד ולא פליג בזה אדר"מ.

ובירושלמי נראה בהדיא דפליגי בהא ר"מ ור"י אלא דבעי למימר דר"מ מודה לר"י בהארכת דיומדין ור"י לא מודה לר"מ בפשוטין ומסיק דר"מ גמי לא מודה לר"י ומבואר שם בירושלמי הא דבעי ר"מ פשוטין היינו משום היפירא שלא יעשה כן במקום אחר והוא כפי רש"י ז"ל דפשוטין עדיפי משום היפירא ועיין בריטב"א ז"ל שהקשה על רש"י ז"ל והאריך לפרש בע"א אבל בירושלמי מבואר פסברת רש"י ז"ל אלא דמה שנראה מדברי הירושלמי דלר"מ בעינן פשוטים בכל גוונא אפי' אין בין הדיומדין אלא עשר נפלאה מאתי ולא זכיתי להבין ולעמוד על בירור דברי הירושלמי גם מאי דאיבעי להו התי' כמה יהא הדיומד ארוך ולא יהי' צריך פשוט א"ל פחות מג' כסתום יותר מששה הנפלג אלא פן אנו קניימים מג' ועד ד' ופי' הק"ע דקאי על רינח שבין הדיומדין אם פחות מג' ביניהם הוי כסתום ואין צריך פשוט יותר מששה הנפלג וצריך פשוט פן אנו קניימים מג' ועד ד' דלר"מ בעינן פשוטין ופי' זה תמוה אמאי בעינן פשוטין הא עומד מרובה על הפרוץ ועוד למה נקט מג' ועד ד' הוי לי למימר ע"ש ואם נפרש דקאי על ארוך הדיומד וס"ל דאם הדיומד ארכו ששה לכ"ע אין צריך פשוט ג"כ לא אתי שפיר ע"כ נעלמה מאתי פי' הלכה זו עד יבוא המורה צדק ויגלה נפלאות.

והריטב"א ז"ל הביא בשם הירושלמי דפסין אין לו שיעור ולא מצאתי פעת דבר זה בירושלמי בפרקין ועיין ברמב"ם ז"ל נראה מלשונו דפסק שיעשה דווקא פשוטין ולא

יְדַעַנָּא אַמַּאי לָא פִּסְק בְּדַרְבְּנֵן פְּלִישְׁנָא בְּתַרְא דְּמַסִּיק דְּהֶאֱרַכְת דְּיוֹמְדִין נְמִי מְהַי נְעִינֵן
בַּהֲגֵ"א שְׁפִסְק ג"כ דְּבַעֲיֵנּוּ דְּוֹקָא פְּשׁוּטִין וִי"ל דְּלִישְׁנָא דַר"פ הֵכִי מִשְׁמַע דְּלֵא הַזְכִּיר אֱלָא
פְּשׁוּטִין וְדו"ק: שְׁם גְּמָרָא זֹו תוֹרַת מְחִיצָה עֲלֵי וּפְיַרְצוּתִי בְּעֶשֶׂר כּו' מִכָּאן מוֹכַח דַּר'
יְהוּדָא נְמִי מוֹדָה בְּכָל ד' רוּחוֹת דְּפִירְצָה יוֹתֵר מִעֶשֶׂר אוֹסֵר וְהָא דַס"ל בְּמַבּוּי אִין צְרִיף
לְמַעַט הִיָּינוּ בְּמַחֲצָה רַבִּיעִית וְע"י לְחֵי וְקוֹרָה וְע"י בְּרִיטְב"א ו"ל וְכִבֵּר הַעֲרַתִּי בְּזָה לְעִיל
בַּפ"ק וַיֵּשׁ לְדַקְדַּק דְּמִשְׁמַע אִי בְּעֵי ר"י פְּשׁוּטִין א"ש פִּינֹן דְּלֵא הֵוִי עוֹמֵד מְרֻבָּה כּו' וְאַפְתִּי
אַמַּאי אִינוּ מַתִּיר ר' יְהוּדָא יוֹתֵר מַב"ס ע"י הַאֲרַכְת דְּיוֹמְדִין דְּאַרְיַכְת דְּיוֹמְדִין לָא מְהַי
אַפִּילוּ אִי עוֹמֵד מְרֻבָּה דְּאַלִּיבָא דַר"י שְׁיָיָה לְמִיגְזֵר שְׁמָא יַעֲשֶׂה כֹן בְּמַקּוּם אַחֵר וְיַתִּיר
פִּירְצָה יוֹתֵר מִעֶשֶׂר ע"כ צְרִיף פְּשׁוּטִין אֲבָל אִי נִימָא דַר"י לֵא גְזֵר א"כ הֵוִי מְחִיצָה
מְעַלְיַתָּא וּפְרִיף שְׁפִיר וַא"כ הָא דְּמַסְפָּקָא לִי לְאַבְיִי אֱלִיבָא דַר"מ אִי מְהַי הַאֲרַכְת
דְּיוֹמְדִין הִיָּינוּ הִיכָא דְּעַדִּין פְּרוּץ מְרֻבָּה עַל הָעוֹמֵד אֲבָל אִם אֲוֹרָה פְּסִי הַצְּדִידִים הוּא עֶשֶׂר
או כ"א בְּפִנֵי עֲצָמוּ לְמ"ד מִשְׁתִּי רוּחוֹת לָא הֵוִי עוֹמֵד וְדַאי מוֹתֵר לַר"מ וְהֵוִי מְחִיצָה גְמוּרָה
אַפִּילוּ לְשָׂאֵר דְּבָרִים וְעִינֵן מְהַרְשָׁ"א ו"ל מַש"כ בְּזָה וְעִינֵן בְּתוֹס' ד"ה וְאִם אִיתָא כּו' שְׁכ'
אַבָּל הָכָא אִינִי בְּרַחֲב הַרְבֵּה כּו' בְּדַקְדָּקִי אַפִּילוּ בֵּית י' כּוֹרִים וְלֵא הַבְּנִתִי דְּהָא כָּל ב"ס
אִי נִאֲרִיף בְּדִיוֹמְדִין יְהִי עוֹמֵד מְרֻבָּה עַל הַפְּרוּץ וְאַפִּילוּ פְּחוֹת מַב"ס או רֹחֲב הַבּוֹר
וְהַפְּסִין הֵוִי כַב' אֲמִין הֵוִי עוֹמֵד מְרֻבָּה וְעִינֵן בְּרִיטְב"א ו"ל וּלְפִי מַאי דְּאַמְרִינוּ לְקַמְן דַּר"י
מַתִּיר אֲוֹרָה וְקִטְן י"ל קֶצֶת וְעַפ"ז יֵשׁ לְדַקְדַּק אַמְתְּנִיתִין דְּמַסִּימִי רַבְּנֵן בְּמִילְתֵיהוּ וּמוֹתֵר
לְהַרְחִיק כ"ש וּבְלַבַּד שְׁיַרְבֵּה בְּפִסִּין וּמִשְׁמַע דְּקָאִי אִיוֹתֵר מַב"ס וַא"כ אִיף אַפְשָׁר לְפָרֵשׁ
וּבְלַבַּד שְׁיַרְבֵּה בְּפִסִּין הִיָּינוּ לְהַאֲרִיף בְּדִיוֹמְדִין וַא"כ מַא"ל בּוֹר הָא בְּעֶלְמָא נְמִי מוֹתֵר
בַּה"ג פִּינֹן דְּעוֹמֵד מְרֻבָּה וִי"ל דְּרַבְּנֵן נְמִי קִיָּיִמִי בְּשִׁיטַת ר"י דְּמַתִּיר י"ג אָמָה וּשְׁלִישׁ
וְדו"ק: שְׁם גְּמָרָא א"ד גּוֹדְרִיתָא דְּקִנִּי קָא מִיבְעֵי לִי לְפִירֵשׁ"י ו"ל נְרָאָה דְּמִיבְעֵי לִי פִינֹן
דְּלַמְעֵלָה הֵם מְפֻרְשִׁים אִי אַמְרִינוּ רוֹאִין פִּינֹן דְּלַמְטָה אֶחָד הֵם וּמַש"כ אַע"ג דְּאִין עוֹבְיוּ
ד' בְּגוֹבַה עֶשְׂרֵה אִינוּ מוֹכֵן וְיוֹתֵר נְרָאָה דַה"ג אַע"ג דְּאִין עוֹבְיוּ בְּגוֹבַה עֶשְׂרֵה וְהַרִיטְב"א
ו"ל כ' דְּעַד עֶשְׂרֵה הֵם מְחֻנְבָּרִים יָפָה וּמִעֶשְׂרֵה וּלְמַעֲלָה הֵם מְתַפְּרָשִׁין וְע"ז קֶשֶׁה מַאי
אַיְכַפֵּת לֹן בְּמָה שְׁלַמְעֵלָה מִעֶשְׂרֵה וּלְרֵשׁ"י ו"ל ג"כ תִּיקְשִׁי אִם יֵשׁ בְּמַקּוּם שְׁמַתְפְּרָשִׁין
בֵּין זל"ז יוֹתֵר מַג' אַמַּאי מוֹתֵר נְאִי אִין בֵּין זל"ז פְּשִׁיטָא דְּמוֹתֵר וּמְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם ו"ל
נְרָאָה דְּגוֹדְרִיתָא דְּקִנִּי הִיָּינוּ חֲבִילָה שְׁל קִנִּים וְאַמְרִינוּ בִי נְמִי רוֹאִין כָּל שְׂאִילוּ יַחֲקֹק וַיֵּשׁ
בּו אָמָה עַל אָמָה וְגַם בְּזָה יֵשׁ לְדַקְדַּק א"כ מַאי קְמִיבְעֵי לִי וַצ"ע: דָּף כ גְּמָרָא אָמַר רַב
הוּנָא שְׁתִּים אָסוּרִים וְאַפִּילוּ עִירְבוּ שְׁמָא יִאמְרוּ עִירוּב מוֹעִיל לְבִין הַפְּסִין וּפִירֵשׁ"י ו"ל
דִּיאמְרוּ הָעִירוּב מְהַי אַפִּילוּ אִם נִתְּנוּ בֵּין הַפְּסִין וְהַלְשׁוֹן לֵא מִשְׁמַע כֹן וְהִיָּה נְרָאָה לְפָרֵשׁ
שְׁמָא יִאמְרוּ דְּהָעִירוּב מוֹעִיל לְהַתִּיר לְטַלְטַל כָּל צְרָכּוֹ אִפִּי לְאָדָם וְעִינֵן תוֹס' לְקַמְן ד"ה
מוֹדוּ דְּחִזּוּ לְאָדָם וּבִירוּשְׁלַמִי רְאִיתִי דְּגִזְרִי שְׁמָא יִאמְרוּ דְּעִירוּב מוֹעִיל אַפִּילוּ אִם תְּחַרְב
הַבָּאָר ע"ש וְאִיכָּא הֵתָם מ"ד דְּעִירְבוּ לָא מְהַי שְׂאִין הָעִירוּב עוֹשֶׂה אוֹתָן אֶחָד שְׁלֵא יִאָסְרוּ
זַע"ז בֵּין הַפְּסִין וְאַמְרִינוּ ר"ה בְּדַעַתְנִי דְּאָמַר גְּבִי מְבוּי שְׂצִדוּ אֶחָד כּוֹתִי וְצִדוּ א' יִשְׂרָאֵל
אַפִּילוּ עִירְבוּ לָא חֲשִׁיבִי כְּחַד שְׁלֵא יִאָסֵר הַכּוֹתִי עֲלֵיהֶם אַפִּילוּ עִירְבוּ דָּרָה פְּתַחִים וּר'
יוֹחֲנָן ס"ל הֵתָם דְּאַפִּילוּ עִירְבוּ דָּרָה חֲלוּנוֹת אִין הַכּוֹתִי אוֹסֵר עֲלֵיהֶם דְּחֲשִׁיבִי כְּחַד וּמַדְבְּרִי
הִירוּשְׁלַמִי הָאֵלוּ הֵוִי סִינְעֵתָא לְפִי הַרְמַב"ם ו"ל בְּמִימְרָא דְּלְקַמְן דָּף ע"ד וְעִינֵן בַּפ"ב
מַה"ל עִירוּבִין וּבַמ"מ שְׁם אֱלָא דִיֵּשׁ לְדַקְדַּק לַפ"ז פִּינֹן דְּפִסְקִינוּ לְקַמְן בְּמַבּוּי שְׂצִדוּ אֶחָד

כּוֹתֵי כּוֹ דְאִין עִירוֹב מוֹעִיל א"כ ה"נ לֹא יוֹעִיל עִירוֹב וצ"ל דְלִפִּי שְׂיִטַּת תְּלִמוּדֵינָא לֹא מְדַמְיָנָא לְהוּ אֶהְדְּדִי וְעֵינָא בַק"ע מִש"כ עַל הֶרְמֵב"ם ז"ל וְאִין דְבָרֵינוּ ז"ל מוֹבְנִים וְדו"ק: שֵׁם גְּמָרָא יְבָשׁוּ מִים בְּשַׁבַּת מֵהוּ צ"ל אַף דְאִין עוֹשִׂין פְּסִין אֱלָא לְבָאָר מִים חַיִּים דְלֹא עֲבִידִי דְפִסְקֵי מ"מ אֶפְשָׁר שְׂיִיבֵשׁ ע"י מְקַרְהָ וק"ל: שֵׁם גְּמָרָא בָּאוּ נְמִי לֹא תִיבְעִי לָךְ דְהוּ לָהּ מְחִיצָה הַנְּעֻשִׂית בְּשַׁבַּת כּוֹ וְהִקְשׁוּ מְהֵרָשׁ"א "ל לְשִׂיטַת ר"ת ז"ל בְּשַׁבַּת דְהָא דְאָמַר רַב נַחֲמָן ל"ש כּוֹ אֵינוּ אֱלָא בְּמְחִיצָה שְׁנַעֲשִׂית ע"י רה"י א"כ הֵכָא דְמַמְיָלָא הוּי רַה"י אֶפְיָלוּ בְּמַזִּיד הוּי מְחִיצָה ע"ש וי"ל דְאִין זֶה חֲשִׁיב מְחִיצָה פִּינּוּ דְהוּי פְּרוּץ מְרוּבָה עַל הָעוֹמֵד וּמְדַרְבְּנָן לָאוּ מְחִיצָה הִיא וְלֹא דְמִי לְסַפִּינוֹת שְׁנַתְקַשְׁרוּ דְהִמְחִיצוֹת הֵם מְחִיצוֹת שְׁלִימוֹת וְעֵינָא בְּתוֹס' ד"ה כִּי אִיתְמַר מִש"כ בְּמַזִּיד לֹא חֲזָרוּ לְגַמְרֵי לְהַתִּירָן אֱלָא דְהוּי רַה"י דְאוֹרְיִיתָא וְאִין זֶה מוֹבָן דְהָא סַפִּינוֹת בְּלֹא"ה רַה"י הֵם וְעֵינָא בְּתוֹס' שַׁבַּת פֶּרֶק הַזּוֹרֵק: שֵׁם גְּמָרָא אָמַר ר"א הַזּוֹרֵק לְבִין פְּסִי בִּירְאוֹת חֲטִיב כּוֹ עֵינָא בְּדַבְרֵי הֶרְמֵב"ם ז"ל וְנִרְאֶה מְדַבְרֵינוּ ז"ל דְעֵיקַר הַדְּבָר מַה"ת הוּא שְׂיִהָל מִן הַצְּדִידִים פְּסִין רַחְבִּין ד' דְהִכִּי הוּי מְקוֹם חָשׁוּב וְכֵן מְצִינוּ לְעִיל שְׂהִתִּירוּ בְּפִס ד' אֶפְיָלוּ מַצַּד אֶחָד וְהָא דְהִצְרִיכוּ חֲכָמִים הֵכָא רַחְבִּים אִמָּה הוּא לְחוּמְרָא מְשׁוּם דְהוּי פְּרוּץ מְרוּבָה עַל הָעוֹמֵד וְכֵן אִיתָא לְהַדְיָא בִּירוּשְׁלָמִי בַכ"מ אִתָּהּ מַתִּיר בְּפִס ד' וְהֵכָא ע"י שְׂהִפְרוּץ מְרוּבָה הַצְּרַכְתָּ רַחְבִּים אִמָּה אֱלָא דצ"ע בְּרִישׁ סוּפָה הָא דְאָמַר ר' יַעֲקֹב דְיוֹמְדִי סוּפָה טַפַּח וְעֵינָא בְּתוֹס' שֵׁם שְׂפַתְבוּ דְגַבִּי שַׁבַּת הֶחְמִירוּ מִשְׁמַע דַּמַּה"ת סְגִי בְּטַפַּח וְעֵינָא בְּרַמְב"ם ז"ל שְׂפַסְקָא בְּתַל הַמַּתְלַקֵּט דְנִיגְדוֹן מְשׁוּם דְיוֹמֵד וְאֶמְרִינוּ תְּרֵי רוּאִין אַף דְפְלוּגְתָא דַּתְנָאִי הִיא מְשׁוּם דְמַמְחַלְקַת ר' יַעֲקֹב וְחֲכָמִים מִשְׁמַע ג"כ דְאֶמְרִינוּ תְּרֵי רוּאִין וְעֵינָא בְּרַש"י ז"ל שֵׁם בְּסוּפָה: שֵׁם גְּמָרָא חֲדָא מְפָלָל חֲבַרְתָּהּ אִיתְמַר עֵינָא בְּרִיטְב"א ז"ל וּבְמַהֲרָשׁ"ל וּבִירוּשְׁלָמִי רִישׁ פִּירְקִין מִשְׁמַע כּוֹ דְהִרִיטְב"א ז"ל ע"ש: ע"ב גְּמָרָא גַבִּי אָדָם כּוֹ גַבִּי פָּרָה מִי בְּעֵינָא רֵאשֶׁה וְרוּבָה יֵשׁ לְדַקְדָּק מֵאִי קְמִיבְעִי לִי וְכִי לֹא יָדַע מַתְנִיתִין דַּתְנָא וּבְלִבְד שְׂתַהֲא פָּרָה רֵאשֶׁה וְרוּבָה בִּין הַפְּסִין וְגַם הָא דְקָאֵמַר גַבִּי אָדָם כָּל מִשְׁמַע דְבְּעִי לְמִילָף מֵאָדָם לְבַהֲמָה וּל"ל הָא פִּינּוּ דַּתְנִינּוּ לְהָא מִילְתָא בְּבַהֲמָה גּוּפָא וְנִרְאֶה לּוֹמַר דְאִי לָאוּ דְמְצִינוּ דְגִזְרִינוּ בְּאָדָם כַּה"ג לֹא הוּי שְׂמַעֵינוּ מַמְתְּנִיתִין כְּלוּם דְהוּי מְפָרְשֵׁינוּ הָא דַּתְנָא וּבְלִבְד הֵינּוּ לְשִׁיעוּרָא דְהִרְחַקְתָּ הַפְּסִין מִן הַבּוֹר אֲבָל לֹא לְעִיכּוּבָא וְכִשְׂיִטַּת הִירוּשְׁלָמִי שְׂהַבְּאִתִּי לְעִיל דְמַתִּיר אֶפְיָלוּ בְּגַמְלָא שְׂאִין רֵאשׁוּ וְרוּבּוּ בְּפָנִים אֲבָל פִּינּוּ דְאֶשְׁפַּחוּ בְּאָדָם דְגִזְרִינוּ כַּה"ג א"כ שְׂמַעֵינוּ מִינָהּ דְבְּבַהֲמָה נְמִי גִזְרִינוּ וְצָרִיף רֵאשֶׁה וְרוּבָה הִיכָא דְלֹא נִקִּיט לָהּ אֲבָל בְּנִקִּט לָהּ קְמִיבְעִי לִי וְהַשְׂתָּא פְּשִׁיט מַמְתְּנִיתִין פִּינּוּ דְמַמְתְּנִיתִין לְעִיכּוּבָא קַתְנִי שְׂתַהֲא רֵאשֶׁה וְרוּבָה בְּפָנִים וְתַנּוּ סַתְמָא ש"מ דְאֶפְיָלוּ בְּנִקִּיט לָהּ בְּעֵינָא רֵאשֶׁה וְרוּבָה וְכֵן הִנֵּה נִרְאֶה לְפָרֵשׁ לְהָךְ לִישְׁנָא אֲבָל לֵאִיפָא דְאָמְרֵי א"א לְפָרֵשׁ כֵּן עַכ"פ שְׂמַעֵינוּ מְסוּגְיָא זֹו דְבְּעֵינָא דוּוּקָא רֵאשֶׁה וְרוּבָה שְׁל פָּרָה בְּפָנִים אֲבָל בְּלֹא"ה גִזְרִינוּ שְׂמָא תַעֲקֵם רֵאשֶׁה וְיוֹלִיף הַפְּלִי אַחֲרֵינוּ וְכֵן מוּכַח לְהַדְיָא מְבַרְיִיתָא דְגַמְלָא דְאֶפְיָלוּ נִקִּיט לִי בְּעֵינָא רֵאשֶׁה וְרוּבָה בְּפָנִים וְזֶה דְלֹא פְּשִׁיטַת הִירוּשְׁלָמִי דְגַמְלָא וְאֶפְיָלוּ כְּנִלוּ מִבְּחוּץ מוֹתֵר פְּשִׁיעוּר הִנֵּה וְעֵינָא בַמ"מ שְׂפַתְבּוּ בְּדַעַת הֶרְמֵב"ם ז"ל ג"כ לְפִי שְׂיִטַּת הִירוּשְׁלָמִי וְלַעַנ"ד נִרְאֶה בְּדַעַת הֶרְמֵב"ם ז"ל דְבְּעֵינָא רֵאשׁוּ וְרוּבּוּ בְּגַמְלָא וְעֵיקַר הֶרְבוּתָא דְמַהֲנֵי בִי רֵאשׁוּ וְרוּבּוּ אַע"ג דְצוּאָרוּ אַרְוָה ור"א אוֹסֵר מִטַּעַם זֶה וְכֵן מְבֹאָר מַל' הֶרְמֵב"ם ז"ל ע"ש וְעֵינָא בְּרִיטְב"א ז"ל שְׂפַתְבּוּ עַל בְּרִיִּיתָא דְגַמְלָא דְלִשְׁעוּרָא קָאֵמַר וְלֹא הִבְנִיתִי דְבָרֵינוּ ז"ל וּבִירוּשְׁלָמִי נְמִי נִרְאֶה דְאִיפָא פְּלוּגְתָא בְּזָה ע"ש.

והרמב"ם ז"ל פסק דבנקט לה לא בעינו ראשה ורובה וכתב לחלק בין בהמה לגמל עי' בר"פ ט"ו ועי' בתוס' ד"ה מה הועילו כו': דף כא גמרא אבל אדם מטפס ועולה מטפס ויורד. משמע דאפי' בא"י לא הותר לאדם ולשון הרמב"ם ז"ל בפ"ז הלכה ל' צריך ביאור שכ' אבל בשאר ארצות אדם ירד לבאר וישתה ומ"א שאר ארצות אפילו בא"י נמי אדם מטפס ועולה כו' והי' נראה להגיה דהנה ג' תיבות אבל בשאר ארצות שייכין בריש הלכה ל"א ע"ש ודו"ק וכן מבואר בפ"ה המשניות שלו: שם גמרא דחזי לאדם בעינו והקשו התוס' ז"ל אמאי בעינו מידי דחזי לאדם כו' ולפי מש"כ רש"י ז"ל במתני' דמש"ה הוי מוקף לדירה פינו דחזי לאדם א"כ אמאי פסק שמואל כר' יהודה ב"ב דילמא ריב"ב לטעמיה דאפילו בבית סאתים בעינו שומרה או בית דירה להכי אין עושין פסין אלא לבאר הרבים מידי דחזי לאדם וכיון דלא קי"ל בהא כריב"ב באידך נמי לא קי"ל פנותי וי"ל לפ"מ שכתבו התוס' ז"ל לקמן דבדיר וסהר מודה ריב"ב דלא בעינו מידי א"כ האי בור ופסין לדיר וסהר דמי ומש"כ רש"י ז"ל דמשום דמימיהם ראויין לשותות אדם הוי מוקף לדירה הוא ל"ד דאטו לר' עקיבא יש חילוק בין פסי באר דמותרים אפי' יותר מב"ס לפסי בור אלא ודאי גם לר"ע הפל חשיב מוקף לדירה וכתבו התוס' לעיל דהא דמשמע מפאן דמש"ה דנוקא באר משום דבעינו מידי דחזי לאדם ולעיל גבי פלוגתא דחנניא פי' רש"י ז"ל משום דבור עביד דפסיק דהתם פי' למאן דמתיר בבור הרבים וע"כ אליבין' לא בעינו מידי דחזי לאדם אלא טעמא הוא משום דעביד דפסיק ולהכי אין עושין לבור היחיד אבל רבים מדפרי אהדדי והא אליבא דר"י ב"ב קיימינן דאוסר אפילו בור הרבים אע"ג דליכא בזה חששא דעביד דפסיק וע"כ הטעם משום דבעינו מידי דחזי לאדם.

והנה מאי דפסיקא להו הו' סבא דמדפרי אהדדי יש לי לדון בזה הא איכא מ"ד בריש מכילתין גבי מקצת קורה למעלה מכ' דאדרבה רבים גריעי ולא מדפרי אהדדי וגם צ"ע מי הכריחו לרש"י ז"ל לפרש לעיל דטעמא דחנני' הוא משום דבור עביד דפסיק וא"כ ת"ק דאמר עושין פסין לבור הוא אפילו לבור דחזי ודא"כ מתני' לא אתי' פנותי' כמש"כ מהרש"א ז"ל לעיל ואמאי לא פירש דחנני' ס"ל כריב"ב דאפילו לבור הרבים אין עושין פסין ות"ק מתיר בבור הרבים כר"ע ומל' רש"י ז"ל לקמן במתני' נראה קצת דטעמא דריב"ב דאוסר בבור הרבים הוא ג"כ משום דפסיק שכ' דריב"ב בעי תרתי למעליותא ע"ש ולענ"ד הנה נראה דלכולהו תנאי טעמא הוא משום דבעינו מיהו דחזי לאדם ולהכי התירו יותר בבאר דמים חשובים הם ור"ע ס"ל דלצורך רבים התירו אפילו בבור וריב"ב ס"ל דלא התירו ליחיד פלל אפילו בבאר ולרבים נמי בעינו דנוקא מים חשובים וחזי לאדם ובירושלמי נראה דאדרבה מש"ה התיר ר"ע בבור הרבים משום דמימיו מלוין לכלות ע"כ התירו לעשות פסין אולי לא ימצא מים אח"כ אבל בור היחיד אין מימיו מצויין לכלות להכי לא התירו לו אבל באר דמים חשובים הם התירו אפילו ליחיד ועיין בק"ע מה שפי' בזה וצ"ע ועיין בריטב"א ז"ל שפי' דהש"ס פריה מהא דנקט שמואל מים חיים דמשמע מים זכים ולפי' מיושב הפל אלא דא"כ הוי מצי למיעבד לקמן בתרי מימרא דשמואל האי צריכותא ודו"ק: דף כב גמרא או דילמא אדם נותן עיניו במחיצתו וגזרינן דילמא אתי לאיחלופי יותר מב"ס בקרפף נראה מפאן דטעמא דר' יהודה לא משום דלא חשיב לה מוקף לדירה דא"כ למה קאמר הש"ס דגזרינן אטו קרפף תיפוק

לי דאסור מחמת עצמו אלא טעמא דר"י הוא משום גזירה אטו קרפף אבל בלא"ה היו מתירין אפילו יותר מב"ס וא"כ הא דאמרי לי רבנן מדיר וסהר ג"כ סובב והולך על זו הסברא והכי קאמרי רבנן כי היכא דלא גזרינן בדיר וסהר ה"נ לא גזרינן בפסין ואמר להו ר"י זו מחיצה וזו פסין והכא שיקף למיגזר יותר דכינן שיראו שהתירו אפילו במחיצה גרועה יותר מב"ס ונדאי אתי לאיחלופי להתיר בקרפף דאיכא מחיצה מעלייתא ומשמע מפאן פשיטת רש"י ו"ל דפסין חשיבי מןקף לדירה ועיין בתוס' ריש פירקין ובריטב"א ז"ל.

ומדמבעי לן אי בור ופסין או בור פסין ולא מיבעי לן אי פסין ולא בור ש"מ דהא לא מספקא לן פלל ופשיטא דלא התיר ר"י ב"ס לבד הבור אלא דהבור ודאי עולה למידת ב"ס ולא מיבעי לן אלא בשיעור ראשה ורובה אם זה ג"כ בכלל ב"ס או לא תדע דלר"י בכל ב"ס צריף שיקף בור בתוכו והבור עולה מן המדה דאל"כ מאי קאמר אדם נותן עיניו במחיצתו וגזרינן אטו קרפף הא בקרפף כה"ג מותר אלא ש"מ דהבור עולה מן המדה וכ"כ הריטב"א ו"ל ועיין תוס' ד"ה בור ופסין ועיין מהרש"א ו"ל שם אבל בירושלמי מיבעי להו אי בור עולה למידת בית סאתיים ופשיט מהא דרשב"א דבור עולה מן המדה ועיין בק"ע שם: ע"ב תוס' בד"ה מעלות ומורדות ותימא דלרבנן כו' וי"ל דמחיצה שאינה עשויה בידי אדם לא חשיבא מחיצה כולי האי ולא ביארו ו"ל שיעור לדבר דליכא למימר דבכל מחיצה שאינה עשויה בידי אדם ס"ל לרבנן דאתו רבים ומבטלי א"כ מאי קאמר הש"ס בתל המתלקט אליבא דרבנן לא תיבעי לך ואמאי פיון דרבנן מודו בזה דאתו רבים ומבטלי מחיצה וע"כ צ"ל דבמקום גדול מודו רבנן ומה שיעור יש לזה והריטב"א ו"ל כתב דכל שאינו רואה המחיצות לא חשיבא מחיצה וא"כ אין אנו צריכין לחלק בין עשויה בידי אדם או לא ועוד לשיטת התוס' שכ' דרבנן מודו היכא דאתו רבים ומבטלי מחיצה אפתי תיקשי מכולי עלמא דמקיף אוקיינוס ולא בקעי בה רבים ע"כ הנה נראה דלפי המסקנא לא מהני מחיצות פלל במדינה שלימה פיון דרה"ר הוא בתוך המחיצות ולא דמי לירושלים דמהני דלתות געולות דהתם בשעת געילות הדלתות לא בקעי בה רבים משא"כ במדינה שלימה ואפשר עוד לומר דהיכא דאיכא בתוך המחיצה ס"ר יש לחלק בין מחיצה העשויה בידי אדם פיון דבכוננה עשאוה בני המדינה מיוזמי אב"ל אם יש סביבה מחיצות מימות העולם לא מהני לה פלל וחשיבא רה"ר וצ"ע יותר בזה ועיין מש"כ לעיל על ד' הרמב"ם ו"ל בדין ירושלים ועיין בבעה"מ ז"ל מה שהביא בשם רבינו אפרים ז"ל: שם גמרא הוא דניחא תשמישתל'.

מדלא מחלק הש"ס בין פרוץ מרובה על העומד כמו בפסי ביראות התם אמר רב יהודא דאתו רבים ומבטלי אבל בעומד מרובה מודה דלא מבטלי משמע דאין חילוק בזה דכל שרבים בוקעים בו לא חשיב כפחת אליב"ל אלא כפירצה וא"כ גם העומד בטל אפילו הוא מרובה אלא דלפ"ז לא בטלו מחיצות אלא לטלטל אבל לזרוק אין פירצה פוסלת מה"ת בעומד מרובה אפילו יותר מעשר לר' יהודא ועיין רמב"ן ו"ל במלחמות שדעתו באמת דבעומד מרובה אינו פוסל בקיעת רבים אם לא שרוחב הבקיעה הוא וטומאה ע"ש בדבריו ו"ל וצ"ע ליישב הסוגיא לשיטתו ו"ל והוא ו"ל בעצמו כתב ליישב הא בחצר שרבים כו' וצ"ע לעיל בפ"ק גבי מבוי שגפרץ לחצר ונפרצה חצר כנגדו והדברים

אַרְנָפִים לְבָאֲרֹן דִּי בָאֵר וּכְבָר פְּתַבְנוּ קַצָּת בַּפ"ק: שְׁם גְמָרָא מְבֹאוֹת הַמְּפֹלְשִׁין לְבוֹרוֹת כו'.

יֵשׁ לְדַקְדָּק מִנ"ל דְּאִיִּירִי בְּבִקְעֵי בְּהַ רַבִּים וּי"ל דַּא"כ פְּשִׁיטָא דְהוּי רַה"י וְעוֹד י"ל דְּמִדְהוּי רַה"ר לְטֹמְאָה ש"מ דְּבִקְעֵי בִי רַבִּים תִּדַע מְדִלָּא קְאָמַר דְּכָל מְבֹאוֹת הוּי רַה"ר לְטֹמְאָה וְהַרְמַב"ם ז"ל בְּפִי הַמְּשַׁנְיֹת בַּמַּס' טְהוֹרוֹת פִּי דְהַבּוֹר הוּי מְחִיצָה מְשַׁמַּע דְּהוּלָּהּ מִפְּנֵתַל לְכוּתַל.

וְכוּ בְּשִׁבְלֵי בֵּית גִּלְגַּל נִרְאָה דְּדִיִּיק דְּמִיִּירִי בְּרַבִּים בּוֹקְעִים בּוּ מִדְהוּי רַה"ר לְטֹמְאָה אוּ דְסַתָּם שְׁבִילֵין רַבִּים בּוֹקְעִין בְּהֵם וּבְטְהוֹרוֹת פְּלִיג עֲלֵהּ ר"א וְאֹמַר דְּאִפִּי לְטֹמְאָה נְמִי הוּי רַה"י מְשַׁמַּע מְזַה דְּלָא בְּעֵינֵן בְּקִיעַת ס"ר דַּא"כ וְנִדְאִי לָא הוּי רַה"ר לְטֹמְאָה פִּינּוּ דַּכ"כ רַבִּים בּוֹקְעִים בּוּ וּמַש"ה נִרְאָה דְּלָא מְשַׁנֵּי הַש"ס לְעוֹלָם רַבְּנָן כּו' מְשׁוּם דְּלָא נִיחָא לִי לְהַש"ס לֹמַר דְּלַר"י יְהִי רַה"ר אֶפְּיֵלוּ לְעַנְיָן שְׁבַת וְלַר"א הוּי רַה"י אֶפְּיֵלוּ לְעַנְיָן טֹמְאָה וְגַם י"ל דְּמַש"ה אָמַר ר' יִנְאִי פִלְ שְׁאִין הָעֶבֶד כּו' מְשׁוּם ד' ר"א וְעֵינֵן תּוֹס' ד"ה וְאִיזְהוּ שְׁבִילֵי כּו' וְעֵינֵן בַּכ"מ פ"ד מַאבַּה"ט עַל ד' הַרְמַב"ם ז"ל בְּשִׁבְלֵין מְפֹלְשִׁים מַש"כ וְכַת"ק וְלָא יְדַעְנָא מֵאֵן פְּלִיג עֲלֵי וְהָ דְשְׁבִילֵי בֵּית גִּלְגַּל לָא הִבִּיא הַרְמַב"ם ז"ל פְּלָל וְעֵינֵן רִיטְב"א ז"ל בְּסוּגֵיָא זֹ: דָּף כַּג מְשַׁנָּה וְעוֹד אָמַר רִיב"ב כּו' הַתּוֹס' ז"ל פְּתַבוּ לְפָרֵשׁ ד' רִיב"ב בַּג' אֲנָפִי הָא הָא דְבְּעֵי רִיב"ב שׁוּמְיָהּ בֵּית דִּירָה הֵינְנוּ דְּוֹקָא בַּב"ס אֶבְל פְּחוֹת א"צ שׁוּמְיָהּ וְיִתֵּר לָא סְגִי דְשׁוּמְיָהּ וְנְדַחוּ פִי זֶה דְּלָא מְסַתְּבַר שְׁיָהָא חִלּוּק בַּג' מְשַׁהוּיִים הַב' דִּיִּתֵּר מַב"ס שְׁוָה עִם ב"ס וְלִשְׁנֵיהֶם סְגִי בְּשׁוּמְיָהּ וְרִיב"ב אֲחִי לְמַעַט פְּחוֹת מַב"ס דְּלָא בְּעֵי שׁוּמְיָהּ וְנְדַחוּ דַּא"כ אֵין בֵּין רִיב"ב וְר"ע וְלָא פְּלוּם לְמֵאִי דְקָאֵמַר הַש"ס דְּרִיב"ב אִיִּירִי בְּדָבָר מוּעָט וּלְב"ס בְּשִׁלְיָמוֹת הוּא מְצָרִיף שׁוּמְיָהּ אֶבְל פְּחוֹת מְעַט א"צ שׁוּמְיָהּ וְהֵינְנוּ דְר"ע דְּלַר"ע ג"כ ב"ס בְּשִׁלְיָמוֹת צָרִיף שׁוּמְיָהּ וְהָ דְאָמַר ר"ע אִפִּי אֵין בְּהַ אַחַת מְפָל אֵלוּ הֵינְנוּ בְּלֵא דְבַר מִיעוּט וּבְזַה רִיב"ב מוּזָה וּלְפָי' קָמָא לָא תִיקְנִישִׁי לָהּ מֵאִי בִינְיָהּ מְשׁוּם דְּלָפִי זֶה י"ל הָא דְאָמְרִינָן דְּרִיב"ב אִיִּירִי בְּדָבָר מוּעָט הֵינְנוּ דְעַם הַדְּבָר מוּעָט נְמִי דִינּוּ כַּב"ס וְלָא פִּתְרַת מַב"ס אֶבְל מ"מ גַּם בְּלֵא דְבָר מוּעָט דִּינּוּ כַּב"ס וְלָא פְּחוֹת דְּהָא סְתָמָא אָמַר שְׁהֵן ע' אָמָה כּו' וַא"כ פְּלִיג עֲלֵי ר"ע בַּע' אָמָה וְשִׁירִים בְּלֵא דְבָר מוּעָט דְּלַרִיב"ב צָרִיף שׁוּמְיָהּ וְלַר"ע אֵין צָרִיף אֶבְל אַם נְפָרֵשׁ דְּלַרִיב"ב בְּיִתֵּר מַב"ס נְמִי סְגִי בְּשׁוּמְיָהּ וַא"כ ע"כ הָא דְאָמְרִינָן דְּרִיב"ב אִיִּירִי בְּדָבָר מוּעָט הֵינְנוּ דְּוֹקָא ב"ס שְׁלִימוֹת הוּא דְצָרִיף שׁוּמְיָהּ אֶבְל בְּלֵא דְבָר מוּעָט ה"ה בְּכָלֵל פְּחוֹת מַב"ס וְלָא צָרִיף שְׁמִירָה וַא"כ בְּמֵאִי פְּלִיגִי וְעֵינֵן מְהַרְש"א ז"ל וּמְסַקוּ הַתּוֹס' ז"ל דְּפְחוֹת מַב"ס וּב"ט הַפִּל שְׁוָה וְצָרִיף שׁוּמְיָהּ וְיִתֵּר מַב"ס לָא סְגִי לִי בְּשׁוּמְיָהּ.

וְהַתּוֹס' ז"ל הִבִּיאוּ רַאִי לְזַה מְדַבְּרִי ר"י דְּאֵלִיבְי' ע"כ בּוֹר וְשִׁיחַ אֵינּוּ מִתִּיר אֶלָּא בַּב"ס כְּדָאֵמַר ר"י לְעֵיל גַּבִּי פְּסִין עַד ב"ס וְעֵינֵן מְהַרְש"א ז"ל שְׁהַקְשָׁה דִּיקְלָמָא הֵתָם שְׁאֲנִי דְלָא הוּי מְחִיצוֹת גְּמוֹרוֹת אֶלָּא פְּסִין וְכְדָאֵמַר ר"י זֹ מְחִיצָה כּו' וּלְדִידִי לָא קְשִׁיָּא דְהָא בְּהַדְיָא אָמְרִינָן לְעֵיל דְטַעֲמָא דְר"י גְּזִיָּה מְשׁוּם קַרְפָּף יוֹתֵר מַב"ס אֶלְמָא דְלַר"י יֵשׁ חִילּוּק בֵּין ב"ס לְיִתֵּר מַב"ס וְזֶה בְּרוּר: ע"כ גְּמָרָא ר"ע הֵינְנוּ ת"ק וּפִירֵשׁ"י ז"ל ת"ק דְאָמְרוּ לוּ כּו' אֶלְמָא הִיכָא דְאִיכָא בֵּית דִּירָה אֶפְּיֵלוּ טוּבָא מְלִשׁוֹן רַש"י ז"ל פֶּאֵן נִרְאָה דְּרִיב"ב פְּלִיג

אפילו בדיר וסהר ומה שלא פ"י ו"ל כפי' התוס' נראה משום דלא מסתבר לומר דלא פריה אלא איתור לישנא.

ועוד פ"ן דריב"ב מצריה שמירה וגם שפיהא מרובעת פדקתני שהן ע' אמה כו ואי הוי אמר ר"ע סתמא אפילו אין בה אחת מכל אלו ה"א דלא בעינן נמי מרובעת קמ"ל ובלבד אבל השתא פריה שפיר דהא דאפילו אין בו אחת מכל אלו ל"ל.

והתוס' ו"ל הקשו ע"ז לימא ארוה וקטן איפא בינייהו ומסתמא לא פליגי אר"י דאמר לעיל אפילו ארוה וקטן ויש לדקדק דהא ממתינתין משמע דר"י ס"ל דווקא מרובעת דקאי אריב"ב דאמר שהן ע' אמה כו.

ועוד אי נימא דר"י לא מצריה מרובעת וכיון דהוא אפסיק במילתין בין ריב"ב לדברי ר"ע א"כ מש"ה איצטריה לר"ע לחזור ולשנות ובלבד כו' לאפוקי מדר"י דלא מצריה מרובעת אבל הריטב"א ו"ל כתב לעיל דהא דמכשיר ר"י ארוה וקטן היינו דווקא בפסי ביראות דהקילו בה אבל בקרפף ס"ל דבעינן מרובעת וא"כ אמרו לו דר"י נמי הכי ס"ל וישפיר פריה היינו ת"ק אלא דלפי הנראה משיטת רש"י ו"ל דריב"ב אפילו בהיקף לדירה אינו מותר אלא ב"ס קשה הדבר לומר דבעינן אליביה ג"כ מרובעת דווקא וכל היקף שאין ארכו פרחבו יאסר לטלטל בו ועוד יש לדקדק בזה דלפי רש"י ו"ל דר"ע ל"ל דבר מועט מדקאמר ע' אמה ושיריים וא"כ ריב"ב נמי לית לי דבר מועט ור"י נמי עלי' קאי ואינו מכשיר אלא בלא דבר מועט ואתי אליבין ד' ר"י בדבר מועט כפשוטו דלא שיערו בו חכמים א"כ אמאי לא קאמר לעיל דאיפא בינייהו בין ר"י לרשב"א דבר מועט דר"י אינו מכשיר אלא עד ב"ס היינו בלא דבר מועט ורשב"א מכשיר ב"ס שלימים ויש ליישב ודו"ק ועיין בפ"י המשניות להרמב"ם ו"ל: שם גמרא איפא בינייהו רבוע דרבעוהו רבנן ועיין תוס' ו"ל ובפ"י המשניות להרמב"ם ו"ל מבוארים הדברים יותר ע"ש ועיין במאור ובמלקחיות: תוס' בד"ה פשוטו דקרא כו' ומיהו בכיצד מעברין פריה כו'.

ולא ידענא מאי מספקא להו ו"ל אי דרשא גמורה פ"ן דעיקר הדבר מדרבנן הוא מה"ת אפילו פ"ן ואפילו פ"ן ריב"ב מותר לטלטל אלא ונדאי אסמכתא בעלמא ובכיצד מעברין פריה שפיר דהתם דריש לה למדוד בחבל חמשים והיינו נמי אסמכתא בעלמא דתחומים לאו דאוריין ע"כ פריה שפיר הא איצטריה לטול חמשים וסבב חמשים וק"ל: (שנייה לעיל) ולפי הנראה מדברי הרא"ש ו"ל דר"א דווקא קאמר יתר אמה אחת ע"פ שנים א"כ אמאי לא קאמר הש"ס דאיפא בינייהו דלר"י אם הוא פ"ש ברחבה מטלטלין אבל במשהו יותר אין מטלטלין ולר"א בעינן דווקא אמה אחת וצ"ע: רש"י בד"ה אבל ב"ס כו' הואיל ודחד גברא הוא עיין מהר"ש א ו"ל שכתב דהיכא דפרוצין זל"ז או הוי של ב' בעלים הוי אסרי אהדדי אף דמותרין לטלטל מזל"ז אם יש מחיצה ביניהם ואיני יודע טעם לזה פ"ן דמותרים זל"ז א"כ הוי גפ"ץ למקום המותר לו וכמש"כ רש"י ו"ל לקמן בהאי שמעתא ואי משום דשני רשויות שולטין בו מה איכפת לן בזה לענין לטלטל פלים ששבתו בתוכו ועוד דא"כ מזל"ז פשמיחצה ביניהם נמי יהא אסור והריטב"א ו"ל פ"י ד' רש"י ו"ל בע"א היינו שהחצר יהי' של אדם אחד אבל אם החצר הוא של ב' בני אדם ויש בו דיורין ואסרי אהדדי אז אסור גם מקרפף לתוכו וגם זה אינו מוכן דאפילו אם יש

דיורין בְּחֶצֶר פְּלִים שְׁשַׁבְתּוּ בְּתוֹכּוֹ מִתֵּר לְטַלְטַל לְקַרְפֵּף וּלְשׁוֹן רִשׁ"י ו"ל עֲדִינָן צ"ע: דף
כד גְּמָרָא אֵלָא אֵי אֵיתְמַר הָכִי אֵיתְמַר כּו' הַעוֹלָה מִהֲלָכָה זֹו אִם מְקוֹם הַזְרוּעַ הוּא יוֹתֵר
מב"ס לכ"ע אָסוּר הַפֵּל אֶפְיֵלוֹ אִם מְקוֹם הַזְרוּעַ הוּא מִיעוּט וְלֹא אֲמַרִינָן דְּלִיבְטַל לְגַבֵּי
רַבָּא וְאִם מְקוֹם הַזְרוּעַ הוּא ב"ס לְרַבְּנָן אָסוּר הַפֵּל בְּכָל גְּוֹנָא אִפִּי אִם הוּא מִיעוּט וּלְר"ש
אִם הוּא מִיעוּט הַפֵּל מִתֵּר וְאִם מְקוֹם הַזְרוּעַ הוּא רַב גַּם לְר"ש אָסוּר וְאֶפְיֵלוֹ הוּא פְּחוּת
מב"ס מִשׁוּם דְּהַשְׁאָר בְּטַל לְגַבֵּי וְהָא דְבַגְנֵרַע רַבּוֹ אָסוּר אֶפְיֵלוֹ אִם הוּא פְּחוּת מִב"ס אֵין
זֶה מְוכַרַח אֵלָא לְלִישְׁנָא דְהָא דר"ה בְּרַדְר"י אֵיתְמַר אֵלִיבָא דְרַבְּנָן וּמִיעוּטָא הוּא דְשָׂרִי
בְּפָחוּת מִב"ס אֲבָל אִם הוּא רַב אָסוּר אֲבָל אֵי ר"ה אֵלִיבָא דר"ש קְאָמַר וְאֵיִרִי בִּב"ס
א"כ הָא דְבַגְנֵרַע רַבּוֹ אָסוּר וִי"ל דְּהֵיִנּוּ דְנוּקָא אִם הוּא ב"ס אֲבָל בְּפָחוּת מִב"ס אִפִּי"ל דְּאֵין
הַמִּיעוּט בְּטַל לְגַבֵּי אֵלָא דא"כ הוּי מְצִי לְמִימַר דְהָא דר"ה אֲבַגְנֵרַע רַבּוֹ אֵיתְמַר לֹא אֲמַרְן
אֵלָא ב"ס אֲבָל פְּחוּת מִב"ס מִתֵּר אֵלָא ש"מ דְּכָל שְׁבַגְנֵרַע רַבּוֹ הַמִּיעוּט בְּטַיִל וְהֵגַה לְרַבְּנָן
דְּהַש"ס אֵיִרִי בְּפָחוּת מִב"ס א"כ הָא דְאֲמַרִינָן הָא מִיעוּטָא שָׂרִי הוּא דְנוּקָא אֲבָל הָא דְאֲמַר
רַבּוֹ אָסוּר הוּא לֹא דְנוּקָא אֵלָא אֶפְיֵלוֹ מְחַצָּה ע"מ גְּמִי אָסוּר פִּינּוֹן דְּאֵינוּ בְּטַל וְקַרְפֵּף
וְחֶצֶר אָסְרִי אֶהְדְּדִי לְרַבְּנָן וְעֵינָן בְּל' הַתּוֹס' ד"ה לֹא אֲמַרְן שְׂכ' וּבַגְנֵרַע רַבּוֹ כּו' דְּבְטַיִל
לְגַבֵּי רַב כּו' לֹא הִבְנִיתִי ל"ל דְּאֵי בְּטַיִל אֶפְיֵלוֹ אֵי לֹא בְּטַיִל זל"ז אָסְרִי אֶהְדְּדִי וְלִמָּאן
דְּמַתְנִי אֵלִיבָא דר"ש וְאֵיִרִי בִּב"ס א"כ הָא דְבַגְנֵרַע רַבּוֹ הוּא דְנוּקָא אֲבָל מִע"מ מִתֵּר
אֵלִיבָא דר"ש פִּינּוֹן דְּלֹא אָסְרִי אֶהְדְּדִי וּלְשׁוֹן הַרְמַב"ם ו"ל בְּפִי צ"ע וְשֵׁלֹא הַזְכִּיר פֶּלֶל הָא
דְבַגְנֵרַע רַבּוֹ אֵלָא פְּתַב סְתָמָא דְאִם הַזְרוּעַ הוּא ב"ס מִתֵּר וְאִם הוּא יוֹתֵר מִב"ס אָסוּר וְלֹא
חִילַק פֶּלֶל בֵּין רַבּוֹ לְמִיעוּטוֹ וְצ"ע וְעֵינָן בְּרֵא"ש ו"ל שְׂדַחָה לְהַנְדֹּף יֵשׁ אוֹמְרִים דְּפָחוּת
מִב"ס אֵין לוֹ דִּין קַרְפֵּף דְהָא דְמַחְלִקִינָן הָכָא בֵּין ב"ס לְפָחוּת הֵיִנּוּ מִשׁוּם דְּבְטַיִל לְגַבֵּי
רַב אֲבָל בְּבַגְנֵרַע רַבָּא אֵיבָא לְמִימַר דְּאֶפְיֵלוֹ פְּחוּת מִב"ס אָסוּר וְאֵין זֶה מְדוּקָדֵם דְּבִזְהָ
כ"ע מוֹדוֹ מִשׁוּם דְּהַמִּיעוּט בְּטַיִל וְחֹשֵׁיב יֵתֵר מִב"ס וּמִסְקִנַת הָרֵא"ש ו"ל דְּפָחוּת מִב"ס
דֵינוּ כִּב"ס וְכֵן מְסַתְּבַר מְהָא דְלַעֲיִל שְׁהוֹכִיחוּ הַתּוֹס' דְלִרִיב"ב בְּעֵי גְמִי בְּפָחוּת מִב"ס
שׁוּמְרִיָּה וְאֵי כְּהַנְדֹּף יֵשׁ אוֹמְרִים מִנ"ל הָא וְכֵן מִשְׁמַע מְהָא דְקַרְפֵּף שְׁבַגְנֵרַע לְחֶצֶר וְכַמִּש"כ
הַתּוֹס' ו"ל שֵׁם וְעֵינָן בְּגַלְיוֹן תּוֹס' ד"ה וּבַגְנֵרַע רַבּוֹ נִרְאָה לְר"ח דְּנוּקָא יוֹתֵר מִב"ס אֲבָל
ב"ס אֶפְיֵלוֹ נִזְרַע פְּלוֹל לֹא בְּטַלְהָ דִירָתוֹ וְהִבִּיאוּ רֵאִי מִרִיב"ב וְלֹא זְכִיתִי לְהַבִּין לְמָה לְהוּ
רֵאִי לְזֶה פְּשִׁיטָא דִּב"ס מִתֵּר אֶפְיֵלוֹ בְּלֹא הַנְּקָף לְדִירָה פֶּלֶל כְּדָאֲמַר ר"ע בְּגִינָה אֶפְיֵלוֹ
אֵין בָּהּ אַחַת מִפֶּל אֵלוֹ וְעֵינָן בְּדַבְּרֵי הָרֵא"ש ו"ל וַיֵּשׁ לִישָׁב דְּבִרְיָהּ בְּדַבְּרֵי ו"ל ע"ש:
שֵׁם גְּמָרָא קַרְפֵּף יוֹתֵר מִב"ס שְׁהַנְּקָף לְדִירָה וְנִתְמַלֵּא מִיָּם סְבוּר רַבְּנָן לְמִימַר כְּפִרְעִים דְּמוּ
וְאָסוּר נִרְאָה מִפְּשִׁט הַהֲלָכָה דְאֵיִרִי בְּנִתְמַלֵּא רַבּוֹ מִיָּם פִּי הֵיכָא דְאֵיתְמַר בְּנִרְעִים גְּזַרַע
רַבּוֹ אָסוּר וּמְסִיק דְכַנְטְעִים דְּמוּ דְמִתֵּר אֶפְיֵלוֹ נְטַע רַבּוֹ וְאֲמַר אֲמִימַר וְהוּא דְחַזְזִין
לְתַשְׁמִישְׁתָּא אֲבָל לֹא חַזְזִין לֹא א"ר אֲשִׁי וְדַחְזִין גְּמִי לֹא אֲמַרְן אֵלָא שְׂאֵין בְּעוֹמְקוֹ יוֹתֵר
מִב"ס אֲבָל יֵשׁ בְּעוֹמְקוֹ יוֹתֵר מִב"ס אָסוּר וּפִי הַתּוֹס' ו"ל מִשׁוּם דְּהוּי כְּפִרְעִים וְא"כ קֶשֶׁה
אִפִּי ב"ס גְּמִי אָסוּר פִּינּוֹן דְּהוּי רַבּוֹ וְכ' הַתּוֹס' ו"ל דְּאֵיִרִי דְלֹא הוּי אֵלָא מִיעוּט' וַיֵּשׁ
לְדַקְדָּק א"כ מֵאֵי אֵירָג' חַזְזִין לְתַשְׁמִישְׁתָּא אֶפְיֵלוֹ לֹא חַזְזִין לְתַשְׁמִישְׁתָּא גְּמִי מִתֵּר אֵי הוּי
מִיעוּטָא וְצ"ל דְּמִיִּרִי שְׁנִתְמַלֵּא רַבּוֹ מִיָּם אֵלָא דְהַעוֹמֵק לֹא הוּי אֵלָא מִיעוּטָא וְאִפִּי אֵינוּ
מִיִּשְׁבֵּא א"כ ל"ל לְחִלְקֵי בֵּין ב"ס לְיוֹתֵר מִב"ס לִימָא וְדַחְזִין לְתַשְׁמִישְׁתָּא לֹא אֲמַרְן אֵלָא
שְׂאֵין עְמוּקִים יו"ד אֲבָל עְמוּקִים יו"ד הוּי כְּפִרְעִים וּמְמִילָא ש"מ הֵאֵי חִילּוּקָא בֵּין ב"ס

ליתר מב"ס ופי' הר"י ז"ל מְנוֹשֵׁב יוֹתֵר אֶלָּא דמ"ש"כ אֶלְיָבָי' לְחַלֵּק בֵּין בּוֹר מְתוּקוֹן לְשׁוּקָה צ"ע דמנ"ל דבור יותר מב"ס מוֹתֵר וְנֹשֵׁיב מְנוֹשֵׁב לְדִירָה וּמָהָא דְאָמַר ר"י זו מְחִיצָה וְזו פְּסִין י"ל דְלִהְרַחֵיק הַמְחִיצוֹת מִן הַבּוֹר קָאָמַר אֶבְל הַבּוֹר עֲצָמוּ יָכוֹל לְהִיּוֹת דְלִכ"ע אֶסּוּר לְעִשׂוֹתוֹ יוֹתֵר מִב"ס אֶלָּא דְלַעֲיִל נִרְאֶה דְרַבְנָן שָׂרוּ אֶפְיִלוּ בְּבוֹר יוֹתֵר מִב"ס וּלְפָי' ר"י ז"ל אִמְאִי לֹא קָאָמַר מִיַּדִּי דְהוּי אֲבוּר וּא"ל דְּבוֹר חָשׁוּב יוֹתֵר מְנוֹשֵׁב לְדִירָה פִּינּוֹן דְּמִתְקוֹן הוּא דַע"כ הַתִּיקוֹן אֵינוֹ מוֹעִיל בַּפ"ע אֶלָּא מְפָנִי שְׂהוּא עֲשׂוּי לְשִׂאֲבֹב מִיָּם מְמַנּוּ א"כ פְּרִיָא דְפִירָא נְמִי פִינּוֹן דְּהוּא עֲשׂוּי לְיִטּוֹל מְמַנּוּ פִּירוֹת ג"כ אֵין לְדַמּוּתוֹ לְשׁוּקָה שְׁנַתְמַלָּא מִיָּם מְאִילִיו וְהִרִיטְבָּ"א ז"ל חֵלֵק ג"כ אֶפְרִיָא דְפִירָא וּס"ל דְּאֵי הוּי יוֹתֵר מִב"ס אֶסּוּר לְיִטּוֹל מְמַנּוּ פְּדַמְשָׁמַע בְּפִירָא דְבִי תוֹרִי אֶבְל הַתּוֹס' ז"ל פְּתַבּוּ לְקַמּוֹ דְּהִכָּא שְׂאֲנִי פִינּוֹן דְּרֵאוּי לְמֵאֲכַל אָדָם וְצ"ע בְּזָה בְּדַבְרֵי הָרַאשׁוֹנִים ז"ל: ע"ב גְּמָרָא הֵהוּא רַחֲבָה כּו' עֵינּוּן בְּרִיטְבָּ"א ז"ל בְּבִיאוֹר הֶלְכָה זו בְּפִירִשׁ"י ז"ל וְתוֹס' ז"ל: שְׁם תּוֹס' בַּד"ה הֵהוּא רַחֲבָה כּו' וּאֵע"ג דְּלְרַחֲבָה הוּי גִּיפּוּפִין כּו' פִּינּוֹן דְּלֹא מְהַיֵּי לְרַחֲבָה כּו' וְהִרִיטְבָּ"א ז"ל תָּמָה עַל סְבָרָא זו.

ובירושלמי בפ"ק מְשַׁנֵּי עַל הָא דְחִצְרָא קְטַנָּה כּו' דְּפִרְיָהּ מִיָּנָה לְמ"ד נִרְאֶה מִבְּחוּץ וְשׁוּקָה מִבְּפָנִים נִידוֹן מְשׁוּם לְחֵי כְּדְפִרְיָהּ בַּש"ס דִּילָן וּמְשַׁנֵּי בְּשֵׁם רַבְנָן דְּתַמָּן לְגְדוּלָה הֵיא נִידוֹן וְאֵינוֹ נִידוֹן לְקַטְנָה לְכַאוּרָה מְשַׁמַּע מְזָה אֵיפְכָא מְסַבְרַת הַתּוֹס' דְּהִתָּם פִּינּוֹן דְּנִידוֹנָתָה הֵיא לְגְדוּלָה שׁוּב אֵינוֹ נִידוֹן לְקַטְנָה אֶבְל הִכָּא דְּאֵינוֹ נִידוֹן לְרַחֲבָה שְׁפִיר נִידוֹן לְשִׁבִיל אֶבְל הָעֵיקָר נִרְאֶה בְּכּוֹנוֹת הִירוּשַׁלְמִי דְּכָל שְׂהֵיא מְחִיצָה לְמַקּוֹם אַחַר לֹא חָשִׁיב נִרְאֶה מִבְּחוּץ דְּהַפְּל רּוֹאִין שְׁם מְחִיצָה לְגְדוּלָה הוּא וְלֹא לְחֵי וּא"כ א"ש נְמִי הִכָּא וּבְזָה א"ש נְמִי הֵא דְאָמְרִינוּן לַעֲיִל תִּיבִיבְתָא וְהִילְכְתָא מְשׁוּם דְּתַנִּי ר' חֲזִיָא פְּנוּתִיהּ וּמְאִי אֶוּלְמַי' דְּהֵיא מְהֵיא.

אֶבְל לְפִי הַנְּ"ל נִיחָא דְּהַש"ס דִּילָן נְמִי סְמִיָּה אֲשִׁינוּי' דְּהִירוּשַׁלְמִי וְכּוֹן נִרְאֶה מִדְּבַרִי הַרְמָב"ם ז"ל שְׁפִסְק סְתָמָא לְהֵיא מִתְנִיתִין דְּחִצְרָא קְטַנָּה כּו' קְטַנָּה אֶסּוּרָה וּגְדוּלָה מְוֹתֵרַת וְלֹא כ' דְּאֵיירִי בְּנִכְנָסִין פְּנוּתִי קְטַנָּה לְגְדוּלָה אֶלָּא כְּדְפִרְיָשִׁית דְּזָה לֹא חָשִׁיב נִרְאֶה מִבְּחוּץ וְדו"ק פִּי זָה בְּרוּר: דָּף פֶּה גְּמָרָא מַג' וְעַד ד' רַבָּה אָמַר הוּי מִיעוּט וְרַבָּא אָמַר לֹא הוּי מִיעוּט דְּלֹא מְקוֹם חָשׁוּב הוּא לְכַאוּרָה קֶשֶׁה דְּרַבָּא אֲדַרְבָּא מְהָא דְּלַעֲיִל גְּבִי פְּלֵאִים דָּאִם הוּא פְּחוּת מִד' אָף פְּגָגָד הָעוֹמֵד אֶסּוּר וְאִוְקְמָא רַבָּא פְּרִשְׁבָּ"ג וְלֹא נִיחָא לִי לְרַבָּא לְאוּקְמִי כְּאֲבִי דְּאֵתִיָא פְּרַבְנָן וּמְשׁוּם דְּלֹא הוּי דְּבַר חָשׁוּב מְשַׁמַּע דְּלְרַבָּא לְרַבְנָן פְּחוּת מִד' פֶּד' הוּא חָשׁוּב וּאֲפ"ל דְּמַש"ה מְתַנִּי רַב שִׁימִי לְקוּלָא וְסִיפִיעָתָא מְזָה לְפִסְק הַא"ז דְּפִסְק פְּרַב שִׁימִי וְעֵינּוּן בְּרֵא"ש וְבַהֲג"א וְעֵינּוּן בְּדַבְרֵי הַרְמָב"ם ז"ל בְּזָה וּבְדַבְרֵי הַה"מ שְׁהִי לּוֹ גִּירְסָא אַחֲרַת בְּהִרְחִיק מִן הַפְּנוּתִל וְנִרְאֶה דְּמוּדָה גַּם לְפִירִשׁ"י לְעַנְנִין לְהוֹעִיל כְּדַמוּכַח מְפִסְקִיו בְּהִרְחִיק מִן הַתֵּל ג' וְעֵשָׂה מְחִיצָה דְּהוֹעִיל וְלֹא בִיאוֹר הַרְמָב"ם ז"ל הֵא דְּאָמַר רַב חֲסִדָא וּמוּדָה לִי ר"ש שְׂאָם עֲשָׂה מְחִיצָה עַל הַתֵּל כּו' שׁוּב רְאִיתִי בְּרִיטְבָּ"א ז"ל שְׁהַעִיר מְהָא דְּרַבָּא לַעֲיִל גְּבִי פְּלֵאִים ע"ש עֵינּוּן בַּש"ג פִּי נְפִלָא בְּהָא דְּטַחוּ בְּטִיט ע"ש וְדו"ק: שְׁם גְּמָרָא נְבִלְעוּ מְחִיצוֹת הַתְּחַתּוֹנוֹת כּו' וְאֶלָּא לְעַנְנִין שְׁבַת נִרְאֶה דְּמִיבְעִי לְהוּ אִם הוֹעִיל לְהִיקָרָה לְדִירָה פִּינּוֹן דְּבִשְׁעָה שְׁעִשְׂאָן לְדִירָה לֹא הוֹעִילוּ ע"כ י"ל דְּאֶפְיִלוּ אַחַר שְׁנַבְלְעוּ מְחִיצוֹת הַתְּחַתּוֹנוֹת ג"כ לֹא יוֹעִילוּ דְּהַשְׁתָּא נַעֲשׂוּ מְאִלִּיהֶם אוֹ דִּילְמָא פִּינּוֹן דְּעִשְׂאָן לְדִירָה וְהַשְׁתָּא לִיכָּא אֶלָּא הֵנִי הָרִי זָה מוֹעִיל וְקַמְיָבְעִי לִי אֲפִי נְבִלְעוּ ע"ש וּא"כ צְרִיָּה לְהַבִּין מַה עַנְנִין מְחִיצָה הַנַּעֲשִׂית בְּשַׁבַּת לְכַאֵן וְצ"ל דְּמִדְּמִי מִילְתָּא לְמִילְתָּא פִּי הִיכָּא דְּמְחִיצָה הַנַּעֲשִׂית מְאִלוּ בְּשַׁבַּת מִתְרַת לְטַלְטַל ה"נ מְחִיצָה שְׁנַעֲשִׂית מְאִלִּיהּ מוֹעִלַת לְהַקִּיר דִּירָה אֶבְל בְּאַמַּת אֵין

הַנִּידוֹן דוֹמֵה וצ"ע: שם ע"ב גְּמָרָא אֵי דְעֵבְדָא פִּאכְסְדָרָה כּו' עֵינִין פְּרִיטְבָא ו"ל מְבֹנָאָר
יָפֵה שֵׁיטַת רַש"י וְתוֹס' ו"ל וְלִשְׁיטַת הַתּוֹס' ו"ל צ"ל דר"ז ס"ל דְּהֵכָא לְעֵנִין לְמַעַט אֲמַרִּינִן
פִּי תִקְרָה אִפִּי בְד' רוּחוֹת וְהֶרְמַב"ם ו"ל פֶּתַב סְתָמָא לְהֵאֵי פִיִּסְקָא וְלֹא בִינָאָר הָא דְעֵבְדָא
פִּי אֲוִרְזִילָא וְיֵשׁ לְדַקְדָּק לְשִׁיטַתוֹ בְּפִי"ז דְּפִי תִקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם הוּא רַק מְדַרְבְּנִין פְּקוּרָה
א"כ אֲמַאי לֹא תִיְהִינִי הֵכָא קוּרָה בְּעֵלְמָא וְאִכ"מ בְּזֵה פִי יֵשׁ לְדַבֵּר בְּשִׁיטַתוֹ הֶרְבֵּה מְהֵא
דְּסוּפָה דְּפִלְגִי אֲבִינִי וְרָבָא בְּזֵה וְאִם יִזְפִּינִי ד' לְמָן בְּמַכִּילִתִּין יְבֹנָאָר יוֹתֵר וְזֵה אֵין לֹאמֵר
לְיִחְשָׁב פ"ת מְחִיזָה אַחֲרִיתִי לְהוֹעִיל אֲפִילוֹ אִם נִשְׁאָר יוֹתֵר מִב"ס דְּאֵין זֶה מְחִיזָה
גְּמוּרָה: תוֹס' בְּד"ה וְכִי אֲוִיר הַמְּוֹתֵר לֵה אוֹסְרָה כְּלָלָא דְּהֵאֵי שְׂמַעְתָּא לְרַבְּנִין קַרְפָּה שְׁנִפְרִין
בְּמִילּוּאָו לְחֻצָּר אֲסוּר מְתֵרִי טַעְמָא חֲדָא דְּנִפְרִין בְּמִילּוּאָו לְמָקוּם הָאֲסוּר לֹא וְעוֹד דְּאֲוִיר
הַחֻצָּר מְיִתְרוֹ וְהוּי יוֹתֵר מִב"ס אֲבָל לר"ש דְּאָמַר דְּכֹלְנִין רְשׁוּת אַחַת הֵם אֵין אֲוִיר הַחֻצָּר
מְיִתְרוֹ וְגַם אֵינוֹ אוֹסֵר מְשׁוּם נִפְרִין בְּמִילּוּאָו וְהִקְשׁוּ הַתּוֹס' ו"ל דְּמִשְׁמַע דְּמִילְתָּא דר'
זִירָא אֲתֵיָא כְּרַבְּנִין בְּפִשְׁיטוֹת וְא"כ ל"ל הָא דְּאֲוִיר חֻצָּר מְיִתְרוֹ תִּיפּוּק לִי מְשׁוּם פְּרוּץ
בְּמִילּוּאָו לְמָקוּם הָאֲסוּר לֹא וְתִיְרָצוּ דנ"מ אִם נִפְרִין מִצַּד אַחַר לְרַה"ר צְרִיף צֵה"פ מְכָאָן
וְלַחֵי מְכָאָן אֲבָל מְטַעַם דְּנִפְרִין בְּמִילּוּאָו לֹא הִיָּה צְרִיף אֲלֵא לַחֵי לְצַד רַה"ר כְּדִמְשַׁמַּע
בְּפ"ק דְּמְבוּי שְׁנִפְרִין לְחֻצָּר אֵין צְרִיף פְּלוּם אֲפִילוֹ לֹא עֵינְרָבוּ וְהַדְּבָרִים סְתוּמִים עֵינִין
בְּמַהֲרָש"ל וּמַהֲרָש"א ו"ל בְּפִי דְּבָרֵיהֶם מְהַרָּש"ל ו"ל פִּי דְּמִשׁוּם פְּרוּץ בְּמִילּוּאָו לֹא הוּי
נֶאֱסֵר פִּינִין דִּישׁ לֹא פֶתַח אַחַר לְרַה"ר וְאֵינוֹ רָגִיל בְּפֶתַח אֲשֶׁר לְחֻצָּר וְאִף דְּנִפְרִין בְּמִילּוּאָו
נִיְתֵר בְּנִרְאָה מִבְּחוּץ וְהָא דְּמִשְׁמַע מְכָאָן דְּאֲסוּר מְשׁוּם פְּרוּץ בְּמִילּוּאָו הִיָּינוּ הֵיכָא דְּלֹא
נִפְרִין לְרַה"ר דְּרָגִיל בְּפֶתַח זֶה וְכִבֵּר תָּמָה מְהַרָּש"א ו"ל ע"ז וְפִי הוּא ו"ל דְּמַש"ה בְּעֵינִין
נִפְרִין לְרַה"ר מְשׁוּם דְּאֵי לֹא הִיָּה נֶאֱסֵר מְשׁוּם אֲוִיר חֻצָּר מְשׁוּם דְּהַפֵּל אֲחַד וְקַרְפָּה
בְּטַל לְגַבֵּי חֻצָּר וְלַעֲנִין פְּרוּץ בְּמִילּוּאָו בְּנִכְנָסִין כּוֹתְלֵי כּו' נֶאֱסֵר אֲפִילוֹ לֹא נִפְרִין לְרַה"ר
אֲבָל הֵיכָא דְּאֵין נִכְנָסִין וְנִפְרִין לְרַה"ר נֶאֱסֵר מְשׁוּם אֲוִיר הַחֻצָּר דְּלַעֲנִין זֶה לֹא מְהִינִי נִרְאָה
מִבְּחוּץ אֲבָל מִחֲמַת פְּרוּץ בְּמִילּוּאָו אֵינוֹ נֶאֱסֵר ע"ש וְהַדְּבָרִים נִפְלְאִים לְפָרֵשׁ בְּדַבְּרֵי תוֹס'
דְּבָרִים שְׂאֵין לָהֶם שׁוּם רָמֵז וְעוֹד אֲמַאי לֹא מְהִינִי נִרְאָה מִבְּחוּץ לַעֲנִין אֲוִיר חֻצָּר פִּינִין
דְּמַהֲנִי לַעֲנִין פְּרוּץ בְּמִילּוּאָו וְהַנִּרְאָה לִי בְּכּוֹנוֹת דְּבָרֵי הַתּוֹס' דְּלֹא לְמַעוּטֵי הַלַּחֵי שְׂפִין
חֻצָּר לְקַרְפָּה אֲתֵי אֲלֵא לַעֲנִין צֵה"פ אֲשֶׁר לְצַד רַה"ר אֵיכָא נ"מ דְּלִטְעָמָא דְּאֲוִיר חֻצָּר
מְיִתְרוֹ ה"ז חָשׁוּב כְּאֵילוֹ הַקַּרְפָּה פְּתוּחַ לְכַרְמְלִית וְצְרִיף צֵה"פ לְצַד רַה"ר כְּדִאֲמַרִּינִן
לְעֵיל בְּנִפְרִין לְסִרְטֵי וְלִבְקַעָה אֲבָל מְשׁוּם דְּנִפְרִין בְּמִילּוּאָו א"צ אֲלֵא לַחֵי לְצַד רַה"ר וְכֹן
מְשַׁמַּע לְעֵיל אִם הִי מְבוּי כְּלָה לְרַחֲבָה אֵין צְרִיף פְּלוּם אִפִּי לֹא עֵינְרָבוּ וְאֵין צְרִיף צֵה"פ
בְּצַד הַשְּׁנַי וְהַשְּׁתָּא אֵינְרִי הֵכָא בְּנִכְנָסִין כּוֹתְלֵי קִטְנָה כּו' אוֹ כְּמַש"כ לְעֵיל דְּכַה"ג לֹא חָשִׁיב
נִרְאָה מִבְּחוּץ אוֹ כְּמוֹ שְׁהִבִּיא הַה"מ בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א ו"ל דְּמִיְרִי שְׁהַגּוֹפְפִין רַחֲבִים ד' דִּינְצָא
מִתּוֹרַת לַחֵי אֲלֵא דִישׁ לְדַקְדָּק ע"ז הָא בְּפִסִּי חֻצָּר לֹא אֵיכְפַת לָן אִם רַחֲבִים פִּינִין דְּהוּי
מְשׁוּם מְחִיזָה וְכֹן מְשַׁמַּע לְעֵיל בְּסוּגִיָּא דְּלַחֵי הַבּוֹלֵט וְדו"ק.

וְשִׁיטַת הַרְמַב"ם ו"ל בְּזֵה נִפְלְאָה הִיא וְעֵינִין בְּדַבְּרֵי הַה"מ וּבְמַגְדוֹל עוֹז שְׁגִירָסָא אַחֲרַת
הִי לֹא ו"ל וּמַש"כ הַה"מ וְהַטַּעַם כּו' עֵינִין בְּלַח"מ וְלֹא הִבְנֵתִי אֲמַאי יֶאֱסֵר הַחֻצָּר פִּינִין דְּלֹא
נִפְרִין בְּמִילּוּאָו וְאֵי נִפְרִין בְּמִילּוּאָו אֲמַאי לֹא יֶאֱסֵר וּמַה שְׁנִרְאָה מִל' הַרְמַב"ם ו"ל דְּהוּי
ס"ד דְּאֲוִיר הַחֻצָּר מִתִּירוֹ הִיָּינוּ מְשׁוּם דְּהוּי ס"ד דְּהַקַּרְפָּה בְּטַל לְגַבֵּי הַחֻצָּר אֲבָל גְּעֵלְמָה
מֵאֲתֵי מוֹצָא סְבָרָא זֹו וצ"ע: תוֹס' ד"ה קַרְפָּה שְׁנִפְרִין כּו' א"נ כּו' אֲבָל בְּמַשְׁהוּ פְּחוֹת מִב"ס

שְׂרֵי טָפִי וְצָרִיךְ לַעֲיִין לַעֲלֵל בְּהֵא דְאֶמְרִינָן אִיפָא בִּינְיָהוּ דְבָר מוּעָט וְגַם בְּהֵא דְפָרִיךְ דַּר"א אַדְר"א וְדו"ק הֵיטָב: שָׁם גְּמָרָא הֵהוּא אַבְוֹרְנָקָא כּו' עֵינָן פִּירֵשׁ"י וְתוֹס' ז"ל וּמְכוּלָהוּ פִּירוּשָׁא מוּכַח דְהָא דְמַחֲצוֹת אַדְרַכְלִין וּמַחֲצָה הַעֲשׂוּנִי לְנַחַת אֵינָה מַחֲצָה הֵינָנו לַעֲנָנָן לַעֲשׂוֹת הֵיקָף לְדִירָה וְיֵשׁ גּוֹרְסִין שְׂאֵינָה עֲשׂוּנִי לְנַחַת הֵינָנו שְׂאֵינָנו עוֹמֵד לְהַתְקַיֵּם וְעֵינָן כּש"ג וְהֶרְמַב"ם ז"ל גֵּרַס נְמִי שְׂאֵינָה עֲשׂוּנִי לְנַחַת אֲבָל פִּירֵשׁוּ בּוּ בַע"א דְהֵינָנו שְׂאֵינָה עֲשׂוּנִי לְשׁוּם צִנְרָךְ פֶּלֶל וּפִי הֵה"מ דְבָרֵינוּ ז"ל דְלֹא הוּי מַחֲצָה פֶּלֶל לַעֲנָנָן שְׁבַת וּגְרִיעָא מִתַּל וְנִקְעַ וְיֵשׁ לְדַקְדָּק ע"ז מְהֵא דְבַעֲנָנוּ לְמִימַר לַעֲלֵל דְשִׁיבּוֹלֶת מְקִיפּוֹת אוֹתָהּ מִיִּירֵי אֲפִילוּ לֹא עֲשָׂאוּ לְשֵׁם מַחֲצָה אֲלֵמָא דְחֲשִׁיבָא מַחֲצָה לְבֵית סְאִתִּינָם וְגַם הָא דְפִירָא דְבֵי תוֹרָא צָרִיךְ לְיִשָּׁב לְשִׁטְתוֹ ז"ל וְיוֹתֵר הֵיךְ נִרְאֵה לְפָרֵשׁ בְּשִׁיטַת הֶרְמַב"ם ז"ל ג"כ כְּמוֹ שְׂפִירֵשׁ כּש"ג דְאֵינָה עֲשׂוּנִי לְנַחַת הֵינָנו שְׂאֵינָה אֲלֵא לְפִי שְׁעָה אֲלֵא דְגַם ע"ז קֵשׁ מְהֵא דְהוֹתֵר מַחֲצָה שֶׁל שְׁתֵי אוֹ שֶׁל עַרְב בִּיחִיד אוֹ בְּשִׁירֵי וְדו"ק: דָּף כּו ע"ב גְּמָרָא פְּשִׁטָא כּו' עֵינָן מְהֶרְשׁ"א ז"ל שְׁהַקְשָׁה ע"ז הָא אִיפָא לְסַפּוּקֵי פְּדָאֵמַר רַב פֶּפְא לְאַבְיֵי דְהַטְעַם הוּא מְשׁוּם דְבֵית בְּלָא חָצַר לָאו דְיִירֵי אֵינְשֵׁי ע"ש בְּדָבְרֵינוּ ז"ל וְלַעֲנָנָד נִרְאֵה דְלִיפָא מְחֻלְקָת בְּזָה דְלַרְב שְׁשֵׁת נְמִי פְּלִיגֵי בְּהֵאֵי סְבָרָא ר"א ס"ל בְּסַתְמָא בִּיטַל רְשׁוֹת בֵּיתוֹ דְבֵית בְּלָא חָצַר לָאו דְיִירֵי אֵינְשֵׁי וּמְסַתְמָא בִּיטַל גַּם רְשׁוֹת בֵּיתוֹ אַע"ג דְלֹא הֵנִיפֵר בְּפִירוּשׁ וְרַבְּנָן ס"ל דְמְסַתְמָא לֹא בִּיטַל רְשׁוֹת בֵּיתוֹ דְלֹא מְסַלֵּק נְפִישֵׁי לְגַמְרֵי וּשְׁנִינָהּ מוֹדִים בְּאֵלוֹ הַסְּבָרוֹת אֲלֵא דַר"א ס"ל דְמְבַטַל בְּעֵין יָפָה מְבַטַל וּבִיטַל הַבֵּית וְהַחָצַר פִּינּוּ דְשִׁיכִים זל"ז וְרַבְּנָן ס"ל דְמְבַטַל צָרִיךְ שְׂיַפְרֵשׁ וּמָה שְׁלֹא פִירֵשׁ לֹא פִירֵשׁ וְלַרְב פֶּפְא מִיבְעֵי לִי בְּפִי לַר"א דְאֵמַר לֹא מְבַטַלְנָא מִי אֶמְרִינָן דְלָאו בְּלָב שְׁלֵם אוֹמֵר כֵּן אוֹ דִּילְמָא פִּינּוּ דְגִלֵי גְלִי וְכֵן לְרַבְּנָן אֵי אֵמַר מְבַטַלְנָא וְא"כ מְדַרְב שְׁשֵׁת לֹא מוּכַח פֶּלֶל לַעֲנָנָן הֵיכָא דְגִלֵי וְא"כ שְׂפִיר פָּרִיךְ פְּשִׁטָא וְכֵן נִרְאֵה מְלִשׁוֹן רִש"י ז"ל שְׂפִי לַר"א דְאֵמַר מְסַתְמָא בִּיטַל וְלַרַבְּנָן דְאֶמְרֵי מְסַתְמָא לֹא בִּיטַל מְשַׁמַּע דַּא"ד רַב שְׁשֵׁת קְמִיבְעֵי לִי וְכֵן מְשַׁמַּע לְקַמְן בְּפ' הַדָּר דְאֶמְרִינָן לַר"א טַעְמָא הוּא מְשׁוּם דְבֵית בְּלָא חָצַר לֹא עֲבִיד אֵינְשׁ דְדִירֵי.

וְהֵנָּה מְשִׁיטַת תַּלְמוּדִין מְשַׁמַּע דַּר"א וְרַבְּנָן פְּלִיגֵי הֵיכָא דְאֵמַר הֶרְיֵנִי מְבַטַל רְשׁוֹת חֲצִירֵי וְלֹא מִיבְעֵי לִי לַר"א אֲלֵא אֵי אֵמַר בְּהֶדְיָא לֹא מְבַטַלְנָא. וּבִירוּשְׁלָמִי נִרְאֵה דְבְּסַתְמָא פְּלִיגֵי דְאֵמַר הֶרְיֵנִי מְבַטַל רְשׁוֹתֵי אֲבָל אִם אֵמַר הֶרְיֵנִי מְבַטַל רְשׁוֹת חֲצִירֵי הוּי כְּמוֹ דְפִי וְלֹא רְשׁוֹת בֵּיתִי וְעֵינָן בְּרִיטְב"א ז"ל שְׁהַקְשָׁה עַל פִּירֵשׁ"י ז"ל אֲמַאי הָא אֲסוּר לְאַחַר שְׁהַחֲזִיקוּ בְּחֲצִירוֹ פִּינּוּ דְתוֹ לֹא מְצִי לְאַסְנֹר עֲלֵיהֶם וּבִירוּשְׁלָמִי פָּרִיךְ עֲלָהּ וּמְשַׁנֵּי דְקִנְס הוּא לַר"א ע"ש: שָׁם גְּמָרָא מְאִי עַרְקָבְלִין כּו' עֵינָן בְּרִיטְב"א ז"ל שְׁכַתְב דְטַעְמָיָה דַּר"א דְלֹא בְּעֵי מְרוּר מִין זְרַעִים וְלַדְבָרֵינוּ תִּיקְשֵׁי אֲלִיבָא דַּר"א אִימָא הִירְדוּף פְּדָפִירֵי הַש"ס בְּפִסְחִים וְנִרְאֵה יוֹתֵר כְּשִׁיטַת הַתוֹס' דְמִין זְרַעִים הוּא וּק"ל: הַדָּרָן עֲלָךְ פֶּרְקַ עוֹשִׁין פִּסִּין וְנִתְחִיל לְפָרֵשׁ בַּעֲזוֹה' פ' בְּכַל מְעַרְבִין פ"ג שָׁם בְּמִשְׁנֵה חוּץ מְמִים וּמְלַח וְהַפֶּל נִיקָח בְּכֶסֶף מְעַשֵּׂר חוּץ מְמִים וּמְלַח וּבְגָמָרָא פְּלִיגֵי ע"ז ר"א וְרִיב"ח חַד מִתְנִי אַעֲרֹוב ל"ש אֲלֵא בְּפ"ע אֲבָל מִים וּמְלַח מְעַרְבִין וְחַד מִתְנִי אַמְעַשֵּׂר נִרְאֵה מְזָה דְמוֹקְמֵי לְמִתְנִיתִין כַּר"א דְדַרְיֵשׁ רַבּוּנִי וּמְקַעוּטָא וְא"כ הָאֵי פֶּלְלָא דְנוּקָא וְאִין יוֹצְאִין מִן הַפֶּלֶל בְּדָבָר שְׁהוּא אוֹכֵל אֲלֵא מִים וּמְלַח לְבַד אֲלֵא דְלִפִי הַמְּסַקְנָא דְמוֹקְמִים לָהּ בְּנִתְנָן לְתוֹכוֹ שְׁמֹן אֵין רֵאִי דְבְּזָה כְּנֻלָהּ תַּנְאֵי מוֹדוֹ דְמוֹתֵר לִיקָח בְּהַבְלָעָה וְא"כ הָאֵי פֶּלְלָא ג"כ לֹא דְנוּקָא וְהֵנָּה הַגָּאוֹן ז"ל בַּא"ר פִּי לָהּ דְאֶמְרִינָן וְהָאִיפָא כְּמַהִין וּפְטָרִיּוֹת קָאֵי אַמְעַשֵּׂר וְיֵשׁ לְדַקְדָּק דַּע"כ לֹא קִשְׂיָא לִי אֲלֵא לְמֵאן

דְּרִישׁ פְּלִיגֵי ר"ע ור"י ר"י דְּרִישׁ מַה הַפֶּרֶט וְנִלְדָה וְנִלְדוֹת הָאֶרֶץ ור"ע דְּרִישׁ פְּרִי וְנִלְדָה פְּרִי וְנִקְאָר דְּאִיפָא בִּינְיָהוּ דְּגִים וְחֲגָבִים וְכִמְהִים וּפְטָרִיּוֹת לר"ע נִקְחִים א"כ מִשְׁמַע דְּכִמְהִין וּפְטָרִיּוֹת הָיוּ וְנִלְדָה פְּרִי וְנִלְדוֹת הָאֶרֶץ ור"כ לְתַנָּא דְּאִמְרַי פְּלִלָא בְּתַרְא דְּוִנְקָא וְלֹא בְּעִיאָלָא פְּרִי מְפָרִי וְגִידוּלֵי קַרְקַע לֹא אִימְעִיט כְּמַהִין וּפְטָרִיּוֹת דְּהָא בְּבִרְכוֹת אֲמַרִינֵן דְּחֻשְׁבֵי גִידוּלֵי קַרְקַע ור"כ הֵיכָא פְּרִיָה וְהָאִיפָא כְּמַהִין בְּפִשְׁטוֹת כ"כ וְאִין זֶה אֵלָא אֲלִיבָא דְּחַד תַּנָּא.

וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדָּק לְמַה לִּיהָ לְמִימַר לְקַמֵּן דְּעוֹפּוֹת אִיפָא בִּינְיָהוּ לִימָא דְּכִמְהִין וּפְטָרִיּוֹת אִיפָא בִּינְיָהוּ וְרִאִיתִי לְהַרְמַב"ם ז"ל בַּפ"ז מַה' מַעְשָׂר שְׁנֵי שְׁפַתְבּוֹ אִין לְוִקְחִין מִים וּמְלַח וְכִמְהִין וּפְטָרִיּוֹת לְפִי שְׁאִין גִּידוּלֵיהֶן מִן הָאֶרֶץ וּלְפִי הַנָּ"ל ז"ל דְּפֶסֶק פְּהָאִי תַנָּא דְּכִלְלָא קַמָּא דְּוִנְקָא וּבְעִינֵן וְנִלְדוֹת הָאֶרֶץ יֵצְאוּ כְּמַהִין וּפְטָרִיּוֹת דְּלֹא הָיוּ וְנִלְדוֹת הָאֶרֶץ אֵלָא דֹא"א לְוִמַר כֵּן דְּהָא מְסִיק הַש"ס דְּעוֹפּוֹת נְמִי לֹא וְנִלְדוֹת הָאֶרֶץ הֵם וְאִיָּה פְּתַב שֵׁם דְּדָבָשׁ וּבִיצִים נִקְחִים בְּכֶסֶף מַעְשָׂר דְּהָיוּ גִידוּלֵי גִידוּלֵי וְע"כ ז"ל דְּזֶה שְׁפַתְבּוֹ הַרְמַב"ם ז"ל לְפִי שְׁאִין גִּידוּלֵיהֶם מִן הָאֶרֶץ הֵינֵנו שְׁאִין גְּדִלִים מִן הָאֶרֶץ וְהָא דְּאֲמַרִינֵן בְּבִרְכוֹת דְּכִמְהִין וּפְטָרִיּוֹת חֻשְׁבֵי גִידוּלֵי קַרְקַע עַכ"פ אִינֵן גְּדִלִים מִן הַקַּרְקַע כ"כ כְּמוֹ הֵנִי פְּרִטִי וְיֵצְא לֹו ז"ל כֵּן מְדָלָא קַמָּר דְּכִמְהִין וּפְטָרִיּוֹת אִיפָא בִּינְיָהוּ ש"מ דְּאֶפִּילוּ לְתַנָּא דַּס"ל פְּלִלָא בְּתַרְא דְּוִנְקָא נְמִי מְמַעְטִינֵן כְּמַהִין וּפְטָרִיּוֹת כו' וְאִם נֶאֱמַר דְּכִמְהִין וּפְטָרִיּוֹת לֹא חֻשְׁבֵי פִירִי מְפִירִי הָיוּ אֲתִי שְׁפִיר הָא דְּקַמָּר הֵנִי שְׁנֵי צְדָדִים פִּירִי מְפִירִי וְגִידוּלֵי קַרְקַע בְּחַד צַד מְמַעְט כְּמַהִין כו' וּבְחַד צַד מְמַעְט דְּגִים.

אָבֵל אִם נֹאמַר דְּהַפֶּל מְמִיעוּטָא דְּגִידוּלֵי קַרְקַע נְפָקִי. א"כ לְעִנְיֵן מֵאִי קַמָּר פְּלִלָא הָאִי צַד דְּפִירִי מְפִירִי וְהִנֵּה לְמַש"כ הַרְמַב"ם ז"ל דְּחֻלְבּ וּבִיצִים נִקְחִים מְשׁוּם דְּהָיוּ גִידוּלֵי גִידוּלֵי א"כ הִנֵּה אַפ"ל דְּהָאִי תַנָּא דְּאִמְרַי וְנִלְדָה וְנִלְדוֹת הָאֶרֶץ הוּא מְרַבִּי טְפִי מִתַּנָּא דְּבְעֵי גִידוּלֵי קַרְקַע דְּלְתַנָּא דְּבְעֵי דְּוִנְקָא גִידוּלֵי קַרְקַע יֵצְאוּ חֻלְבּ וּבִיצִים דְּלֹא חֻשְׁבֵי גִידוּלֵי קַרְקַע וְלַמ"ד וְנִלְדָה וְנִלְדוֹת הָאֶרֶץ הֵנִי נְמִי הָיוּ בְּכִלְלָא וְצ"ע מַה שְׁהַשְׁנָה הִירוּשְׁלַמִי דְּגִים וְחֲגָבִים וּמַה עִנְיֵן דְּגִים וְחֲגָבִים פִּי חֲגָבִים הֵם בְּכִלְלָא עוֹפּוֹת וְעִינֵן בְּרִיטְב"א ז"ל שְׁכ' לְהַדְיָא דְּכִמְהִין וּפְטָרִיּוֹת אִימְעִיט מְצַד דְּפִירִי מְפִירִי וְצ"ל דְּהָא דְּאֲמַרִינֵן בִּירוּשְׁלַמִי אֲלִיבָא דַּר"ע דְּנִיקְחִים הֵינֵנו מְשׁוּם מְכֻשְׁרֵי פִירִי וְעִינֵן בְּמִפְרָשׁ בַּמַּס' מַע"ש: שֵׁם תּוֹס' בַּד"ה וְלִכְהֵן בְּבֵית הַפֶּרֶס ע"ש מַה שְׁהַקְשָׁה דְּהָא אֲסוּר לִילְוֹ דְּהַעֲמִידוּ דְּבִרְיָהּ וּי"ל דְּהָא וּנְדָאִי יְכוּל לִילְוֹ בְּשִׁינְדָה תִּיבָה וּמַגְדֵּל דְּהָא בַּה"פ אִינוּ מְטַמָּא בְּאֵהָל וְאִי"ה לְקַמֵּן יְבוּנָר: דָּף כז ע"א גְּמָרָא אָמַר רַב יוֹסֵף ל"ג אֵלָא שְׁנַתָּן לְתוֹכָן שְׁמֵן הַתּוֹס' ז"ל מְפָרְשִׁים דְּמֵאֵן דְּמַתְּנִי אַעֲרִיב נְמִי אִיירִי בְּנַתָּן לְתוֹכָן שְׁמֵן וְכֵן נִרְאָה דְּבַחַד גְּוִנָּא אִיירִי אֵלָא דֹא"כ תִּיקְשִׁי הָא דְּאֲמַרִינֵן מֵאֵן דְּמַתְּנִי אַמְעֵשָׁר כַּש"כ אַעֲרִיב מִנ"ל דִּילְמָא מַעְשָׂר שְׁאִנִּי דְּשָׂרְנִי בְּהַבְלָעָה אָבֵל לְעִירֻב אֶפְשָׁר אִין מְצַטְרְפִין מִים וּמְלַח לְשִׁמֹן וּבְעִינֵן מְשִׁמֹן לְחֻד כְּדִי שִׁיעוּר וְכֵן תִּיקְשִׁי לְמֵאֵן דְּמַתְּנִי אַעֲרִיב אָבֵל אַמְעֵשָׁר לֹא וְכִי פְּלִיגֵי אֵהָא דְּבֵן בַּג בַּג וְדוֹחַק לְוִמַר דְּהַבְלָעָה זֹו גְּרִיעָא מְשָׂאָר הַבְּלָעוֹת ע"כ נִרְאָה דְּלְפִי הַמְּסַקְנָא ר"א וְרִיב"ח לֹא פְּלִיגֵי אֵהָדְדִי פְּלִלָא וּמַר אָמַר חֲדָא אַעֲרִיב הֵינֵנו אַפִּי בְּלֹא שְׁמֵן וּמ"א אַמְעֵשָׁר הֵינֵנו בְּנַתָּן לְתוֹכָן שְׁמֵן וְכֵן נִרְאָה דְּעַת הַרִי"ף ז"ל דְּבְעִירֻב לֹא בְּעִינֵן נַתָּן לְתוֹכָן שְׁמֵן אָבֵל בִּירוּשְׁלַמִי נִרְאָה דְּקֹאִי נְמִי אַעֲרִיב וּפְרִיָה הֵתָם אֵלָא מַעְתָּה לֹא יַעֲרַב אֵלָא לְפִי חֻשְׁבוֹן ע"ש: ע"ב גְּמָרָא בְּבִקְרָא מְלַמֵּד שְׁלֹוֹקְחִין בְּקַר

אגב עורו כו' והקשו התוס' ז"ל הא איצטריף לפרטי ע"ש בד' ז"ל והיה נראה לומר דבן בג בג ס"ל פמאן דדריש רבויא ומיעוטא וריבה פל מילי ולמים ומלח לא איצטריף למעוטי מפרטי אלא ממילא אימעט פי היכא דלר"א דאמר מיעט ציר ע"כ ס"ל דלמים ומלח לא צריף מיעוטא וכמש"כ הריטב"א ז"ל וא"כ בן בג בג נמי הכי ס"ל ולא איצטריף מיעוטא ע"כ דריש בבקר להבלעה ועיין ברע"ב ובתוי"ט ז"ל בפ"ר דמעשר שני מש"כ בזה ויש לדקדק בהא דתנו התם דאין ניקח במקורב לקרקע וכתב הרע"ב ז"ל שם דילפינו מפלל ופרט דדונקא תלוש והתנוח למאן דדריש פללי ופרטי אבל למאן דדריש רבויא ומיעוטא היכי ממעטינו מקורב לקרקע ומתניתין דמע"ש נראה דאתיא פמאן דדריש רבויא ומיעוטא מדלא מיעט אלא מים ומלח אבל הר"ש ז"ל פי' דלא איצטריף קרא למעוטי דמסברא נפקא פינו דמקורב הרי היא פקרקע ואין הקדש נפדה בפקרקע וא"כ שפיר יש לומר למאן דדריש רבויא ומיעוטא לא צריכי כל הני פרטי דמים ומלח ג"כ מסברא נפקא ולא איצטריף אלא להבלעה אלא דא"כ כל הני תנאי דדרשי פללי ופרטי פליגי אבן בג בג זה לא מסתבר דכמה סתמא איכא פבן בג בג.

עוד הקשו התוס' למה לי קרא לדבילה קעילית הא בלא"ה הוי פירי מפירי וקושיא גדולה היא ומה שתי התוס' ז"ל הוא דחוק קצת ועיין מהרש"א ז"ל פי דבריו ז"ל נפלאו וכבר עמדו עלי' המפרשים ואפשר לפרש דבן בג בג דריש למילתה' מהא דכתב רחמנא בכל אשר תאנה נפשך בבקר כו' ושדינו לכללא אפרטא ובבקר מרבינו אגב עורו ולצאן אגב גינתא דכל רבויא הוא ומרבינו דדרף אגב מותר אפילו דברים שאינן ניקחים בפ"ע ומסייע לי לשון הירושלמי ז"ל תניא בן בג בג אומר ונתת הפסוף בכל אשר תאנה נפשך לוקח הוא אדם פרה מפני עורה וצאן מפני גינתה וכן מרבינו אכל פרטא דבר השניף לו וא"כ שפיר קאמר הש"ס דאי כתב רחמנא בשכר היינו דרשא בן בג בג אי לא הוי דריש אלא אבשכר לא הוי מרבינו תמיד דה"א דשכר היא דבילה קעילית וליכא לרבויי מידי דשניכא לי' אבל פינו דכללא קאי אפרטי קמא מרבינו נמי אהאי פרטא אבל ז"א דגם השתא תיקשי מנ"ל לרבויי תמיד דילמא לא קאי רבויי' דכל אלא אפרט קמאי ועוד דמשמע בכל הסוגיא דיתורא דקרא דרשינו וצ"ע: והנה הא דמשמע מסוגיין דאי הוי דרשינו לתמד משהחמיץ הוי ידעינו שפיר יין ע"ג קנבנו ואינך מילי וקשה מנ"ל הא תמד משהחמיץ לאו מטעם הבלעה הוא דשרי אלא דהוא עצמו יעשה פרי כמש"כ התוס' בחולין דף ק"ו אלא דלשון התוס' ז"ל שם צריף ביאור שכתבו דא"א לומר דמשום הבלעה הוא דלא דמי ליין ע"ג קנבנו דהיינו נטירותי' ונהרי צאן ע"ג גינתה נמי מותר וכן שרינו הכא מים ומלח בשמן מעורב בהם ועיין בירושלמי מעשר שני על מתניתין דתמד ועיין ברמב"ם ז"ל שכתב דהא דיצא הקנבן לחולין היינו בלוקח מפי שאינו תגר שאינו מוכר לו אלא היין אבל אם לקח מתגר לא יצא הקנבן לחולין וא"כ למה לי קרא לזה ואין פאן מקומו להאריף בזה ודו"ק: דף פח ע"א גמרא תרגמא אמרובי בנים כו' ואיבעית אימא כו'.

נראה דהא לא ניחא לי' לשנויא קמא בשנויאי בתרא משום דמסתברא לי' לחלק בין דבר שאינו ראוי לו מתמת איסורא דרביע עליו ובין דבר שאינו ראוי לו משום דמזיק לי' וכן כתב הריטב"א ז"ל אלא דלקמן גבי מערבין לחולה ולזמן לא משמע פן ושם תבאר אי"ה: שם גמרא ובבל הוי רובא דעלמא עיין ריטב"א ז"ל שהאריף בזה: שם גמרא

פְּשׁוֹת וְחִזּוֹ מְעַרְבִין בָּהֶם וּמְבָרְכִין עֲלֵיהֶם בַּפֶּה"א מִפְּלֵי הַסּוּגְיָא נִרְאָה דְעִירׁוּב עֲדִיף מְבָרְכָה דְהָא אִיכָא פְּמָה דְבָרִים שְׂמֵבְרָכִים בַּפֶּה"א וְאִפְ"ה אִין מְעַרְבִין בָּהֶם כְּמוֹ פְּפִנְיֹת וְחֻטִּים חִטִּים וְקוּרָא וְיֵשׁ לְדַקְדָּק מְהֵא דְאִמְרִינוּ לְקַמְן דְּמְעַרְבִין בְּסִילְקָא חִיָּא וּבְבִרְכּוֹת אִמְרִינוּ לְהִדְיָא דְאִסְיִלְקָא חִיָּא מְבָרְךָ שְׁהַפֵּל בַּפֶּה"א פִּיצַד מְבָרְכִין גְּבִי פֶל שְׁתַּחֲוִילְתּוֹ שְׁהַפֵּל וּי"ל דְּוִנְדָּאִי אִיכָא פְּמָה דְבָרִים שְׂמֵעַרְבִין בָּהֶם וּמְבָרְכִין שְׁהַפֵּל דְלְעִירׁוּב פִּינוּ דְרָאוּי לְאֶכִילָה אֲפִילוּ עוֹדְנוּ חֵי שְׁפִיר הָוִי מְזוּן אֲבָל לְעִנְיָן בְּרָכָה כָּל שְׂיֵשׁ לוֹ חֲשִׁיבוֹת ע"י בִּישׁוּל א"כ עֵיקַר נְטִיעוּתֵי לְהִכִּי הוּא וְלֹא אֲדַעְתִּיהָ לְאֶנְכְּלָן חִיִּין אֲבָל חֻטִּים אִין רָאוּיִין לְאֶכִילָה כ"כ וְאִין חֲשׁוּבִין מְזוּן אַעפ"כ מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם בַּפֶּה"א פִּינוּ דְאַחַר עֲלִינוּ יֵשׁ לְהֶם בְּרָכָה חֲשׁוּבָה הַמוֹצִיא אוֹ בַמ"מ וְכֵן הוּא דְאִין מְעַרְבִין בְּחִזּוֹ וְכַפְּנִיּוֹת הִיָּינוּ מְשׁוּם דְאִין רָאוּי לְאֶכִילָה כ"כ אֲבָל לְעִנְיָן בְּרָכָה אִי לֹא דְלָא הָוִי גְּמַר פִּירֵי הִזְה צְרִיף לְבָרְךָ עַל חִזּוֹ בַּפֶּה"א וְעַל פְּפִנְיֹת בַּפֶּה"ע וְהִנֵּה מְדַנְקֵט רַב בְּמִילְתֵּי פְּפִנְיֹת שְׂאִין רָאוּיִים לְאֶכִילָה דְאִין מְעַרְבִין בָּהֶם מְשַׁמַּע דְשְׂאָר פִּירוֹת שְׁלֹא הִגִּיעוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשָׂרוֹת שְׁפִיר מְעַרְבִין בָּהֶם.

וּא"כ לְכַאוּרָה לְעִנְיָן בְּרָכָה נְמִי מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם בְּרָכָה הַצְּרִיכָה לְהֶם וְיֵשׁ לְהִבִּיא רֵאִי מְזַה דְבְּרָכָה לֹא תֵלֵא בְּעוֹנַת הַמַּעֲשָׂרוֹת אֲבָל לְפִי מַש"כ אֲדַרְבֵּה מוֹכַח דְכָל שְׁלֹא נְגַמַר פְּרִינוּ אִין לְבָרְךָ עֲלֵיהֶם בְּרָכָה הַצְּרִיכָה לְהֶם כְּדִמְשַׁמַּע מְהֵא דְחִזּוֹ דְעֵיקַר הַטַּעַם הוּא מְשׁוּם דְלֹא נְגַמַר פְּרִיו וְעִינוּ בַּד' הִרְאִישׁוּנִים ו"ל בְּבִרְכּוֹת פְּרָק פִּיצַד מְבָרְכִין גְּבִי אֲבִיוֹנוֹת וְקַפְרִיסִין: וְדָרְךָ אֲנִי רֵאִיתִי לְהַזְפִּיר בְּזַה דְבָר אֲחַד מֵאֵי דְקִשְׂיָא לִי בְּדְבָרֵי הַר"ש וְהַרְע"ב ו"ל בַּפֶּה"א דְעַרְלָה דְאִמַר ר' יוֹסִי אִין מְרַפִּיבִין בְּכַפְּנִיּוֹת שֶׁל עַרְלָה וְהִבִּיא הַר"ש ו"ל בְּשֵׁם הַירוּשְׁלָמִי דַר' יוֹסִי לְטַעֲמָה דְאִמַר סְמֵדָר אֲסוּר וְה"נ אֲסוּר בְּכַפְּנִיּוֹת וְכֵן כ' הַרְע"ב ו"ל וְכַתֵּב עוֹד דְלִית הַלְכָתָא כַר' יוֹסִי בְּהָא דְסְמֵדָר וְכֵן בְּכַפְּנִיּוֹת דְהָוִי כְּסְמֵדָר בְּעֵנְבִים וְקִשְׂיָא לִי הָא מְסִיק הַש"ס בְּבִרְכּוֹת וּבְכַפְּנִיּוֹת לְהִדְיָא דְבִשְׂאָר פִּירוֹת לַד"ה הָוִי הַשְׂעוּר מְשִׁיּוֹצִיא וּבְכַפְּנִיּוֹת פְּרָק מְקוּם שְׁנֵהֲגוּ אִמְרִינוּ לְהִדְיָא דְרַבְּנִין מוֹדוּ בְּכַפְּנִיּוֹת דְהָוִי פִּירֵי וְהַרְמְב"ם ו"ל בַּפֶּה"א מֵהַל' מַע"ש פ' בְּאֵמַת פְּהֵאִי מַתְנִיתִין דְאִין מְרַפִּיבִין בְּכַפְּנִיּוֹת אֲלֵא דַצ"ע בְּלִשׁוֹנוֹ ו"ל בַּפֶּה"ה מַה' שְׂמִיטָה שְׁכַתֵּב לְעִנְיָן קַצִּיצָה כָּל הָאֵילָנוֹת מְשִׁיּוֹצִיא בְּוֶסֶר וְהוּא פְּלֵאִי כִי רַש"י ו"ל פִּי מְשִׁיּוֹצִיא הַעֲלִים וְכֵן פִּי הוּא ו"ל בְּעַצְמוֹ בַּפִּי הַמְשַׁנִּיּוֹת בַּמַּס' שְׁבִיעִית.

עוֹד רֵאִיתִי בְּפִירוּשׁ הַמְשַׁנָּה שְׁלוֹ בַּמַּס' עַרְלָה שְׁכ' דְכַפְּנִיּוֹת הִיָּינוּ לוֹלְבֵי תְּמָרִים וְכֵן נִרְאָה מְלִשׁוֹנוֹ בְּהַלְכוֹת שְׂמִיטָה שְׁכ' עַל הָא דְאִמְרִינוּ בְּדִנְיָסְחָנִי מוֹתֵר לְקַצֵּץ הִיָּינוּ שְׂאִינָם רָאוּיִים לְעַשׂוֹת תְּמָרִים אֲלֵא שְׂיָצִין וּדְבָרִים אֲלוֹ צ"ע וְאִין כָּאֵן מְקוּמָם: ע"ב גְּמָרָא הִיָּינוּ ת"ק אִיכָא בִּינְיָהוּ בְּרָכָה.

יֵשׁ לְדַקְדָּק אֲמַאי לֹא קָאִמַר דְאִיכָא בִּינְיָהוּ שְׁבִיעִית דְפִלְגִי בְּזַה בִּירוּשְׁלָמִי פ"ד דְשְׁבִיעִית וְהִי' נִיחָא יוֹתֵר לְאוּקְמִי' בְּזַה דְשְׁפִיר אִיפְסִיק הַלְכָתָא כַת"ק לְגַבִּי ר' יְהוּדָא אֲבָל הַשְׂתָּא דְמוֹקְמִינוּ לְעִנְיָן בְּרָכָה הַלְכָה כַר"י לְגַבִּי ת"ק וְגַם הָוִי נִיחָא יוֹתֵר לִישְׁנָא דַר"י הָרִי הוּא כְּעֵץ לְכָל דְבָרִיו וְי"ל פִּינוּ דְלַכ"ע מְטַמָּא טוֹמְאָת אֲוִלִין וְוִדָּאִי קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חֲלָה עֲלֵיו וְק"ל: דָּף כַּט גְּמָרָא מִתִּיבֵי רַשְׁב"א אוֹמַר עוֹכְלָא תְּבִלִין כו' לְכַאוּרָה דְרַשְׁב"א פְּלִיג אֵהָא דְאִמַר אָבָא שְׂאוּל בְּמַתְנִיתִין וְשְׂאָר כָּל הַפִּירוֹת כְּדִי שְׂיָקַח בְּהוּן מְזוּן ב' סְעוּדוֹת מְשַׁמַּע דְבְּכָל הַפִּירוֹת חוּץ מֵאוֹתָן שְׁהַזְכְּרוּ בְּמַתְנִיתִין בְּכִלְוֹן הָוִי שְׂעוּרָא כְּדִי שְׂיִמְכְרֵם וְעַפ"ז הִי' נִרְאָה לְפָרֵשׁ הָא דְאִמַר רַב יוֹסֵף שְׂרִי לִי מֵאַרְזִי לְרַב מְנַשֵּׁי' דְרַב אִמַר אֲמַתְנִיתִין אֲבָל

אברייטא לא אָמר רב משום דס"ל פּאָפּא שאול דבְּכָל הפּירוּת הוּי הַשְׁיעוּר פְּדֵי שְׂמִיפְרָם כו' וּלְעֵנֵן עִירוּב לֹא שְׂיִיף לְשַׁעוּרֵי בְּהַאי שְׁיעוּרָא וְאִי דְמִשְׁמַע קִצָּת בַּהֲג"א דְלַעִירוּב נְמִי מְשַׁעְרִינֵן בְּשַׁאָר פּירוּת בְּכַדֵי שְׂמִיפְרָם אָבֵל לֹא מְשַׁמַּע פֶּן מְדַאָמַר ר"נ תּפּוּחִים בְּקַב וְלֹא אָמַר שְׁיעוּרָא דְכַדֵי שְׂמִיפְרָם ש"מ דְּלֹא שְׂיִיף הַאי שְׁיעוּרָא לְעֵנֵן עִירוּב אָבֵל מְדַבְּרֵי הֶרְמֵב"ם ו"ל נִרְאֶה דְלֹא פְּלִיגֵי רִשְׁבִּי"א וּמִתְנִי' וּפְסֻק לְהָא דְרִשְׁבִּי"א וְגַם לְהָא דְאָפּא שְׁאֹל בְּשַׁאָר פּירוּת וצ"ל לְדַעְתּוֹ ו"ל דְּרִשְׁבִּי"א מְפָרֵשׁ דְּבַרֵי אָפּא שְׁאֹל דְּהַכִּי הוּי שְׁיעוּרָא דְכַדֵי שְׂמִיפְרָם אֵלֹא דלפ"ז יֵשׁ לְדַקְדָּק מֵאִי דִּינִיק הַש"ס וְהַנִּי נְמִי לִיקְוֵי פֶּאָפּרְסוּמוֹן הָא תּפּוּחִים בְּכָלֵל שַׁאָר פּירוּת הוּא דְשִׁיעֵר בְּהֵם אָפּא שְׁאֹל שְׁיעוּרָא אַחֲרֵינִי וי"ל דְּהֵינּוּ הֵךְ דְּמִשְׁנֵי הַנִּי חֲשִׁיבֵי וּב"ה אֶפְרִסְקִין יֵשׁ בְּהֵם שְׁיעוּר פְּדֵי שְׂמִיפְרָם כו' אָבֵל תּפּוּחִים דְּלֹא חֲשִׁיבֵי שְׁיעוּרוֹ בְּקַב וּא"כ לְשִׁיטְתּוֹ ו"ל גַּם בְּעִירוּב הוּי שְׁיעוּר פְּדֵי שְׂמִיפְרָם פִּינֵן דְּבַעִינֵן כָּל הַנִּי שְׁיעוּרֵי דְרִשְׁבִּי"א גַּם לְעֵנֵן עִירוּב וּא"כ יֵשׁ לִיִּשְׁב קִצָּת הָא דַּאָמַר רַבָּא וְכִי מְעַרְבִין בְּתּפּוּחִים הֵינּוּ בְּתּפּוּחִים מְצַד עֲצָמֵן אֵלֹא בְּעֵינֵן בְּהֵם שְׁיעוּר לִיקַח בְּהֵם מְזוֹן ב' סְעוּדוֹת אָבֵל לֹא נִתְיָשֵׁב לִי מִפְּנֵי מַה לֹא נִשְׁעַר לְאֶכּוֹל מֵהֵם ב' סְעוּדוֹת אִם לֹא פִּינֵן דְּאִין דְּרַף לְאֶנְכְּלֵן בּפ"ע וְגַם אִין דְּרַפֵּן לְלַפֵּת בְּהֵם הַפֵּת ע"כ מְשַׁעְרִינֵן בְּכַדֵי שְׂמִיפְרָם מֵהֵם מְזוֹן ב' סְעוּדוֹת ודו"ק.

שוב ראייתי דא"א לפרש פן דרשב"א פא לפרש דברי אפא שאול דא"כ מאי קאמר רב יוסף שארי לי מארני לרב מנשני דרב אמתינין איתמר הא גם רשב"א בכלל דברי אפא שאול דמתני' הם וכיון דאמר רב עליהם וכן לעירוב א"כ ממילא קאי גם אד' רשב"א פיון דלא הוי אלא פירושא לדברי אפא שאול אלא ונדאי משמע דבמתני' לא הונכרו שיעורין דרשב"א וא"כ משמע דפליגי אהדדי וצ"ע.

ובעיקר הדבר הא דילפינן עירוב ממעשר ומשמע דבמעשר ג"כ שיערו הפל במזון ב' סעודות יש לדקדק מהא דאמרין בכתובות לענין המשנה אשתו ע"י שלישי דנותנין לה קב גרוגרות לכל ימי השבוע וא"כ יש בזה השיעור יותר מב' סעודות ובירושלמי פאה ומכילתין איתא דלא אמר רב וכן לעירוב אלא אינן לבד נהרי"ף ונהרא"ש ו"ל פתבו הא דוכן לעירוב אברייטא דרשב"א ומתני' דפאה השמיטו ולא פתבו אלא מימרא דרב דמערבין בב' רביעית יין וכ"ז צ"ע ודברי בעל ק"ע צ"ע: שם גמרא וכי מערבין בתפוחים עיין בתוס' לעיל שכתבו דא"א לפרש דאיירי בתפוחי יער דא"כ לא הוי פשיטא דמתני' דכל האוכלין כו' דהא אין ראי' מטומאת אוכלין לעירוב נהראשונים ו"ל פירשו דאיירי בתפוחי יער ונהיה נראה לומר לדברייהם ו"ל דלא איירי בתפוחים שיש להם תיקון דבזה ונדאי ליפא למילף מטמ"א אלא איירי בתפוחים שנאכלין ע"י הדחק ובזה שפיר דמי עירוב לטומאת אוכלין פיון דחשיבי אכילה לטומאת אוכלין חשיב נמי אכילה לעירוב וכן נראה מדברי התוס' לעיל דבדבר שאין צריך תיקון דמי להדדי אב"ל במס' חלה במשנה דעיסת הפלבים לא משמע פן דקתני התם להדיא בזמן שאין הרועים אוכלין ממנה אין מערבין בו ואין משתתפין בו ומטמא טומאת אוכלין אלמא דלענין עירוב לאו אכילה הוא ולענין טומאה חשיבי אוכל ועוד קשיא לי ממשנה זו על סתמא דגמ' לעיל דפרי' מטומאות אוכלין אעירוב וכי לא ידע מתניתין דחלה וגם למה לי לשנויי הואיל וראוי למתקן ע"י האור לישני דלענין טומאה אכילה ע"י הדחק שמה אכילה ולענין עירוב בעינן אכילה ראויה ובלא"ה ג"כ אין לפרש דמיירי בתפוחי יער דמנ"ל לרבה

דההוא מרבנן שאל לו אתפוחי יער ודו"ק: שם גמרא ובבבבליים מי מערבין והתניא כו' והושיבו ר"מ בד' אמותיו כו' ובירושלמי מוקים להא דר"מ דאפילו באימהות אין מערבין דס"ל כל דבר שאינו נאכל כמות שהוא חי אלא ע"י פת אין מערבין בו: ע"ב גמרא מפני שהשעה צריכה לו.

נראה לפרש דכ"כ מסופן הוא דלא אהני לי רחמי אלא מפני שהשעה צריכה לו: שם גמרא אמר ר"ז אמר שמואל שכר מערב בו ופוסל את המקנה כו' לענין עירוב חשיבא משקה כיון דיש בו טעם תמרים ולא חשיבי כמאי ולענין לפסול את המקנה חשיבי כמים והריטב"א ו"ל פ"י דשכר היינו תמיד משתחמיין ופ"י להא דתנו בחולין דאינו פוסל את המקנה היינו היכא דליכא ג' לוגין מים לבד היינו והוא דלא פשיטת התוס' בחולין וכמו שהבאתי לעיל וקשה א"כ פשיטא דמערבין כיון דניקח בכסף מעשר ועוד היכן מצינו לתמיד שנקרא שכר דלעיל מרבוי' דבשכר מרבין לתמיד ולא ידענא מי הכריחו לזה ואמאי לא נפרש דקאי אשכר תמרים וכן משמע מהא דסבר רב אחא למימר כו' ודוק ומשמע מסוגיא זו דהא דמערבין בב' רביעית יין היינו יין חי: שם גמרא אמר רב יוסף תמרים בקב וכן פסק הרמב"ם ו"ל ויש לדקדק הא רב יוסף מביא ראי' מברייתא דאכל גרוגרות והוא אגיל לשיטתו דלפי מדה משלם אבל לאבני ליכא למילף מהאי ברייתא דתמרים עדיפי וכיון דהוא ו"ל פסק בפ"י מה' תרומות דלפי דמים משלם וכאוקימתא דאבני א"כ מנ"ל דתמרים סגי בקב וצ"ל דרב יוסף לא הביא ראיה זו אלא לרונחא דמילתא ועיין בתוספתא פ' גבי האומר לשלוחו ערב לי בתמרים ועירב לו.

ובגיטין דף ס"ה דרמי התם למתניתא אהדדי ומשני רבה ורב יוסף ועיין בפ"י רש"י ו"ל ותוס' ו"ל בגרוגרות ודו"ק: דף ל גמרא והתניא רשב"א אומר כו' כלל דשמעתא היכא דאיכא אתרא שדרפן לאנכולו בפ"ע במקומן משערין כדי לאכול היינו דכיון דאתרא הוא לא בטיל ומידי דחזיא לאתריני בשאר מקומות זה לא אמרינו ודוןקא ברעבתן הוא דבטלה דעתו אצל כל אדם אבל כה"ג דפרסאי לא בטלו לכ"ע כמש"כ התוס' לעיל דכ"ע גמי אי הני להו בשור כו' אבל בדבר שמשונה מדעת האדם אפילו אתרא בטיל לגבי רובא דעלמא וצ"ע בירושלמי גבי הדין פלבודא הואיל ואפלין לי פותאי כו' ע"ש ואי"ה לקמן בתבאר יותר: שם גמרא לימא תניהני תיובתא דרב ושמואל כו' ולא ניחא לי להש"ס לחלק ולומר דבלשון בני אדם הפל נקרא מזון דא"כ היכא מצינו דבלשון תורה לא מיקרי מזון וכיון דחשוב לאינשי ומיקרי מזון אפילו שאר מילי א"כ אמאי אין מברכין במ"מ ומה שהקשו התוס' משאר דברים לכ"ע נראה דמדברים שמברכין עליהם בפה"ע או בפה"א לא תיקשי דהא עדיפי ליתן לו מעין ברכותיו ולא קשי להו אלא מדברים שמברכין עליהם שהפל ובירושלמי נראה דבלשון תורה כל מילי מיקרי מזון ובגדרים הלכו אחר לשון תורה ולפ"ז יש ליישב הא דלא פריף לכ"ע דכיון דכל מילי לא איקרי מזון אצל בני אדם ע"כ לא תיקנו לברך עליהם במ"מ אבל אורז ודונסן דגם בלשון בני אדם מיקרי מזון שפיר מברך עליהם במ"מ אבל רב ושמואל דס"ל דמברך אאורז ודונסן שהפל ש"מ דס"ל דגם לענין ברכה הולכין אחר לשון תורה וא"כ תיקשי ממתני' דמשמע דכל מילי מיקרי מזון בלשון תורה ואין כאן מקומו בזה: שם גמרא אמר רב הונא שבועה שלא אוכל כפר זה מערבין לו בה כפר זה עלי אין מערבין לו בה ופ"י רש"י ו"ל ב' פירושי ל"ק משום דאסור לכפר עלי בהנאה ע"כ אסור לערב בוופריף מבריייתא דהנודר

מן הכפר מאי לאו דאמר עלי ואפ"ה מערבין אלמא דלא אסר אלא אכילה דרף עיקר הנאותה ומסיק דתנאי הוא וא"כ פליגי בהא מילתא או אסר עליו כל הנאות או דווקא אכילה אסר עליו וניש לדקדק ע"ז הא תנו בנדריים קונם פירות אלו עלי אסור בחילופיהו ובגידוליהם אלמא דאסור בכל הנאות אלא דבד' נ"ב מספקא להש"ס איוצא מהן אי אסור א"כ אינו פשוט כ"כ דאסור בכל הנאות.

ולב' פ"י רש"י ז"ל דמאן דאמר מותר לערב באומר כפר זו עלי משום דס"ל אין מערבין אלא לדבר מצוה ומצות לאו ליהנות ניתנו ולפ"ז צ"ל דרב הונא ס"ל מצות ליהנות ניתנו והקשו התוס' ז"ל על אלו הפירושים א"כ הוי מצי לפלוגי בשבועה או בקונם גופא ועוד דלא מסתבר למימר דאיפא תנא דס"ל מצות ליהנות ניתנו ע"כ פ"י בשם רשב"ם ז"ל דאין מערבין בכפר זו עלי משום גזירה דהקדשות.

וניש לדקדק בדברי הרמב"ם ז"ל שפסק דלא פרב הונא ובכפר זו עלי נמי מערבין וכתב כן לענין עירובי חצרות ושיתופי מבואות ובהם מערבין אפילו לדבר הרשות וא"כ אמאי מערבין בכפר זו עלי הא אסרו בהנאה.

ועוד אמאי לא משני דר"א אדר"א כן בעירובי תחומין כן בעירובי חצרות וי"ל דא"כ תיקשי מאי טעמין דת"ק אבל לדברי הרמב"ם ז"ל נודאי תיקשי ובאמת מסתמא דהש"ס משמע דאין חילוק בין עירובי חצרות לעירובי תחומין אבל צ"ע דהא טובא איפא בינייהו ואילו דמסתפינא הייתי אומר דמחמת הנאה לא מתסרה לעירוב לכ"ע דלא אסר עלי הנאה בזו כמו שהביא הר"ן ז"ל ירושלמי דמיבעי לי' בנדר מן הכפר אי מותר לחמם בו ידיו אלמא דלא מיתסרו כל הנאות וטעמא דמאן דאסר לערב בכפר זו עלי אע"ג דחזי לאחריני הוא משום דעיקר סברת חכמים דהתירו לערב במידי דחזי לאחריני היינו דלא בעינו שיאכל הוא אלא פיון דחזי לאכול לשום אדם חשיב אנוכל וסמכי דעתו וכן נזיר פיון או שאמר שבועה שלא אוכל כפר זה אפתי חשיב לאכול לגבין לסמוך עליו לשם עירוב אבל כפר זה עלי הרי דחה עצמו מכפר זה ועשאו כהקדש לגבין ע"כ אף דחזי לאחריני מ"מ הוא לא סמיך דעתו עילוני ולא מיקני דירתו עי"ז כמו ע"י הקדש.

ועפ"ז א"ש דלא מהני נמי מיגו דאי בעי מיתשיל עליו פיון דהשתא לאו שלו הוא כהקדש ותרומה לא חשיבי אנוכל הנאסר לאדם דלא נתפנון לאסור עליו אלא לקניי מצות תרומה וממילא מיתסר ליה.

והנה הא דרב הונא מצי אתיא אפילו לסומכוס לכולהו פירושא והא דשרי בשבועה שלא אוכל היינו משום דאי בעי מיתשיל עלי' אבל בכפר זה עלי לא מטעמי דאמרן וצ"ע בדברי הרא"ש ז"ל שהביא ראיה דהלכה פרבנון דסומכוס מהא דרב הונא ובגלדותי אמרתי אי נימא דרב הונא פסומכוס ס"ל א"כ מ"ק הוא דאמר כר' אליעזר דילמא ר"א לטעמיה דס"ל אין שאלה בהקדש וקונמות כהקדש ומש"ה אמר דכפר זו עלי אין מערבין אבל לדידן דס"ל יש שאלה בהקדש מ"ט אין מערבין אבל ז"א דאפילו אי נימא דרב הונא ס"ל פרבנון אפתי דילמא ר"א ס"ל פסומכוס אלא ונדאי נראה דלענין שאלה קונמות לאו כהקדש הם ולכ"ע ישנון בשאלה והדק"ל מנ"ל דרב הונא פרבנון וצ"ע ובירושלמי פריף לה על הא דאין מערבין בהקדשות.

וכי אין אדם שואל על הקדישו ולא משגי לה. וסנגיית הירושלמי בזה סתומה היא דנראה דגרס בדברי סומכוס גירסא אחריתי והדברים נפלאים למעיין שם: שם גמרא מתניתין דלא כב"ש נראה קצת דב"ש דעת שלישית הוא ומחמיר טפי מסומכוס דלא אמרינו מיגו דאי בעי מיתשיל אבל לפי האמת ב"ש וסומכוס אמרו ד"א דלב"ש אין שאלה בגזירות וצ"ל דסומכוס ס"ל דלא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה וק"ל: ע"ב גמרא התם איפא סעודה הראויה מבע"י.

ע"יין בריטב"א ז"ל מה שעמד בזה מתוס' יה"כ ע"ש: שם גמרא כמאן דלא פחנניא דתניא ח"א כל עצמן של ב"ש כו'. יש לדקדק הא ב"ש נרא' דלא איירי אלא בעירובי תחומין וא"כ הא דאמרי לעיל דמערבין לגדול ביה"כ דילמא איירי בע"ח ונהי דליכא למימר בע"ח משום דקתני מערבין לנזיר בינו וע"ח בעינן דוקא פת אפתי דילמא איירי בשיתופי מבואות וי"ל דא"כ הוי תני לישנא דמשפתפין ומדנקט לישנא דמערבין ש"מ דאיירי בע"ת.

והריטב"א ז"ל הוכיח מפאן דלא פדעת הפוסקים דאיסור דרבנן מותר להאכיל לתינוק בינדים דא"כ אמאי אין מערבין בטבל דרבנן הא חזי לתינוק כמו לגדול ביה"כ למאי דאמרי ב"ה. ונראה לנישב לדבריהם ז"ל דהא דמערבין לגדול ביה"כ משום דחזי לקטן היינו משום דקטן ביה"כ קרוב למצנה הוא להאכילו ולגדול ג"כ האיסור תלוי בזמן אבל איסור דרבנן פינו דאסור הוא לגדול מצד עצמו וגם להאכיל לקטן אין בו סרף מצנה ע"כ לא מהני מאי דחזי לקטן דאל"כ אפילו איסור תורה נמי נימא מיגו דחזי לקטן אם הוא אוכל בעצמו למ"ד אין ב"ד מצווין להפרישו פינו דקטן מותר בהם אלא ש"מ דאין זה חשיב חזי לאחריני פינו דאסור לכלל ישראל ודו"ק.

עוד כתב הריטב"א ז"ל התם איפא סעודה הראויה מבע"י היינו למ"ד סוף היום קונה עירוב וקשה דא"כ קשיא מזה למ"ד תחילת היום קונה עירוב ומלשון רש"י ז"ל נראה דהא דאמרו ב"ש התם הוי סעודה הראויה מבע"י היינו בערב יה"כ וגם זה צריך ביאור: שם גמרא ואלו לנזיר בינו לא פליגי מ"ט אפשר דמיתשיל אנזירותי והקשו התוס' א"כ אפילו בטבל והקדישות נמי ולכאורה בהקדש אסור לערב משום דחשיב כאינו שלו אבל מטבל ונדאי קשיא ותירצו דלא אמרינו האי מיגו אלא במידי דחזי השתא לשום אדם וצריך להבין לפ"ז מאי פריך בתרומה וליפריש עלי' ממקום אחר הא לא תיהני אז מה שיכול להפריש פינו דאינו חזי לשום אדם וי"ל דלנה מהני מה דחזי השתא לכהן ואיפא בי' הני שני מעלות דחזי לאחריני וגם לדידי' גופא איפא מיגו והתוס' הקשו לקמן אדמאי אמאי לא קאמר האי מיגו דאי בעי מפריש מינה ובה דספק חשיכה מעשרין את הדמאי ותירצו דמשמע לי' דמתניתין מייירי אפילו בב' סעודות מצומצמות ואמרו בירושלמי דמתניתין דלא כב"ש דלב"ש אין מערבין בדמאי היינו אפילו ביתר מב' סעודות דכיון דלא חזי לשום אדם לא מהני האי מיגו דאי בעי מפריש מינה ובה ועיין בק"ע שהקשה על המ"א שכ' דטבל טבל מדרבנן מותר לעשר ביה"ש וא"כ אמאי לא יערב בטבל דרבנן ואישתמיטת' ד' התוספ' ז"ל דבמידי דלא חזי לשום אדם לא אמרינו מיגו ועיין בתוס' מה שכ' על מתני' דאין מעשרין את הנודאי דאתיא פרבנן והרמב"ם ז"ל כתב בפכ"ד דגם רבי מודה היכא דליכא צורך מצנה כמו גפי עירוב אלא דיש לדקדק מ"ש דלענין

לתרום שלא מן המוקף כבוד שבת עדיף ממצות עירוב דלענן עירוב לא הותר לתרום
שלא מן המוקף ולענן עישורי בה"ש משום עירוב הותר ומשום כבוד שבת לא הותר:
שם תוס' בד"ה אלא סומכוס כו' לפי דבריהם ו"ל יש ליישב קצת דברי הרא"ש ו"ל
שהבאתי לעיל דרב הונא ע"כ לא ס"ל פסומכוס דלסומכוס לא אמרינן מיגו דאי בעי
מיתשלי דהא הוי שבות ודווקא בנזיר הוא דהוי לצורה שבת להתיירו בינו ועיין מהרש"א
ו"ל: שם גמרא פמאן אזלא הא דתנו הפל לפי מה שהיא אדם כו' אמר ר"ז פמאן פסומכוס
לימא פליגי אדרשב"א כו' ומשני תרגמה אחולה וזמן אבל רעבתן בטלה דעתו והקשו
בתוס' א"כ לוקמא פרבנן ותירצו דרבנן פליגי אדרשב"א בהא וס"ל דאין מערבין לחולה
פדי מזונו פיון דיכול לערב לו גם במידי דלא חזי לי וקרי"ף והרמב"ם ו"ל השמיטו
להא דרב"א ונראה משום דמשמע הך דרבנן פליגי ארשב"א אבל לעיל פריה הש"ס
בפשיטות מרב"א משמע דכ"ע מודו דסגי במידי דחזי לי ומזה י"ל פיון דעכ"פ בחולה
וזמן לית הלכתא פנותי פסברת התוס' ע"כ לא כתובה אבל הרא"ש ו"ל הביאו בפ' פיצד
משפתפין אלא דלשונו ו"ל צריה ביאור מש"כ שם דר"מ ור"י דפליגי במזונו לחול או
לשבת קנימי אחולה וזמן וכן נראה מלשון הב"י ו"ל בסי' ת"ח דר"מ ור"י ס"ל כר"ש
ב"א והוא פלאי דנראה דהם קנימי בסעודה בינונית וכן מבואר ברמזים וגם הטור פתבה
להא דרב"א וא"כ קשה הא משמע הך דרבנן פליגי עלי' וצ"ל דהם מפרשים כתי'
הב' של התוס' דמש"ה לא מוקמי למתניתין דכלים פרבנן משום דהפל לפי מה שהיא
אדם משמע נמי לאפוקי ישראל בתרומה והיא קצת דחוק דכל המשנה בפלים איירי
בקטן וגדול ובינוני ולא איירי בכה"ג ועוד א"כ לסומכוס נמי איכא נזיר בינו וכו' דזה
חשיב מידי דחזי ליה א"כ תרומה נמי לדידן דקי"ל פרבי דכל דבר שהיא משום שבות
לא גזרו עליו ביה"ש הוי מידי דחזי לי ע"כ נראה לדעת הרא"ש ו"ל והטור ו"ל דהא
דמשני ר"ז דסומכוס הוא היינו משום דס"ל דלרבנן יכול לערב לחולה ולזמן אף במידי
דלא חזיא לי וא"כ אין מערבין לרבנן לחולה פדי מזונו וכמש"כ תוס' אבל לעיל גבי
גונדגניות מספקא להש"סהאי מילתא ולמסקנא דמוקנים לה בהנדקוקי ודאי משמע דרבנן
מודו בכה"ג דבעינן מידי דחזי לי וא"כ ליכא למימר פסברת התוס' ושפיר אתיא מתניתין
פרבנן ואחולה וזמן אלא דקשה ע"ז מה שכ' הרא"ש דסתם מתניתין דכלים אתיא
פסומכוס ולמש"כ כ"כ אין זה מוכרח ועיין בר"ש ו"ל בפ"ז דכלים מש"כ ואפשר דהני
תנאי פליגי את"ק דברייתא וקנימי אפילו אחולה וזמן ולא ידענא מאן ניהו ת"ק דבריייתא
וגם מה שנגראה מדבריו ו"ל דר"מ ור"י פליגי ארשב"א ג"כ צ"ע ודו"ק היטב פי קצרת:
שם גמרא ולפהו בבית הפרס דאמר רב יהודא כו' פבר הערתי לעיל במתניתין דבלא"ה
איכא תקנתא בביה"פ דיכול לחוץ ולילה שוב מצאתי בדברי הרמב"ם ו"ל שכ' באמת
לשני התקנות או שילף במגדל הפורח או שינפח: שם גמרא תנא מפני שיכול לחוץ כו'
עיין בדברי הרמב"ם ו"ל שלא כתב אלא אוקימתא בתרייתא וכבר עמדו ע"ז האחרונים
ו"ל ועיין מהרש"א ו"ל.

ונראה דמשמע לי להרמב"ם ו"ל דאין חילוק בין ביה"ק לקבר יחידי וכל השקלא וטרנא
דהש"ס שייך נמי אמתני' דפליגי בביה"ק וא"כ לרבנן אין חילוק בין פהו לישראל והא
דמוקמינן לעיל דפליגי באהל זרוק לאו טעמא דרבנן קאמר אלא טעמא דר' יהודא קמ"ל
דמש"ה מתיר אפילו לכהן ועוד נראה דהוא ו"ל מפרש הא דפריה הש"ס אי הכי מ"ט

דַּרְבָּנוּ הַיְיָנוּ לְבַתֵּר דְּמִשְׁנֵי דְּמִיָּתִי לֵה בְּפִשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ א"כ אִין צָרִיף לִילֵה פְּלֵל בְּאֵהֶל זְרוּק וּמְצִי מִיָּתִי לֵה ע"כ פְּרִיף אִי הָכִי מ"ט דְּרַבָּנוּ וּמְסִיק דְּפִלִּיגִי מְטַעְמָא אַחְרִיתִי וְאַפִּילוּ בְּיִשְׂרָאֵל אֵלָא דִּלְפ"ז תִּיקְשִׁי ל"ל לר' יְהוּדָא לְמִימֵר מְפַנֵּי שְׂיָכוּל לְחוּץ וְלִילֵה וְעַל דְּבָרֵי הֶרְמֵב"ם ז"ל בְּחִיבוּרוֹ הֵיזָה אֶפְשָׁר לומר כֹּן דֵּהוּא אֶזְזִיל בְּשִׁיטַת רִש"י ז"ל דְּרַבָּנוּ וּר"י פְּסוּמְכוּס ס"ל ע"כ לְמֵאֵי דְקִי"ל פְּרַבָּנוּ דְּסוּמְכוּס לִיכָא נ"מ בְּמֵאֵי דְּפִלִּיגִי בְּאֵהֶל זְרוּק וְלֹא פֶתַח בְּהַלְכוּתֵי אֵלָא טַעְמָא דְקָבֵר אָסוּר בְּהִנָּאָה אַבְל בְּפִי הַמְשַׁנְיֹת פִּי לְהִדְיָא פְּלוּגְתָא דְּמִתְנִיתִין בְּהֵאֵי טַעְמָא וּמִשְׁמַע מְדַבְּרִיו ז"ל דְּלִיכָא פְּלוּגְתָא אַחְרִיתִי בְּזָה וְעֵינִין בְּרִיטְב"א ז"ל שְׁהָאֲרִיף בְּהֵף פְּלוּגְתָא דְּאֵהֶל זְרוּק וְעֵינִין בְּמִשְׁל"מ פִּי"א מֵהֶל ט"מ שְׁהָאֲרִיף ג"כ בְּזָה.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדָּק מִש"כ הֶרְמֵב"ם ז"ל דְּבִדְעֵבֵד לֹא הָוֵי עִירוּב וּמְפִשֵׁט הַהֲלָכָה זֹו לֹא שְׁמַעְנוּ בֵּינוּ דְּעֵיקָר הַטַּעַם הוּא מְשׁוּם הִנָּאָה שְׁאַחַר קִנְיַת הָעִירוּב אֲמַאי לֹא יִנְכָּשֵׁר הָעִירוּב בְּדִיעֵבֵד וְצ"ל דְּקָנְס הוּא.

וְהִנֵּה רַבָּנוּ וּר"י לְכַאוּרָה הִחְלִיפוּ שִׁיטְתָן בְּזָה דְּבַעֲיָקָר הָעִירוּב ס"ל לְרַבָּנוּ דְּלֹא בְּעֵינֵן שְׂיָהֵן רָאוּי לֹו לְאַנְכְלוּ דֵּהָא מְכַשְׂרֵי לְיִשְׂרָאֵל בְּתַרוּמָה וְהָכָא ס"ל דְּנִיחָא לִי דְּמִינְטֵר דְּאִי אִינְטֵרִיף אֶכִּיל לִי וּר"י ס"ל דְּבַעֲיָנוּ רָאוּי לְאַנְכְלוּ וְכִסּוּמְכוּס כְּמִש"כ הַתּוֹס' לְעִיל וְהָכָא ס"ל דְּלֹא נִיחָא לִי דְּמִינְטֵר לְאַנְכְלוּ וְיֵשׁ לִינְשֵׁב וְדו"ק.

וְעֵינִין בְּרַבָּנוּ יְהוֹנָתָן ז"ל מִש"כ בְּהֵף דְּאֵהֶל זְרוּק וּדְבָרֵיו ז"ל צָרִיף בְּיָאוּר: דֵּף לֹא ע"ב גְּמָרָא הַשּׁוֹלַח עִירוּבוּ בִּיד חֲש"ו כו' וּמְסַקִּינוּ בְּגַמ' פָּאן בְּעִירוּבֵי תַּחּוּמִין אִין יָכוּל לְשַׁלְּחַת ע"י קְטָן וּפִירִש"י ז"ל מְשׁוּם דְּלֹא אֵלִים לְמִיקְנֵי שְׁבִיתָה וְא"כ אֶפִּי עוֹמֵד וְרוֹאֵהוּ עַד שְׁהַנְיָחוּ שָׁם לֹא מְהַנִּי וְהַקְשׁוּ הַתּוֹס' מֵהָא דְּמַעֲלָה דְּתַנִּיָּא הֵתָם נָתְנוּ עַל הַפִּיל אוֹ עַל הַקּוּרף הָרִי זֶה עִירוּב אֵלְמָא דְּאַפִּילוּ עַל הַפִּיל ה"ז עִירוּב וְלֹא נִיחָא לֵהוּ לְהַתּוֹס' לְפָרִשׁ דֵּהֵתָם אִינְרִי בְּאֵמֵר לְאַחַר לְקַבְלוּ הַיְמָנוּ דֹא"כ מֵאֵי פְּשִׁיט הֵתָם לְעַנְן מְעִילָה וְהַתּוֹס' בְּמַעֲלָה פֶתְבוּ בְּשֵׁם הַר"ר אֶפְרַיִם לִינְשֵׁב דְּאִינְרִי בְּאֵמֵר לְאַחַר לְקַבְלוּ מִמְּנוּ וְדַחָה דְּבָרֵיו מְטַעַם הַנ"ל ע"כ פִּירְשׁוּ הַתּוֹס' ז"ל דֵּהַטַּעַם הוּא מְשׁוּם דְּלֹא הַיְמָנוּהוּ רַבָּנוּ לְקָטָן אַבְל בְּעוֹמֵד וְרוֹאֵהוּ שְׁהַנִּיחַ שָׁם ה"ז עִירוּב וְאַפִּי עַל הַפִּיל וְהַקּוּרף.

וְיֵשׁ לְדַקְדָּק לְפִירוּשָׁם ז"ל לְמָה תְּנִינוּ בְּמִתְנִי ה"ז עִירוּב דְּוּנְקָא בְּאֵמֵר לְאַחַר לְקַבְלוּ בֵּינוּ דְּאִינְטֵרִיף לְאוּקְמִי בְּעוֹמֵד וְרוֹאֵהוּ א"כ אֶפִּילוּ לֹא אָמֵר לְאַחַר לְקַבְלוּ הַיְמָנוּ הָרִי זֶה עִירוּב וְעוֹד הָא דְּנָתְנוּ עַל הַפִּיל דֵּהָוֵי עִירוּב בְּעוֹמֵד וְרוֹאֵהוּ בְּמֵאֵי עֶסְקִינוּ אִי דְּאֵמֵר הַמְשַׁלַּח תִּיקְנֵי לִי פֶת זֶה א"כ גַּם רִש"י ז"ל נִרְאָה דְּמוּדָה בְּזָה דְּמַהַנִּי בֵּינוּ שְׁהַמְעָרַב עֲצָמוּ אוֹמֵר שְׂיָקְנָה לֹו פֶת וְאִי דְּהַמְעָרַב לֹא אָמֵר פְּלוּס א"כ אֲמַאי ה"ז עִירוּב.

ע"כ נִרְאָה לִינְשֵׁב שִׁיטַת רִש"י ז"ל דֵּהָא דְּמַעֲלָה אִינְרִי דְּאֵמֵר הַמְעָרַב עֲצָמוּ תִיקְנֵי לִי הַפֶּת וְהָא דְּתַנְנוּ הָכָא בְּקָטָן דְּאִין זֶה עִירוּב הַיְיָנוּ הִיכָא דֵּהוּא סוּמָף עַל אֲמִירַת הַקָּטָן וְקָטָן לֹאוּ בַר אֶקְנוֹי' הוּא וְאִין אֲמִירַתוֹ פְּלוּס וְכֹן פֶתְבוּ הַתּוֹס' בְּמַעֲלָה בְּמִסְקִנַת דְּבַרְיָהֶם.

וְהַרִיטְב"א ז"ל הִבִּיא לְפָרִשׁ כֹּן בְּסוּגְיִין בְּשֵׁם הַר"ר אֶפְרַיִם ז"ל וּלְמֵאֵי שְׁפִירְשׁוּ הַתּוֹס' בְּמַעֲלָה בְּשֵׁם הַר"ר אֶפְרַיִם י"ל לְמָה הִבִּיא הַש"ס שָׁם בְּרִינְתָא דְּנָתְנוּ עַל הַפִּיל וְלֹא הִבִּיא מִתְנִיתִין דְּאֵמֵר לְאַחַר לְקַבְלוּ הַיְמָנוּ מְהַנִּי בַחֲש"ו וְעֵינִין בְּרִיטְב"א ז"ל הַדְּבָרִים מְבוֹאָרִים

היטב ולפ"ז אין צריף לומר דלא שמייע ליי לרב חסדא ברייתא דמעילה וכ"ת א"כ מאי פריף הש"ס וליחוש דילמא לא ממטילי דילמא מהימן שפיר וי"ל דפריף אשוטה וחרש ומי שאינו מודה בעירוב דהני נדאי לא מהימני ובירושלמי אמרינן דקטן היינו פחות מן ט' אבל בן ט' שפיר מערב ואיכא פלוגתא התם לחד מ"ד קטן בכל גוונא צריף לעמוד עליו ולחד מ"ד דווקא היכא דאמר צא וערב אבל אם אמר הקטן אצא ואערב לה שפיר מהימן ואי"ה לקמן יבואר יותר ועל הא דלא אמר רב חסדא למילתין אמתניתין י"ל דמתניתין פשיטא לי דאיירי בעומד ורואהו ואפ"ה איכא רבותא ברישא דלא סמכינן עלניהו ועל אמירתן אבל ברייתא לא ניחא לי להמקשן לאוקמי בעומד ורואהו דא"כ מאי קמ"ל ברישא ליכא רבותא דפשיטא דאם לא אמר בעצמו שיקנה לו הפת דלא הוי עירוב ואי אמר פשיטא דהוי עירוב ובסיפא נמי ליכא רבותא אלא ע"כ איירי באינו עומד עליו ואיכא רבותא בסיפא וע"ז משני רב חסדא דע"כ איירי בעומד ורואהו וצריף לעיין לקמן בפ' מש"ה בהא דפליגי רש"י ותוס' לענין קטן בעירובי חצירות ודו"ק ועיין ברבינו יהונתן בזה ועיין מהר"מ ז"ל: דף לב ע"א גמרא פלוגתא דר"נ ור"ש בחזקת שלית עושה שליחותו בשל תורה והנה התוס' ז"ל הביאו פאן מחלוקת בין הראשונים ז"ל ר"ת ז"ל פסק כר"נ מהא דחולין דמסקינן אין חזקתו תרום ומהא דגיטין פ' התקבל והר"י ז"ל דחה ראיותיו דלא פליגי אלא היכא דהמשלח יבא לידי מכשול ע"י והתם גבי תרומה ידע המשלח כשיראה שלא הניח התרומה בצד הכרי כמש"כ הרא"ש ז"ל ועיין במשל"מ שהאריף בזה לעשות מחלוקת בין הרא"ש ז"ל והר"י ז"ל ואינו מוכרח פי שניהם לדבר אחד נתפוננו ע"ש בפ"ד מה' בכורות אבל מדברי הרמב"ם ז"ל נראה דאין חילוק בזה דהרי כתב בפ"ד מהל' תרומות האי דינא דאין חזקתו תרום וכן בכל איסורי תורה אין סומכין אחזקה זו להקל משמע דהא דאמר לשלוחו לתרום ג"כ שייכא בפלוגתא דרב נחמן ורב ששת וכן משמע מירושלמי במעשרות במכילתין דאמר רב ששת התם דהאומר לחבירו הריני מעשר ע"י אין צריף לעמוד עליו אלמא דבתרומה ומעשר נמי פליג רב ששת וס"ל חזקה שלית עושה שליחותו אף דאין מכשול לפני המשלח והנה איכא מ"ד בירושלמי דהא דאמר רב ששת דאין צריף לעמוד עליו היינו דווקא אם אמר השלית הריני מעשר על ידיך אבל אם אמר המשלח צא עשר ע"י צריף לעמוד עליו ומזה נראה ג"כ דעיקר טעמא דחזקה שלית כו' היינו דוודאי נעשה כמו שאמר ואפילו היכא דליכא מכשול דאי הטעם דוקא משום מכשול א"כ אין סברא לחלק בין אמר השלית לאמר המשלח מ"מ פנין דהמשלח סומך עליו ודאי לא יעבור אלפני עור ועוד דכי היכי דאם אמר השלית קודם מהני אפילו היכא דליכא מכשול ה"נ סתם שליחות לרב ששת והנה הרמב"ם ז"ל בה' מעשרות פ"א ה"ח פסק פשיטת הירושלמי דאם אמר השלית הריני מעשר ע"י מהני וקשה לי דא"כ מאי מיייתי ר"ש ראיה מהא דמלא לה פלפלה תאנינים הלא זה דומה לאומר אצא ואעשר וא"כ ר"נ נמי מודה בזה וכן נראה קצת מירושלמי מעשרות פ' שהביאו התם הא דרב ששת אברי' זו דמלא לה פלפלה ועוד להאי חילוקא אין להוכיח פלל מפהנים פיון שהם מצווין מצד עצמן מפי הגבורה וכבר קיבלו עליהם לעמוד לשרת.

והנה מאי דכתיבנא להוכיח מן הירושלמי דרב ששת פליג אפילו בדבר שאין מכשול למשלח מהא דהריני מעשר על ידיך יש לדחות ולומר דמירי דהשלית מעשר משלו על

המשלם וא"כ ה"נ יש מכשול למשלם ובזה יתנישב לי מאי דקשיא על המשל"מ שהביא ד' תה"ד דהא דתיישינן דילמא אחר שמע ותרום וקוי תורם שלא ברשות היינו דווקא בתרומה דיש בה עין יפה ובינונית ורעה אבל בדבר השנה כששמע האחר ועשה מה שעשה עשוי פינן דניחא לי להמשלם בזה וכתב המשל"מ דא"כ לענן מעשר אם שמע אחר ועישר הוי כמעשר מדעת ולפ"ז תיקשי אמאי כי אמר המשלם לה ועשר על ידי אינו סומך עליו פינן דרואה שהוא מעושר א"כ אין בזה שום חשש אבל למאי דכתיבנא דאיירי במעשר משלו א"ש והנה הטור ז"ל בי"ד סי' של"ה כתב פלוגתא דר"ת ורבינו שמשון וכו' אדעת ר"ש הלכה אמידע שפרי תרום לא תיישינן שמה תרום אחר [ונראה כוונתו דמייירי שגם השליח יודע שהאחר רוצה לתרום א"כ אם לא יתרום הוא יהי מכשול לפני המשלם] אבל אם אין ידוע לו שהוא תרום לא יסמוך אשליח שהשליח חושש שמה לא יסמוך עליו ואין כוונתו ז"ל דמספק לא יסמוך אשליח דהא משמע בכולי סוגיא דהמשלם סומך אשליח אף דלא ידע אם עשה שליחותו מ"מ סומך הוא אחרתו אלא צ"ל דתרומה שאני שהי' לו להניח התרומה בצד הפרי כמש"כ הרא"ש ז"ל או אפשר לומר דע"כ לא אמרינן דיכול המשלם לסמוך אחרתו גם אם לא ידע בבירור אם עשה השליח שליחותו אלא בדבר שאין בידי המשלם לעשות וא"כ ע"כ סמיה על השליח אבל בתרומה שיכול הוא עצמו לתרום ונדאי לא סמיה אשליח וסברא נכונה הוא.

[אנ"ה לפ"ז לא אבין התחלת הסוגיא היכא מדמה עירוב דיכול לעשות בעצמו להא דעומר וקרפן יולדת ונזה דאין בעה"ב יכול לעשותם] אלא דמהא דמלא לה פלפלה תאנים לא משמע פן דהא התם יכול המקבל לעשר לעצמו ואפ"ה הוא סומך על הנותן שהוא שלוחו ובאמת יש לדקדק אמאי לא תיישינן בהא דמלא לה כו' שהנותן לא עישר מפני שבדעתו שהמקבל יחוש לעצמו ויעשר ולא יסמוך עליו וצ"ע בזה בפ"ק דדמאי בהא דפליגי ר' יוסי ורבנן אם מותר לשלוחו טבל ונדאי ובפ"ה שם ע"ש.

[ואפ"ל דהרמב"ם ז"ל נטה מפני רש"י ז"ל דחשיב לי לבע"ה לשליח שהוא שליח על פה לעשר מה שהוא נותן דבאמת פלא גם בלא דברי הירושלמי דהיאך נחשבים לבע"ה כשליח הא בע"ה עלי' דידי' רמיא חיובא ואין רשות לאחר לעשות בלתי רשותו בע"כ נותן דעתו משא"כ בשליח החושב בלבו ודאי לא יסמוך עלי בע"ה ויפריש בעצמו לכן פ"ה הרמב"ם ז"ל דברי הגמ' דדייק חזקה שליח עושה שליחותו מדסמיה בע"ה על המקלט שצונה לנו ללקוט דהא לקיטה מן המחובר הוא וכדמשמע לישנא דלקוט לה תאנים מתאנתי ולא תיישינן אולי לא ילקוט ולא יעשר פי היכא דלא להוי מן החיוב על הפטור מן התלוש על המחובר וישאר המעשר טבל כמו שהוא וע"ז תי' בגמ' התם כדר' חנינא חזאה דחזקה על חבר שאינו מוציא מת"י דבר שאינו מתקן ומסתמא בקש לו עצה לפוטרו כגון שיער באומד את תאנתו כמה תעשה וקרא עליהם מעשר ממקום אחר לכשיתלשו דדבריו קיימין כדאיתא קדושין ס"ב].

[ובאמת פהנים לא דמו דאע"פ שקבלו בסיני הא קבלו בכללות שיקריבו קרבנותיו של ישראל משא"כ דהכא צריף ליחות לפרטא דכהן זה יקריב קרבנו של זה והדר הוי ליה בכלל שליחות סתם].

ז"ל השמיטו למימרא דרבא ונראה דטעמניהו פיון דמ"מ אינו יכול ליטלו ולאוכלו לא
הוי עירוב ולסומכוס ור' יהודא ונדאי נראה דלא הוי עירוב פל שאינו יכול לאוכלו
במקום שבייתתו והתוי"ט ז"ל כ' בפרקין דדעת הרי"ף בהא דפסק דמערבין בתרומה
לישראל הוא משום דאי בעי מיתשיל עלי' וכרבי אבל בשאר מילי קי"ל פסומכוס וא"כ
הכא לא הוי עירוב לדידהו אלא דדברי התוי"ט צ"ע דונדאי נראה מדברי הרי"ף ז"ל
והרמב"ם ז"ל דהלקה פרבגן דסומכוס דמידי דחזי לאחרוני שפיר הוי עירוב וכבר פתבתי
לעיל מזה ואי"ה לקמן בסוגיא יבואר עוד מזה: שם גמרא הכא באילן הנוטה חוץ לד'
אמות עסקינן עיין פירש"י ז"ל ותוס' ז"ל ולפי שיטת הרמב"ם ז"ל דד' אמות של עירוב
הוא באמצען וכמש"כ הה"מ שם א"כ הא דאמרין הכא שנוטה חוץ לד' אמות היינו חוץ
לב' אמות שהוא שיעור ד' אמות א"כ אין כאן קושיא למטה מי' היכי מציי מיייתי לה ודו"ק
ולשיטת רש"י ותוס' ז"ל יש להקשות מהא דפריף רב משרשיא לרבא בשבת דף ח' על
הא דאמר תשמיש ע"י הדחק לא שמי' תשמיש מהא דתניא נתפנין לשבות בר"ה ונהניח
עירובו בבור למעלה מי' טפחים עירובו עירוב למטה מי' טפחים אין עירובו עירוב ואי
תשמיש ע"י הדחק לא שמי' תשמיש אפתי הוי מכרמלית לרה"ר זימנין משני לי' דקאי
בכרמלית ואמאי קרי לי' כו' וזה ונדאי נראה שצ"ל גם שם שנתפנין לשבות חוץ לד'
אמות מן הבור דאי בתוף ד' אמות הא ד' אמותיו הוי כרה"י ועולה עד לרקיע ויורד עד
התהום וא"כ אמאי למעלה מי' לא הוי עירוב אלא ע"כ צ"ל דנתפנין לשבות חוץ לד'
אמות מן הבור וא"כ לפירש"י ותוס' תיקשי למטה מי' אמאי עירובו עירוב הא אסור
הוא לטלטל יותר מד' אמות אפילו בכרמלית וכרייתא אתיא פרבגן דלא התירו שבות
ביה"ש וצ"ל דמייירי דלא נתרסק הרבה חוץ מד' אמות וכמש"כ התוס' ז"ל ונהנה מהא
דמשנינן באילן הנוטה וע"ז איצטריוף למימר דהדר זקוף ואמאי לא מוקי הש"ס דמקום
שבייתתו הי' רחוק ד' אמות מן האילן נראה מזה דהכי לא הוי עירוב פיון דהעירוב מנח
חוץ לד' אמותיו ודווקא באילן הנוטה דנתפנין לשבות בעיקרו ונוף האילן נוטה חוץ לד'
אמות הפל א' הוא וכ"כ הריטב"א ז"ל והשפא תיקשי גבי בור מא"ל ויותר תיקשי
לשיטת בעה"מ ז"ל ורבינו יהונתן דקושניית הש"ס מאי למעלה ומאי למטה היינו דאמאי
הוי עירוב פיון דהוא חוץ לד' אמות ומשני דהדר זקוף שיהוה יטנו לתוף ד' אמות א"כ
גבי בור מאי איכא למימר אם לא שפאמר דלענין בור לא מהני ד' אמות לעשות הוא
ועירובו במקום א' אף לא ידענא לחלקומכאן סעד לשיטת הרי"ף והרמב"ם ז"ל
שהשמיטו להא דרבא ועל מה שפירש"י ז"ל הקושיא על לשון מעלה ומטה דהוי לי'
למיתני גבוה ונמוך א"כ התיב גבי בור נמי אמאי לא תני עמוק י' ואינו עמוק ויש לחלק:
שם גמרא נתנו בכלפלה כו' עירובו עירוב וכתיב רש"י ז"ל דלא גרסינן בד' רבי דאסור
ליטלו מדלא פריף ארבי לימא קסבר צדדים כו' והריטב"א ז"ל בשם הגאונים קיים
גירסא זו ופי' דלהכי פריף דווקא לרבגן משום דאף דפליגי בפ' מי שהחשיף בצדדים
היינו בשבת אבל ביה"ש לאשמעינן ולא אשפסון ותמיה לי' הא אמרינן בהדיא שם
בפרייתא דווקא נעץ יתד באילן ותלה בו כלפלה הוי עירוב משום דהוי צידי צדדים אבל
בלא יתד לא הוי עירוב אלמא דאיכא מאן דאסר צדדים אפילו ביה"ש: שם רש"י בד"ה
אלא ארישא כו' אע"ג דהוא ועירובו בר"ה אין זה מדוקדק דהא עירובו בכרמלית הוא
כדמשמע פריש הסוגיא ועיין מהרש"א ז"ל שפראה שפעמד ע"ז אבל נחסר בדפוס: שם

תוס' בד"ה אי דאית בי' ארבעה כו' צריך לדקדק מה בין פלפלה זו דהוי חנורי רה"י ובין נוף דלעיל דהקשו בתוס' והא הוי מחיצה ושהגדלים בוקעים וי"ל דהפלפלה שנה לאילן כמש"כ התוספות לקמן: ע"ב גמרא וסבר לה כר' יהודא.

הקשה הריטב"א ז"ל והמהרש"א ז"ל א"כ אמאי לא מוקי הש"ס לרישא דנתנו באילן ג"כ באילן דלית בי' ד' ע"כ למעלה מעשרה אין עירובו עירוב דבעינן מקום ד' וכן הקשה הרא"ש ז"ל אמתינתין ול"נ לנישב דהנה ביקא דאמר ר"י נעץ קורה ברה"ר גבוה י' ורחבה ד' עירובו עירוב נחלקו בזה רש"י ותוס' ז"ל רש"י ז"ל פי' משום דנותן עירובו יש לו ד"א ולפי' ז"ל תיקשי לי הא ר' יהודא ס"ל להדיא דבעינן דווקא ראוי לאכילה כדמוכח לעיל גבי נותן עירובו בביה"ק וכמש"כ התוס' שם ועוד הקשה הריטב"א ז"ל א"כ אמאי לא מיייתי סייעתא לרבא מד' ר' יהודא.

והתוס' ז"ל פירשו דמייירי באין תחתיו ג' דלא הוי רה"י משום דגדלים בוקעים בו. וגם על שיטה זו קשיא לי טובא דלשיטתם צ"ל דר' יהודא ס"ל פ"ב דלא גזרו על שבות ביה"ש מדדייקינן אליבא דלמטה מעשרה אפילו אין רחבה ד' הוי עירוב וה"ה רחבה ד' ולעיל מהא דס"ל לר' יהודא דאין מערבין לישראל בתרומה מוכח דלא ס"ל פ"ב דאל"כ הא איבעי מיתשל עלי' וכדאמרין לעיל אליבא דסומכוס ועיין בריטב"א ז"ל בזה ע"כ נראה לי לפרש דהא דר' יהודא מייירי בנתכונן לשבות למעלה וכ"ת בשלמא לפירש"י ותוס' א"ש דנקט נעץ קורה ברה"ר לרש"י ז"ל לאשמועינן דנותן עירובו יש לו ד' אמות ולתוס' ז"ל קמ"ל דהוי מחיצה ושהגדלים בוקעים בה אלא למה שפירשתי אמאי נקט רה"ר י"ל דהא דר' יהודא בעי מקום ד' הוא דווקא ברה"ר אבל ברה"י לא בעינן מקום ד' וכדאשכחן כה"ג נמי לענין שבת.

והשתא אתי שפיר דלא מצינן לאוקמא מתני' וברייתא דמייירי בלית ביה ד' דא"כ אמאי נקט סתמא הא איכא למיטעי ולמימר דגם ברה"י בעינן מקום ד' והי' צריך לפרש דמייירי ברה"ר אבל אם עיקר החילוק בין למעלה ולמטה הוא משום איסור טלטול אין צורך לפרש דמייירי ברה"ר דממילא ידעינן דבהכי מייירי ואין מקום לטעות בזה והא דלא פירש גבי הא דכלפלה משום דקאי ארישא דמייירי ברה"ר ועיין בתוספתא דלא נזכר בדברי ר"י קורה ברה"ר עוד איתא התם גם בכלפלה החילוק בין למעלה מעשרה או למטה וקמ"ל דלצדדים אסורין ועיין בתוס' ד"ה ורבי דלא ניחא להו בהאי רבונתא ולגירסת רש"י ז"ל דלא גרס בד' רבי ואסור ליטלו ניחא יותר דלפ"ז לא שמעינן ממילתך דרבי האי מילתא ועיין מהרש"א ז"ל מש"כ בזה ויותר נראה דגירסת התוס' הוא בד' רבי ואסור ליטלו.

וצריך לדקדק בהא דאיתא פ' מי שהחשיך נעץ יתד באילן ותלה בו פלפלה למעלה מי' אינו עירוב למטה מי' הרי זה עירוב ופירש"י ז"ל דסתם פלפלה רחבה ד' ולזה תיקשי דאמאי הוי רה"י הא גדיים בוקעים בה ואי"ה לפנינו תבאר עוד: והנה בילדותי אמרתי דהא דלא בעי ר' יהודא למטה מעשרה מקום ד' הוא משום דלטעמי' אזיל דס"ל קלוטה כמו שהונחה אבל לדין וגם אליבא דרבי מסקינן דלא אמר רבי אלא ברשות היחיד מקורה ולא סבירא ליה קלוטה כמו שהונחה אם כן אין חילוק בין למעלה מעשר או

למטה והוא דבר נאה לפי לשון רש"י ו"ל אבל האמת נראה דלד' פתב רש"י ו"ל פן וכן פתב הריטב"א ו"ל.

ומאי דכתבנא לעיל דלענן פרמלית לא איכפת לן אי גדיים בוקעים בה לא מצאתי הדבר מבואר אלא דמד' הריטב"א ו"ל משמע נמי פן ועוד דבעיקר הדבר אי בעינן בכרמלית מקום ד' פליגי אמוראי בריש שבת ודו"ק: שם גמרא פמאן דלא פרבי ובר"י התוס' ו"ל פירשו לשיטתן דקאי אר' יהודא ובאמת לא ידענא אמאי לא מוקים לה בנתפונן לשבות למעלה ועוד דילמא מייירי שהוא בתוך ד' אמותיו ולשיטת בעה"מ ו"ל ליפא לאוקמי קלל בחוץ לד' אמות דהא ליפא הכא נוף למימר הדר וזקיף אלא דכבר פתבתי לעיל דלר' יהודא לא מהני ד' אמות של עירוב פיון דאינו יכול לאוכלו אף דיש לחלק ושיט' אית דפירשו ברש"י נפלגה היא ועיין בריטב"א ו"ל: שם גמרא ר' ירמ' אמר הואיל ויכול לנטותה ולהביאה לתוך י'.

התוס' ו"ל פתבו בשם רש"י ו"ל דמה שמטה הכלפלה לתוך יו"ד אין איסור דאגד פלי שמי' אגד עוד פתבו דאפילו למ"ד לא שמי' אגד אין פאן איסור דאורייתא פיון דנח בכלפלה שהיא נעשית פרמלית.

ולפ"ז ד' חכמים דאמרו כו' פל שאסור ליטלו כו' קאי נמי אסיפא אפילו אי צדדים מותרים דאפתי איפא איסור דרבנן מפרמלית לרה"ר אלא דלפי מה שפתבו התוס' בפ' מי שהחשיף דאין פרמלית בכלים ע"כ צ"ל דהטעם הוא משום אגד פלי וא"כ קשיא לי מהא דתניא התם נעץ יתד ותלה בו פלפלה למעלה מי' אינו עירוב אמאי והא יכול לנטותה לתוך עשרה ולא מצינו באגד פלי אלא פלוגתא דאמוראי ותיקשי מברייתא דפ' מי שהחשיף למ"ד אגד פלי שמי' אגד ולרבא פריה התם מהאי ברייתא ורבא ס"ל אגד פלי שמי' אגד למסקנא בפ' המצניע.

והריטב"א ו"ל פתב עוד טעמא אחרנא דהטי' זו לא חשיבי הנחה על מקום ד' ולסכרא זו איפא שבות ואתיא האי ברייתא פרבנן ולמטה מי' עירובו עירוב משום דאין פרמלית בכלים ומשיטת הירושלמי משמע דאין איסור פלל בנטיית הכלפלה דמסיק התם ע"ז דעירובו עירוב ומותר ליטלו אלא דע"כ צריף להגיה שם פמו שהגיה הק"ע ו"ל עוד נראה התם דלמטה מי' אין פאן איסור משום פרמלית ועיקר השבות הוא משום שימוש באילן ובכלפלה ליפא משום שימוש באילן דהני צדדים ומש"ה במתניתין אסור ליטלו ובכלפלה מותר ליטלו ושיטת הירושלמי צדיין לא בריא לי' פי צ"ע גדול שם ודו"ק ותשפח: תוס' בד"ה איתב' כו' לפ"ה כו' צריף לחלק כו' הגה החילוק מבואר דהתם הפל רשות אהד ושפיר אמרינן הואיל ומצי לאתוי' אבל הכא דהעירוב הוא ברה"י ושבייתו הוא ברה"ר לא ניתא ליה לעשות ע"י הואיל פאילו הוא ועירובו במקום אהד אלא חשיב הוא במקום א' ועירובו במקום אחר אלא דלפ"ז צ"ע מש"כ התוס' לקמן ליישב לשיטת רש"י ו"ל דפריף נמי משפת למה לי' להוליכו למקום השבייתה יוציאנו מביתו ואח"כ נאמר הואיל ומצי לאתוי' פחות מד' אמות והשתא קושיא זו הי' יכול להקשות בלא ד' ר' ירמ' דהכא נודאי אמרינן הואיל פיון דהפל רשות אהד ומה לי אם הניח עירובו חוץ לד' אמות במקום השבייתה או חוץ למאה אמה אלא דבהג"ה בתוס' פתבו דלרש"י ו"ל לפי האמת אין צריף להוליכו למקום השבייתה היכא דשבת ברה"ר שוב ראיתי בריטב"א

ז"ל שפכתב דלעיל לא אמרינן הואיל אלא משום דאילן משוי לה חד מקום ע"ש פריטב"א
שעמד ע"ז לשיטת רש"י ז"ל ודברי בעה"מ ז"ל שפכתב דהא דפרכינן לעיל מאין למעלה
כו' לאו משום חילוק רשות הוא אלא מחמת דאינו יכול להביאו אצלו משום מעביר ד'
אמות צ"ע הא לא צריף אלא לאתו' למקום שביתתו ובגטילה אחת יכול להביאו ואי הי'
מפרש מחמת חילוק רשות הנחת עירובו ממקום שביתתו הוי א"ש אלא דלפ"ז לא הוי
פריף הש"ס והא אי בעי מיייתי לה דרף עלי' פיון דברשויות מחלקים לא אמרינן הואיל
עכ"פ שמעינן מהאי שמעתא דמאן דלית לי' הואיל ויכול לנטותה היינו משום דשתי
רשויות הם ולא מהני מה שיכול להביאו וא"כ יש לדקדק אפילו מונח במקום פטור
וכרמלית נמי יחשב הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר וצ"ל פיון דמותר לטלטל
מזל"ז מה"ת לא חשיב רשות בפ"ע לענין עירוב אלא הפל רשות אחד הוא ודו"ק: דף
לד ע"ב תוס' בד"ה גזירה אטו י"ט כו' אבל ה"כא כו' משום איסור הוצאה דאורייתא ויש
לדקדק לענין זה שצריף להוליכו למקום השביתה ליכא איסורא דאורייתא אפי' ביי"ט
אחר השבת אם הוציאו מביתו קודם השבת וי"ל פיון דגזרו להוציאו מביתו גזרו נמי
להוליכו למקום שביתתו ועיין בהג"ה בתוס' ומכאן מוכח דרבי ס"ל דלא גזרינן משום
שבות אפילו ביה"ש של מוצאי שבת ועיין במ"א: נתפנון לשבות בראש השוכה כו' עיין
בזה פריטב"א ז"ל ובמהרש"א ומהר"מ ז"ל ביאור שיטת רש"י ותוס' ז"ל בזה: ע"ב
תוס' בד"ה אי למעלה כו' ולעיל גבי אילן לא רצה לתרץ כו' עמש"כ לעיל בזה ולשון
פי' המשניות להרמב"ם ז"ל צ"ע בזה דו"ל והוא שיהי' הבור פרמלית ושביתתו ברה"ר
והוא דלא כדמוקים לה הש"ס וכמדומה שהוא לפי הגוססא בדברי הרמב"ם ז"ל בפ"ד
דבור שפכרמלית הוי פרמלית אפילו עמוק י' ורחב ד' ובזה ניחא מאי דתנו האי בבא
דהא פרבי פבר סתם לן ברישא ועוד י"ל דמייירי בבור שאינו רחב ד' דהוי פרמלית
לשיטת הרמב"ם ז"ל אלא דסוגיית הש"ס לא משמע פן ועיין בתוי"ט מה שדקדק פאן
ודו"ק: שם פירש"י ז"ל אפילו גבוה מאה אמה כו' ואע"ג דלמעלה ד' כו' ובירושלמי
משמע דאי איכא למעלה ד' הוי רה"ר דמוקי להאי דווקא דאם אין תלוש ונעוץ לא היינו
בנתונה טבלה של ד' על ראשו והוי רה"ר ולא מציי לשנויי משום שימוש באילן משום
דיכול לעבור על שבות וכמבואר שם וק"ל דא"כ אפילו תלוש ונעוץ נמי ועיין במפרש
שלא עמד ע"ז וצ"ע: שם גמרא איתב' רמי ב"ח כו' עיין פריטב"א ז"ל: שם גמרא ומנא
תימרא דשאני בין עוזרדין כו' עיין פריטב"א ז"ל ועמש"כ לעיל גבי שפולת מקיפות
אותה ע"ד מהרש"א ז"ל ע"ש: שם גמרא ואמאי הוא ועירובו כו' מכאן קשה לפירש"י
ז"ל גבי ביה"ק דווקא אליכא דסומכוס קאי דא"כ היכי פריף הש"ס ה"כא בפשיטות
וי"ל דכאן לא חזי לשום אדם וק"ל: תוס' בד"ה אמאי כו' והקשו מהא דשובר אדם את
החבית דמגדל נמי פלי הוא ורצו לחלק בין מגדל גדול למגדל קטן דבקטן אין בנן
וסתירה אפילו בכנונה להכי מותר לשבור בלא כנונה אפי' לכתחלה ולפ"ז לא הוי צריף
הש"ס בביצה לאוקמי' אליכא דר' אליעזר הא דשובר את החבית במוסתקי פיון דליכא
חיובא דאורייתא בזה וא"ל פיון דמחייב ר"א בקטמו לחצוץ בו שיניו ש"מ דס"ל יש
בנן בכלים ז"א דהא משמע לקמן באוקימתא דרבה ורב יוסף דר"א נמי ס"ל אין בנן
בכלים אבל למאי דכתבו לחלק בין בנן גמור לתיקון בעלמא א"ש כא אצטריף לאוקמי
הא דשובר את החבית במוסתקי.

ומד' הרי"ף ז"ל בשבת ובביצה נראה דלרבנן אפילו שלא במוסתקי מותר לשפר וכתב
הר"ן ז"ל בשבת לחלק בין כלי קטן לגדול גדול הוי פאהל ושינה בו בנגן וסתירה והקשו
לדידי' ע"כ צ"ל דר"א ס"ל יש בנגן אפילו בכלי קטן מהא דמוקמינו אליבין במוסתקי
וא"כ מצינו לאוקמי פלוגתיהו הקא במגדל קטן אבל הוא עצמו בביצה פתב סברא
אחרין דלקחי שרו רבנן בתבית משום דאפילו מכונן לעשות פלי לא מיתסר אלא מדרבנן
דמלאכה שלא פדרכו הוא ור"א דס"ל דאפילו שלא פדרכו חייב בקיסם צריה לאוקמי
אליבין במוסתקי ולפ"ז הד"ק התוס' לדוכתין מ"ש מגדל מתבית דה"נ שלא פדרכו הוא
וצ"ל דבדבר השינה סתירה גמורה אסור אפילו כה"ג אלא דאפתי תיקשי למה ליה להר"ן
ז"ל למימר דמש"ה לא מיתסר אלא מדרבנן משום דשלא פדרכו הוא תיפוק לי משום
דאין בנגן וסתירה בכלי קטן וי"ל דהא דמחייב ר"א נמי לאו משום בנגן וסתירה הוא
אלא משום מכה בפטיש ולזה צ"ל אליבא דרבנן דהוי שלא פדרכו ועיין בש"ג בשבת פ'
חבית שפתב לב' סברות הר"ן ז"ל יחד ולא הבנתי עוד פתב שם דלדברי הרמב"ם ז"ל
דס"ל דיש בנגן גמור בכלים ע"כ מוקי למתני' במוסתקי ולא משמע פן מדלא פי' זאת
בהלכותיו אבל לסברת הר"ן ז"ל דהוי מלאכה שלא פדרכו איכא לאוקמי אפילו שלא
במוסתקי ועיין בפ"א מה' שבת מה שהקשה הכ"מ ד' הרמב"ם ז"ל אהדדי בעושה נקב
בלול ומה שהביא התוס' וירושלמי לא הבנתי דהא ע"כ הירושלמי פליג אגמרא דידן
דהא דאמר בירושלמי אבל במגדל של עץ כו' קאי אר"א דגם ר"א מודה בזה ובש"ס
דילן מוקמינו אליבא דר"א במוסתקי ובתוספתא גרסינן הקא ר' אלעזר וא"ש ועדיין צ"ע
בזה.

והרמב"ם ז"ל פתב האי דינא דנתנו במגדל בסתם אם יכול להוציאו בלא מלאכה ה"ז
עירוב וא"כ אליבין מותר לפותחו ביה"ש דלא הוי אלא שבות אלא דא"כ אינו מיושב
לשונו ז"ל בפ"א מה' עירובין מש"כ אם א"א לו להוציא א"כ עשה מלאכה והיכא מצינו
לאשפוחי כה"ג פין דאפילו אם ישפרנו אינו אלא משום שבות אפילו במגדל של אבן
דסותר שלא ע"מ לבנות אינה אלא שבות וצ"ע: דף לה ע"א תוס' בד"ה חס"מ פ"ה כו'
ולא דק עיין מהרש"א ז"ל ומהר"מ ז"ל אבל בריטב"א ז"ל ראיתי שרש"י ז"ל פי' פן
לפי המסקנא דג' מחלוקת בדבר בנמצא המפתח בשבת לרבנן בין בעיר בין בשדה עירובו
עירוב דאפילו בשדה מצי למעבד כר"ש דנותן לתבירו ונתבירו לתבירו ור' אליעזר
דברייטא בשדה לא הוי עירוב ולר"א דמתניתין אפילו בעיר אינו עירוב ונראה שפן הי'
גירסת התוס' ברש"י וע"ז הקשו דר"א דמתניתין איירי בי"ט ולא מיירי פלל בנמצא
המפתח אבל דעת רש"י ז"ל הוא דר"א קאי נמי אשבת מדאמר פל שאינו במקומו אין
עירובו עירוב משמע אפילו נמצא אבל אינו במקומו אבל נוסחא דילן לת"ק בין בעיר
בין בשדה אין עירובו עירוב דלא מסתבר למימר לת"ק בתרונתיהו הוי עירוב דהא דר"ש
לא איתמר אלא גבי תינוק וספר וא"כ באבד המפתח הוי ת"ק לקולא דמצי סתיר ליה
אבל בנמצא המפתח בשבת או במגדל גמור או בבית רבנן לחומרא דלא ס"ל כר"ש
בגגין ונחצירות ועפ"ז יש לפרש דברי התוספתא שהביאו התוס' ומוזים חכמים לר"א
בחצר ומרפסת ונתנוהו בבית אע"פ שיודעין שאין המפתח במקומו אלא נמצא בחצר או
במרפסת שעירובו עירוב דהא יכול להביאו דהפל רשות אהד ומד' התוס' נראה דהוי
גרסי בד' ת"ק אין עירובו עירוב ומש"כ התוס' דבעירובי חצירות הקילו הרמב"ם ז"ל

לא פתב פון דהא פתב להאי דינא בעירוכי תצירות ובעירוכי תחומין ומש"א בגמרא אליבא דר"א בשערה אין עירובו עירוב פרבנן צריף לפרש דהיינו רבנן דרבי דלא התירו שבות ביה"ש להכי אינו עירוב אפילו יכול להביאו פחות פחות מד' אלא דמאי אירן' ר"א פרבנן הא ת"ק נמי פרבנן ס"ל בהא דלא התירו שבות וכמש"כ התוס' והריטב"א ז"ל פי' לשיטתו דת"ק מתיר אפילו בשערה משום דס"ל כר' יהודא בהמוציא דאפילו חבית מותר ליתן מתבירו לתבירו ור"א ס"ל פרבנן היינו ר"ש דלא התיר אלא בספר ותינוק או כת"ק דפחות פחות מד' עדיף מתבירו לתבירו וננסחת הריטב"א ז"ל ג"כ צ"ע דא"כ לעיל שכתבו התוס' דאפילו רבי לא התיר שבות דפחות מד' אמות ואפתי הא אפשר ע"י תבירו לתבירו והדבר פלאי ועיין פריטב"א ז"ל בזה ומה שכ' בהניחו בביה"ק אינו מוכן ודו"ק ועיין בבעה"מ ובר' יהונתן משפני' פרבנן היינו דלא פר"ש ואינו מוכן דהא לרבנן ג"כ איכא תקנתא דפחות פחות מד': תוס' בד"ה בעיר כו' אע"פ שהי' אבוד בין השמשות ולא ידע נאמנין להם פן וגם טעמא בעי: שם גמרא אבני ורבא דאמרי תרנוניהו כו' ופירש"י ז"ל דר"א ס"ל פרבני ולפ"ז אין אנו צריכין למימר דהא דמתיר ר"א בנמצא בעיר הוא משום דס"ל דגגין ותצירות רשות א' הם אלא משום דס"ל פרבני והשתא ליכא לפרושי דר"א דמתניתין אסר אפילו בעיר ולעיל איצטריף למימר דר"א כר"ש משום דלאוקמתא דלעיל ע"כ ר"א ס"ל פרבנן מדלא שרי למיסתר באורא אבל למש"כ הריטב"א ז"ל דבשבות פהאי לא התיר רבי הוי מצי למימר דטעמא דר"א בעיר הוא משום דס"ל פרבני והוא ז"ל הקשה קושניית רש"י ז"ל מחותמות שפקרקע את"ק ולא אר"א משום דס"ל דאיסור חתיכה אינו אלא בספין ותי' דת"ק ס"ל פרבני דלא גזרו על שבות והא דאיצטריף למימר דת"ק ס"ל כר' יוסי צ"ל נמי דשבות פהאי מודה רבי ולפ"ז ת"ק ור"א ס"ל פרבני ולשיטת התוס' פולחו ס"ל פרבנן: שם גמרא אבל נתגלגל זימנין דאחי זיקא ומייתי ליה והוי מצי למימר דמצי אתו' לי' בעצמו כמש"כ התוס' אלא דהא דנעשה ממילא עדיף: ע"ב גמרא וסבר ר"מ ספיקא לחומרא כו' הנה התוס' נסתפקו לקמן אי חזקה שלא עירב הוי חזקה אי לא ואם נאמר דלא הוי חזקה א"כ ליכא הכא בעירוב אלא חזקה לקולא דהעמד תרומה על חזקתה וא"כ פריף הכא דברי ר"מ אהדדי בפלוגתא רחוקה דהכא גבי עירוב מחמיר בספק אפילו איכא חזקה לקולא וגבי טומאה קלה מייל בספק אפילו נגד החזקה ומשני דס"ל תחומין מה"ת ומש"ה מחמירינן בספיקא אפילו היכא דאיכא חזקה ובדרבנן מקילין אליב' אפילו נגד חזקה ופריף מנגע בא' בלילה דמטהר ר"מ מטעם חזקה ואמאי והא מה"ת היא ומשני בשני פיתי עדים דנוקא מחמיר ר"מ הכא בעירוב וס"ל דנגד עדים חזקה לאו פלום הוא אבל היכא דאיכא חזקה לקולא אפילו בנדבך שהוא מה"ת אזלינן בתרה וספיקא מותר ורבא לא ניחא לי' לאוקמי הך דספק עירוב דנוקא בב' פיתי עדים ומשמע לי' דלר"מ מחמירינן בספיקא דאורייתא אפילו במקום חזקה ובנגע בא' בלילה שאני דאיכא תרי חזקות ומלשון רש"י ז"ל נראה דאין סברא לומר אליבא דרבא דלר"מ לא יועיל חזקה בספיקא ע"כ מפרש דרבא קאי אב' פיתי עדים ובהא מחלק בין תרי חזקות לחזקה אב' בסתם ספק אפילו בחזקה אזלינן לקולא כדקי"ל בכל דוכתא לאוקמי אחזקה אלא דלשיטתו בלא"ה לא קשיא מנגע בא' בלילה דהתם ספק טומאה ברה"ר הלכתא גמירי לה דטהור אפילו נגד החזקה בשלמא אם נפרש דרבא לא מוקי לה בב' פיתי עדים א"כ הכא גבי

עירוב ג"כ ודאי מה"ת אֶזְלִינָן בְּתַר חֲזָקָה וְאִפְ"ה ס"ל לר"מ דְּרַבְּנָן הִתְמִירוּ בְּסַפֵּק א"כ אִמְאִי לֹא הִתְמִירוּ גַם בְּסַפֵּק טְוִמְאָה בְּרַה"ר ע"כ צְרִיף לְחַלֵּק בֵּין תְּרֵי חֲזָקוֹ לְחֲזָקָה חֲזָקָה אֶבֶל אִם בְּב' כְּפִתֵי עֵדִים עֶסְקִינָן וְסַפֵּק עִירוֹב אֶסוּר מֵה"ת וּמֵאִי פְרִיף מְסַפֵּק טְוִמְאָה בְּרַה"ר.

עכ"פ הַעוֹלָה מְהֻלְכָה זֹו לְדַבְרֵי ר"מ בְּסַפִּיקָא דְרַבְּנָן אֶזְלִינָן לְקוֹלָא אֶפִּילוּ נֶגֶד הַחֲזָקָה כְּמוֹ בְּטוֹמְאָה וּבְסַפִּיקָא דְאֹרְיִיתָא הֵיכָא דְאִיכָא חֲזָקָה לְקוֹלָא מוֹדָה ר"מ דְאֶזְלִינָן בְּתַר חֲזָקָה אֶפִּילוּ אִם אֵיתְרַע הַשְׁתָּא חֲזָקָה כְּמוֹ גַבִּי נֶגַע בְּא' בְּלִילָה אוֹ גַבִּי עִירוֹב וּמִתְנִיתִין בְּב' כְּפִתֵי עֵדִים וְאִין הִכְרַח אֶלִיבָא דְר"מ אִי ב' כְּפִתֵי עֵדִים הֵוִי סַפִּיקָא דְאֹרְיִיתָא אוֹ סַפִּיקָא דְרַבְּנָן וְרַבָּא נְמִי קָאִי אֲב' כְּפִתֵי עֵדִים וּבְזָה מְחַלֵּק בֵּין תְּרֵי חֲזָקוֹ לְחֲזָקָה לְפִירִש"י ז"ל וּלְפ"ז נִרְאֶה דְלֹא הֵוִי אֶלָּא סַפִּיקָא דְרַבְּנָן דְאִי מֵה"ת אִין סְבָרָא לְחַלֵּק בֵּין תְּרֵי חֲזָקוֹ לְחַד חֲזָקָה וְאִם נִפְרַשׁ כְּפִשׁוּטוֹ דְרַבָּא לֹא אֵיירִי בְּב' כְּפִתֵי עֵדִים א"כ ר"מ מְחַמֵּר בְּסַפֵּק דְאֹרְיִיתָא אֶפִּילוּ בְּמָקוֹם חֲזָקָה אֶבֶל דְּוִוְקָא בְּמָקוֹם דְּהַשְׁתָּא אֵיתְרַע הַחֲזָקָה כְּמוֹ הֵכָא דְּוִוְדָאִי טְוִמְאָה הִיא וּפְרִיף הַש"ס דְר' יוֹסִי אֲדַר' יוֹסִי דְגַבִּי טְוִמְאָה מְחַמֵּר בְּסַפִּיקָא דְרַבְּנָן וְהֵכָא בְּעִירוֹב מִיְקָל וּמְשַׁנֵּי דְשִׁאנֵי טְוִמְאָה דִּישׁ לָהּ עֵיָקָר מֵה"ת אֶבֶל עִירוֹב אִין לָהּ עֵיָקָר וּלְפ"ז בְּדַבָּר שְׁאִין לוֹ עֵיָקָר לִיכָא פְלוּגְתָּא בֵּין ר"מ לְר"י וּלְתַרְוִייהוּ סַפִּיקָא לְקוֹלָא אֶפִּילוּ נֶגֶד הַחֲזָקָה וְלֹא שְׁמִיעַ לִי הָא דְתַנִּיָּא כִּי צִד אֲמַר ר' יוֹסִי כו' דְּמִשְׁמַע דְּמִטְעַם חֲזָקָה הוּא דְּמִיְקָל וְרַבָּא לֹא נִיחָא לִיהּ בְּהֵאִי שְׁיִנוּיָא מִחֲמַת הַבְּרִייתָא הַנ"ל ע"כ מְחַלֵּק דְּהֵתָם אִיכָא חֲזָקָה לְחַוְמָרָא בְּזָה מְחַמֵּרִין בְּכָל אִיסוּרִין דְּרַבְּנָן אֶפִּילוּ שְׁאִין לְהֵם עֵיָקָר מֵה"ת.

וְהֵכָא אִיכָא חֲזָקָה לְקוֹלָא וְאִפְ"ל דְּשְׁיִנוּיָא קָמָא קָאִי בְּשְׁיִנוּיָא דְרַבָּה נְרַב יוֹסֵף דְּמֵיירִי בְּב' כְּפִתֵי עֵדִים וְעֵדִים מְרַעֵי חֲזָקָה ע"כ צְרִיף לְחַלֵּק בֵּין דְּבַר שְׁיִישׁ לוֹ עֵיָקָר כו' וְרַבָּא אֶזְלִי לְטַעְמֵי דְלֹא מוֹקִי לָהּ בְּב' כְּפִתֵי עֵדִים ע"כ אֶזְלִי הֵכָא בְּתַר חֲזָקָה אֶלָּא דְּשִׁיטַת רִש"י ז"ל אִינוּ כֵּן וְכַמְש"כ וּבְאַמַּת יֵשׁ לְדַקְדָּק דְקָאִרִי לָהּ כו' הָא תַּנּוּ בְּהַדְרָא דְהֵיכָא דְאִיכָא חֲזָקָה לְקוֹלָא מוֹדָה ר"י כְּדָאֲמַר שְׁסַפֵּק לִיטְמָא וְלִטְמָא אַחֲרִים טְהוֹר וְהֵינּוּ מְשׁוּם חֲזָקָה וְעִי' תוֹס' וצ"ע.

וְא"כ הַעוֹלָה לְד' ר"י לְשְׁיִנוּיָא קָמָא בְּדַבָּר שִׁי"ל עֵיָקָר מֵה"ת מְחַמֵּר אֶפִּילוּ בְּמָקוֹם דְאִיכָא חֲזָקָה לְקוֹלָא וּבְדַבָּר שְׁאִין לוֹ עֵיָקָר מִיְקָל אֶפִּילוּ אִי אִיכָא חֲזָקָה לְחַוְמָרָא אֶלָּא דְצ"ע מְשַׁנֵּה דְמִקוּוֹאֵת דְּמִיְקָל ר"י הֵיכָא דְאִיכָא חֲזָקָה לְקוֹלָא וְאִם נֹאמַר דְּהֵכָא אֵיירִי הַפֶּל בְּב' כְּפִתֵי עֵדִים י"ל קֶצֶת וְלְרַבָּא אֶזְלִינָן בְּתַר חֲזָקָה וְהֵיכָא דְאִיכָא חֲזָקָה וְלְקוֹלָא וְלְחַוְמָרָא לֹא שְׁמַעִינָן אֶלִיבָא דְרַבָּא לְר"י אֶלָּא דְרִש"י ז"ל חִידֵּשׁ כָּאִן דְּבְעִירוֹב נְמִי אִיכָא חֲזָקָה לְחַוְמָרָא חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וְנִרְאֶה שְׁהִכְרִיחַ כֵּן מְדַפְרִיף הַש"ס אֲדַרְבָּה הַעֲמַד מְצֻנָה עַל חֲזָקַתוֹ וְאִי נִימָא דְגַבִּי עִירוֹב לִיכָא אֶלָּא חֲזָקָה לְקוֹלָא א"כ מֵאִי פְרִיף אֲדַרְבָּה דִּילְמָא הֵיכָא דְאִיכָא חֲזָקָה לְקוֹלָא וְלְחַוְמָרָא מְחַמֵּר ר"י אֶלָּא ש"מ דְּבְעִירוֹב נְמִי אִיכָא חֲזָקָה לְקוֹלָא וְלְחַוְמָרָא וְאִפְ"ה מִיְקָל ר"י וְלְהִכֵּי פְרִיף אֲדַרְבָּה כו' וְא"כ שְׁמַעִינָן לְר"י דְאֶזְלִינָן בְּדַבְּרֵי לְקוֹלָא אֶפִּילוּ אִי אִיכָא חֲזָקָה לְקוֹלָא וְלְחַוְמָרָא וְה"ה הֵיכָא דְלִיכָא חֲזָקָה כָּלָל וְהָא דְתַנִּיָּא לְקָמָן אֶבֶל עִירוֹב בְּתַרוּמָה סַפֵּק טְוִמְאָה כו' לֹא הֵוִי עִירוֹב הֵינּוּ מִחֲמַת חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וְנִרְאִיתָּא נְפִלְאִיתִי עַל הַמְשַׁל"מ בְּהַל' בְּכוֹרוֹת שְׁהַעִיר עַל הָא דְפָרְכִינָן לְעִיל גַבִּי שְׁלַח עִירוֹבוֹ וְדִילְמָא לֹא מְמַטִּי לִי וְאִצְטְרִיף לְחֲזָקַת שְׁלִיחַ כו' וּל"ל הֵאִי תִּפְזֹק לִי דְסַפִּיקָא דְרַבְּנָן

לקולא והוא תמוה דבהדיא תניא דהיכא דליכא חזקה להתיירא לא הוי עירוב וע"ש שחילק בין ספק הינוח ובין ספק בזמן או בשיעור ואין אנו צריכין לכ"ז אלא דהפל תלוי בחזקה ומאי דמקשה התם מספק טבל הוא ג"כ תמוה דזה ר"מ הוא דס"ל היכא דאיכא חזקה לחומרא נמי אזלינן בספיקא דרבנן לקולא דו"ק בזה.

והנה הרמב"ם ז"ל פסק פהאי ברייתא דאם עירב בתרומה ספק טמאה ספק טהורה אין זה ויש לדקדק פיון דהוא ז"ל פסק כר"מ גבי טומאה דרבנן דאפילו במקום חזקה לחומרא ספיקא לקולא כש"כ ה"כא בספק טמאה והיה נראה לומר דהרמב"ם ז"ל פ"י בפ"ט מהל' מקנאות דטומאה קלה היינו דווקא אוכלין טמאים שאין לו עיקר מה"ת אבל דבר שיש לו עיקר אפילו טומאה דרבנן ספיקו לחומרא וא"כ לשיטתו דפסק די"ב מיל מה"ת א"כ תחומין הוי דבר שיש לו עיקר ע"כ היכא דליכא חזקה היתר מחמרינן בספיקא ונכון לכאורה אלא דלפ"ז לא הוי איצטריף הש"ס למימר אליבא דר"מ דתחומין דאורייתא לימא דתחומין דרבנן וי"ב מיל מה"ת ואין לומר דהא דקאמר י"ב תחומין דאורייתא היינו י"ב מיל א"כ מאי פריף מהא דמקדרין בהרים פיון דתחום דאלפים אמה דרבנן אלא ש"מ דתחומין אין לו עיקר אפילו אם י"ב מיל מה"ת ועיין פריטב"א ז"ל ועוד דהא ה"ד טומאה דטומאת אוכלין קרי לה הש"ס ה"כא יש לו עיקר מה"ת ולשון הרמב"ם ז"ל דחשיב להו באין לו עיקר צריף ליישב וא"כ הדק"ל אמאי פסק בספק טומאה דלא הוי עירוב אבל אחר העיון בלשון הרמב"ם ז"ל לא קשיא דהוא ז"ל כ' טעמא אחרתא בספק טמאה משום דהוי סעודה שאינו ראוי מבע"י ומסתבר טעמ' דמה לי אם הוא איסור ונדאי או איסור ספק עכ"פ אסור לאוכלו והוי כמו איסור דרבנן ולפ"ז אין אנו צריכין למש"כ התוס' ז"ל כגון שהי' ב' ציבורין.

ובזה מיושב קושיות התוס' בשבת דף ל"ד אפירש"י ביה דאמר רבא נאכל עירובו ביה"ש הוי עירוב דספיקא דרבנן לקולא והקשו הא ר' יוסי מודה היכא דליכא חזקה פשרות ולפי הנ"ל ניחא דהתם טעמא משום דלא הוי סעודה הראויה אבל בשאר ספיקא מותר אפילו בלא חזקה פשרות אלא דמוכח מזה דחזקה תחום ביתו לאו פלום הוא דאל"כ הא איכא חזקה לחומרא ולקולא ליכא שום חזקה ועיין במ"מ פ"ו מהל' עירובין שכ' פן ועיין מ"א סי' שצ"ד מש"כ בזה והדברים עמוקים ורחבים מני ים ועיין בש"ף ופי"ח בכללי ספיקות ועל דברי הש"ע יש להעיר דבא"ח סי' שצ"ד משמע דאזיל בשיטת הרשב"א ז"ל דהא דעירב בספק טמאה לא הוי עירוב היינו משום דליכא חזקה פשרות וכשיטת התוס' ז"ל ובי"ד סי' ר"א כתב בלשון הרמב"ם ז"ל דפסק כר"מ בטומאה קלה וא"כ אפילו ליכא חזקה פשרות אמאי לא הוי עירוב ועיין בט"ז שם ובמשל"מ בפ"ט מהל' מקנאות ודו"ק היטב בכל הנ"ל פי דברים עמוקי' הם.

עוד זאת יש להעיר לשיטת רש"י ז"ל דאיכא בעירוב חזקה לביתו וחזקה לעירובו ואזלינן לקולא ואזלינן בטר חזקה עירוב ואמאי לא אזלינן לקולא להתיר לו תחום ביתו מתמת חזקה תחום ביתו ואימא לא עירב ועוד גבי ביה"ש ליכא אלא חזקה תחום ביתו לחוד ואמאי הוי עירוב וצ"ל דחזקה זו דתחום ביתו לאו חזקה גמורה פיון דכבר עירב אלא דעכ"פ מצטרפת עם הריעותא דהשתא טמאה היא התרומה אבל למיזל בתרא לחוד ונדאי לא אזלינן.

ועפ"ז יש ליישב קצת קושיות התוס' לעיל מאי פריה לר"מ מנגע בא' בלילה הא בעירוב איכא נמי חזקה לחומרא אבל למש"כ ניחא פנין דר"מ לא ס"ל האי ריעותא דהשתא הוא מת ולא איתרע בזה החזקה הראשונה ה"נ בעירוב לא תשיבא ריעותא ואין חזקת תחום ביתו פלוג אב"ל לרבנן ור"י בכללן דאיכא ריעותא מצטרף שפיר חזקת תחום ביתו.

ובזה א"ש נמי הא דאיתא בסוף מי שהוציאוהו דלר"מ הוי חמר גמל אפילו בנודאי לא עירב משום דמספקינן בדעתיה ואמאי לא מוקמינן אתחום ביתו ולפי הנ"ל א"ש ולפי מש"כ רש"י ז"ל שם בל"ב דלר"מ אפילו איבע לז המקרים מבע"י הפסיד אלפים שפעבר ביתו בלא"ה א"ש לר"מ דלא חשב חזקת תחום ביתו לחזקה כלל ואי"ה שם בסוגיא יבואר יותר ובירושלמי נראה דר"מ ור' יהודא נמי טעמייהו מחמת חזקה דהכי התיבו לר"י ור"ש אילו נאכל מבע"י נדאי אסור לעולם הוא באיסורו עד שינודע לו שהוא מותר אלמא דטעמי' דר"מ מחמת חזקת תחום ביתו והיינו דהי' בחזקת איסור לילה יותר מאלפים וגם עתה עומד בחזקת פן ואמרו עוד ה"מ דאלכא דר"מ אין לו אפילו אלפים שבין ביתו לעירובו משום דעירובו לא קנה לי ומביתו עקר דעתו וזה ניחא יותר משיטת רש"י ז"ל בלי"ב פ"ק מי שהוציאוהו ומש"א ה"מ עירובו עשו אותה כספק חרש לא ידענא פירושו ופי' המפרש אינו מוכן וצ"ע.

ולמאי דמסקינן הכא דר"מ ס"ל תחומין דאורייתא יש לדקדק מהא דאיתא בתוספתא פ"ש דר"מ מתיר לשלוח עירוב ע"י בנו ובתו הקטנים ור"נ ס"ל דאפילו בגדול לא אמרינן חזקה שלים עושה שליחותו ודו"ק היטב: שם גמרא בעי מיניה רבא מר"נ כו' והקשו המפרשים אמאי לא קאמר ר"נ משום סעודה הראויה מבע"י והי' נראה דאם ביה"ש ראויה היא אף דמבע"י אינה ראויה לא איכפת לן וכן נראה קצת מלשון הרמב"ם ז"ל שפ"תב היום קודש כו' אין מערבין בה שאינה ראויה עד שתחשוף וצ"ע לקמן דף ל"ח ועיין ריטב"א ז"ל בזה: דף לו ע"ב גמרא לא לכאן ולא לכאן הריני כבני עירי.

יש לדקדק למה לי' האי תנאה פנין דאמר אם בא חכם למזרח ממילא ש"מ אם לא בא חכם כו' לא הוי עירוב ומסתמא הוא כבני עירו. וראיתי בירושלמי שהקשו זאת ומשני ה"מ דר"מ היא בקידושין אם אמר הרי את מקודשת לי ע"מ שירדו גשמים ה"ז מקודשת אע"ג דלא פלגי' לתנאה וה"נ אם לא אמר לא בא לכאן כו' לא הוי נידן כבני עירו ור' יוסי אמר ר"מ דעירובין הוא דאמר הרי זה חמר גמל ואפילו אלפים שבין ביתו לעירובו אין לו וה"נ אם לא אמר הך תנאה דאם לא בא בפירוש הי' נידון כספק והוי חמר גמל ומסיק ה"מ עוד דר"מ לא אמר אלא לחומרא דאם לא כפל תנאי לא הוי עירוב וגם אינו כבני עירו וה"נ בקידושין אם לא ירדו גשמים לא הוי קידושין גמורים אבל לשיטת תלמודין קשה מאי הוי אי לא אמר אם לא בא לכאן ולא לכאן אמאי לא יהי' כבני עירו ועוד יש להסתפק למאן דס"ל דאין ברירה ולא הוי עירוב אפי' בא חכם וא"כ לא יהי' כבני עירו דהא גם זה אמר ע"פ תנאי דברירה או דילמא דווקא לקנות מקום שביטה מחדש לא מהני ע"י ברירה אבל תחום ביתו אינו מפסיד וגם פנין דלא מהני תנאי לעקור שביטתו ממילא קאי אתחום ביתו וצ"ע: (דיני ברירה אין פנאי פעת לברר פי מעיין גדול הוא ומקור חקמה) דף לז תוס' בד"ה פשהתנו עיין בזה בריטב"א ז"ל: ע"ב גמרא ולימא לי' תנא דבי איזו היא כו' מ"ט מכאן קשה על הרא"ש ז"ל שכ' בפ' מי שהוציאוהו דר"י

ס"ל תחומין דאורייתא מדמחמיר בספק עירוב וא"כ מאי קאמר הש"ס ולימא לי' תנא דבי איזו היא הא איזו ד' ר' יהודא קאמר ואלויבניה תחומין מה"ת אלא ש"מ דלר"י גמי תחומין דרבנן אלא דצריף ליישב אמאי מחמיר בספק עירוב הא קו"ל ספיקא דרבנן לקולא ובפרט היכא דאיכא חזקה והי' נראה לפי מה שהבאתי לעיל שיטת הירושלמי דחמר גמל לר"מ היינו דאין לו כלל אפילו אלפים שבין ביתו לעירובו ע"כ צריף לומר אליבני' דתחומין מה"ת וספיקא לחומרא אבל לר' יהודא דאית לי' אלפים שבין ביתו לעירובו א"כ הא דלא שרינו ליה יותר היינו משום דאית לי' חזקת תחום ביתו ואין אנו יודעים לאיזה צד נתיר לו ולא שריף בזה ספיקא דרבנן לקולא דא"כ נתיר לו לילף לעבר ביתו אלפים.

אבל אין זה לומר דר' יהודא ס"ל כר' יוסי דאפי' בטומאה דרבנן ספיקו לחומרא דהא מודה ר' יוסי דהיכא דאיכא חזקה לקולא ספיקו טהור כדתנן אבל לישמא ולשמא אחרים טהור ועוד דקו"ל בכ"ד ספיקא דרבנן לקולא אטו דלא כר' יהודא היא ועיין בפ"י המשניות שכתב ג"כ דר' יהודא ס"ל תחומין ד"ת: דף לח משנה ר"א אומר כו' צריף לדקדק לרבנן דס"ל קדושה אחת היא.

אי סברא זו מה"ת היא. או רבנן שויגהו פיומא אריכתא ונ"מ דאי מה"ת היא מהני אפילו במילי דאורייתא ואי מדרבנן לא מהני אלא במילי דרבנן.

והנה מדלא מצינו בכולא סוגיא דלמ"ד תחומין דאורייתא לאו קדושה אחת היא משמע דלכ"ע שייכי הך פלוגתא וכן נראה מהא דאמרינו בגמ' ר"י אומר ה"ז חמר גמל הרא"ש ז"ל והרמב"ם ז"ל בפ"י המשניות פתבו דר"י ס"ל תחומין דאורייתא כמו שהבאתי לעיל ואפ"ה מספקא לי' שפא קדושה אחת היא אלא די"ל דר"י פשיטא לי' לשאר מילי דרבנן דהוי קדושה אחת והא דקאמר נאכל עירובו בראשון ה"ז חמר גמל היינו משום דלענין תחומין דאורייתא לא אמרינו קדושה אחת היא להקל בש"ת.

ועוד דכבר פתבתי לעיל דר"י גמי ס"ל תחומין דרבנן והיה אפשר לומר דהא דאמרינו דרבנן ספוקא מספקא לי' לאו דמספקא להו בעיקר הך מילתא אלא דס"ל דהא דשויגהו רבנן כקדושה אחת לא מהני אלא לחומרא ולא לקולא וכן נראה קצת מהא דאפיף רב דברי רשב"ג ור"י בנו של ר"י בן ברוקא ומשמע דמסברא אפיף להו דבמר הכי קאמר הש"ס רב גמרא גמיר לה ותינו משום דלא מסתבר לרב שייסבור שום תנא דנודאי קדושה אחת היא אפילו לקולא דאין זה אלא מדרבנן.

ועוד נראה דלמ"ד תחומין דאורייתא ונדאי ליכא למימר קדושה אחת היא אפילו לקולא בנאכל עירובו בראשון דנהי דבשפת תחומין דאו' בי"ט לכ"ע לא הוי אלא מדרבנן וא"כ איף אפשר לומר דע"י קנינו בי"ט יוצא בו בשפת פי דבי"ט לאו בר תחומין היא מה"ת אם לא שפאמר פיון דכבר קבעו ביתו במקום עירובו בי"ט מהני גם לשפת שאחריו ומה שפאמר ז"ל בפ' משילין ש"מ תחומין דאורייתא כבר פתבו המפרשים ע"ז והנה הרמב"ן ז"ל במלחמות בפ' אלו עוברין פתב דטעמא דרב חסדא דאמר מדאורייתא צרכי שפת נעשין בי"ט היינו משום דקדושה אחת היא משמע מזה דמה"ת קדושה אחת היא אלא דצ"ע ר"ח פמאן דרבנן דר"א מספקא להו ולא מצינו שום תנא דאמר ונדאי קדושה אחת היא.

וצ"ל דר"ח לא מפיק דברי רשפ"ג ור"י וכוונתיהו ס"ל ויתיישב בזה מאי דפסק רב
חסדא בביצה הלכה פרבי לחומרא דאין מערבין לא עירובי תצירות ולא עירובי תחומין
מי"ט לשבת ואמאי הא ר"ח לית לי הכנה אלא טעמא משום קדושה אחת היא ועפ"ז יש
לפרש מאי דשלח ר"א לא כמו שאתם שונים בבבל רבי מתיר וחקמים אוסרין אלא רבי
אוסר וחקמים מתירין במאי פליגי משנת בכל עם משנת א"י אלא דבבבל ס"ל דהא דתנא
רבי הקא בדברי ר"א תני לה וסבר לה דשתי קדושות הם ומש"ה מתיר בע"ח ובע"ת
אוסר משום קנן שביטה בשבת אבל בא"י ס"ל דרבי תני לה ולא סבר לה וס"ל דקדושה
אחת הוא וע"כ איפקא תנא דרבי אוסר ועי"ש תוס' ביצה שהקשו שם דף ט"ז ע"ב
תימא הא רבי ס"ל בפ' בפל מערבין קדושה אחת היא כו' לא הבנתי קושיותם היכן מצינו
דרבי ס"ל פן הא בפרייתא תני לדברי ר"א ואי משום דמסיק הש"ס תני לה ולא סבר
לה באמת גם הקא לפי המסקנא תנינא דרבי אוסר בין בע"ח בין בע"ת ולפ"ז רב דפסק
שם הלכה כת"ק היינו לקולא דע"ח מערבין משום דב' קדושות הם וע"ת אין מערבין
משום הכנה או משום קנן שביטה בשבת ואף דרב שרי להתנות בע"ת בשני י"ט שלפני
השבת היינו משום דמ"מ אחד מהם חול אבל לערב לכתחילה בי"ט מודה דאסור משום
קנן שביטה וא"ש בזה מאי דלא רמי רב חסדא רב אדרב מהא דאמר הלכה כת"ק ולא
זכיתי להבין דברי התוס' ו"ל בד"ה ר' אליעזר במאי דמשמע מדברייהם דאיכא פלוגתא
בהא דקנן שביטה בשבת וכתבו דמש"ה לא קאמר הש"ס הקא על ד' ר"א טעמא דקנן
שביטה לא ידענא מהכין משמע להו פן דרב לא שרי התם אלא ע"י תנאה אבל בנודאי
יו"ט מודה דאסור וגם מ"ש פדאמר בפ"ב דביצה אין מניחין ע"ת מי"ט לחבירו גם זה
לא זכיתי להבין דלא איירי התם הש"ס פלל מדין עירוב י"ט לחבירו אלא בדין עירוב
מי"ט לשבת וע"י תנאי ובזה שייך שפיר נמי טעמא דהכנה וגם מה שהוכיחו דשייך הכנה
בע"ח מהא דרב פבר פתבתי דרב לקולא פסק כת"ק ע"כ נראה עיקר בזה פשיטת התוס'
בביצה דהא דאמרינן התם למקנא שביטה בשבתא אסור היינו הך דהכנה והפנונה דנהי
דשרינן לערב ברגליו בשני היינו דווקא היכא דכבר עירב בראשון אבל לערב לכתחילה
בי"ט שלפני השבת לקנות שביטה מחדש לכ"ע אסור ואפילו ר"ח מודה כמש"כ התוס'
בביצה אליבא דר' יוחנן דל"ל הכנה גבי ביצה אפ"ה מודה דאסור לערב מיו"ט לשבת
ובזה א"ש דלא תיקשי אדר"ח מהא דאין מערבין מתחילה מי"ט לשבת לר"א דבהכנה
פי האי מודה ר"ח ור"ח לא פריף אלא מביצה דהוי הכנה דממילא זה לא ס"ל ובע"ח
ס"ל למאן דמתיר דלא תשיבא הכנה שאין אתה אוסרו בדבר המותר לה.

וע"פ דברים אלו יש לדון על הא דכתבו הר"י ונהרמב"ם ו"ל דבע"ח יכול להתנות בשני
י"ט שלפני השבת משום דדווקא בע"ת אסור משום קנן שביטה ודייקי לה מהא דקאמר
רבא אבל לא ע"ת דלמקנא ביתא בי"ט לא ולפי הנ"ל אין ראיה דהתם אליבא דרב
קיימין דס"ל דע"ח מותר לערב מי"ט לשבת אפילו בלא תנאי להכי פליג רבא ואוסר
בע"ת אפילו ע"י תנאי.

אבל לדיון דקי"ל דעירובי תצירות ועירובי תחומין שוניהם לאיסורא מי"ט לשבת א"כ
הדין דאסור להתנות אפי' בע"ח פנון דהכל משום הכנה הוא או יש לדון איפקא מ"ט
פסקו הראשונים ו"ל כר"ח אליבא דרבי דע"ח ג"כ אסור דילמא ר"ח ורבי לטעמיהו
דס"ל קדושה אחת היא ע"כ אוסרין גם בע"ח אבל לדיון דקי"ל שתי קדושות הם וכרב

גם בָּהַי דִּינָא הִלְכְתָא פְּרַב דְּפֶסֶק כַּת"ק וּלְקוּלָא אֵלָא דְהֵרִי"ף ו"ל גֵּרָס אָמַר רַבָּא אָמַר רַב סְחֹרָה וְהָא דְמִשְׁמַע לְקַמְן בְּסוּגִינָן דַּר"ח לִית לִיהַ הֲכֵנָה אֶפִּילוּ גַבֵּי עִירוּב הֵינּוּ דְוּוּקָא בְּהֲכֵנָה פֶּל דְּהוּ כִּי הָאִי שְׁעִירַב פְּכָר בְּרַגְלֵי בְּרַאשׁוֹן אוּ בְּזָה הַפֶּת אֶבֶל לְעַרְב לְכַתְחִילָה מוֹדָה ר"ח וְהֵי גֵרָא לִיְיִשָּׁב בְּזָה קוֹנְשִׁית הַתּוֹס' ו"ל ע"ב ד"ה וְהָא קָא מְכִין מִיּו"ט לְשַׁבַּת שְׁהַקְשׁוּ אַמַּאי לָא פְּרִיף מַר"י גּוּפְנִי אַמְלִילְתָּא דְנַפְשִׁי דְקָאֻמַר אִין מְעַרְבִין בְּתַחֲוִילָה בְּפֶת ש"מ דְּאִית לִיהַ הֲכֵנָה.

וּלְפִי הַנְּ"ל נִיחָא דְבְּפֶת אַחֲרַת הַנִּי הֲכֵנָה גְּמוּרָה וּמוֹדָה בְּהַ ר"ח אֵלָא דְמַהָא דְמַסִּיק הַש"ס בְּסוּף הַסּוּגִינָא וְרַבְּנָן הֵתָם עֲצָה טוֹבָה קַמ"ל מִשְׁמַע דְּאֶפִּילוּ בְּפֶת אַחֲרַת לָא הַנִּי הֲכֵנָה לַר"ח וְעַדִּין צ"ע בְּזָה.

וְעִינָן בְּרִיטְב"א ו"ל וּקְצַת פְּנוּנְתֵי לְדַבְּרֵי ת"ל. נַחְזוּר לְרַאשִׁית דְּבָר לְסַבְּרַת הַרְמַב"ן דְּלַמְ"ד קְוִנְשָׁה אַחַת הִיא מַה"ת הִיא אֶפִּילוּ לְעַנְנָן צָרְכֵי שַׁבַּת לְעֲשׂוֹתוֹ בִּי"ט אֵלָא דִּישׁ לְדַקְדָּק ע"ז מַמַּאי דְּאֻמְרִינָן בַּפ' אֵלוּ עוֹבְרִין דַּר"א לִית לִיהַ הוֹאִיל ע"כ צָרִיף לֹמַר אֶלְיָבִי דַּס"ל בְּסַבְּרַת ר"ח דְּמַדְּאֻרִינְתָּא צָרְכֵי שַׁבַּת נַעֲשִׂין בִּי"ט אֶלְמָא דְלָא תִּלְיָא הָא דְצָרְכֵי שַׁבַּת נַעֲשִׂים בִּי"ט לְהָא דְקוֹנְשָׁה אַחַת אוּ שְׁתֵּי קוֹנְשׁוֹת דְּהָא ר"א ס"ל דְּשְׁתֵּי קוֹדְשׁוֹת הֵן וְאִפ"ה צָרִיף לֹמַר אֶלְיָבִי צָרְכֵי שַׁבַּת נַעֲשִׂים בִּי"ט וְעִינָן בְּתוֹס' ד"ה מִשׁוּם הֲכֵנָה אֵלָא דְהֵתָם לָא אֻמְרִינָן כֵּן אֵלָא דְרַף דִּיחֻוּי אֶבֶל לְפִי הָאֻמְתָּא ר"א אִית לִי הוֹאִיל וּמַש"ה פֶּסֶק רַבִּי נְמִי הֵתָם הִלְכָה כַּר"א דְּרַבִּי לְטַעְמָהּ דְּמַסְפִּיקָא לִיהַ אִי קוֹנְשָׁה אַחַת הִיא וְא"כ הָאִי סְפִיקָא נְמִי אִיכָּא בְּצָרְכֵי שַׁבַּת לְעֲשׂוֹתָן בִּי"ט ע"כ צ"ל דְּהָא דְּאֻפִּין וּמְבַשְׁלִין מִי"ט לְשַׁבַּת הֵינּוּ מִשׁוּם הוֹאִיל.

הַעוּלָה מְזָה דְּאֶפִּילוּ לַמְ"ד תַּחֲוּמִין דְּאֻרְיִיתָא מְהֵנִי הֵף סְבָרָא דְקוֹנְשָׁה אַחַת אֶבֶל מִדְּבָרֵי הַרְבָּב"ד ו"ל שְׁכַתְבַּת דְּהָא דַּב' י"ט שֶׁל ר"ה הַנִּי קוֹנְשָׁה אַחַת אִין זָה אֵלָא לְחוּמְרָא אֶבֶל לָא לְקוּלָא אַף דְלָא מְצִינּוּ כֵּן בַּש"ס מִשְׁמַע דְּדַעְתּוֹ ו"ל דְּהָא סְבָרָא דְקוֹנְשָׁה אַחַת לִיכָּא לַמְ"ד שְׁתֵּהֵנִי אַף לְקוּלָא בִּין בִּי"ט וְשַׁבַּת בִּין בְּשַׁנִּי י"ט שֶׁל ר"ה וּמְסִיעֵ לִי הָא דְאַפְיָד רַב דְּבָרֵי רַשְׁבַּ"ג מְסַבְּרָא ש"מ דְּאִין מִי שְׂיֵאֻמַר קוֹנְשָׁה אַחַת הִיא גַם לְקוּלָא וְדו"ק: שְׁם גְּמָרָא אִי אַתָּם מוֹדִים נְאֻכַל עִירוּבוּ בְּרַאשׁוֹן אִין יוֹצֵא עָלָיו בְּשַׁנִּי אָמְרוּ לוּ אֶבֶל לְכַאֲוֶרָה לַמְ"ד סֶפֶק עִירוּב פֶּשֶׁר ה"נ יְכוּל לְצַאֵת עָלָיו בְּשַׁנִּי כִּינּוּ דְסְפִיקָא הוּא אֶבֶל מְדֻלָּא מְצִינּוּ מִי שְׂיֵאֻמַר כֵּן יֵשׁ מְכָאן סִיּוּעַ לְמָה שְׁכַתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּסֶפֶק הֵינּוּחַ כ"ע מוֹדִים דְּאָסוּר וְהָא נְמִי לְהָא דְמֵינָא: ע"ב גְּמָרָא אֵלָא מַעְתָּה יַעֲרְבוּ בְּלִגִּין עִינָן תּוֹס' לְעִיל דָּף ל"ו ד"ה מ"ש שְׁכַתְבוּ דְּהָא דְרַבָּא דִּינִיק מְהָא דְלִגִּין דְּסוּף הַיּוֹם קוּנָה עִירוּב הֵינּוּ אֶלְיָבָא דְבְּרִינְתָּא דְלִגִּין וְלִי לָא ס"ל וְתַמּוּהַ לִי דְמִשְׁנָה מְפֹרְשֶׁת הִיא בְּמַס' טְבוּל יוֹם הָא דְאָמַר אִם עִירְבוּ לִי בְּזָה לָא אָמַר פְּלוּם אֵלָא גֵרָא דְרַבָּא ל"ל הֲכֵנָה וְהָא דְפֶסֶק פְּרַב בְּנוּלְדָה בְּזָה אֲסוּרָה בְּזָה הֵינּוּ לָא מְטַעְמָהּ דְרַב אֵלָא מִשׁוּם דַּס"ל קוֹנְשָׁה אַחַת הִיא: שְׁם גְּמָרָא הָא בְּעִינָן סְעוּדָה הַרְאֻיָּה מִבְּע"י עִינָן בְּתוֹס' מַה שְׁהַקְשׁוּ וְעִינָן בְּמַאֲוֶר מַחְמַת קוֹנְשָׁה זֹו גֵּרָס בַּש"ס הָא קָא מְכִין מִי"ט לְשַׁבַּת וּלְפ"ז מַאי פְּרִיף הַש"ס קוֹנְשָׁה זֹו לְרַבָּה הָא ר"א בְּלֵא"ה ע"כ אִית לִי הֲכֵנָה כְּדָאֻמַר הַש"ס לְעִיל וּלְפַמ"ש לְעִיל נִיחָא וְעִינָן בְּרִיטְב"א ו"ל: שְׁם גְּמָרָא דְאַזְוִיל וְשְׁתִּיף כו' עִינָן בְּרִיטְב"א ו"ל שְׁהַאֲרִיף בְּזָה אִי בְּעִינָן אֻמְרָה בְּעִירוּב דְּעֶלְמָא וְהַרְמַב"ם ו"ל כ'

דְּצָרִיף שִׁיחֲשׁוּב בְּלִבּוֹ לִקְנוֹת שׁוּם שְׁבִיתָה כְּשֶׁמְעַרְב בְּרִגְלָיו בְּשָׁנֵי וּלפ"ז קָשָׁה מְאִי קָאָמַר
כְּמֵאן כּו"י בֶּן נֹרִי כו' מְאִי עֲנִין חֲפָצֵי הַפְּקָר לְכָאן פִּינֵן דְּמַחְשָׁב בְּלִבּוֹ לְשֵׁם קִנְיָן.

וְנִרְאֶה מְדַבְּרֵי דְמַחְשָׁבָה לֹא מְהִי בְּעֵלְמָא וּבְעֵינֵן דְּוִוְקָא אֲמִירָה וְהָא דְּמַצְרִיף לְחֲשׁוּב
הֵינֵנו לְרִוּחָא דְּמִילְתָא וְצָרִיף שִׁיאֲמַר בְּיוֹם רֵאשׁוֹן שְׁיִקְנֶה לוֹ שְׁבִיתָתּוּ גַם בְּיוֹם הַשָּׁנִי
וְעֵינֵן מַה שְׁפַתְבְּתִי לְעֵיל גְּבִי שׁוֹלַח עִירוּבוֹ ע"י קוּרָא וְקָטָן עֵינֵן בְּרַבִּינוּ יְהוֹנָתָן מ"ש וְצ"ע
אִם הוּא כְּבָנֵי עִירוֹ וְאִין לְדַבְּרֵי ו"ל בְּיָאוּר גַּם לֹא יִדְעָנָא הֵיכִי פְּלִיגֵי בְּזָה ר"י ור' יוֹסִי:
דָּף לֹט מְשֻׁנָּה ר' יְהוּדָא אֹמַר ר"ה שְׁהוּא יִרְא כו' מְעַרְב שְׁנֵי עִירוּבִין מְפָאן מְשַׁמַּע דְּאַפִּילוּ
בִּי"ט שְׁל גְּלִיּוֹת אִין יָכוֹל לְעַרְב מִי"ט לְחַבְרֵי דְּהָא בִּי"ט שְׁל ר"ה לר"י כִּי"ט שְׁל גְּלִיּוֹת
דְּמִי.

וּכְבָר עֲמֻדְתִּי לְעֵיל עַל דְּבָרֵי הַתּוֹס' דְּמְשַׁמַּע מְדַבְּרֵיהֶם דְּאִיפָּא פְּלוּגְתָא בְּזָה וְכֵן בְּדִין דְּאָסוּר
לְהַכִּין בְּיָדִים מִי"ט לְחַבְרֵי אֲפִילוּ דְּבָר שְׁאִין בּוֹ מְלָאכָה כְּדָא' בִּש"ע ס' תְּק"ג וְהֶרְמַב"ם
וְהֶרְאָב"ד ו"ל מְחֻלְקִים בְּעֵינֵן ב' י"ט שְׁל ר"ה לְדִידֵן דְּקִי"ל פְּחֻכְמִים דְּקַדְוָשָׁה אַחַת הִיא
וְהֶרְמַב"ם ו"ל סוּבָר דְּגַם לְקוּלָא קְדוּשָׁה אַחַת הִיא.

וְהֶרְאָב"ד ו"ל כְּתַב דְּדוּוּקָא לְחוּמְרָא וּבִש"ע ס' תִּי"ו פְּסַק כְּהֶרְמַב"ם ו"ל וּבְסִי' תְּק"ג
פְּסַק דְּאָסוּר לְשַׁחֲט וּלְבַשֵּׁל מִי"ט לְחַבְרֵי אֲפִילוּ בִּי"ט שְׁל ר"ה הַקְּשָׁה הַמ"א מִסִּי' תִּי"ו
דְּפִסַּק אֲפִילוּ לְקוּלָא קְדוּשָׁה אַחַת הִיא וְתִירַץ דְּרֵאשׁוֹן עֵיקָר וּלְהַכִּי אָסוּר לְבַשֵּׁל מְרֵאשׁוֹן
לְשָׁנֵי אָבֵל לְעֵנֵן תְּחוּמִין לֹא אֵיכְפַת לָן פִּינֵן דְּשָׁנֵי לָאו עֵיקָר הוּא מוֹתֵר לְצֵאת בּוֹ חוּץ
לְתַחוּם וּדְבָרֵי ו"ל צ"ע דְּהָא דְּרֵאשׁוֹן עֵיקָר הֵינֵנו דְּוִוְקָא אַחַר הַחֻרְבָן דְּבִטְלָה תְּקֻנַּת ר"י
בֶּן זַכַּאי אָבֵל קוֹדֵם הַחֻרְבָן שְׁנֵינֵיהֶם שְׁוִים וְא"כ ר"י דְּאָמַר קְדוּשָׁה אַחַת הִיא הֵינֵנו דְּוִוְקָא
לְחוּמְרָא.

אָבֵל נֶאֱכַל עִירוּבוֹ בְּרֵאשׁוֹן אִין יוֹצֵא עֲלָיו בְּשָׁנֵי וְא"כ מִנ"ל דְּלֵאחֲרַי הַחֻרְבָן הוּי קְדוּשָׁה
אַחַת גַּם לְקוּלָא אָבֵל הָעֵיקָר נִרְאֶה דְּלְבַשֵּׁל וְדָא אָסוּר דְּנִהֵי דְּקַדְוָשָׁה אַחַת הִם אִין זֶה
אַלָּא מִתְקַנַּת חֻכְמִים וְלֹא מְהִי זֹאת לְהַתִּיר מְלָאכּוֹת שְׁל תּוֹרָה.

אָבֵל לְמִילֵי דְּרַבְּנָן הוּי קְדוּשָׁה אַחַת אֲפִילוּ לְקוּלָא וְאֲפִתִּי קָשָׁה פִּינֵן דְּיוֹם אַחַד הוּא י"ט
מִה"ת וְהוּב' מְדַבְּרָן וְאֵינֵן לֹא יִדְעִינֵן א"כ כִּי נֶאֱכַל עִירוּבוֹ בְּרֵאשׁוֹן מ"ט יוֹצֵא עֲלָיו בְּשָׁנֵי
דִּילְמָא י"ט שְׁנֵי הוּא י"ט גְּמוּר מִכ"ש לְמ"ד תְּחוּמִין דְּאוּרְיִיתָא.

עוֹד יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק הֵיכִי דְּחָל י"ט שְׁנֵי שְׁל ר"ה בְּשֻׁבָת בְּזִמְן שְׁהִי מְקַדְשִׁין ע"פ הֶרְאִיָּה אִי
בְּזָה ג"כ יוֹצֵא עֲלָיו בְּשָׁנֵי אִם נֶאֱכַל בְּרֵאשׁוֹן וְצ"ע: תּוֹס' בַּד"ה מוֹדִים חֻכְמִים לר"א כו'
תִּימָא כו' קוּשְׁיִיתָם מְבֹאֲרַת בִּירוּשְׁלַמִּי וּמְשָׁנֵי דר"י סְבַר דִּי"ט שְׁל ר"ה מְסַפִּיקָא עֲבָדִין
לְהוֹ אָבֵל י"ט וְשֻׁבָת קְדוּשָׁה אַחַת הִיא וְרַבְּנָן סְבָרֵי דִי"ט שְׁל ר"ה לָאו מְסַפֵּק עֲבָדִין
וּשְׁנֵינֵיהֶם שְׁוִים בְּקְדוּשָׁה אַחַת אָבֵל י"ט לְגַבִּי שֻׁבָת כְּחוּל הוּא.

וּקְצַת סִיּוּעַ מְזָה לְדַעַת הֶרְמַב"ם ו"ל דְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים וְשֻׁבָת קְדוּשָׁה אַחַת הִם מְשׁוּם דְּוִוְקָא
י"ט לְגַבִּי שֻׁבָת חוּל הוּא מְשׁוּם דְּהִנְתֵּר בּוֹ מְלָאכָת אֹכְלֵי נֶפֶשׁ אָבֵל יוֹם הַכִּיפּוּרִים וְשֻׁבָת
וְנִדְאִי קְדוּשָׁה אַחַת הִיא וְצ"ע גְּבִי פְּלוּגְתָא דר"י ור' עֲקִיבָא חֲלָבֵי שֻׁבָת אִי קְרִיבָה בְּיוֹם
הַכִּיפּוּרִים וְדו"ק: ע"ב גְּמָרָא וְצָרִיכִי.

בגלדותי הקשיתי שמואל אדשמואל דבמכילתין אמר שמואל כ"מ שאמר ר"י בעירובין הלכה פמותו וא"כ משמע דס"ל ב' קדושות הם ובריש ביצה אמרינן רב ושמואל דאמרי תרנוניהו נולד בזה אסורה בזה אלמא דקדושה אחת היא.

ולפ"מ דעביד הש"ס הכא צריכותא בין ביצה לעירוב הי' אפשר לומר דשמואל דווקא בביצה אסור ובזה מנישב נמי הא דרב אסי אוסר בביצה אפילו בי"ט של גליות והכי משמע דרבנן לא פליגי עלי' דר"י אלא בר"ה אבל בי"ט של גליות מודו וכן תנא רבה בר שמואל מודה ר"י בשני י"ט של גליות אבל אם נאמר דווקא בביצה אסרי א"ש.

אבל לפי האמת אין נראה לחלק לדינא והש"ס לא עביד אלא צריכותא בעלמא וצ"ל האי פלגא דאמר שמואל כ"מ שאמר ר"י כו' לא אמר היכי דרבנן פליגי עלי' דר"י וגם רבי סתם במתניתין ולא הודו לו חכמים ועיין ברא"ש במתני' דנתנו באילן שכ' דכלל דשמואל איתמר ואפילו ביחיד במקום רבים: שם גמרא אבל ביצה דאיכא למיגזר בה משום פירות הנושרין או משום משקין שזבו יש לדקדק לרבה דאמר ביצה אסורה מחמת הקנה א"כ ל"ל ה' ברא דוכן בביצה וכן לר"נ דאמר משום מוקצה וראיתי בפ"ה המשניות להרמב"ם ז"ל שכ' רבותא אחריתי דקמ"ל דלא גזרינן שמא יאכל נולד בי"ט והיינו פאוקימתא דר"נ וע"כ צריף לומר פן לרבינא ברי' דרב עולא דאמר בריש ביצה דלר"י ליפא איסורא בביצה אלא בתרנגולת העומדת לאכילה ולא ס"ל גזירה דמשקין שזבו וק"ל: דף מ ע"א גמרא הכי נמי מסתברא מדקתני בברייתא כו' מפאן נראה דהא דפליגי ר"י וחכמים בתנאה או משום דר"י ס"ל דשתי קדושות הן ועבדינן להו מספיקא וחכמים סברי קדושה אחת היא ולא מספיקא עבדינן דא"כ מאי טעמייהו דרבנן דפליגי בר"ח הא בר"ח נדאי מספיקא עבדינן אלא ש"מ דאפ"היכי דעבדינן מספיקא לא אמרו רבנן להתנות אבל למאי דעביד הש"ס צריכותא דאי פליגי בר"ה לחוד ה"א ביהא קאמרי רבנן משום דאתי לזלזולא בי' ולמה לי האי סברא תפוק לי' דה"א דווקא בר"ה פליגי רבנן משום דקדושה אחת היא אלא דיש לדקדק במתני' שלא הזכיר ר' דוסא אלא תנאה דר"ח ולא הזכיר תנאה דר"ה מזה נראה דמודי ר' דוסא בשל ר"ה עצמו דאינו מזכיר תנאי משום דמודי בזה דאסור לזלזולי בי' ובזה ניחא דלא מצינו דפליגי ר' דוסא ורבנן בי"ט של גליות משום דר"ד נמי מודה בהזכרת י"ט דאינו מזכיר תנאי דהוי זילותא ולא פליגי אלא בר"ח דלא חיישינן לזילותא וס"ל לר"ד דאפ"ה בר"ח של ר"ה ג"כ מזכיר תנאי של ר"ח ולא חיישינן לזילותא פנין דאינו מזכיר התנאי בשל י"ט עצמו השתא עביד הש"ס שפיר צריכותא דה"א דרבנן לא פליגי אלא בר"ח של ר"ה משום דמ"מ איכא קצת זילותא אף כשמזכיר התנאי בשל ר"ח אלא דמלשון פ"ה המשניות נראה דתנאי דר"ד קאי נמי אר"ה עצמו וסיים שם בטעמא דרבנן דאין להתנות משום דקדושה אחת היא וגם מהאי טעמא דלא יזלזלו בי' וכתב עוד דנחוש לזה בר"ה פי אפילו בזמן שהיו עושין ע"פ הראי' היו עושין ר"ה שני ימים ע"פ הרוב ולא זכיתי להבין לשונו הזהב מה שהצריף לשני הטעמים ועוד הא אפילו בר"ח בעלמא פליגא רבנן עלי' דר"ד אף דליפא חד מהני טעמא גם מ"ש ונחוש לזה אינו מוכן.

עוד דבר חידוש ראיתי בדבריו ז"ל במשנה זו שכ' הלכה כר"י בזו ההלכה די"ט של ר"ה שני קדושות הן אבל בזה"ז שני י"ט של ר"ה שאנו עושין ע"פ החשבון אסור לחלק בהן

העירוב לפי שהו קדושה אחת נראה מדבריו דעיקר הטעם דקדושה אחת הוא מפני שאנו עושין ע"פ החשבון והוא פלאי פי אדרבא משמע בסוגינו וברישי ביצה דעיקר החומר הוא מפני זמן המקדש שהיו מקדשין ע"פ הראי' ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה היו נוהגין אותו היום קודש ולמחר קודש.

הן אמת דלפי משמעות דבריו ו"ל יש ליישב מה שדקדקתי לעיל ארב אסי דאמר ב"ט של גליות נמי קדושה אחת מהא דמשמע במתני' דלא פליגי רבנן אר"י אלא בר"ה אבל ב"ט של גליות מודו לי דנולדה בזה מותרת בזה כדתניא מודו ר"י ב"ט של גליות ולפי דבריו ו"ל ניחא דרב אסי לא אמר אלא בזה"ז שעושין ע"פ החשבון ולא מספיקא אבל לא משמע פן שם בביצה ודו"ק.

ועי' ברמב"ם ו"ל פ"ז מהל' י"ט שדעתו ו"ל דבזה"ז שנוהגין ע"פ החשבון אסור להתנות על הפלפלה ועל עירוב אפילו ב"ט של גליות עיין בלח"מ שם מש"כ לענן ביצה ומפלוגתא דרב ורב אסי מוכח דאפילו בזה"ז ביצה שריא וכן מוכח מעובדא דההוא טביא אלא דמלשוננו ו"ל בפ"ה מהל' קידוש החודש נראה דגם בימי אבני נרביא היו מקדשין ע"פ הראי' ועיי"ש מ"ש בטעם שני י"ט של ר"ה וצ"ע לדבריו הא דאמר ר"ז בריש ביצה תדע דאנו ידענו בקביע דירחא: דף מא תוס' בד"ה מודה הי' שאין משלימין עיין מהרש"א ו"ל מה שהקשה ובתוס' תענית משמע להדיא הא דנכנס ר"י להפר דברי ר"ג היינו על הא דאמר אין מפסיקין ור"י ס"ל דמפסיקין כדאימא שם נכנס ר' יהושע ורחץ ר"א וסיפר והי' נראה ליישב דהא ביהא תליא דרבנן דס"ל כל תענית צריף להשלים מש"ה אמרו דמפסיקין ואסור להתענות כל היום בר"ח חנוכה ופורים ורשב"ג ס"ל אין צריף להשלים מש"ה אמר דאין מפסיקין ושפיר מוכח הש"ס דהלכה כר"ג דאין צריף להשלים אלא דלשיטת התוס' דכתבו דמ"ד מתענה ומשלים היינו אם ירצה אבל אינו מחויב אי אפשר לומר פן ולקמן נמי משמע דרבנן דאמר מתענה ומשלים קאי גם אחנוכה ופורים וצ"ל דמעשה דר"י ור' יוחנן בן נורי קאי אהפסקה ובה נקבע הלכה כר"ג ממילא שמעין דנהגו בדורו של ר"ג ככל דברי ר"ג אף לענין השלמה: ע"ב גמרא ולטעמיה לפי מאי דמשמע בתענית דהא דאמר רב הווא הלכה מתענה ומשלים קאי אדברי חכמים שאמר רב יהודא א"כ דילמא ר"ה ג"כ קאמר הלכה אחנוכה ופורים וצ"ל דפשיטא לי להש"ס דרב הווא פסק הלכה אפוליהו ועיין תוספ' שם ומהרש"א ו"ל בסוגיין: הדרן עלה פרק בפל מערבין ובעז"ה נתחיל לפרש פרק מי שהוציא והו שם גמרא יצא לדעת פשיטא ולא ניחא לי להש"ס למימר דקמ"ל אפילו יצא לעיר אין לו אלא ד' אמות ולא חשבין כל העיר כד"א משום דזה נמי שמעין ממתני' דהולכי והו לעיר אחרת משמע דוקא הולכי והו דהוי אונס אבל יצא לדעת לא וכ"כ הרמב"ם ו"ל להדיא ועיין מ"מ שהביא בשם הרשב"א ו"ל וקושיא זו דאמאי לא קאמר הש"ס דשמואל הא קמ"ל וצ"ל דלא ניחא לי למיזק ממתני' דהולכי והו דדילמא משום רבותא דר' יהושע ור"ע נקט הולכי והו והה"מ תירץ דלא מצי למימר דשמואל הא קמ"ל פנין דשמואל לא קאמר אלא פלשון מתני' אין לו אלא ד' ולא הזכיר פלל הא דנכנס לעיר ולפ"ז גם דיוק מהר"מ ו"ל שהביא הרא"ש ו"ל בחזר לדעת לעירו דהוי כד"א מדלא אמרינן דבחזר לדעת הא קמ"ל ע"ש ברא"ש ולפי דברי הה"מ אין פאן דיוק ועוד פנין דלר"ע דאמר דאפילו ספינה אין לו אלא ד' אמות אע"ג דשבת בה פשיטא לדידן דאין לו אלא ד' אמות אפילו חזר לדעת

לעיר להכי לא ניחא לי למימר דהא קמ"ל אלא דיש לחלק בין ספינה לחזר לעירו ועוד נראה דהא דאמרין אלא אימא חזר לדעת לאו דמגיה דברי ר"נ אלא דמוסיף על דבריו הראשונים ואמר יצא לדעת וחזר לדעת ומש"ה ניחא לי טפי למימר דר"נ קי"ל רבותא ביצא לדעת וק"ל ועיין בריטב"א ו"ל מש"כ בשם הרשב"א ו"ל ומש"כ על קושיות התוס' בד"ה לצדדים: שם גמרא אמר רב פפא פירות שיצאו חוץ לתחום וחזרו אפילו במזיד לא הפסידו את מקומן דאנוסים הם וכתבו התוס' ו"ל דאפילו האי דאפקא מותר לאונקלו ולא דמי למבשל בשבת דהוי דאורייתא וצ"ע דהא למי שנשפתלח לו אסור אפילו בחוץ לתחום דהוי דרבנן וי"ל דהתם טעמא הוא משום שלא יאמר להביא לו ע"ש בתוס' בפ"ה ועיין במ"א סי' ת"ה עכ"פ שמעינן מדברי ר"פ אם הפירות הם חוץ לתחומן אסורין באכילה וכשתזרו הותרו דהוי כאלו לא יצאו ופריה מר"נ וראב"י דאפילו במקומן דנקא שוגגין אבל במזיד אסורין ומשני תנאי היא דת"ק מחלק בין שוגג למזיד אפילו שלא במקומן ובשוגג יאכלו למי שיכול לילך לשם ולא גרע ממבשל בשבת בשוגג יאכל ובמקומן אפילו במזיד יאכלו פיון שחזרו ור"נ וראב"י ס"ל דשלא במקומן לא יאכלו אפילו בשוגג וכתבו התוס' דטעם שלא יוציאן חוץ לד' אמות ובמקומן דוןקא בשוגג יאכלו אבל מזיד לא יאכלו דלא ס"ל דאנוסין הם והוי כאילו לא חזרו ולפ"ז יש לומר דאסרי ר"נ וראב"י שלא במקומן אפילו בשוגג הוא מטעם דקנסו שוגג אטו מזיד והא דלא קנסי במקומן היינו דלא גריעי מבעלים שיצאו וחזרו בשוגג דהוי כאילו לא יצא והא דאמרין בירושלמי דאתיא כר"מ נראה משיטת הירושלמי דגם באדם גופא הא דבשוגג כאילו לא יצא אתיא כר"מ דאמרין התם דמתניתין דמשמע אם חזר לדעת אין לו אלא ד"א אתיא כר"נ דאמר עד שיחזרו למקומן שוגגין משמע דלת"ק באדם נמי אפילו מזיד כאילו לא יצא עכ"פ שמעינן מהאי דכל שחזרו למקומן אפילו במזיד כאלו לא יצאו בין לענין תחומין בי"ט בין לענין היתר אכילה ושלא במקומן לת"ק בשוגג לא קנסינו ומותר לאכלן במקום שהן ואין חילוק בזה בין י"ט לשבת ועיין בריטב"א ו"ל בזה.

אבל שיטת הרמב"ם ו"ל בזה נפלאה היא דבפ"י מה' שבת כתב פירות שיצאו וחזרו במזיד אסור עד מוצאי שבת ובפ"ה מהל' י"ט כתב יצאו חוץ לתחום וחזרו אפילו במזיד לא הפסידו תחומין דהוי כאנוסין וע"כ צ"ל דמותרין באכילה דאל"ה מאי נפ"מ דלא הפסידו תחומין וא"כ צריף לחלק בין י"ט לשבת דהא דרב פפא איירי בי"ט ומשום אסור תחומין מותרין ע"י חזרה אפילו במזיד פיון דאנוסין הם והא דפליגי ת"ק ור"נ וראב"י מיירי בשבת ופסק כאותו הזוג דבמזיד אסור אפי' חזרו פיון דאיתעביד מלאכה ע"י העברה ד"א ברה"ר והא דאוסר ת"ק שלא במקומן במזיד ומשום אסור תחומין ובמקומן התירו מזיד אף דהעביר ד"א צ"ל דחכמים עשו חיזוק לדבריהם ועיין במ"מ אבל הוא נגד גירסת הש"ס תנאי הוא כמש"כ הה"מ שם ואי לא הוי גרסינן בדברי הרמב"ם ו"ל בהל' שבת וחזרו הוי אתי שפיר דבה' שבת קמ"ל דין פירות שיצאו חוץ לתחום בשוגג מותר פיון דלא נעשה מעשה בגופן לא נשתנו ולא הוי דומיא דמבשל דאפילו בשוגג אסור ובהל' י"ט קמ"ל דין אם חזרו אפילו במזיד לא הפסידו את מקומן ומותר לטלטלן בכל תחומין הראשון וז"א אלא בי"ט אבל בשבת אין נ"מ בחזרה ובמזיד בכ"ע אסור וכל הלכה זו איירי בי"ט ופליגי בחזרת פירות אי חשיבי כאנוסים אי לא

ופסק כת"ק בכל מילתין וקרב פפא ועדיין צ"ע עיין בריטב"א ז"ל בזה וברבינו יהונתן ז"ל מש"כ על הרי"ף בזה: שם גמרא אמר רב נחמן אמר שמואל שבת בבקעה והקיפואה פותים מחיצה מהלך אלפים אמה ופירש"י ז"ל דאתיא אפילו כר"ג דדוןקא היכא דנאנס ואין לו אלא ד' אמות הוא דשוינהו לדיר וסהר כד' אמות.

אבל הקא דיש לו תחום אלפים לא התירו לו יותר מאלפים פנין דלא שבת באויר מחיצות וכן איתא בירושלמי אפילו תימא כר"ג קל הוא מי שקנה שבתה ממי שלא קנה שבתה ועיין בריטב"א ז"ל ולפ"ז היכא דיצא שלא לדעת והקיפואה פותים מחיצה מהלך את פולה אבל דעת הרמב"ם ז"ל אינו פן בכ"ז מה' שבת שפתב דאינו מהלך אלא אלפים וכתב הה"מ ז"ל בטעמו דכל שאם שבת במקום הזה הי' נחשב פלו' כד' ה"ה אם הוציאוהו לשם בשבת מהלך את פולו אבל פשהקיפואה פותים מחיצה דאם שבת שם אינו מהלך אלא אלפים ה"ה אם יצא שלא לדעת אין לו אלא ד' ועוד נראה פנין דכבר קנה מקומו ד' לבד לא מהני מה שאח"כ הקיפואה מחיצות אלא דצריך לישב לשון הירושלמי לשיטתו ז"ל והיא דמודד וכלתה מידתו בחצי העיר דלא חשיבא כד' היינו משום דאין מקומו שם אבל אם הוציאוהו פותים לחצי האחר או במחיצה שהקיפואה פותין חוץ לאלפים נראה דחשובה פולה כד"א אלא דמסתבר דלא עדיף ממה שהי' בתחילה במקום שבתו ואפ"ה נאסר להלך את פולה ובכלתה מידתו בחצי העיר ג"כ לא עדיף ממה שהי' מהלך בתחילה בתוך העיר ולא הי' מהלך את פולה פללא דמילתא אין העיר נחשבת כד' היכא דלא שבת באויר מחיצות אלא היכא דתחילת פניסתו לתוכה הוא חוץ לתחום אבל כל שהוא מקומו שם בתחילה ע"י היתר תחנומו אפילו יצא אח"כ מתחומו אינה חשובה כד' ודו"ק ואי"ה לקמן ובנאר עוד בזה: שם גמרא מטלטל בכולה ע"י זריקה רש"י ז"ל פי' דבתוך אלפים מותר לטלטל פי' אורחין ולא הוי פרוץ למקום האסור לה פנין דחוץ לאלפים נמי מותר לטלטל ע"י זריקה ורב הונא אמר מטלטל בד' בין בזריקה בין בטלטול ולא אמרינן דרב הונא פליג אטלטול פי' אורחין משום דהוי פרוץ במילואו כו' דלא מסתבר לומר פן כמש"כ רש"י ז"ל ועיין מהרש"א ז"ל ודו"ק.

והתוס' פי' דלשמואל נמי אסור לטלטל פי' אורחין אלא בד' מחמת פרוץ במילואו ונראה דרש"י ז"ל לא פירש פן מהא דפריף הש"ס על ר"ה באלפים מיהת לטלטל פי' אורחין ולא פריף לשמואל משמע דלשמואל באמת מטלטל באלפים פי' אורחין והתוס' ז"ל צ"ל דלמסקנא פתבו פן אלא דיש לדקדק לשיטת רש"י ז"ל אפילו לר"ה אמאי הוי פרוץ במילואו למקום האסור פנין דמותר מחוץ לאלפים ע"י משיכה אלא דרש"י ז"ל לא גרס לה לקמן ובין לשיטת התוס' ובין לשיטת רש"י ז"ל לא ניחא לי' להש"ס למימר דחייא בר רב בא להכריע ולהתיר לטלטל בתוך אלפים דממ"נ פנין דאוסר חוץ לאלפים אפילו ע"י זריקה הוי כנפוצה במילואו למקום האסור לה והנה לפרש"י ז"ל לקמן גבי פלתה מידתו בחצי חצר דפי' דוןקא להלך אבל לטלטל אסור אפילו בחצר לרב הונא א"כ מוכח מהא דאמר רב נחמן מודה לי הונא בכלתה מידתו על שפת התקרה הואיל ותקרת הבית חובטת משמע דאליבין בלא"ה מותר לטלטל ואי פשיטת התוס' לר"נ נ"מ בהא דתקרה חובטת דמותר לטלטל פי' אורחין בכל תחנומו אלא די"ל דלזה לא מהני מה שהתקרה חובטת ולא הותר לטלטל אלא ע"י זריקה דלא גזרינן שמה ימשך אבל לענין טלטול פי' אורחין לא מהני ובדברי הרמב"ם ז"ל אין הכרע בזה עיין בכ"ז: (גשטט מלעיל) גדול

כבוד הבריות כו' נראה מכאן דהא דין צא חוץ לתחום אין לו אלא ד"א אפילו למ"ד תחומין ד"ת זה מדרבנן היא דאלת"ה למ"ד תחומין ד"ת מה יעשה דהא כבוד הבריות אינו דוחה אלא לאו דלא תסור ועיין בדברי הרא"ש ז"ל אי האי כבוד הבריות היא כבוד עצמו או כבוד אחרים: שם גמרא ושמואל אמר הלכתא כר"ג בספינה לקמן דייקנן הלכתא מכלל דפליגי אלא דנחלקו רבא ור"ז רבא ס"ל דלא פליגי בספינה אלא בעומדת אבל במהלכת ר"ע נמי מודה מטעם הואיל וספינה נוטלתו ור"ז ס"ל דבמהלכת נמי פליגי ובהא דפסק שמואל כר"ג בספינה לרבא אפילו בעמדה הלכה כר"ג הואיל ונשבת באויר מחיצות ולר"ז לא פסק שמואל כר"ג אלא במהלכת ועוד אפ"ל דר"ז בעמדה נמי ס"ל כר"ג והא דאמר טעמא דהואיל ונוטלתו היינו לענין אם נפחתו דופןי הספינה דלענין זה לא מהני הואיל ונשבת באויר מחיצות ע"כ אמר טעמא דהואיל ונוטלתו כו' אלא דלפ"ז לא הוי אצטריך למימר דר"ז ס"ל מחיצות להבריח מים עשויות ומדקאמר הש"ס הכי משמע קצת דלר"ז מודה ר"ג בעמדה וכמש"כ רש"י ז"ל אבל א"כ אמאי לא קאמר הש"ס אליבא דר"ז בעמדה כ"ע לא פליגי אלא נראה עיקר דלר"ז נמי פליגי ר"ג אפילו בעמדה ושמואל לא פסק פנותיה אלא במהלכת מטעם דמחיצות להבריח מים עשויות ולא חשיב שבת באויר מחיצות והא דלא קאמר הש"ס דר"ז אמר טעמא דהואיל ונוטלתו לענין נפחת דופןי הספינה משום דא"כ ליכא פלוגתא בין רבא לר"ז לענין דינא וכן משמע מדברי התוס' דבעמדה נדאי פליגי ר"ג ור"ע לכ"ע וטעם דמחיצות להבריח מים כו' לא מהני אלא דלא הוי שבת באויר מחיצות אבל מ"מ מחיצות הם לר"ג דלא בעי שבת באויר מחיצות ועיין בתוס' ד"ה אבל היכא ובדברי הרמב"ם ז"ל אינו מבואר דין נפחתו דופןי הספינה ועיין בפ"י המשניות שכתב בטעמא דר"י ור"ע משום גזירה דבקעה והוא דלא פמסקנת הש"ס: דף מג תוס' בד"ה האי רצו כו' ולמאי דמסיק הש"ס דר' יהושע גופי' הכריע כר"ג בספינה אתי שפיר לישנא דרצו וכן מבואר בירושלמי ע"ש ועיין מהרש"ל ועיין מהרש"א ז"ל בזה: שם גמרא בעי ר' חנניא יש תחומין למעלה מעשרה כו' משמע דיש איסור תחומין אפילו בכרמלית או ברה"י היכא דאינו נחשב כד'.

והרמב"ם ז"ל כתב בתשובה דאפילו למ"ד תחומין מה"ת בכרמלית ובנימים ונהרות לא הוי אלא מדרבנן דלא עדיף ממעביר חפץ והוצאת חפץ ויצאה חוץ לתחום מחד קרא נפקא מאל יצא ולפ"ז אפילו אי נימא דיש תחומין למעלה מי' לא הוי אלא מדרבנן דלמעלה מי' לאו רה"ר היא וא"כ הא דאמרנן לקמן פתנא ספוקי מספקא לי' ואזיל לחומרא מצי אתיא אפילו כמ"ד ספק נזירות להקל אלא דאסור משום דהוי ספיקא דרבנן ולקולא ושרי לילה למעלה מי' אבל מדברי הרמב"ם ז"ל נראה דמחמת ספק דתחומין אזלינן לקולא בנזירות ומש"ה מותר בשבתא דקאי נדר דספק שמא לא יבוא בשבת משיח וע"כ הספק הוא משום תחומין וכן מסתבר דלענין ביאת המשיח לא שייך למימר ספיקא דרבנן לקולא דאם לדין ספיקא הוא קמי' משיח ליכא ספיקא ושמא יש תחומין ועוד אפ"ל דלמעלה מי' הוי ספיקא דאורייתא אם הי' שבייתתו בקרקע ואם"כ חוזר על הקרקע.

והנה מש"כ הה"מ דספיקא דרבנן לקולא בתחומין צ"ע דאיכא פמה ספיקות בתחומין דאזלינן לחומרא ולדעת הרמב"ם ז"ל דתלו תחומין בהוצאה א"כ ב"ט נדאי ליכא איסור תחומין מה"ת פיון דהותרה הוצאה ולא מצינו לשארי ראשונים ז"ל בסברא זו.

ומה שֶׁהִקְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים ו"ל על דְּבָרֵי הַרְמְב"ם ו"ל בְּהָא דְהִרְיָנִי נְזִיר בְּיוֹם שְׁבֹן דְּוֹד בָּא אִי לֹא דְמִסְתַּפְיָא הֵייתִי אוֹמֵר דְּכָל הַסּוּגְיָא אֲזֵלָא דְלֹא כְּשִׁמוּאֵל דְּאָמַר אֵין בֵּין עוּהוּ"ז כּו' וּכְבָר פְּתַב הַרְמְב"ם ו"ל דְּעֵתוֹ בְּסוּף ה' מְלָכִים דְּלֹא יַעֲלֶה עַל הַדְּעַת שְׁמֵלְהָ הַמְּשִׁיחַ יַחֲדָשׁ אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים אֲלֵא עֵיקַר הַדְּבָר שְׁאֵחָד מִן הַדּוֹר יַעֲמֹד מִבֵּית דְּוֹד וַיִּסְזַק בְּדָקֵי הַתּוֹרָה וַיַּעֲשֶׂה וַיַּצְלִיחַ בְּמַלְחָמוֹת ד' וַיִּבְנֶה הַמְּקַדָּשׁ וַיִּקְבֵּץ נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל זְהוּ מְלָהּ הַמְּשִׁיחַ וּמְבִיא רֵאִי מִבְּנֵי כּוֹנֵיבָא וּא"כ אֵין סְפִיקָא שְׁל בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ בְּשַׁבְּתוֹת וּי"ט מְחַמַּת תְּחוּמִים פְּלִל כִּי מִי יוֹדַע מְקוֹמוֹ אִיו וְשְׁמָא הִי מְקוֹמוֹ בְּמָקוֹם ב"ד הַגְּדוֹל וּע"כ מְטַעַם אַחַר לֹא יָבֵא בְּשַׁבַּת מְפָנֵי הַטּוֹרַח אוֹ אֵיזָה טַעַם אַחַר וּמַה שֶׁהִקְשׁוּ מִבִּיאַת אֱלֹהֵיו ו"ל עַל חַד בְּשַׁבְּתָא עֵינֵן בַּלַּח"מ עֵינֵן בְּכִי"ב מֵהַל' מְלָכִים שֶׁכ' דְּהַחֲכָמִים נִחְלְקוּ אִי בִּיאַת אֱלֹהֵיו ו"ל יֵהִי קוֹנְדָם בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ אוֹ אַח"כ לְפָנֵי מַלְחָמוֹת גּוֹג וּמַגּוּג וְהַדְּבָרִים נִפְלְאִים וּמְכֻסָּים הֵמָּה וּכְבָר עֲמָדוֹ עַל דְּעֵתוֹ הַרְבֵּה מִהֶרְאִשׁוּנִים וְעֵינֵן בְּהַשְׁגַּת הַרְאָב"ד ו"ל וְעֵינֵן בְּרִיטְב"א ו"ל בְּאִנְרָה וְנִרְאָה מְדַבְּרֵי דְיִלְפִי לְהָא מִיְלֻתָא דַּס' תְּחוּמִין לְקוֹלָא מְהָא דְסַפְקָא עֵירוּב ע"כ הִיכָא דְאִיכָא חֻזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ לֹא מְקַלֵּין בְּסַפְיָקוֹ וּכְבָר הָאֲרַכְתִּי לְעֵיל דְזָה לְפִי מְאִי דְפִסְקוּ כַר' יוֹסִי אֲבָל לְשִׁיטַת הַרְמְב"ם ו"ל דְּפַסְק כַר' מְאִיר אִפִּי בְּמָקוֹם חֻזְקָה אֲזֵלִין לְקוֹלָא וְדו"ק: שֶׁם גְּמָרָא מְאִי קְמִיבְעִי לִי לְרַב חֲסֵדָא בְּדַמְלֵי גְבָרֵי אוֹ בְּדַלָּא מְלֵי גְבָרֵי לְפַמְש"כ הַרְמְב"ם ו"ל דְּלֹא הִנְתֵּר בְּמַחֲצֵה שְׁנַעֲשִׂית אַח"כ אֲלֵא אֲלֵפִים וְלֹא כְּוֵלָה בַּד' אַמּוֹת א"כ אִיכָא לְסַפּוּקֵי אֲפִילוּ מְלֵי גְבָרֵי אִם כְּבָר יֵצֵא חוּץ לְתְּחוּם יוֹתֵר מֵאֲלֵפִים וּי"ל דְּמִסְתַּמָּא לֹא יֵצֵא יוֹתֵר מֵאֲלֵפִים וְאִי מְלוּ גְבָרֵי הֵיזָה יָכוֹל לִיכְנֹס בְּתַחְנוּמוֹ וְהִנֵּה הַתּוֹס' ו"ל עֲמָדוֹ אֲפִילוּ בְּמְלוּ גְבָרֵי אִמְאִי יִכְנֹס לְרַבְּנָן דְּאִמְרֵי אֲפִילוּ אִמָּה אַחַת לֹא יִכְנֹס.

וְכַתֵּב מִהֶרְש"א ו"ל דְּמִנְהַרְדַּעֵי לֹא קִשְׂיָא לְהוּ דְאַתְיָא כַר"א וְרַש"י ו"ל פְּתַב לְקַמֵּן ג"כ דְּרַבָּה לִית לִיהַ דְּנִהַרְדַּעֵי דְאִמְרֵי בֵּינוּ דְעַל עַל וְקִשְׂיָא מִיָּדֵי דְהוּי אֶהֱחִזְרוּהוּ עַפּו"ם אוֹ שְׁחִזּוּר שְׁלֹא לְדַעַת דְּהֵינּוּ בְּשׁוּגַג דְּהוּי כְּאִילוּ לֹא יֵצֵא וְה"נ בֵּינוּ דְהִתִּירוּ לוֹ מְפָנֵי כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת לִילְהָ לְתַחְנוּמוֹ לֹא גָרַע מִהֶחֱזִירוּהוּ עַפּו"ם ע"כ הָעֵיקַר בְּזָה כַּמֶּש"כ הַתּוֹס' ו"ל דְּבָהָא דְנִהַרְדַּעֵי כ"ע מוֹדִים וְלֹא פְּלִיגֵי רַבְּנָן אֲלֵא בְּיֵצֵא אִמָּה אַחַת בֵּינוּ דְעֵזְרִיין הוּא עוֹמֵד בְּתוֹךְ ד' אַמּוֹתָיו לֹא הִתִּירוּ לוֹ לְצֵאת מֵהֶם אֲפִילוּ אִם הֵם מְוַבְּלְעוֹת בְּתוֹךְ תְּחֻמוֹ וְהִכָּא כְּשֶׁהִמְחִיצָה מִגַּעַת עִם הַתְּחוּם הוּי ס"ד ג"כ דְּחֻשִׁיב כְּמוֹ שֶׁהוּא עֵזְרִיין בְּתוֹךְ ד' אַמּוֹת הֶרְאִשׁוּנוֹת בֵּינוּ דְכּוֹלָה כַּד' אַמּוֹת מִש"ה הִקְשׁוּ מ"ד רַבְּנָן וְתִירְצוּ בֵּינוּ דְאִם תְּסַלַק הַמְּחִיצָה כְּבָר יֵצֵא מִד' אַמּוֹת הֶרְאִשׁוּנוֹת שְׁפִיר חוּזֵר לְתַחְנוּמוֹ כְּמוֹ הֶחֱזִירוּהוּ עַפּו"ם וְעֵינֵן בְּרִיטְב"א ו"ל שֶׁהוֹכִיחַ מְכָאן דַּר"א עֲדִיפָא מַר"ג דַּלְר"א יָכוֹל לְהוֹלִיף אֶת כְּוֵלָה וְגַם ב' אַמּוֹת חוּצָה לָהּ מְהָא דְאִמְרֵינוּ הִכָּא בְּלֹא מְלוּ גְבָרֵי יִכְנֹס וְאֵין זֶה מְוַכְרַח דְכְּשִׁיבָא בְּב' אַמּוֹת קְרוּב לְתַחְנוּמוֹ יְסַתְּלַק הַמְּחִיצָה וַיֵּשׁ לוֹ ד' אַמּוֹת וַיִּכְנֹס בְּתַחְנוּמוֹ אֲבָל חוּץ לְמַחֲצוֹת לִתְּנֵן לוֹ ד' אַמּוֹת לֹא שְׁמַעֵינוּ וּמַנ"ל דַּר"א ס"ל כֵּן וְעוֹד דְּהוּי לִי לְמִימַר דְּמִיבְעִי לִי הָא תַּדַּע דְלְשִׁיטַת הַרְמְב"ם ו"ל דְאֵין לוֹ אֲלֵא אֲלֵפִים אִמָּה וְנֹדָאֵי לִית לִי חוּץ לְמַחֲצֵה אֲפִילוּ אִמָּה אַחַת וְע"כ צ"ל דְיִסְתַּלַּק הַמְּחִיצָה וַיִּתְּנוּ לוֹ ד' אַמּוֹת וְאִי"ה לְקַמֵּן יְבוֹאֵר עוֹד: דָּף מַד גְּמָרָא אִיתִיבְנִי רַנְב"י לְרַבָּא נְפִל דְּוֹפְנָה כּו' מְכַל הַסּוּגְיָא מוּכַח דְאִיירִי בְּאִיסוּר עֲשִׂיית מְחִיצָה בְּשַׁבַּת וּי"ט וְהוּי בְּעֵי לְמִימַר דְתִלְיָא בְּפִלְגְּוֹתָא דַּר"א וְרַבְּנָן בְּפַקְק הַחֲלוֹן דְהִכָּא נְמִי חֻשִׁיב כְּאֵהֵל עֲרָאֵי וְכִרְיָה עֲלֵי דְמוֹדוֹ כ"ע דְאֵין עוֹשִׂין אֵהֵל עֲרָאֵי בְּתַחֲלִילָה וּבְעֵי לְמִימַר דְבְּרִייתָא דְשָׂרֵי אֲתִיָּא כַר"מ דְלֹא מְחִיצָה הִיא וְלִהְכִי שָׂרֵי וּפִירְש"י ו"ל דְקַסְבַּר עוֹשִׂין אֵהֵל עֲרָאֵי

וְצָרִיךְ לְחַלֵּק בֵּין זֶה לְהַא דְאָמַר רַבב"ח דכ"ע מוֹדִים דְאִין עוֹשִׂין אֵהָל עֲרָא אֵלָא דְהַש"ס
פְּרִיךְ לְקַמְן ר"מ דְאָמַר כְּמָאן וְעֵינֵין בְּרִיטְב"א ז"ל מִש"כ אֶקְוִינִית הַתּוֹס' מְהָא דְנַחְמִי
וְהַתּוֹס' פְּרִישׁוּ דְלִר"מ נְמִי הָוִי מְחִיצָה לְשַׁעָה וְלֹא פָּסַל אֵלָא לִז' וְאִתִּי שְׁפִיר עֲוֹבְדָא דְנַחְמִי
וְאִפ"ה מוֹתֵר לְעִשׂוּתָהּ פִּינּוּן דְאִינָה אֵלָא לְשַׁעָה וְאִפִּילוּ כִר' יְהוּדָא אִתִּיא אֵלָא דִּישׁ לְדַקְדַּק
פִּינּוּן דְמַה"ת מְחִיצָה גְמוּרָה הִיא וְר"מ לֹא גִזַּר אֵלָא שְׁמָא תְבַרַח א"כ אִמָּאֵי מוֹתֵר לְעִשׂוּתָהּ
וְצ"ל דְבִלְא"ה לָאו אֵהָל גְמוּר הוּא.

וּלְשִׁיטַת הַתּוֹס' הָוִי מְצִי לְאוּקְמָא הָא דְתַנְיָא עוֹשֶׂה אָדָם אֵת תְּבִירוֹ דוֹפֵן הֵינּוּ לְפִי שַׁעָה
וְהָא דְתַנְיָא לֹא יַעֲמֹד הֵינּוּ לְכָל ז' וְי"ל פִּינּוּן דְכְּשִׁירָה לִז' אִפִּילוּ אִם עֲשָׂאָה לְפִי שַׁעָה הָוִי
אֵהָל וְדוֹנְקָא הֵכָא בְּעוֹבְדָא דְנַחְמִי דְאִינָה עֲשׂוּיָה לְהַתְקִינִים לֹא חָשִׁיב אֵהָל וְלֹא מִסְתַּבֵּר
לְמִימַר דְהָא דְנַחְמִי אִתִּיא נְמִי כִר"מ דְזָה דוֹחַק הוּא וּבִתֵּר הֵכִי מְסִיק הַש"ס בְּבַהֲמָה וְרַמְזוּ
כְּפִין בְּדוֹפֵן ג' אֲסוּר דְחָשִׁיב אֵהָל כְּפִין בְּדוֹפֵן ד' פִּינּוּן דְאִין צָרִיךְ לָהּ הָוִי כְּתוּסְפַת אֵהָל
וּבְאָדָם אִיכָא צַד הֵימֵר אִפִּילוּ בְּדוֹפֵן שְׁלִישִׁית אִם הָעוֹמֵד שֵׁם הוּא שְׁלֹא לְדַעַת וּפִירַש"י
ז"ל מְשׁוּם דְאִין דְרַךְ בְּגִין בְּכַף אֲבָל לְדַעַת אֲסוּר לְעִשׂוּת דְהָוִי דְרַךְ בְּגִין אֲבָל מְלִשׁוֹן
הֶרֶמְב"ם ז"ל נִרְאָה שִׁיטָה אַחֲרַת בְּזָה וְנִרְאָה מְדַבְּרִי בִפְט"ז דְבְּעִינֵין שְׁלֹא מְדַעַת הָעוֹמְדִים
בְּמְחִיצָה וְגַם שְׁלֹא מְדַעַת מִי שְׂרוּצָה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ וּמְכַרְשׁ הָא דְאָמְרִינֵין רַבִּי נַחְמִי לְדַעַת
הָוִי הֵינּוּ לְדַעַתוֹ שְׂרָצָה בְּמְחִיצָה זֶה וּמְשַׁנֵּי שְׁלֹא לְדַעַת הָוִי שֶׁהוּא לֹא יָדַע מְעַשִׂינִית הַמְחִיצָה
וְנִרְאָה מְדַבְּרִי דְטַעַם פְּסוּל לְדַעַת הוּא מְטַעַם מְחִיצָה הַנַּעֲשֶׂה בְּמִזִּיד דְאֲסוּר לְטַלְטֵל לְהֵכִי
אִי הָוִי יָדַע נַחְמִי מְעַשִׂינִית הַמְחִיצָה הִי אֲסוּר לִילָף פִּינּוּן שֶׁהוּא אֲסוּר לְטַלְטֵל וְלֹא הָוִי כִד'
אִמּוֹת כְּמוֹ אִינוּ מְקַרְף לְדִירָה דְאִיתָא בִּירוּשְׁלַמִי דְאִינָה חֲשׂוּבָה כִד' אִמּוֹת וְהָא דְאִיצְטְרִיךְ
שְׁלֹא מְדַעַת הָעוֹמְדִים הֵינּוּ נְמִי מְשׁוּם דְאֲסוּר לְעִשׂוּת מְחִיצָה בְּמִזִּיד אֲבָל שְׁלֹא לְדַעַתָּן
הָוִי כְּנַעֲשִׂית בְּשַׁגְגָה אֵלָא דְצָרִיךְ לִיִּישֵׁב לִפ"ז הָא דְעוֹשֶׂה אָדָם דוֹפֵן לְסוּפָה מְשַׁמַּע דְאִפִּילוּ
לְדַעַת מִי שְׁעֲשָׂאָה מוֹתֵר וִי"ל דְדוֹנְקָא לְעִנֵּין שְׁפַת לְטַלְטֵל בָּהּ בְּעִינֵין שְׁיַעֲשֶׂה שְׁלֹא לְדַעַתוֹ
אֲבָל לְעִנֵּין סוּפָה לֹא אִיכְפַת לָן אִם עֲשָׂאוּ לְדַעַתוֹ וּבְעִינֵין עֲשִׂינִיתוֹ לִיכָא אִיסוּרָא דְהָא
נַעֲשִׂית בְּשַׁגְגָה שְׁלֹא לְדַעַת הָעוֹמְדִים בְּמְחִיצָה וּלִפ"ז אִם עָבַר וְעֲשָׂה בְּסוּפָה אִפִּילוּ לְדַעַת
הָעוֹמֵד בְּמְחִיצָה הָוִי סוּפָה כְּשִׁירָה אֵלָא דְעֲשָׂה אִיסוּר בְּעֲשִׂינִיתוֹ אֲבָל מְלִשׁוֹנוֹ ז"ל בִּפ"ד
מַה' סוּפָה לֹא מְשַׁמַּע כֵּן ע"ש וּלְשִׁיטָתוֹ יְתַפְרֵשׁ עֲוֹבְדָא דְבְּנֵי גִנְנָא כו' יֹאמְרוּ לְדַעַת הֵינּוּ
לְדַעַת בְּנֵי גִנְנָא וְכֵן הָוִי זִיקָא לְשַׁבְתָּא אַחֲרִיתִי בְּעֵי עֵינֵילִינְהוּ וְאֲסַר לָהּ וְהֵתֵם תְּלַמּוּדוֹ
רְבָא וְנִדְאִי שְׁלֹא לְדַעַתָּן נַעֲשׂוּ מְחִיצָה כִּי לְדַרְכָּן הָוִי מְהַלְכִין אֵלָא דְהָוִי לְדַעַת בְּעֵלֵי הַזִּיקוֹת
מִש"ה אָמַר לָהּ וְרַבִּינוּ יְהוֹנָתָן ז"ל כ' ג"כ הַטַּעַם לְדַעַת מְחִיצָה הַנַּעֲשִׂית בְּמִזִּיד
וְעֵינֵין בְּבַעַה"מ ז"ל מִש"כ בְּזָה מְהָא דְהַקִּיפּוּהוּ נְכָרִים מְחִיצָה בְּשַׁבְתָּא דְאִין לֹא אֵלָא אֲלֵפִים
אִמָּה וּכְבָר כְּתַבְנוּ לְעֵיל בְּזָה וְדו"ק: ע"ב גְּמָרָא מִי שְׁיַצָּא בְּרִשׁוֹת וְאָמְרוּ לֹא כְּבָר נַעֲשָׂה
מְעֲשָׂה כו' מְבֹאָר בְּמִשְׁנֵה ר"ה דְזוֹ הִיא תְּקִנַת ר"ג הַזִּקָּן וּמְכָאן נְמִי מְשַׁמַּע דְהָא דִּינְצָא
חוּץ לְתַחֲוּם אִין לֹא אֵלָא ד' אִמּוֹת לֹא הָוִי אֵלָא מְדַרְבְּנֵין אִפִּילוּ לְמָאן דְאִית לִי תַחֲוּמִין
מַה"ת וְד"ת כֵּן הוּא דְבְּאִינָה מְקוּם שְׁיֵהֵל לֹא יְהֵלֵךְ יוֹתֵר מֵאֲלֵפִים לְכָל צַד אֲבָל אֲלֵפִים
יְכוּל לְהֵלֵךְ אִפִּילוּ עָבַר וְיַצָּא חוּץ לְתַחֲוּמוֹ שְׁקִנָּה בִּיה"ש וְרַבְּנֵין הוּא דְתִיקְנוּ שְׁלֹא הִי לֹא
אֵלָא ד' אִמּוֹת וְהֵכָא דִּינְצָא בְּרִשׁוֹת הָעֵמִידוֹ עַל דִּין תּוֹרָה וּמִש"ה הִיכָא דְלֹא קָנָה שְׁבִיתָהּ
בִּיה"ש כְּגוֹן שְׁהִי לְמַעְלָה מְעֲשָׂרָה כְּשָׂבָא בְּשַׁבְתָּא לְמַטָּה מְעֲשָׂרָה יֵשׁ לֹא אֲלֵפִים לְכָל רוּחַ
כְּדִין תּוֹרָה וְאִי"ה לְקַמְן בְּפִלְגוּתָא דְרִיב"ג וְרַבְּנֵין יְתַבְּאָר עוֹד אֵלָא דְאִם נֹאמַר כֵּן מ"ט

אמרין הבלעת תחומין מילתא היא פנין דמה"ת נעקר שבייתו ממקומו הראשון וקנה אלפים במקום שיצא א"כ אפילו מן הבלעין בתוך תחומו לא ישוב לתחומו הראשון בשלמא אם נאמר דרבנן נתנו לו התחום הזה והתירו בסופו משום תחילתו מש"ה כי חזר לתחומיו כאלו לא יצא אבל למ"ד תחומין מה"ת וכשיצא חוץ לתחום ממקומו יש לו אלפים לכל רוח כי מן הבלעין בתוך תחומו אמאי הוא כאלו לא יצא וי"ל דעכ"פ עיקר מקומו הוא במקום שבייתו ביה"ש: שם גמרא ומה אילו שבת במערה כו' עיין בריטב"א ז"ל בזה: דף מה גמרא ע"כ לא פליגי רבנן עלי' דר"א אלא לדבר הרשות כו' והנה לעיל מעובדא דנחמ' משמע דהלכה כר"א דהבלעת תחומין מילתא היא אפילו לדבר הרשות באונס וא"כ לית הלכתא פתחמים אלא דינש לומר דרבנן לא פליגי אלא ביצא במזיד והוי ביצא לדעת דאפילו חזר שלא לדעת אין לו אלא ד' אמות ומאי דאמרין לעיל דרב חסדא מספקא לי' אי הלכה כר"א עיין בריטב"א ז"ל וא"כ לפ"ז הבלעת תחומין מילתא היא לכ"ע בכל גוונא ולא פליגי רבנן אלא ביצא במזיד אבל הרמב"ם ז"ל פסק דהבלעות תחומין מילתא נאפ"ה פסק פתחמים דלא יפנס וכתב הטעם לפי שהד' אמות שיש לו לאדם תחילתו ממקום שעמד בו ואין זה הבלעה מבוררת פנין דיכול לברור לאיזה רוח שירצה.

ועיין במ"מ ובכ"מ ובהגהמ"י משמע דאילו הי' באמצעו הי' יכול לכנס אף דיצא במזיד וגם לטעמו קשה מאי קאמר רבה בר רב חנן ומדר"א קמותבת לי' כו' ולפי טעמו של הרמב"ם ז"ל אפילו רבנן מודים דהבלעת תחומין מילתא והכא לא הוי הבלעה ודברי הראב"ד ז"ל ג"כ צ"ע דבהשגתו בהלכה י"א פתב דרבנן לא משפחת לה אלא בבורר לצד החיצון.

ובהלכה ט"ו פתב דדווקא ביצא באונס וד' אמותיו מן הבלעות יפנס וא"כ מצינו לאוקמא רבנן דר"א ביצא במזיד וצ"ע ועיין ברי"ף ובעה"מ שם בפלוגתא דר"א ורבנן: שם גמרא אמר רב יהודא שחזרין בכלי זיין למקומן רנב"י אמר לא קשיא כן שניצחו ישראל את עכו"ם אסור לילך יותר מאלפים אבל חזרין בכלי זיין כן שניצחו עכו"ם כו' מותרין לילך אפילו טובא כן נראה שיטת רש"י ז"ל וכ"כ הרא"ש ז"ל להלכה פתרון: והו' אוקימתא אבל מלשון הרמב"ם ז"ל נראה דפסק פאוקימתא דרבנ"י לחוד דגם לחזר בכלי זיין לא הותר אלא היכא דיד עכו"ם תקיפה עיין בסוף פ' כ"ז מהל' שבת: שם משנה מי שישב בדרך ועמד וראה כו' הרי"ף ז"ל פירש דאפילו הי' מחשבתו לשבות במקומו פנין דהיתה בטעות חזר לאנשי העיר והקשה הריטב"א ז"ל מהא דאמרין לקמן אם אמר שבייתו תחתיו לא יזוז ממקומו דעקר מביתו אף דהוי בטעות וחילק בין אמירה למחשבה והיה אפשר לחלק דדווקא התם דבכוננה עקר דעתו מביתו אלא דלא בירר שבייתו תחת האילן אין זה חשיב טעות כ"כ אבל הכא הוא מפני שלא ידע שהוא סמוך לעיר ואילו ידע ודאי דעתו לשבות בעיר הוי טעות גמור ואפשר אפילו באמירה יפנס וכ"כ הר"י הונתן דאפילו אמר שבייתו במקומי יפנס ע"ש.

אבל גירסת בה"ג מי שיטן בדרך והרי הוא סמוך לעיר ולפ"ז א"ש לישנא דלא יפנס דר"מ ס"ל כרבנן דאין לו אלא ד' אמות ובעיר ג"כ לאנתפנין לקנות וכן נראה מלשון הרמב"ם ז"ל ולפ"ז י"ל דאם ישב בדרך סמוך לעיר ונתפנין לשבות במקומו מודה ר"י

דלא יכנס וְהַרְמַב"ם ז"ל פתב בְּזֶה ב' דינים הא' אם הוא הולך לְעִיר וּבֵּית ביה"ש בְּתוֹךְ התחום דְּהוּי פְּאָנְשֵי הָעִיר וְהוּא פְּשׁוּט מִמַּעֲשֵׂה דר"ג בְּנִמְל וְהב' מִי שֵׁישׁוּן בְּדֶרֶךְ כּו' וְלֹא בִּיָּאָר דִּין מִי שֵׁישׁוּב בְּדֶרֶךְ וּצ"ע וְעֵינָן בְּרֵאָב"ד וּבְרִי"ף ז"ל מֵה שֶׁהֵבִיאוּ בְּשֵׁם יֵשׁ מְפָרְשִׁים וּבִירוּשָׁלַיִם מִשְׁמַע לְהִדְיָא כִּפִּי בְּתָרָא דְאֶמְרִינָן הֵתֵם שְׂמָא מִבְּעוּד יוֹם נִתְכַּוֵּן לְהִיּוֹת כִּבְנֵי הָעִיר וּק"ל: שֵׁם מִשְׁנֵה מִי שֵׁישׁוּן בְּדֶרֶךְ כּו' וּחכ"א אֵין לוֹ אֵלָא ד"א וְהִקְשָׁה הָרִיטְב"א ז"ל וְכוּ מְהֵרָש"א ז"ל מְהֵא דְלַעִיל דְאֶמְרִי' כִּי לֹא הָיוּ בְּתוֹךְ הַתְּחוּם מֵאִי הָיוּ פִּינּוּן דְאֵין תְּחוּמִין לְמַעַלָּה מִי פִּשְׁבָּאוּ בְּתוֹךְ י' אֶפִּילוּ מִשְׁחַשְׁיכָה יֵשׁ לְהֵם אֲלַפִּים אִמָּה לְכָל רוּחַ וְתִי' הַמְהֵרָש"א ז"ל דְּהֵתֵם דַּעְתָּן הִי לִיְרֵד ע"ש נִרְאָה מְדַבְּרֵיו ז"ל דְּבִשְׁפַת אֵינוּ קוֹנֵה שְׁבִיתָה אִם לֹא הָיוּ רְאוּי לְקִנּוּת בִּיה"ש וְאֵין לוֹ אֵלָא ד' אֲמוֹת וּלְפִי מִש"כ לַעִיל דְּמַה"ת בְּמִקּוּם שֶׁהוּא יֵשׁ לוֹ אֲלַפִּים אִמָּה לְכָל רוּחַ וְהָא דְאֶמְרוּ ז"ל אֵין לוֹ אֵלָא ד' אֲמוֹת הוּא דְּוּנְקָא מִשׁוּם קְנִסָא בִּינְצָא חוּץ לְתְּחוּם א"כ הִיכָא דְלֹא הִי רְאוּי לְקִנּוּת שְׁבִיתָה בִּיה"ש מ"ט לֹא יִקְנֵה בִּשְׁפַת וּבְאֶמֶת רַבִּינוּ יְהוֹנָתָן ז"ל פֶּתַב הִטְעַם בְּיִשְׁוּן בְּדֶרֶךְ דְּהוּא מִשׁוּם קְנִסָא שְׁלֹא נִתְּן דַּעְתּוֹ לְקִנּוּת שְׁבִיתָה בֵּין הַשְּׁמִשׁוֹת אֵלָא דְּבִגְמָר' לֹא מִשְׁמַע פֶּן מְדַאֲמֵרִין בְּטַעֲמָא דְרִיב"נ הוּאִיל וְנִיַּעוֹר קִנְהָ יִשְׁוּן נְמִי קִנְהָ מִשְׁמַע דְּבַעֲיָנוּ שִׁיקְנָה בִּיה"ש דֹּאל"כ לִימָא דְּהָא דְאֶמְרֵי רִיב"נ דְּיֵשׁ לוֹ אֲלַפִּים אִמָּה הוּא מְחַמַּת קְנִינּוּ אַחַר שְׁנִיעוֹר וְהֵרִיטְב"א ז"ל מְחַלֵּק בֵּין הִי בְּמִקּוּם הָרְאוּי לְשְׁבִיתָה כְּמוֹ בְּיִשְׁוּן אֵין לוֹ שְׁבִיתָה אַח"כ אֲבָל אִם הִי בְּמִקּוּם שְׁאֵינוּ רְאוּי לְשְׁבִיתָה פִּשְׁבָּא לְמִקּוּם שְׁבִיתָה אִפִּי מִשְׁחַשְׁיכָה יֵשׁ לוֹ אֲלַפִּים אִמָּה לְכָל רוּחַ וּכְעִין זֶה כ' מְהֵרָש"ל ז"ל דְּיֵשׁ לוֹ שְׁבִיתָה אֶפִּילוּ מִשְׁחַשְׁיכָה וּבִירוּשָׁלַיִם מִשְׁמַע קִצַּת דְּטַעֲמָא דְרִיב"נ הוּא מִשׁוּם קְנִינּוּ אַחַר שְׁנִיעוֹר דְאֶמְרִינָן הֵתֵם דְּגַר שְׁטַבַּל אַחַר שֶׁהֵאִיר הַמְזוֹרַח יֵשׁ לוֹ אֲלַפִּים לְכָל רוּחַ לְרִיב"נ כְּמוֹ בְּיִשְׁוּן שְׁלֹא קִנְהָ שְׁבִיתָה בִּיה"ש וְאֶפֶ"ה יֵשׁ לוֹ אֲלַפִּים לְכָל רוּחַ אֵלָא דְּמִלְשׁוֹן הִירוּשָׁלַיִם ז"ל צְרִיף בִּיָּאוֹר ע"ש וְעֵינָן בַּק"ע שֶׁהֵבִיאוּ רֵאֵיָה מְדַבְּרֵי הִירוּשָׁלַיִם הֵזֶה דְּגַר מוֹתֵר לְטַבּוֹל בְּשְׁפַת וְרוּצָה לְהַכְרִיעַ בְּזֶה כְּבַה"ג שְׁכ' הַסְּמ"ג ז"ל וְהוּא פְּלֵאֵי דְּהָא פְּלוּגְמָא דְּתַנָּאֵי הִיא בַּפ' הַחוֹלֵץ וְבַה"ג פֶּסֶק כַּד"מ דְּמִילָה לְחוּד סְגִי ע"כ מוֹתֵר לְטַבּוֹל דְּלֹא הָיוּ מְתַקְּוּ וְהַש"ע פֶּסֶק דְּבַעֲיָנוּ מִילָה וּטְבִילָה וְחִשׁוּב מְתַקְּוּ וְהִירוּשָׁלַיִם ע"כ מִיָּירִי בְּעֶבֶר וְטַבַּל דְּאֵי סְגִי בְּמִילָה לְחוּד א"כ כְּבָר קִנְהָ שְׁבִיתָה בִּיה"ש וְדו"ק: ע"ב תוּס' בַּד"ה בִּי"ט הָרִי הֵן פְּרַגְלֵי פֶּל אֲדָם וּפִי' פְּאוֹתוֹ שִׁיזְכָּה בְּהֵם רֵאשׁוֹן אֲבָל אֵין לְפָרִשׁ כּו' דְּהָא בּוֹר שֶׁל עוֹלֵי בְּבָל וְלִשְׁיטְתֵם הִטְעַם דְּהוּי פְּרַגְלֵי הַמְּמֵלָא הוּא מִשׁוּם דְּהוּא זָכָה בְּהֵם וְקִנּוּ אִזְ שְׁבִיתָתוֹ ע"כ אֶפִּילוּ נִתְּנוּ לְאַחַר הָרִי הוּא פְּרַגְלֵי הָרֵאשׁוֹן וְא"כ אֵין חִילּוּק בֵּין בּוֹר שֶׁל הַפְּקָר לְגִשְׁמִים שִׁיְרָדוּ בִּי"ט אֲבָל לְשִׁיטַת רִש"י ז"ל בְּבִיצָה דְּלֶהֱכִי הָיוּ בּוֹר שֶׁל הַפְּקָר הַמְּמֵלָא אֶפִּילוּ אִם נִתְּנוּ לְאַחַר מִשׁוּם דְּיֵשׁ בְּרִירָה לְחוּמְרָא וְאֶמְרִינָן אִיגְלֵאֵי מִיְלָתָא לְמַפְרַע דְּהוּי חֲזִי לִי וְהוּי פְּרַגְלֵי וְא"כ בְּגִשְׁמִים שִׁיְרָדוּ בִּי"ט שְׁלֹא הָיוּ בְּעוֹלָם בִּיה"ש לֹא שִׁיְרָף לּוֹמֵר בְּרִירָה ע"כ הֵם פְּרַגְלֵי פֶּל אֲדָם שֶׁהֵם בְּרִשׁוֹתוֹ וְאִם נִתְּנוּ לְאַחַר הָרִי הֵם בְּרִשׁוֹת הָאֶחָר וְכוּן פִּי' בְּהָא דְּנִהְרֹת הַמוֹשְׁכִין וּמַעֲיָנוֹת הַנוֹבְעִים דְּהָרִי הֵם פְּרַגְלֵי פֶּל אֲדָם דְּגַם בְּהוּ לֹא שִׁיְרָף בְּרִירָה פִּינּוּ דְּלֹא בְּנֵי שְׁבִיתָה הֵם בְּמִקּוּמָן וְעַפ"ז מִש"כ רִש"י ז"ל אֶפִּילוּ הֵן שֶׁל יְחִיד מְהֵא גּוּפָא דְּתַנָּאֵי הָרִי הֵן פְּרַגְלֵי פֶּל אֲדָם שְׁמַעֲיָנוּ לָהּ דְּלִית לָהּ שְׁבִיתָה בִּיה"ש מִשׁוּם דְּנִיַּדִי.

וְהֵרִיטְב"א ז"ל פֶּתַב ג"כ הִטְעַם דְּבוֹר שֶׁל הַפְּקָר פְּרַגְלֵי הַמְּמֵלָא מְחַמַּת בְּרִירָה וְאֶפֶ"ה פֶּתַב בְּגִשְׁמִים שִׁיְרָדוּ בִּי"ט וּנְהָרוֹת הַמוֹשְׁכִין דְּהוּי ג"כ פְּרַגְלֵי הַמְּמֵלָא וּצ"ע דְּהֵתֵם לִיכָא

למימר ברירה פנין דגשמים לא היו עדיין בעולם ונהרות לאו בני שביתה הם אלא ע"כ צ"ל לשיטת התוס' דהם קונין שביתה בעת שפאו ליד הראשון ושוב אין יוצאין מרשותו אפילו נתנו לאחר עוד הביא הריטב"א ו"ל דעת הרמב"ד ו"ל דכרגלי הממלא היינו בשעה שהם ברשותו וכרגלי כל אדם הוא אפילו בשעה שהם ברשות הראשון יכול האחר להוליכן למקום שירצה ע"ש.

ולשון הרמב"ם ו"ל בפ"ה מה' י"ט נראה פשיטת רש"י ו"ל ע"ש וצ"ל לשיטת רש"י ו"ל דברירה זו לאו ברירה גמורה היא ולא אמרינו הכי אלא לחומרא דאלת"ה לריב"נ מ"ט חפצי הפקר קונין שביתה לימא הנברר הדבר דברשות הזוכה היו אם לא שנאמר דריב"נ ס"ל אין ברירה אפילו בדרבנן אבל לפי האמת אין לומר בזה ברירה פנין דלא זכה בהן אלא בשעה שמוצאין וכן הוא דעת הרמב"ד ו"ל דאין לומר בזה ברירה ודווקא בשל שותפין אמרינו ברירה בסוף ביצה: שם רש"י ו"ל בד"ה פרגלי אותה העיר עיין פריטב"א ו"ל ונראה לומר דמשמע לרש"י ו"ל דהא דפריה הש"ס לקמן האי פרגלי אותה העיר מיבעי לי' לא פריה אלא מלישנא דאי משום דאין דינו שנה א"כ מאי ס"ד דרב ספרא לאוקמא בגשמים הסמוכים לעיר ובהו הדין פרגלי הממלא ובברייתא תני יש להם אלפים לכל רוח וגם אביי גופא מ"ט לא אמר ליה מגופא דברייתא אלא ע"כ ס"ל לרב ספרא דאין להם אלא אלפים אמה לכל רוח מן העיר ולא פרגלי כ"א מאנשי העיר אלא דלפ"ז מאי פריה רב יוסף מגופא האי פרגלי אותה העיר מיבעי לי' דילמא להכי קתני יש להם אלפים לכל רוח דלא ניטעי דהוי פרגלי כל מי שמילא מאנשי העיר משום דיש ברירה קמ"ל דאין ברירה ע"כ נראה דרש"י ו"ל ס"ל דגשמים הסמוכים לעיר לא חשיבי לגמרי בירי דשותפי ואין לבני העיר בהם זכי' גמורה שנאמר בהם ברירה למפרע לכל מי שמילא וע"כ יש להם אלפים אמה מן העיר דווקא ולפ"ז ע"כ הא דקתני גבי בור של עיר פרגלי אותה העיר היינו נמי אלפים אמה לכל רוח וצריה לזקדק בהא דמיייתי בביצה אלו הן דברים של אותה העיר ולא חשיב בור של אותה העיר.

ויש לעיין בזה בביצה גבי הא דאמרינו מר מדיד' קממלא ופריה עלי' מברירה דעלמא ובנדריים לענין דבר שאין בו דין חלוקה ובר"ן שם: שם גמרא וליקני שביתה באוקיינוס עיין מהרש"ל ו"ל שנראה מדבריו דהקושא קאי גם למ"ד בגשמים הסמוכים לעיר ולא הבנתי דבריו ו"ל.

ועיקר סברתו דלהכי אין קנין שביתה לחפצי הפקר שירדו בי"ט משום שקדמו שביתה בעלים ומ"ד דאין שביתה כלל לחפצי הפקר לאו דאין להם שביתה אלא דאין שביתתן מגרע פח האדם הזוכה בהן להכי פריה וליקני שביתה באוקיינוס לכ"ע פנין דלא הי' אז ברשות האדם לכ"ע יש להם שביתה והוא דבר פלא ול"נ דוודאי חפצי הפקר מה"ד אין להם שביתה לרבנן בכל גוונא ולריב"נ תיקנו חכמים להם שביתה פשהו ביה"ש במקום שביתה.

אבל כשלא היו במקום שביתה לא תיקנו ויש להסתפק בתחום בהמה וכלים למ"ד תחומין מה"ת אי גם תחומן מן התורה ומסתברא דלא הוי אלא מדרבנן דאל יצא איש ממקומו כתיב: שם גמרא ואיבעית אימא הוי ספק דדבריהם כו' מ"ל דווקא בתחומין של חפצים אזלינו לקולא דלכ"ע אין זה אלא מדרבנן אלא דלפ"ז מ"ק תיפשוט דאין תחומין

דילמא האי תנא נמי ספוקי מספקא לי' והכא אזלינן לקולא אבל לאדם אזלינן לחומרא ועי' בריטב"א ז"ל לעיל גבי הא דאמרין לעיל האי תנא ספוקי מספקא לי': דף מו ע"ב גמרא רב פפא אמר סד"א ה"מ בעירובי חצרות כו' קמ"ל לכאורה יש לפרש קמ"ל דהלכה כריב"נ בהא אבל פלגא דכל המיקל כו' לא נאמר אלא בעירובי חצרות גם לפי המסקנא אבל מדברי המפרשים לא משמע פן והראב"ד ז"ל דעתו בחפצי הפקר כריב"נ והשיג עליו המ"מ הא אמרין דלא איפסיק פנותי' אלא לקולא.

ונראה ליישב דברי הראב"ד ז"ל דלשינוי' דר"פ נרב אשי אין הכרח לומר דלקולא בלבד פסק כריב"נ אלא לגמרי פסק פנותי' והא דהלכה פדברי המיקל לא איתמר אלא בעירובי חצירות או בשיורי עירוב אלא דא"כ הו"ל למימר בפשיטות מאי דאיצטריך ריב"ל למימר הלכה כריב"נ היינו אפילו פחומרי' אלא ונדאי משמע דלמסקנא גם בע"ת הלכה פדברי המיקל: שם גמרא ה"מ בשיורי עירוב עיין בריטב"א ז"ל מש"כ בזה: שם גמרא והא אמרת ר"י ור"ש הלכה כר"י עיין מהרש"א ז"ל ועיין ריטב"א ז"ל שיישב קושיות מהרש"א ז"ל: ע"ב גמרא סד"א ה"מ במתניתין אבל בברייתא לא פירש"י ז"ל דילמא איפכא תני ע"ש.

ונראה דרש"י ז"ל יושב בזה קושיות התוס' במנחות מי קאמר במשנתנו ע"ש אבל יש ב' טעמים לחלק בין משנה לברייתא היינו בהאי גוונא דאיפסיק היילכתא שם כר"ש שזורי אפילו נגד רבים א"כ אין להסתפק ושם אחליף דאדרבה פשיטא דהלכה פריים אלא ושם לא אמר פן ר"ש פי ברייתא אינה ברורה כ"כ וע"ז אמרין התם דהיא דלא קאמר במשנתנו אין לחלק בין משנה לברייתא אבל הכא דהוי יחיד ויחיד ליפא חששא דילמא לא אמר ר' יוסי פן פיון דכל המחלקות לא שמעינן אלא מברייתא וליפא חששא אלא ושם אחליף אהדדי ובזה שפיר יש לחוש בברייתא ועיין בפ' החולץ לענין משנת ראב"י דמשמע התם דאפילו בברייתא איתמר וצריך לדקדק אמאי לא חיישינן דילמא איתליף: שם גמרא והכלים והאוצרות שבתוך התחום עיין בתוס' שהאריכו בזה ומסקנת דבריהם דיש להם אלפים לכל רוח מן העיר דלריב"נ כל חפץ שהוא בתוך התחום קונה שבימת העיר אע"פ שאין דעת בני העיר עליהם וכן פתבו לקמן גבי חרם שבין תחומי שבת דמוקי לה כריב"נ אבל מדברי הרי"ף לא נראה פן דאיהו כ' להא דחרם שניתר במחיצה של קנים משום דקל הוא שהקילו חכמים במים ולפי שיטת רש"י ותוס' ז"ל למה לי תקנה פלל הא הוא פסק פחכמים דחפצי הפקר אין קונין שבימה פלל וע"כ צ"ל לשיטתו דלמסקנא איתא נמי פרבנן וכמש"כ רבינו יהונתן דתוך התחום חשיב סמוך לעיר ודעת בני העיר עליהם דאין לומר דמש"כ הרי"ף ז"ל איירי בשני עיירות שיש להם חריץ בשותפות בין ב' תחומיה דא"כ מאי ס"ד דר"ח מחייב משום דתני כריב"נ דילמא איירי ר"ח נמי בכה"ג ובירושלמי סוף ביצה משמע דאיירי בבור של שני עיירות דתני לה התם אמתניתין דשל אותה העיר פרגלי אותה העיר ואמר התם דריב"ח ור"ח פליגי בבאר של שני תחומין ע"ש.

ומה שכ' התוס' ואפילו אם נעמידם כו' עיין במשנה סוף ביצה מי שהי' פירותיו בעיר אחרת כו' ע"ש: שם גמרא גזירה בעלים דכותים כו' יש להסתפק אם חפצי כותי יש להם שבימת עצמן או שבימת בעליהם כותים ונ"מ אם פירותיו בעיר אחרת.

ומהא דגזרינו אטו ישראל משמע דלגמרי דינו פשיל ישראל ועיניו ריטב"א ז"ל שהאריף בזה: שם גמרא חרם שבין תחומי שבת עיני תוס' שכ' אבל אין לפרש כו' לפי שמקצת המים רחוקים מן העיר ולענ"ד נראה דבלא"ה אי אפשר לפרש פן דאי הם קונין שביתת עצמן מותר להוליכן מפל צד אלפים אמה דמקום החרין פולו כד' אמות אפילו הוא רחב הרבה וכל המים שבתריין פחפין אחד הם ומותר להוליכן לכל צד אלפים אמה וזה ברור ועיניו בריטב"א ז"ל בזה באורף: דף מח גמרא ר"י היינו ת"ק אמר רבא ח' על ח' איפא בינייהו הבעה"מ פסק כת"ק דיש לו חע"ח והרי"ף והרמב"ם ז"ל פסקו דאין לו אלא ד' אמות ומסייע להו סוגיא דלקמן גבי מי שאמר שביתתו תחתיו דאמר ר"ה בר"י התם ל"ש אלא באילן ח' אבל באילן ז' הרי מקומו ניכר משמע מסתמא דהש"ס דאין לו אלא ד' אלא דבאותן ד' נראה דהלכה כר"י דיכול לברור לאיזה רוח שיצא כר' יהודה אבל מלשון הרמב"ם ז"ל גבי מי שיצא חוץ לתחום אפי' אמה אחת נראה דתחילתו ממקום שהוא עומד ולהלן ולא לצד תחומו ועיניו במפרשי דבריו ז"ל וכעין זה פתב רבינו יהונתן דאם בירר לו אמה אחת לצד מזרח תו אינו יכול לכנס לצד מערב ג' אמות ועי' בירושלמי במשנה דמי שישב בדרך וילעגן מקום שביתה דעת הרמב"ם ז"ל דהוא באמצען שפתב גבי נתגלגל חוץ לתחום דדוקא אם נתגלגל חוץ לתחום ב' אמות הני עירוב אבל יותר מב' אמות לא הני עירוב וכתב הה"מ דאינו מדמה דין העירוב לדין הטלטול ולא הבנתי דבריו ז"ל מאי דין הטלטול דקאמר אי פוננתו לדין הטלטול בתוך ד' אמות א"כ למה הזכיר טלטול דהא טלטול והלויף שוין למקום שיוכל לילף שם מותר לטלטל ואם לענין לטלטל עירובו לתוך התחום ג"כ לא ידענא מאי חילוק יש בין טלטול להילויף ועוד דמשמע שם בלשונו ז"ל דאם הוא חוץ לב' אמות אינו יכול לילף לשם ובפ' המשנה במתני' דנתגלגל חוץ לתחום פתב בפירוש דנותן את עירובו יש לו ד' אמות והוא באמצען וצ"ל דמחלק בין נותן עירובו לד' אמות של יוצא חוץ לתחום ועיניו לקמן בפסוקיא דאמר שביתתי תחתיו במאי דמוקי לה שהאילן חוץ לאלפים וד' גרמידי ואי"ה לקמן יבואר יותר: שם גמרא מחלוקת להלף אבל לטלטל ד"ה ד"א אין טפי לא עיניו ברמב"ם ז"ל והראב"ד ז"ל בזה ועיניו ריטב"א ז"ל ויתבאר לה פשט הלכה זו: שם גמרא איפא בינייהו ד' אמות מצומצמות ועיניו בכ"מ פי"ב מהל' שבת שהעיר בזה מהא דאמר רבא בריש מכילתין הללו שזקקות והללו עצובות והפל לחומרא דצריף לזקדק א"כ רבא פתנאי אמר לשמעתי דלמ"ד ה"כא גדולות ליתא לכללא דרבא וצ"ע: ע"ב תוס' בד"ה אבל בשתי בתים כו' והי' אפשר לומר דר"י לא מוקי לה בשני בתים משום קושיא דכי הדרא וערבה שליחותא קעבדא ומש"ה פריף הש"ס דלאוקימתא דרב יהודה גמי תיקשי נימא שליחותא עבדא ורב ששת לא מוקי לה כר"י משום דהוי פתמשה ששרויין בחדר פנין דחלקו עירובין בשתי חיצוניות אלא דמשמע מלישנא דרב ששת דקאמר אפילו תימא שנתנו עירובין באמצעות משמע דמודה לרב יהודה וע"כ צ"ל כשיטת התוס' דלר"י ל"ל דרב ששת מחמת קושיא דתיקויה כה' ששרויין בחדר ועיניו בריטב"א ז"ל באורף ומה שהביא שם ד' בעה"מ ז"ל והרמב"ם ז"ל לא זכר מהני אוקימת' פלוג: שם גמרא אמר ר"י אמר רב זו דברי ר"ש כו' הנה יש ברש"י ותוס' ז"ל בזה ד' שיטות ואבאר בקיצור שיטת רש"י ז"ל אליבא דרב דר"ש מתיר אמצעות בחיצונות וחיצונות באמצעות ורבנן ס"ל דאמצעות בחיצונות אסורה דזו מושכתה לכאן כו' ושמאל אמר אף זו דברי

ר"ש ופירשו בזה ב' לשונות לחד לישנא אף זו להשתמש חיצונות באמצעות לא שרי אלא לר"ש דר"ש תרנוניהו שרי וא"כ אליבא דר"ש ליכא פלוגתא בין רב לשמואל ולא פליגי אלא אליבא דרבנן לרב לא אסרו רבנן אלא אמצעות בחיצונות ולשמואל שלשתן אסורין וע"ז הקשה רש"י ז"ל א"כ מאי קאמר שמואל לטעמין? הא לרב נמי אליבא דרבנן אסורה האמצעות עם שתיהם ולהאי לישנא שמואל אחי רבנן ע"כ פירש אף זו דברי ר"ש דברי חכמים אליבא דר"י הם דברי ר"ש אליבא דשמואל דר"ש נמי לא שרי אלא חיצונות באמצעות והשתא קאמר שפיר שמואל לטעמין? דליכא מאן דשרי אמצעות בחיצונות.

אבל לרב דר"ש מתיר בתרנוניהו קי"ל הלכה כד' המיקל בעירוב זה היא שיטת רש"י ז"ל והקשו התוס' ע"ז חדא דלא מצינו דשמואל ס"ל כדברי המיקל בעירוב וכבר הביאו המפרשים דברי הירושלמי ריש עירובין דאמר שמואל הכי ועוד הא בר פלוגתא דר"ש הוא ר' יהודא פדאיטא ושמואל אמר כ"מ שאמר ר"י בעירובין כו' ועוד א"כ לרב רבנן נמי לא גזרי בשמיא חיצונות באמצעות ומאי קאמר להו מ"ש התם דפליגיתו ואם נאמר דהא דאסרי רבנן האמצעות בחיצונה היינו משום גזירה דלא ליטלטל פלי החיצונה לחיצונה האחרת הוי א"ש אלא דאפתי איכא למיגזר שמה תתחלף לחיצונה גופא ע"כ פ"ר איפכא דרבנן אסרי החיצונות באמצעות משום גזירה דילמא אחי להחליף אבל אמצעות מותרת עמהם ושמואל אמר דרבנן שלשתן אסורין והא דאמר שמואל עירבה עם שניהם אסורה עם שניהם לטעמין? דס"ל דרבנן אסרי אפילו אמצעי בחיצונות וס"ל דהלכה כחכמים דהיינו ר"י בעירובין והר"י ז"ל הקשה על שיטת ר"ת חדא דמשמע דהיא אסורה עם שתיהם אבל הם מותרין עמה ולשיטת ר"ת פיון דפסק כחכמים פולן אסורין ועוד דלקמן בפ' כל גגות פסק כר"ש דלא גזרינן ע"כ פ"ר הר"י ז"ל דשמואל לא פסק כחכמים אלא לענין אמצעות בחיצונה משום דזו מושכתה כו' אבל בגזירה לא ס"ל פנותי ומש"ה הם מותרין עמה ורבינו יהונתן ז"ל כתב הטעם דאסורה האמצעות פיון דהחיצונות אסורות בה ויש להם לחלק בגזירה שרי עירובו עמה הוי כחמשה ששרויין בחצר וזה פועל שיטת ר"ת ז"ל והריטב"א ז"ל כתב גם לשיטת רש"י ז"ל דהא דאמצעות אסורה בחיצונות הוא ג"כ משום גזירה ומינשב בזה קושית התוס' על רש"י ז"ל וכמדונה שנתחבר בדברי הריטב"א ז"ל כל שיטת התוס' ז"ל ע"ש דף מט ע"א גמרא אמר שמואל עירוב משום קנין כו' נראה דשמואל מודה דע"י פת חשיבי כמו כולם דרים בבית אחד כמו דחשיב לענין עירובי תחומין ועוד דאליבין? בענין נמי ג' סעודות אלא דס"ל דזה לחוד לא מהני בעירובי חצירות דמ"מ כל חדא רשותא באנפי נפשא ובענין שיקנו רשות זל"ז ורבה ס"ל דמשום דירה הוא אבל משום קנין לא מהני כדמוכח מהא דאיכא ביניהן דחד לא ס"ל דאיך? והנה למאי דכתבו התוס' דהא דמהני פלי למ"ד משום קנין היינו דוקא פשפפרש ועושה דרף קנין ולרבה גם זה לא מהני משמע מכאן פדעת הרמב"ם ז"ל והר"מ ז"ל דלא מהני שכירות בישראל עיין בכ"מ פ"ב מהלכות עירובין והרא"ש ז"ל כתב בריש הדר דמהני שכירות בישראל צריף לחלק אליבין? בין קנין דהכא לשכירות וק"ל: שם ע"ב גמרא א"ל אפיי לדידך קשיא כו' יש לדקדק ואלא טעמא מאי הוי עירוב וצ"ל דהוי ס"ד דאינו אלא משום הפירא בעלמא: תוס' בד"ה נאמר שביתתי במקומי כפר דברנו מזה לעיל וכתבתי לשון הרמב"ם ז"ל דבענין שייחשוב בלבו שביתתי במקומי

ועוד יש לחלק בין הולך לדרך למי שיצא מביתו אפשר בעינו דווקא אמירה דבלא"ה דלמא לאיזה צורך הולך ובסוגיא דלקמן יתבאר עוד אנ"ה: שם גמרא רב אמר לא אמר פלוגם דאפילו לתתתיו של אילן לא מצי אזיל משום דמביתו נמי עקר והקשו בתוס' מהא דנתגלגל חוץ לתחום דלא אמרינן עקר דעתו מביתו ותיקצו מביתו שאני ונראה עוד דהיכא דאיגלאי מילתא דלא הי' עירוב ביה"ש כמו נאכל מבע"י אפילו לא ידע או שעירב בדבר שאין מערבין בו כמו טבל ודאי חוזר הוא אל שביתת ביתו דכיון דאיגלאי מילתא דלא הי' עירוב כלל והא דאמר רב ה"א דעקר דעתו ממקומו היינו פיון שאמר בכוננה שביתתי תתתיו של אילן הרי עקר דעתו ממקומו וכש"כ למ"ש רבינו יהונתן דטעמא דרב משום קנסא הוא שלא סיים אתרין וכיון דעקר שביתתו למקום אחר אבד תחום מקומו ואי"ה לקמן יתבאר יותר: שם גמרא מאי לא אמר פלוגם כל עיקר דאפילו לתתתיו של אילן כו' הנה שיטת רש"י ז"ל בזה דרב ושמואל תרנוניהו ס"ל דשביתת מקומו אין לו דכבר עקר דעתו ממנו וכי פליגי אתתתיו של אילן לרב גם זה לא קנה או משום דלא סיים אתרין או משום דכל שאינו בזא"ז כו' ולא יזוז ממקומו ושמואל ס"ל לחד לישנא דקנה תתתיו של אילן אלא דמודדין לו לחומרא ולאידך לישנא נותנין לו שתי השביתות ולא ילך אלא אלפים ממ"נ ודחה רש"י ז"ל האי לישנא דמ"ט דשמואל בזה הא במקום רגליו ודאי לא רצה לקנות פיון דאמר בפירושו אני רוצה לקנות ואפילו ריב"נ לא אמר אלא חפצי הפקר כו' אבל הרמב"ם ז"ל פסק בהלכותיו דאין לו תתתיו של אילן אבל יש לו מקום רגליו והולך אלפים לכל רוח במקום רגליו ונראה שפי' פן דברי שמואל ועיין במ"מ בפ"ז מה' עירובין ונראה דחילי' דהרמב"ם ז"ל הוא מהא דלקמן סוף פירקין דמשמע שם דלכ"ע בין לר"מ בין לר"י לא אמרינן דעקר דעתו ממקומו לגמרי שלא יזוז ממקומו ולא ניחא לי' לחלק בין עומד בעירו למהלך בדרך כמש"כ התוס' ולקמן גבי עירוב לב' רוחות נמי משמע דאין חילוק בין מהלך בדרך לעומד בביתו כמש"כ מהרש"א ז"ל שם אלא דיש לדקדק על דבריו ז"ל דאפילו ל נאמר דמביתו לא עקר מ"מ קשיא לרב פיון דלא סיים אתרין אין עירובין אלו פלוגם ואמאי לא יהי' לו תחום ביתו ללכת אלפים לכל רוח ומהרש"א ז"ל פתב ליישב דברי התוס' דהיכא דעקר בכוננה אפילו עומד בעירו אבד תחומו וא"כ לזה ודאי תיקשי מהא דמשמע בסוף פירקין דעשיר שאמר שביתתי במקום פלוני לא יאבד תחום ביתו לר' יהודא וגם מה שכ' מהרש"א ז"ל לחלק בין בכוננה לשלא בכוננה לדברי רש"י ז"ל צ"ע דלקמן בפ' ביצד מעברין לא משמע פן דא"כ לא הוי מיייתי ראי' מנתגלגל חוץ לתחום אלא ודאי נראה משיטת רש"י ז"ל דלר"י אפילו עקר בכוננה למקום שאינו ראוי לשביתה לא אבד תחום ביתו וא"כ הדק"ל מהא דאם מיצעו עליו את התחום לא יזוז ממקומו ואמאי לא יהי' לו תחום ביתו ע"כ בחר הרמב"ם ז"ל כדרכו דבין מהלך בדרך בין עומד בעירו אם אמר לקנות שביתה במקום שאינו ראוי לא אבד שביתת מקומו ויותר מזה פתב אפילו אמר לשבות חוץ לתחום לא אבד מקום רגליו וכמשמעות המשנה בכיצד מעברין דף ס' לעירובו יותר מאלפים ולביתו אלפים ונראה דאפילו עומד לצאת שאינו רוצה לקנות שביתה במקומו מ"מ לא אבד שביתתו וממילא קני מקומו ולא בעי אמירה ולא מחשבה ומחמת זה מפרש להא דאמר רב לא אמר פלוגם כל עיקר דאפילו לתתתיו של אילן לא מצי אזיל היינו דאמירתו לאו פלוגם הוא וקנה שביתת מקומו ואינו יכול להלך בד' אמות של תחת האילן אם הם חוץ

לאלפים וד' שמואל מפרש כפי רש"י ו"ל דס"ל דקנה בתחתי של אילן והשתא הא דמביא סייעתא לרב מהא דתניא אבל לא סינים ד"א לא יזוז ממקומו היינו דאינו זוז ממקום שבייתת רגליו דאמירתו לאו פלום הוא אבל למש"כ הה"מ דהרמב"ם ו"ל מפרש פן ד' שמואל קשיא טובא א"כ מאי קאמר מ"ט דרב הא שמואל נמי מודה לי דלא קנה תחתי של אילן ועוד דלשיטת הה"מ צ"ל הא דמשני שמואל לקמן ברייתא דרב ה"כא במאי עסקינן כו' דלא יזוז ממקומו היינו אם ה"ל לישם וכמש"כ הה"מ ולשון הברייתא לא משמע פן אבל למש"כ א"ש דרב לא יזוז ממקומו וקנה מקום רגליו אבל לשמואל קשיא ע"ז משני ה"כא במאי עסקינן כו' דבכה"ג נדאי לא קנה תחתי של אילן ויש לו מקום רגליו וכן הא דמיתי ת"כ דשמואל מהא דעירב לשתי רוחות ג"כ צ"ע לשיטת הה"מ דרב ושמואל ס"ל דלא קנה היכא דלא סינים אתרי' אלא דרב אמר דגם מקומו לא קנה ושמואל אמר דקנה מקומו וא"כ מאי קאמר ת"כ דשמואל אי מדמי עירב לשתי רוחות להיכא דלא סינים אתרי' א"כ לשמואל נמי תיקשי אמאי לא יזוז ממקומו פ"ן דהם שבייתות לאו פלום הם ליקני לי מקומו אלפים אמה לכל רוח אבל למש"כ ניחא דרב ס"ל דכל שאין לו שבייתה ברורה במקום עירובו נותנין לו שבייתת מקומו ושמואל ס"ל דנותנין לו שבייתת עירובו לחומרא ומש"ה קאמר דת"כ דשמואל אם עירב לשתי רוחות נותנין לו שבייתתו לחומרא ולא שבייתת ביתו דלרב ה"ה לנו ליתן לו שבייתת ביתו ועיין ריטב"א ו"ל שפי' פן דרב הי' לו להיות כבני עירו דמביתו לא עקר אלא דאפתי קשה לפמש"כ דהרמב"ם ו"ל פסק רב א"כ אמאי פסק בברייתא זו דמה"ל לזכרון פ"עירובו לדרום ולרב הרי הוא כבני עירו פ"ן דאין לו שבייתה ברורה אם לא שנאמר פ"יש אומרין שיהביא הרמב"ן ו"ל במלחמות דעיקר הסייעתא לשמואל מהא דעירב לשתי רוחות אינו אלא לטעמא דכל שאינו בזא"ז אפילו בב"א אינו אבל לטעמא דלא סינים אתרי' פ"אן בעירב לשתי רוחות הרי סינים אתרי' ע"ש וזה דוחק.

והנה המלחמות פתב ליישב ד' הרי"ף שיהביא ראיה דהלכתא פהא דת"כ דשמואל בעירב לב' רוחות משום דהכי תניא בביצה לענין חילוק ששאלו שנים זה לילה בו ערבית כו' והקשה הבעה"מ ה"ה שאני דהבעלים סימיו המקום ותיקן הרמב"ן ו"ל דהא נמי סימיו מקומו אלא דהעיקר הוא פ"ה פי היכא דלשמואל יש לו שבייתה בשמונה אמות שהן ב' שבייתות ה"נ בעירב לב' רוחות ע"כ יש לו ב' שבייתות ומש"ה יש לו שתייהן אבל לרב דס"ל דאין לו ב' שבייתות ה"נ אין לו ליתן ב' שבייתות גפי עירב לב' רוחות וא"כ ה"נ בחלוק ששאלו שנים ע"כ יש לו לחלוק ב' שבייתות ע"ש במלחמות שיהביא עוד מד' התוספתא מעבד של שני שותפין מה"ל פ"רגלא של זה לצפון כו' וזה נמי אתיא פ"שמואל ולא זכיתי להבין דברי מאור עינינו הרמב"ן ו"ל דא"כ תיקשי לרב ממתני' דביצה דתנן ה"ה פ"ים שאין מ"ן דין לא' מן האחים הרי אלו פ"מקום שהולכין וכן פשוט בכמה מקומות דדבר של שותפות הרי הוא פ"רגלי השניהם והיינו משום דלכל אחד יש לו זכי בגונה ומושכה לשבייתתו וא"כ מאי ענין עבד של ב' שותפין להא דשמואל ובחלוק נמי היינו טעמא פ"ן דהשואל אותן לשניהם הוי בשל שותפין אלא דלענין חלוק יש לומר פ"ן דעיקר החלוק הוא של המשאיל.

אלא דע"י שא"ה יוצא משבייתת משאיל לשבייתת שואל וזה אינו אלא בשואל אחד אבל בשנים ששאלו פ"ן דא"א לקנות ב' שבייתות הי' לו להיות פ"שבייתת משאיל אליבא דרב

דומיא דעירב לב' רוחות דנותנין לו שביתת מקומו לרב וכמש"כ לעיל אבל בדבר של שותפות פשיטא דאין ענגן פלל לפלוגתא דרב ושמואל ודברי הרמב"ן ז"ל נפלאו ממני עכ"פ על דברי הרמב"ם ז"ל קשיא טובא אמאי פסק בעירב לב' רוחות דקנה שתי השביתות לחומרא ובתחתיו של אילן פסק דלא קנה ונראה מדבריו ז"ל דמערב לב' רוחות נידון פסק דלא דענין הי נחא לי' טפי אלא דצריך לישב מאי דאמר הש"ס ת"כ דשמואל וצ"ע וילעגן מאי דכתיב לעיל בד' הרי"ף על חלוק צ"ע בביצה גבי מסר בהמתו לשני רועים לפי הרמב"ם ז"ל ע"ש: דף נ ע"א תוס' בד"ה שאני מעשר דאיתא לחצאין כו' עיין מהרש"א ז"ל מה שהקשה ע"פ ר"י ז"ל ול"נ דבשלמא לרש"י ז"ל שפי' איתא לחצאין היינו דמפרשינו פנונתו לחצאין א"כ במעשר בהמה נמי נימא דלחצאין קאמר ואין פאן טעות פלל אבל לפי ר"י ז"ל דאיתא לחצאין היינו בזא"ז ומש"ה בב"א נמי חל מעשר על סאה אחת ליפא לאקשוני במעשר נמי ליקדש אחת פינון דקרא לשניהם עשירי בב"א לא גרע מקרא לתשיעי עשירי ולאחד עשר עשירי דשניהם מקודשים: ע"ב גמרא לא שנו אלא באילן שתחתיו ח' אמות כו' מלשון הש"ס נראה דזה אגיל לטעמא דלא סיים אתרני' אבל לטעמא דכל שאינו בזא"ז כו' אפטר לא אמר פלוס אפילו באילן ז' אמות אלא די"ל פינון דמקצת ביתו ניקר אמרינו דדעתו אהאי מקום ואפי' רב מודה בזה וק"ל: דף נא גמרא פלוגתא דר"נ ור"ח ר"נ אמר דר"מ ור"י פליגי בשביתתי במקומי ר"מ ס"ל עיקר עירוב בפת ולא התירו לומר שביתתי במקומי אלא לעני ור"י ס"ל עיקר עירוב ברגל ולא התירו לערב בפת אלא להקל על העשיר שיכול לשלוח עירובו אבל במקום פלוני לכ"ע עני אין עשיר לא ור"ח אמר דלטרנוייהו עיקר עירוב ברגל ופת להקל על העשיר הוא וכי פליגי במקום פלוני לר"מ דווקא לעני ולר"י אחד עני ואחד עשיר הי' נראה לומר דר"נ לטעמין דאמר לעיל דבשל תורה לא אמרינו חזקה שלית עושה שליחותו וכינון דאמרינו לעיל דר"מ ס"ל תחומין דאורייתא ליפא למימר אליבין דפת בא להקל על העשיר לשלוח עירובו דהא לדידן אין לסמוך אשליח וא"כ למה הקילו חכמים לערב בפת פינון דליפא קולא דע"כ צריך לילך בעצמו להניח עירובו ודוחק לומר דנפ"מ לענגן עומד ורואהו ור"ח ס"ל כר"ש לעיל דאפילו בשל תורה אמרינו חזקה שלית עושה שליחותו ע"כ אמר דר"מ נמי ס"ל דתיקנו פת להקל על העשיר אלא דכבר הבאתי לעיל דברי התוספתא דאיתא התם דר"מ מתיר לשלוח אפילו ע"י קטן.

ויש לדקדק עוד בזה בשלמא לר"נ דאמר לר"מ עיקר עירוב בפת ורבנן אקילו לעני ברגל לא תיקשי היאך אקילו רבנן בתחומין דאורייתא משום דכבר פתבתי דע"פ ד"ת בכל גוונא יש לו ממקום שעומד שם אלפים לכל רוח אלא דרבנן החמירו לעשיר בפת אבל לרב חסדא דאמר לר"מ נמי עיקר עירוב ברגל אלא דחכמים הקילו בפת על העשיר שלא יצטרף לילך ברגליו היאך תקינו רבנן מילתא לעבור על דין תורה פינון דמה"ת עיקר עירוב ברגל והוא הי' ביה"ש בביתו ואיך ילך יותר מב' אלפים ע"י עירוב פת וצ"ע: דף נב גמרא הנותן עירובו יש לו ד"א כו' נראה דלא מיבעי לי' אלא אליבא דר' יהודא דאמר עיקר עירוב ברגל ופת הוא משום דאקילו רבנן על העשיר אבל לר"מ דאמר עיקר עירוב בפת ק"ו א"כ פינון דמערב ברגל נתנו לו ד' אמות כש"כ בעירוב בפת אלא דלפמש"כ לעיל דמ"ד תחומין דאורייתא ע"כ ס"ל עיקר עירוב בפת א"כ הא דאמרינו לקמן לענגן שפת במערה לכ"ע חשובה פולה כד"א והניח עירובו במערה אין

לו אלא ד' אמות אלמא דאפילו למ"ד פת עיקר מ"מ שבת עדיף ועוד דהא פת נדאי תשיב כמו שביתתי במקום פלוני דפת הותר בין לעני בין לעשיר ומקום פלוני לא הותר אלא לעני ואפ"ה במקום פלוני פשיטא דיש לו ד"א וע"כ צ"ל דמערב ברגליו עדיף לענין זה לכ"ע וקרנין בי' יותר שבו איש תחתיו ודו"ק: שם משנה מי שיצא לילה כו' הרמב"ם ז"ל לא הביא אוקימתא דיש לו ב' בתים ופי' למתניתין שבני עירו עשאוהו שליח לערב בפת והתזירו חבירו ולא עירב להם הוא מותר כיון דהתזיק בדרך והם אסורים דהא לא עירב להם וכן פי' הרמב"ן ז"ל במלחמות שיטת הרי"ף ז"ל ועפ"ז א"ש לישנא דאמרנין לקמן אלא אפילו נדאי לא עירב היינו אף דהלך לערב בפת ולא עירב כיון דהתזיק בדרך חשוב פעני וקנה שביתתו בסוף התחום ור"מ ס"ל כיון דלא עירב בפת הוי ספק נהרי הוא חמר גמל ובב' הלשונות של רש"י ז"ל בהא דרבה נרב יוסף עיין בריטב"א ז"ל שביאר בארובה אלו הלשונות ושם תראה פי מה שפכת רש"י ז"ל לעיל בד"ה איהו כיון דנפק לאורחיה הוא ראי' ללשון ראשון ע"ש ודו"ק: שם ע"ב משנה מי שיצא חוץ לתחום כו' ר"א שתיים יכנס כו' בירושלמי אמרו דר"א פליג נמי אמי שהתשיף חוץ לתחום ואין נראה כן לפי שיטת תלמודינו דהקא הטעם הוא משום הבלעת תחומין אבל בהתשיף חוץ לתחום היינו חוץ לתחומו וד' אמותיו פשיטא דלא יכנס כמש"כ התוס' דאין לו לצאת חוץ לתחומו ועיין רבינו יהונתן שפי' דבהתשיף חוץ לתחום מייירי דאמר שביתתי בביתי ג"כ פשיטא דאין שביתתו פלום כמו בנתגלגל עירובו חוץ לתחום ושיטת הירושלמי ז"ל טעמא בעי וכן בהא דר"ש איתא בירושלמי דאיצא נמי פליג ע"ש: הדרן עלה פרק מי שהוציא אוהו ובעז"ה נתחיל לפרש פרק פיצד מעברין דף נה תוס' בד"ה עיר העשויה פקשת כו' עיין בהלכה זו בד' הריטב"א ז"ל ותמצא נחת פי שם ביאר הדברים היטב וגם מש"כ התוס' לקמן ד"ה פחות מד' אלפים עיין גם בזה בריטב"א ז"ל מש"כ שם: דף נה ע"ב גמרא תניא אמר ר"א בר"י תחום ערי לויים כו' עיין בדברי הרמב"ם ז"ל פי"ב מה' שמיטה ויובל שפכת דנותנין להם לכל רוח ג' אלפים אמה אלה מגרש ואלפים שדות וקרמים וכבר הקשה הכ"מ ז"ל מסוגיין דמשמע דהאלף של מגרש הן בכלל אלפים של התחום ויש ליישב דלפי מאי דמשני רב אשי דלר"א בר"י אין נותנין מגרש אלא לקרנות כמו שפי' התוס' א"כ לדידן מתחילין למדוד אלפים של שדות וקרמים מקיר העיר וחוצה דהא בצדדין אין להם מגרש אבל חידאה הוא בזה ור"א בנו של ר' יוסי הגלילי ס"ל דנותנין מגרש סביב פל העיר א"כ האלפים הם חוץ לאלף של מגרש אלא דיש לדקדק לדברי ר' אשי אין צריך פלל מגרש סביב לעיר ובכמה דוכתי קי"ל דעושין מגרש לעיר אפילו בערי ישראל כדאיתא בב"ב פ' לא יחפור והדברים נפלאים: שם גמרא אמר רבא דאמר קרא יש לדקדק מאי חידוש רבא הא בהדיא תנו לדרשא זו במשנה דסוטה פ' פשם ואפ"ל דר"א בר"י אגזיל בשיטת ר"ע דאמר דקרא דומדותם מחוץ לעיר אתי לשיעור תחומין משום דלא ניחא לי' למימר דאלפים הם חוץ לאלף של מגרש דהא כתיב מחוץ לעיר אלא ונדאי האלף הם בכלל האלפים וא"כ למה נאמר אלפים כיון דאין התוס' אלא אלף בלבד למדידה זו אלא ש"מ למילף לענין תחומין דהכי הוי שיעור תחום העיר אבל גם לר"ע האלף הב' נותנין ללויים לשדות ולקרמים וא"כ לפ"ז לא שמענין המגרש היכן הוא אם סמוך לעיר או באלף הב' ע"ז קאמר רבא דילפינן מסביב דהמגרש הוא סביבות העיר ור"א בנו של ריה"ג ס"ל דאלפים הם לבד מן האלף של מגרש ולא

שְׁמַעֲיִנוּ מִיָּמָה לְתַחוּמֵינִי אֲלֵא דְבַתּוֹסְפֶתָא סוּף עֵירְכִין אֵיתָא ר"א בְּנוֹ שֶׁל רִיב"ג בְּבִרְיָתָא
דְּסוּגֵינִי ע"ש: דָּף נז מְשֻׁנָּה וּחכ"א לֹא אֲמַרִי קַרְפָּף אֲלֵא בֵּין ב' עֵינֵירוֹת עֵינֵי בְּדַבְרֵי הָרֵא"ש
ו"ל שְׁפֶתַב לְשִׁיטַת ר"ת דל"ד שְׁנֵי עֵינֵירוֹת אֲלֵא ה"ה עֵיר וּבֵית וְהָא דְנֶקֶט ב' עֵינֵירוֹת לֹא
דוּנְקָא כִּי הֵיכָא דְלַחֲטִיא בַּר רַב ל"ד ב' עֵינֵירוֹת דֵּה"ה עֵיר וּבֵית נוֹתְנִין לְהֵם קַרְפָּף אֲחָד
כְּדִאֲמַרִינוּ ע"י בְּוֶרְגָנִין וְכוּ נִרְאָה מְלִשׁוֹן הַתּוֹס' ו"ל דְּלַחֲטִיא בַּר רַב אֵין חִילּוּק בֵּין ב'
עֵינֵירוֹת לְעֵיר וּבֵית וְקִשָּׁה דַּע"י בְּוֶרְגָנִין הוֹלֵךְ הֵינְנוּ דוּנְקָא אִם כ"א מְוֹפְלָא בְּתוֹךְ ע' אִמָּה
שֶׁל חֲבִירוֹ אֲבָל בב' עֵינֵירוֹת אֲפִילוּ יֵשׁ בִּינֵיהֶם קַרְפָּף שְׁלֵא נְחָשְׁבִין כְּאַחַת וְכוּ מְבֹנָאָר
בְּדַבְרֵי הָרִיטְב"א ו"ל לְהֶדְיָא: שֶׁם גְּמָרָא דְאָמַר קָרָא מְקִיר הָעֵיר וְחוּצָה כו' מְשַׁמַּע מְזָה
דְּדַרְשָׁא גְמוּרָה הִיא דְהָא לר"מ תַּחוּמֵינִי דְאוּרְיָתָא וְכוּ לְמַדִּידַת תַּחוּמֵינִי שֶׁל עָרֵי לוֹיִם אֲבָל
רַבָּנוּ לֹא דָרְשֵׁי לְהֵאֵי קָרָא וְתַחוּמֵינִי שֶׁל לוֹיִם נְמִי מוֹדְדִין מְקִיר הָעֵיר אֲלֵא דְבֵין ב' עֵינֵירוֹת
כִּינּוּ דְדַחּוּקָא תַּשְׁמִיּוּשְׁתֵּיהוּ נִתְנוּ לְהֵם חֲכָמִים קַרְפָּף דְלַדִּידָהוּ תַּחוּמֵינִי דְרַבָּנוּ וּלפ"ז לֹא
שִׁינּוּ בְּזָה הַלְכָה בְּדַבְרֵי הַמִּיקָל בְּעֵירוֹב כִּינּוּ דְעֵיקָר פְּלוּגְתֵּיהוּ הוּא בְּתַחוּם עָרֵי לוֹיִם אֲלֵא
דְבִירוּשְׁלָמִי מְשַׁמַּע דְרַבָּנוּ נְמִי יְלִפִי מְקָרָא דְכְּתִיב מְקִיר הָעֵיר וְכְתִיב חוּצָה כָּאֵן בְּעֵיר אַחַת
כָּאֵן בב' עֵינֵירוֹת וְעֵינֵי רִיטְב"א ו"ל וְהֵ"מ הֵבִיא בְּשֵׁם הָרֵאשׁוּנִים ו"ל רֵאִי דְהַלְכָה כר"מ
מְהָא דְנִדְרִים הַנּוֹדֵר מִן הָעֵיר אֲסוּר לִיכְנוֹס בְּעֵיבוּרָה שֶׁל עֵיר דְכְּתִיב וַיְהִי בְהֵיחֹת יְהוֹשֻׁעַ
בִּירוּחוֹ אֲלֵמָא דְעֵיבוּרָה שֶׁל עֵיר כְּעֵיר וּלפ"ז אֲמַאי לֹא הֵבִיא הַש"ס הֵכָא הֵאֵי קָרָא דִּירְיָחוֹ
אֲבָל נִרְאָה דְמִירוּחוֹ לֹא שְׁמַעֲיִנוּ אֲלֵא בְּעֵיבוּר שְׁמַעֲבֵרִין ע"י בֵּית אוּ פָּגוּם וְשָׁמָּה הִי שֶׁם
בֵּית אוּ פָּגוּם אֲבָל מְחוּצָה יְלִפִינוּ דְאֲפִילוּ בְּלֵא בֵּית נוֹתְנִין עֵיבוּר וְעֵינֵי רִיטְב"א ו"ל: ע"ב
גְּמָרָא לֹא מְשַׁנְלִשִׁין מִמֶּשׁ כו' עֵינֵי רִיטְב"א ו"ל מָה שְׁפִירְשׁוּ הָרֵאשׁוּנִים ו"ל בְּזָה לִינִישְׁב
קוֹשְׁיַת הַתּוֹס' וְעֵינֵי בַד' הַרְמַב"ם ו"ל בְּזָה וְהָרַבָּ"ד ו"ל: שֶׁם תּוֹס' בַּד"ה הַתָּם לִיכָא
לְמִימַר מְלִי כו' עֵינֵי בְּרִיטְב"א ו"ל מָה שְׁפֶתַב עַל דְּבִרְיָהֶם ו"ל וְעֵינֵי מָה שְׁפֶתַבּוּ הַתּוֹסְפֶתָא
לְעֵיל לְעַנְיָן שְׁנֵי פָּגוּמִים וְהַנְּכוּן כַּמ"ש הָרִיטְב"א ו"ל ע"ש: דָּף נח ע"א גְּמָרָא אָמַר ר"י
אָמַר שְׁמוּאֵל ל"ש אֲלֵא שְׁאֵין חוּט הַמְשַׁקְלָת יוֹרֵד כְּנֶגְדּוֹ כְּבַר הָאֲרִיכוֹ הַתּוֹס' ו"ל בְּזָה
וְעֵינֵי עוֹד בְּדַבְרֵי הַרְמַב"ם ו"ל וּבְדַבְרֵי הַה"מ שֶׁם וְהַדְּבָרִים מוֹנְחִים עַד יבָא יוֹרָה צְדָק
וְעֵינֵי בְּרֵא"ש ו"ל עוֹד דְרָךְ אַחַר בְּזָה וְיֵשׁ לְדַקְדָּק בְּלִשׁוֹנוֹ ו"ל וְדו"ק וְגַם בל' רַבִּינוּ יְהוֹנָתָן
יֵשׁ דְּקִדּוּקִים רַבִּים לְמַעֲיָן וְעֵינֵי תוֹי"ט ו"ל: שֶׁם ע"ב גְּמָרָא אֵין מְקַדְרִין לֹא בְּעַגְלָה עֲרוּפָה
וְלֹא בְּעָרֵי מְקִלְט מְפִנֵי שֶׁהֵן שֶׁל תּוֹרָה יֵשׁ לוֹמַר דְּוּנְקָא בְּקִדּוּר שְׁמוּדָד אֲלֵא דְמִיקָל
בְּמַדִּידָה זָה לֹא אֲמַרִינוּ בְּשֶׁל תּוֹרָה אֲבָל הַבְּלֵעָה הֵיכָא דִּיכוּל לְהַבְּלִיעוּ אוּ הֵיכָא דְדִינוּ
כָּאוּמָד בְּעֵלְמָא כְּהָא דְאֲמַרִינוּ לְעֵיל אֲפִילוּ בְּשֶׁל תּוֹרָה עֲבָדִינוּ כֵּן וְהַרְמַב"ם ו"ל לֹא בִּיָּאָר
הָא דְבְּעָרֵי מְקִלְט אֵין מְקַדְרִין וְכַתְּבֵן הַקָּרָבֵן עֲדָה בִּירוּשְׁלָמִי דוּנְדָאֵי לְמ"ד תַּחוּמֵינִי מַה"ת
דְּאַלְפִים אִמָּה לְתַחוּם שְׁבַת יֵשׁ לוֹמַר דְּבְּעָרֵי הַלוֹיִם דְּאֵין מְקַדְרִין אֲבָל לְמַאן דְּיִלִּיף תַּחוּמֵינִי
שֶׁל שְׁבַת מִתַּחוּם עָרֵי לוֹיִם ע"כ בְּעָרֵי לוֹיִם נְמִי מְקַדְרִין דַּאל"כ בְּעֵיקָר אֵין מְקַדְרִין וּבְטַפֵּל
מְקַדְרִין וְהוּא מְדַבְרֵי הִירוּשְׁלָמִי בְּסוּגֵינִי אֲבָל דְּבָרֵי תְּמוּהֵינִי דְהָא בְּש"ס דִּילָן אֲמַרִינוּ
לְהֶדְיָא דְבְּשֶׁל תּוֹרָה אֵין מְקַדְרִין וּבְדַבְרֵינוּ מְקַדְרִין מִשּׁוּם דְּאֲקִילוּ בָּהּ רַבָּנוּ וְלִיכָא לְאַקְשׁוּיֵי
מְעִיקָר אֲטַפֵּל: דָּף נט ע"א גְּמָרָא אֵימָא אָף לְמָקוּם שְׁרוּבָה עֵינֵי בְּרַמְב"ם ו"ל פ' כ"ח
שְׁכַתְּבֵן הֵיוּ מוֹחֲזָקִים בְּתַחוּם שְׁבַת וּבָא מוֹמָחָה וְרִיבָה שׁוֹמְעֵין לְמָקוּם שְׁרִיבָה וְכַתְּבֵן הַה"מ
דְּתַמָּה הוּא לְפָרֵשׁ כֵּן דְּבָרֵי הַש"ס וְלֹא יִדְעָנָא אֲמַאי לֹא הֵבִיא דְּבָרֵי הַרְמַב"ם ו"ל בְּפִירוּשׁ
הַמְשַׁנְיֹת שְׁפִירְשׁ לְהֶדְיָא כֵּן דְּבָרֵי הַש"ס ע"ש וְדו"ק: שֶׁם גְּמָרָא וּבְלַבַּד שְׁלֵא יִרְבָּה יוֹתֵר

ממדת העיר נראה דווקא בשנים שמדדו במקום אחד ע"כ אם מרבה הא' על חבירו יותר ממדת העיר כו' ונדאי יש הכחשה ביניהן ולא מקילינן לשמוע למרובה אבל ברישא דהמועט והמרובה הוי בב' מקומות אפי' המרובה הוא יותר שומעין לו דאיכא למיתלי המיעוט מחמת קודור וק"ל: שם משנה עיר של יחיד כו' לכאורה אין סדר למשנה זו בכאן דכולי' פירקין איגרי בעירובי תחומין ועיין בתוס' תדשים שעמד ע"ז: רש"י בד"ה עיר של יחיד כו' הנה שיטת רש"י ז"ל דמתני' איגרי שאין בה רה"ר גמורה דאם יש בה רה"ר מפרש בפריקתא תקנתא לר"ה שמתוכה נראה קצת מלשוננו דאם אין בה רה"ר של ט"ז אמה אין צריף תיקון כלל ולא מסתבר דע"כ צריף תיקון פניו דנפרץ יותר מעשר לכרמלית אלא צריף לפרש לשון רש"י ז"ל דמדקתני בפריקתא ורה"ר עוברת בתוכה ובמתני' תנו סתמא ש"מ דמתני' איגרי אפילו באין בה רה"ר גמורה והא דלא אשמעינן תקנתא במתניתין משום דמילתא דפשיטא היא ובפריקתא אשמעינן רבותא דגם לרה"ר סגי בתקנתא דלחי וקורה וכו' יהודא אבל שיטת הרמב"ם ז"ל דמתני' נמי איגרי ברה"ר עוברת בתוכה והא דקתני בפריקתא ורה"ר עוברת בתוכה הוא פירושא על הא דנעשית של רבים אבל אם אין רה"ר עוברת בתוכה לא חשיבא כלל עיר של רבים ויכול לערב את פולה ועיין תוס' ד"ה עיר של יחיד שכ' ואתיא נמי מתני' פרבון דלית להו תקנתא דר"י משמע מד' דאם נאמר דמתני' איגרי ברה"ר עוברת בתוכה לא מצי אתיא פרבון ולא הבנתי דאפילו ברה"ר עוברת בתוכה מצי אתיא פרבון אם נתקנה ע"י דלתות נעולות ואפ"ה בעי שיור וכ"כ הריטב"א ז"ל להדיא ומש"כ לעיל לדברי הרמב"ם ז"ל דאם אין בה רה"ר גמורה לא בעי שיור אינו מבואר פן בדברי הרמב"ם ז"ל אלא כתב סתמא אם רבים נכנסין לה בזו ויוצאים לה בזו בעי שיור.

אבל הריטב"א ז"ל כתב פן בשיטה זו והביא ראיה לזה מהא דאם אין לו אלא פתח אחד מערבין את פולה והיינו משום דלאו רה"ר היא פניו דאין לה פניסה ויצאה משער לשער אלא די'ש לזקדק לפ"ז מ"ט דמאן דאמר סולם תורת פתח עליו וצריף שיור אטו ע"י סולם נעשה רה"ר הא קי"ל דלא אתו רבים ומבטלי מחיצה ודו"ק: שם רש"י ד"ה לחי מפאן ולחי מפאן נראה מלשוננו ז"ל דבעיר של רבים מתחילתה לא מהני תיקון לרה"ר לבד אלא לכל מבואות צריף תיקון פניו דמפולשין הם וצ"ע א"כ בעיר של יחיד ונעשית של רבים אמאי אין צריכין תיקון לכל המבואות פניו דמפולשין הם בלא מחיצה אלא ודאי צריף תיקון לכל פילוש וא"כ מה בין עיר של יחיד ונעשית של רבים או אם היתה של רבים מתחילתה ועיין רש"י ז"ל לקמן גבי הא דערבינהו למחוזא ערסייתא ערסייתא ומקורש"א ז"ל שם: ע"ב גמרא אמר רב פפא לא אמרן אלא לארפה אבל לרחבה מערבין כו' וכתבו כל הראשונים דאין מערבין לרחבה אלא אם עשה בין זל"ז צה"פ או ב' פסין דאל"ה הוי נפרץ במילואו למקום האסור לו ולא ידענא מהיכא שמעינן להא מילתא דע"י ב' פסין יכול לערב לחצאין ומנ"ל דב' פסין עדיף מלחי אחד ועוד דעיקר האי מילתא מדברי הירושלמי שמעינן לה דפריף התם על הא דאמר ר' יהודא אין מערבין לחצאין אמאי הא אמר ר' יהודא דאפי' רה"ר מערבין בלחי וקורה אלמא דלחי מחיצה גמורה אפילו להתיר רה"ר ואמאי לא תהני לערב לחצאין ומשני דהא דאין מערבין לחצאין אתמר עלה דאם אין לו אלא פתח אחד כו' אמר ר' יוסי הדא אמרה בני מבוי שנתנו קורתן באמצע המבוי אלו מותרין ואלו אסורין נתנו אלו ואלו שניהם אסורין

אלמא דבמקום מתוקן לא מהני לחלקו בלחי וקורה אפילו לר' יהודא דס"ל לחי משום מחיצה ומנ"ל דמהני ב' פסין לרבנן ועיין מהרש"א ו"ל שפכת דלרחבה מהני לחי וקורה ולא הביא דברי הרא"ש ו"ל שפכת דלרחבה נמי בעינן תיקון גמור כמו במבוי מבוי ודו"ק ועיין ברית"א ו"ל באריכות בזה: דף ס משנה מי שהי' במזרח כו' מותר לביתו ואסור לעירובו וכתב רש"י ו"ל לחלק בין הא דלעיל גבי שביתתי תחתיו דאמרינן לא יזוז ממקומו משום דהקא מביתו לא עקר דעתו וכ"כ התוס' ו"ל לעיל ג"כ ורבינו יהונתן ו"ל כ' סברא אחריתי דהקא פיון דע"י שליח הוא יכול לומר לתקוני שדרתיה ולא לעוותי והא דתניא לעיל אמר לשנים צאו וערבו עלי אם מיצעו עליו את התחום לא יזוז ממקומו לא דמאי להא וק"ל: ע"ב תוס' בד"ה פאן שפלתה מדתו כו' ותוכן דבריהם דלמ"ד נותן עירובו אין לו ד' אמות אין העיר נחשבת לו כלל ויש לדקדק א"כ אמאי נחשבת בד' אמות לדין והיכן מצינו פלוגתא בזה דעיקר פלוגתיהו הוא במקום עירובו ומ"ד אין לו ד' אמות משום דלא קרינן בי' שבו איש תחתיו פיון דלא שבת שם בעצמו אבל עיר שבתה תתמומו ממ"נ אי אין חושבין אותה כלל לרמי בר חמא פיון דמקשה מחיצות לדין נמי לא נחשוב אותה.

ומלשון רבינו יהונתן נראה דלכ"ע אין העיר נחשבת כלל למדת תתמומו אפילו בד' אמות. והנה התוס' ו"ל כתבו בד"ה אין אלו אלא כו' דבלן בה אפילו פלתה מדתו בחצי העיר מהלף את כולה והביאו ראי' מפ' הדר ומפ' בכל מערבין אף דאינן מוכרחות מ"מ גם דעת הטור ו"ל פן וכ"כ הש"ג ובש"ע הביאו בזה ב' דעות וא"כ לסברת התוס' אליבא דרמי בר חמא דאין העיר בחשבון כלל א"כ ה"נ לא יהי' העיר בחשבון וי"ל דהקא פיון דמקום לינה היא לו חשיבא כד' אמות לכ"ע וצ"ע לעיל גבי שבת בבקעה והקיפיהו כותים מחיצה דאינו מהלף אלא אלפים ופירשו ו"ל משום דהוי ככלתה מדתו בחצי העיר ועיין בדברי הרמב"ם ו"ל וברית"א ו"ל ועיין בתוספתא דאיתא להדיא המניח עירובו בסוף אלפים אם ביתו סמוך לחומה יפנס ואם לאו לא יפנס ויפלא בעיני שלא הביאו הפוסקים דברי התוספתא ויש לדקדק בזה עוד לפי הנראה לר"ע דס"ל דאפילו נתן עירובו בעיר אין לו אלפים מעירובו ואין העיר חשובה כד' א"כ כש"כ בכלתה מידתו בסוף העיר דאין לו אלא במקום עירובו וא"כ הוי מצי לאוקמא הא דתניא ומפסיד כל העיר אתיא כר"ע ויש ליישב קצת בזה מה שהקשו התוס' ו"ל מאי קאמר ר"א אין אלו אלא ד' נביאות הא ע"כ צריך לחלק פן דלא תיקשי ברייתא ומתניתין אהדדי ולפי הנ"ל ניקח דאפשר לאוקמא ברייתא כר"ע אבל לרבנן אין חילוק חצי העיר לסוף העיר אלא דאפתי מרומי דמתני' דהקא אמתני' דלמודד שאמרו ע"כ שמעינן לחלק בין חצי העיר לסוף העיר כמש"כ התוס' ו"ל: דף סא ע"א גמרא עיר שישבת על שפת הנחל עיין פירש"י ו"ל והרי"ף ו"ל והרמב"ם ו"ל פי' בע"א דע"י הדקה נחשבת הנחל בכלל העיר ומודדין משפת השני של הנחל ולפ"ז צריך לפרש הא דקאמר הש"ס הני דעביד דקה והני לא עביד דקה היינו דבני גדר עבוד דקה וניתוסף להם על העיר וא"כ היינו דומיא דעיר גדולה ועיר קטנה ועוד דא"כ מאי איריא דקה הא מצינן למימר דגדר הני לה עיבורין וסתתן לא הוי לה עיבורין אבל לפרש"י א"ש והנה לקמן גבי הא דקאמר עיר גדולה ועיר קטנה הנאי פרש"י ו"ל והכי קאמר שיהא בני גדר עולין לחמתן להיות כולה כד' אמות להשלים לה השאר ולא פי' פן למאי דס"ד דעביד דקה דכיון דסתתן אין

ישיבתן קבועה ומודדן להם מפתח בתיקה לא חשיבי כד' אמות:תוס' בד"ה ועוד התיר רבי ומיהו יש בתוספתא כו' עיין בירושלמי ושם גרסינו נמי הכי: שם משנה אנשי עיר גדולה כו' למאן דתני אין אנשי.

יש לדקדק סיפא דלמודד שאמרו למה לי הא שמעינו מרישא דעיר גדולה עולה בחשבון לעיר קטנה וי"ל דקמ"ל דאפילו מערה עולה בחשבון אף דחד מקום הוא ועיין בק"ע בתוספותיו ד"ה לית פאן כיצד ואין דבריו ז"ל מובנים ופליגי התם בירושלמי עיר מהו שפעלה ממדת אלפים ופי' הק"ע דפליגי בפלוגתא לחושבה בד' אמות או לגמרי לא תעלה פדברי רבינו יהונתן ול"נ דהפירוש הנכון הוא כפשוטו דר"א דאמר עיר עולה ממדת אלפים מפרש למתניתין דעיקר הרבותא הוא משום סיפא דאנשי עיר קטנה אין מהלכין כל עיר גדולה ולא אמרינו דחשיבי כד"א והוא אגיל בשיטת דרב אידי דאמר מה לי כו' אלא דמש"ס דילן לא משמע פן דא"כ לא הוי צריך למימר דרב אידי תני אנשי ואנשי: שם במשנה ר"ע אומר אין לו אלא ממקום עירובו אלפים אמה ובירושלמי אמרי דע"כ לא פליג ר"ע אלא בנותן עירובו ברחוב העיר אבל נתן עירובו בבית מודה ר"ע דכל הבית חשוב כד' אמות ועיר המעורבת חשיבה כבית ופליגי נמי התם בנותן עירובו בעיר חרובה לרבנן כי היכי דפליגי בש"ס דילן ומביא ראיה למ"ד מהלך את פולה מהא דאמר רב הנותן עירובו בדיר וסהר מהלך את פולה וחוצה לה אלפים ודיר וסהר בעיר חריבה דמי וא"כ למ"ד בעיר חריבה אין לו אלא ממקום עירובו כו' ה"ה בדיר וסהר וא"כ מי שהוציא והו נכרים עדיף מנותן עירובו אבל יש לחלק בדיר וסהר עביד לדירה ועיר חריבה בטלו דיורי' ולא חשובה כ"כ עבידא לדירה ולפי שיטת הירושלמי דר"ע מודה בנותן עירובו בבית יש ללמוד מזה לענין יצא שלא לדעת ונכנס לבית ג"כ אפילו ר"ע מודה דמהלך את פולה ונ"מ לדין ביצא לדעת ויש לחלק ואיתא תו התם שבת בקרפף מהלך את פולו נתן עירובו בקרפף אין לו אלא ממקום עירובו כו' ונראה דמייירי אפילו בקרפף ב"ס אלא דכיון דלא עביד לדירה כ"כ אין לו אלא ממקום עירובו כו' אבל בקרפף יותר מב"ס ודאי אפילו שבת אין לו אלא ממקום עירובו אלפים אמה כדמניא לעיל פ' קמא שבת בתל ונקע כו' והשתא א"ש הא דנקט לעיל שבת דמשמע אבל הניח לא משום דבהניח אפילו בב"ס אינו מהלך את פולה והה"מ ז"ל בפ"ז מה' עירובין כ' בדעת הרמב"ם ז"ל דבשבת אפילו לא הוקף לדירה ויותר מב"ס מהלך את פולה ודקדק פן מדלא כתיב בפכ"ז מה' שבת לתנאה דבעינו מוקף לדירה.

ולענ"ד אין זה מוכרח דהא כ' התם דיר וסהר ומערה וכל פיוצא בזה ואלו מוקפין לדירה הם אבל בפ"ז מה' עירובין כתב סתם רה"י לנה הזכיר התנאי שיהי' מוקף לדירה ומש"כ הה"מ דהכי משמע מסוגיין דבשבת בכ"ג נחשב כד' אינו מוכרח אלא דיש לדקדק לפי מאי דמשמע בירושלמי דלמ"ד עיקר עירוב בפת א"כ ה"ה אי אמר שביתתי במקום פלוני אפילו בקרפף ב"ס לא הוי כד' אמות ובפ' מי שהוציא והו איתא להדיא דבמקום מסוים של ב"ס מהלך את פולה באומר שביתתי במקום פלוני וי"ל דלשיטת הש"ס דילן עדיף עירוב ברגל אפילו באומר שביתתי במקום פלוני מעורב בפת כמש"כ לעיל גבי הא דבעי רמב"ח בנותן עירובו אי יש לו ד' אמות גם מה שכ' הה"מ שאם שבת באיזה מקום וחזר גרע משבת שם ממש לא מצאתי טעם לחילוק זה ועיין בק"ע מש"כ בזה וכן משמע בריש מי שהוציא והו דאפילו בשבת בעינו דווקא מוקף לדירה דהא משמע התם

דָּכַל הֵיכָא דְשַׁבַּת הוּא כַד' ה"ה בְּהוֹצִיאֹוהוּ כּוֹתִים וּבְהוֹצִיאֹוהוּ כּוֹתִים בְּעֵינָן דְּנוֹקָא מְנוֹקָא לְדִירָה וְדו"ק: שָׁם גְּמָרָא וְלַמּוֹדֵד שְׁאָמְרוּ כּו' בִּירוּשְׁלַמִי אָמְרוּ ע"ז הֵדָא אָמְרָה עִיר שְׂיִישׁ לָהּ שְׁנֵי פְתָחִים אִם יֵשׁ בֵּין זל"ז ד' אֲלָפִים אָמְרָה אֵין לוֹ אֲלָא מִמְקוֹם עִירוּבּוֹ אֲלָפִים אָמְרָה ד' אֲלָפִים חֶסֶר אַחַת מֵהֵלֶךְ אֶת כָּלָה נִרְאָה שְׁהוּא מְפָרֵשׁ לָהּ דַּתְנָן וְלַמּוֹדֵד שְׁאָמְרוּ דְנוֹתְנִין לָהֶם אֲלָפִים חוּץ לְמַעְרָה הֵינְנוּ דְנוֹקָא אִם הִמְעָרָה הִיא פְּחוֹת מִד' אֲלָפִים דְּכָלָה מִדַּת תְּחֻמוֹ חוּצָה לוֹ אִזְ נִחְשָׁב כְּלוֹ כַד' אֲמוֹת אָבֵל אִם הוּא ד' אֲלָפִים דְּכָל תְּחֻמוֹ כָּלָה בְּמַעְרָה אֵין נוֹתְנִין חוּצָה לָהּ אֲלָפִים וְצ"ע עוֹד יֵישׁ שָׁם דְּבָרִים נִפְלְאִים בְּדִין גְּגָה שֶׁל מַעְרָה וְעֵינָן בַּק"ע שָׁם וּבְפָרָק מִי שְׁהוֹצִיאֹוהוּ בְּהָא דְאָמְרִינוּ וְאֵלוֹ שְׁבַת בְּמַעְרָה כּו' וְעֵינָן בַּתּוֹסְפָתָא: ע"ב גְּמָרָא מֵאִי אֵין בְּהָ דִּירוּרִין אֵינְהָ רְאוּנִי לְדִירָה וּפִירֵשׁ"י ז"ל שְׁנַפְרָצוּ מְחִיצָתוֹ וְקָשָׁה א"כ מֵאִי קמ"ל פְּשִׁיטָא דְלָא הָוִי כַד' אֲמוֹת בְּלֵא מְחִיצוֹת וְנִרְאָה דְאֵינְהָ רְאוּנִי לְדִירָה הֵינְנוּ שְׁאֵין רְאוּנִי לְדוֹר שָׁם מֵאֵינְהָ טַעַם שְׂיִהֵי וְכַדְאִיתָא בִּירוּשְׁלַמִי רוֹאֵין כְּאֵלוֹ מְלֵאָה רְפֵשׁ וְטִיט וע' בְּרַבִּינוּ יְהוֹנָתָן ז"ל: הִדְרָן עֲלֵךְ פ' פִּיצַד מְעַבְרִין וּבַעֲזוֹ"ה נִתְחַיֵּל לְפָרֵשׁ פָּרָק הִדְרָן פָּרָק שְׂשִׁי תוֹס' בַּד"ה רַאב"י אוֹמֵר כּו' נִרְאָה מִד' דְּאִי ס"ל לְרַאב"י כּוֹתִים גְּרִי אָמַת נְמִי א"ש דְּפִלִּיג וְאָמַר דִּיחִיד אֵינוֹ אוֹסֵר וְכֵן פִּלִּיג אֲצִדּוּקִי אַת"ק וַיֵּשׁ לְדַקְדָּק מ"ט בְּשִׁלְמָא בְּכַנְעֵנִי מִן הַדִּין לֹא אָסֵר כָּלֵל אֲלָא דְרַבְּנָן גְּזָרוּ מִשּׁוּם שְׁמָא לְמַד מִמַּעֲשֵׂיו וְלֹא גְזָרוּ אֲלָא בְּמִילְתָא דְשְׂכִיחָא.

אָבֵל צְדוּקִי וְכוּתִי דְהוּי יִשְׂרָאֵלִים מוֹמְרִים וְא"כ אִפִּי בְּמִקוֹם יְחִיד לִיתְסַר וְהִנֵּה בְּדַבְרֵי הֶרְמֵב"ם ז"ל פ"ב מַה' עִירוּבִין מְבִנְיָן דִּישְׂרָאֵל הַמְחַלֵּל שַׁבַּת בְּפִרְהָסִיא וְהַעוֹבֵד כּו"ם הָוִי כְּעַפּו"ם דְלָא מְהַיֵּי אֲלָא שְׂכִירוֹת.

אָבֵל הַמֵּינִים כְּמוֹ הַצְּדוּקִים וּבִיְתוּסִים שְׁכּוֹפְרִין בַּתּוֹרָה שְׁבַע"פ וְאֵינְן מוֹדִים בְּעִירוּב אֵין שׁוֹכְרִין מֵהֶם וְאֵין מְעַרְבִין עִמָּהֶם אֲלָא מְבַטְלִין וְהוּא מְבַרֵּייתָא דְלַקְמָן דַּתְנִי מְשַׁמֵּר שַׁבַּתוֹ בְּשׁוּק מְבַטֵּל רְשׁוֹת אָבֵל נוֹתֵן לֹא כֵּינֵן דְאֵינוֹ מוֹדָה בְּעִירוּב וּפְסַק בְּזָה כּו' יְהוּדָא אֲלִיבָא דר"ג וּכְמִסְקֵנַת הַש"ס לַקְמָן וְת"ק ס"ל דְּכָל מִי שְׁאֵינוֹ מוֹדָה בְּעִירוּב לְגַמְרֵי כּוֹתִי הוּא אֲלָא דַּלְפ"ז קָשָׁה מֵאִי פְרִיף הַש"ס לַקְמָן צְדוּקִי מֵאֵן דְּכַר שְׁמִי כֵּינֵן דְּצְדוּקִי לֹא מוֹדָה בְּעִירוּב הוּא א"כ הָרִי הוּא בְּכָלֵל מִי שְׁאֵינוֹ מוֹדָה בְּעִירוּב שְׁאָמַר ת"ק וְהִרִיטְב"א ז"ל כְּתִב בְּאָמַת מְחַמַּת קוֹשְׂיָא זֹו דְּצְדוּקִים מוֹדִים בְּעִירוּב וְהָא דְקָאֵמַר הַש"ס צְדוּקִי ה"ה כּוֹתִי לֹא דְבַרִי ת"ק הוּא דַּת"ק אָמַר דְנוֹקָא מִי שְׁאֵינוֹ מוֹדָה בְּעִירוּב אֲלָא ד' רַאב"י הוּא וּכְבָר כְּתַבְתִּי לְעִיל דְמִסְתַּבֵּר דְבַצְדוּקִי לֹא בְּעֵי רַאב"י ב' יִשְׂרָאֵלִים וְכַמְש"כ לְמַש"כ הִרִיטְב"א ז"ל דְמוֹדָה בְּעִירוּב הוּא וּפְשִׁיטָא דְדִירְתוֹ שְׁמִי דִירָה ע"כ נִרְאָה דְנוֹדָאֵי צְדוּקִי הַמוֹדָה בְּעִירוּב לִיכָא מ"ד דַּה"ה כְּעַפּו"ם אֲלָא נוֹתֵן רְשׁוֹת וּמְבַטֵּל רְשׁוֹת אָבֵל רֹב צְדוּקִים אֵינְן מוֹדִים בְּעִירוּב וּמַש"ה בְּכָלֵל מִי שְׁאֵינוֹ מוֹדָה בְּעִירוּב לֹא הָוִי אֲלָא כּוֹתֵאֵי דְכוּלְהוּ לֹא מוֹדִים בְּעִירוּב הֵם אָבֵל צְדוּקִי כֵּינֵן דְקָצַת מֵינֵינְהוּ מוֹדוּ בְּעִירוּב שְׁפִיר קָאֵמַר צְדוּקִי מֵאֵן דְּכַר שְׁמִי וְעַל הָא דַּכ' הֶרְמֵב"ם ז"ל דַּלְר"ג נְמִי אֵינוֹ נוֹתֵן רְשׁוֹת גַּם בְּזָה חֲלָק הִרִיטְב"א ז"ל וְכ' דְגַם נוֹתֵן רְשׁוֹת אֲפִילוּ כּוֹתֵאֵי דְנוֹדָאֵי אֵינוֹ מוֹד' בְּעִירוּב וְהִבִּיא רַאִי מְהָא דְאָמְרִינוּ בְּחֻלְוִין דַּף ו' דְעֵשְׂאוּם לְכוֹתִים כְּעַפּו"ם גְּמוּרִים לְעֵנִין לִיתֵן רְשׁוֹת וּלְבַטֵּל רְשׁוֹת דַּתְנִיאֵי יִשְׂרָאֵל מְשַׁמֵּר שַׁבַּתוֹ בְּשׁוּק נוֹתֵן רְשׁוֹת וּמְבַטֵּל רְשׁוֹת וְנוֹתֵן רְשׁוֹת הֵינְנוּ ע"י עִירוּב כְּמִבְּנְיָן בְּפִי הַמְשַׁנְיֹוֹת לְהֶרְמֵב"ם ז"ל בְּמַתְנֵי אַף דְמְהָא דְמְפָרֵשׁ פִּיצַד אָמַר רְשׁוֹתֵי קְנוּיָא לָף רְשׁוֹתֵי מְבִטְלֵת לָף קְנָה מְשַׁמַּע דְנוֹתֵן רְשׁוֹת הֵינְנוּ רְשׁוֹתֵי קְנוּיָא לָף בְּמַתְנֵה וְכֵן

פירש"י ז"ל בַּחֲוֵלִין אָבֵל הֶרְמֵב"ם גּוֹפֵא מְפָרֵשׁ דְּנוֹתָן רְשׁוֹת הַיָּינוּ ע"י עֵירוֹב אֶלְמָא דְּמִי שְׂאִינוּ מוֹדָה בְּעֵירוֹב יְכוּל לְעַרְב אָבֵל אַחַר הַדְּקָדוּק בְּפִי הַמְשַׁנְיִוֹת נִרְאָה דְּגִירְסָתוֹ הִי גַם בַּחֲוֵלִין כְּמוֹ בְּפִירְקִין יִשְׂרָאֵל מְשַׁמֵּר שְׁבִתוֹ בְּשׁוּק מְבַטֵּל רְשׁוֹת מְפָנִי שְׂאֵמְרוּ יִשְׂרָאֵל גְּמוּר נוֹתָן רְשׁוֹת וּמְבַטֵּל רְשׁוֹת דִּיכוּל גַּם לְעַרְב אָבֵל מְשַׁמֵּר שְׁבִתוֹ בְּשׁוּק אֵינוּ מְעַרְב פִּינוֹן דְּאֵינוּ מוֹדָה בְּעֵירוֹב אָבֵל מְבַטֵּל רְשׁוֹת וְדו"ק הֵיטֵב וְעֵינֵין בְּתוֹסְפֵתָא בְּזֵה: דָּף סב גְּמָרָא וְכוּתִי לָא מוֹגֵר עֵינֵין פִּי רְש"י ז"ל ד"ה אֶלָּא כו' הִטְרִיחוּהוּ כו' לִיתָן שְׂכָר בְּכָל שְׁבִת הַקְּוֹשִׁיא מְפִרְסָמ' הָא בְּגְמָרָא אָמְרוּ דְּכוּתִי לָא מוֹגֵר אָבֵל הָרָא"ש ז"ל בְּיָאֵר דְּכָרִי רְש"י ז"ל דְּהָא דְּקָאֵמֵר הַש"ס דְּכוּתִי לָא מוֹגֵר הַיָּינוּ דְּחוּזָר בּוֹ תְּמִיד וְאֵיכָא טִירְחָא לְשַׁפְּוֹר בְּכָל שְׁבִת וְאֶפְשָׁר לּוֹמֵר בְּזֵה עוֹד אָבֵל אֵין צְוֹרָף וּמְלִשׁוֹן הַתּוֹס' נִרְאָה דְּהָא דְּקָאֵמֵר הַש"ס וְכוּתִי לָא מוֹגֵר הוּא טַעַם לְמָה אֵין מוֹעִיל עֵירוֹב אוֹ בִּיטוּל לְכוּתִי עֲצָמוּ וְקָשָׁה דְּפִשְׁטָא דְּעֵירוֹב אֵינוּ מוֹעִיל בְּכוּתִי כִּינּוֹן דְּלָאוּ בַר עֵירוֹב הוּא וּבִיטוּל נְמִי לָא שְׂיָיָה כו' וְאֵמַאי לָא נְפָרֵשׁ כְּפִשְׁטוֹ דְּתַקִּינוּ רַבָּנַן דְּאֵין עֵירוֹב וּבִיטוּל מוֹעִיל לִישְׂרָאֵלִים בְּמַקּוֹם עַפּו"ם וְכֵן פִּי הֶרְמֵב"ם ז"ל וְלִפִּי מַאי דְּמִשְׁמַע מְדְּכָרִי רְש"י ז"ל יְכוּל הָעַפּו"ם לְחַזּוֹר בּוֹ מִן הַשְּׂכִירוֹת אִם יִרְצָה אָבֵל בִּירוּשְׁלַמִי מִשְׁמַע דְּאֵין יְכוּל לְחַזּוֹר בּוֹ דְּפָרִיף הֵתָם וַיְבַטֵּל הַכּוּתִי וּמְשַׁנְיִ חוּזָר הוּא בּוֹ שְׂכִירוֹת נְמִי חוּזָר הוּא בּוֹ וּמְשַׁנְיִ מִיָּפֶן וְהוֹלֵף בְּגִזְלָה הוּא מְשַׁתְּמֵשׁ אֶלְמָא דְּאֵין יְכוּל לְחַזּוֹר מִן הַשְּׂכִירוֹת אָבֵל אֵין רֵאִי דְּהִירוּשְׁלַמִי לְשִׁיטְתָּי דְּטַעַמֵּי דְּר"מ וְרֵאב"י לָאוּ מְשׁוּם שְׂמָא יְלַמֵּד מִמְעַשְׂוֹ הוּא מְדְּפָרִיף וַיְבַטֵּל לְכוּתִי וְא"כ בְּשְׂכִירוֹת ע"כ אֵינוּ חוּזָר בּוֹ דָּאֵם לָא פֶּן סָגִי בְּבִיטוּל אָבֵל לְשִׁיטְתַּת הַש"ס דִּילָן דְּעֵיקָר הַטַּעַם שְׂמָא יְלַמֵּד מִמְעַשְׂוֹ וְלָא תִּיקָשִׁי לְמָה לָא תַקִּינוּ בִּיטוּל א"כ שְׁפִיר י"ל דִּיכוּל לְחַזּוֹר בּוֹ מִן הַשְּׂכִירוֹת כְּדִי לְהַטְרִיחַ עַל יִשְׂרָאֵל שְׂיִצְטָרֵף לְשַׁפְּוֹר מְמַנּוּ בְּכָל שְׁבִת וְעוֹד נִרְאָה דְּהִירוּשְׁלַמִי לָא אֵיירִי אֶלָּא בְּחַזְרָה בְּשְׁבִת עֲצָמָה אָבֵל שְׂלָא יוּכַל לְחַזּוֹר בּוֹ בְּשְׁבִת אַחֲרָת לָא שְׂמַעִינּוּ וְזֵה תְּלוּי בְּזִמְנָן שְׂשַׁכְּרוּ מְמַנּוּ וְעֵינֵין מ"א וט"ז ס' שפ"ב וְעֵינֵין בְּהַג"א ז"ל וּמַהָּא דְּלָא חִינֵישׁ הַכּוּתִי בְּשְׂכִירוֹת רְעוּעָה דִּילְמָא אֲתִי לְאַחְזוּקִי בְּרְשׁוּתֵי נְמִי מִשְׁמַע דִּיכוּל לְחַזּוֹר בּוֹ וְכ"ש לִפִּי הַתּוֹס' דְּמוֹהָרְקִי וְאַבְרָהָמִי הַיָּינוּ כְּתִיבַת הַשְּׂכִירוֹת וּשְׂכִירוֹת רְעוּעָה הִיא בְּלֵא פְתִיבָה וְחוֹתְמוֹת מִש"ה יְכוּל לְחַזּוֹר בּוֹ בְּכ"ז שְׂיִרְצָה וְלָא מְצִי הַיִּשְׂרָאֵל לְאַחְזוּקִי בְּרְשׁוּתֵי וְדו"ק: ע"ב גְּמָרָא אָמֵר מֵר חֲצִירוֹ שְׁל כּוּתִי כו'.

הִנֵּה שִׁיטְתַּת רְש"י ז"ל בְּזֵה דְּלֵר"מ הִיכָא דְּלִיתָא לְעַפּו"ם לָאוּ דִּירָה הוּא לְאַסְוֹר עַל יִשְׂרָאֵל הֵדֵר עֲמוֹ בְּחֲצָר אָבֵל יִשְׂרָאֵל הָאוֹרַח אָסוֹר לְהוֹצִיא מִבֵּיתוֹ שְׁל כּוּתִי לְחֲצָר מְפָנִי שְׂהוּא כְּחֲצִירוֹ שְׁל יִשְׂרָאֵל הֵדֵר שָׁם וְרֵאב"י פְּלִיג אֶפִּילוּ לְעַנְיָן לְאַסְוֹר מִבֵּיתוֹ שְׁל כּוּתִי הַיָּינוּ דְּוּקָא בְּב' יִשְׂרָאֵלִים דְּרִים שְׂמָה.

וַיֵּשׁ לְדַקְדָּק פִּינוֹן דְּאָמְרִינּוּ כִּי לִיתָי לָא גְזָרוּ בִּי רַבָּנַן א"כ אִפִּי מִבֵּיתוֹ שְׁל כּוּתִי לִישְׁתַּרְי וְאֵין לּוֹמֵר דְּדוּוּקָא חֲצִירוֹ שְׁל עַפּו"ם אָבֵל בֵּיתוֹ מִן הַדִּין אָסוֹר א"כ מ"ט פְּלִיג רֵאב"י וְאָמֵר דְּבַעֲינּוּ דְּוּוּקָא ב' יִשְׂרָאֵלִים וּבִס' אָבֵן הָעוֹזֵר כ' דְּבֵיתוֹ שְׁל יִשְׂרָאֵל אֶפִּילוּ לְמ"ד דִּירָה בְּלֵא בְּעָלִים לָא שְׂמָה דִּירָה מ"מ מִבֵּיתוֹ לְחֲצָר אָסוֹר מִן הַדִּין אִף דְּלִיתָא וּמִש"ה אָסֵר נְמִי בְּכוּתִי מִבֵּיתוֹ לְחֲצָר אַע"ג דְּלִיתָא אָבֵל לְאַסְוֹר הַחֲצָר דְּבִישְׂרָאֵל נְמִי אֵין זֵה אֶלָּא גְזִירָה בְּכוּתִי לָא גְזָר כָּלָל ע"ש בִּס' אֶלָּא דְּהַתִּינַח לִפִּי הַגִּירְסָא דְּלַעוֹלָם דִּירָה בְּלֵא בְּעָלִים לָא שְׂמָה דִּירָה וְא"כ אִסוֹר הַחֲצָר אֶפִּילוּ בִּישְׂרָאֵל אֵינוּ אֶלָּא מְשׁוּם גְזִירָה הִיכָא דְּלִיתָא אָבֵל הַרִיטְב"א ז"ל גְּרִיס לְעוֹלָם דִּירָה בְּלֵא בְּעָלִים שְׂמָה דִּירָה הִיכָא דְּחֲשִׁיבִי דִּירָה כְּמוֹ

בְּיִשְׂרָאֵל אֲבָל בְּכוּתֵי דְלָאוּ דִירָה הִיא אֵלָא מְשׁוּם גְזֵירָה שְׁמָא יְלַמּוּד מִמְעֻשְׂוּי כִּי לִיתָא לָא גְזֵרִינָן אֲלֵמָא דְאֶפִּילוּ בְּדָבָר הָאֶסּוּר מְדִינָא בְּיִשְׂרָאֵל לָא גְזֵרִינָן בְּכוּתֵי וּא"כ ה"ה מִבֵּיתוֹ לְחֻצָּר לְיִשְׁתַּרְי כִּינּוּן דְלִיתֵי וְצ"ל דַּעכ"פ לָא מְהַנִּי הָא דְהוּי בְּלֵא בְּעָלִים אֵלָא לְחֻצָּר דְרִשׁוּת שֶׁל שְׁתַּפְּיָן הִיא וְכִי לִיתֵי לְפוּתֵי נִשְׂאָר הֶחָצֵר פְּלוּ בְרִשׁוּת יִשְׂרָאֵל כְּמִשְׁאֵז"ל בְּתוֹסְפָתָא מִפְּנֵי שֶׁהוּא פְתַחְצִירוֹ אֲבָל בֵּיתוֹ דְמִינְחָדָת לֹו לְבַד אֶפִּילוּ כִּי לִיתֵי עֲדִינָן בְּרִשׁוּתוֹ הוּא וְאֶסּוּר לְהוֹצִיא מִבֵּיתוֹ לְחֻצָּר אוֹ אֵיפְכָא וְכ"כ הֲרִיטְב"א ו"ל: דָּף סג גְּמָרָא אָמַר רַבָּא בְּפָנָיו כּו' עֵינָן רִיטְב"א ו"ל בְּזָה מ"ש עַל דְבָרֵי הַתּוֹס' בַּד"ה רַב חֲסֵדָא אֹרִי כּו' ע"ש וְעֵינָן רַבִּינוּ יְהוֹנָתָן ו"ל: ע"ב גְּמָרָא הֵהוּא מְבוֹאָה כּו' אָמַר לְהוּ זִילוּ בְטִילוּ רִשׁוּתֵיכֶו כּו' נִרְאָה קָצַת דְאַבְיֵי לִית לִי כָלְלָא דְשְׁמוּאֵל לְקַמְן דְכָל שְׁאוּסְרִין וְאִין מְעַרְבִין אִין מְבַטְלִין וְעֵינָן לְקַמְן דָּף ס"ו בְּתוֹס' ד"ה וְאִי אִיתָא נְכָרֵי מְאֲתָמוּל וְשֶׁם יִתְבָּאָר אִי"ה: שֶׁם תּוֹס' בַּד"ה בְטִילוּ כּו' וּמ"מ יְחִיד בְּמָקוֹם כּוּתֵי לָא חֲשִׁיב ע"י עִירוּב עֵינָן מְהַרְש"א ו"ל שְׁפִי עִם הַבִּטּוּל וְלֹא הִבְנֵיתִי דְאַפְתִּי יִצְטָרְכוּ לְשַׁפּוֹר כִּינּוּן דְהֵם אֶסּוּרִים בְּמַבּוּי מִפְּנֵי שֶׁהֵם מְחַזְיָקִים בְּרִשׁוּתָן ע"כ נִרְאָה כְּפִשׁוּטוֹ דְמַחְמַת עִירוּב לְחוּד לְהַנִּי כִּיחִיד וּמָה שֶׁהַקָּשָׁה ו"ל הָא קְדִיירֵי י"ל דְשִׂאנֵי ע"י עִירוּב כִּינּוּן דְנַעֲשׂוּ כְּמוֹ שֶׁכּוֹלֵם דְרִים בְּבֵית א' וְהִיכָא דְהַרְבֵּה יִשְׂרָאֵלִים דְרִים בְּבֵית א' וְדֹאֵי חֲשִׁיבֵי כִּיחִיד בְּמָקוֹם כּוּתֵי אָף דְשָׂכִיחַ דְדִיירֵי וְעֵינָן בְּלִשׁוֹן הָרָא"ש ו"ל וְדוֹנָקָא הֵכָא הוּא דְהוּי ס"ד דְמַהַנִּי לְהֵם עִירוּבָן לְעִשְׂוֹתָן כִּיחִיד כִּינּוּן דְהַעִירוּב מוֹעִיל לְהֵם לְטַלְטַל בְּחֻצְרוֹת מְזוּ לְזוֹ אֲבָל בְּלֹא"ה וְדֹאֵי אִין עִירוּב מוֹעִיל בְּמָקוֹם כּוּתֵי וְעֵינָן רִיטְב"א ו"ל בְּזָה: דָּף סד ע"ב תּוֹס' בַּד"ה א"כ בְּטַלְתָּ כּו' עֵינָן בְּרָא"ש וְכִרִיטְב"א ו"ל עוֹד בְּזָה בְּאִנְרָה: שֶׁם גְּמָרָא וְאָמַר רַב יְהוּדָא אֶפִּילוּ שְׂכִירוֹ וְלִקִּטּוֹ נוֹתֵן עִירוּבוֹ וְדִיו כּו' וּפִירִש"י ו"ל דְשְׂכִירוֹ וְלִקִּטּוֹ שֶׁל כּוּתֵי נוֹתֵן עִירוּב וְתוֹ אִין צָרִיף שְׂכִירוֹת כָּלְלָא אֲבָל מְלִשׁוֹן הֶרְמֵב"ם ו"ל נִרְאָה דְמַפְרֵשׁ דִּילְפִינָן חַד מִחֲבַרְיָן כִּי הִיכִי דְשְׂכִיר וְלִקִּיט שֶׁל יִשְׂרָאֵל נוֹתֵן עִירוּבוֹ וְדִיו ה"נ שְׂכִיר וְלִקִּיט שֶׁל כּוּתֵי מְשַׁפֵּיר וְדִיו כִּינּוּן דְכּוֹן בֵּיתוֹ הוּא וְלִהְיֵי לְהַחְמִיר לָא אֲמַרִּינָן כִּינּוּן דְכּוֹלָן ב"ב הֵם וּלְפִירִש"י ו"ל וַיֵּשׁ לְדִקְדָּק הָא דְבַעֲזֵי הִי לֹו ה' שְׂכִירִים וְלִקְוֹטִים וּפִי"ל בְּבֵית הַכּוּתֵי וְלָמָּה לָא מִיבְעִי לִי בַּה' שְׂכִירִים בְּבֵית יִשְׂרָאֵל אֲבָל לְפִי הֶרְמֵב"ם ו"ל דְבִאֲמַת בְּבֵית יִשְׂרָאֵל קְמִיבְעִי לִי אוֹ בְּבֵית עַכּוּ"ם קָא מִיבְעִי לִי אִי צָרִיף לְשַׁפּוֹר מְכֹאוּ"א וְכֵן מִשְׁמַע בְּדַבְרֵי הֶרְמֵב"ם ו"ל בַּפ"ב מֵהַל עִירוּבִין הֲלָכָה י"ב אֵלָא דְזָה מְקִלְתָּא דְפְשִׁיטָא הוּא לְכֹאוּרָה כִּינּוּן דְבְּמָקוֹם בַּע"ב סְגִי בְשְׂכִיר וְלִקִּיט כַּש"כ לְגַבֵּי שְׂכִיר אַחַר וְכֵן נִרְאָה מְדַבְרֵי הֲרִיטְב"א ו"ל כְּפִי הֶרְמֵב"ם ו"ל וְהַתּוֹס' לְקַמְן דָּף ס"ו כְּתִבוּ בְּשֵׁם הַיְרוּשְׁלָמִי דַר' יוֹחָנָן לִית לִי לְהָא דְשְׁמוּאֵל דְאָמַר ר"י הֵתֵם יִשְׂרָאֵל וְכוּתֵי שְׁדָרִים בְּבֵית אַחַד צָרִיף יִשְׂרָאֵל לְבַטַּל וְכוּתֵי לְהַשְׁפִּיר ע"ש מָה שֶׁחִזְקוּ בְּזָה וַיֵּשׁ לְדִקְדָּק אֲמַאי צָרִיף יִשְׂרָאֵל לְבַטַּל לָמָּה לָא יִתֵּן עִירוּבוֹ אֵלָא דְהִיכִי תְנִי הֵתֵם בְּעִשְׂרָה יִשְׂרָאֵלִים שְׁדָרִים בְּבֵית אַחַד צָרִיף כ"א לְבַטַּל כִּינּוּן דְכּוֹלֵם שְׁתַּפְּיָן בּוֹ וְכֵן עֲשָׂרָה כּוּתִים צָרִיף כ"א לְהַשְׁפִּיר מְעֻשָׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁל פְּרָסִי שֶׁהַשְׁפִּירָה רִשׁוּתָהּ שְׁלֵא מְדַעַת בְּעִלָּה וְשָׂרָא שְׁמוּאֵל סְבָרִינָן מִימָר אֶפִּילוּ שְׁמָשׁוּ וְלִקִּטּוֹ הָרִי לְפָנֵיף דִּישׁ חִזְלוּק בֵּין שְׁתַּפְּיָן לְשְׂכִירוֹ וְלִקִּיטוֹ וְהָא דְמַסְיִים הֵתֵם הֲלָכָה יִשְׂרָאֵל מְבַטַּל וְכוּתֵי מְשַׁפֵּיר ג"כ אִיירֵי בְּשֶׁל שְׁתַּפְּיָן וְעֵינָן בַּק"ע שֶׁם וְאִי תִיקְשִׁי לְפִי הֶרְמֵב"ם ו"ל הָא דַּעְתּוֹ ו"ל דְאִין שְׂכִירוֹת מוֹעִיל בְּיִשְׂרָאֵל כְּמִבְּאָר בַּכ"מ שֶׁם פ"ב וּא"כ שְׂכִיר יִשְׂרָאֵל בְּבֵית כּוּתֵי אִיף יְכוּל לְהַשְׁפִּיר ז"א דְבְשָׁבִיל כּוּתֵי שְׁפִיר יְכוּל לְהַשְׁפִּיר וְשְׁלִיחוֹתֵי דְכוּתֵי קַעְבִּיד וְדו"ק: שֶׁם תּוֹס' בַּד"ה שְׁיַפּוֹר אַל יִתְפַּלֵּל כּו' וּמִיָּהוּ

משום מי רגלים פשיטא דאין צריף לחזור ולברך וכתב מהרש"א ו"ל דהוי להו למימר דאפילו לענגן תפלה פשיטא דאין צריף לחזור ולהתפלל דלא אסרה תורה אלא כנגד עמוד ראשון וצואה תניא ע"ש ול"נ דאם התפלל כנגד מי רגלים כמזיד ודאי חוזר ומתפלל ולא הקילו אלא במצא מי רגלים כנגדו אפילו במקום הראוי להסתפק כדאימא בש"ע ועיין בתוס' ורא"ש בפרכות גבי פלוגתא דהיו מים שותתין על ברפיו וק"ל: ע"ב תוס' בד"ה ולמדנו כו' דאי ס"ל דאסור בהנאה הי' לו לאסור מספק עיין מהרש"א ו"ל שכתב מ"ק הא ספיקא דרבנן לקולא ולא הבנתי דהא מאן ס"ל דחמצו של כותי אסור בהנאה לאחר הפסח ר' יהודא היא ולר' יהודא מה"ת אסור אפילו של כותי כדאימא בפסחים פ' כל שעה ע"ש ודו"ק: דף סה ע"ב גמרא ישראל וכותי בפנימית וישראל בחיצונה בא מעשה לפני רבי ואסר כו' ומסיק דפנימי מותרת משום דהוי יחיד במקום כותי וחיצונה אסורה דאתיא כר"ע דאמר רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה ואפילו עירבו יחד אוסר הפותי עליהם אבל לרבנן אין צריף עירוב פנין דפנימי הוי רגל המותרת ואינה אוסרת אבל הרמב"ם ו"ל פסק הלכה כמעשה דרבי וברגל המותרת פסק כחכמים והוא תרתי דסתרי אהדדי והריטב"א ו"ל יישוב זאת דסוגיא דהקא ס"ל אליבא דראב"י דדווקא היכא דישאלים אסרי אהדדי אז הפותי אוסר עליהם אבל היכא דישאלים לא אסרי אהדדי כמו בשתי חצירות גם הפותי אינו אוסר אף דשכיח דדייר אבל לפי סוגיא דלעיל בעובדא דלחמן בר ריסתק דמשמע דהיכא דשכיח דדייר אפילו יחיד במקום פותי אוסר א"כ ה"נ אפילו לראב"י אוסר הפותי על החיצונה אלא דאפתי אינו מיושב אמאי פנימית מותרת והריטב"א ו"ל יישוב בדוחק ואי"ה בסוף פירקין תבאר עוד בזה: שם גמרא ר"ל ותלמידו ר"ח איקלעו להאי פונדק ולא הני שוכר אמרו מהו למיגר ממשכיר עיין פירש"י ו"ל ומש"כ התוס' ע"ז והי' אפשר לפרש דמיבעי' להו אי צריכין לשכור מן המשכיר פנין דמצוי מסלק לשוכר ע"כ אפילו לית' לשוכר מ"מ הא אית' למשכיר וצריף למיגר מיני' או דילמא השתא מיהא הא לא סלק' וברשות' דשוכר קיימא ואין צריף למיגר ממשכיר ולפ"ז שפיר אמרו נשכור לחומרא אבל אם הי' שוכר בביתו הי' די בשכירות של שוכר אבל ירושלמי משמע דמיבעי' להו אם מהני שכירות בפונדק כמו פונדקאות של פורים שהיושבים בהם יש עליהם רשות של האדון ואם הוא רוצה יכול לסלק הפונדק אולי לא מהני שכירות מן הפונדק וזה שאמרו ו"ל שם שמע ר"ל ואמר מאחר שהפותי בא ומוציאנו לא עשינו כלום אלא דצ"ע הא לא גרע משכירו ולקיטו דמהני שכירות כפי הנראה מהירושלמי שהבאתי לעיל ועוד י"ל דמיבעי' לי' בכל פונדק אי מהני שכירות פנין דהפותי בא ומוציאנו השכירות לאו כלום הוא: והנה התוס' ו"ל דקדקו מפירש"י ו"ל שפי' והיו יראים שמא יבא כותי בשבת דהני אמוראי ס"ל כר' יהודא דאמר כותי אינו אוסר עיין בד' ו"ל.

ולא הבנתי הא לר"מ נמי בעינן דווקא דאזיל ואתי ביומא ומש"ה כ' רש"י ו"ל שיהיו יראים כו' וכן פסק הרמב"ם ו"ל דכותי אוסר וכן נראה מהא דפסקו פן כר"ש דדווקא הולך לשבות אצל בתו אבל אצל בנו אוסר אלמא דכל היכא דאיכא למיחש דילמא אתי ביומא אוסר א"כ ככותי ודאי איכא למיחש דילמא אתי ביומא ואוסר ובכותי ליכא לחלק בין עיר אחת לעיר אחרת ולפ"ז אפשר למינים הנוסחא הישנה ברש"י לקמן כאשר תבאר אי"ה: שם גמרא אמר ר"י יפה עשיתם ששכרתם הנה לגנוסחא ישנה בפ' רש"י

ז"ל וכדאיתא ברש"י שבר"י"ף ז"ל א"ש פל הסוגיא בפשטי' דמתחילה נאסרו לטלטל
אפילו קודם שבא הכותי ומש"ה צריה שכירות וביטול ושפיר קרי לה הש"ס לקמן אין
מערבין וכו' משמע לשון רש"י ז"ל לקמן בד"ה אלא דאתי נכרי בשבתא ע"ש אבל
לגוסקא אחריתי וכמש"כ התוס' ז"ל דהוי מצי לעירובו מאתמול צ"ל דקרי לי אין
מערבין לפי שנתבטל העירוב בשבא הכותי ונאפילו אחר שכירות אינו חוזר להתירו
הראשון וכתבו התוס' הטעם פיון דאין סופו להתקיים פל השבת שעתיד לבא.

ויש לדקדק מנ"ל דר' יהודא אמר כותי אינו אוסר אפילו בעתיד לבא בשבת דהא
פלוגתניהו היא בהסיח דעתו והלה לעיר אחרת אבל היכא דינדעונו דעתיד לבא בשבת
י"ל דכ"ע מודים דאוסר אבל בלא"ה לא דמי לספינות שחזרו ונתקשרו דהתם נעשה
מעשה מחדש שחזרו ונתקשרו אבל הכא פיון שבטל העירוב בשבתא הכותי א"כ כמה
ישוב להתירו הא בעינו מערב מבע"י וכיון שעירוב הראשון בטל השני לאו פלום הוא
והריטב"א ז"ל רוצה לקיים סברא זו דלא בטל העירוב והא דפריה עלי' מהא דשמואל
היינו או דהכא מיירי שלא עירבו או אפילו עירבו ובאמת אין צריה ביטול אלא דפריה
פי היכא דאין מבטלין היכא דאין מערבין ה"נ אין שוכרין פיון דמסיק דשוכר כמבטל
רשות הוא והנה למש"כ דמשכירות פריה קשה הא להדיא אמרינו לקמן דהכא איכא
תרתיה שכירות וביטול ועוד אמאי קרי לה אין מערבין השתא היכי דאתי נכרי מאתמול
ולא הי' רוצה להשפיר מבע"י ולא מצי מערבי מ"מ כשנתרצה בשבת שוכרין ממנו פיון
דאם נתרצה מבע"י היו מערבין כש"כ הכא דעירבו והעירוב לא נבטל שוב ראיתי
שהריטב"א ז"ל בעצמו כ"כ דמוכח לקמן דלא פשיטה זו ומש"כ דמיירי בלא עירבו כבר
דחו התוס' ז"ל: והנה התוס' ז"ל הקשו ל"ל פלל שכירות ליסגי בבטול לחוד ויהיו
יחידים אצל כותי ולא שייך הכא א"כ בטלת כו' וכתבו חזד תירוץ דהני אמוראי ס"ל
כר"מ דאוסר יחיד במקום כותי ויש לדקדק א"כ מנ"ל דהיו שרויין בפונדק בגוונא
דאסרי אהדדי דילמא היו פולם ביחד וקודם ביאת מארי דפונדק לא הי' צריכין לא עירוב
ולא ביטול וכשבא הכותי אסר עליוהו וכששכרו ממנו הותרו וי"ל דדרה הוא דאכסנאים
נכנסין כ"א בחדר בפני עצמו כמש"כ התוספות בשם יש פירושים.

והנה לכאורה עלה בדעתי לומר לפי לישנא דהש"ס אתי כותי מארי דפונדק משמע דבני
ביתו של הכותי היו שם ולא רצו להשפיר וכשבא מארי דפונדק נתרצה להשפיר דלא
מסתבר למימר דלא הי' איש בפונדק מאנשי הבית אלא דלא משמע פן מהא דפריה הש"ס
מהא דשמואל דאם נאמר שהיו ב"ב שם א"כ היו יכולין לשפוך מהן ולערב ולפי מאי
דמשמע מדברי התוס' בד"ה ואי דאתא מאתמול דהיכא דלא נתרצה כותי להשפיר אין
יכולין לבטל משום דאין מערבין הוי א"ש דהכא נמי פיון דב"ב לא רצו להשפיר ולא
היו יכולין לערב ע"כ אפילו בשבא מארי דפונדק ורוצה להשפיר תו אין יכולין לבטל
ועיין מהרש"א מש"כ מהא דאב"י דלעיל וכבר הרגשתי בזה לעיל.

ובירושלמי איבעי לי ג"כ מהו לשפוך רשות בשבת ומביא התם האי עובדא ר"י אמר
יפה עשיתם ור"ל אמר לא יפה עשיתם ופליגי התם אמוראי חזד אמר דלא פליגי ר"י
ור"ל ר"י אמר יפה עשיתם שטלטלתם בדיעבד אם שכרו ור"ל אמר לא יפה עשיתם
ששכרתם דלכתחילה אסור לשפוך בשבת פן נראה להגיה: דף סו תוס' בד"ה שהמבוי

לי' הוא מטעם אחר אי נימא דסגי בַּמָּה שְׁמַבְטֵל לֹא פִּינּוֹן דְּהוּא עֵירֵב עִם הָאֲחֵרִים מִמִּילָא נַעֲשֶׂה הַפֵּל רְשׁוּת אַחַת בְּמָה שְׁבִיטֵל לֹו לְבַד אוּ דִילְמָא עֵירוּב לֹא מְהַי לְרְשׁוּת שְׁזָכָה ע"י בִּיטוּל וּכְמוֹ שְׁפִי רִש"י ז"ל שֵׁם וּלְפ"ז י"ל דְּרַב הוּנָא בְרִי דְרַב יְהוֹשֻׁעַ אֲזִיל בְּשִׁטְתָּן דְּאַבְיֵי דְסָגִי בְּבִיטוּל לֹא לְחוּד וּלְהִכִּי פְרִיָּה לִיבְטוּל לְבָנֵי פְנִימִית וְרַבָּא מְשַׁנֵּי לִי לְדַבְרֵיוּ פְּמָאן כּו"א אֲבָל בְּעִקְרֵהּ הַדִּין אֲפִילוּ לֹר"א הָוִי בִּיטוּל מְחַצֵּר לְחַצֵּר אֲלָא דְלִשׁוֹן פִּי קְאָמִינָא לֹא מְשַׁמַּע פֶּן.

וְנִשׁ לְדַקְדָּק לְאַבְיֵי דַס"ל דְּאִין צְרִיָּה לְבִטֵּל לְכַאו"א תִּיקְשִׁי לִי מְהָא דְשִׁתִּיָּהּ אֲסוּרוֹת בְּשִׁכַח אֲחַד מִן הַפְּנִימִית. וְהָרִיטְבָּ"א ז"ל פָּתַב דְּאַרְיִשָׁא דְנִתְנֻנוּ עֵירוּבִין בְּחִיצוֹנָה ג"כ תִּיקְשִׁי פֶּן לְמ"ד אִין צְרִיָּה לְבִטֵּל לְכַאו"א וְדָלָא כַּמְש"כ הַתּוֹס' לְחַלְקָא וְא"כ תִּיקְשִׁי לְאַבְיֵי מְכֻלְהוּ בְּבָא דְבְרִיָּתָא וְעוּד דְּהָא תְּנִינוּ לְהַדְיָא בְּמַתְנִיתִין סוּף פִּירְקִין נִתְנֻנוּ עֵירוּבִין בְּמָקוֹם אֲחַד וְשִׁכַח אֲחַד מִהֶן וְלֹא עֵירֵב שְׁתִּיָּהּ אֲסוּרוֹת וְצ"ל כַּמְש"כ הַתּוֹס' ז"ל לְעֵיל בַּד"ה פִּיצַד דְּאַבְיֵי יְפָרֵשׁ שְׁתִּיָּהּ אֲסוּרוֹת עַד שְׁבִיטֵל אֲבָל בְּרִיָּתָא א"א לְפָרֵשׁ פֶּן דְּאַמְאִי חִיצוֹנָה אֲסוּרָה לְרַבָּנָן וְאִפ"ל דְּמְחַצֵּר לְחַצֵּר אַבְיֵי נְמִי מוּדָה דְּצְרִיָּה לְבִטֵּל לְכַאו"א וְכַעֲיִן זֶה פָּתַב הָרִיטְבָּ"א ז"ל וְדו"ק: שֵׁם גְּמָרָא אֲנִי אֹמֵר מְבִטְלִין וְהַמְנוּנָא אֲמַר אִין מְבִטְלִין שִׁיטַת רִש"י ז"ל בְּזָה דְּפִלְיָגִי אֲפִילוּ אִי הָוִי מְצִי לְמִיגַר מְאֲתָמוּל וְרַב הַמְנוּנָא ס"ל פִּינּוֹן דַּא"א לְעֵרֵב אֲלָא ע"י שְׁכִירוֹת שְׁפִיר הָוִי בְּכָלֵל אִין מְעָרְבִין וְפִי' פֶּן מְשׁוּם דְּלֹא נִיחָא לִי לְפָרֵשׁ דְּקָאִי אֲתָתָא נְכָרִי בְּשַׁבַּת פִּינּוֹן דְּהַש"ס סְתָמָא קְאָמַר וְכֵן מְשַׁמַּע מְהָא דְּאַמְרִינוּ לְקַמֵּן דְּכָלְלָא דְּכָל שְׁנָאָסֵר לְמַקְצַת שַׁבַּת אֲתִי לְאַתּוּיִי מַת נְכָרִי בְּשַׁבַּת וְאִם נְפָרֵשׁ דְּקָאִי דְּוּנְקָא הֵיכָא דְּאַתִּי בְּשַׁבַּת א"כ מִנ"ל דְּאַתִּי לְמַעוּטִי מַת נְכָרִי דְּלִיכָא אֲלָא חֲדָא דִּילְמָא לֹא אֲתִי לְמַעוּטִי אֲלָא אֲתִי נְכָרִי בְּשַׁבַּת דְּבַעֲי תְּרַתִּי אֲלָא ש"מ דַּס"ל דְּכָלְלָא דְּוּנְקָא דְּכָל שְׁנָאָסֵר לְמַקְצַת שַׁבַּת נְאָסֵר לְכוּלוּ חוּץ מִמְבִּטֵּל רְשׁוּת.

וּלְהִכִּי קְאָמַר דְּאַתִּי לְמַעוּטִי מַת נְכָרִי דְּאַפִּילוּ הִי מְאֲתָמוּל וְלֹא שְׁכָרוּ מְמַנּוּ וּבְשַׁבַּת מַת אֲפִילוּ הִכִּי אִינוּ יְכוּל לְבִטֵּל פִּינּוֹן דְּנִאָסֵר לְמַקְצַת שַׁבַּת בְּמָה שְׁלֹא שְׁכָרוּ מְמַנּוּ וּמַה שְׁהִקְשׁוּ הַתּוֹס' מְהָא דְּפִשְׁטָא לְעֵיל בְּאַתִּי נְכָרִי מְאֲתָמוּל דְּשׁוֹכְרִין וּמְבִטְלִין י"ל דְּלִשְׁמוּאֵל דְּתַלְי טַעְמָא בְּאִין מְעָרְבִין א"כ פִּי אֲתִי מְאֲתָמוּל הָוִי מְצִי לְעֵירוּבֵי אֲבָל רַב אָסִי דְּאֲמַר לֹא נִשְׁכּוֹר ס"ל דְּאִין שׁוֹכְרִין פְּלֵל בְּשַׁבַּת בְּכָל גְּוּוּנָא וְכַפְשִׁטִי דְּבְרִיָּתָא דְּכָל שְׁנָאָסֵר לְמַקְצַת שַׁבַּת וְקַמְיָבַעִי לִי לְרַב חֲסֵדָא אֲלִיבִי דִּילְמָא דְּוּנְקָא תְּרַתִּי לֹא עֲבָדִין אֲבָל חֲדָא בִּיטוּל לְחוּד עֲבָדִין וְלֹא הָוִי בְּכָלְלָא דְּכָל שְׁנָאָסֵר כּו' אוּ דִּילְמָא ל"ש פֶּן נִרְאָה נְכוּן לִיִּישַׁב שִׁיטַת רִש"י ז"ל אֲלָא דַּמ"ל בַּד"ה אֲנִי אֹמֵר לֹא מְשַׁמַּע פֶּן.

וְכֵן נִרְאָה מְלִשׁוֹן הַרְמְב"ם ז"ל דְּבְכָל גְּוּוּנָא פְּלִיגִי דַּו"ל בַּפ"ב מַה עֵירוּבִין הִלְכָה י"ג ב' יִשְׂרָאֵלִים וְכוּתִי הַדְרִים בְּחַצֵּר אַחַת שׁוֹכְרִין מְמַנּוּ בְּשַׁבַּת חוּזַר הָאֲחַד וּמְבִטֵּל רְשׁוּת לְשַׁנִּי וְכֵן אִי מַת פּוּתִי בְּשַׁבַּת וְלֹא בִּיָּאָר דְּמִיָּרִי בְּאַתָּא פּוּתִי בְּשַׁבַּת מְזָה נִרְאָה שְׁדַעְתּוּ ז"ל דְּפִלְיָגִי בְּכָל גְּוּוּנָא וְעִיקְרֵהּ הִרְבּוּתָא הוּא דְּלֹא אֲמַרִּינוּ פֶּל שְׁנָאָסֵר לְמַקְצַת שַׁבַּת כּו' וְלִיכָא נ"מ בֵּין אֲתָא נְכָרִי מְאֲתָמוּל אוּ אֲתָא בְּשַׁבַּת אֲלָא דַּלְפ"ז הָא פְּכָר כ' ז"ל לְהָאִי דִּינָא בְּהִלְכָה י"ב דְּשׁוֹכְרִין מִן הַפּוּתִי בְּשַׁבַּת וּמִמִּילָא שְׁמַעֲיָנוּ דִּיכוּלִּין לְבִטֵּל אַח"כ מֵאִי מְהַנִּי הַשְׁכִּירוֹת וְלָמָּה חוּזַר וְכַתֵּב לְהָאִי דִּינָא בְּהִלְכָה י"ג וְצ"ע וּבִירוּשְׁלַמִּי פְּלִיגִי נְמִי בְּשְׁכִירוֹת בְּשַׁבַּת וְלָמָּה דְּשׁוֹכְרִין מוֹסִיף מְבְרִיָּתָא דְּכָל שְׁנָאָסֵר כּו' חוּץ מִמְבִּטֵּל וּמְשַׁפִּיר ע"ש וְהַתּוֹס'

ז"ל פירשו דמיבועי לי' היכא דאיתי נכרי בשבת והם ז"ל פי' נמי דמ"ד אין שוכרין היינו רב אשי מחמת קושיא אחריתי ולד' ז"ל יש לדקדק אמאי לא קאמר הש"ס דדוןקא לענון שכירות פליג אבל בבבבטול מודה ול"ל לחלק בין תרתי לתדא וכו' משמע לעיל דרב אסי ס"ל דאין שוכרין בשבת.

וכדפריה עלי' מהא דשוכר במערב וגם עיקר הספק שהי' להם הוא מטעם זה אי כמערב דמי או כמבטל רשות דמי ורב אסי ס"ל דכמערב דמי וא"כ ודאי בכ"ג אין שוכרין ודו"ק היטב: שם ע"ב גמרא ניקרי לי' לכותי לית לי' הריטב"א ז"ל הקשה לפי' רש"י ז"ל דהפל הוא בתצר אחת אמאי לא ביטל רבה רשותו להם ע"כ פירש דהתינוק הי' בתצר אחרת ול"נ דלא קשיא תדא דאין זה מוכרח אם מחוייב הוא לבטל רשותו פיון דאיכא התירא ע"י כותי.

ועוד דילמא לא הי' לרבה בית אחר לפנות כליו כמו בעובדא דרבא לקמן וק"ל: דף סח ע"א גמרא פיון דאי בעי לה מינאי ולא אפשר ליתבה בטיל שיתוף דתניא כו' הפירוש הנכון בזה דדוןקא בכה"ג שמונפה להם אז אם הוא מקפיד אין זה זיכוי גמור אבל בעירוב שנסתתפו כולם אפילו מקפידים זע"ז הוי עירוב ולעיל בפירק מי שהוציא והוה הוא דפליגי במקפיד על עירובו והתוס' הוכיחו מפאן דצריף ליתנהר שלא יעשה עירוב בדבר שמקפיד עליו ולכאורה אין זה ענין לכאן.

והרא"ש ז"ל בפירק מי שהוציא והוה הוכיח מפאן דהלכה כשמואל במקפיד על עירובו וגם זה אינו מוכרח ועוד דא"כ תיקשי מברייתא דאחד מבני מבוי לר' חנינא דאמר לעיל דמקפיד על עירובו הוי עירוב ועיין בכ"מ פ"ה מה' עירובין.

והרמב"ם ז"ל נראה דמפרש להא דאחד מבני מבוי היינו היכא דהיו שותפין ביין ושמן אפי' לסחורה דיוצאין בו משום שיתוף והיכא דמקפידין זע"ז ואינן רוצין ליתן לאחד מעט ויין ושמן לא חשיב שותפות ולהכי אפילו בקש מהן מאתמול לא הוי עירוב ועיין במגדול עוז ובריטב"א ז"ל: שם גמרא תניא אין משתתפין באוצר ומסיק דתליא זה בפלוגתא דברירה כפירש"י ונהרי"ף ז"ל והתוס' ז"ל הביאו בשם הר"ר מנחם מייני ז"ל דפליגי אי בעינן הנחה לשם עירוב והקשו ע"ז ממתני' דבעל הבית שהי' שותף עם שכניו.

אבל מלשון התוספתא נראה דהטעם שאין משתתפין באוצר הוא דאין מקום מיוחד לעירוב והכי איתא בתוספתא אין משתתפין באוצר ולא במבוי אלא א"כ יחד לו מקום וכי מנפה להו כדי שיעור עירוב באוצר אין לו מקום מיוחד והשתא לא תיקשי מבעה"ב שהי' שותף לשכניו או מהא דמניח את החבית דהתם שפיר ייחד לו מקום ונראה דאפיי דקאמר תניא אין משתתפין באוצר ס"ל דטעמא הוא משום דלא יחד לו מקום ורבי אושעיא הוא דמסיק דתליא בברירה ודו"ק ועיין לקמן ד' ע"א גבי פלוגתא דר"א בן תדאי ורבנן: ע"ב גמרא לימא שמואל ורב בפלוגתא דר"א ורבנן קמפילגי ודחי הש"ס אמר לה רב אנא דאמרי אפילו כר"א כו' ונהי מצוי למימר דרב ס"ל יש ביטול רשות מחצר לחצר אלא דא"כ הו"ל לרב לאשמעין רבותא טפי דיש ביטול מחצר לחצר ומדלא אמר הכי ש"מ דס"ל אין ביטול מחצר לחצר וא"כ לרבא דאמר טעמא משום חוכא שפיר מצינו למימר דרב ס"ל יש ביטול רשות מחצר לחצר ולא שייכא מחלוקת דרב ושמואל למחלוקת דר"א ורבנן וי"ל בזה דרבא לטעמי' דס"ל לעיל בטעמא דר"א משום דמבטל

בְּעֵינַי יָפָה מְבֹטֵל וּאֲכִי ע"כ אֶסְתַּלַּק לְגַמְרֵי נֶרֶב לֹא מְצִי אֶתְיָא כּר"א וְלֹא מְסַתְבֵּר לְאוּקְמָא דְרַב פְּתַנְאֵי ע"כ ס"ל דְּטַעַמֵּי דְשִׁמוּאֵל הוּא מְחַמַּת חוּכָא וּאֲכִי ע"כ שְׁפִיר מְצִינֵי לְמִימַר דְּרַב כּר"א אֶלְא דִּס"ל יֵשׁ בִּיטוּל רְשׁוּת מְחַצֵּר לְחַצֵּר וּק"ל: שְׁם גְּמָרָא אָמַר ר"ש פְּתַנְאֵי מִי שְׁנַתֵּן רְשׁוּתוֹ וְהוֹצִיא כּו' לר"מ לֹא אִיסְתַּלֵּיק לְגַמְרֵי לְהַכִּי אֶפִּילוּ בְּשׁוּגַג אוֹסֵר וּר' יְהוּדָא ס"ל דְּאִיסְתַּלֵּיק לְגַמְרֵי וּאֲכִי ע"כ לר"מ מְבֹטֵלִין וְחוֹזְרִין וּמְבֹטֵלִין וּלר"י אֵין מְבֹטֵלִין וְחוֹזְרִין וּמְבֹטֵלִין וְקָשָׁה לְפִי מַה שְׁפִירְשׁוּ הַתּוֹסֵ' ו"ל לְקַמְן הָא דְפְּלִיגֵי ר"מ וּר"י בְּעַד שְׁלֹא נָתַן רְשׁוּתוֹ וְהוֹצִיא דר"מ ס"ל דְּאֶפִּילוּ הִתְחַזֵּיק בְּרְשׁוּתוֹ אֶפ"ה יְכוּל לְבַטֵּל אַח"כ וּר"י ס"ל פִּינֵן דְּכָבֵר הִתְחַזֵּיק תּוֹ אֵינוֹ יְכוּל לְבַטֵּל אֲכִי הֵנִי לְאַתְיֵי הֵנִי תַנְאֵי לר' יְהוּדָא דְאָמַר אֵינוֹ יְכוּל לְבַטֵּל אַחַר חֲזָקָה אֵין מְבֹטֵלִין וְחוֹזְרִין וּמְבֹטֵלִין דְּהָא הִרְאִישׁוֹן כְּבָר הִתְחַזֵּיק בְּרְשׁוּתוֹ וּלר"מ דְּאָמַר דְּאֶפִּילוּ אַחַר חֲזָקָה יְכוּל לְבַטֵּל מְבֹטֵלִין וְחוֹזְרִין וּמְבֹטֵלִין וּי"ל דְּלר"י וְנִדְאֵי שְׁמַעִינֵן שְׁפִיר דְּאֵין מְבֹטֵלִין וְחוֹזְרִין וּמְבֹטֵלִין אֶבֶל לר"מ לֹא שְׁמַעִינֵן דְּמְבֹטֵלִין וְחוֹזְרִין וּמְבֹטֵלִין לְהַכִּי מְבִיא מְהֵכָא דְשְׁמַעִינֵן לר"מ דְּלֹא אִיסְתַּלֵּיק לְגַמְרֵי אֶלְא דְאֶפְתִּי תִיקְשִׁי אֲמַאי לֹא קָאֻמַר לְעִיל אֶלִיבָא דְשִׁמוּאֵל אָנָּא דְאָמַרִי אֶפִּילוּ כְּרַבְנֵן וְטַעַמָּא דִּידֵי מְשׁוּם דִּס"ל כּר"י דְאַחַר חֲזָקָה אֵינוֹ יְכוּל לְבַטֵּל וּשְׁמוּאֵל ס"ל כָּל מְקוּם שְׁאָמַר ר' יְהוּדָא בְּעִירוּבֵין הִלְכָה כְּמוֹתוֹ וְסִינְעָתָא מְכָאן לְשִׁיטַת רְש"י ו"ל לְקַמְן בְּהָאֵי פְּלוּגְתָא דְמְטַעַם מִימַר הוּא דְאֶתְאֵן עֲלָהּ וְדו"ק אֶלְא דִּי"ל דְּוּנְקָא כְּשֶׁהִתְחַזֵּיק בְּאִיסוּר אֵינוֹ מוֹעִיל בִּיטוּל אַח"כ: שְׁם גְּמָרָא אָמַר ר"א ב"ת מְשֻׁמֵּי דְרַבָּא דכ"ע אֵין מְבֹטֵלִין וְחוֹזְרִין וּמְבֹטֵלִין וְהֵכָא בְּקַנְסוֹ שׁוּגַג אֲטוּ מְזִיד קְמִיפְלִיגֵי.

יֵשׁ לְדַקְדָּק הָא רַבָּא ס"ל לְעִיל מְשׁוּם דְּלֹא לִיהֵוִי כְּחוּכָא וְאֶטְלוּלָא וּאֲכִי ע"כ בְּלֹא"ה דכ"ע ס"ל אֵין מְבֹטֵלִין וְחוֹזְרִין וּמְבֹטֵלִין וּל"ל לְמִימַר דְּפְּלִיגֵי בְּקַנְסוֹ שׁוּגַג אֲטוּ מְזִיד וּמְכָאן מְשַׁמַּע דְּרַבָּא מוֹדָה דְּטַעַמָּא דְשִׁמוּאֵל הוּא מְשׁוּם דְּאֵין בִּיטוּל רְשׁוּת מְחַצֵּר לְחַצֵּר וְהָא דְאָמַר לְעִיל טַעַמָּא מְשׁוּם חוּכָא הוּא סְבָרָא דְנִפְשֵׁי וְאֶלִיבָא דְשִׁמוּאֵל אִינְצֵרִיף לְמִימַר דְּפְּלִיגֵי בְּקַנְסוֹ שׁוּגַג אֲטוּ מְזִיד אֶלְא דִּלפ"ז הֵוִי מְצִי לְמִימַר נְמִי דכ"ע מְבֹטֵלִין וְחוֹזְרִין וּמְבֹטֵלִין מְשׁוּם דִּישׁ בִּיטוּל רְשׁוּת מְחַצֵּר לְחַצֵּר דְּהַכִּי ס"ל לְרַבָּא לְעִיל וְהִנֵּה לְאַבְיֵי דְאָמַר לְעִיל דְּמוֹדָה שְׁמוּאֵל בְּזָה לְפָנִים מְזָה דְּמִתּוּדָה שְׁאוּסְרִין מְבֹטֵלִין אֲכִי מ"ט דְשִׁמוּאֵל דְּאָמַר אֵין מְבֹטֵלִין וְחוֹזְרִין וּמְבֹטֵלִין דְּלְכַאוּרָה לֹא גִרַע הֵכָא מְשֻׁמֵּי חֲצִירוֹת זִלְפִּמ"ז וּי"ל דְּהֵכָא חֲשִׁיב כְּבֵן חֲצֵר אַחֲרַת פִּינֵן דְּאִיסְתַּלֵּיק לְגַמְרֵי הֵכָא וְכִלְשֵׁנָא דְהַש"ס: שְׁם גְּמָרָא רַב אֲשִׁי אָמַר רַב וּשְׁמוּאֵל בְּפִלְגֻתָא דר"א וְרַבְנֵן קְמִיפְלִיגֵי נִרְאָה מְכָאן דְּרַב אֲשִׁי ס"ל אֵין בִּיטוּל רְשׁוּת מְחַצֵּר לְחַצֵּר דִּאל"ה מנ"ל דְּרַב כְּרַבְנֵן ס"ל וּאֲכִי ע"כ רַב אֲשִׁי וְרַבָּא פְּלִיגֵי בְּסִבְרוֹת הַפּוּכוֹת רַבָּא ס"ל יֵשׁ בִּיטוּל רְשׁוּת מְחַצֵּר לְחַצֵּר וְאֵין מְבֹטֵלִין וְחוֹזְרִין וּמְבֹטֵלִין וְרַב אֲשִׁי ס"ל אֵין בִּיטוּל רְשׁוּת מְחַצֵּר לְחַצֵּר וּמְבֹטֵלִין וְחוֹזְרִין וּמְבֹטֵלִין כְּמוֹ שְׁפָתְבוּ הֵרִי"ף וְהָרָא"ש ו"ל לְהוֹכִיחַ מְדַבְּרֵי רַב אֲשִׁי דְהִלְכָה כְּרַב דְּכְרַבְנֵן ס"ל אֶלְא דִּישׁ לְדַקְדָּק הָא לְפִי מַאי דְפָסַק הֵרִי"ף דִּישׁ בִּיטוּל מְחַצֵּר לְחַצֵּר אֶפִּילוּ אֶלִיבָא דר"א מְבֹטֵלִין וְחוֹזְרִין וּמְבֹטֵלִין וְעֵינֵן בְּרִיטְב"א ו"ל שְׁעַמַּד ע"ז וּפִי הַסּוּגְיָא כְּפִי טַעַמּוֹ שֶׁל רַבָּא דְלָמַ"ד דְּאִיסְתַּלֵּיק מְרְשׁוּתָא הֵנִי כְּחוּכָא וְלָמַ"ד דְּלֹא אִיסְתַּלֵּיק לֹא מִיחֻזִּי כְּחוּכָא דְהֵנִי כְּמוֹ מִתְנָה ע"מ לְהַחֲזִיר וּלפ"ז א"ש הָא דְאָמַר רַב אַחָא בְּרַתְחִלְיָא מְשֻׁמֵּי דְרַבָּא וְעֵינֵן לַח"מ בְּזָה וּדְבָרֵיו ו"ל צ"ע דו"ק: דָּף סט ע"א גְּמָרָא אָמַר רַב יוֹסֵף אֵימָא אֵינוֹ אוֹסֵר וְכֵן אָמְרוּ בִירוּשְׁלָמִי דְבִישְׁרָאֵל אֵינוֹ אוֹסֵר כָּלֵל לר"מ וְהֵכָא ס"ל לר"מ דְּצְדוּקֵי הֵרִי הוּא כְּפִישְׁרָאֵל וְאֵינוֹ אוֹסֵר

וְהָא דְאָמַר מְהַר הֵינְנוּ מְשׁוּם דְּמוּדָה ר"מ דְּבַעֲיָנוּ חֲזָקָה תְּחִילָה וּר"י ס"ל דְּאָפִי אַחַר חֲזָקָה אוֹסֵר כְּדָאָמַר ר"י בְּמִזֵּד אוֹסֵר וְהֵינְנוּ אִפִּי אַחַר שְׁהֶחֱזִיקוּ וְא"כ לְתַרְנוּנֵיהּ הָרִי הוּא פִּישְׁרָאֵל וְאִיכָא הֵתָם לִישְׁנָא אַחֲרֵינִי דר"י ס"ל דְּאִין לֹו בִּיטוּל רְשׁוּת כָּלֵל וּבִש"ס דִּילָן גְּמִי אִיכָא הֵנִי תְּרִי לִישְׁנָא אֲלִיבָא דר"י נְעִינֵן בְּרִיטְבָּ"א ו"ל שְׁמַבִּיא בְּשֵׁם הִירוּשְׁלַמִי לְחַלְק אֲלִיבָא דר"י בְּצִדּוּקֵי דְנָהִי דְמַהֲנֵי בִּיטוּל מ"מ יְכוּל לְחַזוֹר בּוֹ אֲפִילוּ לְאַחַר שְׁהֶחֱזִיקוּ דְלֹא אֵלִים בִּיטוּלִי וּבְזָה לֹא הֵנִי פִּישְׁרָאֵל דְאַחַר שְׁהֶחֱזִיקוּ אִינוּ יְכוּל לְחַזוֹר בּוֹ וְלֹא הִבְנִיתִי דְכִינוֹן דְּמַגִּיָּה בִירוּשְׁלַמִי בַד' ר"מ אִינוּ אוֹסֵר ש"מ דְּמִשְׁמַע לִי דְמַתְנִי דְמִי שְׁנַתָּן רְשׁוּתוֹ כּו' מִיָּרִי אֲפִילוּ אַחַר חֲזָקָה וְאִפִּי אָמַר ר"י בְּמִזֵּד אוֹסֵר אֲלַמָּא דְאֲפִילוּ בִּישְׁרָאֵל יְכוּל לְחַזוֹר בּוֹ אֲפִילוּ אַחַר חֲזָקָה וּצ"ע: שֵׁם תּוֹס' בַּד"ה פֶּאֶן בְּמוּמָר לְחַלְלֵי שְׁבַת בְּפִרְהֶסְיָא וְהִקְשׁוּ הָא סַתָּם צִדּוּקִים מְחַלְלִין שְׁבַת בְּמִילֵי דְרַבְּנָן וְתִירְצוּ שְׁמַתְיָרְאִין הֵן מִן הַפְּרוּשִׁים.

וּמְלִשׁוֹן הַרְבַּב"ם ו"ל נִרְאָה דְצִדּוּקִים לֹא הֵנִי בְּכָלֵל מְחַלְלֵי שְׁבַת בְּפִרְהֶסְיָא פִּינוֹן דְּמוּדִים הֵם בְּשְׁבַת אֲלֹא שְׁכּוּפְרִים בְּתוֹרָה שְׁבַע"פ וְאִינוּ מוּדִים בְּעִירוּב אִינוּן חֲשׁוּבִין פְּכוּתִים לְכָל דְּבִרְיָהֶם וּבְעִיָקָר דְּבִרְיָה תּוֹס' שְׁפִתְבוּ דְאֲפִילוּ בְּמִילֵי דְרַבְּנָן חֲשִׁיב מוּמָר יֵשׁ לְרַבֵּינוּ יְהוֹנָתָן בְּזָה שִׁטָּה אַחֲרַת וְכֵן הוּא דר"מ ור"י בְּמַתְנִיתִין פְּלִיגֵי בְּזָה לר"י צִדּוּקֵי לֹא חֲשִׁיב מוּמָר אַע"ג דְּמְחַלְלֵי שְׁבַת בְּמִילֵי דְרַבְּנָן וּמִש"ה אָמַר דְצִדּוּקֵי אִינוּ פְּכוּתֵי ור' יְהוּדָא ס"ל דְּגַם בְּמִילֵי דְרַבְּנָן חֲשִׁיב מוּמָר וּלְהַכִּי אָמַר צִדּוּקֵי הָרִי הוּא פְּכוּתֵי וְא"כ לֹא קִשְׁיָא קוֹנְשִׁית תּוֹס' וְהוּא אֲזִיל בְּשִׁיטַת רִש"י ו"ל בְּמְחַלְקוֹתָן בְּהָא דְעַד שְׁלֹא נָתַן רְשׁוּתוֹ וְהוֹצִיא דְפְּלִיגֵי אִי חֲשִׁיב מוּמָר בְּהוֹצָאָה בְּמִזֵּד וְלֹא נִיחָא לִיהּ בְּשִׁיטַת ר"י ו"ל מְשׁוּם דַּס"ל דְּאֲפִילוּ כְּשֶׁהֶחֱזִיק אַחַר הַבִּיטוּל יְכוּל לְבַטֵּל אַח"כ וְהָא דְאָמַר ר"מ אוֹסֵר הֵינְנוּ עַד שְׁיַבְטֵל וְא"כ לִיכָא לְפְרוּשֵׁי כְּשִׁיטַת ר"י ו"ל וַע"כ מְטַעַם מוּמָר הוּא דְפְּלִיגֵי ור"מ ס"ל דְּלֹא הֵנִי מוּמָר בְּמִילֵי דְרַבְּנָן אֲבָל בְּמִילֵי דְאוֹרְיִיתָא מוּדָה ר"מ דְּהֵנִי מוּמָר אֲלֹא דַלפ"ז אֲמַאי מוּקָיָם הִש"ס הָא דְתַנָּא מוּמָר בְּגִילוּי פְּנִים אִינוּ מְבַטֵּל רְשׁוּת דְּוִןקָא כר' יְהוּדָא הָא אֲפִילוּ כר"מ גְּמִי אֲתִיָּא וּבְמִילֵי דְאוֹרְיִיתָא וי"ל דַּלר"מ לֹא בַעֲיָנוּ פְּרַהֶסְיָא דְהָא ס"ל חֲשׁוּד לְדָבָר אֶחָד חֲשׁוּד לְכָל הַתּוֹרָה כּוֹלָה וְהֵנִי מוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה וּפְשִׁיטָא דְהָרִי הוּא פְּכוּתֵי לְכָל דְּבָר וְא"כ לר"מ אִין חִילּוּק בֵּין בְּצַנְעָה לְפִרְהֶסְיָא דְבְּמִילֵי דְאוֹרְיִיתָא אֲפִילוּ בְּצַנְעָה הֵנִי מוּמָר וּבְמִילֵי דְרַבְּנָן אֲפִילוּ בְּפִרְהֶסְיָא לֹא הֵנִי מוּמָר וּלְפִי שִׁטָּה זֹו כ"ע מוּדִים דְּמוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה אִינוּ יְכוּל לְבַטֵּל רְשׁוּת אֲבָל לְשִׁיטַת תּוֹס' שְׁפִתְבוּ דר"מ ס"ל דְּמוּמָר לְחַלְלֵי שְׁבַת בְּפִרְהֶסְיָא מְבַטֵּל רְשׁוּת צ"ל אֲלִיבָא דר"מ דְּמוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה גְּמִי יְכוּל לְבַטֵּל וְאִפִּי לֹא דְאָמַר שְׁאִינוּ מְשַׁמֵּר שְׁבַתוֹ בְּשׁוּק אִינוּ יְכוּל לְבַטֵּל מוּדָה בְּמוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה בְּצַנְעָה דְיְכוּל לְבַטֵּל דְּוִןקָא מְחַלְלֵי שְׁבַת בְּפִרְהֶסְיָא דְהֵנִי אִינוּ מוּדָה בְּעִירוּב הוּא דְאִינוּ יְכוּל לְבַטֵּל אֲבָל בְּצַנְעָה יְכוּל לְבַטֵּל דִּישְׁרָאֵל מוּמָר הוּא נְעִינֵן בְּרָא"ש ו"ל שְׁהַבִּיא בְּשֵׁם הַר"מ ו"ל לְהַלְכָה דְצִדּוּקֵי הָרִי הוּא פְּכוּתֵי דְמְחַלְלֵי בְּמִילֵי דְרַבְּנָן בְּפִרְהֶסְיָא.

וְנִרְאָה דְאֲזִיל בְּשִׁיטַת רַבֵּינוּ יְהוֹנָתָן דְּפְּלוּגְתֵיהּ הוּא בְּמִילֵי דְרַבְּנָן וְהָרָא"ש ו"ל גְּחַלְק עֲלֵיוּ וּפְסַק דְצִדּוּקֵי אִינוּ פְּכוּתֵי וְיֵשׁ לְעִינֵן בְּדְבָרֵיו ו"ל דְהָא אִיהוּ מוּדָה דְמְחַלְלֵי שְׁבַת בְּפִרְהֶסְיָא אֲפִילוּ בְּמִילֵי דְרַבְּנָן אִינוּ מְבַטֵּל רְשׁוּת וּלְשִׁיטַת תּוֹס' הֵינְנוּ כר' יְהוּדָא דְאָמַר צִדּוּקֵי הָרִי הוּא פְּכוּתֵי וְת"ק ס"ל דְאֲפִילוּ בְּפִרְהֶסְיָא יְכוּל לְבַטֵּל וְא"כ לְעִיָקָר הַהִלְכָה שְׁנֵיהֶם שְׁוִין וְכ"ת דְצִדּוּקֵי אִיכָא בִּינֵיהֶם לְדַעַת הָרָא"ש ו"ל לֹא חֲשִׁיב מְחַלְלֵי בְּפִרְהֶסְיָא וְא"כ אִין זֶה עֲנִין לְמַחְלֻקַת ת"ק ור"ג וי"ל דְדְבָרֵי ת"ק הוּא דַעַת שְׁלִישִׁית וְס"ל דְצִדּוּקֵי

הרי הוא פכותי אפילו אינו מחלל שבת בפרהסיא ור' מור"י נחלקו אליבא דר"ג דאמר צדוקי אינו פכותי לר"מ אפילו בפרהסיא אינו פכותי ולר"י דווקא בצנעה ועדיין אין הדברים מיושבין כל הצורך וצ"ע: ע"ב תוס' בד"ה יש להן מותר לו ולהן עיין סי' ש"ע באה"ע מש"פ דברי התוס' ו"ל וקצלה בדעתם דאכסניא ישראל אוסר מיד אם יש לו מקום פתא בפ"ע ונהו דירושלמי איתמר פכותי הפא לדור.

ולא הבנתי דבריו ו"ל דבהדיא פתבו התוס' לקמן דף ע"ב בד"ה ומוזים דמלמד אינו אוסר על הבעה"ב דע"מ פן לא הכניסו לביתו לאסור עליו ודווקא היכא דכח פולם שנה כמו חמשה ששבתו בטרקלין או בפונדק כמש"כ התוס' ו"ל בד' ס"ו ועיין באה"ע שם שהביא ראיה מדברי התוספות בדף ס"ו ואני לא הבנתי ועיין מהרש"א ו"ל מש"כ בזה ובעיקר הדבר שפתבו הפוסקים לפירוש הא דאכסניא אינו אוסר דווקא פכותי אבל בישאל אוסר מיד מדברי התוספתא לא נראה פן דהכי איתא התם הקסטור עד יום אוסר מיד איתמי בזמן שיחדו לו בית דירה אבל לא יחדו לו בית דירה או שאין עמהן דירין אינו אוסר אלמא דמירי בישאל דבעפומ"ם ליכא נ"מ אי יש עמהם דירין או אין עמהם דירין ועלה קאמר אכסנאי אינו אוסר לעולם אפילו בישאל וצריף ליישב דברי התוספתא עם הירושלמי בזה: שם גמרא ש"מ מבטלין וחוזרין ומבטלין ותיקשי למ"ד אין מבטלין כו' קשה הא רב אשי אוקי לעיל למילתי דרב ושמואל בפלוגתא דר"א ורבנן וכיון דמתני' אתיא כרבנן ודאי מבטלין וחוזרין ומבטלין ולמש"כ הרא"ש ו"ל דשמואל מוקי למתני' כר"א וכגון דפי' דאינו מבטל רשות ביתו וא"כ גם לר"א מבטלין וחוזרין ומבטלין כו' כיון דלא איסתליק מהאי ביתא לגמרי וצ"ל דהקושניא קאי ארבא דאמר טעמא משום חוכא ואיטלולא אבל למה שפירש הריטב"א ו"ל דרב אשי מוקי לה כתנאי אפילו לטעמין דרבא הדק"ל מ"ק ש"מ פשיטא דכן הוא וי"ל דהש"ס אגיל הקא בשיטת סתמא דגמרא לעיל דמוקי לתרנוניהו פכולי תנאי וק"ל: שם במשנה ביתו אסור מלהכניס ולהוציא לו לעיל בפ' עושין פסין אמר ר"א דאפילו אם ביטל רשות ביתו ג"כ אסור להוציא מביתו לחצר וכתב רש"י ו"ל הטעם משום דהוא יחזיק ברשותו.

וקשה לי על לשון הרמב"ם ו"ל שפכת ביטל להם גם רשות ביתו פולם מותרים משום דהוי פאורח ולא ביאר דמביתו אסור להכניס ולהוציא וברבינו יהונתן ו"ל ג"כ צ"ע בטעמו שפכת להא דהוא אסור מביתו.

והאי טעמא לא איצטריך במתניתין היכא דלא ביטל רשות ביתו ע"ש ועל דברי הרמב"ם ו"ל י"ל דס"ל דהא דאמר ר"א דלו אסור אפילו אם ביטל רשות ביתו היינו דווקא בסתמא אבל היכא דביטל בהדיא רשות ביתו גם לו מותר וביירושלמי אמרי לעיל בפרק עושין פסין לר"א יהי פאכסנאי ויותר לו ומשני משום קנס קנסו ר"א א"כ י"ל דרבנן לא ס"ל האי קנסא ומפאן נמי מוכח כמש"כ ר"ח ו"ל דאכסנאי ישראל נמי מותר ואין לחלק בין אורח דהכא לאכסנאי ודו"ק: שם גמרא לא צריכא דהדר חד מינייהו ובטיל לחברי' כו' עיין ברבינו יהונתן במתני' שכ' דמשמע מפאן דאם עשרה מבטלין לאחד צריכין שיבטלו בב"א והוא נגד דבריו ו"ל במה שפירש בגמרא דווקא היכא דלא יקנה לו הרשות פשנתנו להם ביחד אבל אם ביטלו לאחד אפילו בזא"ז שפיר דמי וכ"כ הריטב"א ו"ל בהדיא ע"ש: דף ע"ב ע"א תוס' בד"ה יורש מהו שיבטל כו' ולא מהני עירובין

לגבי חצר שִׁירשׁ כו' עיין מהרש"א ז"ל מה שדקדק על דבריהם לעיל בד"ה הקא במאי
עסקינן שכ' א"נ פגון שגזע עצמו שעיירב הוא היורש אלמא דמהני מה שעיירב אף לירושנה
ותי' דהתם המוריש ג"כ עירב א"נ פגון שהיורש דר שם ולא הבנתי א"כ למה להו עירב
ואמאי קרי להו אַחַד שעיירב הא תרנונייהו פחד חשיבי.

ומה שיש לדקדק בזה הוא לפי פי' התוס' דזה שעיירב הוא היורש א"כ מאי פריה אסיפא
נאי דהוי ומית אמאי לא ומאי קושיא דילמא ס"ל יורש אינו מבטל ואינו יכול לבטל חלק
שירש מאביו וצ"ל דגם לזה מהני מה שעיירבו תחילה וק"ל: שם בא"ד ומקא דאמר לעיל
אפילו שקירו ונלקיטו כו' ולמש"כ פשיטת הרמב"ם ז"ל מוכח דבישראל נמי יכול שקירו
ולקיטו ליתן עירובו עיין לעיל דף ס"ד: שם גמרא חוץ ממבטל רשות איהו אין יורש לא
עיין רש"י ותוס' ז"ל ול"נ לפירוש דהכי דייק הש"ס מדקתני חוץ ממבטל רשות דלא הוי
בכלל כל שפאסר למקצת שבת.

וטעמא מאי ע"כ משום דלא נאסר כלל דהא כל שעמא ושעמא יכול לבטל וא"כ איהו
אין אבל יורש לא דהא היורש לא הי' יכול לבטל קודם שירש ונהרי נאסר למקצת שבת
ומשני אימא חוץ מתורת ביטול רשות היינו כל שהי' הבית הזה בתורת ביטול אפילו
נשפנה הרשות לא הוי בכלל אפילו שפאסר כו' ומטעם זה מדמי הש"ס מפח הגר כמו
יורש והא דאמרי' לעיל יורש פריע' דאבוה הוא לאו דווקא וק"ל: (שייף לעיל) תוס'
בד"ה הקא במאי עסקינן עיין מהרש"א ז"ל שהקשה לדברי התוס' אמאי לא מוקי הש"ס
פגון שהלה למקום אחר ע"ש וי"ל פגון דהי' שם בשעת שביתה לא מהני מה שהלה אח"כ
וכן כתב הריטב"א ז"ל גבי הא דירש מהו שביטול ע"ש.

שם גמרא אחד מן השוק כו' מפי' רש"י ותוס' נראה דאתיא פתנא דבית התבן אוסר
ומפסקי הרמב"ם ז"ל לא נראה פן ועיין במ"מ בשם הרשב"א ז"ל ובריתב"א בשם
הראב"ד ז"ל: ועיין מהרש"א ז"ל בגמרא שהקשה אמאי לא פריה ארישא מבע"י אוסר
אמאי ניבטיל ע"ש ובירו' נרא' קצת דרישא נמי ב"ש היא דאמרי אין מבטלין משתחשף
וא"כ איירי מתניתין היכא דלא ביטל מבע"י ועיין בק"ע מה שפירש שם ומה שאמרו
ז"ל שם פגון שמת אין לה ביטול גדול מזה לא ידענא פירושו ע"ש: דף עא גמרא מ"ט
דב"ה נעשה כאומר כלף אצל יפות כו'.

מכאן משמע דטעמא דב"ש הוא משום אקנו' רשותא בשבתא ולא ניחא לי' להש"ס
למימר דטעמא דב"ש הוא משום דנאסרה למקצת שבת מזה נראה דמילתא דפשיטא הוא
דלא אמרינן פן והי' נראה לומר דהא דצריף לבטל לכאו"א תליא בפלוגתא דב"ש וב"ה
לב"ש דמיקני רשותא הוא צריף להקנות לכ"א אבל לב"ה דאמרי איסתליק רשותא היא
פינן דסילק עצמו מרשותו פולם זוכים בו ביחד אבל אליבא דהלכתא לא נראה פן ועיין
לעיל תוס' בד"ה יפה עשיתם ששכרתם כו' ודו"ק: שם משנה בעה"ב שהי' שותף לשכניו
לזה פיין כו' אין צריכין לערב.

יש להסתפק אם צריכין לומר ע"ש דסומכין ע"ז או אפילו לא אמרו כלל חשיב שיתוף
פינן דשותפין הם מכבר. והנה בגמרא פליגי אי בעינן דווקא בכלי אחד ואביי אמר
דאפילו בשני פלים א"צ לערב ואם נאמר דאין צריכין לסמוך עלי' משום עירוב אלא
ממילא סמכי אשותפות מכבר א"כ השתא אפילו גבי לשם עירוב בשני פלים לא הוי

עירוב כש"כ נשתתפו לשנותפוח בעלמא ומ"ט דאביי אבל אי נימא דצריכין לומר דסמכי עלי' א"ש דדונקא בחולק עירובו בב' פלים נראה פמקפידים זע"ז אבל הלא אין פאן קפידא פיון דמעיקרא הכי הוי בב' פלים והשתא הוא דסמכי עלי' משום עירוב.

שוב ראיתי פריטב"א ז"ל שפתיב ג"כ סברא זו ולקמן דאמר רבה דר"א פן תדאי פליג משום דאין ברירה היינו שלא נברר חלק כאו"א משמע קצת דלא בעינו אמירה לשם שיתוף דאל"כ לא גרע מהא דמניח את החבית ויכול לזכות לכאו"א אף דלא נברר חלק כאו"א אם לא שנאמר דר"א פליג אהא דמניח את החבית ומלשון הרמב"ם ז"ל נראה דאין צריד אמירה אלא השותפות מתברר עיין ריש פ"ה מהל' עירובין ודו"ק: תוס' בד"ה זין ושמן אין ראויין לערב כו' עיין פריטב"א ז"ל שיהביא בזה מחלוקת הרמב"ד ז"ל והרמב"ם ז"ל בצירוף אוכלין לענין עירובי חצירות ע"ש: שם ע"ב גמרא פליגי בה רב נחומי ורבה כו' והי' נראה דרבה הוא דאמר ביין כ"ע לא פליגי ומש"ה לא בעי לאוקמא פלוגתא דר"א פן תדאי ורבה בהא פיון דכ"ע מודים ביין דבעינו תרתי ורב יוסף דמוקים פלוגתייהו בסומכין על שותף ס"ל פרב נחומי דביין פליגי ורב דפסק בתרנוייהו כר"א וכו"מ ס"ל דר"מ ורבה בתרנוייהו פליגי בין בפת בין ביין אלא דא"כ הלכה כר"א למה לי דהא השתא לא הוי תרי חומרי בעירובין פיון דלרב אין חילוק בין פת לזין ומש"ה פירש"י ז"ל לעיל דרב ס"ל כמ"ד ביין כ"ע לא פליגי ורבה דר"א פן תדאי הם רבנן אחרניי וס"ל דאפילו ביין סומכין על שותף במקום עירוב ולפ"ז לא ידענא מי הכריחו לומר דרבנן דר"מ מודו ביין ואמאי לא קאמר דרבנן דר"מ היינו רבנן דר"א פן נודאי עכ"פ שמעינו משינוי' דרב יוסף בפלוגתא דר"א ב"ת ורבנן דרב פסק בפת וזין כר"מ וכן פסק הרמב"ד ז"ל דבפת פליגי מהא דרב גידל אמר רב ובעה"מ ז"ל פסק כמ"ד דבפת כ"ע לא פליגי וקיים הרא"ש ז"ל דבריו וקשה לי דהא מסיק הש"ס להדיא דרב בתרנוייהו פסק כר"מ אלמא דס"ל בפת נמי פליג ר"מ וא"כ לדינא נראה פסקו של בעה"מ ז"ל פיון דק"ל כר' יוחנן דאמר נהגו כר"מ אבל אורו' מורינן פרבנן וא"כ אפילו ביין מורינן פרבנן דהא ביין נמי פליגי ומה שפתיב הרא"ש ז"ל לדחות ראית הרמב"ד ז"ל מהא דחברים שהיו מסובין כו' משום שיתוף אין משום עירוב לא דרב לטעמ' דס"ל כר"מ עכ"ל.

לא זכיתי להבין דהא ע"ז אנו דנין אי פליג ר"מ בפת אי לא ושפיר הביא הרמב"ד ז"ל ראיתו אבל העיקר נראה כמש"כ דרב ס"ל דבתרנוייהו פליגי בפת וזין ופסק כר"מ בתרנוייהו נאנן ס"ל כר"י דאורו' מורינן פרבנן אפילו ביין.

והרמב"ם ז"ל פסק דבפת סומכין על שיתוף במקום עירוב וביין אין סומכין ועיין בכ"מ שם וכתב טעם אחר בדבר דבפת לא חיישינן לשכחת התינוקות מפני שמפירין בפת אבל בעירוב זין אין מפירין מש"ה חיישינן לשכחת התינוקות.

ונראה דפסק כמ"ד בפת כ"ע לא פליגי והינו טעמא דהתינוקות מפירין בפת אבל אם נימא דפסק כמ"ד ביין כ"ע לא פליגי ורבנן בפת א"כ אמאי לא פתיב כמו שפתיב רש"י ז"ל דמש"ה ביין לא פיון דאין מערבין בחצירות ביין ומדינא אין סומכין על שיתוף במקום עירוב ולא משום פדי שלא לשפח תורת עירוב דרבנן לית להו פלל חששא דתינוקות ונ"מ לענין שכח אחד מבני חצר ולא עירב דאפילו נשתתפו בפיון פולן

אסורין וּלְשׁוֹן רִשׁוּי ו"ל בד"ה פּי פְּלִיגֵי בְּיַיִן דְּלִר"מ לָא סְמַכִּינּוּ עֲלֵי דְאִין מְעַרְבִין
לְחֻצְיָרוֹת בְּיַיִן צְרִיף בְּיָאוּר דְּמִשְׁמַע דְּמִדְּיָנָא קְאָמַר ר"מ וּבְמִתְנִיתָא תָּנָא כְּדֵי שְׂלָא לְשַׁכַּח
תּוֹרַת עֵירוּב מִן הַתִּינּוּקוֹת.

וְהִנֵּה מְלִשׁוֹן הֶרְמֵב"ם ו"ל מִשְׁמַע דְּטַעֲמָא דְשְׂלָא לְשַׁכַּח קָאֵי אַהָא דְצְרִיף לְעַרְב אַחַר
שְׂיִתּוּף אֲבָל לְסַמְנָה אַעֲרִיב לְחוּד לִיפָא לְמ"ד דְּהוּא מְפָרֵשׁ הָא דְמְעַרְבִין בְּחֻצְיָרוֹת הִיָּינוּ
כָּל חֻצְר לְעֻצְמָה וּפְשִׁיטָא דְלָא מְהַנִּי בְּמַבּוּי בְּמַקּוּם שְׂיִתּוּף וּלפ"ז צ"ל הָא דְאָמְרֵי רַבְּנָן אוּ
מְעַרְבִין אוּ מְשַׁתְּפִין הִיָּינוּ דְלַעֲנָן חֻצְיָרוֹת סְגִי בְּעֵירוּב אוּ בְשְׂיִתּוּף אֲבָל לְעַנְנָן לְסַמְנָה
אַעֲרִיב בְּמַקּוּם שְׂיִתּוּף לָא אִיָּירֵי בְּבִרְיָיתָא כָּלָל.

וְכֵן מְבַרְאָר בִּירוּשְׁלַמִּי מְשַׁתְּפִין בְּמַבּוּי הִיָּינוּ בְּיַיִן אוּ שְׂאָר מִקְלֵי נְאֻם רְצוּ לְעַרְב בְּפַת
מְעַרְבִין מְעַרְבִין בְּחֻצְיָרוֹת הִיָּינוּ פַת נְאֻם רְצוּ לְהַשְׁתַּתֵּף הִיָּינוּ בְּיַיִן אִין מְשַׁתְּפִין מְעַרְבִין
וּמְשַׁתְּפִין כּו' דְּבָרֵי ר"מ וְחַכ"א מְעַרְבִין אוּ מְשַׁתְּפִין אִם עֵירוּבֵי בְּחֻצְיָרוֹת מְוֹתְרִין
בְּחֻצְיָרוֹת נְאֻסוּרִין בְּמַבּוּי נְאֻם נְשַׁתְּפּוּ בְּמַבּוּי מְוֹתְרִין כָּאֵן וְכָאֵן אֶלְמָא דְאֶפִּילוּ לְרַבְּנָן לָא
סְמַכִּינּוּ אַעֲרִיב בְּמַקּוּם שְׂיִתּוּף אֶלְא דְקָשָׁה הָא אָמְרִינּוּ לְקַמְן בְּמִתְנִי דְחַמְשׁ חֻצְיָרוֹת
עֵירוּבֵי בְּחֻצְיָרוֹת וְלָא נְשַׁתְּפּוּ בְּמַבּוּי מְנִי ר"מ אֶלְמָא דְלְרַבְּנָן סְמַכִּינּוּ נְמִי אַעֲרִיב בְּמַקּוּם
שְׂיִתּוּף וְכֵן אִיתָא בִירוּשְׁלַמִּי מִתְנִיתָא ר"מ הוּא וצ"ל דְּהִיָּינוּ דְנוּקָא בְּפִתּוּחוֹת זֹו לְזֹו וְעֵינּוּ
בכ"מ פ"ה מֵה' עֵירוּבִין וע"פ לְשׁוֹן הִירוּשְׁלַמִּי שְׁפַתְּבִתִּי נִתְיָיִשׁב לִי קֶצֶת ד' הַמְהַרְשֵׁ"א
ו"ל בְּתוֹס' בד"ה בְּפַת שְׂדֵקְדָקוּ עַל שְׂיִטַת ר"י ו"ל לְמָה לָא מְפָרְשֵׁי דְאֶפִּילוּ רַבְּנָן מוֹדוּ
דְלָא סְמַכִּינּוּ אַעֲרִיב בְּמַקּוּם שְׂיִתּוּף וְדוּקָא בְשְׂיִתּוּף הוּא דְפְּלִיגֵי מְפָנֵי שְׂהַשְׂיִתּוּף לְכָל
הַבְּתִימִם וְלְכַאוּרָה הוּא תְּמוּהָ הָא אָמְרֵי רַבְּנָן מְעַרְבִין אוּ מְשַׁתְּפִין אֶלְמָא דְבְּעֵירוּב לְחוּד
נְמִי סְגִי אֲבָל לְפִי לְשׁוֹן הִירוּשְׁלַמִּי נִיחָא אֲבָל מ"מ דְּבָרֵי ו"ל צְרִיכִין בְּיָאוּר וע' בְּרִיטְב"א
ו"ל שְׂהַרְיָיִף ג"כ בְּזֵה: וְכַתֵּב הֶרְמֵב"ם ו"ל בַּפ"ה דָּאֵם נְשַׁתְּפּוּ בְּמַבּוּי וְשְׂכַחוּ לְעַרְב
בְּחֻצְרוֹת סוּמְכִין ע"ז בְּשַׁבַּת רֵאשׁוֹנָה מְדוּחַק אִם אִין מְקַפִּידִין עַל פְּרוּסְתָן וְהִנֵּה מְסִייעַ לִי
הָא דְאָמַר רַבָּה לְעִיל גַּבִּי יְנוּקָא דְאֶשְׁתְּפִיף חֲמִימִי נְסַמּוּף אֶשְׂיִתּוּף וְעֵינּוּ בְּתוֹס' שָׁם אֲבָל
עֵיקַר דִּין זֵה הוּא מֵד' הִירוּשְׁלַמִּי הִבִּיאוּ הֶרְאָב"ד ו"ל בְּהַשְׁגוּתֵי וּלְעַנ"ד הַדְּבָר צ"ע דְּהָכִי
אִיתָא בִירוּשְׁלַמִּי בְּנוֹסְחֵי דִידָן פְּשִׁיטָא שְׁסוּמְכִין עַל שְׂיִתּוּפֵי מְבּוּי מַהוּ לְסַמְנָה עַל שְׂתוּפֵי
חֻצְיָרוֹת ר' יַעֲקֹב ור' זְעִירָא כּו' נְסַמְכִין עַל שְׂיִתּוּפֵי חֻצְיָרוֹת בְּשַׁבַּת רֵאשׁוֹנָה מְדוּחַק.

וְנִרְאָה לְפָרֵשׁ דְּבִשְׂיִטַת הִירוּשְׁלַמִּי קָרִי לְשְׂאָר מִקְלֵי בְלִשׁוֹן שְׂיִתּוּף וְלָא נִקְרָא עֵירוּב אֶלְא
בְּפַת וְהִיָּינוּ דְקָאֵמַר דְּהָא פְּשִׁיטָא דְסוּמְכִין עַל שְׂיִתּוּף בְּמַבּוּי מַהוּ לְסַמְנָה עַל שְׂיִתּוּף בְּחֻצְר
וּמְסִיק דְבְּחֻצְר נְמִי מְהַנִּי שְׂיִתּוּף הִיָּינוּ שְׂאָר מִקְלֵי חוּץ מִפַּת לְשַׁבַּת רֵאשׁוֹנָה וְכֵן מִשְׁמַע
הֵתֵם מְעוּבָדָא דְשְׂמוּאֵל שְׁהִיוּ מְסוּבִין בְּחֻצְר וְאָמַר שְׂמוּאֵל כִּינּוּן שְׂהַתְּחִילוּ בְּתַבְּשִׁיל מִבַּע"י
מְוֹתֵר וּמְסִיק הֵדָא אָמְרָה נְסַמְכִינְעַל שְׂיִתּוּפֵי חֻצְיָרוֹת בְּשַׁבַּת רֵאשׁוֹנָה מִשְׁמַע לְהֵדִיא
דְּבְּחֻצְר אִיָּירֵי וּא"כ לָא שְׁמַעִינּוּ מְדַבְּרֵי הִירוּשְׁלַמִּי אֶלְא דְבְּחֻצְר מְהַנִּי שְׂיִתּוּף לְשַׁבַּת
רֵאשׁוֹנָה אֲבָל לְסַמְנָה אֶשְׂיִתּוּף מְבּוּי זֵה לָא שְׁמַעִינּוּ וְעֵינּוּ בל' הֶרְאָב"ד ו"ל וצ"ע וְעֵינּוּ
בכ"ע מֵה שְׁפִי שָׁם בְּסוּגֵיית הִירוּשְׁלַמִּי וּל"נ כַּמֶּשׁ"כ וְדו"ק: דָּף עַב מְשָׁנָה חֲמִשָּׁה חֲבּוּרוֹת
שְׂשַׁבְתּוּ בְּטָרְקִלִין וּפִירִשׁוּ"י ו"ל שְׁכּוֹלֵם פְּתוּחִים לְחֻצְר וּבִירוּשְׁלַמִּי נִרְאָה דְהַטְּרַקִלִין הָיוּ
כְּחֻצְר לְפָנֵי הַחֻצְרִים וְצְרִיכִין לְעַרְב בְּטָרְקִלִין גּוּפָא: תּוֹס' בד"ה וּמוֹדִים כּו' עֵינּוּ בִירוּשְׁלַמִּי
שְׂאָמְרוּ ו"ל דָּאֵם הֵם שְׁוֹתְפִין בְּעֵיטָה אוּ בְּתַבְּשִׁיל לְכ"ע עֵירוּב אֶחָד לְכוֹלֵן וְאֶפִּילוּ בְּחֻצְרִים

ועליות ע"ש: שם ע"ב גמרא תנא כמה דברים אמורים כו' שיטת רש"י ז"ל בזה דלהגי אוקימתא דלעיל פליגי ב"ש וב"ה במחיצה לב"ש מחיצה חולקת וכל חבורה הוי פחדר בפ"ע וצריף עירוב לכ"א אפילו ביניהם בפ"ע וב"ה ס"ל דכולן פבית אחד חשיב ובכל גוננא די בעירוב אחד לכולם ולמאי דתנא בפריקתא אפי' ב"ש ס"ל דמחיצה פזו אינה מחלקת ואין צריכין לערב ביניהם וכן אפילו עם אחרים פשעירוב פא אצלן אבל פשמוליקין עירובן למקום אחר ס"ל דצריף עירוב לכל חבורה וחבורה וה"ה ב"ה שגבו את עירובן צריף כ"א ליתן עירובו וב"ה ס"ל בין ב"ה שגבו את עירובן בין כה"ג די בעירוב אחד לכולן והא דתנו ומודים בזמן שהו שרויין בחדרים ובעליות לפ"ז אין זו עגנו מחלקות דהכא פינו דאיכא מחיצות דמחלקות אפי' פשפא עירוב אצלן או ביניהם לבד צריכין עירוב לכל חבורה וחבורה ולא יכא פליגי היכא דעירוב פא אצלן דב"ש סברי אפילו ב"ה שגבו עירובן ועירוב פא אצלן צריף עירוב לכאו"א וב"ה ס"ל בעירוב פא אצלן עירוב א' לכולן אבל ביניהם לבד אפילו לב"ש אין צריכין לערב והא דלא פירש רש"י ז"ל לאיכא דאמרי דב"ש טעמיהו משום מחיצות המחלקות נראה משום דתני בפריקתא בד"א פשעירוב פא אצלן ולא קאמר בד"א ביניהם לבד משמע דביניהם מודה ב"ש ועיין מהרש"א ז"ל ומהתוס' ז"ל הקשו וכי טעמא דב"ש אתא לאשמעינן ותירצו דנ"מ גם לב"ה בשרויין פעין חדרים ועליות דמודו ב"ה לא מודו אלא פמוליקין עירובן למקום אחר אבל בעירוב פא אצלן עירוב אחד לכולן.

ויש לדקדק לדבריהם ז"ל אמאי לא הוי כה' שגבו את עירובן דעירוב א' לכולן וכי תימא דשאני ה"כ דאיכא מחיצות א"כ מנ"ל דהא ד"ה שגבו את עירובן אתיא דלא כב"ש דילמא לב"ש שאני ה"כ דאיכא מחיצות דס"ל דאפילו מחיצות שאין מגיעות לתקרה מהני לענין זה אם מוליקין עירובן למקום אחר צריכין עירוב לכל חבורה וחבורה ועוד דמשמע לקמן דכל שאין צריכין לערב בפ"ע דמי לה' שגבו את עירובן גבי הא דפריף והא אחין דגבו עירובן דמי ועיין פריטב"א ז"ל שכתב דהוי מצי הש"ס לשנויי ה"כ והרי"ף והרמב"ם ז"ל לא פתבו אלא לחלק בין מחיצות מגיעות לתקרה לאין מגיעות משמע מד' דבמחיצות מגיעות לתקרה בכ"ג צריכין עירוב לכל חבורה וחבורה ובמחיצות שאין מגיעות לתקרה בכ"ג עירוב אחד לכולן.

והרא"ש ז"ל פתב לשיטת התוס' וכ"ז היכא דליכא דיריין אחרים בפטרקלין אבל אם יש דיריין אחרים בפטרקלין פתבו התוס' דאפשר גם ב"ה מודו פמו פאחים שאוכלין על שולחן אביהם והטור ז"ל והש"ע ז"ל בסי' ש"ע פתבו דמחיצות המגיעות לתקרה ג"כ אינן מחלקות אלא היכא דיש דיריין אחרים ומוליקין עירובן למקום אחר אבל אם אין דיריין אחרים עירוב אחד לכולן והוא דלא פשיטת התוס' ז"ל ועוד דא"כ ב"ש במחיצות שאין מגיעות לתקרה נמי מירי פיש עמהם דיריין ואמאי קאמר הש"ס דבריייתא דחמשה שגבו עירובן אתיא דלא כב"ש הא ב"ש מירי פיש עמהם דיריין והוא פלאי ולא ראיתי פעת מי הרגיש בזה ורבינו יהונתן ג"כ פתב דבמגיעות לתקרה בכ"ג בעינן עירוב לכל חבורה וחבורה וע"ש מה שפירש בהא דתנו בזמן שמקצתן שרויין בחדרים ובעליות ודו"ק היטב: שם גמרא במקבלי פ"ס שנו ופירש"י ז"ל היינו שהוצאה שלהם היא מאביהן ואוכלין וישנים בבתיהם ומש"ה פשמוליקין עירובן למקום אחר עירוב לכאו"א פינון דאוכלין במקומן אבל עירוב פא אצלן אין צריכין לערב מפני שמקבלין פ"ס.

והרמב"ם ז"ל פ"א מקבלי פ"רס היינו שאוכלין אצל אביהם לפרקים כמו השכיר שמקבל פ"רס והא דלא פירש כפירש"י ז"ל י"ל דאם הוצאה אחת להם הוי כמו שאמרו בירושלמי גבי חמשה ששבתו בטרקלין דאפילו שרונים בתדרים ועליות אם הם שותפין בעיסה או בתבשיל עירוב אהד לכולן וא"כ צריה לפרש מקבלי פ"רס היינו דווקא במזון וזה דוחק קצת ע"כ פ"א דאוכלין על שולחנו ממש אבל לפרקים והנה לפי מש"כ לעיל דהא דמיבצי לעיל ה' שכירו ולקוטו מהו היינו בישראל וכתבו התוס' לעיל דמיירי אפילו שרונים כ"א בחדר בפ"ע ואפ"ה פשיט דאין אוסרין פ"רס דהבעה"ב דהוא העיקר א"כ ה"א צ"ל דהאחים ישנים בבתיהם דווקא ועיין ריטב"א ז"ל גבי פלוגתא דנשים ועבדים ובירושלמי נראה דמקבלי פ"רס פירושו כפירש"י ז"ל דהתם נמי משני הכי ופריה מ"מ אינו שותפין במה שהן אוכלין וא"כ אמאי צריכין עירוב לכל א' פ"רס דהם שותפין בעיסתן ומשני דאביהם אינו מזכה להם אלא מה שהן אוכלין וא"כ אין להם שותפות בתחילה עכ"פ משמע דמקבלי פ"רס היינו הוצאה וק"ל: לעיל אבל פשעירוב פ"א אצלן ד"ה עירוב א' לכולן עיין ריטב"א ז"ל שדקדק הא אין צריכין עירוב פ"רס דבית שמניחין בו עירוב א"צ ליתן פ"רס בירושלמי פליגי בזה ב"ש וב"ה ב"ש ס"ל דצריה ליתן עירוב ואלקבא דב"ש קאמר עירוב א' לכולן וי"ל דבזה פליגי הני תרי לישנא דבריייתא אלקבא דב"ש וק"ל: שם גמרא מי שיש לו בית שער כו' אינו אוסר עליו בית התבן ובית הבקר הרי זה אוסר עליו ור' יהודה אומר אינו אוסר אלא מקום דירה.

נראה דפלוגתא זו לא שייך לפלוגתא דדירה בלא בעלים דהתם מסקינן לכ"ע לא שמה דירה ואפילו מאן דאסר לא אסר אלא משום גזירה כדקאמר הש"ס לעיל בפ"רס הדר וה"א פליגי באיזה ענין חשוב דירה ות"ק ס"ל דבית התבן נמי חשיב דירה כמו לענין מזונה דבית התבן חייב במזונה ור' יהודה ס"ל דאינו אוסר אלא מקום דירה או מקום פיתא או מקום לינה והא דתנו לקמן בכיצד משתתפין גבי בית התבן והדר שם אוסר אתיא כר' יהודה דבעינן מקום דירה ולענין זה עדיף בית התבן מבית שער דאם קבע שם מקום פיתא או מקום לינה בבית שער אינו אוסר ובבית התבן אוסר אבל מפירש"י ז"ל לעיל גבי יורש משמע דהכל חד טעמא הוא הא דדירה בלא בעלים והא דבית התבן וסוגיא דשמעתין נראה כמש"כ.

ויש להסתפק לרבנן אם דר בבית שער אם אוסר משום דלא גרע מבית התבן או דילמא לאו מקום דירה הוא פ"רס ומלשון הרמב"ם ז"ל בפ"ד נראה דהא דתנו לקמן הדר בבית שער אינו אוסר אתיא לר' יהודה דז"ל שם הלכה ח' לפיכך אם קבע לו מקום לאכול בבית שער ה"ז אינו אוסר לפי שאינו מקום דירה ע"ש וגם זה יפלא ממני מה שלא ביאר ז"ל אם קבע מקום לאכול בבית התבן מה דינו ודו"ק: דף עג גמרא תלמיד אצל רבו מאי כו' מלשון הרמב"ם ז"ל בהלכותיו נראה דאב ורבו ותלמידו אין צריכין לערב פ"רס אפילו אם פעם אוכלין ע"ש ופעם לא פמבואר למענין שם בפ"ד בסדר הלכותיו ולא תיקשי ע"ז ממתני' דמתני' מיירי שאוכלין ע"ש בתורת שכר אבל היכא דאוכלין משלו אפילו שלא ע"ש ממש בבית אחד הם לגמרי ויתיישב בזה בעיא דרמי בר חמא וכן משמע מהא דאמר רב בי ר' חייא אין אנו צריכין לערב היינו בכל ענין אין צריכין עירוב פ"רס דסומכין ע"ש ר' חייא ואי"ה לקמן במשנה דמזכה להם ע"י אשתו יתבאר עוד בזה: דף עד ע"א תוס' בד"ה עד שיהיו בתים ונצירות פתוחים לתוכו כו' והקשו התוס' מהא

דמערבין בתצירות אע"פ שסתם משנה וברייתא משמע שהכשירו בלחי וקורה דלהכי לא תני פתוחות עכ"ל ול"נ דדונקא הקא במתניתין דקתני שהמבוי לתצירות פתור לתמים משמע דאירי בלחי וקורה דהכי דייק לישנא דמתני' וכדאמר רב אבל בהא דלעיל מערבין בתצירות ומשתתפין במבוי איירי במבוי המתוקן בצוה"פ ובלא"ה לפמ"ש לעיל אין זו קושיא כ"כ ע"ש.

והרמב"ם ז"ל בפ"י המשניות פתב להא דרב דלא תני פתוחות ובחיבורי לא מצאתי זאת: שם גמרא דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לתורפה עיין תוס' ועיין באבה"ע בסי' שס"ו בזה שפתב להוכיח משיטת רש"י ז"ל דדירה בלא בעלים לאו פהפקירא הוא ואסור להוציא לתוכה מרשות אחרת ע"ש: ע"ב גמרא והקא חזנא הוי בניית בבי כנישתא כו' עיין ריטב"א ז"ל מש"כ בזה ומוכח מכאן דביהכ"נ לאו מקום דירה הוא לחשוב אותו בכלל בתים ותצירות והאה"ע בסי' שס"ו האריך בזה וכתב דבי כנישתא דידן הוי של שותפות ולהכי מניחין העירוב בו כדי להתיר לטלטל בתוכו ואי לא הוי אוסרין אנשי הפפרים שיש להם חלק בבהכ"נ ולא עירבו עמהם ואף דלאו מקום דירה הוא מ"מ אסור לטלטל לתוכו כמו לתורפה לפירש"י ז"ל אבל השתא הוי בית שמניחין בו עירוב.

ויש לדקדק הא בלא"ה פולהו הקא דירי אלא דאסרי אהדדי להוציא מרשות שלהם המיוחד לכ"א לרשות של שותפות וא"כ מאי מהני מה שמניחין בו העירוב הא אנשי הפפרים לא הותרו עי"ז להוציא לבתיהם של בני העיר וא"כ אפתי מוציאין מרשות המיוחדת לרשות של רבים.

והי' נראה דבכה"ג לא אסרי בני הפפרים כלל פינו דאין רשותן מיוחדת להם וגם לא עביד לדירה וא"כ אפילו לא הניחו העירוב בבהכ"נ מותר להוציא ולהכניס פינו דכל בני העיר עירבו אהדדי ועדיין צ"ע ובגדרים אמרינו דכל בהכ"נ הם של שותפות: שם גמרא מבוי שצדו אחד כו' עיין רש"י ותוס' ז"ל שהאריכו בזה וכבר כתבתי לעיל בפ' עושין פסין שיטת הרמב"ם ז"ל בזה דקמ"ל דאין העירוב עושה אותן אחת להיות פניחיד במקום פותי והירושלמי מסייע לי' ע"ש: דף עה גמרא השתא דאמר רב אפילו חצר כו' וכתבו התוס' והרא"ש ז"ל דהשתא סבר הש"ס דדירת פותי שמה דירה לענין זה ויש לדקדק למאי דס"ד דדירת פותי לא שמה דירה מ"ש מבית הבקר ובית התבן דכיון דמניחין בו עירוב לכאורה עולה למגן בתים ותצירות וי"ל דמיד דהוי אבי כנישתא דלעיל דאף דמניחין בו עירוב מ"מ אינו עולה למגן תצירות ובעינן דונקא מקום דירה: שם תוס' בד"ה ע"כ בשה"ד וי"ל דהוי מפרש כו' יוחנן עיין מהרש"א ז"ל מש"כ בזה ודבריו ז"ל צ"ע ובקור רחב ודו"ק ועיין ריטב"א ז"ל: שם גמרא ואם הוי של יחידים כו' הוי ג' אסורין ופירש"י בין ב' בחיצונה בין ב' בפנימיות אסורין ושמואל אמר שנים בחיצונה מותרין וע"ז קאי נכותי הרי הוא כרבים דאפ"י פותי יחיד בפנימית אוסר אבל הרי"ף ז"ל פ"י הוי ג' הנינו ג' תצירות ויחיד בכ"א אפ"ה אסורין פינו שאני קורא רבים בחיצונה וכתב הרא"ש ז"ל דלפ"ז אתנא הא דר"א אפילו כרב אדא בר אבהו ויש לדקדק פינו דהוא אוסר אפילו בג' יחידים א"כ כש"כ בשנים בחיצונה דאני קורא רבים בחיצונה.

וא"כ אפתי תקשי מאי איריא פותי אפי' ישראל נמי ומלשון הרמב"ם ז"ל בפ"ד נראה קצת דאפ"י של יחידים אם פותי בפנימית הרי הוא כרבים אלא דבפ"ב לא משמע כן גבי

ישראל וכוותי בחיצונה או בפנימית וצ"ע בירושלמי דפליגי בנה רב ור"א ע"ש: שם תוס' בד"ה ור' יוחנן סבר בית שער דייחיד לא הוי בית שער כו' ותרמב"ם ו"ל פסק כר' יוחנן דבית שער דייחיד אוסר ואפ"ה פסק דאם נתן בו עירובו אינו עירוב והוא פלאי ועיין בפ"א במ"מ ובכ"מ שם ודברי הכ"מ ו"ל צריכין עיון ובירושלמי פ' ביצד משתתפין איתא להדיא דהיכא דדר שם אוסר יכול להניח שם עירובו אלא דגרסינן התם איפכא דבית שער דרבים עדיפא והדר שם אוסר ומניח בו עירובו ע"ש והנה לשיטת התוס' דבבית שער דייחיד הדר בו אינו אוסר ואפ"ה יכול להניח עירובו בו א"כ איפא לאשכוחי דינא דבעי רחבה מרבנן בב' בתים בין שני תצירות דיכולין להניח עירובן באינה בית שירצו אם התצירות של יחידים אלא דלענן לערב כל חצר לעצמה ע"כ של רבים הם ושפיר הוי כב"ש ואין מניחין בו עירובו: דף עו תוס' בד"ה שניהם קנו עירוב ע"ש מה שהקשו עפרש"י ו"ל דא"כ מאי פריה הקא דאירי בע"ח ובע"ח לא קנו גיש לנישב דהש"ס מדמי הכי פי היכא דהתם לא תישינו לתרתי דסתי פיון דכ"א לבדו מותר ה"ה שניהם יחד ה"נ הקא אם לא עירבה אלא חצר אחר פשיטא דהוי עירוב וא"כ בתרתי דסתי והא דמתמרינן התם בע"ח היינו משום דאפילו אחד לבד שעירב ביה"ש לא הוי עירוב וק"ל: הדרן עלה פירק הדר פירק ו ובעז"ה נתחיל לפירש פירק חלון פ"ז דף עו ע"ב במשנה ובלבד שלא יורידו למטן עי' בפסקי הרא"ש שכ' דאין חילוק בין יש בפותל ד' לאין בו ד' אלא לענן להחליף מחצר לחצר אבל מן הבית אסור אפילו אין בו ד' וצ"ע מנ"ל הא דאסור להחליף מחצר לחצר בגיש בו ד' פיון דהפל רשות אחד וכן פתב הוא ו"ל הלכה זו בטור סי' שע"ב וכבר עמדו האחרונים ו"ל ע"ד: שם במשנה נפרצה הפותל עד עשר אמות הוי פתח עיין רבינו יהונתן שכתב אפילו פרוץ מרובה על העומד כל שנשארו מצד אחד פס"ד הוי פתח ובירושלמי נראה קצת דפרוץ מרובה לא הוי פתח אפילו בעשרה עוד אמרינן התם דווקא באמצע אבל מן הצד לא הוי פתח וסוגיא דתלמודין לא ס"ל הכי: דף עז ע"א תוס' בד"ה ברשויות דרבנן כו' עיין מהרש"א ו"ל שעמד ע"ז אמאי לא מחלק הש"ס אליבא דר"י ג"כ בין פרמלית דרבנן לרשויות דהקא ועיין ריטב"א ו"ל בנה שביאר טעם לסברת התוס' לעיל בע"א: שם גמרא פותל שצדו אחד שנה לארץ כו' נותנין אותו לזה שתשמישו בנחת.

לכאורה נראה דמירי אפילו בכותל שאינו רחב ד' פיון דלזה תשמישו בנחת נותנין אותו להם והא דשניהם מותרין היינו היכא דתשמישן שוין. אבל הרמב"ם ו"ל פתב דמירי דווקא בכותל ד' ועיין במ"מ שם והתוס' ו"ל הקשו לרב חסדא דאמר גידוד ה' ומחיצה ה' אין מצטרפין מאי קאמר נותנין אותו לזה ששנה לארץ הא אין מטלטלין אלא בד' ות' דלד' אמות גופא נ"מ וקשה א"כ ע"כ לא עירבה העליונה והשתא בלא"ה דשנה לארץ היא מותרת להשתמש בכותל כמש"כ התוס' לעיל בד"ה ובלבד שלא יורידו למטה דתצירות רשות אחת בהם ע"כ נראה דמירי דאינו שנה לארץ לאחת אלא פדי פתח ולא ע"פ כל הכותל ומירי שפיר כשעירבה גם העליונה ודו"ק: שם גמרא בא למעטו אם יש במיעוטו ד' מותר להשתמש בכל הכותל ואם לאו אינו משתמש אלא פנגד המיעוט כו' הלכה זו יש לפירש בתרי אנפי או לענן להיות לחצר אחת תשמישו בנחת ומיעוט מצדו בד' הוי פתח ומותר להשתמש בכל הכותל ואם המיעוט הוא פחות מד' אינו משתמש אלא פנגד המיעוט וכן נראה מפירש"י ו"ל או יתפרש לענן שיהי' פתח בין ב' התצירות

ואם הָוֵי הַמִּיעוּט ד' יְכוּלִין לַעֲרַב אֶחָד וַיִּשְׁתַּמְשׁוּ שְׁנֵיהֶם בְּכוֹתֵל וְאִם אֵין הַמִּיעוּט ד' לֹא פִתַח הוּא וְאִפִּי"ה בַּמְקוֹם הַמִּיעוּט מְוֹתְרִין לְהַשְׁתַּמֵּשׁ וְהַרְמַב"ם ו"ל בַּיָּאָר לְבָבָא קַמְיִתָּא הֵיכָא דְהָוֵי מִיעוּט ד' הֵינְנוּ לַעֲנִין שְׁתֵּי הַחֲצִירוֹת לַעֲרַבְנָן יַחַד וְהַבָּבָא הַשְּׁנִי בַּיָּאָר לַעֲנִין חֲצָר אַחַת ע"ש בְּדַבְרֵיו ו"ל וְהוּא פְּלָאי וְנִרְאָה לְדַעְתּוֹ דְּמִיעוּט פְּחוּת מַד' בֵּין שְׁנֵי הַחֲצִירוֹת לֹא פְלוּם הוּא וְשְׁנֵיהֶם אֲסוּרִין לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ פִּינָן דִּינָד שְׁנֵיהֶם שׁוֹלְטִין בּוֹ וְאִינְן יְכוּלִין לַעֲרַב יַחַד וְגַם בְּזָה אֲנִי חוֹכֵה לְשִׁיטְתּוֹ אִם לֹא הָוֵי הַמִּיעוּט אֲלָא מִצַּד א' וְאִין הַמִּיעוּט ע"כ הַפּוֹתֵל אִם מְוֹתֵר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ גַּם נֶגְדַּה הַגְּבוּהָ פִּי הוּא ו"ל מְפָרֵשׁ הַסּוּגְיָא לַעֲנִין ד' בְּזָה הָאֲוֹפֵן אִם יֵשׁ בְּמִיעוּטוֹ ד' הֵינְנוּ שְׁהַמִּיעוּט הוּא ע"כ רְחֹב הַפּוֹתֵל א"כ יְכוּלִין לַעֲרַב וּמְוֹתְרִין לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל הַפּוֹתֵל וְאִם אֵין בְּמִיעוּטוֹ ד' הֵינְנוּ שְׁהַמִּיעוּט לֹא הָוֵי אֲלָא מִצַּד אֶחָד אִינוּ מְשַׁתַּמֵּשׁ אֲלָא פְּנִגְדַּה הַמִּיעוּט אֲלָא דְמַהָא דְפָרִיף הַש"ס מ"נ לֹא מְשַׁמַּע פּוֹ: שָׁם ע"ב גְּמָרָא אִם יֵשׁ בְּאִצְטָבָא כּו' בְּזָה יֵשׁ פְּמָה שִׁיטוֹת רַש"י ו"ל פִּי דְלָא בְּעֵינָן דַּע"ד בְּשׁוּם מְקוֹם לְבַר מְזִיז אֲלָא אֲוֹרָה ד' סָגִי וְהָא דְבְּעֵינָן לְקַמְן בְּסוּלָם שְׁיַגִּיעַ לְרֵאשׁ הַפּוֹתֵל הֵינְנוּ אִם חֻקֵּי הַסּוּלָם רְחוּקִים זמ"ז ג' פְּמוֹ שְׂכ' הָרֵא"ש ו"ל לְשִׁיטַת רַש"י ו"ל וְהַר"י ו"ל כ' דְּבַכָּל מְקוֹמוֹת בְּעֵינָן דַּע"ד וְאִז הָוֵי מִיעוּט אֲפִילוּ אִינוּ מַגִּיעַ לְרֵאשׁ הַפּוֹתֵל וּלפ"ז צ"ל דְּכַפָּה סָפֵל מִיָּרִי בַדַּע"ד וְהַר"מ ו"ל פִּתַח דְּלַעֲנִין לַעֲרַב אֶחָד בְּעֵינָן שְׁיַגִּיעַ לְרֵאשׁ הַפּוֹתֵל דְּוּנְקָא אֲבָל לַעֲנִין מִיעוּט לִיתָן לְמִי שְׁתַּשְׁמִישׁוּ בְּנַחַת אֵין צָרִיף שְׁיַגִּיעַ לְרֵאשׁ הַפּוֹתֵל דְּכָל שְׁהוּא לְצַד אֶחָד נְמוּף מִי הָוֵי לְזָה שְׁתַּשְׁמִישׁוּ בְּנַחַת וּלפ"ז הָא דְאַמְרִינָן לְקַמְן אֲסוּלָם זְקוּף מִיָּדֵי דְהָוֵי אֲאִיצְטָבָא ע"ג אִיצְטָבָא קֶשֶׁה קֶצֶת דְשִׁאנִי גַבּוּ אִיצְטָבָא דְלֹא בְּעֵינָן אֲלָא לְמַעַט מַעֲשָׂרָה לֹא אִיכְפַת לָן אִפִּי הֵם מְכַוְּנוֹת אֲבָל לַעֲנִין לַעֲלוֹת לְרֵאשׁ הַפּוֹתֵל לֹא סָגִי בְּזְקוּף וְרֵאִיתִי בְּרִיטְב"א ו"ל לְקַמְן דְּמִינִישׁב בְּהָא סְבָרָא הָא דְאַמַר שְׁמוּאֵל וְלֹא יָדַע אֲבָא טַעְמָא דְהָא מִיְלַתָּא וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' דְאַלְיָבָא דְרַב קָאֲמַר וְהוּא ו"ל פִּתַח דְרַב אִיָּרִי לַעֲנִין מִיעוּט מִצַּד אֶחָד וּבְהָא שְׁמוּאֵל נְמִי מוֹדָה דְאַפִּילוּ זְקוּף מְהֵנִי וְהַשְׁתָּא שְׁפִיר קָאֲמַר מִיָּדֵי דְהָוֵי אֲאִיצְטָבָא ע"ג אִיצְטָבָא.

וַיֵּשׁ לְדַקְדַּק עוֹד לְשִׁיטַת הַר"מ ו"ל הָא דְאַמְרִינָן לְקַמְן לְזָה בְּפִתַח וְלְזָה בְּפִתַח הֵינְנוּ חֲלוּקִין שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצִירוֹת. וְלְשִׁיטְתּוֹ אִיכָּא גְוּוּנָא אַחֲרִיתִי כְּגוֹן אִם מִיעוּטוֹ שְׁנֵיהֶם מְלַמְטָה וְהָוֵי לְזָה בְּפִתַח וְלְזָה בְּפִתַח וְלַעֲרַב אֵין יְכוּלִין וְהַרְמַב"ם ו"ל ג"כ יֵשׁ לוֹ שִׁיטָה אַחֲרַת בְּאֵלוּ הַהִלְכוֹת וּבַיָּאָר הַה"מ דַּעְתּוֹ ו"ל דְּבַכָּל מִיעוּט בְּעֵינָן דְּוּנְקָא עַד רֵאשׁ הַפּוֹתֵל וּמַש"ה פִּירֵשׁ לְהָא דְסָפֵל מְמַעַט לַעֲנִין חֲרִיץ וְעֵינָן בַּלח"מ שָׁם שְׁהַקֶּשֶׁה מֵאִיצְטָבָא וְעִיקַר הַדְּבָר פְּלָאי הוּא לְפָרֵשׁ הָא דְסָפֵל מְמַעַט לַעֲנִין חֲרִיץ דְּכָל הַסּוּגְיָא אִיָּרִי בְּכוֹתֵל וְעוֹד צ"ע לְקַמְן גַּבִּי חֲבָן וְעַתִּיד לְפַנּוֹתוֹ.

וּבַתּוֹס' לְקַמְן ד' פ"ד ד"ה פִּינָן דְּכִי חֲסָרָא כּו' וְעֵינָן בְּרִיטְב"א ו"ל בְּזָה בְּאֲוֹרָה: דָּרַף עַח גְּמָרָא פּוֹתֵל תַּשְׁעָה עֶשְׂרֵי כּו' עֵינָן בְּרַמְב"ם ו"ל וּבְהַשְׁגוֹת הָרֵאָב"ד ו"ל מַה שְׁפִירֵשׁוּ בְּזָה וְעֵינָן רִיטְב"א ו"ל: שָׁם גְּמָרָא פּוֹתֵל עֶשְׂרֵה צָרִיף סוּלָם י"ד כּו' עֵינָן בְּרַש"י וְתוֹס' ו"ל וּבִירוּשָׁלַיִם מְשַׁמַּע קֶצֶת דְּהַרְחַקַת הַסּוּלָם מִן הַפּוֹתֵל סָגִי בַד' וּמְכַבֵּשׁ שֶׁל מְזַבֵּחַ אֵין לְלַמּוֹד לְכָאן: שָׁם גְּמָרָא סוּלָם מְפָאן וְקוּשִׁין בְּאַמְצַע גַּם בְּזָה פִּי הַרְמַב"ם ו"ל בַּע"א עֵינָן בַּה"מ וּבְרִיטְב"א ו"ל שְׁהִבִּיא ג"כ לְהָא פִּירוּשָׁא: ע"ב גְּמָרָא חֲקַק לְהַשְׁלִים בְּכוֹתֵל כּו' עֵינָן שִׁיטַת רַש"י ו"ל.

פירש להגני מיעוטה דכפה ספל וכיוצא בהן לענין חריץ וא"כ משמע דדבר שאינו ניטל ממעט וכמבואר להדיא בלשון הר"מ ז"ל והשתא למה כ' גבי עפר וצורות לשנינו' דרב אשי דסתם חריץ מבטל להו תיפוק לי' דהוי דבר שאינו ניטל וצ"ע ומה שהקשו התוס' מהא דפרק הזורק עיין בהג"א ובמ"א ובאה"ע סי' שע"ב מש"כ בזה: שם במשנה נתן עליו גסר וכן שתי גזונותראות לפי גירסתינו במתני' א"ש דגסר חשיב כפתח ורצו מערבין אהד רצו מערבין ב' וכן בגזונותרא שנתן עלי' גסר לפירש"י ז"ל ולפירוש ר"ת איירי בלא גסר ואין ביניהם ד' ואפ"ה אם רצו מערבין אהד פנין דאור מפקסיק ביניהם אבל ברא"ש ורי"ף ז"ל איפא גירסא אחריתי ה"א ש"ז ז"ל גריס נתן עליו גסר וכן גזונותראות מערבין אהד ואין מערבין שנים והרי"ף ז"ל חילק בנתן עליו גסר רצו מערבין אהד ובשתי גזונותראות גריס מערבין אהד ואין מערבין שנים וכ"כ בפסקי ה"א ש"ז ז"ל אם נתן גסר בגזונותראות מערבין אהד ואין מערבין שנים ולא ידענא טעמא מאי והרמב"ם ז"ל פתב בלשון המשנה ועיין בהה"מ שכ' בשם הרשב"א ז"ל דאם אין בין הגזונותראות ד' אפי' בלא גסר מערבין אהד ולא שנים ודלא כר"ת וכן איתא בריטב"א ז"ל שני דעות ועיין בט"ז בס"י שע"ב: דף עט גמרא ל"ש אלא שנתן לרחבו אבל לארכו אפילו כ"ש גמי ופירש"י ז"ל הרי מיעוטו לרחבו מד' במקשה מדת פתח ולפ"ז ל"ל פלל גסר רחב ד' אפילו אין רחבו ד' אלא מצד אהד הרי מיעוט רחב החריץ מד'.

והרמב"ם ז"ל כ' אם נתן גסר לארכו מערבין אהד ולא שנים ומיירי שנתן הגסר לכל אורך החריץ ומש"ה מערבין אהד ועיין בלח"מ ז"ל ולא הבנתי דבריו ז"ל: דף עט גמרא ובלבד שלא יתן לתוף קנפתו כו' רש"י ז"ל פי' בד"ה בזה ב' לשונות או משום דילמא מיפחת ולא אדעת' או משום מוקצה ולפי' לישנא דמוקצה פי' לקמן לחלק בית דאיפא תקרה לא הוי מוקצה אלא מי' ולמטה וקשה דאדרבה היכא דאיפא תקרה בעינן שיהי' מחיצות מגיעות לתקרה וא"כ אפי' למעלה מי' שם מחיצה עלי' וה"א ש"ז ז"ל פתב דלא שייכא מוקצה בזה וגם דילמא מיפחית בשבת ליכא למיחש לר"ה דס"ל דיורין הבאין בשבת אין אוסרין ע"כ פירש דבחול קאמר דלא יתן לתוף קנפתו ע"ש ובירושלמי משמע להדיא דאשבת קאי ע"ש ועוד לדבריו ז"ל מאי פריה מהא דמתניא גבי בית זה ניתן לתוף קנפתו דילמא איירי התם בשבת ומש"ה מותר ליתן לתוף קנפתו ולא חיישינן דילמא מיפחית ויש ליישב והא דלא אוסרין ליתן לתוף קנפתו משום דאסור להוריד מן המתבן לתצירות כמו בפתל לעיל י"ל דהכא מיירי באינו רחב ד' אלא דלפ"ז תיקשי מברייטא דבית שבין ב' תצירות זה נותן לתוף קנפתו לרב דאמר לא יזוז אפילו מלא נימא: ע"ב תוס' בד"ה דכל פחות מג' כו'.

ולא ידענא מי הכריחם לזה לומר דאביי חולק דלא אמרינן לבוד בכה"ג ואמאי לא נימא דלהכי לא מוקי כר"ה ברי' דר"י משום לישנא דנתמעט מעשרה: שם גמרא פיצד הוא עושה נועל את ביתו ומבטל רשותיהם הנה לפ"מ שפירש"י ז"ל דבתים היו פתוחים לאותו בית וכשנתמעט אסרי אהדי א"כ הוי האי ביטול כמו ביטול מחצר לחצר וא"כ היכי דייק לקמן מברייטא זו דאין מבטלין וחוזרין ומבטלין הא למ"ד יש ביטול מחצר לחצר מבטלין וחוזרין ומבטלין ובירושלמי גמי קרי לה ביטול רשות מחצר לחצר.

וי"ל דסנגיא זו אתיא אליבא דרבא דאמר טעמא משום חוכא ואיטולא ועיין ריטב"א ז"ל בזה: שם גמרא ה"ק או נועל את ביתו כו' ולהאי לישנא מהני נעילת דלת בלא ביטול ולא מצינו הקיטר זה בכולי' מכילתין ונראיתי בירושלמי שאמרו עליה דלא כר"מ דאמר הבית הנעול אוסר ונראה דהא דנעילת דלת תליא בהא דפליגי בדירה בלא בעלים למ"ד דירה בלא בעלים לא שמה דירה ה"נ מהני נועל את ביתו דהוי כמו שחלה למקום אחר ולמ"ד שמה דירה ה"נ לא מהני נעילת בית דהא לא גרע מדירה בלא בעלים פלל דאסרי וא"כ מוכח מזה דלא בעינן נעילת בית בכל ביטול דאל"כ למ"ד דירה בלא בעלים לא שמה דירה למה הוזכר ביטול פלל פניו דסגי בנעילה לחוד אלא ש"מ דנעילה לחוד סגי וביטול לחוד נמי סגי ודו"ק היטב: שם תוס' בד"ה ומזכה להם פתבו בשם ר"ת דקטן ואינו סמוך ע"ש אביו הוי גדול כמו במציאה לר"י והקשו הא אין יד לקטן ומירצו דשיתופי מבואות דרבנן והכי אמרינן להדיא פ' התקבל ובירושלמי אמרו פאן בקטן שאין בו דעת.

והא דאמה העברי' ביש בה דעת ותמה הק"ע אמאי לא הביאו הפוסקים דברי הירושלמי ואני תמה עליו דמש"ס דילן מוכח דאין חילוק בקטן שסמוך על שלחן אביו ועד שיביא שתי שערות הוי ידן פידו ובאין סמוך ע"ש אביו יש לו זכיה כשיעורא דפ' התקבל ובש"ע הביא ב' דעות בקטן שאינו סמוך ע"ש אביו ולא ראיתי טעם ברור לזה אם אינו סמוך על שלחן אביו למה יגרע מאמה העברי' ביש לה זכיה ועיין ב"י סי' שס"ו ומלשון הרי"ף והרמב"ם ז"ל דכתבו סתמא אין הכרח משום דסתמייהו סמוכין על שלחן אביהם הם: שם תוס' בד"ה וע"י אשתו כו'.

וכתבו אוקימתא דנדרים כשיש לה בית באותו חצר ומיירי שאינה מקבלת פרס ממש והקשו א"כ עבד נמי ומסקו דאתיא כר"י ב"ב דאוסר בנשים ומתיר בעבדים וקטנים הוי בעבדים ויש לדקדק על עיקר קושיותם דבשלמא באשה מצינו למימר ביש לה בית כמש"כ הר"ן ז"ל בנדרים שכ' לה בעודה ארוסה דין ודברים אין לי בבית זה אבל בעבד לא משפחת לה דמה שקנה עבד קנה רבו אלא דלא ידענא למה הוצרך הר"ן ז"ל לזה אפילו אין הבית שלה אלא דהיא דיירי בי' הרי היא אוסרת על בני החצר אף שגוף הבית הוא של הבעל ואפתי יש לדקדק דהא פתב הר"ן ז"ל התם טעמא דזכיה לנפשה משום דהוי כמתנה שנתן לה הבעל דאינו אוכל פירות אבל עבד דגם רבו אינו יכול ליתן לו גם לנפשו אינו זוכה וכ"כ התוס' להדיא בקידושין לחלק במתנה בין עבד לאשה אלא דהתוס' פתבו פאן דע"כ אית לי זכיה לנפשי' פניו שאוסרין אבל אין זה מוכרח די"ל דאין להם זכיה גמורה ואפ"ה מהני לעצמו אם גותן חלקו לעירוב והוי כמו שאוכל ע"ש רבו אבל לענין לזכות לאחרים לית לי זכיה והנה כ"ז לאוקימתא דנדרים דאזיל אליבא דר"מ דאמר אין קנין לאשה בלא בעלה אבל רבנן דאמרי שקנין לאשה בלא בעלה אפילו אין לה בית יש לה זכיה וכן פסק הרי"ף והרמב"ם ז"ל בסתמא דע"י אשתו יכול לזכות אלא דקשיא לפ"ז אפילו ע"י עבד נמי יכול לזכות לרבנן דס"ל יש קנין לעבד בלא רבו ובכל הש"ס מדמינן אשה לעבד בין לר"מ בין לרבנן הו אמת דהר"ן ז"ל פתב בקידושין אליבא דהרי"ף ז"ל לחלק בין אשה לעבד אליבא דרבנן דבאשה מהני ע"מ שאין לבעליה רשות בה לחוד ובעבד לא מהני אלא אם מפרט הדבר שנותן לה וא"כ אליבא דרבנן נמי א"ש הא דע"י עבד אינו יכול לזכות אבל לדברי הרמב"ם ז"ל דלא מחלק בין אשה לעבד פלל

ונדאי קשה אמתניתין מ"ש עבד מאשה ועיין בפ"ג מה' זכי' ותראה שאין שום חילוק בין עבד לאשה לדעתו וצ"ע בזה פי ענין עמוק הוא בכמה מקומות בש"ס ובירושלמי מוקי למתני' כר"מ ומחלק אליב' בין עבד לאשה דבאשה מודה דיש קנני לאשה בלא בעלה וכרשב"א אליבא דר"מ במעשר שני ע"ש ודו"ק ועיין בדברי הרי"ף בביצה פ' שני וצריף ביאור: דף פ גמרא שיתופי מבואות רב אמר אין צריף לזכות כו' עיין בתוס' מש"כ בטעמו של דבר ובירושלמי פרק פיצד משתתפין אמרו טעמא דשמואל משום דבתצירות צריף לעשות כל הרשויות אחת ע"כ צריף לזכות ורב ור"י אמר ה"מ דתחומין עדיפי דד"ת הם ועיין מהרש"א ז"ל בתוס' ד"ה מעשה.

והו' עובדא דכלתו של ר' חנינא מוכח נמי בירושלמי דבעירובי תצירות איירי ע"ש בסוף פירקין אלא דאמרינו ה"מ דהא דרצה לאסור משום דשלא מדעתה הוי ולפי' רש"י ז"ל דמירי בתחומין קשה איה הוי ס"ד דהא דאסר ר' חנינא הוא מטעם שלא מדעתה וא"כ מ"ט דר' ישמעאל ה' בתחומין כ"ע מודים דבעינן דעת דחוב הוא לה וי"ל דהכא זכות הוא לה פינן דנאסרה לחזור לביתה ועוד קשה אמאי ס"ל לרב כר' חנינא דלמא ר"ח לטעמין דתחומין דאורייתא אבל לדידן דס"ל תחומין דרבנן אין צריף לזכות ולפי' התוס' ז"ל דבע"ח מירי צ"ל דבנו של ר' אושעיא לא ה' בביתו דאל"ה לא ה' לכלת ר"א עסק בע"ח ובירושלמי איתא איפכא שהפלה עירבה לתמותה ע"ש ועיין בריטב"א ז"ל מש"כ בזה והנה לפי הטעם שפיתבו התוס' דלהכי אמר שמואל בע"ת אין צריף לזכות משום דלדבר מצוה הוא א"כ אמאי קאמר שמואל דעירובי תבשילין צריף לזכות ה' גם זה דבר מצוה הוא וכן לטעמא דלאו קנני רשותא הוא אבל לטעמא דעירובי תחומין אין מערבין אלא מדעתו א"ש דע"ת אין צריף דעת ולפמש"כ הריטב"א ז"ל דבע"ת המקום זוכה לו ג"כ א"ש וע"כ צ"ל דעירובי תחומין חמיר לענין זכי' מעירובי תחומין ומע"ח מדאמר הש"ס מי איכא מאן דפליג: שם גמרא אשתו של אדם מערבת לו שלא לדעתו שיטת רש"י ז"ל ותוס' ז"ל בזה הוא היכא דאסר אשתו מערבת עליו אפילו בע"כ והיינו רגיל דקאמר שמואל והרא"ש ז"ל פי' ברגיל אפילו לא אסר נוטלין ממנו בע"כ והיכא דאסר אפילו אינו רגיל אבל בכ"ג דעת אשתו צריף אבל הרמב"ם ז"ל פי' בע"א ה' דאסר היינו שמקחה הבעל ואמר שאינו רוצה לערב עמהם אז עירוב אשתו לאו פלוס הוא וה' דאמר שמואל דאשתו מערבת שלא לדעתו היינו היכא דלא אסר ולא מקחה וקאמר ה"נ מסתברא דבע"כ לא הוי עירוב מדאמר שמואל דווקא ברגיל נוטלין ממנו בע"כ אבל באינו רגיל בע"כ לאו עירוב הוא פן נראה לפרש לדברי הרמב"ם ז"ל ועיין בכ"מ פ"ה שכ' לפרש ה' דקשיא דשמואל אדשמואל היינו מדאמר שמואל בני מבו' נכנסין לביתו אבל אשתו לא ולא הבנתי דיוק זה ונראה כמש"כ והקשה הרמב"ד ז"ל ה' והוא טורזינא לא רצה למיגר והיכא פשיט לי' מה' דאשתו מערבת שלא מדעתו דמירי שלא מקחה וכן יש להקשות מה' דאמרינו לעיל פ' הדר שזכר כמערב דמי מה מערב אפילו שכירו ולקיטו שזכר נמי אפילו שכירו ולקיטו אלמא דעיקר מקלתא דשזכר ילפינן ממערב ומ"ש דבשזכר אפילו בע"כ ובמערב בע"כ לא וה' נראה לומר דוודאי בשכירו ולקיטו נותן עירובו אפילו בע"כ של בעה"ב פינן דנותן עירובו משלו ומידי דהוי אב' בני אדם שדרין בבית אחד שאין צריף ליתן לעירוב אלא אחד ולהכי שפיר ילפינן לענין שכירות אף דבעה"ב אינו רוצה להשכיר סגי בשכירות מן השכיר אבל

אשתו דאין לה משלה והיא נותנת העירוב בשביל בעלה בזה לא מהני אם הוא אינו רוצה לערב וכ"ז באשת ישראל אבל באשת נכרי לא גריע' היא משכירו ולקיסו ועדיין צ"ע בזה: ע"ב גמרא שאני התם דליכא מחיצות עיין גירסת התוס' ופירושים ולדבריהם ו"ל א"ש סמיכות מימרא דרחב"א ורשב"ל דעושין לחי וקורה אשירה להכא דהתם נמי טעמא דעכ"פ מחיצה איכא והכי איתא להדיא בירושלמי פ' אין עושין פסין דפריה מהא דעושין לחי אשירה אהא דאין מערבין באיסורי הנאה ומשני דבלחי ע"כ נעשית מחיצה דאטו אם עשה ד' מחיצות מעפוי"ם או אשירה לא תחשב רה"י ועיין בדברי הראב"ד ו"ל פי"ז מה שבת והא דמשמע פאן דאפילו לכתחילה מותר לעשות לחי אשירה צ"ל דזה לא חשיבא הנאה מה שמותר לטלטל על ידה ועיין פירש"י ו"ל לעיל בפ' בפל מערבין בהא דאסור לקנות בית באיסורי הנאה ועיין ריטב"א ו"ל שפתב לתרץ קושניית התוס' מסולם דלעיל מיירי שלא באשירה דמשה והכא מיירי באשירה דמשה ויותר נראה תירוץ התוס' ו"ל דכל שיש פתח אף דאין יכול לכנוס בו מ"מ יש לו דין פתח והנה לרנב"י דאמר לעיל דלרבנן דאמרי אסור לקנות בית באיסורי הנאה אסור לעשות סולם אשירה וא"כ מאי טעמא דלחי מותר וצ"ל דהתם עושה הסולם לכניסה ויצאה הוי כמו קננו בית באיסורי הנאה אבל הכא דעושה מחיצה בעלמא לכ"ע שרי ולפ"ז אין אנו צריכין לומר דלחי לא אמרינן מיקמת שיעורא בלחי משום דאין לו שיעור אלא משום דע"כ מחיצה היא מה"ת אבל קורה משום היכר שפיר אמרינן בה פתוחי מיקמת שיעורא ועיין בק"ע פ' בפל מערבין ודו"ק: שם משנה ניתוספו עליהם דיורין מוסיף ומזכה וצריף להודיע רש"י ו"ל חלק לבבא זו לשנים אם מזכה להם משלו לכ"ע אין צריף להודיע אבל אם מערב משלהם צריף להודיע והוא מטעם שפי' רש"י ו"ל דונדאי זכות הוא לו אלא דחיישינן שמא הוא מקפיד על עירובו ע"כ צריף להודיע וא"כ למאן דמוקימ מתניתין בחדר שבין שני מבואות אפילו אם מזכה להם משלו צריף להודיע פנין דחוב הוא לו ונפלאו מאתי דברי הר"ר יהונתן ו"ל שפתב לחילוק זה אפילו בחדר שבין ב' מבואות וי"ל דונדאי למ"ד דאין יכול לערב עם ב' המבואות אלא עם אחד לבד ונדאי חוב הוא לו אפילו אם מזכה משלו דדילמא ניחא לי' באידך אבל למ"ד דיכול לערב עם ב' אז אם יערב משלו זכות היא לו פנין דיכול לערב לעצמו גם עם המבוי השני ומאי אפסדי' אבל משלהם חוב הוא להם שמא הי' רצונם יותר לערב עם השני ואין רצונם לערב עם שניהם בפת שלהם וד' הר"ר יהונתן א"ש דהא הרי"ף ו"ל פסק כר"ש דיכול לערב עם שניהם אבל הרמב"ם ו"ל כ' להדיא דצריף להודיע בחדר שבין ב' מבואות אפילו אם מזכה להם משלו ועיין במג"ע ובמ"מ שם ובירושלמי אמרו דת"ק דר"מ דאמר דצריף דעת הוא משום דחוב הוא לו ככ"ג שאינו רוצה שיכנס חבירו לביתו שלא מדעתו משמע דאפילו אם מזכה להם שריף להודיע וכן משמע מהא דאמר ר"י שזכנו לאדם כו' משמע דלת"ק חובה היא לו ואי"ה לקמן יתבאר עוד בזה: שם משנה ולא אמרו לערב בחדירות כו' עיין רבינו יהונתן בזה עיין תוי"ט מש"כ לדעת הרמב"ם ו"ל: שם תוס' בד"ה אגב אורחא כו' ומסקנת דבריהם דרב יהודא אליבא דר"מ קאמר אבל לריב"ב ולר"ש לא הוי ח"י גרוגרות בשתי סעודות ויש סיוע לדבריהם ו"ל מד' הירושלמי ע"ש: דף פא ע"א גמרא תנינא חדא זימנא כו' עיין ריטב"א ו"ל שהאריף בפ' הלכה זו: שם גמרא ופרוסה לא מ"ט משום איבה עיין ריטב"א ו"ל שהביא בשם הראב"ד ו"ל להקשות

על מנהגנו שכ"א נותן קמח ועושים כפר אחד ונהלא אין לכ"א אלא פרוסה ע"ש ונפלאתי שלא הביאו דברי הירושלמי על מתני' דהאחים השותפין דאמר שמואל מערבין בתצי כפר ופריה מהא דתנו אפילו מאפה סאה והיא פרוסה אין מערבין ומשגי פגון שהיו שניהם שותפין בו אלא כל שהכפר שלם אפילו בשותפות מערבין בו: שם גמרא מערבין בפת עדשים מכאן קצת ראי' לשיטת הרי"ף והרמב"ם ז"ל לענין ברפת במ"מ שכתבו דאפת דוחן מברכין שהכל דלשיטת הרא"ש ז"ל דמברכין במ"מ גם אדוחן יהי עירוב וברכה סברות מהנפכות דלענין ברכה פת דוחן עדיף מפת עדשים ולענין עירוב פת עדשים עדיף דכפת עדשים מערבין ובפת דוחן אין מערבין אלא ונדאי אורז לבד הוא דמברכין עליו במ"מ: שם גמרא לאפוקי מד' יהושע עינין בבעה"מ ז"ל שכ' דבר חדש דלר' יהושע בעינו גם בשיתוף דבר שלם מאיזה מין שיהי' ועינין רבינו יהונתן לענין נישל כדי חלטה וצ"ל שגירסא אחרת היא להם וכדי דימוע נראה לפרש כדי טיבלה ואפילו נחסר כדי שניהם דימוע וחלטה אפ"ה מערבין ויתישב בזה קושית התוס' בד"ה כדי חלטה: שם משנה נותן אדם מעה לחנוני כו'.

עינין רש"י ז"ל ונראה לפרש דבריו שהוא אזיל לשיטתו דבמזכה אין צריך דעת לכ"ע וא"כ אם זיכה לו החנוני בחנם ונדאי הוי עירוב אלא הכא החנוני אינו מכנין לזכות לו בחנם אלא בשביל המעה וס"ל לרבנן פיון דמעוה אינו קונות אפילו זיכה החנוני לזה ע"י אחר דקנה מן הדין מ"מ פיון דזה שנתן המעה לא סמכי' דעת' ע"ז הוי כמערב שלא מדעתו ומה שהוכרח לפרש דמיירי בזיכה לו ע"י אחר דאל"כ לא אתיא שפיר הא דנתנו טעם שאין מערבין אלא מדעתו הא בלא"ה לא הוי עירוב פיון דמעוה אינו קונות ומחמת זה פ"י הרא"ש ז"ל באמת דהא דתנו במתני' שאין מערבין אלא מדעתו הוא מילת' באפי נפשא ורש"י ז"ל לא ניחא לי בזה ובשאר כל אדם סמכא דעתא שיעשה בתורת שליחות וסמכא דעת' וכן בחנוני פשאמר ערב לי והתוס' כתבו דאפילו אם זיכה לו החנוני בחנם נמי לא הוי עירוב משום דס"ל דאפילו מזכה נמי צריך דעת וכמש"כ לעיל בשם הראשונים ז"ל ובע"ת רש"י ז"ל נמי מודה לדברי התוס' ז"ל ולשיטת רש"י ותוס' ז"ל אליבא דהלכתא דע"ח יכול לערב שלא מדעתו נותן אדם מעה לחנוני ובע"ת הוא דלא יתן אבל לשיטת הרא"ש ז"ל גם בע"ח אסור ניתן לחנוני.

וראיתי בפ"י המשניות להרמב"ם ז"ל שכתב טעם לדברי חכמים דלא זכו לו מעותיו משום שפא יפשה ולא זיכה לו ע"י אחר אבל שאר כל אדם מסתמא יעשה כאשר צוה ונראה שהוציא טעם זה מדברי הירושלמי דאמרינן התם ש"מ מהא דמודים חכמים בשאר כל אדם דמעוה קונות ד"ת וטעמא דחנוני שפא ישפח ויוציאנו וח"א דטעמא דחנוני הוא משום דמעוה אינו קונות וטעמא דשאר כל אדם הוא משום דמזכה לו ע"י אחר וכשיטת הרא"ש ז"ל ולפ"ז הדין הנה הוא בין בע"ת בין בע"ח וצ"ע למה כתב הרמב"ם ז"ל להאי דינא דווקא בע"ת כמבואר בדבריו ז"ל בפ"ו מה' עירובין ועינין בריטב"א ז"ל ובתוי"ט שהאריך ג"כ בזה ודו"ק היטב ועינין בט"ז סי' שס"ט שכתב ליישב דברי התוס' ממה שהקשה הרא"ש ז"ל ע"ד דהא הכא לאו חובה היא לו וכתב הט"ז דהא מציון למימר דניחא לי למעבד מצוה בממוני' וקשה דא"כ אמאי פליג ר"י ואמר אבל בעירובי חצירות מערבין לדעתו ושללא לדעתו ומשמע דפליג ארישא ואמאי דילמא שאני התם דגילה דעתו דרוצה לערב בממונו אלא ונדאי אין חשש בזה ולא הוי אלא

כְּשֶׁלֹא לְדַעְתּוֹ סִתְמָא וּמִשּׁוּם דַּס"ל לַת"ק דְּחֹב הוּא לֹא כַּמֶּש"כ לְעֵיל בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי וְכֵן אֵיתָא בְּתוֹסְפֹתָא בְּהִדְיָא וְשִׁפִּיר הַקְּשָׁה הָרָא"ש ו"ל הָא הֵכָא גִּילְהָ דַעְתּוֹ שְׁחַפְּיָן בְּעִירוּב וּמִמִּילָא זְכוּת הוּא לֹא: הַדְרָן עֲלָהּ פֶּרֶק חֲלוּן וּבַעֲזוֹתָהּ נִתְחִיל לְפָרֵשׁ פ' פִּיצַד מִשְׁתַּתְּפִין שְׁם גְּמָרָא אִין מְעַרְבִין אֱלָא לְדָבָר מְצֻנָה כּו' וְכ' הַר"ר יְהוֹנָתָן ו"ל דְּדוֹנָקָא בְּפִת אִין מְעַרְבִין אֱלָא לְדָבָר מְצֻנָה פִּינּוּ דְאִין עֵיקָר עִירוּב בּוּ אֲבָל בְּרַגְלֵי מְעַרְבִין אֲפִילוּ לְדָבָר הָרְשׁוּת וְכ"כ הַה"מ בְּשֵׁם הַרְשֵׁב"א ו"ל וַיֵּשׁ לְהַקְשׁוֹת לַפ"ז מֵאֵי קֹאֲמֵר הַש"ס לְעֵיל בַּפ' בְּכָל מְעַרְבִין לִימָא דְרַב יוֹסֵף תַּנְאִי הִיא הָא וּנְדָאִי תַנְאִי דַּלְר"מ דַּס"ל עֵיקָר עִירוּב בְּפִת פְּדָאֲמֵר רַב נַחְמָן בְּפֶרֶק מִי שְׁהוּצִיא וְהוּא א"כ מְעַרְבִין אֲפִילוּ לְדָבָר הָרְשׁוּת וְעוֹד דְּהָא גּוֹפֵא קִשְׂיָא אֲמַאי לָא נִיחָא לִי לְאוּקְמָא פְּלוֹגְמָא דַּת"ק וְר"י בְּהַנְחַת עִירוּב בְּהָא דְרַב יוֹסֵף דַּת"ק דַּר"י הֵינְנוּ ר"מ וְס"ל דְּעֵיקָר עִירוּב בְּפִת וּמְעַרְבִין לְדָבָר הָרְשׁוּת לְהַכִּי אֲמַר דְאִין מְעַרְבִין בְּבִיה"ק וְר"י לְטַעֲמִיהָ דַּס"ל עֵיקָר עִירוּב בְּרַגְלֵי וּבְפִת אִין מְעַרְבִין אֱלָא לְדָבָר מְצֻנָה מִש"ה אֲמַר מְעַרְבִין בְּבִיה"ק וְי"ל דְּבִלְא"ה לָא נִיחָא לִי לְאוּקְמָא פְּלוֹגְמִינְהוּ בְּהַכִּי דַּא"כ ה"ל לְאִיפְלוּגִי בְּעֵלְמָא בְּהַנְחַת עִירוּב לְדָבָר הָרְשׁוּת אוּ לְדָבָר מְצֻנָה פִּינּוּ דְּבִהַאי דִּינָא דְּבִיה"ק לָא פְּלִגִי פְּלִל.

שׁוּב רְאִיתִי בַּאֲבָה"ע בְּסִי' תַּט"ו שְׁעֵמֵד ע"ז ג"כ אֲבָל הָאֲמַת נִרְאָה דְּגַם הַרְשֵׁב"א ו"ל לָא פְּתַב כֵּן אֱלָא לְדִידָן הַתְּחוּמִין דְּרַבְּנָן וְהֵם אֲמָרוּ לְעַרְב בְּפִת וְדוֹנָקָא לְדָבָר מְצֻנָה אֲבָל לַר"מ דְּאִית לִי תְּחוּמִין דְּאוּרְיִיתָא וְב' הַעִירוּבִין מְהֵינִי מַה"ת אוּ בְּפִת אוּ בְּרַגְלֵי אִין סְבָרָא לְחַלֵּק בִּינְיָהוּ וְכִי תַקִּינוּ רַבְּנָן אַח"כ שְׁלֵא לְעַרְב אֱלָא לְדָבָר מְצֻנָה לְתַרְנוּיָהוּ תַקִּינוּ וְעֵינִן בַּמ"מ שְׁם שְׁנַחֲלֵקוּ הָרָאשׁוֹנִים ג"כ לְעַנְנֵן דִּיעֲבַד אִם עִירַב לְדָבָר הָרְשׁוּת וְעֵינִן בַּה"ג א"א מִש"כ דְּהִלְכָה כְּרַבָּא הֵינְנוּ הָא דְלַעֲיֵל פ' בְּכָל מְעַרְבִין דְּבַעֲי הַש"ס לְמִימַר דְּרַבָּא מוֹקִי לְהָא דְרַב יוֹסֵף כְּתַנְאִי אַף דְלָא קָאִי הַמְּסַקְנָא הַכִּי וְדו"ק: שְׁם גְּמָרָא קִטּוֹן בֵּן שֵׁשׁ יוֹצֵא בְּעִירוּב אֲמוּ וּמְסִיק הַש"ס הֵינְנוּ הֵיכָא דְלִיכָא לְאַבּוּהָ בְּמִתָּא וְהָא דְסוֹפָה דְאֵיתָא לְאַבּוּהָ בְּמִתָּא וְהַרְמַב"ם ו"ל כ' סִתְמָא בֵּן שֵׁשׁ יוֹצֵא בְּעִירוּב אֲמוּ וְלֹא בִיָּאֵר דְּדוֹנָקָא בְּלִיתָא לְאַבּוּהָ בְּמִתָּא וְעֵינִן בַּכ"מ וּבִלְח"מ בַּפ"ו מַה"ל סוֹפָה מַה שְׁכ' בְּזָה.

וְל"ג דְּבִסוֹפָה לָא הוֹצֵרָה לְבָאֵר דְּמִיָּירִי בְּאִיטָלִי לְאַבּוּהָ בְּמִתָּא דְּפִשְׁיטָא דְּהַכִּי הוּא דְּעֵיקָר מְצֻנַת חִינּוּף עַל הָאֵב פְּמִבְּנֹאֵר בְּנִזִּיר וּבִש"ע דְּאִין מְצֻנַת חִינּוּף מוּטָל עַל הָאֵם אֲבָל הַיּוֹתֵר קִשְׂהָ הוּא מִש"כ דְּבֵן חֲמֵשׁ וּבֵן שֵׁשׁ הוּא בְּכָלֵל אִין צְרִיף לְאֲמוּ וְהֵכָא אֲמַרִּינּוּ כְּבֵן ד' וְכְּבֵן ה' וְצ"ל דְּהוּא ו"ל מְפָרֵשׁ וְכַמָּה הֵינְנוּ עַד כְּמָה הֵינְנוּ צְרִיף לְאֲמוּ וְעֵינִן בַּכ"מ ו"ל מִש"כ בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי דְּסוֹפָה: ע"ב גְּמָרָא מְעַרְב אָדָם ע"י עֲבָדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים בֵּין לְדַעְתּוֹ בֵּין שְׁלֵא לְדַעְתּוֹ יֵשׁ לְדַקְדָּק לְמ"ד תְּחוּמִין דְּאוּרְיִיתָא וְעֲבָד מְצֻנָה עֲלֵיהֶם א"כ מֵאֵי מְהֵינִי מַה שְׁמַנִּיחַ רַבּוּ עִירוּב עֲלֵי בַע"כ פִּינּוּ דְּהַעֲבָד אִינוּ רוּצָה לְעַקּוֹר דִּירְתוֹ מִמְּקוֹמוֹ וְכ"ת בְּעֲבָדוֹ פִּינּוּ דְּקִנּוּי לֹא אֲזִיל בְּתַרְי' דְּרַבִּי א"כ לָא לִיבְעֵי עִירוּב פְּלִל וְעוֹד דְּאִם רָצָה רַבּוּ לְהַנִּיחַ לְעֲבָדוֹ עִירוּב לְצַד אַחַר וּנְדָאִי יְכוֹל לְהַנִּיחַ וַיֵּשׁ לֹא לְעֲבָד תְּחוּם אַחַר וְצ"ל דְּדִירַת הַעֲבָד מְסוּר לְרַבּוֹ וּבְמִקּוֹם שְׁרִיצָה הָרַב שְׁם יִשְׁלַחַהוּ וְיִלְהֵבֵהוּ הַכִּי פִּינּוּ שְׁהֵנִיחַ הָרַב עִירוּב לְשִׁמּוֹ שֶׁל הַעֲבָד הֵינְנוּ כְּמוֹ שְׁשִׁלְחוֹ לְשֵׁם וְנִקְנָה לֹא הַמְּקוֹם הַזֶּה וְקָרִינוּ בִּי אֵל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ וְעֵינִן לְעֵיל פ' מִי שְׁהוּצִיא וְהוּא מִש"כ לְעַנְנֵן עִיר שֶׁל שְׁנֵי שְׁוֹתְפִין: דָּף פג ע"ב גְּמָרָא מְכָאֵן אֲמָרוּ הָאוּכֵל כְּמִדָּה זֹה הָרִי זֶה בְּרִי' וּמְבֹרָךְ יֵשׁ מְקִשִׁי אֲמַאי אֲמָרוּ ו"ל בַּב' סְעוּדוֹ שֶׁל עִירוּב אוּ לְעַנְי הַעוֹבֵר מִמְּקוֹם לְמִקּוֹם דְּדִי בְּשִׁשָּׁה בִּיצִים וְהֵכָא אֲמַרִּינּוּ דְּמִזּוֹן

ליום הוא עשירית האֵיפה ונראָה דְשֵׁאנִי מִן דְּזֵה הִי כָּל מְזוֹנָם וְטַעְמוֹ בּוֹ כָּל הַטַּעְמִים וּבְכָל מֵינֵי מְזוֹן שְׂרָגִיל הָאָדָם לְאָכּוֹל בְּיוֹם אֶחָד הוּא מִגַּ' בֵּיצִים אָבֵל פֶּת לַחֹד לֹא הָיִי שְׂעוּרָא אֵלָא שְׂשֵׁה בֵּיצִים וּק"ל: שֵׁם רַש"י ד"ה אֲנָשִׁי חָצַר כּו' שְׂמַעִינּוּ מִיּוֹה דְמַחֲצִיזָה גְמוּרָה אַף דְנִדְרָסֶת הִיא שְׂמָה מַחֲצִיזָה וְלֹא אֲמַרִינּוּ לְקַמֵּן בּפ' כָּל גַּגּוֹת דְמַחֲצִיזָה נִדְרָסֶת לֹא כְלוּם הוּא אֵלָא בְּמַחֲצִיזָה שֵׁע"י גּוּד אֲסִיק וְעֵינּוּ תוּס' לְעֵיל גְּבִי שְׂבִילֵי בֵּית גִּלְגַּל בּפ' עוֹשִׁין פֶּסֶן וְעֵינּוּ רִיטְב"א ו"ל שְׂדַקְדָּק עַל רַש"י ו"ל הָא בְּלֹא"ה הָיִי רַגְל הַמְּנוֹתֶרֶת בְּמַקוּמָה ע"ש: שֵׁם גְּמָרָא הֵינּוּ חֵלוֹן שְׂבִין שְׂתֵי חֲצִירוֹת עֲפִירֵש"י ו"ל וּבִירוּשְׁלַמִי אָמְרוּ הֵינּוּ בֵּית שְׂבִין שְׂתֵי חֲצִירוֹת דְתַנְיָא לְעֵיל דְשְׂתֵיהֶם אֲסוּרִין בּוֹ ע"ש וְהוּא מְפָרֵשׁ יוֹתֵר מִחֵלוֹן שְׂבִין שְׂתֵי חֲצִירוֹת דְלֹא שְׂמַעִינּוּ אֵלָא מְפָלְלָא כְּמוֹ שְׂפִירֵש"י ו"ל וְכַתֵּב הַרִיטְב"א ו"ל דְּכָל הָיִי מִקְלֵי דְמַתְנִי מִיְיָרֵי שְׂהֶם שְׁל שְׂנוֹתְפוֹת דָּאִי הֶם שְׁל אֶחָד מֵהֶם אֵין הַשְּׂנֵי יְכוּל לְאַסְוֹר עָלְיוּ דִישׁ דִּין גְּזֵל בְּשַׁבַּת וּבִירוּשְׁלַמִי הִקְשׁוּ וְלֹא שְׁל תַּחְתָּנִים הִיא וּמְשַׁנֵּי זֹאת אוֹמֶרֶת חוֹרְבַת רָאוּבֵן בְּתוֹךְ חָצַר שְׂמַעוֹן וְשְׂמַעוֹן מְשַׁתְּמֵשׁ בָּהּ כְּאֵלוּ הִיא שְׁלוֹ: תוּס' בּד"ה קס"ד כּו' עֵינּוּ בְּרִיטְב"א ו"ל שְׂבִיָּאָר יָפָה שֵׁיטַת רַש"י וְתוּס' ו"ל בְּזֵה בְּכָל הַלְכָה זֹו עוֹד כְּתֵב ו"ל דְּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלוּ מִיְיָרֵי בְּרַחֲבִים ד' דַּאֲל"כ קִי"ל כּו' יוֹחֲנָן דְשְׂנֵיהֶם מְוֹתְרִין בְּמַקוּם שְׂאִין בּוֹ דַע"ד וַא"כ בְּפָחוֹת מְכָאֵן אֲמַאי שְׂנֵיהֶם אֲסוּרִין אָבֵל מִש"כ דְּבַפְּחוֹת מַעֲשָׂרָה גַם רַב מוֹדָה דְבַטְיֵל לְהַכִּי וְלְהַכִּי לֹא מְשַׁמַּע כֵּן לְעֵיל בּפ' חֵלוֹן גְּבִי הָא דְאָמַר וְרַב לִית לִי דַרְב דִּימֵי ע"ש וצ"ע בִּירוּשְׁלַמִי בְּזֵה וְדו"ק: דָּף פֶּד ע"א תוּס' בּד"ה ה"נ מְסַתְּבָרָא כּו'.

וּמִדְבָרֵי הַרְמְב"ם ו"ל מְבִנְיָאָר דַּרְב גְּמֵי מוֹדָה בְּזֵה דְבַנֵּי מְרַפְסַת אָסְרֵי אֶפִּילוּ בְּמִנְפֻלְגַת דְאִיהוּ פֶּסֶק כְּרַב דָּאִין אָדָם אוֹסֵר עַל חֲבִירוֹ דְרַף אוֹרִר וּמְפָרֵשׁ פֶּסֶק בְּמִנְפֻלְגַת דְאָף לְחָצַר וְעֵינּוּ בְּרִיטְב"א שְׂכ' ג"כ דִּי"ל דַּרְב גְּמֵי מוֹדָה בְּזֵה לְשִׁיטְתוֹ שְׂכ' דְמַתְנִיתִין מִיְיָרֵי דְכָל הַדְּבָרִים הֶם בְּשְׂנוֹתְפוֹת ע"ש בְּאַרְיִכוֹת אָבֵל הַרְמְב"ם ו"ל יֵשׁ לוֹ שִׁיטָה אַחֲרַת בְּהָא דָּאִין אָדָם אוֹסֵר עַל חֲבִירוֹ דְרַף אוֹרִר וצ"ע גְּדוּל לְיִישָׁב דְבָרֵיו ו"ל בְּהַלְכוֹת אֵלוּ וְסַגִּיטַת הַש"ס ג"כ קֶשֶׁה לְיִישָׁב לְדְבָרֵיו ו"ל עֵינּוּ בּפ"ג וּבפ"ד וְתַרְאָה פְּלֹאוֹת: שֵׁם רַש"י בּד"ה אֲמַאי כּו' וְנָהִי דְלִשְׂמוּאֵל כּו' עֵינּוּ רִיטְב"א ו"ל וְשֵׁם מְבִנְיָאָר כְּנוֹנַת רַש"י ו"ל דְּלַכְאוּרָה מַאי קוּשְׂיָא דִּילְמָא הֵכָא הָיִי לְמַרְפָּסַת בְּשִׁלְשׁוּל וְזִרְיַקַת הַפְּלָגָה וְלַחְצָר בְּזִרְיַקָה לַחֹד מִש"ה הָיִי כְּפֶתַח לְחָצַר לִז"כ דְשִׁלְשׁוּל נוֹחַ הוּא וַא"כ הָיִי תְרֵי שְׁוִין הֶם עִם זִרְיַקַת גּוֹבָה דְחָצַר.

וְכַתֵּב בְּרִיטְב"א ו"ל דְּלֹא הוֹצֵרֵךְ לָזֵה דְבִלֹא"ה אֵין חִילּוּק בֵּין פַּח א' לְב' פַּחוֹת כְּדִמּוּכַח גְּבִי הָא דְפָרִיף בּוֹר מַא"ל וְכַמֵּש"כ הַתוּס' בּד"ה בּוֹר וְלֹא הַבְּנֵתִי דְנוֹדָאִי לְרַב אֵין חִילּוּק וְכָל דְּלֹא הָיִי לְאַחַד בְּפֶתַח גְּמוּר אַף דְנוֹחַ לוֹ מִן הַשְּׂנֵי אָסְרוּ אֵהֲדָדִי כְּדָאֵמַר גְּבִי לָזֵה בְּשִׁלְשׁוּל וְלָזֵה בְּזִרְיַקָה כּו' דְשִׁלְשׁוּל נוֹדָאִי נוֹחַ הוּא מְזִרְיַקָה וְאַפ"ה פִּינּוּ דְלֹא פֶתַח הוּא אוֹסְרִין זַע"ז א"כ לָזֵה בְּכַח א' וְלָזֵה בְּכַח א' פַּחוֹת אָבֵל דְשְׂמוּאֵל דְאָמַר דְנוֹתְנִין לָזֵה שְׂבִשְׂלְשׁוּל אֲלֵמָא דְאֲזַלִּין בְּתַר נוֹחַ אַף דְלֹא הָיִי פֶתַח א"כ הֵכָא נִיחָא תְּשַׁמִּישְׁתִּי לְחָצַר מְשׁוּם דְלִיכָא גְּבָה אֵלָא זִרְיַקָה וְלְבַנֵּי מְרַפְסַת אִיכָא תְרַמִּי לִז"כ דְשְׁוִין הֶם וְכֵן פִּירֵש"י ו"ל לְהַדְיָא לְקַמֵּן גְּבִי ב' גְּזוֹנוֹטְרָאוֹת דְאָפִי אִי קִיִּימִי בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה הָיִי לְעֵלְיוֹנָה בְּנַחַת וְלַתְחַתּוֹנָה בְּקֶשֶׁה וּמִן הַדִּין לֹא הִיְתָה הַתְּחַתּוֹנָה אוֹסְרַת עַל הָעֵלְיוֹנָה אֵלָא מְשׁוּם דְבְּתוֹךְ עֲשָׂרָה כּוּלִי חֲדָא רְשׁוּתָא הִיא אֵלָא דְהַרִיטְב"א ו"ל לֹא נִיחָא לִי הֵתֵם בְּפִירֵש"י ו"ל וּפִי דְאֲבִי מוֹקִי לָהּ בְּמִנְפֻלְגַת וְאַפ"ה אָסְרֵי אֵהֲדָדִי וְהֵינּוּ מְשׁוּם דְבְּתוֹךְ עֲשָׂרָה קִיִּימִי עַכ"פ זֵה נוֹדָאִי בְּרוּר דָּאִין לְהַבִּיא רְאָיָה מְרַב לְשְׂמוּאֵל וְהֵנָּה לְפִירֵש"י ו"ל י"ל דְּלַרְב הָיִי דְנוֹקָא

לחצור ולאו מטעם דאין אדם אוסר על חבירו דרף אור אלא משום דהוי לזה בשלשול
ובזריקת הפלגה ולזה בזריקת גובה לחוד וכמש"כ התוס' דזריקת הפלגה גרע מזריקת
גובה אבל הרמב"ם ז"ל פסק דאף לחצור אפי' במפלגת ואפילו אליבא דרב וכבר כתבתי
לעיל לענין מש"כ התוס' באיסור דרף אור דהרמב"ם ז"ל לא ס"ל פנותיהו בהא אלא
כסברת הריטב"א דבדבר של שותפות אוסר אפילו דרף אור וא"כ ע"כ טעמא דרב
לקמן בגזונטרך מן הפלגת משום דהוי לזה בשלשול ולזה בזריקה ושלשול וא"כ ה"נ הוי
לזה בשלשול וזריקת הפלגה ולזה בזריקת גובה ואין לומר דהתם הוי ג' פחות וכמש"כ
התוס' דהא הוא ז"ל פי' למפלגת דאמר רב גבי גזונטרך היינו בגובה לחוד דגבוה
העליונה עשרה מן התחתונה וא"כ ע"כ רב נמי מודה היכא דלזה בכח אחד ולזה בב'
פחות נותנין אותו לזה שבכח א' וא"כ ה"נ הוי למרפסת בב' פחות ולחצור בכח אחד אמאי
אין נותנין אותו לחצור במפלגת ארבעה אבל כבר כתבתי פי שיטת הרמב"ם ז"ל נפלאה
היא בהלכות אלו וצ"ע"ג: שם גמרא הקא בכותל תשעה עשר עסקינן כו' עיין מהרש"א
ז"ל ועיין בריטב"א ז"ל מש"כ בזה: ע"ב גמרא כגון דקיימין בגו עשרה והנה למאי
דקאמר רב לקמן דבמפלגת עליונה מותרת משמע דאפילו בקיימי בתוך יו"ד עליונה
מותרת משום זריקת הפלגה לפמש"כ לעיל בשם המפרשים דהא דאמרין לקמן דילמא
משום דהוי כו' לאו דיחויא הוא וא"כ זריקת הפלגה גרע מזריקת גובה דבזריקת גובה
אסר רב אפילו באיכא עשרה בין זל"ז שמעינן מהא דהא דתנו אבל במפלגת אפי' גבוה
יו"ד לחצור ומפרש הש"ס אף לחצור היינו דווקא בגבוה יו"ד אבל אם אין גבוה יו"ד
לחצור דווקא משום דלחצור בפתח פניו דאין גבוה יו"ד ולמרפסת בקשה דהא איכא
גבייהו זריקת הפלגה אבל הכ"מ פ"ד לא פתב פן ע"ש בפ"ד מה' עירובין וכן מסתבר
לשיטת הרמב"ם ז"ל שלא כתב כלל להפלגת ד' ברוחב ועיין מהרש"א ז"ל לקמן בגמרא
ודו"ק ומהא דגג הסמוך לרה"ר משמע נמי דכל תוף עשרה אפילו הוי לזה בנחת ולזה
בקשה אסרי אהדדי לפירוש ר"ת בתוס' ד"ה גג וע"ש מש"כ אע"ג דסולם עראי הוי
תשמיש נחת טפי לחצור ולכאורה בלא סולם כלל נמי הוי לחצור בנחת ולבני רה"ר בקשה
דהא בני רה"ר משתלשין בגג ע"י הפלגת ד' אמות ועיין ריטב"א ז"ל בזה באורף ועיין
בעהמ"א ז"ל מה שכ' בזה והרמב"ם ז"ל השמיט להאי דינא דגג הסמוך לרה"ר: דף פה
ע"א גמרא בור שבין שתי חצירות עיין בל' הרמב"ם ז"ל בפ"ג בזה ובמ"מ שם וצ"ע
ליישוב סוגית הש"ס לשיטתו ז"ל: שם גמרא שני בתים וג' חורבות ביניהם פי גם בזה
לא כתב הרמב"ם ז"ל אלא טעמא דהתיירא משום דלזה תשמישו בנחת ולזה בקשה
ובש"ס מסקינן דטעמא היא משום דאין אדם אוסר דרף אור ולדבריו ז"ל לא שמעינן
כלל דרב ס"ל דאין אדם אוסר דרף אור דהא לא שמעינן לרב דאמר הכי אלא מהא דג'
חורבות ותמהני שלא עמדו ע"ז מפרשי דבריו ז"ל: שם תוס' בד"ה שני בתים כו'
מחלקותן בזה עם רש"י ז"ל ועיין בריטב"א ז"ל באריכות יותר ובירושלמי משמע קצת
דאם החורבה האמצעית הוא של אחרים שניהם מותרים בה ואין אוסרין זע"ז אלא
כשהיא של שותפות והריטב"א ז"ל העיר בזה ולפירש"י ז"ל ג"כ ע"כ לא מייירי שהם
ממש של שותפות דא"כ אפילו קיימי בשורה האמצעית אסורה לפמש"כ הריטב"א ז"ל
דבשל שותפות לכ"ע אדם אוסר אפילו דרף אור אלא מייירי דשל הפקר הם ואלו
משתמשין בה: ע"ב גמרא לימא שמואל לית לי' דרב דימי כו' ומשני חכמים עשו חיזוק

לדבריהם יותר משל תורה ויש לדקדק הא לעיל בפ' סלון אמרינו דרב נמי לית לי' דרב דימי ברשויות דרבנן ואוסר במקום שאין בו דע"ד וא"כ קשיא דרב אדרב דהקא אמר דאין אוסר דרף אור ובמקום שאין בו דע"ד אוסר לכתף אף דהוי כמו דרף אור למאי דמדמי הש"ס אהדדי שוב ראיתי בריטב"א ז"ל שעמד ע"ז ות' דדרף גרוע טפי ולא שינה למיגור כ"כ כמו במקום שאין בו דע"ד ולשמואל פריה מפח כש"כ אם גזר הכי דדרף אור פשיטא דיש לו למיגור במקום שאין בו דע"ד ולמאי דמסיק הש"ס דשמואל לא אסר אלא ברשויות דרבנן א"כ הא דגג הסמוך לרה"ר דאמר שמואל דצריה סנלם צריה לאוקמא בכומתא וסודרא אפי' לפי המסקנא דשמואל ס"ל דאדם אוסר ע"ח דרף אור דהא התם הנירשויות דאורייתא ואפילו שמואל מודה דאין אוסר דרף אור וא"כ קשה מאי קאמר ר"פ לעיל ודילמא פשרבים מכתפים עליו בכומתא וסודרא הא ע"כ מש"ה הוא דאל"ה אין אדם אוסר דרף אור וכ"ת פינון דהם בתוף עשרה שפיר אוסרין דרף אור א"כ אמאי לא דחי הש"ס הכי על הא דבעינו למידק מהא דשמואל ס"ל אדם אוסר דרף אור ועוד דילמא הא דבור שבין שתי חצירות דמצריה שמואל לעשות זיו דילמא מיירי נמי שאין הבור גבוה עשרה ויש ליישב ודו"ק היטב: דף פו ע"א גמרא תנא דבי שמואל דבר הנטל בשבת אוסר כו' ובירושלמי אמרינו איפקא דאם יש לו תפיסת יד בדבר הנטל אינו אוסר ובדבר שאינו נטל אוסר דלא חשיב תפיסת יד פינון דאין לו בשבת שום תשמיש וקמ"ב"ם ז"ל פסק כר"י ועיין בכ"מ בפ"ד והי' נראה דר"י לאו לאיפלוגי אתי וכ"ע מודו בזה וכדתנן בנדרים פ' השותפין גבי מנדר הנאה דאם יש לו מרחץ מושפר ביד אחרים אם יש לו תפיסת יד חל האיסור גם על זה הבית אלמא דתפיסת יד משוי לי' כפיתו ועיין ברמב"ם ז"ל בפ"ו מהל' נדרים שפירש תפיסת יד דהתם נמי כתפיסת יד דהקא ועיין בגמרא שם וגם משמע קצת מהא דנדרים דדבר הנטל חשיב תפיסת יד ודו"ק: שם גמרא למטה למטה ממש כו' עיין בריטב"א ז"ל מש"כ בזה וגם אי רשב"ג פליג את"ק ע"ש בבבאור היטב: תוס' בד"ה קורה ד' מתיר בחורפה האריכו ז"ל בזה להשיג על רש"י ז"ל במאי דמשמע מדבריו דבקורה פחות מארבע נמי אמרינו פי תקרה או שאר הרוחות מוקפות מחיצות ומהא דאמרינו קורה משום הקיפר אלמא דלא אמרינו פי תקרה בפחות מד' ולאבני נמי דאמר קורה משום מחיצה אין זה אלא מדרבנן והביאו ראי' לזה מפ"ק דשבת גבי איסקופה ולא הבנתי ראיתם מאיסקופת בית דהא מפורש לעיל בכמה מקומות דקורה אינה מתרת אלא במבוי ולא בחצר ובית וקוי להו לאקשוני מהא דלעיל וראיתי בריטב"א ז"ל שהק' על רש"י ז"ל מהא דקורה אינה מתרת בחצר ונראה ליישב קצת ד' רש"י ז"ל דבאמת היינו טעמא דבעינו כפי תקרה רחב ד' משום דהלכה למשה פי תקרה יורד וסותם ופחות מרוב ד' לא מיקרי תקרה ומה שהוכרח לפרש כן דרב יהודא קמ"ל דמתרת תחת הקורה משום דאי מיירי דמוקף מחיצות ולא צריה פי תקרה אלא למחיצה אחת א"כ מאי איריא חורפה אפילו חצר ובית נמי מתרת כה"ג ע"כ פי' דמיירי להתיר תחת הקורה ומיירי בחורפה דלית לה מחיצות. שוב ראיתי דמהא דאין קורה טפח מתרת בחצר אין ראי' דמה"ת בעינו קורה ארבעה דהא לחי למ"ד משום מחיצה מה"ת ואפ"ה אין חצר נותר בו וע"כ היינו מדרבנן וא"כ בקורה נמי י"ל דמה"ת סגי בטפח אלא דרבנן גזרו שלא תתיר בחצר.

עוד נראה דמה שפירש"י ו"ל דקורה ד' מתיר בְּחִוּרָהּ הֵינּוּ תַּחַת הַקּוֹרָה הוּא מְשׁוּם דְּאִזְזִיל לְשִׁיטְתּוֹ לְקַמְן דְּשִׁמוּאֵל נְמִי מוֹדָה דְּאִמְרִינוּן פ"ת בג' מְחִיצוֹת וּא"כ אַמְאֵי קְאָמְרִינוּן לְקַמְן בְּסוּף פ' פֶּל גַּגוֹת דְּהָא דְּקוֹרָה מְתִיר בְּחִוּרָהּ אֲתִיָּא פֶּרַב דִּילְמָא אֲתִיָּא פְּשִׁמוּאֵל וּבְמִחְצָה רְבִיעִית אֲלָא ש"מ דְּתַחַת הַקּוֹרָה קְאָמְר וְאִי"ה לְקַמְן יְבוֹאֵר יוֹתֵר: ע"ב תוּס' בּד"ה קוֹרָה ד' מְתִיר בְּחִוּרָהּ כּו' מְשִׁמַּע מְדַבְּרֵיהֶם דְּלִיכָא מֵאן דְּפְלִיג בְּהָא דְּאִמְרִינוּן פִּי תַקְרָה וְלֹא שְׂיִיכָא פֶּלֶל בְּפִלּוּגְתָא דְּמִחְצָה תְּלוּיָה וְקִשָּׁה לִפ"מ שְׂפִירְשׁוּ לְקַמְן בּד"ה אֲלָא קַל הוּא שְׂהֶקְלוּ כּו' דְּהָא דְּאִמְר רב קל הוּא שְׂהֶקְלוּ חֲכָמִים בְּמִים הֵינּוּ בְּקוֹרָה וּא"כ אַמְאֵי אִינוּ מְתִירַת בְּחִוּרָהּ כִּינּוּן דְּאִין זֶה בְּכֻלָּל מְחִיצָה תְּלוּיָה וִי"ל דְּהָא דְּמִשְׁנֵי הַש"ס קַל הוּא שְׂהֶקְלוּ חֲכָמִים בְּמִים הֵינּוּ לְשִׁמוּאֵל דּס"ל דְּבִיבְשָׁה לָא אִמְרִינוּן פִּי תַקְרָה אִפ"ה מוֹדָה בְּמִים וְכַדְבָּעֵי מִינְיָן רב טְבֵּלָא מְרַב לְעַנְיָן מְחִיצָה תְּלוּיָה וּפְשִׁיט לִי דְּאִין מְחִיצָה תְּלוּיָה מְתִירַת אֲלָא בְּמִים ה"נ לְעַנְיָן פִּי תַקְרָה אֲלִיבָא דְּשִׁמוּאֵל וְיֵשׁ לְדַקְדָּק מֵאִי קְמִיבְּעֵי לִי לְרַב טְבֵּלָא מְחִיצָה תְּלוּיָה אִי מְתִיר בְּחִוּרָהּ הָא מִמְתְּנִי דְּסוּפָה דְּהִמְשַׁלְשֵׁל דְּפָנוֹת שְׂמַעִינוּן דְּאִין מְחִיצָה תְּלוּיָה מְתִירַת וְכּוּן מְשִׁמַּע מִמְתְּנִי דְּפְלִיגֵי חֲכָמִים אַר' יְהוּדָא וְאִין הַפְּנוֹת לְהֵינּוּ מְשׁוּם דְּבָעִינוּן הַפִּירָא לְמִים אֲבָל בִּיבְשָׁה אִין מְחִיצָה תְּלוּיָה מְתִירַת: שְׁם תוּס' בּד"ה א"כ לָא קְאָמְר ר' יְהוּדָא כּו' עֵינִין בְּדַבְּרֵיהֶם וְקִשָּׁה לִי הָא וְנִדְּאֵי גַם אַר' יְהוּדָא הֵוִי מְצִי לְשִׁנוּיֵי מְשׁוּם דְּבְּמִים הֶקְלוּ פִּי מִן הַדִּין הִי לֵן לְהַתִּיר מְחִיצָה תְּלוּיָה בְּכ"מ מְשׁוּם גּוּד אַחִית אֲלָא דְּבִיבְשָׁה אֲתִי בְּקִיעַת גְּדִיִּים וּמְבַטְלֵי לְמִחְצָה פְּדִאיִתָּא בְּשַׁבַּת דָּף ק"א אֲבָל בְּמִים בְּקִיעַת דְּגִים לָאו פְּלוּם הוּא וְשִׁפִּיר אִמְרִינוּן גּוּד אַחִית פִּי הֵיכָא דְּאִמְרִינוּן הֶתֶם גּוּד אַחִית בְּבוּצִינְיוּתָא דְּמִישָׁן אָף שְׁלֹא לְצוּרָף הַמִּים וְהָא דְּפְלִיגֵי רַבְּנָן אַר' יְהוּדָא וְאִמְרִי דְּבָעִינוּן הַפִּירָא הוּא מְדַרְבְּנָן וּמְשׁוּם גְּזִירָה דְּיִבְשָׁה וַר' יְהוּדָא לָא גְּזִיר אֲלָא דְּמִלְּשִׁנָּא דְּאִמְרִינוּן בְּכ"מ קַל הוּא שְׂהֶקְלוּ חֲכָמִים בְּמִים מְשִׁמַּע דְּמִן הַדִּין הִי לֵן לְהַחְמִיר גַּם בְּבְקִיעַת דְּגִים אֲלָא מְשׁוּם דָּא"א לְעַשׂוֹת מְחִיצָה שְׁל בְּרַזֵּל מִש"ה הַתִּירוּ בְּמִחְצָה תְּלוּיָה אִם נַעֲשִׂית לְשֵׁם מִים אֲבָל אִם לָא נַעֲשִׂית לְשֵׁם מִים לָא מְסַתְּבַר לְהַתִּיר לְכַתְּחִילָה וְע"כ ס"ל לר"י דְּגַם בִּיבְשָׁה מְחִיצָה תְּלוּיָה מְתִירַת וְיֵשׁ לְדַקְדָּק מ"ש דְּלְעַנְיָן גּוּד אַחִית אִמְרִינוּן דְּאִתִּי בְּקִיעַת גְּדִיִּים וּמְבַטְלֵי לְמִחְצָה וּלְעַנְיָן פִּי תַקְרָה לָא אִמְרִינוּן דְּבְּקִיעַת גְּדִיִּים מְבַטְלֵי לָה כְּמִש"כ הַתּוּס' לְעֵיל וּבִירוּשְׁלָמֵי אִיתָא ר' יְהוּדָא וַר' יוֹסִי אִמְרוּ דְּבַר אֲחָד ר' יוֹסִי דְּסוּפָה וַר' יְהוּדָא דְּגִשְׁרִים הַמְּפֹלְשִׁים וּס"ל דְּטַעְמָא דַּר' יְהוּדָא הוּא בְּגִשְׁרִים הַמְּפֹלְשִׁים הוּא מְשׁוּם פִּי תַקְרָה מְשִׁמַּע דְּמִחְצָה תְּלוּיָה וּפִי תַקְרָה חַד טַעְמָא הוּא וְעֵינִין בַּק"ע שְׁם וְהָא דְּלָא קְאָמְר בִּירוּשְׁלָמֵי דַּר' יְהוּדָא דְּמִתְּנִי ס"ל כַּר' יוֹסִי כְּמוֹ בַּש"ס דִּילֵן מְשׁוּם דְּבְּמִים הֶקְלוּ וְצ"ע יוֹתֵר בְּזֶה וְעֵינִין בְּשַׁבַּת דָּף ק"א דְּמוּכַח הַש"ס דְּבְּקִיעַת דְּגִים לָאו פְּלוּם הִיא מְהָא דְּקַל הוּא שְׂהֶקְלוּ חֲכָמִים בְּמִים וּלִפ"ז לָא יְדַעְנָא אַמְאֵי פְּשִׁיטָא לְהוּ לְהַתּוּס' לְעֵיל דְּלָא בְּעֵי ב"ש מְחִיצָה עַד הַתְּהוּם מְשׁוּם דְּמ"מ עָרִיבֵי מֵיָא דִּילְמָא ס"ל דְּבָעִינוּן עַד הַתְּהוּם מְשׁוּם בְּקִיעַת דְּגִים: שְׁם תוּס' בּד"ה בְּגִזְנוּטְרָא כּו' עֵינִין מְהִירָשׁ"א ו"ל שְׁכ' דְּהֵוִי מְצִי לְאַקְשׁוּיֵי גַם לְפִיר"י לְקַמְן לְאַבְיֵי דְּאִמְר בְּסְמוּכָה לְפִנְתֵּל צְרִיף שְׂיִהֵא אֲרַכָּה ד' אַמּוֹת וּרְחֵבָה י"א וּמְשָׁהוּ אַמְאֵי לָא נִימָא פִּי תַקְרָה בְּג' רִוּחוֹת ע"ש וְלֹא הִבְנִיתִי הָא בְּג' רִוּחוֹת נְמִי לָא אִמְרִינוּן פִּי תַקְרָה לְפִיר"י לְקַמְן אֲלָא בְּב' רִוּחוֹת לְבַד שְׂאִינֵן מְפֹלְשִׁין וְעֵי בַתּוּס' סוּף פֶּרַק פֶּל גַּגוֹת: דָּף פִּז מְשִׁנָּה אַמַּת הַמִּים שְׂהִיא עוֹבְרַת בְּחָצֵר וְכַתְּבוּ הֵרָאשׁוּנִים ו"ל דְּהֵכָא נְמִי בְּעֵינֵן שְׂקִיעוּע בְּמִים וְכּוּן אִיתָא בִּירוּש' אֲלָא דְּגַם אֲגִזְנוּטְרָא אִסְרוּ שְׁם דְּבָעִינוּן שְׂקִיעוּע ע"ש תו אִיתָא

בירושלמי פלוגתא ברחבה ד' ואינה עמוקה עשרה אם מותר למלאות ובעי למיפשט מהא דאמרו לו משם ראי' מפני שלא היתה עמוקה עשרה ואינה רחבה ד' משמע דבעינו דווקא תרנוניהו אינה עמוקה עשרה ואינה רחבה ד' ומשני דילמא מעשה שהי' פה הי' וקשה קצת הא רבנן לא ראו אותו המעשה אלא שאומרים שאין ראי' משם כי מה שהתירוהו ע"כ מפני שלא היתה בו פשיעור וא"כ למה להו למימר תרנוניהו וי"ל: שם גמרא אלא באפי' ולהחליף וברשויות דרבנן לכ"ע מחליפין עיין ברמב"ם ז"ל פט"ו מה' שבת לענין ספינה שהיא גבוהה י' מן המים דמותר למלאות מן הים ע"י זיו וכ' הטעם משום דמותר להחליף ברשויות דרבנן ולכאורה דווקא להחליף קשרי רב דימי היינו ע"י הנחה על מקום פטור אבל לטלטל להדיא מפרמלית לרה"י דרף מקום פטור נדאי אסור כמו המוציא מחנות לפלטיא דרף סטיו דסייב אלא דבשבת דף ק"א פתבו רש"י ותוס' ז"ל דר' יהודא ס"ל אפילו לכתיקה מותר לטלטל דרף מקום פטור מרה"י לכרמלית ואין להקשות מפאן לרב דס"ל דחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה והכא אמרינן דלא עשו חיזוק אפילו כשל תורה די"ל דרב דמוקי לה כאידך אוקימתא ועיין ברמב"ם ז"ל בפט"ו מה' שבת שיטה אחרת בפלוגתא דת"ק ורשב"ג ע"ש ולא ידעתי איז מקום דרכו ז"ל ועיין ריטב"א ז"ל מש"כ ופרקינן אמר לה רב דימי התי' ברשויות דאורייתא הקילו כו' והוא תמוה ואולי ט"ס הוא ודו"ק: דף פח תוס' בד"ה הגי' תימי והגי' כו' והקשו מהא דאמרינן בשבת בספינה דשפוף להו אדפני משום דכחו בכרמלית לא גזרו ותיירו דהכא חיישינן שפא סמוך לרקק הוא ובשבת הקשו עוד מהא דאמרינן בשבת פ' תולין האי מאן דסחי כו' ועיין ריטב"א ז"ל שכתב דשם פח גרוע הוא והנה לפי מאי דמשמע מפאן ל"ק דלשפוף אסור משום פחו קשה הא דאמרינן שם בשבת ארבה בר רב הונא דאמר עושה מקום ארבעה שופכין היכי שדי להו וכי תימא דשפוף להו באותו מקום והא מאיסי לי' והשתא פיון דלא ידע עדיין מהו סברא דכחו בכרמלית לא גזרו תיקשי לי' היכי שרי לשפוף אפילו באותו מקום הא מיא אזלי מכחו חוץ למחיצה וצ"ל דסוגיא אזלי התי' פלישנא בתרא דבזה ונדאי לא חשיב פחו דמה בין זה לעוקה פיון דלא איכפת לי' דליפקי אבראי אבל למאי דאמר דשפוף לי' אדנפנא דספינה דניחא לי' שירדו לשם והגי' כמו חצר הפחותה מד' אמות דניחא לי' שיצאו לחוץ ע"ז פריף שפיר והא פחו הוא ומשני פחו בכרמלית לא גזרו ומזה שמעינן דבחצר הפחותה מד' אמות אם סמוכה לכרמלית אין צריכה עוקה וכ"ה מ"מ בפט"ו מה' שבת בדעת הרמב"ם ז"ל ע"ש ודו"ק: שם גמרא יש דין גזל בשבת החורפה מחזיר לבעלים מפאן משמע קצת כפי' רש"י ז"ל לעיל דאסור לטלטל בחורפה שיש לה בעלים אף שאין הבעלים דרים בה כסתם חורפה ומלשון רש"י ז"ל שכתב ואין הבעלים משתמשין בו כ"כ משמע דקצת שימוש יש להם ולפי מה שפירשו ז"ל ברייתא השנויה בריש פ' הדר גבי עכו"ם מוכח מהאי ברייתא האי דינא דיש גזל בשבת ודו"ק ועיין מהרש"א ז"ל מש"כ בזה.

ע"ב תוס' בד"ה מחזיק סאתים כו' עיין מהרש"א ז"ל מה שהק' על דברי התוס' מברייתא דלקמן אע"פ שנתמלאו מים כו' ועיין ריטב"א ז"ל ותמצא ישוב לזה ועיין ברמב"ם ז"ל פ' ט"ו מה' שבת ובדברי הה"מ שם ודו"ק: דף פט ע"א תוס' בד"ה ל"ש אלא שלא עירבו כו' והרמב"ם ז"ל נראה דעתו בענין אחר דכתב בפ"ד מהלכות עירובין דלשפוף לחצר שניהם אסורין היכא דלא עירבו ואם א' עשה עוקה זה שעשה עוקה מותר לשפוף לעוקה

ונה שלא עשה אסור לשפוך לחצר ואם שניהם עשו עוקה זה שופך לעוקה שלו וזה שופך לעוקה שלו ע"ש וא"כ ליפא למימר בדבריו ו"ל כשיטת התוס' דשופך על הדיוטא דא"כ בכה"ג אמאי אסורין לשפוך לחצר אלא ונדאי מותר לשפוך להדיא לעוקה שלו משום דהיא אינה בכלל אסור חצר שאינה מעורבת אלא של מי שעשאה לבד היא ולהכי מותרת לשפוך לעוקה שלה אלא דלפ"ז למה קאמר הש"ס טעמא לאותה שלא עשתה עוקה משום דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר בלא"ה ליתסר פיון דאין העוקה שלה ועיין בפ"ה המשניות: הדרן עלה פרק ביצד משתתפין ובעז"ה נתחיל לפרש פ' כל גגות פ' תשיעי שם גמרא גזירה משום תל ברה"ר עיין ברבינו יהונתן בפירוש המשנה ודבריו ו"ל צריכין ביאור מש"כ דעמוד בתצר שאינה מעורבת אסור לטלטל מחצר לעמוד ומ"א חצר שאינה מעורבת אפילו מעורבת או של אדם אחד נמי אסור לר"מ כדמשמע בכל דוכתי שוב ראיתי בריטב"א ו"ל שהביא בשם רבותיו דעה זו דדונקא ברשות של שני בני אדם גזר ר"מ ובריש שבת לא משמע פן ע"ש: תוס' בד"ה במחיצות שאינן נזירות כו' והאריכו בדין מקום ד' למעלה מעשרה בלא מחיצות אי יש לו דין מקום פטור אי דין פרמלית והביאו רא"י מירושלמי דמקום פטור הוא דאר"י זיזין וכתלים שהיו גבוהים י' ורחבים ד' מותרין פאן וכאן וכתבו דרחב ד' רבותא קמ"ל דאפילו מקום ד' הוי מקום פטור ע"ש והנה לקמן בפ' המוציא אמתני' דזיז שלפני החלון לא משמע פן בירושלמי אלא נראה משם דדונקא רחב ד' הוי מקום פטור אבל אינו רחב ד' בטיל לגבי רה"י ונהי כחורי רה"י.

ומדברי הרמב"ם ו"ל ג"כ נראה דכל למעלה מעשרה אפילו רחב ד' מקום פטור הוא עיין בדבריו ו"ל בפ' ט"ו מה' שבת מש"כ בדין הזיז ועיין בדברי הה"מ שם וסיוע לדבריו ו"ל הוא מדברי הירושלמי על משנה דזיז עוד נראה בדברי התוס' דהיכא דליפא בקיעת גדיים אמרינן גוד אחית אפילו ליפא מחיצות פלל ויש להבין מ"ש דלעגון להתיר בכל ד' מחיצות עדיף גוד אחית מדין פי תקרה דפי תקרה לא אמרינן בכל ד' מחיצות ולעגון בקיעות גדיים עדיף פי תקרה ופי תקרה לא בטיל אפילו גדיים בוקעים תחתיו ודו"ק: ע"ב גמרא אלא לרב קשיא כו' הא דלא מוקי לה במחיצות הנזירות עיין בריטב"א ו"ל: דף צ גמרא ב' אמות בגג וב' אמות באכסדרה ופי' רש"י ו"ל ע"ג תקרה של אכסדרה יותר מב"ס ואין לה מחיצה ולא פי תקרה דעבידי פי אורזילא יש לדקדק למה כתב רש"י ו"ל שני סברות על הא דאכסדרה הוי פרמלית חזא משום דמייירי ע"ג תקרה ונהי יותר מב"ס משמע דבתוך האכסדרה לאו פרמלית היא וכמש"כ התוס' ועוד כתב דלית לי' מחיצות ועבידא פאורזילא וא"כ אפילו בתוך האכסדרה פרמלית הוא ונתוס' לא כתבו בשם רש"י ו"ל אלא הא דמייירי ע"ג תקרה ולא הזכירו הא דלית לי' מחיצות.

והריטב"א ו"ל לא כתב בלשון רש"י ו"ל הא דע"ג תקרה ולא כתב אלא הא לחוד דמייירי דלית לי' מחיצות ועבידי פי אורזילא אלא דהקשה ע"ז א"כ מאי קמייבצי לי' פרמלית ורה"י דהא גג רה"י היא מה"ת ואכסדרה דלית לה מחיצות פרמלית גמור הוא ות"י דמייירי דלא חסר אלא מחיצה רביעית ומש"ה לא הוי מצי לאוקמא בעמוד שאינו גבוה יו"ד דאפתי פרמלית ורה"י היא ועיין מהרש"א ו"ל ואי"ה לקמן יבואר עוד: ע"ב רש"י בד"ה קשיא דרב אדרב עיין תוס' לעיל בד"ה במחיצות שאינן נזירות מש"כ בזה והריטב"א ו"ל הביא בשם השר מקוצי מהא דאמרינן לעיל בתל שהוא מד' אמות עד

בית סאתים מטלטל בכולו והתם ליכא מחיצות הניפרות למימר גוד אסיק ולפ"ז אפילו רה"י הוי פל שגבוה יו"ד ורחב ד' והוי למעלה רה"י אף דליכא מחיצות דאל"כ לא הי נחשב בד' אמות ומדברי התוס' משמע דהוי מקום פטור: שם גמרא ורב אליבא דר"מ כו' רש"י ו"ל מחולק פאן עם שיטת התוס' לדברי רש"י ו"ל גגין חשובין כמו חצר דחז"א לדירה ומש"ה לא פריד לשמואל אליבא דר"מ משום דסתם גגין הם יותר מב"ס והוי פרמלית אבל גג בית סאתים באמת מותר לטלטל ממנו לחצר לדעת המקשה וכו' נראה מלשונו ו"ל כמש"כ לרבנן ואשמעין אע"ג דגג רה"י כו' ולא פתב רבותא לאידך גיסא דקמ"ל אע"ג דגג חשיב פקדפא מותר לטלטל לחצר מזה משמע דלא סבירא לי סברת התוס' אפילו אליבא דר"מ והתוס' כתבו דלשמואל אליבא דר"מ הוי נחא לי אפילו בגג פחות מב"ס דאין מטלטלין ממנו לחצר משום דחשיב פקדפא כמו יותר מבית סאתים דחשיב פקדפא לשמואל ורבנן דשרו מגג לחצר ס"ל דגג ב"ס לא חשיב פקדפא וכ' המהרש"ל ו"ל דלטעמייהו אזלי לרבנן חשיב גג פבתים כדפירש"י ו"ל לקמן ולר"מ לא הוי גג פבתים ולא משמע פן משיטת התוס' לקמן שפי' לטלטל מגג לקדפא היינו לקדפא פחות מב"ס ואי לרבנן גגין פבתים חשיב להו מאי קושיא אלא ונדאי גם לרבנן גג דומה לקדפא יותר מלחצר אליבא דשמואל ולר"מ ג"כ ליכא למימר דלגמרי חשיב פקדפא דמנ"ל הא דילמא ס"ל לר"מ דכל שאין שמונתו ותשמישו שונה אסור לטלטל מזה לזה ובאמת לא ידענא למה להו לחלק בין ר"מ לרבנן ולמה לא נחא דלתרנוייהו תשמיש גג אינו דומה לחצר ולא לקדפא ולרבנן נמי מן הדין מגג לקדפא נמי שרי אלא גזירה שמה פחת ולר"מ מגג לשניהם אסור מן הדין פינו דאין דומין בתשמישו זה לזה אלא דיש לדקדק לדברי המקשה דלא שניד בזה גזירה דתל ברה"ר א"כ מנ"ל דאין מטלטלין לר"מ מגג לחצר דהא פתב רש"י ו"ל לקמן דהא דלא מוקמינן לברייתא דגג וחצר ואכסדרה פולן רשות אחת הן כר"מ משום דר"מ אסר במתני' מגבוה לנמוף וכיון דס"ד דמגג אל לא דמי לגבוה ונמוף א"כ מנ"ל דאוסר ר"מ בהו וצ"ל דפשיטא לי הא מילתא מעלמא ועיין ריטב"א ו"ל: דף צב תוס' בד"ה והאמר ר"י הלכה כו' וקשה דסתם ואח"כ מחלוקת הוא ואין קושיא זו מוכרחת דהיכן מצינו מחלוקת בזה אדרבה לרבנן נמי תיקשי אמאי לא יורידו למטה הא לדידהו נמי תצירות רשות אחת הם וע"כ צריד למימר בה טעמא דגזירה דילמא אתי לאתויי מאני דבתים ובזה לא פליגי פאן ודקארי להו מאי קארי להו וי"ל דדעת המקשין כמו שרצו התוס' לומר לעיל בפ' חלון דטעמא דרבנן הוא משום דהגג חשיב פקדפא.

והריטב"א ו"ל פתב באמת דהוי מצי לשנויי הכי וקשה לדבריו הא לא מצינו מחלוקת במתני' בהא מילתא וצ"ל לדבריו דמד' ר"ש במתני' משמע דמירי אפילו עירבו מדקתני אבל לא לכלים ששבתו בבית וכדדייק הש"ס לעיל ומש"ה הוי סתם ואח"כ מחלוקת ועיין בדבריו ו"ל ובירושלמי איתא בשם ר' יוחנן דעירבו לא לענין להוציא מחצר לגג ומטעם אחר דכיון דעירבו נעשה חצר פבתים ואסור להוציא לגג ע"ש: תוס' בד"ה איכא דאמרי עיין מהרש"א ו"ל שהקשה אמאי לאתקשי להו ארב דאמר לעיל דחורבה לא ואמאי הא בחורבה לא גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דחצר לחורבה לאיכא דאמרי ולא הכנתי דטעמא דרב דאמר חורבה לא לאו משום גזירה הוא אלא משום דאין קורה מתיר אלא פבתים ותצירות פתוחים לתוכו וצריד דנוקא פתים ותצירות שאוסרין על

המבוי וק"ל: שם משנה גג גדול הסמוך לגג קטן כו' לא מצאתי בד' הרמב"ם ז"ל האי דינא ואי משום דקי"ל דכל גגות רשות אחת הם הא נ"מ לכלים שבבתיים כמו שפירש"י ז"ל ועיין בפ"י המשניות שכתב דמיירי הכא שהגג מוקף מחיצות אבל בלא"ה כל גגות העיר רשות אחת הם ויש לדקדק לענין מאי קאמר האי חילוקא אי לענין פלים ששבתו על הגג אפילו מוקף מחיצות מאי הני הא פולן רשות אחת הם ואי לכלים ששבתו בבתיים אפילו אינן מוקף מחיצות מאי הני ואדרבה שניהם אסורין אי לא מינכרין מחיצות ועיין בריש פרקין פל הני לישנא דאיתמר על מתניתין ולכולהו לישני קצת קשה ליישב דבריו ז"ל בפ"י המשניות ע"ש ודו"ק ולענין אי בעינן נכנסין פותלי קטנה לגדולה אי בעינן גבי גג דעת התוס' ז"ל דבגג נמי בעינן כה"ג וכן משמע קצת מהא דפריד"ש"ס למה לי למיתני תרתי אבל הריטב"א ז"ל כתב פיו דעיקר במחיצה הכא מחמת גוד אסיק לא מהני אלא לגדולה אבל לא לקטנה ע"ש: ע"ב גמרא גפנים בגדולה אסור לזרוע בקטנה כו' ופירש"י ז"ל דאפילו ע"י הרחק ד' אמות אסור לזרוע דהני כמו שפל הקטנה בתוך הגדולה היא וא"כ ה"ה לענין צואה בגדולה דאסור לקרות ק"ש בקטנה היינו אפילו חוץ לד' אמות וכן מבואר להדיא בריטב"א ז"ל וא"כ יש לדקדק על מה שכ' בש"ע סי' ע"ט דהרחקה בקטנה מועיל וכן משמע מלשון הכ"מ ז"ל בפ"ח מהל' תפילה והי' נראה לומר דלשון הש"ע הוא לשון הרמב"ם ז"ל ומדעת הרמב"ם ז"ל נראה דפסק פאפיי דלא מצינו מחיצה לאסור שפן בפ"ז מהל' פלאים לא ביאר דאסור לזרוע בקטנה אפילו ע"י הרחקתה אלא כתב סתמא דלזה יש מחיצה היינו לגדולה ומותר לזרוע שם ולקטנה אין לה מחיצה להפסיק פיו דנפרצה במילואה אבל זו לא שמענו בדבריו ז"ל שיהי' פל קטנה חשובה פאילו בתוך הגדולה היא ולפ"ז יש ליישב קצת הא דהשמיט הרמב"ם ז"ל דינא דאשה בגדולה נגט בקטנה כו' משום דהוא מפרש כפי' התוס' דמיירי בהשאילה חצר וע"כ לא קאמרין דאם שאלה הגדולה גם הקטנה בכלל אלא לרבה ור' זירא דס"ל דהקטנה בכלל הגדולה היא אבל לאפיי לאו בכלל הגדולה היא ואפי' אשה בגדולה כו' לאו גיטא הוא אלא דלפ"ז תיקשי מהא דציבור בגדולה ושלח ציבור בקטנה שכ' הרמב"ם ז"ל והש"ע הא הלכה זו ג"כ רבה ור' זירא אמרה וכיון דלא קי"ל פנותיהו גם בהא לא קי"ל פנותיהו וי"ל דאפיי לא פליג אלא במחיצה לאסור והוי פאלו השנה גיפופי' דהוי חשיבי תרנוניהו פאחת השתא נמי חשיבי הקטנה פאחת עם הגדולה ומש"ה שלח ציבור בקטנה יוצאים ידי חובתן ועדיין צ"ע ליישב השמטת הלכה זו דגט עוד יש לדקדק לפי מש"כ בש"ע סי' שע"ד דהא דקטנה אסורה היינו דווקא בנכנסין פותלי קטנה לגדולה א"כ לענין צואה נמי הדין פן ואמאי לא ביאר זאת בש"ע לענין פל הני דיני ולמאי דפירשו התוס' בגט לענין שאלה אטו נאמר ג"כ דדעת המשאיל תלו' בזה אי נכנסין פותלי קטנה לגדולה הוי הקטנה בכלל השאלה ואם לאו אינה בכלל השאלה אמתמה ודו"ק בכל הנ"ל וע"מ שלא כ' הרמב"ם ז"ל הך דנכנסין פותלי כו' פבר פתתי בזה בריש מכילתין: דף צג ע"ב תוס' בד"ה גידוד תמשה כו' וצ"ע לענין שבת כו' ולא נתברר לי מאי מספקא להו פיון דתוכו לאו רה"י הוא א"כ אמאי יתחייבו בני רה"ר ועיין בתוס' בגיטין שהקשו אמאי לא יתחייבו משום דמצי מנח עלי' מידי ומשתמש ע"ש ומלשון הריטב"א ז"ל נראה דהא דאמר רב חסדא דאין מצטרפין הוא מדרבנן פיון דלא חזיא פני עשרה אמי למשרי' בפותל תמשה לחוד ע"ש: שם תוס' בד"ה לא תימא כו' שקשוו הא פל מילי דמר עביד

פָּרַב עֵינָן בַּעַה"מ ז"ל שְׁפָתַב דְּרַב נְמִי מוֹדָה דְּשַׁבַּת הוֹאִיל וְהוֹתֵרָה הוֹתֵרָה וְהָתָם הוּא דְגִזְרֵי דִילְמָא אֲתִי לְאַפּוֹקִי מְאֵנִי דְּבַתִּים וּא"ש קוֹשְׁיָתָהּ תוֹס' ז"ל וּבְלֵא"ה אֵינָה קוֹשְׁיָא כ"כ פִּינּוֹן דְּחֻזִּינוּ לְרַבָּה דְּבַעֲי מִינֵי' דְּרַב הוּנָא וְרַב יְהוּדָא אֲלָמָא דְּלֵא פְּשִׁיטָא לִי מְפֻלְגָּתָא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל מְאִיזָה טַעַם שְׂיִהְיֵ' אוֹ דְּלֵא שְׁמִיעַ לִי לְפֻלְגָּתִיָּהּ אוֹ שְׁמַחֲלֵק בִּינִיָּהּ פְּשִׁיטַת בַּעַה"מ ז"ל וְאִין לֹא דְּהָא גּוֹפָא קוֹשְׁיָא לְהוּ מְאִי קְמִיבְעִי לִי לְרַבָּה הָא רַב אָסֵר דָּא"כ לֹא יִתְיַשְׁבַּב מִש"כ וְאִין לֹא כו' וְהִי נְרָאָה דְּהָא דְּאָמַר רַבָּה אֵימֹר מִבַּע"י נְפָרְצָה וְלֹא פְּשִׁיטָא לִי מִדְּבָרֵי עֲצָמוּ פְּדָאָמַר לָהּ אֲבִי הֵינּוּ מְשׁוּם דְּיֵישׁ לְחַלְקֵי דְּבְכֹתֵל חֲצַר שְׁנַפְרָצָה לִיתְנָהּ לְמַחְצִיזָה אֲבָל עֵינָב דְּרַף הַפְּתַח אֵיתְנָהּ לְמַחְצִיזוֹת וְכַש"כ לְדַעַת הַרְמַב"ם ז"ל דְּהָא דְּאָמְרִינָן גְּבִי גִסְתָּם הַפְּתַח הוֹאִיל וְהוֹתֵרָה הוֹתֵרָה הֵינּוּ כָּל חֲצַר לְעֲצָמָה וְלֹא הַחְצִירוֹת יַחַד דְּזָה הֵהִיֵּת יָכוֹל לְהִיּוֹת אֲפִילוּ אַחַר שְׁנִסְתָּם הַפְּתַח פְּשִׁיטָא דְּיֵישׁ לְחַלְקֵי בִינִיָּהּ וְעֵינָן תוֹס' לְעִיל דְּף י"ז וְרִיטְב"א ז"ל פֶּאן: שְׁם תוֹס' בּוֹד"ה אִין מְטֻלְטֵלִין אֲלָא בְּאַרְבַּע כו' בְּכָלִים שְׁשֻׁבְתוּ בְּבֵית לר' שְׁמַעוֹן עֵינָן מְהַרְש"א ז"ל וְעֵינָן רִיטְב"א ז"ל: דְּף צד ע"א מְשֻׁנָּה חֲצַר שְׁנַפְרָצָה לְרַה"ר כו' וּפִירִש"י ז"ל שְׁנַפְרָצָה בְּמִלּוּאָה אוֹ יוֹתֵר מְעַשֵּׂר נְרָאָה מְלִשׁוֹן רִש"י ז"ל דְּלֵא פְּשִׁיטַת תוֹס' דְּבַעֲינָן שְׁלֵא יִשְׂאָר בְּשֵׁנֵי רֵאשֵׁי הַמְּחִיצָה פְּלוּם וּלְרִש"י ז"ל בְּנַפְרָצָה יוֹתֵר מְעַשֵּׂר אֲפִילוּ נִשְׁתַּיְרוּ גִפּוּפֵי מְפָאן וּמְפָאן הָוִי רַה"ר לר"א אֲבָל בִּירוּשְׁלָמִי אֵי אֵיתָא לְהַדְיָא פְּשִׁיטַת תוֹס' ז"ל דְּבַעֲינָן שְׁנִיטְלוּ רֵאשֵׁי הַזֵּיִת וְקָאָמַר עוֹד וּבְלֵבַד בְּשׁוּיֵי הַפְּנוּנָה שְׁשֵׁנֵי הָרֵאשֵׁינִי נִיטְלוּ בְּשֻׁנָּה דָּא"ה הָאֲחָד מְעַכְבֵּי מְלַעְבֹּר.

וּבְגִמְרָא אֵיכָא תְּרֵי לִישְׁנָא בְּטַעְמוֹ שֶׁל ר"א ל"ק הוּא מְשׁוּם דְּר"א לְטַעְמָה דְּרַבִּים שְׁבִינְרוּ לְהֵם דְּרַף מַה שְׁפָרְרוּ בִּינְרוּ וּפִירִש"י ז"ל שְׁאִין מְקוּם הַמְּחִיצָה נִיכָר וּלפ"ז וּדְאֵי לִיכָא לְמִימַר דְּמִינֵי בְּנַפְרָצָה יוֹתֵר מְעַשֵּׂר דָּא"כ נִיכָרִין מְקוּם הַמְּחִיצוֹת.

וְכַתְּבוּ תוֹס' דְּרַבָּנּוּן ס"ל דָּאִין יָכוֹלִין לְבָרוּר וְלֹא נְמָסֵר לְרַבִּים ע"כ לֹא הָוִי רַה"ר פְּדָאֵיתָא לְעִיל גְּבִי שְׁבִילֵי בֵּית גִּלְגוּל וְיֵישׁ לְדַקְדַּק דְּהָא תוֹס' כְּתָבוּ לְעִיל דְּדוֹנָקָא בְּשְׁבִילֵי בֵּית גִּלְגוּל דְּלֹא נִיחָא תְּשַׁמְיָשְׁתִּי לְאוֹ רַה"ר הֵם פִּינּוֹן דְּלֹא נְמָסְרוּ לְרַבִּים אֲבָל חֲצַר שְׁרַבִּים כו' אֲפִילוּ שֶׁל יְחִיד הָוִי רַה"ר וְצ"ל דְּהָכָא ג"כ לֹא נִיחָא תְּשַׁמְיָשְׁתִּי וּבְזָה א"ש מְאִי דְּפָרִיף הַש"ס וְהָאָמַר ר"ח עַד מְקוּם מְחִיצוֹת מְחֻלְקָת אֲלָמָא דְּר"א אֲתוּכָה פְּלִיג וְרַבָּנּוּן מוֹדוּ בְּמְקוּם מְחִיצָה וְכֵן אֵיתָא בְּאַמֶּת חַד מ"ד בִּירוּשְׁלָמִי דְּרַבָּנּוּן מוֹדוּ בְּמְקוּם מְחִיצָה וְהַשְׁתָּא לְמֵאִי דַס"ד מ"ט דְּרַבָּנּוּן בְּמְקוּם מְחִיצוֹת פִּינּוֹן דְּרַבָּנּוּן סָבְרִי דָּאִין יָכוֹלִין לְבָרוּר וְהָוִי שֶׁל יְחִיד אֲלָא דְּהַמְקָשֵׁן ס"ל דְּזָה חֲשִׁיב נִיחָא תְּשַׁמְיָשְׁתִּי וְשִׁפִּיר הָוִי רַה"ר אֲפִילוּ לְרַבָּנּוּן.

וְתוֹ קָאָמַר הַש"ס דְּפְלִיגֵי בְּצִינְדֵי רַה"ר וְאֲפִילוּ לֹא אֲבָדָה לְהֵם דְּרַף וּלפ"ז צ"ל דְּזָה חֲשִׁיב נִיחָא תְּשַׁמְיָשְׁתִּי דָּא"ה אֲמַאי הָוִי רַה"ר לר"א פִּינּוֹן דְּמְקוּם מְחִיצוֹת שְׁלוֹ הִיא אוֹ י"ל דְּצִינְדֵי רַה"ר שְׁאֵנִי דְּבְכָל גּוֹנָא בְּטִיל לְרַה"ר לר"א וְעֵינָן בְּכַתּוּבּוֹת פ' אֵלוּ נְעֻרוֹת דְּבַעֲי הַש"ס לְמִימַר דְּלר"א דְּאָמַר צִינְדֵי רַה"ר כְּרַה"ר לְגַמְרֵי הָוִי כְּרַה"ר אֲפִילוּ לְעַנְיָן קִנְיָן אֲלָא דְּמִסְקָנָא שָׁם לֹא הָוִי הָכִי וּפְרִיף הַש"ס וְהָא מְתוּכָה קָאָמַר וּמְשֻׁנֵי אֵינִידֵי דְּאָמְרֵי רַבָּנּוּן מְתוּכָה כו' מְשַׁמַּע דְּלְרַבָּנּוּן תוּכָה הָוִי כְּרַמְלִית גְּמוּר וְאֲמַאי הָא אֵיכָא ג' מְחִיצוֹת וּלכ"ע ג' מְחִיצוֹת דְּאוֹרֵייתָא וּמִש"ה כְּתָבוּ תוֹס' דְּמִינֵי בְּנַפְרָצוֹ כָּל הַמְּחִיצוֹת וְאֲפ"ה לֹא הָוִי אֲלָא כְּרַמְלִית פִּינּוֹן שְׁאִין לְרַבִּים כַּח שָׁם וְכָל דְּבָרֵי תוֹס' הֵם לְשִׁינּוּי' קָמָא וּלְשִׁינּוּי' בְּתָרָא דְּר"א טַעְמֵי מְשׁוּם צִינְדֵי רַה"ר ה"נ בְּתוֹף הֶחָצַר לֹא חֲשִׁיב צִינְדֵי וְעֵינָן בְּמֵאוֹר וּמְלַחְמוֹת

ז"ל אָבֵל הָרַמְבַּ"ם ז"ל פָּתַח דְּאֶפִּילוּ אִיכָּא ג' מְחִיצוֹת פְּרָמְלִית הָיוּ וּכְבָר פְּתַבְתִּי קִצַּת בְּזוֹה
לְעֵיל בְּרִישׁ מְכִילְתִּין אָבֵל מִמַּאי דַּס"ד דַּר"א בְּתוֹכָהּ פְּלִיג וְכֵן אֵיתָא בְּאַמְתַּת בִּירוּשָׁלַיִם
לְחַד מ"ד מִשְׁמַע כְּדַבְּרֵי הַתּוֹס' דְּאִי בְּדַאיכָּא ג' מְחִיצוֹת מ"ט דַּר"א דְּאָמַר דְּהָיוּ רַה"ר וְעֵינִין
בְּפִי הַמְשַׁנְיּוֹת מִשְׁמַע דְּמַפְרָשׁ דְּפְלִיגִי בְּתוֹכָהּ וְאֶפִּילוּ אִיכָּא ג' מְחִיצוֹת ס"ל לַר"א דְּהֵם
רַה"ר ע"ש וְהוּא פְּלָאֵי וְדו"ק: שְׁם תּוֹס' בַּד"ה מַאי שְׁנָא מְרוּחַ אַחַת כּו' וְעוֹד אֹמַר"י כּו'
בִּיאֹר דְּבְרֵיהֶם דְּאִי מֵיִרֵי בְּפְרוּץ מְרוּבָה א"כ מְרוּחַ אַחַת נְמִי פְּבָר הָיוּ פְּרוּץ מְרוּבָה
בְּשִׁתִּי מְחִיצוֹת אֲלָא ש"מ דְּמֵיִרֵי בְּעוֹמֵד מְרוּבָה וַא"כ אֶפִּילוּ נִפְרָצוּ ב' מְחִיצוֹת מְאוּמָן ג'
נְמִי פִּיתְחָא וְכַתְּבוּ עוֹד אַף דַּלְפ"ז הָיוּ מְפּוֹלְשׁ וְצָרִיף צַה"פ הֵינְנוּ אִם נִפְרָצָה לַרַה"ר אִו
לְבַקְעָה אָבֵל הֵכָּא מֵיִרֵי שְׁנִפְרָצָה לְמַבּוּי אִו לְחֻצָר וְאִין דְּבְרֵיהֶם מוּבְנִים דְּהָא מִשְׁמַע לְקַמָּן
דְּמַתְנִי מֵיִרֵי בְּנִפְרָצָה לְפְרָמְלִית.

וְעוֹד בְּנִפְרָץ לְמַבּוּי וְלְחֻצָר לַכ"ע אֲמַרְיִנּוּ הוּאִיל וְהוֹתְרָה הוֹתְרָה פְּדַאיִתָּא לְעֵיל בְּכּוֹתֵל
חֻצָר שְׁנַפְל וּבְעֵיקְרַהּ הַדְּבָר מַאי דְּמִשְׁמַע מַד' ז"ל דְּאִם נִפְרָץ מַב' רוּחוֹת צָרִיף צַה"פ אֶפִּילוּ
בְּעוֹמֵד מְרוּבָה עַה"פ לֹא יִדְעָנָא מַנ"ל אֲדַרְבָּה מִשְׁמַע לְעֵיל בְּרִישׁ מְכִילְתִּין דְּסָגִי בְּגִיפּוּפִי
גְּבִי חֻצָר שְׁרַבִּים נְכַסִּין לָהּ בְּזוֹ וְיוֹצְאִים לָהּ בְּזוֹ דְּהָיוּ רַה"י לְשִׁבְתִּי אֶפִּילוּ לְטַלְטַל וְקִצַּת
נִרְאָה מִשׁוּם דְּאֶפִּי בְּפְרוּץ מְרוּבָה סָגִי בְּגִיפּוּפִי פִּינּוּ דְּאִיכָּא ב' מְחִיצוֹת שְׁלִמּוֹת וְגַם אִיכָּא
גִּיפּוּפִי וְעַמְש"כ לְעֵיל בְּרִישׁ מְכִילְתִּין בְּזוֹה וְע' רִיטְבָ"א ז"ל שְׁדַבְּרִי מְבּוֹנָרִים יוֹתֵר: ע"ב
גְּמָרָא וְכֵן בֵּית כּו' וּמִסְקָנָא רַב מוֹקִי לָהּ בְּעֶשֶׂר וּבְקָרָן זְוִיָּת וּקְרוּי' בְּאַלְכֶסוֹן וּשְׁמוּאֵל מוֹקִי
לְכּוֹלָהּ מַתְנִי אֶפִּילוּ בִּיתֵר מְעֶשֶׂר וְהָא דְּנִקְטַת מִשְׁתִּי רוּחוֹת מִשׁוּם בֵּית דְּמְרוּחַ אַחַת אֲמַרִי'
פִּי תַקְרָה וְכַגּוֹן שְׁנִפְרָץ בְּקָרָן זְוִיָּת וּקְרוּי' בַּד' וּפִירִש"י ז"ל דְּאִיִּצְטְרִיף לְמִימַר פִּי תַקְרָה
מַד' רוּחוֹת וְהָא לִית לִי לְשְׁמוּאֵל וְהִנֵּה לְשִׁיטַת רַש"י ז"ל לֹא מְצִאתִי טַעַם בְּרוּר מ"ש
דְּבַג' מְחִיצוֹת אֲמַרְיִנּוּ פִּי תַקְרָה כּו' וּבַד' לֹא אֲמַרְיִנּוּ וְהַתּוֹס' ז"ל הָאֲרִיכוּ בְּזוֹה וְהַקְשׁוּ עַל
פִּירִש"י ז"ל מְהָא דְּאֲמַרְיִנּוּ בְּסוּפָה דְּמוֹדָה אַבְיִי בְּשִׁנֵּי רוּחוֹת זַכְנ"ז דְּלֹא אֲמַרְיִנּוּ פִּי תַקְרָה
וְעֵינִין בְּתוֹס' סוּפָה מַש"כ לִיִּישָׁב דְּבְרֵי רַש"י ז"ל וְשִׁיטַת הַתּוֹס' בְּזוֹה דְּרַב לֹא ס"ל פִּי תַקְרָה
אֲלָא בְּרוּחַ אַחַת אִו בְּב' רוּחוֹת זֶה שְׁלֹא כְּנֻגְדַת זֶה וּשְׁמוּאֵל מוֹדָה לְרַב הֵיכָּא דְּאִיכָּא שְׁם ד'
מְחִיצוֹת כְּגוֹן דְּאִיכָּא לְחֵי בְּרוּחַ רְבִיעִית וְלֹא סָגִי בְּזוֹה דְּבַעֲיָנּוּ שְׁנֵי פְּסוּי בְּזוֹה אֲמַרְיִנּוּ פִּי
תַקְרָה וְכֵן בְּיוֹתֵר מְעֶשֶׂר וְעֵינִין בְּלִשׁוֹן הַתּוֹס' ז"ל בְּסוּפָה דְּף י"ח וּבְלִשׁוֹן הָרַא"ש ז"ל כָּאֵן
וּבְבַעֲהֵם"א שְׁהָאֲרִיכוּ בְּזוֹה וְלְכַאֲוָרָה יֵשׁ לְהַבִּיא רַאִי לְשִׁיטַת רַש"י ז"ל מְהָא דְּפָרִיף הַש"ס
מִשְׁתִּי רוּחוֹת נְמִי נִימָא פִּי תַקְרָה וְלְסַבְרַת הַמְקַשָּׁן מֵיִרֵי בְּזוֹה כְּנֻגְדַת זֶה כְּמַש"כ רַש"י ז"ל
לְעֵיל גְּבִי חֻצָר וְעוֹד לְהָא לִישְׁנָא דְּרַב אֵית לִי פִּי תַקְרָה אֶפִּילוּ בְּיוֹתֵר מְעֶשֶׂר אֲלָמָא דְּפִי
תַקְרָה עֲדִיף מַצַּה"פ דְּהָא בַצַּה"פ ס"ל לְרַב דְּלֹא מְהַנִּי בְּיוֹתֵר מְעֶשֶׂר וַא"כ פִּי הֵיכָּא דְּשָׂרִינּוּ
פָּאָה לְעֵינִין שְׁבַת בְּכָל הַרוּחוֹת ה"ה פִּי תַקְרָה אֲלָא דְּהַתּוֹס' הַקְשׁוּ בְּסוּפָה מְהָא דְּעֵלִי' ע"ג
שְׁנֵי בְּתִים דְּלִית לָהּ לְרַבָּנָן פִּי תַקְרָה בְּשִׁנֵּי רוּחוֹת זֶה כְּנֻגְדַת זֶה וְלֹא נִיחָא לָהּ לְחַלְקַת בֵּין
רַה"ר לְכַרְמְלִית וּלְפַמ"ש דְּפִי תַקְרָה עֲדִיף מַצַּה"פ שְׁפִיר יֵשׁ לְחַלְקַת בֵּין רַה"ר לְפְרָמְלִית
כְּמוֹ בַצַּה"פ דְּבַרֵּה"ר בְּעֵינִין דְּלִתּוֹת וּבְפִתּוֹת לְכַרְמְלִית סָגִי בַצַּה"פ אֶפִּילוּ בְּשִׁנֵּי רוּחוֹת
וּבְזוֹה מִיִּנְשָׁב נְמִי הָא דְּמוֹדָה אַבְיִי בְּסוּפָה הֵיכָּא דְּהָיוּ מְפּוֹלְשׁ פִּי הֵיכָּא דְּפָאָה לֹא מְהַנִּי
בְּסוּפָה כְּמַש"כ לְעֵיל בְּשִׁם הָר"ן ז"ל וְנִרְאָה מְדַבְּרֵי רַש"י ז"ל דְּלֹא בְּעֵינִין שְׁתַּהֲא קוּרָה
רְחֻבָּה ד' אֲלָא בְּטַפַּח סָגִי כְּמוֹ קוּרָה דְּעֵלְמָא וּכְבָר הַקְשׁוּ הַתּוֹס' לְעֵיל מְהָא דְּקִי"ל קוּרָה
מִשׁוּם הֵיכָּא ע"כ כְּתִבוּ דְּלֹא אֲמַרְיִנּוּ פ"ת מַה"ת אֲלָא בְּרַחֲבָה ד' וְעֵינִין תּוֹס' לְעֵיל דְּף פ"ו

ע"ב ד"ה גזון טרא ומה"ת אפי' לשמואל אַמרינו פ"ת ולהכי מהני בכלאים בית שחציו מקורה כו' ומדרבנן קאמר שמואל דבעינן שם ד' מחיצות ולפ"ז נראה דמה"ת מהני גם בכל הרוחות כמו צה"פ ואין להקשות לפ"ז אמאי לא מוקים הש"ס הא דאב"י גבי אכסדרה אפילו בשמואל ובסנפיה הקילו כמו במחיצה תלוי' אליבא דר' יוסי.

דר' יוסי יחידאה היא ולדין סנפיה פשבת לכל דבריו והתוס' הקשו לשיטתם ז"ל מאי פריה משתי רוחות נמי דילמא מיורי בזה פנגד זה והא לא קשיא דהא מתני' ר' יהודה איירי בה ולר' יהודה אַמרינו פי תקרה אפילו בשתי מחיצות לקמן במתני' דגשרים המפולשים וא"כ אליבא דאמאי אסורין לשבת הבאה אלא דלפ"ז מאי פריה הש"ס מי אית לי' לשמואל פי תקרה דילמא שמואל אליבא דר' יהודה קאמר ומשום ר"י נקט ב' רוחות וי"ל וע' ריטב"א ז"ל בזה דברים ברורים וע"כ צ"ל פן דאל"ה תיקשי אמאי קשרי ר' יהודה לאותו שבת אפילו נפרצה לרה"ר כדמשמע לקמן פיון דליכא אלא ב' מחיצות ובשלמא בהא דמוקי לה שמואל ביותר מעשר לא תיקשי דזה אינו אלא מדרבנן וכן נפרצה בקרו זוית אבל מפולש משתי רוחות ליכא מחיצות כלל ופשיטא דאסור אפילו לאותו שבת אלא ע"כ לר' יהודה קאמרי וא"כ לר' יהודה מותר אפילו לשבת הבאה ולא מסתבר לומר דאפילו היכא דליכא מחיצות כלל אמר ר' יהודה הואיל והותרה הותרה וראיתי בדברי הרמב"ם ז"ל בפ"ז מה' שבת דר' אהרן נפלאה מאוד שכתב אכסדרה בבקעה מותר לטלטל בתוכה אע"פ שהיא בת ג' מחיצות ותקרה אַמרינו פי תקרה יורד וסותם והזרק לתוכה פטור קדין מבוי שיש לו קורה עכ"ל שמעינן מדבריו ז"ל דהא דאמרינו פ"ת כו' אין זה מחיצה מדאורייתא ותמיה גדולה היא זו חזק דא"כ מאי פריה הש"ס משתי רוחות נמי נימא פ"ת והשתא פיון דאין לזה אלא דין קורת מבוי פשיטא דלא מהני אלא מרוח אחת כמו קורת מבוי ועוד אמאי אַמרינו פ"ת אפילו ביותר מעשר פיון דאין לה אלא דין קורה ועוד מאי קאמר הש"ס אב"י כרב פיון דלרב נמי לאו מחיצה היא א"כ לענין סנפיה פשיטא דלא אַמרי' כלל פי תקרה ולמאי איצטריך הש"ס למימר אליבא דרבא ע"כ לא קאמר כו' אלא דהני מחיצות לאכסדרה עבידין בלא"ה נמי א"ש רבא כרב ועוד תיקשי מהא דמתני' לענין פלאים בית שחציו מקורה כו' גפנים פאן מותר לזרוע פאן וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפ"ז מה' פלאים והשתא פיון דלאו מחיצה היא זו אמאי מהני לענין פלאים ולא מצאתי פעת מי שעמד ע"ד ז"ל בזה ועוד יש לדקדק לדבריו ז"ל למה אמרו קורה ד' מתיר בחורבה ובמים פיון דלאו מחיצה היא בטפח סגי וסמך לדבריו ז"ל נראה מהא דמשמע בסוגיין דרב נמי ל"ל פי תקרה אלא במחיצה רביעית ש"מ דדין קורה יש לה וכן מהא דלחזד לישנא לא מהני אלא בעשר ודו"ק היטב בכל הנ"ל ועיין מש"כ לעיל דף פ"ו גבי הא דקורה ד' מתיר בחורבה ובמים ועיין ריטב"א ז"ל שכ' דהיכא דאיכא גפופי לכ"ע אַמרינו פי תקרה ביותר מעשר ע"ש: דף צה ע"א גמרא ושמואל אמר הלכה כר' יהודה ומסיק הש"ס בנפרצה לכרמלית ויש לדקדק א"כ מאי איירי דקאמר שמואל לעיל בכותל חצר שנפל זה מטלטל עד עיקר מחיצה דהתם איתנהו למחיצות הא הקא אמר שמואל אפילו בליתנהו למחיצות אַמרינו הואיל והותרה הותרה ולשיטת בעהמ"א ז"ל שם יש ליישב קצת ולפ"ז הא דס"ל לרבה הואיל והותרה הותרה באיתנהו למחיצות מרב הונא ורב יהודה שמיע לי' ולא משמואל דשמואל אית לי' אפי' בליתנהו למחיצות וק"ל: שם משנה הבונה עלי' כו' בגמרא משמע דטעמא

דְּרִישָׁא דר' יְהוּדָא הוּא מְשׁוּם פִּי תַקְרָה כְּמוֹ שְׂפִי רִשְׁ"י ו"ל וְכֵן פֶּתַב הֶרִיטְבָּ"א ו"ל וַאֲ"כ מוֹכַח מִפְּאֵן דְּקוּרָה לְחוּד וְפִי תַקְרָה לְחוּד דְּבִקוּרָה אֶפִּילוּ לר' יְהוּדָא לָאוּ פְלוּם הוּא דְמַזְזָה מוֹכַח הַש"ס דר"י אֵית לִי שְׂתֵי מְחִיצוֹת דְּאוֹרֵייתָא וְגַם מְזַה תִּיקְשִׁי עַל הֶרֶמְב"ם ו"ל וְאִין לְזִמְר דר"י ס"ל דְּאֶמְרִינֵן פִּי תַקְרָה אֶבְל רַבְּנֵן פְּלִיגִי עֲלֵי א"כ דִּילְמָא ס"ל לר"י דְּקוּרָה נְמִי מְחִיצָה הִיא וּמֵאִי מוֹכַח הַש"ס מְהָא דִּיתֵר ע"כ וְעוּד דְּרַבְּנֵן נְמִי לָא פְּלִיגִי אֶלָּא מְשׁוּם דְּאֵתוּ רַבִּים וּמְבַטְלֵי מְחִיצָה פִּי הֵיכָא דְצַה"פ נְמִי לָא מְהַנִּי לְדִידְהוּ אֶבְל הֵכָא דְלָא דְרָסִי לֵה רַבִּים שְׂפִיר אֶמְרִינֵן פִּי תַקְרָה אֶפִּילוּ לְרַבְּנֵן דְּמְחִיצָה הִיא וּמִטְעַם זֶה אִין לְהוֹכִיחַ דְּלָא אֶמְרִינֵן פִּי תַקְרָה מֵה"ת מְהָא דְּאֶמְרִינֵן בְּשַׁבַּת הַזּוֹרֵק בְּרַה"ר מְקַנְרָה פְּטוּר לְפִי שְׂאִין דּוּמָה לְדַגְלִי מְדָבֵר וְאִי אֶמְרִינֵן פִּי תַקְרָה תִּיפּוֹק לִי מְשׁוּם פִּי תַקְרָה וְהִינּוּ מְשׁוּם דְּהֵתָם אֵתוּ רַבִּים וּמְבַטְלֵי מְחִיצָה וּבִירוּשְׁלַמִּי בְּמַתְנִי' פְּלִיגִי בְּרַה"ר מְקַנְרָה מְהָא טַעְמָא וּמְפָרֵשׁ הֵתָם דְּבָרֵי חֲכָמִים דְּאִין בְּזַה אֶלָּא אִיסוּר בְּלִבְד אֶבְל לָא חֵיּוּב חֲטָאת ע"ש: הִדְרֵן עֲלֵךְ פְּרָק פֶּל גַּגּוֹת וּבַעֲזָה נְתַחִיל לְפָרֵשׁ פ' הַמוֹצֵיא תְּפִילִין ע"ב גְּמָרָא לִימָא תְּנֵן סְתָמָא דְּלָא כר"מ כו' מִפְּאֵן קָשָׁה לִי עַל הֶרֶן ו"ל בַּפ' כָּל כְּתָבֵי שְׂכ' וְאֶפְשָׁר דְּרַבְּנֵן נְמִי מוֹדוּ דְּלַרְה"ר אִיסוּר לְהֶרְבּוֹת מְלַבּוּשִׁים מְשׁוּם דְּהֵנִי מְשִׁאוּי אֶלָּא דְּלָא גְּזָרִי דִּילְמָא אֵתִי לְאֶפּוּקִי לַרְה"ר וְהֵכָא מוֹכַח בְּהֵדְיָא דְּלַר"מ אֶפִּילוּ לַרְה"ר מִן תֵּר וְחֲשִׁיב דְּרָף מְלַבּוּשׁ וְדוּחַק לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי ו"ל דְּמְדַרְבְּנֵן קְאָמֵר ע"ש דְּלִשְׁנֵינּוּי' ו"ל לָא מְשַׁמַּע הֵכִי וְכֵן יֵשׁ לְתַמּוּהָ עַל מַה שְׂכ' הַכ"מ ו"ל בַּפ' כ"ג מֵה' שַׁבַּת בְּדַעַת הֶרֶמְב"ם ו"ל דְּסִיפָא דְּמַתְנִי' דְּלוֹבֵשׁ וּמוֹצֵיא וּפּוֹשֵׁט הֵם דְּבָרֵי ר' יוֹסִי וְת"ק לָא ס"ל הֵכִי וְהֵכָא מְפּוֹרֵשׁ דְּדְּבָרֵי ר"מ הֵם.

שׁוּב מְצִאתִי בְּבִיאוּרֵי הַגָּאוֹן ו"ל שְׁתַּמָּה עַל הַכ"מ בְּזַה. אֶלָּא מְשַׁמַּע מִפְּאֵן כְּמוֹ שְׁנַרְאָה מְלִשׁוֹן רִשְׁ"י ו"ל שֵׁם דְּכַוְלָה מַתְנִי' ר"מ הִיא וְר' יוֹסִי פְּלִיג אֶתְרַנּוּיָהּ בֵּין דְּלוֹבֵשׁ כָּל מַה שְׂיָכוּל לְלַבּוּשׁ בֵּין אֵהָא דְּלוֹבֵשׁ וּמוֹצֵיא וּפּוֹשֵׁט וְעֵינֵן מְהַרְשָׁ"א ו"ל שֵׁם וּבְתוּי"ט ו"ל שֵׁם וְדו"ק: שֵׁם גְּמָרָא הֵכָא דְּבַחוּל נְמִי זוּג אֶחָד אִין כו' פִּירִשְׁ"י ו"ל דְּקַסְבֵּר שַׁבַּת זְמַן תְּפִילִין וּמְשׁוּם הַצְּלָה לָא שְׁרִינֵן טְפִי כו' וְע"ז סוֹבֵב הוּלָף כָּל שִׁיטַת רִשְׁ"י ו"ל דְּלָמְ"ד שַׁבַּת זְמַן תְּפִילִין לָא שְׁרִינֵן טְפִי מְזוּג אֶחָד מְשׁוּם הַצְּלָה וְהַתּוֹס' ו"ל הַקְּשׁוּ ע"ז דַּא"כ הֵנִי מְצִי לְמִימֵר דַּכ"ע שַׁבַּת זְמַן תְּפִילִין וְר"ג סוֹבֵר דְּמְשׁוּם הַצְּלָה שְׁרִינֵן טְפִי וְלֵהֵכִי כְּתָבוּ דְּלָמְ"ד שַׁבַּת זְמַן תְּפִילִין אִיפָא בַּל תּוֹסִיף יֵשׁ לְדַקְדַּק לְדְּבָרֵיהֶם ו"ל מֵאִי פְּרִיף הַש"ס לִימָא תְּנֵן סְתָמָא דְּלָא כר"מ וְרָבָא לָמָּה לִי לְשִׁנּוּי מְשׁוּם דְּרָף מְלַבּוּשִׁי בְּחוּל תִּיפּוֹק לִי מְשׁוּם בַּל תּוֹסִיף אֶלָּא דְּלַרְש"י ו"ל נְמִי קָשָׁה אֶפִּי שַׁבַּת לָאוּ זְמַן תְּפִילִין נְמִי לָא שְׁרִינֵן אֶלָּא דְּרָף מְלַבּוּשׁ בְּחוּל וְהִי נְרָאָה לְזִמְר דְּטַעְמֵי דְּר"ג דְּאֶמֶר שְׁנִים שְׁנִים הוּא כְּדִי לְמַעַט בְּהִילּוּכָא וְנָה אִינוּ אֶלָּא אִי שַׁבַּת לָאוּ ז"ת וְאֶפִּי זוּג אֶחָד לָאוּ מְלַבּוּשׁ גְּמוּר הוּא אֶלָּא דְּרָף מְלַבּוּשׁ ע"כ שְׁרִינֵן אֶפִּילוּ שְׁנִים דְּרָף מְלַבּוּשׁ כְּדִי לְמַעַט בְּהִילּוּכָא וְע"כ צ"ל כֵּן דְּהָא דְּקַא רָבָא דְּקָאֵמֵר דְּרָף מְלַבּוּשׁוֹ כְּחוּל שׁוֹי רַבְּנֵן וְזוּג אֶחָד אִין כו' הִינּוּ לָמְ"ד שַׁבַּת זְמַן תְּפִילִין דְּאִי אֶפִּילוּ לָמְ"ד לָאוּ זְמַן תְּפִילִין לָא הֵנִי דְּרָף מְלַבּוּשׁ אֶלָּא זוּג אֶחָד וְהַשְׁנִי הֵנִי מְשִׁאוּי כְּמוֹ יוֹתֵר מִי"ח פְּלִים לר' יוֹסִי שְׁפַתְבֵּן הֶרֶן ו"ל דְּהֵנִי מְשִׁאוּי א"כ אֵמֵאִי שְׂרוּ ר"ג שְׁנִים שְׁנִים הָא יֵשׁ בְּזַה חֵיּוּב חֲטָאת אֶלָּא ש"מ דְּכָל שְׁהוּא דְּרָף מְלַבּוּשׁ אֶפִּילוּ יוֹתֵר מְפָדִי צָרְכוּ שְׂרִי אֶלִּיבָא דְּר"מ וְלֵהֵכִי שְׂרִי לר"ג שְׁנִים שְׁנִים וְהָא דְּאֶמֶר רָבָא דְּלָא שְׁרִינֵן אֶלָּא זוּג אֶחָד אֶפִּילוּ לר"מ הִינּוּ מְשׁוּם דְּשַׁבַּת זְמַן תְּפִילִין וְהָא עֲדִיפָא כְּמַש"כ וְהַנְּהָה בַּפ' בְּמָה אֲשֶׁה דָּף נ"ט אֶמְרִינֵן תְּרִי הֶמְיָנָא קְאָמֵרֵת וּפִירִשְׁ"י ו"ל וְתוֹס' ו"ל דְּמָה צִוְרָף יֵשׁ בַּב' תְּגוּרוֹת זַע"ז

ולא דמי להרבה מלבושים וכתבו שם דהוי משאוי וא"כ מ"ש מב' זוגות תפילין דלא הוי משאוי וכו' יש לדקדק למש"כ הר"ן ז"ל אליבא דר"מ דמלבוש שאין בו צנרף הוי משאוי א"כ הא דתנן גבי תפילין ואם יצא אינו חייב חטאת דלא כר' יוסי היא פנין דאין בהם צנרף בשבת ודוחק לומר פנין דבחול יש בהם צנרף חשיב דרף מלבוש אפי' בשבת והי' נראה דגם לר' יוסי כל שהיא דרף מלבוש אפילו אין בו צנרף אין בזה חייב חטאת וכ"ז פתבתי לשיטת רש"י ז"ל להשוות דברי רבא עם הא דמסיק הש"ס דפליגי בזמן תפילין ולזמן תפילין אלא דלהני שינוי' דר"ג נמי ס"ל דשבת זמן תפילין הדק"ל אמאי שרי שנים שנים הא זוג אחד עדיף דהוי דרף מצותו ומזה משמע דלא תליא חד בסברין' אלא למ"ד דהוי תכשיט אפילו למ"ד שבת זמן תפילין מותר להכניס שנים שנים וטעמא דת"ק או משום דס"ל דלא הוי תכשיט כלל אפי' זוג אחד אלא משום דשבת זמן תפילין או לת"ק נמי הוי תכשיט ומשום כל תוסירף לא שרינו אלא חד זוגא ומש"כ רש"י ז"ל איתי איסור כל תוסירף ועביד לה כמשאוי אינו מדקדק כ"כ דבלא"ה אסור משום כל תוסירף וגם ע"ז יש לדקדק היכא מצינו למימר דת"ק ס"ל דלאו תכשיט הוא הא תנן סתמא בפירק במה אשה דאם יצא אינו חייב חטאת ולכ"ע תכשיט הוא ויש ליישב ושיטת התוס' דלא פליגי כלל בתכשיט ולא תכשיט אלא משום כל תוסירף לחוד הוא דאתאן עלה ורש"י ז"ל נמי פתב לתרנוניהו ומה שהוצרך לזה נראה דלא פסיקא לי' איסור דכל תוסירף פנין דלא מכונן אלא פנין דאיכא איסור כל תוסירף בכוננה משוי לה כמשאוי וא"ש בזה מה שדקדקתי לעיל בלשון רש"י ז"ל והשתא לכולהו פירושא אפתי לא יתיישב הא דאמר רבא לעיל לחלק בין זוג אחד לשנים משום דרף מלבוש ובכל הני אוקימתא אחרנייתא לא הוזכר מזה כלל אבל מדברי הרי"ף והרמב"ם ז"ל נראה דסמכו על שינוי' דרבא ומש"ה פסקו כת"ק דזוג אחד אין גם לפי דבריהם דשבת לאו זמן תפילין ועיין תוי"ט ז"ל.

וראיתי לבאר פאן שיטת הירושלמי במתני' פי נפלאה היא והכי אמרינו התם ע"ד דרבנן אינו מחנור הא דשבת לאו זמן תפילין בשבת אינו מחנור מה"ת אלא אסמכתא בעלמא כדאימא התם כל מילי דלא מחנורא כו' ומש"ה לא שרינו אלא זוג אחד דהוי דרף מצותו ע"ד דר"ג מחנור לפטור ומש"ה אמר שנים שנים אמר ר' ירמיה' בשם ר' שמואל שיערו לומר עד מקום שגבהו של ראש מחזיק פ"ו אפילו אי נימא דלר"ג נמי אינו מחנור אפ"ה מותר שנים שנים פנין שהוא מקום תפילין ופריף מעתה אפילו בחול נמי אמר ר' חגי אין בעי מיהב יתבי משמע מזה דליכא כל תוסירף בב' זוגות.

אמר ר' יוסי ובלבד ע"י שנים היינו דנוקא שנים שנים ר' יוסי בשם ר' אבהו ואפי' שנים שנים ואם רוצה להכניסן זוג זוג הרשות בידי הוון בעי מימר ע"ד דרבנן אינו מחנור ע"ד דר' אבהו מחנור והי' נראה להגיה איפכא לר' יוסי מחנור מש"ה דנוקא שנים שנים דהכי עדיף כדאמרינו לקמן ע"ד דר' אבהו אינו מחנור ומש"ה אפילו שנים שנים וכש"כ זוג זוג פנין דאינו מחנור ופריף למ"ד מחנור וביאם בידי ומשני מוטב להביאו דרף מלבוש מוטב לדחות את השבת פעם א' ולא שני פעמים ומש"ה יכניסם שנים שנים אחת תני אחד האיש ואחד האשה הוון בעי מימר מ"ד מחנור דשבת לאו זמן תפילין ואפ"ה שרינו ניחא דאשה נמי שריא אלא למ"ד אינו מחנור ומש"ה שרינו זוג אחד אצל איש אבל אשה נדאי מחנור לפטור כדאמרינו התם מולמדתם אותם את בניכם וא"כ אמאי

שְׂרֵי לְאִשָּׁה אָמַר ר"א מֵאֵן תִּנָּא אִשָּׁה ר"ג דְּתַנִּי טְבִי עֲבָדוּ הִי' מְנִיחַ תְּפִילִין וְלֹא מִיחוּ בְּיָדוֹ וְהִיא אִשָּׁה שְׂוִיבָא בְּמַצְנָה זֹה הָעוֹלָה לָנוּ מִהֶלְכָּה זֹה חֻדָּא דְּלִיפָא בַּל תּוֹסִיף בְּב' זִוְגוֹת וְעֵינַי רִיטְבָא ו"ל מַה שֶּׁהִקְשָׁה מְרִיבֵי הַמִּינִים בְּלוּלָב וְעוֹד דְּאִיפָא מ"ד דְּכָל הַנֵּי דְרָשׁוֹת דְּדַרְשֵׁינָן דְּשַׁבַּת לָאו זְמַן תְּפִילִין אֵינָן אֲלֵא אֶסְמַכְתָּא בְּעֵלְמָא וְעוֹד דְּאִשָּׁה לִכ"ע פְּטוּרָה מִן הַתְּפִילִין מוֹלְמַדְתֵּם וּבְרִייתָא דְאַחַד הָאִישׁ וְאַחַד הָאִשָּׁה הֵינְנוּ מְשׁוּם דְּאֵין מוֹחִין בְּיָדָהּ וּלְפָנֵינוּ יִתְבָּאֵר אִי"ה מַה שֶּׁנִּצְרָךְ מִזֶּה לְסוּגְיָנָן: דָּף צו ע"א תוּס' בַּד"ה יָמִים כּו' וְלִכְאוּרָה אֵין לְהַנִּיחַ תְּפִילִין בַּחוּה"מ כּו' אֲבָל בִּירוּשְׁלַמִי מְשַׁמַּע דְּצָרִיךְ לְהַנִּיחַ כּו' וְעֵינַי בְּבִיאוּרֵי הַגָּאוֹן ר"א ו"ל שְׂדָחָה דְרַב אֲלִיפָא דַר' יְהוּדָא קָאֵי דַס"ל שַׁבַּת זְמַן תְּפִילִין וּלְפַמְש"כ לְעֵיל בְּשִׁטַּת הִירוּשְׁלַמִי דְהָא דְתַנִּינָא אַחַד הָאִישׁ וְאַחַד הָאִשָּׁה אֲתִינָא כַּמ"ד לֹא מִיחוּ בְּיָדָם אֲבָל לֹא לְחִיּוּבָא א"כ לֹא שְׁמַעִינָן כָּלֵל לַר"מ וְר"י דְּשַׁבַּת זְמַן תְּפִילִין וְשִׁפִּיר שְׁמַעִינָן מְעוֹבְדָא דַר' חֲנַנְאֵל דְּצָרִיךְ.

לְהַנִּיחַ תְּפִילִין בַּחוּה"מ אֲפִילוּ לְמ"ד שַׁבַּת וִי"ט לָאו זְמַן תְּפִילִין וְהַתּוֹס' ו"ל בַּמ"ק הִבִּיאוּ רַאִי מִמַּתְנֵי דְכוּתָב אָדָם תְּפִילִין לְעַצְמוֹ וְאֵי לְאַחַר הַמוֹעֵד מַה לִּי לְעַצְמוֹ מַה לִּי לְאַחֲרֵים וְדַחוּ דְהֵתֵם ר"מ וְר"י אֵינְרֵי בְּמַתְנֵיתִין וְהֵם סְבָרֵי דְשַׁבַּת זְמַן תְּפִילִין וְגַם ע"ז ק"ק א"כ אֲמַאי לֹא הִבִּיאוּ הַש"ס לְהוֹכִיחַ הַכָּא מִמַּתְנֵיתִין דַּמ"ק דַּס"ל לַר"מ וְר"י שַׁבַּת זְמַן תְּפִילִין וְהֵי עֲדִיף יוֹתֵר מִלְּהוֹכִיחַ מְדִיּוּקָא דְבְּרִייתָא וְעַל עוֹבְדָא דְרַב חֲנַנְאֵל י"ל דְּהוּא ס"ל כַּת"ק דְּהָכָא דְפְטוּר שַׁבַּת וִי"ט לֹא מְחַנּוֹר הִיא וְלִהְיֵי בַחוּה"מ חֵיב לְהַנִּיחָם וְהִנֵּה הֶרַמְב"ם ו"ל בַּפ"ד מֵהַל' תְּפִילִין כְּתֵב דְּפְטוּר דְּלִילָה יִלְפִינָן מִנְשִׁמְרַת אֶת הַחֻקָּה כּו' וּפְטוּר דְּשַׁבַּת מְוֹלָךְ לְאוֹת וְהוּא דְלֹא כְּמֵאן וִי"ל בְּזֵה דְמִשְׁנַתְּנֵינוּ יֵשׁ קֶצֶת רַאִי לְדַבְרֵי ו"ל דְּלָמָּד דְּהַפֵּל יִלְפִינָן מִנְשִׁמְרַת א"כ כִּי הֵיכָא דְאִיפָא אִיסוּרָא לְהַנִּיחַ בְּלִילָה לַר"א בְּעֵשָׂה וְלַר"י בְּלֹא ה"נ דְּאִיפָא אִיסוּרָא בְּשַׁבַּת וְא"כ אֲמַאי שְׂרִינָן לְהַכְנִיסָן זִוּג זִוּג כִּינּוּ דְאִיפָא אִיסוּרָא אֲלֵא ש"מ דְּסַתְמָא דְמַתְנֵי יִלְיָף מְלָךְ לְאוֹת אֲלֵא דִי"ל דְּשִׁלָּא בְּכַוְנָה לִיכָא אִיסוּרָא וְכֵן מְשַׁמַּע בְּמַנְחוֹת פ' הַקּוֹמֵץ אַף קָשָׁה א"כ הָא דְפְלִיגֵי הֵתֵם ר"א וְר"י אֵי עוֹבֵר בְּעֵשָׂה אוּ בְּלֹא תִּפְוֹק לִי מְשׁוּם בַּל תּוֹסִיף כִּינּוּ דְמִיִּירֵי ע"י כִּינּוּ דְוּוּקָא וּלְפָנֵינוּ יִתְבָּאֵר עוֹד אִי"ה בְּדִין בַּל תּוֹסִיף: שָׁם גְּמָרָא הַנִּיעוֹר בְּלִילָה רְצָה חוֹלֵץ רְצָה מְנִיחַ כּו' יוֹנְתָן הַקֵּיטוּנִי אוֹמֵר אֵין מְנִיחִין תְּפִילִין בְּלִילָה מְכָאן מְשַׁמַּע דְּלָמָּד לִילָה לָאו זְמַן תְּפִילִין אִיסוּר לְהַנִּיחָן בְּלִילָה אֲפִילוּ אִם הֵם עַל רֵאשׁוֹ מִבְּע"י וְהֶרַמְב"ם ו"ל לֹא כ' כֵּן וְגַם בְּמַנְחוֹת צ"ע לְפִי שִׁיטָתוֹ וְאֵין כָּאן מְקוּמוֹ: שָׁם גְּמָרָא מִיכָל בֵּית כּוֹשֵׁי הֵיטָה מִנְחַת תְּפִילִין וְלֹא מִיחוּ בָּהּ חֲכָמִים ש"מ דְּלֹא מְצָוָה שְׁהַזְמִן גְּרָמָא הִיא וּפְיָרְשׁוּ ו"ל דַּאֲל"ה הֵנִי כְּמוֹסַפַּת עַל הַתּוֹרָה וְהַתּוֹס' חֲלָקוּ עָלָיו מַהָּא דְהִלְגֵי הַמְלַכָּה שִׁישְׁבָּה בְּסוּפָה וּפִי' הֵם דְּהִטְעִים הוּא מְשׁוּם גּוֹף נָקִי וְהִנֵּה יֵשׁ לְדַקְדָּק לְדַבְרֵיהֶם ו"ל בְּמַאי פְּלִיגֵי ר' יְהוּדָא וְר' יוֹסִי דְלַתְרַוְנֵיהוּ יְכוּלָה אִשָּׁה לְהַחְמִיר עַל עֲצָמָה בְּכָל הַמְצוֹת וְלֹא פְּלִיגֵי אֲלֵא בְּמְצוֹת שִׁישׁ בְּהֵן חֲשִׁשׁ עֲבִירָה וְע"כ אֵין זֶה אֲלֵא מְדַרְבְּנָן וְא"כ לֹא שְׂוִיבָא פְּלוּגְתֵיהוּ כָּלֵל לְעַנְנָן אֵי חֲשִׁיב תְּכַשִּׁיט לְאִשָּׁה וְכִי מְשׁוּם דְּלַמַּר מְדַרְבְּנָן אִיסוּרָה לְהַנִּיחַ תְּפִילִין לֹא יִחְשַׁב תְּכַשִּׁיט וְלַמַּר יִחְשַׁב תְּכַשִּׁיט כִּינּוּ דְמַדְאוּרֵייתָא שְׁנֵיהֶם שְׁוִין וְעוֹד בְּעֵיקָר פְּלוּגְתֵיהוּ גַבִּי סְמִיכָה לֹא מְסַתְּבַר לְמִימַר דְּבַדְרַבְּנָן פְּלִיגֵי אֲלֵא הָעֵיקָר נִרְאֶה דְבָהָא פְּלִיגֵי ת"ק סְבַר דְּהַתּוֹרָה פְּטָרִינָהּוּ לְגַמְרֵי וְלֹא שְׂוִיבָא נְשִׁים כָּלֵל בְּכָל מְצוֹת שְׁהַזְמִן גְּרָמָא וְאִם מְחַמְרַת עַל עֲצָמָה עוֹבְרַת עַל בַּל תּוֹסִיף כְּמוֹ הָאִישׁ אִם מוֹסִיף עַל הַמְצוֹת שְׁנֵאֲמָרוּ לְמַשָּׁה כְּמַבּוֹאֵר בְּדַבְרֵי הֶרַמְב"ם ו"ל בַּה' מְמָרִים אִם ב"ד אוֹמְרִין עַל

בְּשֵׁר עוֹף בְּחֵלֶב שֶׁהוּא אָסוּר מֵה"ת הָרִי זֶה בַּל תוֹסִיף וְכַמְעַשְׂה דְשִׂאוּל ע"ה ור"י ור"ש סְבָרִי דֵּהתוֹרָה לֹא רָמִי עֲלֵיהוּ בְּחֻבָּה כֹּל הֵנִי מְצוֹת אֲבָל אִם תִּרְצֶה לְקַיְיֵמוֹ הַרְשוּת בְּיַדָּהּ וְגַם הִיא שְׂיִיכָא בְּהֵן וּאפ"ל דר' יוֹסִי אֲזִיל בְּשִׂיטַת ר"ש חֲבֵרָן דְּדַרְרִישׁ טַעְמֵי דְקָרָא דְמַה שֶׁפְּטָרָה הַתוֹרָה אֶת הַנְּשִׂים מֵאֵלּוּ הַמְצוֹת הֵינּוּ מִשּׁוּם שֶׁהֵם מְשׁוּעָבֹדוֹת לְבַעֲלֵיהֶם אֲבָל מ"מ שְׂיִיכָא בְּהֵן וְכִי תִשְׁמַרְם אֵין זֶה בַּל תוֹסִיף וְהִשְׁתָּא פְּלִיגִי בְּדִאֲוִרְיִתָא דְמִדְאֲוִרְיִתָא גִּיתָן לְהֵם רְשׁוּת לְקַיְיֵמוֹ וְהוּי דוּמְיָא דְהָא דְאֲמַרְיֵן בְּפִסְחִים נְשִׂים בְּפִסְחָא רְשׁוּת מְרִיבּוּן דְקָרָא וְאֵין לְהַקְשׁוֹת לִפ"ז לְמָה לִי קָרָא הֵתָם בְּפִסְחָא דְהוּי רְשׁוּת תִּיפּוּק לִי דְהוּי פְּכָל מְצוֹת דִּי"ל דְּפִסְחָא שְׂאֵנִי דְבַעֲיֵן שְׂיִהֵן נֶאֱכָל לְמַנּוּיָו וּמִש"ה אֵיפָא מ"ד דְאֲפִילוּ רְשׁוּת לֹא הוּי וְאֲסוּרִין בְּפִסְחָא וּבְחֻגִיגָה בְּהָא דְאֲמַר ר' יוֹסִי לֹא שֶׁהִסְמִיכָה בְּנְשִׂים מִשְׁמַע דְּטַעְמָא דַּת"ק מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ דֵּהנְשִׂים מְחַוִּיבּוֹת וְיִהְיֶה בְּגֵדָר בַּל תוֹסִיף כַּמִּש"כ הֶרַמְבַּם וְ"ל וְהֶרַאב"ד וְ"ל חֵלֶק עָלָיו שֵׁם בַּה' מְמַרִים וְכַתֵּב הַכ"מ וְלֹא יִדְעָתִי טַעְמוֹ וְהִטַּעַם מְבֻנָּאָר בְּשִׁלְטֵי הַגְּבוּרִים בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה דְלִיכָא בַּל תוֹסִיף אֲלָא כְּמוֹ ב' זִוגוֹת תְּפִילִין אוֹ חֲמֵשׁ פְּרָשְׁיֹת אֲבָל שֶׁלֹּא בְּמַקּוֹם תְּפִילִין לִיכָא בַּל תוֹסִיף וְעַיִן מְהַרְשֵׁ"א וְ"ל שֵׁם בַּר"ה ע"ד רִש"י וְ"ל וְהוּא פְּלִאֵי וּלְפִי הַנְּרָאָה הָא דְבְּשֵׁר עוֹף בְּחֵלֶב הוּי דוּמְיָא דְתְּפִילִין שֶׁלֹּא בְּזַמָּן דְּעוֹבֵר עֲלֵיהֶם וְה"ה נְשִׂים בְּתְּפִילִין כִּינּוֹן דְאֲנָשִׁים חַיִּיבִים אִם יוֹרוּ ב"ד דְנְשִׂים נְמִי חַיִּיבִים וְנִדְאֵי הוּי בַּל תוֹסִיף אֲבָל אִם יַעֲשׂוּ לְעַצְמָן אֵיזָה דְבָר חֲדָשׁ לְחֻקֵּי אֵין זֶה בְּכָלֵל בַּל תוֹסִיף דְלֹא תוֹסִיפוּן עַל הַדְּבָר כְּתִיב אֲלָא הוּא דְרַף הַחִיצוֹנִים וּמַעֲשֶׂה דְשִׂאוּל בְּמִלְחָמָה עֲמֵלֶק הָא דְקָרוּ לָהּ חֲכָמִים בְּאֵל תוֹסִיף הוּא מִשּׁוּם דְּדַרְשׁ ק"ו וְהַדְּבָר הַזֶּה צ"ע בְּש"ס וּפּוֹסְקִים עַכ"פ הֶעֱיָקֵר נְרָאָה בְּזֶה כְּשִׂיטַת רִש"י וְ"ל דְּטַעְמֵי דַּת"ק הוּא מִשּׁוּם דְּיֵשׁ בְּזֶה חֲשֵׁשׁ בַּל תוֹסִיף וּלְפ"ז פְּלִגְוִינֵיהוּ הוּי פְּלִלָא לְכָל מְצוֹת שֶׁהֵזְמִן גְּרָמָא דְלִשְׂיטַת הַתּוֹסֵ' דִּילְמָא גְּבִי תְּפִילִין מוֹדָה ר' יוֹסִי דְיֵשׁ לְמַחֲוֹת מִשּׁוּם דְלֹא זִהִירִי בְּהוּי וְעַיִן בְּרִיטְב"א וְ"ל מִש"כ בְּשֵׁם הֶרַמְבַּ"ן וְכַתְּבוּ הַתּוֹסֵ' בַּד"ה דִּילְמָא דְבִרְכַּת הַנְּשִׂים בְּמְצוֹת שֶׁהֵזְמִן גְּרָמָא תְּלִיָא נְמִי בְּפִלּוּגְתָא דַּר' יְהוּדָא וְר' יוֹסִי וְלֹא הִבְנִיתִי הָא לְשִׂיטְתָן בְּשִׂאָר מְצוֹת ר' יְהוּדָא נְמִי מוֹדָה דִּיכּוֹלִין לְהַחְמִיר עַל עַצְמָן וְעַיִן בְּדַבְרֵי הָרֵא"ש בְּקִידוּשֵׁין שַׁכ" דְּטַעְמָא דַּמ"ד דְּיֵשׁ לְמַחֲוֹת בְּנְשִׂים הוּא מִשּׁוּם הַבְּרָכָה וְזֶה דְלֹא כְּשִׂיטַת הַתּוֹסֵ' וְקָשָׁה לְדַבְרֵי וְ"ל הָא בְּסִמְכָה וְנִדְאֵי לֹא בִּירְכוּ כִּינּוֹן דְלֹא הוּי בְּאֶקְפִי יְדִיָּהוּ וְא"כ בְּמֵאֵי קְמִיפְלִגִי הֵתָם אֲבָל לְשִׂיטַת רִש"י וְ"ל שֶׁפִּיר תְּלִיָא דִּין בְּרָכָה בְּמַחֲלָקוֹתֵן אֲלָא דֵּהתּוֹסֵ' הִקְשׁוּ הִיכָא יְכוֹלִין לְמִימַר וְצוּנּוֹ וְע"כ צ"ל בְּזֶה כַּמִּש"כ הָר"ן וְ"ל בַּר"ה דְּצוּנּוֹ קֵאֵי אֲפִלְלוֹת יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּה רֹב הַפּוֹסְקִים פְּסָקוּ כַּר' יוֹסִי דְרְשׁוֹת לְנְשִׂים לְקַיְיֵם כֹּל מְצוֹת שֶׁהֵזְמִן בְּמַבְּנָאָר בַּש"ע בַּה' ר"ה דְאֵין מְעַפְכִּין אֶת הַנְּשִׂים מִלְתְּקוּעַ וְהוּא כַּר' יוֹסִי וְא"כ קְשִׂיָא לִי מְהָא דְכָתֵב רַמ"א וְ"ל דְיֵשׁ לְמַחֲוֹת בְּנְשִׂים לְהַנִּיחַ תְּפִילִין וְהוּא דְלֹא כַּר' יוֹסִי וְדַעַת רַמ"א וְ"ל בַּה' ר"ה דְאֲפִילוּ בְּרוּכֵי יְכוֹלִין לְבָרַף וְע"כ הוּא כַּר' יוֹסִי וְלִזְנָה י"ל דְּמִטַּעַם חוּמְרָא כְּתִב כֹּן אֶפְתִּי קָשָׁה עַל הָא דְכָתֵב הַמ"א בְּסִי' ש"א דְאֲשָׁה אֲסוּרָה לְהַכְנִיס זוּג וְזוּג וְאֵמֵאֵי כִּינּוֹן דְּפִסְקִינּוֹן כַּר' יוֹסִי הוּי תְּכַשִּׁיט אֲפִילוּ לְאִשָּׁה וְהָכִי אֲמַרְיֵן לְהַדְיָא בְּסוּגִינּוֹן וְכֹן מִש"כ שֵׁם דְאֲשָׁה שְׂיִצְאָה בְּטִלִית מְצוּנֵי צִיָּת חַיִּיבַת חֲטָאֵת ג"כ צ"ע וּמְהָא דְלֹא כְּתִבוּ הָרִי"ף וְהֶרַמְבַּ"ם וְ"ל הָאֵי דִינָא דְאֲחַד הָאִישׁ וְאֲחַד הָאִשָּׁה נְרָאָה דַּס"ל דְלֹא כַּר' יוֹסִי אֲבָל בְּסוּף הַל' צִיָּצִית כְּתִב דְּבָכָל מְצוֹת שֶׁהֵזְמִן גְּרָמָא אֵין מְמַחִים בְּנְשִׂים אִם יְקַיְיֵמוּ וְזֶה כַּר' יוֹסִי וְדוֹחֵק לֹאמַר דְאֲזִיל בְּשִׂיטַת הַתּוֹסֵ' דְבִשְׂאָר מְצוֹת גַּם לַר' יְהוּדָא אֵין מוֹחִים בְּיָדָם וְצ"ל דַּס"ל דְלְמַסְקָנָא מוֹקְמִינּוֹן הָא דְאֲחַד אִישׁ וְאֲחַד הָאִשָּׁה מִשּׁוּם

דשבת ז"ת א"כ למאן דאמר לאו ז"ת לא הוי תכשיט לאשה אפילו לר' יוסי פינן דרשות
הוא ובה יש ליישב גם דברי המ"א ז"ל ועיין בשלטי הגבורים בר"ה שכתב דהנחת
תפילין בנשים הוי דרף החיצונים ולא נדעתי זו מנין לו ודו"ק היטב ועיין מהרש"א ז"ל
מש"כ בזה.

שוב ראיתי בבבאורי הגאון ר"א ז"ל בסי' ל"ה שהעיר על דברי רמ"א ז"ל ע"ש: ע"ב
תוס' בד"ה לא ס"ד ע"ש מה שהקשה הר"יט מנין ותירץ הר"י ז"ל דע"כ מתני' דברכות
ס"ל דלא אמרינן נשים סומכות רשות ע"ש.

ויש לדקדק א"כ מאי פריף הש"ס התם פשיטא דילמא הא קמ"ל דמוחין בידם וכמש"כ
התוס' דמש"ה נקט קטנים ולפמש"כ לעיל יש ליישב קושיות הר"יט דע"כ לא בעי הש"ס
למימר דטעמין דר"מ משום רשות נמי הוי תכשיט היינו משום דלא מציינו מי שסובר
דשבת זמן תפילין א"כ מסתבר למימר דטעמין דר"מ משום רשות הוא ולא למיעבד
פלוגתא חדשה אבל למסקנא דר' יהודא ע"כ ס"ל שבת זמן תפילין א"כ עדיף לו למימר
דר"מ נמי הכי ס"ל ומש"ה מתיר באשה ולא מסתבר לי' למימר לפי המסקנא דמשום
רשות הוי תכשיט לאשה ומפאן יש סמך לדברי הרמב"ם ז"ל שלא כ' הא דאחד האיש
ואחד האשה וכמש"כ לעיל: שם גמרא אמר רבא וכי אדם טורח לעשות קמיע פמין
תפילין ועיין תוס' ז"ל וביאור דבריהם דא"א לומר דהשתא ס"ד דהכל איירי במקושרות
א"כ ישנות נמי דילמא קמיע הם ואי ישנות היינו מקושרות וחדשות שאינן מקושרות
א"כ היינו דתני אבנה דשמואל ומנ"ל דטעמא משום חשש קמיע דילמא טעמא משום
קשירה היא וכדמסיק הש"ס אלא ש"מ דהוי ס"ד דהכל איירי אפילו באינן מקושרות
וישנות מותרות משום דניכר הקשר וכו' היא ונדאי לא טרח וחדשות אסורות משום
קמיע ולפ"ז לא חיישינן כלל לאיסור קשירה ולמסקנא חדיש אבנה דשמואל דישנות
היינו מקושרות ונוקא והשתא מציינו למימר דכ"ע ס"ל לא טרח אלא טעמין דר' יהודא
משום איסור קשירה והא דלא עניב לה או משום דעניבה פסולה בתפילין או משום דר'
יהודא לטעמין דעניבה גופא קשירה היא והק' בתוס' אטו רב חסדא לא ידע דלר"י עניבה
קשירה מעלייתא היא ולפי שיטת הר"י ומהרמב"ם ז"ל דכל שאינו מעשה אומן אין בזה
איסור מה"ת א"כ הא דאמר ר' יהודא ובלבד שלא יענבנו הוא מדרבנן לא תיקשי כ"כ.

ויש לדקדק בהא דתני אבנה דשמואל חדשות יש בהן רצועות ולא מקושרות וכי אין בהן
רצועות מה דינן ולולי ד' התוס' ז"ל ה' נראה דלמאי דס"ד הוי טעמא דישנות מותרות
משום דאין דרף קמיע להתנישן כ"כ והשתא דתני אבנה דשמואל דכל שהן מקושרות
הם בכלל ישנות אף דחדשות הם מוכח מזה דלכ"ע לא טרח והר"י ומהרמב"ם ז"ל פתבו
להלכה דטעמא דחדשות אסורות היינו משום חשש קמיע ועיין בעה"מ ז"ל והמלחמות
ז"ל כתב דמכח סתמא דמתניתין דפוטר בחדשות פתבו פן דלא מסתבר למימר דמתניתין
אתיא כר"י דעניבה קשירה מעלייתא היא והגאון ר"א ז"ל כתב דא"כ הוי ליה למיתני
דצריך להחשיף עליהם ועיין בריטב"א ז"ל ועיין בפ' המשניות ובירושלמי אמרו הטעם
בחדשות משום דאינן בדוקות ולשיטת התוס' דילן צ"ל כמש"כ התוס' לעיל לענין חוטי
הציצית אם מצאן לא חיישינן שפא שלא מן המומחה הם ה"נ גבי תפילין אם מצאן אין
צריכין בדיקה ודו"ק.

שוב ראיתי בתוס' מנחות דף מ"ב ש'הרגישו בזה וכתבו שם דרוב מצוין אצל תפילין מן מחים הם ועוד כתבו דמשום בזיון תפילין לא התמירו וע"ז קשה דאדרבה יש להתמיר לענן שבת פי היכי דתנישין דילמא קמיע הוא: דף צז ע"ב גמרא ר"ש אומר וכן בנו נותנו לתבירו לפי פשט המשנה נראה דהא דתנו וכן בנו כו' דברי ר"ש הם שאמר דהא עדיפא מלהוליכו פחות מד' אמות וא"כ יש לדקדק על פסקי הרא"ש דלענן תפילין פסק כת"ק דמוליכין פחות מד' אמות ובהא דבנו כתב דנותנו לתבירו ותבירו לתבירו אבל הרמב"ם ו"ל פסק לכולהו תשנתא בפ' י"ט מה' שבת ונראה שדעתו ו"ל דכל חד מודה לתבירו דאם אי אפשר בתדא תשנתא יעשה תשנתא אחריתי ועיקר מחלקותו היכא דאפשר בשניהם הוי עדיפא אלא דבפ' י"ב כתב דהא דתבירו לתבירו שרי אפילו לדבר הרשות וכתבו מפרשי דבריו דסמך אדר"י ותקמים לא פליגי אלא אחוץ לתחום ולאוקימתא דרב יוסף דמוקי לה בש"יירא אין ראיה ועיין לעיל בפ' בפל מערבין גבי הא דנתנו בשדה אין עירובו עירוב: שם גמרא בנו מאי בעי התם עיין בריטב"א ש"כ דלאו במקום ספנה איירי ע"ש ובירושלמי אמרו אפילו במקום ספנה הואיל ויכול להביאו דרך היתר: שם גמרא פדתנו והקשה הריטב"א ו"ל הא ליכא מאן דפליג אמתני' דהחי במטה ועיין בפ' במה אשה דף ס"ב דאמר רב אדא בר אבהו דר"א פליג אמתני' ע"ש: שם גמרא אלא אמר רב יוסף כו' בש"יירא תנו.

מלשון רש"י ו"ל נראה דגם בש"יירא לא התירו אלא במים שלא קנו שביטה ומלשון אלא אמר רב יוסף לא משמע כן ומה שהביאו לרש"י ו"ל לפרש כן הוא מדאמר אב"י בש"יירא ואפילו אם נפרש דרב יוסף נמי הכי קאמר א"כ מאי חידוש אב"י וק"ל: דף צח תוס' בד"ה אלא אמר אב"י כו' ומסקנת דבריהם דבכרמלית ליכא איסורא היכא דאגודי בידו אפילו לאב"י ולמאן דאמר לעיל לענן להחליף במקום פטור דאפילו ברשויות דרבנן אסור נראה קצת דגם לענן איגודו בידו בכרמלית נמי אסור אלא דמצינו לענן פחו דכרמלית קיל מרה"י וכן לענן מלאכה שאין צריכה לגופא ולפ"ז צ"ע בזה עוקר וזה מניח לענן פרמלית מה דינו ומלשון רבינו יהונתן נראה דאיכא איסורא באגודו בידו אפילו בכרמלית וצ"ל דהא דאמרין לקמן דאפילו שבות נמי ליכא היינו שבות חמור: שם גמרא והאמר רבא המעביר חפץ כו' והרמב"ם ו"ל פירשג"כ כמו שפירש"י ו"ל דדרף עליו היינו למעלה מראשו ונראה דגם אליב"הו הוי רבותא הא דעומד במקום אחד וה"א דרבנן דבן עזאי מודו בזה אבל מה שהוא מעביר נגד גופו לא הוי רבותא לדידהו כיון דהכל במקום חיוב וכתב הרמב"ם ו"ל לאוקימתא דאיסקופה פרמלית ולא ביאר דבעינו דווקא איסקופה ארובה ובעה"מ ו"ל דחי להא דאיסקופה ארובה מהא דקי"ל לא יקרא לאור הניר אפי' גבוה שתי קומות ואם נאמר דהכא משום ספר הקילו אין ראי' דעכ"פ לא תמיר איסורא ועיין ברא"ש ו"ל ובלא"ה יש לחלק ועיין בשבת דף קמ"ט שקלא וטרין' אי אב"י אית לי' דרבה בהא דאפילו גבוה שתי קומות אי לא וק"ל: ע"ב תוס' בד"ה אלא פולה ר' יהודא תימא כו' ובירושלמי מוקמי לת"ק כר' יהודא דאמר אסור להשתמש באויר רה"ר והיינו משום קלוטה ומגיה בסיפא ר' מאיר אומר ונתוס' חילקו בין הכא שדעתו ורצונו שינוחו שם ובין שאין רצונו שינוח שם וצריף להבין הא עיקר החששא הכא הוא משום שפא יפול מידו לגמרי ואח"כ יביאנו אליו א"כ מאי מהני רצונו בזה ואפתי הא קעקר לי' מר"ה וי"ל דלענן עקירה נמי בעינו מקום חשוב והי'

אָפּשׁר לומר דע"כ לא קאָמר ר' יהודא דאָמרינן קלוטא אַלא לענן הנחה אַבל לענן
עקירה לא אָמרינן קלוטא וילהי לא גזרינן שְׁמא יפול מידו אַלא דלפ"ז לא שְׁמעין מר'
יהודא דתוף ג' צריף הנחה ע"ג משהו וא"כ תיקשי לרְבא מבריימא דתוף ג' ד"ה חייב
דר' יהודא לא פליג אַלא לענן עקירה וי"ל דתוף ג' אין לחלק בין עקירה להנחה דאי
ארעא סמיכתא היא לענן הנחה ה"ה לענן עקירה ודו"ק ועיין מהרש"א ו"ל בזה: שם
משנה זיו שלפני החלון כו' אָמר אבני תחתון כו' עיין רמב"ם ו"ל בזה ומעין דבריו ו"ל
מבואר בירושלמי אַבל קשה ליישב דבריו במה שמחלק בין רחב ד' או לא ובירושלמי
נראה איפכא ע"ש ועיין בדברי הה"מ שם ודו"ק: דף צט ע"א תוס' בד"ה הוא סבר כו'
ובירושלמי משמע כפי רש"י ו"ל ע"ש וכ"כ הק"ע: שם תוס' בד"ה מחשבתו משוי לי
מקום כו' אַבל זרק על מקלות כו' ועיין רא"ש ו"ל שפתיב דאפילו בידו של אדם לא
אָמרינן מחשבתו משוי לי מקום אי לאו משום דידו חשובה כדע"ד וכן משמע בריש
שבת ולקאורה משמע שם איפכא דאי לאו דאָמר ר"י הא דהלכה ונחה בידו של חבירו
ה"א דווקא במתפנין חשיבא כדע"ד משום מחשבתו אלקא דביד נמי שייף למימר
מחשבתו משוי לי מקום משום דזה נמי חשיב הנאה מה שנותן לעני אלקא דמפל הני
אמוראי דמשני התם בגוונני אחרני משמע דלא אָמרינן מחשבתו משוי ליה מקום בידו
של אדם וק"ל: שם גמרא ואע"ג דלא היפך ביה כו' הטור ו"ל בסי' ש"נ פתב דהלכה כר'
יהודא דאָסור להלף משנתלש רוקו וכ' הב"י דמשמע לי דת"ק לא פליג אַבל מלשון
הרמב"ם ו"ל נראה דלית הלכתא כר"י וכ"כ להדיא בפי' המשיניות ואפילו בהיפך ביה
וצ"ל הטעם לדעת הרמב"ם ו"ל משום דלאו דרף הוצאה בכף דליכא למימר משום דלא
חשיב משקה אפילו היפך ביה דהא בפ"י מהל' טומאת אוכלין פסק דהיפך ביה טעמא אַלא
ע"כ משום דלאו דרף הוצאה היא ובדברי הטור ו"ל נראה ג"כ דבעינן דווקא היפך ביה
וזש"כ שם ומוכן לזרקו ולפ"ז לא צריכינן למימר לדעת הטור ו"ל דת"ק לא פליג אַלא
דת"ק היינו ר"מ כמש"כ התוס' וגרסינן ר"מ מטהר ועיין בפי' הרמב"ם ו"ל בפ"ח דכלים
פי' גפלא שפתיב שם בטעם המטהר משום דאין מתפנין ליגע ברוק ולפ"ז לא הוי פריף
הש"ס פלל ע"ש ובחיבורו ג"כ פתיב דהא דלא היפך ביה טהור לאו דלא חשיב משקה
אַלא דהוי פמים מחוברים דלא מכשרי ולענן מה שפתיבתי דאין דרף הוצאה בכף עיין
רבינו יהונתן שכ' דברוק ואוכלין דרף הוצאה בכף פדתנן אם הי' שבת והוציאהו בפיו
חייב ובסוף פ' הזורק משמע דגם זה לא חשיב דרף הוצאה אַלא הטעם משום דמחשבתו
משוי לי מקום ובאמת יפלא אמאי הביא הש"ס לסיועי לרב יוסף מהא דרְבא ועדיפא
הוי להו לאתויי מהא דתנן אם הי' שבת והוציאו בפיו כו' ועיין בתוס' שבת דף צ"ב ד"ה
המוציא כו' וכ' הרי"ף ו"ל דהא דאָמר רב יוסף דחייב חטאת במשתין ורק היינו כר'
יהודא דמחוייב במלאכה שאצ"ל אַבל לר"ש בלא"ה פטור משום מלאכה שאצ"ל.

ונראה דמש"ה השמיט הרי"ף ו"ל להא דבעי רבא הוא ברה"י כו' דלשיטתו דפסק כר"ש
במלאכה שאצ"ל הוי ספיקא דרבנן ואזלינן לגולא ולמאי דמוקי ר"ל להא דר' יהודא
בכרחי ע"כ צ"ל דטעמא דת"ק היא משום דאין דרף הוצאה בכף וק"ל וע' מהרש"א ו"ל
מה שפי' בזה ולא נראה פן מדברי הרמב"ם ו"ל בחיבורו וגם הלשון דחוק לפי: שם
משנה לא יעמוד ברה"י וישתה ברה"ר ומוקי לה בפכצים הצריכים לו והקשה רש"י ו"ל
מ"ש ממשתיין ורק ות' דהכא נחין תחילה בפה שהוא מקום פטור ונדקדקו התוס' והרא"ש

ז"ל מזה דלענגן לרוק ג"כ מותר אם הוציא פיו לרה"ר פניו דנח במקום פטור אלא
דהקשו ע"ז מהא דהוציא ידו מלאה פירות דתייב אי שדי לה וחילקו בזה דווקא אם מניח
במקום פטור הוא דפטור אבל אם נח ממילא במקום פטור תייב וא"כ אסור לרוק אפילו
פיו לרה"ר ולענ"ד ברקיקה נדאי שרי אי פיו לרה"ר דהא רוק לא תשיב אלא בשעה
שהוא רוצה לרוק היינו נתלש והיפה בזה אבל בתחילה לאו פלום הוא וא"כ תחילת
יצירתו מן הפה הוא שהוא מקום פטור משא"כ מי רגלים שיציאתו מן הגוף והנה לפי
שיטת רש"י ז"ל אם לא נח כלל בפיו פגון ששפה לו חבירו לגרונו אסור לשנות מן הדין
וכן נראה בירושלמי דטעמא דמתני' הוא משום איסור הוצאה ופריה תינח עומד ברה"י
אלא עומד ברה"ר אמאי לא ישתה ברה"י הא פיו למעלה מי' ומשני מפני שמתגלגלין
ויורדין למטה משמע דהנחת פיו לא חשוב הנחה אלא דבש"ס דילן לא משמע הכי וק"ל
וגם קצת קשה אמאי לא הקשו בירושלמי פן ג"כ אמתני' דלא ירוק מרה"ר לרה"י ואמאי
הא פיו למעלה מי' ועיין תוס' שבת דף צ"ב: ע"ב גמרא שותין על הגת כו' ר"א בר"צ
מתייב ופי' רש"י ז"ל דמה שמוזגו הוי קבע והר"ש והרע"ב במעשרות פי' דר"א בר"צ
גזר שמה יוציא לחוץ וישתה ולפי מאי דגרסינן הקא בד' חכמים מפני שהוא מחזיר את
המותר מסייע לפי' רש"י ז"ל ומש"ה איצטריו להאי טעמא דמחזיר את המותר ולא
משווי' המזיגה קבע וכמו שפירש"י ז"ל בדברי חכמים אבל לפי' הר"ש ז"ל למה לי האי
טעמא דמחזיר את המותר בלא"ה נמי תשיב שתיית ארעי על הגת ויש ליישב ומפני'
הרמב"ם ז"ל במשנה ומחזירו נראה דהא דמתייבי רבנן בחמין היינו משום דקיי"ל
דאור קובע למעשר ולפ"ז נדאי לא גרסינן מפני שהוא מחזיר את המותר וכו' התוס' ז"ל
דמתני' אתיא כר"מ וכ"כ רש"י ז"ל ואין זה מוכרח דכרבנן נמי מצי אתיא ואצונן ואפילו
לר"א בר"צ היכא דלא מזיג לי' אלא די"ל דחי לא אורחי' למישתרי' אבל כרבנן נדאי
מצי אתיא וכן פירש הר"ר יהונתן ועיין מהרש"א ז"ל בשבת דף י"א ולפירש"י ז"ל יש
לדקדק הא אמרינן בביצה דלא מהני לרבנן וחוזר היכא דתשיב קבע ויש לחלק
וק"ל: שם משנה קולט אדם מן המזחילה כו' עיין ברבינו יהונתן בזה באנרף גירסת
הרי"ף ז"ל ועיין ברמב"ם ז"ל ובדברי הה"מ שם ודו"ק ובאמת לשיטת רש"י ז"ל הא
דאמרינן דכל פחות מג' סמוף לגג כגג אפילו הוא למטה מי' קצת צ"ע מהא דתנן הזורק
ד' אמות ברה"ר ונח בכותל למטה מי' כזורק בארץ וסתם פותל אינו גבוה אלא יו"ד
וא"כ הוי פחות מג' מראש הפותל ואפ"ה הוי כזורק בארץ אם לא שפחלק בין גג לכותל:
שם גמרא הא ליכא חוליא עשרה קמטלטל מרה"ר לרה"י דרף רה"ר עיין ריטב"א ז"ל
מש"כ בזה: שם גמרא הא קמ"ל דבור וחוליתיה מצטרפין לעשרה ונראה מד' התוס'
בכמה דוכתי דהרבותא היא דמצטרפין הגידוד והמחיצה אבל רבינו יהונתן פתב רבותא
אע"ג דהחוליא אינה חזקה ובריאה להשתמש בה תשמיש קל וכבד ועיין לעיל דף ע"ח
ובדברי התוס' שם: שם רש"י בד"ה שרשיו גבוהים כו' עיין ברש"י באלפס ותמצא לשון
רש"י על מכונו ע"ש: דף ק ע"א תוס' בד"ה מתן ד' פמתן אחת כו' וא"ת לייתי עשה כו'
ותירצו פניו דע"י הוא בא לא אמרי' אתי עשה ודוחה ל"ת וכבר הקשו ע"ז מהא דזבחים
דפריה הש"ס גבי יאכל כחמור שבה וליתי עשה ולידחי ל"ת והתם נמי ע"י פשיעה בא
לו יותר קשה על הריטב"א ז"ל שהביא הא דזבחים לתרץ קושית התוס' משום דאין
עשה דוחה ל"ת שבמקדש כדמסקינן התם בזבחים ולבסוף פתב דאין צריף לזה אלא

כסברת התוס' דלא אמרינן עשה דוחה ל"ת אלא היכא דהלאו בא מאליו כמו בכלאים
בציצית ומילה בצרעת אבל הכא ע"י בא הלאו ונעשה יחד וא"כ תיקשי מהא דזבחים ויש
לחלק קצת דהתם מותר לאכול פינו דמקנים עשה אף דאיכא לאו אתי עשה ודחי אבל
הכא יש לחלק ההנאה ובחידא עביד מצנה ובחידא עבר בלאו בזה לא אתי עשה ודחי מפני
שבהנאות הפסול לא עביד מצנה פלל ואיך שיהי' יש לדקדק מ"ט דר"א דאמר ונתן במתן
ד' הא קעבר בבל תוסף ומ"ט דקאמר לא נאמר בל תוסף אלא פשהווא בעצמו ואין
לומר דר"א לטעמי' דאמר רואין אותן פאלו הן מים דא"כ לא אתי שפיר הא דאמרינן
הכא פתנאי פינו דלר"א ליכא איסורא פלל ועיין בתוס' זבחים שם ומטעם זה אין לומר
נמי דר"א ס"ל לעבור בזמנו בעי פנונה וצ"ל דר"א ס"ל דבלאו דבל תוסף לחוד עשה
דוח' אותו דטוב לעבור על בל תוסף בלא פנונה מלעבור על בל תגרע בכנונה ובירושלמי
פסחים גבי פלוגתא דכיצד מפרישין חלה בטומאה מפרש נמי דר"א ור"י פליגי בזה ר"א
אמר לא תקרא לה שם עד שתאפה ומניח את החלה לישורף ור"י ס"ל דטוב יותר שיעבור
על בל יראה ולא יעשה מעשה מלעבור על שריפת קדשים ע"י מעשה וש"ס דילן לא
ס"ל הכי ועיין בסוף מכילתין בירושלמי ושם יבואר אי"ה תוס' בד"ה ונתנו במתנה אחת
כו' וכתב מהרש"א ז"ל דאי לא כפר לא הוי פליגי ר' יהושע ונתן מתן ד' וקשה לו הא
עבר בבל תוסף אלא הי' נראה דלית להו תקנתא פלל אבל ז"א דעכ"פ מתנה אחת יכול
ליטן ממ"נ אם לא שנאמר דאם לא יתן אלא מתנה אחת א"כ הדם של מתן ד' חשיב דם
פסול ואסור ליתנו ע"ג מזבח וצ"ע ומלשון רש"י ז"ל נראה כמש"כ המהרש"א ז"ל:
ע"ב גמרא והאי דינא דקי"ל כר"ש פולהו שרי וכתבו התוס' דלא קאי אלא אעשבים
והרא"ש ז"ל כתב דמד' הרי"ף ז"ל נראה דאין חילוק בין עשבים לאילן ומש"ה לא הביא
הא דאילן יבש ולא נתברר פנונתו ז"ל בזה ויותר נראה דדעת הרי"ף הוא פדעת הרמב"ם
ז"ל דלדין באילן הפל אסור מטעמא דאמרינן בקעה מצא כו' וכמש"כ הראשונים ז"ל:
שם גמרא ואלא דאסירא לבי תרי קצת קשה אטו קודם החטא מותרת היתה לשנים והלא
התורה קדומה היא ונאמר בה איסור אשת איש וי"ל פינו דאסירא לבי תרי א"כ אסורה
ביחוד מה"ת עם פל אדם אבל לא אסור ביחוד מן התורה אלא בקרובות ושאר עריות:
דף קא ע"ב גמרא ת"ר פיתחי שערי גינה כו' עיין בהלכה זו בדברי המהרש"א ז"ל
ובריטב"א ז"ל מבוארי' הדברים באריכות ע"ש: דף קב ע"א גמרא כי פליגי בשאין נישל
באוגדו גם בזה ע' בריטב"א ז"ל ותמצא נחת ועי' בפ"י המשניות להרמב"ם ז"ל ובחיבורו
פ' כ"ו מה' שבת: שם תוס' בד"ה לא אמרן כו' עיין מהרש"א ז"ל ששהקשה אמאי לא שרי
לכתחילה לעשות הפפין בפחות מג' ואח"כ להוסיף על אנהל ולא זכיתי להבין פינו
דנעשה בשבת אהל שלם ודאי אסור אטו אם עושה אנהל בפחות פחות מטפח ודאי
מצטרף ותייב וה"נ פן ויש לחלק דהכא פינו דעיקר האהל כבר נעשה בהיתר פי מוסף
אח"כ אמאי יתחייב אבל מ"מ אין זה מוכרח וק"ל: ע"ב גמרא רטי' שפירשה ופירש"י
ז"ל להכי נקט פירשה דלא נטלה מדעת נראה מפירש"י ז"ל דמתני' מייירי בנטלה מדעת
ובזה כ"ע מודו דאסור להחזירה במדינה וכי פליגי רבנן ור"י בנפלה מעצמה דהוי מילתא
דלא שכיחא וא"כ מתניתין אתיא ככ"ע ולמאי דקאמר רב חסדא דפליגי בפירשה ע"ג
פלי אבל בע"ג קרקע כ"ע מודו דאסור הי' אפשר לומר דמתני' מייירי ע"ג קרקע אלא
מדקאמר סתמא אבל לא במדינה משמע אפילו ע"ג פלי נמי לא אלא דלמאי דמסיק הש"ס

דָּרַב אָשִׁי לָא ס"ל הָא דָּרַב חֲסֵדָא ופִּירֵשׁ"י ו"ל דס"ל דְּפִלְיָגִי ע"ג קַרְקַע אָבֵל ע"ג פְּלִי
ד"ה מוֹתֵר דְּהוּי פְּהוֹחֲלָקָה א"כ בְּנֻטְלָה מְדַעַת נְמִי לִישְׁתְּרִי ע"ג פְּלִי פֶמוּ הוֹחֲלָקָה אָבֵל
מְלִשׁוֹן הֶרְמֵב"ם ו"ל בְּפִי הַמְשִׁנִּיּוֹת נִרְאָה דְּאִין חִילּוּק בֵּין מְדַעַת לְשֵׁלָא מְדַעַת וּבְנֻפְלָה
ע"ג פְּלִי בְּכָל גּוֹנוֹא מוֹתֵר וְכֵן נִרְאָה בְּחִיבּוּרוֹ פִּכ"א וְעִי' בּוּד' הַה"מ שְׁמֵם וְעֵינִן בְּרָא"ש ו"ל
מִש"כ עַל דְּבָרֵי הָרִי"ף ו"ל וּבְגוֹסְחָא שְׁלִפְגִּינוּ אֶתְגִּין דְּבָרֵי הָרִי"ף שְׁפִיר וּלְפִי מִש"כ לְעִיל
דְּלִמְסָקְנָא דַע"ג פְּלִי הוּי פְּהוֹחֲלָקָה יֵשׁ לְהַשְׁוֹת דְּבָרֵי הֶרְמֵב"ם ו"ל עִם דְּבָרֵי רִש"י ו"ל
וּמָה שְׁדִּיִיק רִש"י ו"ל בְּהָא דְנָקֻט פִּירְשָׁה הִינּוּ בַע"ג קַרְקַע וּבְזָה הֲלָכָה כִּר' יְהוּדָא א"כ
מְדַעַת וְשֵׁלָא מְדַעַת שְׁוִין אָבֵל אִם נִפְרָשׁ דְּלָא שְׁמִיעַ לִי הָא דְהֲלָכָה כִּר"י א"כ ע"כ מְדַעַת
אֶפְילוּ ע"ג פְּלִי אָסוּר אִם נְדִיִיק הָא דְנָקֻט פִּירְשָׁה וְדו"ק: תוּס' בּוּד"ה רִטִי' שְׁפִירְשָׁה וּא"ת
כו' נִרְאָה דְקוֹשְׁיָא זֹו קָאִי אֶפִי' הִר"ר יוֹסֵף דְּהֶתֶם נְמִי טַעֲמָא מְשׁוּם שְׁחִיקַת סִמְמָנִים אָבֵל
לְפִי הַתוּס' דְּהֶתֶם טַעֲמָא מְפָנִי שְׁמַעְרַמַת לְהוֹצִיא תוּ לָא תִיקְשִׁי מְהָא דְאִם נְפֻלָה לָא תַחְזוֹר
דְּבָזָה נְמִי נִרְאָה כְּמַעְרַמַת לְהוֹצִיא שׁוּב רְאִיתִי בִמ"א סִי' ש"ג שְׁפַתְבּ פֶּן וְכַתֵּב עוֹד דְּכֹן
כְּתָבוּ הַתוּס' בְּשַׁבַּת וְאִין הֶכְרַח מְדַבְּרֵי הַתוּס' שְׁמֵם דְּהֵם הִקְשׁוּ לְמָאִי דְמִשְׁמַע מְפָאן דְּלָא
שְׁיִיף שְׁחִיקַת סִמְמָנִים הִיכָא דְמֵאֲתָמוּל הוּי עֵילּוֹן' א"כ אִם נְפֻל אִמָּאִי לָא תַחְזוֹר וְע"ז
כְּתָבוּ דְהַטַּעַם מְשׁוּם דְנִרְאָה כְּמַעְרַמַת לְהוֹצִיא וּמ"מ אֶפְשָׁר לֹוּמֵר כִּי הִיכָא דְהִכָּא חֲזָרָה
אָסוּר שְׁמָא יִמְרַח אַעפ"כ מַע"ג פְּלִי מוֹתֵר ה"נ יֵשׁ לֹוּמֵר לְעַנְנֵן הֵף סְבָרָא דְמַעְרַמַת לְהוֹצִיא
וּבִירוּשְׁלָמִי בִפ' בְּמָה אֶשָׁה פְּלִיגִי בְּזָה אִי הָא דְתַנּוּ וּבְלִבְד שְׁלָא תַתּוּן לְכַתְחִילָה קָאִי אֶפְלִפֵּל
וּגְרָגִיר מְלַח לְחוּד אוּ אֶשְׁאָר מִיְלִי נְמִי דְתַנּוּ הֶתֶם בְּמַתְנִי' ע"ש בְּקָרְבֹן עֵדָה וְעֵינִן בִּמ"א
סִי' שִׁכ"ח שְׁפַתְבּ בְּפִשְׁטוּת דְאִם נָטַל הָרִטִי' בְּמַזִּיד אָסוּר לְהַחְזִיר וּכְבָר כְּתַבְתִּי דְמַדְבְּרֵי
הֶרְאִשׁוּנִים לָא נִרְאָה כֵּן וְדו"ק: שְׁמֵם מְשִׁנָּה קוֹשְׁרִין נִימָא בְּמַקְדֵּשׁ כו' וּרְמִינָהוּ כו' הַעוֹלָה
מְהֻלָּכָה זֹו לְשִׁיטַת רִש"י ו"ל דְלִרְבֵּנּוּ דְפִלְיָגִי אִר"א וְדָאִי דְאָסוּר לְקַשׁוֹר דְּהוּי מְלֻאכָה
וּמְכַשִּׁירִין לָא דְחוּ וְע"כ מַתְנִי' אֶתְיָא כִּר"א אֶלָּא דְסָבַר לָהּ כְּנוֹתִי' בְּחֻדָּא הִיכָא דִא"א
לְעֵשׂוֹת מֵאֲתָמוּל וּפְלִיג עֲלִי' בְּחֻדָּא הִיכָא דְאֶפְשָׁר לְעֵשׂוֹת מֵאֲתָמוּל וּמִש"ה בְּתַחֲזִילָה אָסוּר
וְהַתוּס' פִּירְשׁוּ בְּתַחֲזִילָה הִינּוּ לְשִׁלְשֵׁל וְרִש"י לָא נִיחָא לִי בְּזָה דְהָא שְׁלִשׁוּל טַעֲמִי' נְמִי
מְשׁוּם דְמִיחְלַף בְּלַכְתְּחִילָה וּבְרִיִיתָא מוֹקְמִינּוּ לָהּ כְּר"ש וְא"כ לְדִידֵן דְקִי"ל כִּר"ע
דְמְכַשִּׁירִין לָא דְחוּ וְנֻדָּאִי דְאִין קוֹשְׁרִין אָבֵל הֶרְמֵב"ם ו"ל יֵשׁ לוֹ שִׁיטָה אַחֲרַת בְּזָה
דְקַשְׁיָרָה זֹו לָאוּ מְלֻאכָה דְאוֹרִיִיתָא הִיא אֶלָּא שְׁבוּת דְלָא הוּי שֵׁל קֵיִמָ' וּמִש"ה פֶּסֶק
כְּמַתְנִיתִין אֶפִילוּ לְדִידֵן דְקִי"ל כְּרַבְּנֵן וּקְשָׁה דְמִסּוּגִינּוּ מִשְׁמַע דְבַקְשִׁירָה דְאוֹרִיִיתָא אִיִּירִי
וּמַתְנִי' כִּר"א וְנִרְאָה לֹוּמֵר דְסוּגִיָּא דִילָן אֲזִילִי כִּמ"ד עֵיקֵר שִׁירָה בְּכֻלִּי וּלְהִכִּי דוֹחָה שְׁבַת
אֶפִילוּ בְּמֻלְאכָה גְמוּרָה אָבֵל לְמָאִי דְמִסְקִינּוּ בְּסוּפָה פ' הַחֲלִיל וּבְעֵרְכִין דְכ"ע ס"ל עֵיקֵר
שִׁירָה בְּפָה נֻדָּאִי לָא דְחִי הַשִּׁיר אֶלָּא דְבָר שְׁהוּא מְשׁוּם שְׁבוּת כְּמוֹ שִׁכ' הַתוּס' ו"ל בְּסוּפָה
שְׁמֵם א"כ לִיכָא לְפָרֵשׁ מַתְנִי' בְּקַשְׁיָרָה גְמוּרָה דְלכ"ע לָא דְחוּ אֶלָּא ע"כ צָרִיף לְפָרֵשׁ
בְּקַשְׁיָרָה שְׁאִינָה שֵׁל קֵיִמָּא וּמִסִּיעַ לְהֵאִי פִירוּשָׁא הָא דְאֶמְרִינּוּ לְקַמֵּן א"ד ר"ש קַשְׁיָרָה
דְאֶתִי לִידִי חֵיבוּב חֲטָאֵת וּפִירֵשׁ"י בְּמַדִּינָה וְעֵינִן מְהֻרְשָׁא ו"ל וּלְפִי הַנְּ"ל א"ש כְּפִשְׁטָא
דְקַשְׁיָרָה זֹו אִין בְּהָ אֶלָּא שְׁבוּת אָבֵל מְשׁוּם דְאִיכָּא קַשְׁיָרָה דְאֶתִי לִידִי חֵיבוּב חֲטָאֵת מִש"ה
גְזוּר ר"ש אֶלָּא דִישׁ לְדַקְדָּק מ"ט דִּר"ש דְאָסֵר קַשְׁיָרָה שֵׁל שְׁבוּת הָא שְׁרִינּוּ קַשְׁיָרָה שֵׁל
שְׁבוּת לְכָל דְבָר מְצוּה פְּדַתְנֵן בְּסוּף שְׁבַת וּמַדְבְּרִיָּהֶם לְמַדְנֹו כו' וְכֵן פֶּסֶק הֶרְמֵב"ם ו"ל
וְצ"ל דְהִכָּא אִיכָּא לְמִיגְזוּר טְפִי אִטוּ קַשְׁיָרָה שֵׁל קֵיִמָּא וְאִין לְדַקְדָּק דְהָא רַבְּנֵן דִּר"א אֶפִילוּ

שבות לא התירו לצורך מכשירי קרפון כדמשמע ממתני' דפסחים שהביא הש"ס לקמן י"ל דלאו כל השבותין שוין וע' תוס' פסחים בעובדא דבני בתירא ובאמת לפי מאי דמשמע משמעתי' דבקשירה דאורייתא איירי מתני' אין משנה זו דומה לכל הגי' דתנינו לעיל לחלק בין מקדש למדינה דאיירי הפל בשבות ועוד דמאי חידושהו איפא בזה וכי זו בלבד נהלא כל המלאכות הותרו לצרכי עבודה ועוד דלפ"ז צריף לומר דכל הגי' תנאי כולהו ס"ל כר"א במכשירין דלא קי"ל פנותי' וגם מה שמחלק רש"י ו"ל במכשירין בין אפשר לעשותו מאתמול אי לא ג"כ קשה דהא כל המכשירין נקראין דבר שאפשר לעשותו מאתמול פינו דאין זמנו בשבת וכמו שפיתבנו במקום אחר ואי"ה לקמן בשמעתי' דחתיכת יבלתו יבואר עוד וכתב הפה"ש"א ו"ל לקמן בסוף מכילתין גבי הא דקאמר ר"ש קשירה דאיתי לידי חיוב חטאת דלהאי אוקימתא דר"ש גזר באמצע אטו מן הצד איפא חיוב חטאת ע"ש גם בזה צריף לדקדק פינו דס"ל דמכשירין דוחין אפילו אפשר לעשות ע"י שבות אם עשה מלאכה ליפא איסורא דאורייתא כדמשמע בריש פ' ר"א דמילה וגם זה לקמן יבואר אי"ה שוב מצאתי בתוי"ט שפעמד על דברי הרמב"ם ו"ל וכתב כמש"כ: דף קג גמרא ורמינהו הרפ"ב כו' חד אמר הא בלחה אסורה אפילו בי"ד והא ביבשה בי"ד מותר אבל בכלי אסור ור"א אידי ואידי בלחה דביבשה אפילו בכלי שרי דאיפרוכי מיפרף ומדלא קאמר הש"ס דאפילו במדינה שרי מזה משמע דגם ביבשה איפא איסורא אלא דלא מסתבר להחמיר במקדש פינו דשבות קל הוא וכמש"כ התוס' והא בי"ד היינו מתני' ומשנה דפסחים בפלי ופריף הש"ס אמ"ד הא ביבשה כו' אמאי לא ניחא לי' למימר הא בי"ד הא בכלי ומשני משום דקתני התם דומיא דהרפ"ב ונהבאתו מחוץ לתחום דלא הוי אלא שבות אבל בכלי איפא איסורא דאורייתא תולדה דגוזז ואיפריף האי שינויא ושני רב יוסף במילתא אחריתי ובפסחים פ' אלו דברים לא הביא הש"ס אלא הגי' תרי שינויא דר"א וריב"ח ולא פריף הש"ס שם מברייתא דאלו שהם משום שבות והוא פלאי ואפשר לומר דהכא פריף הש"ס אם נאמר דר"א משני האי שינויא דהא בי"ד הא בכלי ואל"יב' איפא מלאכה גמורה בכלי אפי' לרבנן כדאמר מחלוקת בי"ד אבל בכלי ד"ה חייב וכדאיתא בסוגיאן אבל אם ריב"ת משני לה תו לא תיקשי דאיהו ס"ל דבכלי נמי פליג וליפא אלא שבות לרבנן ור"א לדבריהם דרבנן קאמר לה פי היכא דלמאן דמוקי לה בי"ד נמי צ"ל דר"א לדבריהם דרבנן קאמר דהא לדידהו אפילו בי"ד חייב ולא מסתבר לומר דבהמה הוי כחבירו דמודה בה ר"א דפטור וראיתי בתוס' פ' המצניע דלמ"ד מלאכה שאצ"ל פטור הנוטל צפרניו בכלי נמי פטור דמלאכה שאצ"ל היא ולפ"ז יש ליישב סוגיא דפסחים משום דאיפא למימר דהא דחשיב התם חתיכת יבלתו במילי דשבות משום דסברא דמלאכה שאצ"ל פטור עלי' וא"כ אפי' אם ר"א קאמר האי שינויא לא תיקשי והא דקאמר בשבת דבכלי ד"ה חייב היינו כמש"כ התוס' שם דאל"כ ליפליגי בכלי להודיעו כחן דרבנן אלא דיש לדקדק בדבריהם דילמא איתי לאשמענו דגם בי"ד אסרו רבנן משום שבות כדמשמע מהא דקתני ונחמיהו אמרין משום שבות ודומיא דגודלת וכו' חלת דפליגי בעיקר המלאכה ואין כאן מקומו בזה.

וראיתי בירושלמי במכילתין ובפסחים דברים נפלאים אבא רם פה בעז"ה. דאיתא התם הגי' תרי שינויא וריב"ח אמר הא בי"ד הא בכלי ור"ש בן יקום אמר הא בלחה הא ביבשה משום דלא מצי לאוקמא בלחה ובי"ד דס"ל כבר קפרא דחובל חייב אפילו אינו צריף לדם

ובלחה איפא נמי משום חבורה וע"כ צריף לאוקמא מתני' ביבשה וריב"ח ס"ל כר' יוחנן דאינו חייב אלא בצריף לדם וא"כ ליפא בלחה אלא משום שבות אבל בכלי חייב משום גונו ובזה מייירי מתני' דפסחים ור' אחא בשם ר' יוחנן משני דמתני' דפסחים איירי בצריף להם וקשה לי בקדשים איך שייף לומר צריף לדם דהא אסור בהנאה וצ"ל דמייירי קודם הקדשו ואמרינו התם הבאתו מחוץ לתחום שבות ומסייע לי להא דאמר ר' יוחנן ופי' הק"ע דשבות הוא ואמאי אסרו חכמים ומשני דמסייע לר' יוחנן דאמר לוקין על תחומין חתיכת יבלתו בכלי שבות אמר ר"א לא תני ריב"ח אלא הרפכתו והבאתו הא חתיכת יבלתו לא ופי' הק"ע לפי שיטתו דמש"ה לא תני חתיכת יבלתו דלא הוי אלא שבות ולא אמרו חכמים בזה דאינו דוחה מן בגין דו סבר בכלי הא אין לו סבר בכלי שבות לא פן אמר ר"א בשם ריב"ח מה פליגין בשנטלן הוא אבל נטלן אחר מאוסין הם והדין זבח פאחר דמי ופי' הג"ל דהכי קאמר דמשמע דר"א מש"ה לא תני חתיכת יבלתו משום דס"ל בכלי נמי שבות הא אם לא סבר בכלי שבות שפיר הוי תני חתיכת יבלתו ואמאי הא זבח פאחר הוא ולכ"ע אין בו אלא שבות אפילו וזה הפי' דחוק מאוד ועוד דמשמע בש"ס דילן באוקימתא דרבא דבכלי אפילו לתבירו איפא חייב חטאת.

והי' נראה לפרש דהכי פריף הבאתו מח"ל שבות קרי לה ר"א מסייע לי לר' חייא דאמר דאין תחומין ד"ת חתיכת יבלתו בכלי שבות בתמי' אמר ר"א לא תני ריב"ח חתיכות יבלתו בהני מילי דמתני' מן בגין די סבר בכלי הא אם לא סבר בכלי שבות לא פן אמר ריב"ח כו' אבל נטלן אחר מאוסין הן והדין זבח פאחר הוא וא"כ אפילו שבות ליפא או יאמר דאר"א דקרי לה שבות במתני' והא אליבין' אפילו בי'ד לאו שבות הוא אלא משום דריב"ח אמר דלתבירו אפילו ר"א מודה והדין זבח נמי פאחר דמי וגם זה דחוק ומהא דאמר ר' מנא הני' שבות ואלו שבות הני' דוחין ואלו אין דוחין נמי לא משמע פן אם תדייק ולא נתפררו דברי הירושלמי על מכונן וראיתי בפי' המשניות להרמב"ם בפ' אלו דברים דבר גפלא שכתב דת"ק ס"ל דבכל הגי' איפא מלאכה גמורה והא דקרי לה ר"א שבות היינו משום דאיהו ס"ל כר' נתן ותחומין דרבנן וקשה הא חתיכת יבלת לר"א ודאי מלאכה היא ואמאי קרי לה שבות אם לא שנאמר דבהמה פאחר דמי אבל בחיבורו כתב בפ"ט מה' שפת דאפילו בכלי לא הוי אלא שבות ביבלת והיא נגד סוגיא דשמעתין ונראה דסמיה אסוגיא דפסחים דמשם נראה דליפא אלא שבות ומסוגיית הירושלמי שהבאתי לעיל לפי' הק"ע יש קצת סיוע לדבריו ו"ל דאפילו בכלי ליפא אלא שבות וכבר עמד המ"מ ע"ד ו"ל שם וכן מהא דקרי לה ר"א שבות ואליבין' אפילו בי'ד מלאכה היא אלא ש"מ דיבלת אין בו משום גונו ולא ניחא לי למימר דר"א לדבריה' דרבנן קאמר וגם זה לא מסתבר לי דבהמה פאחר דמי אבל טעמו של דבר איני יודע.

וגם מלשונו ו"ל בפ"א מה' ק"פ משמע דבכלי איפא איסורא דאורייתא שכתב ואם היתה ביבשה חותכה אפי' בכלי שאין שבות במקדש כלל משמע דבלחה איפא בכלי איסורא דאורייתא ואין להקשות מהרפכו והבאתו דהני' לאו במקדש הם ולקמן יבואר עוד בזה אפי"ה: שם גמרא והא הך דשבות דמקדש במדינה כו' יש לדקדק הא ביבשה נמי איפא שבות כמש"כ לעיל ואפ"ה שרינו לי בפסח וא"כ מאי קושיא מהא דספר ויש לומר דשבות דספר נמי שבות חמורה הוא דאתי לידי מלאכה דאורייתא וא"כ אין להוכיח מזה דבכרמלית ליפא איסורא באיגודו בי'דו וכבר כתבתי פן לעיל: שם גמרא רבא אמר ר"א

הוא וכמה דאָפּשער לשנוני משנינו יש לזקוק דא"כ קשיא מתני' אהדדי דמתניתין דלעיל דקושירין נימא ס"ל דבדבבך שאפּשער לעשותו מאתמול לא דחי שבת וי"ל דהאי תנא פּינן דסובר דמכשירין שא"א דוחין אפּילו מלאכה דאורי' להכי דבבך שיהו משום שבות מותר אפּילו אפּשער לעשותו מאתמול אלא דלפ"ז למה לי לרבא לחדש אליבא דר"א דכמה דאפּשער לשנוני משנינו דילמא לר"א אין צריף לשנות פּלל ומתני' דיבבלת אזלי בשיטת תנא דמתני' דלעיל דס"ל דלא דחי אלא מכשירין שא"א לעשותן מאתמול ולידדהו ס"ל נמי דצריף לשנות אם אפּשער פּדאמרין לעיל בּמן הצד דאין קושרה אלא עונבה וי"ל דרבא קושטא קאמר דלר"א נמי פּמה דאפּשער לשנוני משנינו דע"כ ברייתא דכיון שעלתה בו יבבלת כר"א אתיא ולא פּתנא דקושירין נימא דלדידן' נמי תיקשי אפּילו ביז פּינן דמכשירין שאפּשער לעשותן לא דחי שבת אליבין' וכדמסיק הש"ס לרבנן דר"א ולשיטת הרמב"ם ז"ל בּהא דקושירין נימא בלא"ה ניחא: שם גמרא מני אילימא רבנן ובמקדש כיון דאמרי רבנן משום שבות מה לי הוא מה לי חבירו ופירש"י ז"ל דע"כ מיירי בּנולדה בו יבבלת בשבת דא"א לעשותו מאתמול דבשבות שאפּשער לעשותו ס"ל לרבנן דלא דחי שמעינן מהא דשבות שא"א לעשותו מאתמול רבנן נמי מודו וקשה דבר"ה גבי שופר משמע להדיא דאפּילו שבות שא"א לעשותו מאתמול לא דחי וי"ל דלמסקנא דברייתא אתיא כר"א לרבנן לא דחי אפּילו שבות שא"א לעשותו מאתמול ולא תיקשי מהא דקושירין נימא לשיטת הרמב"ם ז"ל דקשירה שאני דלכל מצוה שרינן לה וכתבו התוס' הא דלא ניחא לי לאוקמא פּרבנן וביז לא משום גזירה דלרבנן לא שריף למיגזר פּינן דמכשירין לא דחי וקשה הא רבנן נדאי גזרי מדאסרו ביז בלחה וביבישה שרו אלמא דלרבנן נמי יש חילוק בין שבות קל לשבות חמור וי"ל דבשבות שא"א לעשותו מאתמול לא מסתבר לי לחלק בין שבותין וכ"ת לוקמא בשבות שאפּשער לעשותו מאתמול ובשנוני התירו גם זה לא מסתבר לי לרבא ולמאי דפסקי להלכה דלרבנן נמי מותר ביז אפּילו בלחה א"כ גבי פּהן נמי שרי ליטול בעצמו וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפ"ט מהלכות שבת לענין פּהן והדברים עתיקים לעמוד על דברי חז"ל אשר בכמה שבותין החמירו ובכמה שבותין הקילו ומי יזכה לעמוד בסוד ה' ודו"ק בכול הג' ל: דף קד גמרא אלא בהולכת עצים למערכה ופירש"י ז"ל לעולם לא מבטל לי כו' וכתב מהרש"א ז"ל דהשתא אין חילוק בין מלח לתבן אלא דבמקדש אין צריף שנינו' ובמדינה צריף שנינו אבל הש"ג בשם ריא"ז ז"ל פּתב לחלק בין תבן למלח ובמלח וכיוצא בו אסור אפּילו ע"י שנינו' ולדבריו קשה הא מסיק הש"ס דמלח נמי לא מבטל לי וצ"ל דסתם מלח מבטל לי ולהכי במדינה אסוראפּילו אם לא ביטל אבל במקדש שרי אם לא ביטל בפירוש: ע"ב גמרא לימא מסייע לי מזכר ועד נקיבה פּרט לכלי חרס כו' מפאן קשה על הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהל' ביאת מקדש שפּכתב דכלי ראשון לטומאה אין לוקין עליו אם הכניסו למקדש אלא מפין אותו מכות מרדות ומשמע דאין איסורו אלא מדרבנן א"כ מאי איריא פּלי חרס אפּילו פּלי שטף נמי אינו מונזר עליו אם הוא אינו אלא ראשון לטומאה ועוד דא"כ אמאי סובר ר' יהודא שהוי טומאה עדיף הא בשהוי טומאה איפא איסורא דאורייתא ובריבוי טומאה ליפא אלא איסורא דרבנן וי"ל דאדרבה מפאן סייעתא לדברי הרמב"ם ז"ל דאל"ה מ"ט דמ"ד אפּושי טומאה עדיף הא בזה עביד מעשה בידים ובשהוי טומאה לא עביד מעשה אבל לדברי הרמב"ם ז"ל ניחא דבשהוי טומאה איפא

חָדָא לְקוּלָא דְלֵא עֵבִיד מַעֲשָׂה וְחָדָא לְחוּמְרָא דְמוֹזְהָר עֲלֵי מַה"ת וּבְאִפּוּשֵׁי טַנְמָאָה אִיפָא חָדָא לְקוּלָא דְאִינוּ מוֹזְהָר עֲלֵיוּ וְחָדָא לְחוּמְרָא דְקַעְבִּיד מַעֲשָׂה וּבְהָא פְּלִיגִי הִי מִיַּנְיָהוּ עֲדִיף וְגַם בְּמַה שֶׁכ' שָׁם דְּעַל הַכְּלִי אִינוּ חֲתִיב פְּרַת ג"כ לֹא מִשְׁמַע פֶּן מְהָא דְאָמַר ר"ע כ"מ שְׁחִיבִין עַל זְדוּנוּ פְּרַת וּי"ל דְּלֵא קֵאִי אֵלָא אֲשַׁרְץ עֲצָמוּ וְאֲשַׁרְץ וְדֵאִי חֲתִיב פְּרַת כְּמוֹ שֶׁכ' הֶרְמֵב"ם ז"ל שָׁם אֵלָא דִּלְפ"ז אֲפִילוּ נֹאמַר דְּאִיפָא מְלָקוּת בְּכִלֵי רֵאשׁוֹן לְטַנְמָאָה אִפ"ה שְׁפִיר נְחָלְקוּ דַּמ"ס אִפּוּשֵׁי טַנְמָאָה עֲדִיף פִּינּוֹן דְּלִיפָא פְּרַת בְּהֶמְיָנוּ וּבְשַׁרְץ אִיפָא פְּרַת וּמ"ס שְׁהוּי' טַנְמָאָה עֲדִיף דְּלֵא קַעְבִּיד מַעֲשָׂה וְעֵינָן מִשְׁל"מ שָׁם שְׁהִבִּיא דְּבָרֵי רִש"י ז"ל פ' הַנְּחָנְקִין דְּמִשְׁמַע מְדַבְּרֵיו ז"ל דְּחֲתִיב אֲכִלֵי פְּרַת וְהוּא דְּלֵא פְּמִבְּנֵאָר בַּת"כ וְיִישָׁב שָׁם דְּבָרֵי רִש"י ז"ל בְּכַוְנָה אַחֲרַת וְנִפְלְאֵתִי דְּהָא מְבִנְיָא פֶּאן בְּדַבְּרֵי רִש"י ז"ל הַמְכַנִּיס טַמְאָה שַׁרְץ כְּלֵי שְׁנַטְמָא בְּשַׁרְץ חֲתִיב חֲטָאֵת בְּשׁוּגְג וְכַרְת עַל זְדוּנוּ אַחַר כָּל הַנְּ"ל מְהָא דְּאָמְרִינוּ בְּבְרִייתָא פֶּרֶט לְכִלֵי חֶרֶס מִשְׁמַע דְּבִשְׁאָר כְּלֵי רֵאשׁוֹן מוֹזְהָר עֲלֵיו מַה"ת וְצ"ע: דָּף קה רִש"י ד"ה קוֹשְׁרָה אֲבָל פֶּאן לֹא הִתִּירוּ לָהּ אֵלָא מִשׁוּם שְׁבוּת וְכַתֵּב מְהַרְש"א ז"ל דְּהָא אֲפִילוּ שְׁבוּת לִיפָא כַּמֶּש"כ הַתּוֹס' דְּהוּי דְּבַר הַמְּוֹתֵר וְעֵינָן בְּפִי הַמְּשַׁנְיֹת לְהֶרְמֵב"ם ז"ל שְׁפַתֵּב דְּעַנְיָבָה בְּקוֹשִׁירָה נְמִי אֲסוּרָה מְדַרְבְּנָן אֲבָל בְּחִיבּוּרוֹ כ' דְּעַנְיָבָה מוֹתֵרַת וְכֵן לֹא מְצִינוּ אִיסוּר בְּעַנְיָבָה וְעֵינָן תּוֹס' ז"ל לְעִיל בַּר"פ גַּבִּי הָא דְּפָרִיף לִיעֲנָבִי מְעַנִּיב וְדו"ק: הַדְּרוֹן עַלֵּהּ הַמוֹצָא תְּפִלִּין